ANUL 123 Sibiu, 1 ianuarie 1975 Nr. 1—2

5 CRAIOVA POSTA ROMANA

Telegraful Român

Biblioteca Orăşănească "Ştefan Gheorghiu"
str. Gh. Barițiu Nr.5
Sibiu

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR: Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL: Pe un an: 25 lei Cont nr. 49.8.01

„Mărește suflete al meu pe Domnul" *

Ne-a învrednicit Dumnezeu să întîmpinăm cu mare bucurie luminatul praznic al Naşterii lui Iisus Hristos în peştera din Betleemul Iudeii. Crăciunul este unul din praznicile noastre cele mai bogate, şi în imne bisericeşti şi în colindele strămoşeşti.

Toată Sfînta Scriptură e o convorbire, un dialog între Dumnezeu şi credincioşi. De aceea cel ce citeşte cu evlavie Sfînta Scriptură simte că lui îi grăieşte Dumnezeu şi totodată el îi grăieşte lui Dumnezeu şi îl primeşte în sufletul său, în inima sa. Căci la temelia vieţii credinciosului este legătura cu Dumnezeu şi el vede totul în lumina lui Dumnezeu. Şi anume: vede că — datorită căderii în păcat a primei perechi de oameni, Adam şi Eva — în firea omului şi lucrarea lui a pătruns alături de bunătate şi răutatea, alături de fapta bună şi fapta rea.

De la prima cădere în păcat Dumnezeu a pus în faţa celor dintîi oameni Adam şi Eva şi a urmaşilor lor încrederea că va veni vremea în care ei vor fi eliberaţi de robia păcatului şi vor ajunge la o viaţă nouă, de înălţare spre lumină, de continuă perfecţionare. Eliberarea aceasta va veni — la vreme potrivită — prin Mesia cel vestit de prorocii Vechiului Testament. Şi iată după veacuri de aşteptare, de nădejdi, de încredere în făgăduinţa dată de Dumnezeu tuturor, Tatăl a trimis în lume pe Fiul Său cel iubit, şi Fiul cel veşnic a primit să se întrupeze, să ia chip de om, „să se nască şi să crească, să ne mîntuiască". El n-a avut ca mamă o împărătească, ci pe Maria, fiica Anei şi a lui Ioachim, oameni evlavioşi, care trăiau din munca lor. Deasupra peşterii în care s-a născut Iisus au cîntat îngerii: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pămînt pace, între oameni bunăvoire."

Dar şi Maria, mama lui Iisus, s-a bucurat de cîntarea îngerilor, de venirea magilor şi păstorilor. Prin faptul că Dumnezeu a ales-o ca ea, fecioara neprihănită, să nască pe Iisus, Maica Domnului a primit de la mama Sfîntului Ioan Botezătorul — Elisabeta, care grăia în Duhul Sfînt — aceste cuvinte de cinstire deosebită: „Binecuvîntată eşti tu între femei şi binecuvîntat este rodul pîntecelui tău — şi de unde mie (cinstea) aceasta ca să vină la mine Maica Domnului meu? ... Şi fericită este aceea care a crezut că se vor împlini cele spuse ei de la Domnul" (Luca 1, 42. 45). Iar Maria a răspuns la acestea: „Măreşte sufletul meu pe Domnul şi s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mîntuitorul meu. Că a căutat spre smerenia roabei Sale. Că iată de acum mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic şi sfînt este numele Lui şi mila Lui în neam şi neam spre cei ce se tem de el" (Luca 1, 46—50).

Astfel dacă îngerii, magii şi păstorii s-au închinat pruncului Iisus ca Fiului lui Dumnezeu, ei au dat cinstire deosebită şi Maicii Domnului. Noi ştim că adorare se cuvine numai lui Dumnezeu, lui Iisus Hristos, dar ştim că Dumnezeu însuşi a ales pe fecioara Maria ca ea să fie mama lui Iisus şi pentru aceasta o fericesc, o preacinstesc toţi cei ce sînt adevăraţi următori ai Domnului Hristos. De aceea greşesc împotriva Sfintei Scripturi aceia care se zic credincioşi şi nu cinstesc pe Maica Domnului. Căci prin insuflarea Sfîntului Duh au fericit-o şi o fericesc toţi dreptcredincioşii creştini şi de la Dumnezeu a primit mărirea pe care o are ca mamă a lui Iisus, Domnul şi Mîntuitorul nostru. De aceea ea este „mai cinstită decît heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decît serafimii". De aceea, ca mamă preacinstită a lui Iisus şi ca o mamă a noastră a tuturor celor ce ne închinăm Domnului Hristos, se roagă necontenit Fiului ei pentru mîntuirea noastră.

Astfel Crăciunul ne pune în faţă icoana peşterii din Betleem, unde s-a născut Hristos-Domnul din pururea Fecioara Maria. Mama şi pruncul Iisus sînt împreună. De altfel între mamă şi prunc a fost, este şi va fi întotdeauna cea mai strînsă unitate. Cu atît mai mult între Maica Domnului şi Iisus Hristos. De aceea dreptcredincioşii creştini, preamărind pe Hristos-Domnul şi închinîndu-se Lui, cinstesc totodată pe Maica Domnului. Dacă lui Iisus îi aducem închinare, adorare, iar sfinţilor cinstire, Maicii Domnului îi aducem preacinstire.

Gîndul nostru se îndreaptă însă şi spre poporul nostru, spre Patria noastră. Căci cum sîntem fiii părinţilor noştri, fii ai familiilor noastre, aşa sîntem şi fii ai poporului, fii ai Patriei. Dragostea de ţară, dragostea de popor a fost de-a lungul istoriei stîlpul de nădejde şi de luptă a tuturor înaintaşilor noştri.

Am fost şi sîntem un popor al muncii, un popor al creaţiei, un popor al păcii. În ultimii 30 de ani am recuperat rămînerile în urmă pe care le-am moştenit din trecut. Planurile de viitor prevăd împlinirea visului popular, exprimat de poetul vizionar: „Viitor de aur ţara noastră are şi prevăd prin secoli a ei înălţare". Viitorul acesta devine prezent prin munca entuziastă a tuturor energiilor populare sub îndrumarea înţeleaptă şi dinamică a celui mai iubit fiu al poporului, Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România.

Cu aceste gînduri şi îndemnuri vă chem să prăznuiţi sfîntul şi marele praznic al Naşterii Domnului cu toată credinţa şi cuviinţa după rînduielile Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române şi după datinile transmise din strămoşi.

Urîndu-vă să prăznuiţi în pace şi bucurie Sfintele Sărbători ale Naşterii Domnului, Anul Nou şi Bobotezei, rog pe Iisus Hristos-Domnul nostru să vă dăruiască sănătate, fericire şi spor în munca pentru înflorirea patriei noastre scumpe şi în promovarea chemării dumnezeieşti din noaptea sfîntă: „Pe pămînt pace şi între oameni bunăvoire."

* Din Pastorala de Crăciun, 1974, a I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Gînduri creştine la început de an

Vremea, pentru noi cei ce trăim în ea, se împarte în trei părţi: în „prezent" sau vremea de faţă, în „trecut" sau vremea de dinaintea clipei de faţă şi în „viitor", adică vremea ce va să fie.

Obişnuim să spunem că „trecutul l-am lăsat în urmă", cu toate că, într-un anumit fel, trecutul îl purtăm în noi. Tot ce avem în clipa de faţă, tot ce putem, tot ce facem e o agoniseală din trecut, pe care, prin clipa de faţă, o ducem în viitor.

La drept vorbind, noi nu trăim în trecut, în prezent sau în viitor. Noi trăim în clipa de faţă. Fiecare zi din viaţa noastră e un „astăzi", care are un „ieri" şi un „mîine". Ziua de ieri a fost şi ea un „astăzi". Un „astăzi" va fi şi ziua de mîine. Deosebirea între ziua de azi şi cea de mîine — între prezent şi viitor — este că ziua de azi o trăim, iar pe cea de mîine o aşteptăm. Cu ziua de azi stăm în faţa zilei de mîine, aşa cum cu ziua de ieri am stat în faţa zilei de azi. Dar cu ziua de azi nu stăm numai în faţa zilei de mîine, ci stăm în faţa întregului nostru viitor şi chiar în faţa veşniciei. Cînd zicem că în faţa viitorului şi în faţa veşniciei stăm cu ziua de astăzi, nu ne gîndim la ziua prezentă ca la o zi din săptămînă sau din lună, ca la o dată din calendar, ci ne gîndim la ziua de astăzi a noastră, aşa cum ne-am pregătit-o prin toate zilele trăite pînă în prezent.

În faţa viitorului stăm cu trecutul şi cu prezentul; stăm cu prezentul, aşa cum ni l-am pregătit în trecut. Cum tot ce gîndim, spunem şi facem, gîndim şi facem în prezent — adică în clipa de faţă, care se adaugă la trecut şi ne duce în viitor — putem spune, pe bună dreptate, că în faţa viitorului stăm cu noi înşine, aşa cum am ajuns în prezent, aşa cum ne-am alcătuit, prin cele de pînă acum.

Aşadar, în faţa viitorului nu stăm numai cu vremea ce a trecut peste noi sau cu vremea prin care am trecut, ci stăm mai ales cu fiinţa noastră, aşa cum s-a format ea, pînă în clipa de faţă, căci, într-un anumit înţeles — cum spune Fericitul Augustin — „copilul este tatăl omului mare", sau — cum spune Sfîntul Grigorie de Nisa — „noi sîntem propri noştri părinţi". Sîntem „propri noştri părinţi" în înţelesul că la ceea ce ne-au dat părinţii, la ceea ce ne-a dat Dumnezeu, prin părinţii noştri, am adăugat şi noi *bune şi rele*, care, la un loc, ne-au alcătuit aşa cum ne înfăţişăm în clipa prezentă, în faţa viitorului.

Nu ştim ce va fi în viitor. Ştim însă, cum ne-am pregătit pentru viitor. Ştim cum sîntem în clipa de faţă, cu care întîmpinăm viitorul. Ferice de omul care ştie să trăiască în aşa fel ca viitorul să-i fie aşa cum şi-l doreşte. La o astfel de trăire ne îndrumează sfînta Biserică, prin îndemnurile de la sfintele slujbe, privitoare la timp. Astfel, la slujbele de dimineaţă primim îndemnul să cerem de la Dumnezeu să ne dea ca „ziua toată" să ne fie „desăvîrşită, sfîntă, paşnică şi fără de păcat". La aceleaşi sfinte slujbe de dimineaţă ne rugăm zicînd: „Învredniceşte-ne, Doamne, în ziua aceasta, fără de păcat să ne păzim noi." Acelaşi lucru îl cerem, pentru vremea serii, la sfintele slujbe ce se fac seara, cînd auzim îndemnul: „Seara toată, desăvîrşită, sfîntă, paşnică şi fără de păcat, — la Domnul să cerem" şi cînd ne rugăm: „Învredniceşte-ne, Doamne, în seara aceasta, fără de păcat să ne păzim noi." Ne rugăm şi la slujbele şi rugăciunile de noaptea ca să fim păziţi „fără de păcat".

Ne pregătim pentru viitorul aşa cum ni-l dorim, cînd sîntem cu grijă ca ziua, seara şi noaptea, deci toată vremea, să ne fie „sfîntă, paşnică şi fără de păcat".

Cu cît ne silim mai mult să înlăturăm din gîndirea noastră tot ce ştim că-i rău, cu atît mai mult ni se înseninează viaţa, ne este mai sfîntă şi mai paşnică clipa de faţă, care stă la hotarul dintre trecut şi viitor.

Un alt îndemn de la sfintele slujbe — un îndemn cu specială referire la viitorul pe care ni-l cîştigăm prin trăirea din prezent este următorul: „Cealaltă vreme a vieţii noastre în pace şi întru pocăinţă a o petrece — la Domnul să cerem." Împlineşte acest îndemn acela care poate zice cu psalmistul întru simţirea inimii: „Nedreptatea o urăsc şi o dispreţuiesc, iar legea Ta o iubesc." (Ps. 118, 163). De altfel acesta este conţinutul cel mai de căpetenie al pocăinţei. Cel ce urăşte nedreptatea şi iubeşte legea lui Dumnezeu acela scapă de păcat, căci ocoleşte pricinile lui şi se supune cu mintea legii celei sfinte, legii celei mai scumpe decît mii de comori de aur şi de argint (Ps. 118, 72).

Cel de-al treilea îndemn de la sfintele slujbe, care are în vedere viitorul şi veşnicia ne îndreaptă gîndul către cîteva lucruri sigure din viitorul nostru. E vorba de îndemnul de a cere de la Domnul Hristos „sfîrşit creştinesc vieţii noastre, fără durere, neînfruntat, cu pace şi răspuns bun la înfricoşătoarea judecată".

(Continuare în pag. 2)

23012.

Sărbătorirea Sfîntului Nicolae
la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu

La praznicul Sf. Nicolae, 6 decembrie 1974, Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului a împlinit, după cum ştim, vîrsta de 60 ani, eveniment care la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a fost cinstit după cuviinţă.

Astfel, la vecernia din 5 decembrie 1974 — săvîrşită în catedrala mitropolitană din Sibiu de P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi la care au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureşanul, corpul profesoral şi studenţii teologi — P. C. rector *Is. Todoran* a vorbit despre cinstirea pe care credincioşii noştri o dau demnităţii de vlădică, subliniind totodată că Arhipăstorul nostru poartă cu demnitate numele marelui ierarh din Mira Lichiei, îmbinînd în persoana sa autoritatea cu bunătatea şi blîndeţea. În numele Institutului teologic a exprimat Î. P. S. Sale urări de sănătate şi roade bogate în muncă.

Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* a mulţumit pentru urările ce i s-au făcut, precum şi Ierarhilor participanţi, arătînd totodată studenţilor teologi cum în viaţa Sf. Nicolae s-au împletit în chip armonios adevărul propovăduit de Biserica Ortodoxă cu dreptatea şi bunătatea, fapt care explică cinstirea de către toţi creştinii a acestui ierarh.

A doua zi, vineri, 6 decembrie 1974, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei şi P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi în frunte cu P. C. vicar Tr. Belaşcu, au săvîrşit Sf. Liturghie arhierească în catedrala mitropolitană din Sibiu, cu care prilej C. diacon S. Stîngaciu a fost hirotonit preot pe seama parohiei Laslea, prot. Mediaş, iar tînărul seminarist I. Simu a fost hirotonit diacon.

La priceasnă P. S. Episcop *Vasile* al Oradiei a rostit un cuvînt de învăţătură în care, plecînd de la Apostolul zilei: „Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri..." (Evrei 13, 7), arată temeiurile pentru care cinstim noi pe Sfinţi şi cu deosebire pe Sf. Nicolae, care a trăit în veacul IV şi ale cărui însuşiri troparul le descrie în chip minunat: „Îndreptător credinţei şi chip blîndeţelor, învăţător înfrînării te-a arătat pe tine turmei tale..."

Am venit la Sibiu — a spus P. S. Sa în a doua parte a cuvîntului său — „ca să luăm putere şi har din prăznuirea Sf. Nicolae, dar şi pentru a mulţumi lui Dumnezeu pentru darurile revărsate în cei peste 7 ani de arhierie şi 60 ani de viaţă" ai Î. P. S. Mitropolit Nicolae, pentru a-i mulţumi Î. P. S. Sale pentru darurile pe care le-a revărsat cu suflet larg spre binele Bisericii şi Patriei.

După Sf. Liturghie s-a săvîrşit un Te-Deum, prin care s-a mulţumit lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra Bisericii şi Patriei noastre, asupra Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

În continuare, după ce a tălmăcit unele texte biblice, legate de lepădarea de sine şi de înfrînare, Î. P. S. Arhiepiscop *Teofil*, în numele preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului şi Clujului, în numele sutelor de preoţi care i-au fost studenţi, felicită din toată inima pe Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului cu prilejul acestui popas festiv şi roagă pe Dumnezeu să-i dăruiască mulţi ani, spre binele credincioşilor, spre binele Bisericii şi Patriei pe care o iubeşte atît de mult.

A vorbit apoi Î. P. S. Mitropolit *Nicolae*, care, plecînd de la cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Prin darul lui Dumnezeu sînt ceea ce sînt", arată că în faţa veşniciei anii pe care îi trăim nu au însemnătate decît dacă au fost umpluţi de grija pentru a împlini voia lui Dumnezeu, de grija de a fi folositori semenilor, obştei în mijlocul căreia trăim, mulţumind totodată celor prezenţi pentru dragostea pe care i-au arătat-o.

În continuare, la reşedinţa mitropolitană a avut loc o recepţie, la care au participat salariaţi ai Centrului arhiepiscopesc, ai Institutului Teologic din Sibiu, protopopi, deputaţi eparhiali, cunoscuţi ai Î. P. S. Sale şi alţi oaspeţi.

În numele celor prezenţi, P. S. Episcop-vicar *Emilian* evocă aspecte din activitatea fructuoasă a Arhipăstorului nostru, atît pe linie gospodărească cît şi cărturărească, pastorală şi ecumenistă, modul în care Î. P. S. Sa s-a integrat deplin în epoca nouă a Patriei noastre, identificîndu-se cu idealurile de astăzi ale poporului nostru, ideea de unitate bisericească, de unitate a întregului nostru popor, pe care o slujeşte cu devotament, atît prin viu grai, cît şi prin scris, mărturie stînd lucrările Î. P. S. Sale: „Cînd fraţii sînt împreună", „Samuil Micu Kleinteologul", „Biserica Ortodoxă Română, una şi aceeaşi în toate timpurile", „Studii de Teologie morală", iar mai recent: „Iisus Hristos, viaţa noastră".

P. S. Sa oferă apoi un simbolic dar şi anume o sculptură în lemn, reprezentînd imagini din istoria de altă dată şi de astăzi a Mitropoliei Transilvaniei.

Felicitări şi urări de bine exprimă Î. P. S. Mitropolit Nicolae Eminenţa Sa Domnul Episcop evangh.-luth. *Albert Klein* — prezent la această festivitate, însoţit de dl vicar Hermann Binder — care reliefează ecoul pozitiv pe care îl au la Episcopia evanghelică vizitele Î. P. S. Sale în parohiile mixte, adevărate sărbători frăţeşti, încheind cu cuvintele: „Dumnezeu să binecuvinteze frăţietatea pe care ne-o oferiţi spre binele şi folosul Bisericilor noastre şi al Patriei."

Aspect de la Sf. Liturghie

A răspuns Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, care, arătînd că Munţii Apuseni, unde s-a născut, şi muncitorii minieri, între care a crescut, şi-au pus pecetea pe fiinţa sa, subliniază că „m-am străduit ca, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-mi împlinesc datoria, socotind că esenţialul în viaţă este să-ţi fructifici capacităţile pe care le ai, slujind obştea în mijlocul căreia trăieşti".

Scoţînd la lumină relaţiile frăţeşti dintre fiii Bisericii noastre şi cei ai altor culte şi naţionalităţi din ţara noastră, precum şi munca tot mai intensă ce trebuie depusă în continuare în Arhiepiscopie, Înalt Prea Sfinţia Sa mulţumeşte P. F. Părinte Patriarh Justinian, Sf. Sinod, pentru tot sprijinul primit.

Mulţumeşte de asemenea Departamentului Cultelor, Domnului Preşedinte şi Domnului Vicepreşedinte, pentru ajutorul acordat sub diverse forme Arhiepiscopiei Sibiului.

La masa oficială care a urmat au mai luat cuvîntul şi au oferit daruri îndătinate unor astfel de prilejuri: Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, P. S. Episcop Vasile, P. S. Episcop-vicar Iustinian şi P. C. vicar Tr. Belaşcu.

Prăznuirea Sf. Nicolae din 1974 a însemnat, aşadar, pentru preoţii şi credincioşii din Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu nu numai un prilej de a ura Arhipăstorului lor sănătate şi noi roade bisericeşti şi patriotice, mărturie stînd mulţimea telegramelor sosite la Centrul arhiepiscopesc, ci şi un angajament în a-şi face cu conştiinciozitate datoria, fiecare la locul său.

R.

Gînduri creştine...

(Urmare din pag. 1)

Dacă, în general, în faţa viitorului stăm cu ceea ce sîntem şi avem în prezent, fără să ştim cu siguranţă ce va fi de aici înainte, sînt totuşi cîteva lucruri cu totul sigure, deplin cunoscute. Ştim sigur că viaţa noastră pămîntească are un sfîrşit, pe care îl dorim şi cerem de la Dumnezeu să ne fie „creştinesc", adică în unire cu Mîntuitorul, paşnic şi cu cinste. Ştim de asemenea că după sfîrşitul nostru urmează „judecata lui Hristos", la care dorim să avem „răspuns bun", pentru că după Judecată urmează „răsplata" pentru viaţa noastră întreagă şi mai ales pentru starea sufletească în care ne-a găsit clipa morţii. Să nu uităm de cele trei lucruri sigure din viitorul nostru: moartea, judecata şi răsplata, căci ele au darul de a înmulţi rîvna pentru cele bune, de a ne lumina prezentul şi viitorul.

Nu vom sfîrşi aceste gînduri înainte de a spune că Sfîntul Simion Noul Teolog învaţă că „cel ce păzeşte poruncile lui Dumnezeu, nu numai el păzeşte poruncile, ci şi poruncile îl păzesc pe el", iar Psalmistul, vorbind cu Dumnezeu în rugăciune, zice: „Cei ce iubesc legea Ta, de multă pace se vor bucura şi nimica nu-i va împiedica" (Ps. 118, 165).

Să ţinem minte că în faţa viitorului stăm cu cea ce sîntem şi avem în clipa de faţă. Nădejdile şi dorinţele noastre cu privire la viitor ni se împlinesc pe măsura străduinţelor noastre de a ne trăi viaţa în chip sfînt, cu pace, fără de păcat, gîndindu-ne mereu că vom da seama şi vom fi judecaţi pentru tot ce gîndim, vorbim şi facem. Binele nostru din prezent şi din viitor ni-l pregătim noi înşine, prin păzirea poruncilor lui Dumnezeu, care, la rîndul lor, şi ele ne păzesc pe noi de toate cele nedorite şi ne deschid calea către fericirea pe care o căutăm.

Cu astfel de gînduri în minte, putem sta în faţa noului an pe care îl începem şi care dorim să fie cît mai plin de roade sufleteşti şi trupeşti pentru noi toţi, în faţa viitorului ce ne stă înainte, avînd deplina încredere că „cei ce-l caută pe Domnul nu se vor lipsi de nici un bine" (Ps. 33, 10).

Ierod. *Teofil Părăianu*

An nou

„Duhul Domnului este peste mine, pentru că el m-a uns să vestesc anul de îndurare al Domnului."
(Luca 4, 18—19)

Din necuprinse spaţii siderale
An nou sfios ne-ai poposit în prag,
Aducător de vise şi speranţe
Bine-ai venit! Te-ntîmpinăm cu drag!

An nou, miraj învăluit de taine,
Ai poposit voios în prag la noi,
Purtîndu-ne prin anii vieţii noastre,
În nesfîrşitul timpului şuvoi...

An nou, popas de gînduri fără număr,
Ce baţi la poarta noastră-a tuturor,
Prilej ne eşti de-a cugeta cucernic
La anii care vin şi trec în zbor...!

...Pe marea vieţii pururi agitată
Vîslim spre-naltul şi supremul ţel:
S-ajungem prin credinţă mîntuirea,
Să fim cu Domnul, propăşind prin El.

An nou...! dar sfînt...! cunună-a vieţii noastre,
Sădeşte-n noi icoana lui Iisus,
Fii împlinirea dorurilor sfinte,
Şi duh înnoitor din Cer adus...!

Preot *Gheorghe I. Beşchea*

Din acatistul Sf. Ierarhi Ilie Iorest şi Sava Brancovici, mitropoliţi ai Transilvaniei

ICOSUL AL VIII-LEA

Cei ce nu iubeau dreapta-credinţă, căutau asupra ta felurite pricini, spre a te izgoni din scaun. Dar tu, ca un adevărat păstor, ai stat pînă la moarte lîngă turma ta şi ţi-ai pus sufletul pentru ea. Pentru aceea şi noi, smeriţii, te lăudăm, zicînd:

Bucură-te, cela ce eşti adevărat arhiereu al lui Hristos;
Bucură-te, că eşti tuturor credincioşilor de mare folos;
Bucură-te, cela ce viclenia prigonitorilor ai vădit;
Bucură-te, că în necazuri, ca o stîncă, neclintit ai rămas;
Bucură-te, cela ce ai înfruntat cumplite prigoane;
Bucură-te, cela ce nu te-ai întristat cînd răbdai rane;
Bucură-te, că pentru strămoşeasca credinţă multe chinuri ai pătimit;
Bucură-te, cela ce de adunarea celor puternici ai fost osîndit;
Bucură-te, cela ce, deşi bolnav, în temniţa Bălgradului şi Iernutului ai fost aruncat;
Bucură-te, cela ce pentru statornicia ta în credinţă cu lanţuri grele ai fost ferecat;
Bucură-te, că de ispitele celor ce voiau să te cumpere te-ai lepădat;
Bucură-te, cela ce pentru statornicia ta în credinţă
Bucură-te, Ierarhe Sava, care lui Hristos ai urmat!

CONDACUL AL IX-LEA

Privegheat-ai, cu multă grijă, asupra turmei tale celei duhovniceşti şi în vreme de furtună şi încercare, sfinţite Ierarhe Sava, pe toţi îmbărbătîndu-i să nu se abată de la dreapta credinţă, ci lui Hristos Dumnezeu, laudă să-i aducă, strigînd, Aliluia!

Soborul catedralei Reîntregirii Alba Iulia

Din activitatea creștină pentru pace

În lume se accentuează tot mai mult necesitatea colaborării tuturor forțelor păcii pentru asigurarea mai rapidă și mai eficace a vieții liniștite a popoarelor spre a-și putea desfășura capacitățile creatoare, fiecare în cadrul propriului stat, și a colaborării generale la progresul necesar comun. Acestor forțe, care sprijină prin străduințele lor activitatea O.N.U., li se alătură și organismele creștine, întrunite în variate asociațiuni mai largi sau mai restrînse.

Dacă Consiliul Ecumenist al Bisericilor de la Geneva — C.E.B. — și Conferința bisericilor europene — C.B.E. — sau Mișcarea Nyborg stăruie pentru o colaborare intercreștină, prima pe plan mondial și a doua pe cel european, în vederea unei unități creștine spre a se preocupa și cu problemele „creștinismului practic", pe teren social-etic, atunci Conferința creștină pentru pace — C.C.P. —, cu ramificații mondiale, stăruie pentru „teologia păcii", după cum însăși Biblia este îndrumător primordial de manifestare a iubirii către semen.

După ședința Secretariatului internațional al C.C.P. de la Espoo în Finlanda, din 4—8 iunie 1974, la care a fost apreciată activitatea Conferinței pentru securitate și cooperare europeană de la Geneva, și a întrunirilor C.C.P. de la Aachen — R.F.G. și Berna, din 28—30 mai 1974, s-a subliniat împrejurarea sporirii prilejurilor pentru întărirea colaborării directe și cu Conferința creștină panafricană împotriva colonialismului și imperialismului, precum și cu Conferința creștină pentru pace din Asia. Astfel procesul de destindere trebuie să includă și respectarea generală a drepturilor legale ale omului și să infirme privilegiile unilaterale și parțiale. În acest sens au fost emise și Declarații cu privire la necesitatea dezarmării, întărirea securității și cooperării europene, pacea în Orientul Apropiat. Apoi a fost pregătit un text liturgic împotriva armelor atomice, întru pomenirea victimelor exploziei nucleare de la Hiroșima și Nagasaki și spre avertizare în viitor. Aceste precizări, declarații și apeluri au fost apoi dezbătute în toate filialele regionale ale C.C.P. din lume.

În continuare, conducerea C.C.P. a emis la 18 iulie 1974 o declarație cu privire la evenimentele tulburătoare din Cipru, cerînd retragerea tuturor forțelor armate străine și restabilirea la conducerea țării a regimului legal al președintelui Mitropolit Macarios.

Pentru a fi necontenit la zi cu problemele mondiale, care necesită și precizarea poziției creștine, s-a întrunit la Mănăstirea Sf. Serghei de la Zagorsk, în zilele de 23—26 iulie 1974, sub președinția P. F. Patriarh Pimen al Moscovei, consultația reprezentanților C.C.P. din țările Europei de răsărit, Cuba și Mongolia. Tema principală se referea la discutarea temei centrale a Congresului V al C.E.B. despre: „Iisus Hristos liberează și unește", cu îndemnul la slujire creștină pentru pace și dreptate, care se manifestă prin contribuția creștinilor referitoare la: destindere, relații prietenești și colaborare între toate popoarele, securitate și cooperare europeană, dezarmare și interzicerea înarmării mondiale, soluționarea problemelor lumii a treia, asigurarea ecologiei, înțelegerea problemelor legate de populația mondială, respectarea drepturilor legale ale omului și îmbunătățirea relațiilor între Est și Vest.

Din partea sa, Consiliul Ecumenic al Bisericii — C.E.B. — a organizat prin Comisia pentru „credință și organizație" o întrunire la Accra-Ghana, la 22 iulie—5 august 1974, cu tema: „Nădejde și unitate". Era prima întrunire a acestei comisii pe pămînt african și scopul era de a stărui pentru reconciliere între rase, pe baza nădejdii comune în Iisus Hristos. A urmat apoi ședința Comitetului central al C.E.B. în Berlin-Vest, din 11—18 august 1974, spre a stărui în numele Mîntuitorului Iisus Hristos pentru strîngerea relațiilor între toți creștinii, în vederea ajutorării frățești a semenilor în lipsuri sociale și economice, fapt care contribuie, prin creștinism practic, la întărirea stăruinței mondiale pentru pace. Cu acest prilej s-a precizat că Congresul al V-lea al C.E.B. va avea loc în noiembrie 1975 la Nairobi-Kenya și nu la Djakarta în Indonesia.

Pentru a fi prezentă la întrunirile importante mondiale, C.C.P. a participat printr-o delegație de 10 membri, în frunte cu Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, la Conferința mondială pentru populație, de la București, din 19—30 august 1974.

Pe plan larg, la sediul C.C.P. de la Praga a avut loc o consultație cu reprezentanții bisericești din S.U.A., în 22—25 august 1974, reprezentînd: Biserica Fraților, cultul baptist, Biserica luterană americană, United Church of Christ, Comisia romano-catolică americană pentru dreptate și pace, și Bisericile metodistă și presbiteriană. Concomitent s-a ținut și o consultație între 30 reprezentanți ai Bisericii episcopale anglicane cu reprezentanți ai Bisericilor din șase state europene de Răsărit, sub președinția I. P. S. Mitropolit Nicodim din Leningrad și Novgorod și a președintelui R. Moss din United Church, în vederea constituirii unei conferințe generale a Creștinătății mondiale pentru dezarmare.

În fine, la 28 august—3 septembrie 1974 s-a întrunit la Louvain — Belgia al doilea Congres al marilor religii din lume pentru pace, după prima întrunire de la Kyoto din Japonia, în 1970, în scopul ca prin stabilirea de relații corespunzătoare între religii să se elimine elementele unor segregații rasiale și de înduşmănire, pentru ca împreună aceste religii să colaboreze frățește spre întărirea păcii mondiale și buna viețuire pe pămînt.

Toate aceste activități le-a analizat Secretariatul internațional al C.C.P. la ședința de la Matansas din Cuba, prima de acest fel pe pămînt latino-american, în cadrul temei: Revoluția cubaneză — dreptate și pace în America Latină.

Pentru o lămurire și mai largă, redacția C.C.P. pregătește publicarea unui volum intitulat: „Creștinii azi în străduința pentru pace și dreptate socială", cu 31 colaboratori din întreaga lume, precum și o serie de broșuri documentare informative. (Buletinul C.C.P. Nr. 156—162 pe 1974.)

Prof. *M. Șesan*

INFORMAȚII

● Zilele de 12 și 13 octombrie 1974 au fost rezervate de P. S. Episcop Vasile al Oradiei vizitării unor parohii cu credincioși de naționalitate ucraineană din protopopiatul Satu Mare.

Astfel, în seara zilei de sîmbătă, 12 octombrie, a oficiat slujba vecerniei în biserica din parohia Livada, păstorită de un tînăr și destoinic preot, Iosif Stark.

Duminică, 13 octombrie, dimineața, a săvîrșit Sf. Liturghie în biserica din parohia Porumbești, păstorită de opt luni de zile de un alt tînăr și vrednic slujitor al sf. altar, Vasile Bucec, iar după-masă a săvîrșit vecernia în biserica dintr-o altă parohie, Cidreag, păstorită de un și mai tînăr preot, Paul Kovacs.

Bisericile din cele trei parohii, în special la sf. liturghie din cea de la Porumbești, au fost pline de credincioși.

În cuvîntul lor, cei trei păstori de suflete au mărturisit că enoriașii lor sînt sincer atașați de Biserica lor străbună, ortodoxă. Datorită deosebitei purtări de grijă pe care le-o arată, la orice ocazie și cu prisosință Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, și înțelegerii manifestată de autoritatea de stat, credincioșii ortodocși de naționalitate ucraineană — au subliniat cei trei preoți — sînt mulțumiți că își pot desfășura viața religioasă în condiții de libertate și egalitate cu toate celelalte culte din țară și că folosesc limba maternă în cult, fapte pentru care le rămîn profund recunoscători.

La toate cele trei sfinte slujbe, P S. Episcop Vasile i-a asigurat pe cei de față că în rugăciunile sale îi cuprinde totodată și pe credincioșii ortodocși ucrainieni, întocmai ca și pe cei români, pentru că — a spus P. S. Sa — toți sîntem fii ai aceluiași Tată ceresc și cetățeni ai aceleiași unice patrii, Republica Socialistă România, care în cei 30 de ani de la eliberare a cunoscut astfel de realizări, în toate sectoarele de activitate, care altădată păreau de necrezut.

● Duminică, 20 octombrie 1974, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a poposit în mijlocul credincioșilor din Cireșul, protopopiatul Lugoj, însoțit de P. C. cons. Ilie Maier, săvîrșind aici tîrnosirea bisericii cu hramul „Sf. mucenic Dimitrie". Înconjurat de soborul preoților și diaconilor Întîistătătorul Mitropoliei Banatului a slujit Sfînta Liturghie, la vremea predicii purcezînd de la evanghelia duminicală (Luca 8, 26—39), învățînd pe credincioși asupra chipului în care trebuie să îndepărteze din sufletul lor orice patimă vătămătoare, pentru a lucra mereu binele spre folosul personal și obștesc.

Înalt Prea Sfinția Sa a fost primit cu nespusă bucurie de credincioșii cărora, în urma prezentării de către parohul lor a îndătinatului raport, le-a adresat cuvinte de apreciere pentru cele făptuite și de îndemn pentru continuă propășire mai departe.

● Duminică, 20 octombrie 1974, P. S. Episcop Vasile al Oradiei — însoțit de P. C. cons. Ioan Negroiu — a săvîrșit sfințirea bisericii din parohia Unimăt, protopopiatul Carei.

Cu această ocazie, pentru însemnata lucrare de înnoire a bisericii, precum și pentru merituoasa activitate pastorală de aici și din alte parohii, P. C. preot Coriolan Osian, parohul locului, aflat în preajma pensionării, a fost distins de către chiriarh cu rangul de „iconom".

În timpul Sf. Liturghii, diaconul catedral Mihai Cora a fost hirotonit preot pe seama parohiei Miheleu, protopopiatul Oradea-Sud, iar tînărul absolvent al Institutului teologic din Sibiu, Chiș Gheorghe, a fost hirotonit diacon.

În ultima Duminică din luna octombrie, P. S. Episcop Vasile al Oradiei — însoțit de P. C. cons. Gheorghe Miclăuș — a oficiat slujba de binecuvîntare a lucrărilor de înnoire a bisericii din parohia Tătărăști, protopopiatul Satu Mare.

În cadrul Sf. Liturghii a fost hirotonit preot tînărul licențiat în Teologie, Buta Alexandru, pentru parohia Sălard, protopopiatul Oradea-Nord.

Pentru vrednicia de care a dat dovadă în ogorul Domnului, C. preot Andrei Pop, parohul locului, a fost distins cu rangul onorific de „iconom".

● Duminică, 27 octombrie 1974, a avut loc sfințirea ales împodobitei catedrale din Aiud, sfințire săvîrșită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, însoțit de la Sibiu de P. C. vicar Tr. Belașcu, P. C. rector Is. Todoran ș. a.

În ajun, sîmbătă seara, 26 octombrie, în biserica cu hramul Sf. Nicolae din aceeași localitate a avut loc slujba vecerniei, cu care prilej a predicat P. C. rector Is. Todoran, după care Î. P. S. Mitropolit Nicolae, în cuvîntarea rostită, a subliniat importanța unității de credință, atît pentru Biserică cît și pentru Patrie.

Pentru activitatea desfășurată în parohie, cît și pentru împodobirea bisericii, P. C. paroh Emil Stoica a fost distins cu rangul de „iconom".

A doua zi, cuvînt de „bun venit" a rostit P. C. prot. L. Silveșan (Aiud), după care s-a trecut la sfințirea bisericii, răspunsurile fiind date de corul mixt al catedralei mitropolitane din Sibiu, condus de P. C. prof. Gh. Șoima.

După Sf. Liturghie s-a oficiat un parastas pentru ctitori și binefăcători, iar, în continuare, P. C. vicar Tr. Belașcu a dat citire actelor de apreciere a P. C. paroh Ioan Oniga, pentru dăruirea cu care a lucrat la împodobirea catedralei din Aiud, ajutat de consiliul parohial și bunii săi credincioși.

P. C. iconom stavrofor I. Oniga a făcut apoi o prezentare a lucrărilor de reparare, pictare și înzestrarea bisericii cu mobilier nou, mulțumind tuturor celor ce l-au ajutat.

În continuare, P. C. delegat patriarhal D. Manolache a dat citire scrisorii P. F. Părinte Patriarh, adresată P. C. pr. I. Oniga, după care au mai vorbit: P. C. pr. E. Stoica (Aiud I), dl epitrop A. Stîncel, C. pr. rom.-cat. Valeriu Hrubiskó, past. reformat Iakab Zsigmond și P. C. vicar Tr. Belașcu.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae a subliniat vrednicia preotului și credincioșilor din Aiud, zăbovind totodată asupra ecumenismului practic din țara noastră, asupra unității de credință, asupra înfrățirii în muncă a credincioșilor din țara noastră.

La agapa care a urmat, au mai vorbit: P. C. vicar O. Moraru (Cluj), P. C. arhim. V. Jitaru (Ocna Mureș), P. C. rector Is. Todoran, credinciosul reformat Iuliu Császár, P. C. prot. L. Silveșan, P. C. prot. I. Ișa (Brașov), P. C. pr. Dean Vesa, secret. prot. ș. a.

(Continuare în pag. 4)

Mulțumesc călduros preoților și credincioșilor pentru felicitările trimise cu prilejul Sf. Ierarh Nicolae și al împlinirii vîrstei de 60 ani.

Urez tuturor sănătate, pace, bucurie și mult spor în activitatea de slujire a Bisericii strămoșești și de propășire a Patriei noastre scumpe, România socialistă.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

Conferința interteologică de la Sibiu

În ziua de 5 noiembrie 1974 a avut loc, în Aula Institutului Teologic din Sibiu, cea de-a douăzecea Conferință interteologică, la care au participat Ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, și anume: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului. P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieșteanul, P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul, P. S. Episcop-vicar Nestor Severineanul, P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, P. S. arhiereu-vicar Gherasim Constănțeanul; rectorii Institutelor Teologice din București, Sibiu, Cluj-Napoca — Sibiu (Protestant) și Alba Iulia (Romano-Catolic), însoțiți de profesori de la Institutele respective, directori și profesori de la seminariile teologice, invitați locali.

Referatul principal: „Iisus Hristos liberează și unește" a fost prezentat de către P. C. Pr. Prof. Isidor Todoran, Rectorul Institutului Teologic din Sibiu. P. C. Sa a arătat semnificația creștină a răstignirii lui Iisus Hristos, care înseamnă slobozenie de orice opresiune a păcatului; libertate morală înseamnă posibilitate de încadrare conștientă și voită în necesitatea binelui obștesc. Evanghelia lui Hristos este mesaj de eliberare de păcat, de rău, care nu se găsește numai în domeniul vieții particulare.

Unitatea existenței umane, cu toate aspectele ei firești, se vede prin credința în persoana lui Iisus Hristos, izvorul și al eliberării sufletești și al unirii creștinilor întreolaltă. Unitatea omenirii nu este afectată de manifestările felurite de limbă și cultură întrucît „e același Dumnezeu care lucrează toate în toți" (I Cor. 12, 6). Eliberarea în și prin Hristos nu sînt două lucruri separate ci sînt aspecte ale aceleiași opere mîntuitoare.

În referatul intiluat „Temeiurile teologice ale drepturilor omului", Domnul Profesor Ștefan Juhász de la Institutul Teologic Unic Protestant din Cluj-Napoca a evidențiat faptul că *apostolatul social* izvorăște din identificarea Bisericii cu interesele poporului din care face parte avînd la bază identificarea lui Iisus Hristos cu Trupul Său. Dreptul omului la viață liberă, sub toate aspectele ei, decurge, potrivit concepției creștine, din legătura acestuia cu Dumnezeu. Domnia Sa a pus în lumină legătura dintre libertate și dragoste, dragostea fiind simbolul și factorul solidarității, al luptei pentru eliberare.

Cel de-al treilea referat: „Ecumenism și prozelitism", prezentat de P. C. Sa Pr. Prof. Dumitru Fecioru de la Institutul Teologic din București, precizează deosebirea dintre cele două atitudini

Prezidiul conferinței

din cadrul lumii creștine, Ecumenismul fiind o mișcare a Bisericilor însuflețită de respectul reciproc și de voința de a se apropia, în timp ce prozelitismul este o acțiune de negare a tuturor Bisericilor cu excepția Bisericii proprii. Din această pricină primele documente ecumeniste, cum a fost Enciclica Patriarhiei Ecumenice din anul 1920, precum și alte documente ale unor întruniri ecumenice mai recente, s-au pronunțat împotriva prozelitismului. Ecumenismul trebuie să contribuie la înlăturarea definitivă a prozelitismului și la instaurarea unui spirit pancreștin încît fiecare Biserică să aibă independența de a cultiva dragostea față de altă Biserică.

Discuțiile pe marginea referatelor au fost deschise prin cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae. Î. P. S. Sa a insistat asupra felului în care Bisericile Ortodoxe naționale au realizat simbioza dintre Evanghelia lui Hristos și popoarele care au primit-o, aceasta constituind un specific al Ortodoxiei, Exemplul cel mai tipic și mai cunoscut este oferit de Biserica Ortodoxă Română care a fost permanent legată de popor și de năzuințele sale iar poporul român și-a însușit și trăit Ortodoxia după specificul său național. Aceeași deschidere față de viața poporului nostru o manifestă Biserica Ortodoxă Română și astăzi cînd Biserica noastră merge împreună cu poporul și conducătorii lui care au ctitorit o viață nouă, o viață de progres. În această lumină trebuie văzute și relațiile noi, în spirit ecumenist, care s-au statornicit între cultele din Patria noastră prin grija P. F. Patriarh Justinian.

Dintre Ierarhii prezenți au mai luat cuvîntul: P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. S. Episcop-vicar Nestor Severineanul și P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieșteanul.

Conferința interteologică de la Sibiu a marcat un pas înainte pe calea apropierii și cooperării pe tărîm teologic între cultele din Patria noastră.

I. Popescu și *A. Jivi*

Temeiuri biblice și patristice ale învățăturii noastre creștine ortodoxe

1. Atît Vechiul cît și Noul Testament cuprind cuvîntul lui Dumnezeu, necesar pentru mîntuirea noastră.

— „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțelepțirea cea întru dreptate, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvîrșit, bine pregătit pentru tot lucrul bun" (II Tim. 3, 16).

— „Toate cîte s-au scris mai înainte, s-au scris spre învățătura noastră, ca prin răbdarea și mîngîierea care vin din Scripturi să avem nădejde" (Rom. 15, 4).

— „Dumnezeu a făgăduit vestirea Evangheliei mai înainte prin prorocii Săi, în Sfintele Scripturi" (Rom. 1, 21).

— „Așa zice Domnul-Dumnezeul lui Israil: scrieți într-o carte toate cuvintele pe care ți le-am grăit Eu" (Ieremia 30, 2).

— „Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau prorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc" (Matei 5, 17).

— „Acestea sînt cuvintele pe care le-am grăit către voi, fiind încă împreună cu voi, că trebuie să se împlinească toate cele scrise despre Mine în Legea lui Moise, în proroci și în psalmi" (Luca 24, 44).

— „Cercetați Scripturile, că socotiți că în ele aveți viață veșnică. Și acelea sînt care mărturisesc despre Mine" (Ioan 5, 39).

— „Desființăm noi Legea prin credință? Să nu fie! dimpotrivă, întărim Legea" (Rom. 3, 31).

— „În multe rînduri și în multe chipuri a grăit Dumnezeu odinioară părinților noștri prin proroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul" (Evr. 1, 1—2).

— „Niciodată proorocia nu s-a făcut prin voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind prin Duhul Sfînt" (II Petru 1, 21).

— „Vă fac cunoscut, fraților, că Evanghelia cea binevestită de mine nu este după om; pentru că nici n-am luat-o, nici n-am învățat-o de la oameni, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos" (Gal. 1, 11—12).

— „Cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-a suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El. Iar nouă ni le-a descoperit Dumnezeu prin Duhul Său, fiindcă Duhul toate le cercetează, chiar și adîncurile lui Dumnezeu" (I Cor. 2, 9—10).

— „Zidiți fiind pe temelia apostolilor și a prorocilor piatra din capul unghiului fiind însuși Iisus Hristos" (Ef. 2, 10).

— „Cuvîntul lui Dumnezeu este viu și lucrător și mai ascuțit decît orice sabie cu două tăișuri, și pătrunde pînă la despărțitura sufletului și duhului dintre încheieturi și măduvă și destoinic este să judece simțirile și cugetările inimii" (Evr. 4, 12).

— „Iar ei au primit cuvîntul cu toată osîrdia, în toate zilele, cercetînd scripturile dacă ele sînt așa" (F. Ap. 17, 11).

— „De mic copil cunoști Sfintele Scripturi care pot să te înțelepțească spre mîntuire, prin credința cea întru Hristos Iisus" (II Tim. 3, 15).

— „Fericiți sînt cei ce ascultă cuvîntul lui Dumnezeu și-l păzesc" (Luca 11, 28).

— „Noul Testament în cel Vechi se ascunde: Vechiul în cel nou se descoperă" (Fer. Augustin).

— „Profeții care istorisesc facerea lumii n-au fost de față atunci, dar era de față Înțelepciunea lui Dumnezeu, cea care era în El și cuvîntul cel Sfînt al Său, care e veșnic ca El. Acest cuvînt fiind Duhul lui Dumnezeu, începutul, Înțelepciunea și Puterea celui Prea Înalt, a coborît asupra Profeților și, prin ei, a vorbit despre facerea lumii și despre toate celelalte. Cuvîntul lui Dumnezeu s-a folosit de Moise ca de un organ" (Sf. Teofil al Antiohiei).

— „Te rog spune-mi ce e mai sfînt ca acest cuvînt al lui Dumnezeu? Ce e mai plăcut ca această plăcere? Ce mîncări, ce feluri de miere sînt mai dulci decît cunoașterea înțelepciunii lui Dumnezeu, decît pătrunderea în locurile Sale ascunse, decît privirea la ideea Ziditorului și la cuvintele Stăpînului Tău, decît ca aceste cuvinte ale Stăpînului, pline de înțelepciune duhovnicească, să înveți pe oameni! Aibă ceilalți averile lor, beie din cupe împodobite cu pietre prețioase, strălucească în stofe de mătase, fie neputincioși în a-și răpune bogățiile prin felurite plăceri. Desfătarea noastră să stea în a medita legea Domnului, ziua și noaptea a bate la ușa care ni-i deschisă, a primi pîinile Sfintei Treimi și a merge pe valurile vieții, avînd pe Domnul călăuză" (Fer. Ieronim).

Diac. conf. Dr. *Ioan I. Icâ*

Informații

(Urmare din pag. 3)

● Duminică, 3 noiembrie 1974, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a vizitat parohia Grabați, protopopiatul Timișoara, în frunte cu preotul lor, Traian Dragomir. Aici a făcut tîrnosirea capelei, înnoită și pictată într-un chip vrednic de multă laudă. Serviciul religios îndătinat, în cadrul căruia la momentul potrivit toți credincioșii au avut prilejul să se închine în fața prestolului unde s-au așezat sfintele moaște, a fost urmat de dumnezeiasca liturghie.

● Duminică, 10 noiembrie 1974, Înalt Prea Sfința Sa a săvîrșit tîrnosirea bisericii din Bucoșnița, protopopiatul Caransebeș, înnoită prin rîvna credincioșilor de aici și a tînărului lor preot, Nistor Suru. În cadrul Sfintei Liturghii ce a urmat, mai mulți credincioși, pregătiți prin Taina Mărturisirii, au primit Sfînta Cuminecătură.

● Duminică, 17 noiembrie, apoi Duminică, 1 decembrie 1974, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a poposit în mijlocul credincioșilor din parohia Timișoara V Mehala, întîi într-o vizită canonică, iar după aceea pentru săvîrșirea în sobor a Sfintei Liturghii cu preoții Gheorghe Lupșa și Nicolae Popescu.

● Cu prilejul conferinței de orientare de la centrul protopopesc Baia Mare, ținută în 19 noiembrie 1974, conferință pe care a și prezidat-o, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului, a rostit, în catedrala din Baia Mare, unde s-a săvîrșit Sf. Liturghie, un înălțător cuvînt, stăruind asupra necesității rugăciunii în viața preotului. Printre altele, Î. P. S. Sa a spus: „Prin definiție sîntem oamenii rugăciunii în primul rînd. Deci să nu neglijăm rugăciunea și să nu pierdem din vedere rolul pe care îl are ea în viața preoțească și creștinească."

În continuare — folosind texte din Sf. Scriptură — Î. P. S. Sa a vorbit despre o bună și rodnică pastorație, stăruind asupra grijii pe care trebuie să o aibă preotul în lupta cu patimile. A arătat că, pentru o înviorare a vieții duhovnicești, și preotul trebuie să se mărturisească cu regularitate. A încheiat cu îndemnul Mîntuitorului din Matei 26, 41: „Privegheați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită. Căci duhul este osîrduitor, dar trupul neputincios."

● Duminică, 24 noiembrie 1974, P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul a săvîrșit binecuvîntarea bisericii din Micești, prot. Alba Iulia. În cadrul Sf. Liturghii C. diac. P. Curșeu a fost hirotonit preot pentru parohia Lunca Mureșului, prot. Aiud, iar tînărul teolog V. Sumedrea a fost hirotonit diacon.

La priceasnă a predicat P. C. prot. N. Cantor (Alba Iulia), iar C. paroh local, Ovidiu Popescu, a făcut o dare de seamă asupra bisericii și parohiei.

În cuvîntul de învățătură pe care l-a rostit, P. S. Episcop-vicar Emilian a zăbovit cu deosebire asupra obligațiilor de a ne îngriji de viața noastră sufletească, îndemnînd la cîntarea în comun și la unitatea în credință.

● Sîmbătă, 30 noiembrie 1974, la praznicul Sf. Apostol Andrei, în catedrala mitropolitană din Sibiu s-a săvîrșit de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Emilian, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi, un parastas în amintirea marelui mitropolit Andreiu Șaguna.

La sfîrșit, studentul teolog din anul IV, M. Muntean, a evocat personalitatea mitropolitului Șaguna, enumerînd cîteva din realizările pentru binele obștei românești din Transilvania.

REDACȚIA: Secția culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poștală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 15 ianuarie 1975 Nr. 3—4

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Taina Sf. Botez

Prin păcatul lui Adam şi Eva (Fac. 3, 24), am pierdut harul divin care ne ţinea în armonie şi comunitate de viaţă fericită cu Dumnezeu şi am ajuns în osînda celui rău, în suferinţe şi dureri, în moarte spirituală şi fizică.

Din această stare religios-morală ne-a scos Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care s-a întrupat din dragoste pentru mîntuirea noastră (Ioan 3, 16). Prin jertfa Sa pe Sf. Cruce, ne-a răscumpărat din blestemul legii (I Ioan 2, 2), a şters păcatul strămoşesc şi ne-a împăcat cu Dumnezeu. Prin El am primit iertare de Sus, am intrat în comuniune divină şi am devenit fiii lui Dumnezeu prin har. El ne-a restaurat în bogăţia darurilor supranaturale din Eden.

Realizată de Hristos-Dumnezeu pentru omenirea întreagă, această lucrare se numeşte mîntuire obiectivă, iar El este Mîntuitorul fiecăruia din noi în parte (F. Ap. 4, 12; Ef. 5, 23; I Tes. 5, 9; I Tim. 1, 15; 2, 5—6; II Tim. 2, 10; Evr. 5, 9; Ioan 1, 7; 2).

Mîntuirea obiectivă, supremul bun spiritual, *devine bun subiectiv*, numai prin participarea noastră activă la viaţa harică a Sf. Taine aşezate în Biserică de însuşi Domnul. Acestea sînt şapte: Botezul, Mirul, Pocăinţa, Sf. Împărtăşanie, Preoţia, Căsătoria şi Maslul.

Sf. Taine sînt şapte coloane de granit spiritual de la temelia Bisericii creştine — instrumente divine prin care ne mîntuim. Ele sînt şapte guri de foc spiritual care ard păcatele oamenilor, şapte fluvii spirituale care spală toate fărădelegile noastre prin harul divin — energia necreată a lui Dumnezeu — care se revarsă peste sufletele noastre şi le umple de bogăţia darurilor Duhului Sfînt (F. Ap. 2, 38; I Cor. 12, 1, 31; 14, 1.12). Pe scurt, Sf. Taine sînt lucrări ale Sf. Duh-Dumnezeu care ne nasc sufleteşte, ne cresc şi ne desăvîrşesc viaţa în Hristos; ne ridică pînă la statura bărbatului desăvîrşit care este El (Ef. 4, 13). Ele ne îndumnezeiesc.

Prima Taină, Sf. Botez, este lucrarea văzută în care — prin întreita cufundare în apa sfinţită şi rostirea numelui Sf. Treimi — primim harul divin nevăzut care şterge păcatul strămoşesc şi toate păcatele personale. El este uşa mîntuirii, prin care intrăm în Biserica creştină, în comunitate de viaţă fericită cu Hristos-Dumnezeu şi devenim moştenitori ai împărăţiei Sale, împărăţia păcii, a dreptăţii şi a bucuriei în Duhul Sfînt (Rom. 14, 7). Părinţii filocalici, Marcu Ascetul şi Diadoh al Foticeei, spun că Botezul sădeşte în sufletul nostru pe Domnul Iisus care creşte zilnic prin har şi voinţa noastră şi ne transfigurează viaţa cu lumina Taborului, ne sfinţeşte şi ne îndumnezeieşte după chipul Său (Ef. 4, 13).

Unii creştini spun că Sf. Botez nu este Taină, ci simbol, greşeală care pune în primejdie mîntuirea sufletului, căci între ele este mare deosebire. Astfel:

1. Simbolul este inferior Tainei. El este simplă închipuire a minţii omeneşti despre ceva. Are un scop mijlocit, nu dă harul divin, deci n-are efect mîntuitor. Ex. spălarea mîinilor este simbol al curăţiei inimii, sau tăierea împrejur simbol al legăturii spirituale dintre evrei şi Dumnezeu etc.

2. Taina Sf. Botez este lucrarea Sf. Duh în lume şi în sufletele oamenilor (Tit. 3, 5), săvîrşită de Sf. Apostoli la porunca Domnului Hristos (Matei 28, 19; F. Ap. 8, 33—38; 16, 14—15, 32—33), care împărtăşeşte oamenilor în chip real şi direct — nevăzut şi neînţeles raţional — harul divin mîntuitor al „naşterii de sus" (Ioan 2, 3—6), iertarea păcatelor (F. A. 2, 38), împăcarea cu Dumnezeu (II Cor. 5, 18) şi viaţa veşnică (Rom. 5, 21).

3. Simbolul a avut valoare relativă, temporară şi pur personală; Taina Sf. Botez are valoare absolută, eternă şi cu efect social- umanitar. Simbolul a premers şi a preînchipuit Botezul ca Taină, iar după Pogorîrea Sf. Duh a încetat să mai existe (F. Ap. 2, 38). Locul său l-a luat Botezul creştin.

În Sf. Scriptură avem următoarele simboale ale Tainei Sf. Botez:

a) Potopul — din care a scăpat Noe şi familia sa şi au pierit cei păcătoşi — închipuieşte Botezul mîntuirii noastre (I Petru 3, 20—21).

b) Tăierea împrejur — semnul legămîntului lui Avraam cu Dumnezeu (la care erau obligaţi şi pruncii: Fac. 17, 9—14; Ier. 12, 3; Luca 2, 21) — a încetat, locul său fiind luat de Botezul creştin care trebuie dat şi copiilor (Col. 2, 11—13).

c) Trecerea prin Marea Roşie scapă poporul ales de robia lui faraon; Taina Botezului ne scapă pe toţi oamenii (şi pe copii) din robia diavolului (I Cor. 10, 1—2).

d) Botezul „cu apă" al Sf. Ioan este simbolul clasic al Tainei Sf. Botez cu Duh Sfînt şi cu foc (Matei 3, 11; Ioan 1, 25—26; F. Ap. 1, 5).

Efectele Tainei Sf. Botez asupra sufletului omenesc sînt multe, mari şi nevăzute.

1. Prin harul divin, Sf. Botez arde, spală, curăţă şi şterge păcatul strămoşesc şi toate păcatele personale, eliberează de rău şi sfinţeşte viaţa noastră (I Cor. 6, 11; F. Ap. 2, 38; 22, 16).

2. El „altoieşte" sufletul pe trunchiul viţei care este Hristos-Dumnezeu, ca să aducem roadă bogată în Duhul dragostei Sale (Ioan 15, 4—12); ne renaşte de sus, şi ne învie duhovniceşte (Ioan 3, 6; Ef. 5, 15; Gal. 3, 27) prin Sf. Duh care s-a revărsat peste noi din belşug prin Mîntuitorul Hristos (Rom. 6, 34; Tit. 3, 5—6).

3. Botezul restaurează sufletul în starea originară, paradisiacă; dă înfierea divină şi integrează în Biserică, în trupul tainic al Domnului, coboară harul şi bunătatea divină, garantează mîntuirea şi viaţa veşnică pe care am recuperat-o (I Cor. 12, 13; Gal. 3, 26—28; Marcu 16, 16).

Importanţa deosebită a Sf. Botez o accentuează Tradiţia apostolică şi bisericească. Astfel, Sf. Varnava, ucenicul Sf. Ap. Pavel, spune: „Intrăm în apa Botezului cu povara păcatelor şi ieşim plini de nădejdea în Iisus Hristos." Sf. Chiril al Ierusalimului zice că Botezul este „răscumpărarea celor robiţi . . . moartea păcatului, renaşterea sufletului şi darul înfierii". Iar Sf. Ioan Gură de Aur

(Continuare în pag. 2)

Pîine pentru suflet

Preotul ca păstor de suflete

În Sfînta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament sînt anumite expresii care definesc în mod admirabil misiunea preotului, chemarea şi rostul său în mijlocul credincioşilor, însuşirile cu care se cuvine să fie înzestrat şi locul pe care este chemat să-l aibă în societate.

Pentru aducerea în minte şi suflet a acestor „pietre vii", pe care le-am văzut de atîtea ori şi al căror sunet l-am auzit, ne-am hotărît să le înfăţişăm pe rînd, spre împrospătarea lor, spre înviorarea lor în conştiinţa preoţimii noastre, ca să poată împărţi cu folos pîinea pentru suflet pe care credincioşii noştri o aşteaptă de la ei.

De cîte ori, de pildă, auzim cuvintele Mîntuitorului: „Eu sînt păstorul cel bun. Păstorul cel bun îşi pune viaţa pentru oile sale" *(Ioan 10, 11). Aşa spune despre Sine Iisus, Păstorul cel mare. Dar El ne-a chemat şi ne-a dat puterea să fim păstori de suflete, să ne îngrijim de sufletele credincioşilor, de mintea lor — să fie luminată, de simţirea lor — să fie curată, de voinţa lor — să fie puternică spre săvîrşirea binelui.*

Să ne îngrijim de viaţa lor, să le dăm pîinea pentru suflet.

Omul este o fiinţă care are trup şi suflet. Preotul este chemat întîi de toate să se îngrijească de suflet. Faptul special care trebuie să reţină atenţia şi grija preotului se află în aşa numitele cerinţe ale sufletului, în stîmpărarea foamei şi setei lui, în hrănirea lui cu acea hrană care îl duce la mîntuire.

Totuşi nu numai de suflet în sine, ca parte deosebită a fiinţei omului, are chemarea să se îngrijească preotul. El nu se poate ocupa numai de suflet în sine ca de ceva despărţit de trup. Grija păstorului de suflete cuprinde întreagă viaţa credincioşilor. Dar punctul propriu în lucrarea păstorului de suflete se află acolo unde începe scopul ultim al sufletului: mîntuirea lui.

Aici se cuvine să se deschidă ochiul păstorului de suflete, aici se deschide un cîmp de lucru în care nu se lucrează cu mijloace naturale. La prima vedere acest cîmp este foarte mic şi îngust, în realitate el este mare, străluceşte ca un foc, ale cărui raze strălucesc şi luminează toate sectoarele de viaţă ale credincioşilor.

Inima şi centrul întregii activităţi a păstorului de suflete este mîntuirea. Către salvarea credinciosului din robia patimilor, către îndreptarea lui şi conducerea spre virtute, pîna la statura omului desăvîrşit a lui Iisus, Păstorul cel mare şi bun.

Orice altceva ar preocupa pe preot, în orice chemare este solicitat, el nu trebuie să piardă din vedere ţinta principală a misiunii lui. Toată activitatea păstorului de suflete capătă valoare şi preţ în măsura în care este îndreptată spre această ţintă.

Ba îi fixează şi locul pe care îl are în mijlocul credincioşilor. Uneori, în vreme de linişte şi senin, el merge în fruntea „turmei", îndrumînd-o spre hrană aleasă şi izvoare cu apă cristalină. Credincioşii îi ascultă glasul şi îl urmează, dacă-l recunosc ca pe un păstor bun, care-şi pune sufletul pentru ei. Alteori păstorul se află „în urma turmei". Poartă un miel crud în braţe, sau poartă o oaie rănită pe umeri. El caută să nu piardă pe nimeni din cei ce i s-au încredinţat spre păstorire. Are mereu în suflet cuvintele: „Vai de păstorul de nimic care îşi părăseşte turma" (Zah. 11, 17). Uneori este silit să lase „pe cele nouăzeci şi nouă în staul" şi să caute pe cea pierdută, fiindcă el va da seama de toate sufletele credincioşilor care i s-au încredinţat spre păstorire.

Dar cel mai adesea locul păstorului de suflete este în mijlocul credincioşilor, identificat cu năzuinţele lor. Conducerea sufletească nu se poate face de la distanţă şi nici cu poruncă. Păstorul de suflete trebuie să fie prin excelenţă: bun, iertător şi milostiv. Căci pentru noi şi către noi se îndreaptă cuvintele Apostolului Petru: „Pe preoţii cei dintre voi îi rog ca unul ce sînt împreună preot: Păstoriţi turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, nu cu silnicie ci cu voie bună, nu pentru cîştig urît, ci din dragoste. Nu ca şi cum aţi fi stăpîni peste biserici, ci pilde făcîndu-vă turmei" (I Petru 5, 1—3).

Părintele *Vasile*

Mănăstirea Neamț

Mănăstirea Neamț este cel mai mare așezămînt monahal din Moldova „a cărui vechime se pierde în negura care învăluie, în mare măsură, trecutul poporului nostru".

Vechimea, monumentalitatea și minunatul loc în care este așezată această mănăstire sînt prezentate de pana scriitorului român Alexandru Vlahuță (1858—1919), în volumul: „România pitorească" (1901), în felul următor: „Abatem la stînga. Din marginea Dumbrăvii se deschide ca o pantă și în fund printre crengi se văd strălucitoare turlele bisericilor de la Mănăstirea Neamț. Scoborîm pe lîngă cișmea în valea împestrițată de flori, culcată între păduri de brad: o bună fugă de cal și iată-ne sub lungile cerdacuri ale celei mai bogate așezări de monahi din tot cuprinsul țării. Mănăstirea asta ține minte de demult; ea era veche cînd a venit Ștefan cel Mare de-a zidit biserica Înălțării Domnului și domni după domni au înzestrat-o."

Primul document care vorbește despre Mănăstirea Neamț este actul din 7 ianuarie 1407, dat de Iosif, primul mitropolit al Moldovei, care amintește despre unele danii făcute acestei mănăstiri de Petru Mușat (1376—1392). În acest act fiind vorba de înzestrare și nu de întemeiere, unii cercetători cred că acest așezămînt monahal a fost cu mult înainte.

Din toate clădirile ansamblului, monumentul cel mai reprezentativ este biserica construită de Ștefan cel Mare (1457—1504), considerat al treilea ctitor între care se numără și Alexandru cel Bun (1400—1432) și sfințită în anul 1497 cu hramul „Înălțarea Domnului" așa cum mărturisește pisania de deasupra ușii de la intrare.

Prin dimensiunile sale neobișnuit de mari proporțiile sale elegante, această biserică poate fi considerată ca cea mai importantă și mai frumoasă dintre toate ctitoriile acestui vestit voievod al Moldovei. Arhitectura, precum și decorația exterioară, cu discuri și cărărmizi smălțuite, divers colorate, romburile și triunghiurile împodobite cu motive vegetale și geometrice, dau acestei biserici o măreție impunătoare. La elementele de policromie ale fațadelor acestui monument, se adaugă și cele două rînduri de ocnițe, din care unele păstrează încă picturile în frescă. Acest monument reprezintă cristalizarea unei importante evoluții în domeniul arhitecturii moldovenești. În planul acestei biserici au fost îmbinate elemente noi ca: pridvorul și camera mormintelor. Ultima pînă la începutul secolului al XIX-lea era despărțită de naos printr-un perete. Prin aceste adausuri ctitoria lui Ștefan cel Mare de la Mănăstirea Neamț sporește în dimensiuni și monumentalitate.

Pentru eliminarea discordanței arhitectonice produsă prin construirea bisericii Sf. Gheorghe în anul 1826, alături de biserica lui Ștefan cel Mare, la restaurarea ce s-a făcut între anii 1954—1962, prima a fost demolată și apoi reclădită în corpul chiliilor, în latura de est, după care s-a și pictat, iar la 9 iulie 1967 s-a sfințit.

Picturile bisericii lui Ștefan cel Mare, din altar, naos și camera mormintelor, au fost executate în ultimii ani ai domniei sale, iar cele din pronaos și pridvor, în timpul lui Petru Rareș (1527—1538) —(1541—1546), de meșteri autohtoni, și rînduite potrivit vechilor erminii ale Bisericii Ortodoxe. În secolul al XIX-lea s-a făcut o reparație generală a acestor picturi. În această biserică se află mai multe morminte ale diferiților oameni de seamă din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat al poporului nostru ca: Mitropolitul Teoctist al II-lea care a sfințit această ctitorie. Micotă pîrcălab de Neamț, Ștefan Voievod, fiul lui Alexandru cel Bun, Paisie Velicicovschi și Neonil, foști stareți ai acestei mănăstiri ș. a.

Din punct de vedere arhitectonic, în ansamblul Mănăstirii Neamț mai prezintă importanță turnul octogonal sau „pirgul", situat la colțul din nord-est în corpul chiliilor, refăcut în anul 1754, precum și aghiazmatarul din fața mănăstirii, construit în anul 1836 și a cărui cupolă s-a pictat în vara anului 1974. Chiliile cu parter și etaj au fost zidite în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, pe locul vechilor chilii. În colțul de nord-est mitropolitul Veniamin Costache a zidit paraclisul cu hramul „Adormirea Maicii Domnului".

Majoritatea istoricilor și cercetătorilor afirmă, fără exagerare, că unele mănăstiri din țara noastră, și în primul rînd Mănăstirea Neamț, în sec. XV și XVI au fost adevărate focare de cultură „pentru că între zidurile lor s-a concentrat aproape toată activitatea literară din timpurile acelea. Prin caligrafii vestiți, care au copiat texte liturgice, juridice și de îndrumare, această mănăstire a înscris pagini de cinste în istoria culturii bisericești din țara noastră.

Astfel, încă de la sfîrșitul sec. al XIV-lea, aici a luat naștere o școală de grămătici. Diecii, caligrafii și miniaturiștii care s-au format în școala lavrei nemțene au copiat în tot cursul sec. al XV-lea numeroase cărți de învățătură teologică pentru nevoile de aici, pentru alte mănăstiri din Moldova și pentru biserici din tîrguri și sate. Cea mai proeminentă figură care a dominat această școală a fost monahul Gavriil, fiul lui Uric. Acesta și-a format ucenici, care apoi i-au continuat opera

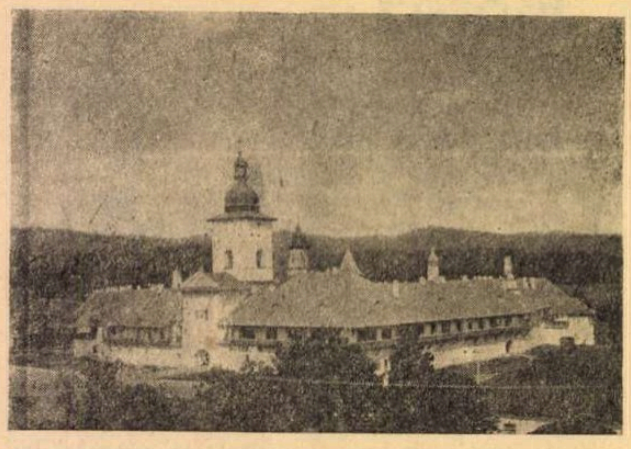

Mănăstirea Neamț

și în alte mănăstiri din Moldova. Unul din cele mai frumoase, și primul manuscris pe pergament care a ieșit din mîinile acestui talentat monah în anul 1429, se păstrează în prezent la Biblioteca Bodleyana din Oxford (Anglia). Reprezentanții de seamă care au continuat activitatea monahului Gavriil Uric în școala caligrafică și de decorare artistică de la Mănăstirea Neamț sînt: Teodor Mărișescul, Ghervasie ș. a. Caligrafii și miniaturiștii de la Neamț, alături de ucenicii lor din alte mănăstiri ale Moldovei, au creat, în această artă, un stil propriu moldovenesc, care a depășit hotarele țării.

Dar ceea ce caracterizează activitatea caligrafilor de aici este și varietatea de conținut a manuscriselor respective, care nu sînt numai teologice. De pildă, în anul 1474, monahul Ghervasie scrie pravila lui Matei Vlastaris, care este o culegere de legi. Manuscrisele călugărilor de la Neamț prezintă importanță și pentru faptul că în ele s-au consemnat anumite evenimente mai de seamă, care au avut loc în timpul lor, în această mănăstire sau în țară.

Unii dintre viețuitorii acestui așezămînt călugăresc au înscris pagini de cinste în istoria culturii noastre, prin alcătuirea unor cronici, în care prezentau anumite epoci din viața poporului nostru. O deosebită activitate pe această linie au desfășurat stareții Mănăstirii Neamț: Macarie și Eftimie, care au continuat Letopisețul moldovenesc.

La începutul sec. al XVIII-lea, la acest centru monahal — vine stareț ieromonahul Pahomie, care a devenit apoi episcop de Roman. Prin activitatea sa, el a înviorat viața mănăstirească de aici cu un pronunțat caracter cultural. Munca inițiată de el la Mănăstirea Neamț a fost continuată în a doua jumătate a sec. XVIII-lea, de vestitul stareț Paisie Velicicovschi, în timpul căruia activitatea de bază a călugărilor de aici erau traducerile ce se făceau din literatura patristică în limba română și slavonă. Astfel, la Neamț, în acest timp, s-a format o întreagă școală de traducători, corectori și copiști.

În secolul al XIX-lea, cînd continuă activitatea cărturărească într-o formă nouă, prin înființarea unei tipografii, a unei școli bisericești pentru pregătirea cadrelor și am putea spune, și a unei adevărate școli de gravură în lemn, se constată o reală continuare a preocupărilor culturale și artistice din sec. XV. Din corespondența mitropolitului Andrei Șaguna cu starețul Neonil de la Mănăstirea Neamț reiese că ultimul trimitea cărți de cult, tipărite în tipografia acestei mănăstiri, pentru bisericile din Transilvania.

În trecut pe lîngă această mănăstire a funcționat și o instituție de ocrotire a sănătății celor copleșiți de suferințe trupești și morale. Așa cum spune Costache Negruzi, în scrisoarea a VI-a, referindu-se la perioada aceea, „Mănăstirea Neamț joacă un rol însemnat în mișcarea literară a României; are o tipografie bogată și o școală vestită, din care au ieșit mulți bărbați promotori ai culturii naționale. Pe lîngă aceasta... întreține două institute de invalizi și alienați".

Între anii 1954—1962, Mănăstirea Neamț a fost restaurată de Conducerea Statului nostru prin Departamentul Cultelor și Direcția Monumentelor Istorice, redîndu-i-se, în felul acesta, înfățișarea originală în toată măreția și splendoarea ei.

După restaurare, în incinta Mănăstirii, s-a amenajat un muzeu în care sînt expuse obiecte de mare valoare artistică și culturală, făurite de meșteri locali cu multă migală și talent.

La Mănăstirea Neamț se păstrează și o frumoasă bibliotecă cu o vechime de cîteva secole, care prin importanța documentară și artistică a vechilor manuscrise slavone, grecești și românești, păstrate aici, a unor exemplare de cărți din sec. XVI și XVIII, în limbile greacă, latină, slavonă și română, tipărite în diferite centre din țară și de peste hotare, precum și cele editate de Mănăstirea Neamț în sec. XIX-lea, reprezintă un adevărat tezaur și un izvor de prim rang al culturii bisericești, românești și universale.

(Continuare în pag. 4)

Taina Sf. Botez

(Urmare din pag. 1)

arată că baia Botezului face sufletul curat, sfînt și drept, ... iartă păcatele și curăță fărădelegile... El ne naște, ne crează și ne formează din nou.

Pentru eficiența sa, Taina Botezului este absolut necesară pentru mîntuirea tuturor oamenilor de orice vîrstă, deci și pentru copii. Așezînd Botezul ca Taină, Domnul Iisus poruncește Apostolilor să boteze „toate neamurile" (cu pruncii lor) (Matei 28, 19; Marcu 16, 16) pentru că:

1. Toți oamenii ne naștem cu păcatul strămoșesc (Iov 14, 4; Ps. 50, 6), toți sîntem „făptură stricată" care „bem păcatul ca apa" (Iov 15, 14—16; 25, 4). Toți moștenim păcatul, „ne naștem rătăciți chiar din pîntecele maicii noastre" (Ps. 50, 3—4). De la părinți moștenim daruri — și defecte — sufletești și trupești. Sf. Ap. Pavel zice că păcatul și moartea le avem de la Adam cel vechi, în care toți au păcătuit (Rom. 3, 10—12 și Ps. 13, 1—3; 52, 2—4; Ecl. 7, 20; Prov. 20, 4; Is. Sirah 25, 23).

2. Numai cei curați de păcatul lui Adam se mîntuiesc, pentru că sînt împăcați cu Dumnezeu prin sîngele Mîntuitorului Hristos, vărsat pe Sf. Cruce (Rom. 5, 9; Ef. 2, 13; Colos. 1, 14; Evr. 9, 14; 180, 19; I Ioan 1, 8; I Petru 1, 19; Apoc. 1, 5; 5, 9). Ori această curățire o săvîrșește real, total și profund — în mod nevăzut — numai Taina Sf. Botez „prin apă și prin Duh". Ea ne readuce în armonie cu Părintele ceresc și ne face părtași împărăției cerești (Rom. 5, 17—19; 6, 4; F. Ap. 2, 38; I Cor. 6, 11; Gal. 3, 27).

În concluzie, *pruncii noștri trebuie botezați* pentru că și ei au păcatul strămoșesc și, murind nebotezați, sînt lipsiți de darurile jertfei mîntuitoare a Domnului, le sînt închise ușile împărăției lui Dumnezeu, din cauza părinților (Ioan 3, 5 și textele anterioare).

Pentru efectele sale radicale, Botezul nu se mai repetă, deoarece păcatul strămoșesc a fost șters, iar pentru păcatele personale avem Taina Pocăinței, al II-lea Botez. Apoi, după cum avem o singură naștere trupească, la fel este o singură naștere spirituală.

Botezul ca Taină se repetă numai în cazul găsirii unui copil părăsit, despre care nu știm dacă e botezat. În cazul acesta se botează condiționat.

Este de remarcat că Sf. Taină a Botezului se săvîrșește numai de către preot și, în mod excepțional, de diacon (F. Ap. 8, 38) sau de orice creștin ortodox, însă cu condiția ca celui botezat dacă trăiește să i se completeze ulterior de către preot celelalte rugăciuni din rînduiala Botezului.

Taina Botezului se face cu apă sfințită. Nou născutul, sau chiar cel vîrstnic în cămașă albă, se cufundă în aghiazmă — nu se stropește, nici nu se toarnă rostindu-se rugăciunea — formula Sf. Treimi. Cufundarea de trei ori în apă simbolizează moartea noastră cu Domnul, iar ieșirea din apă — învierea noastră cu El, începutul vieții în Adam cel nou (Gal. 3, 27).

Prot. Dr. *Simion Radu*

La Unirea Principatelor Române

Marelui act al Unirii Transilvaniei cu România, la 1 Decembrie 1918, a premers un alt act, tot pe atît de măreţ şi important pentru istoria noastră naţională şi anume Unirea Principatelor Române din 24 ianuarie 1859.

Ca un ecou pe care munţii, purtîndu-l din pisc în pisc, îl intensifică, la fel actul Unirii din 1859 capătă mereu noi semnificaţii.

Amintindu-ne cu pietate de Unirea Principatelor, auzim, parcă, istoria vorbind. Duhul revoluţiei de la 1848 dădea poporului nostru tărie, îl făcea să creadă tot mai mult în destinul ce se întrezărea promiţător pentru el.

Starea economică a Principatelor începea să cunoască un nou ritm, mai viu. Burghezia se afirma în continuu şi, o dată cu ea, începeau să fluture idei noi. După revoluţia din 1848 marile spirite se regrupează şi pornesc cu tact să lucreze pentru binele poporului. Astfel, în străinătate revoluţionarii români emigraţi se adună în cercuri, scot publicaţii şi desfăşoară o activitate deosebită în favoarea Principatelor. La Paris, în 1850, sub redacţia lui N. Bălcescu, C. A. Rosetti, V. A. Mălinescu este scoasă revista „România viitoare", în care Bălcescu va publica memorabilul său articol: „Chestiunea economică a Principatelor dunărene." Pe de altă parte, se urmăreşte cîştigarea presei occidentale pentru cauza românească.

Totodată, românii îşi vor trimite la Londra un reprezentant în Comitetul Central Democratic European, şi vor face să apară, la Paris, în 1851 şi la Bruxelles în 1853 revista „Republica română", publicaţie militantă pentru unirea românilor într-un singur stat.

Datorită acestor strădanii, într-o perioadă în care aria istoriei începea să se răsucească trosnind, problema unirii românilor intră în atenţia marilor puteri europene, devenind apoi, prin războiul din Crimeia, o chestiune de echilibru european. Patrioţii români vor interveni pe lîngă împăratul Franţei, Napoleon III, pe lîngă guvernul englez şi pe lîngă Cavour, primul ministru al Sardiniei, ca aceştia, o dată cu încheierea păcii, să hotărască şi Unirea Principatelor într-un singur stat. Congresul de pace de la Paris, care încheia războiul Crimeii, avea să stabilească acest lucru, unirea Moldovei şi a Ţării Româneşti, hotărînd, totodată, înlocuirea protectoratului Rusiei prin garanţia colectivă a marilor puteri. Ca nişte aştri ce se arată favorabili sau potrivnici marilor cicluri ale naturii, puterile europene aveau să-şi afirme poziţia în ceea ce priveşte Unirea Principatelor: Franţa, Anglia, Prusia, Rusia, Sardinia — îmbrăţişînd cauza românilor, iar Austria şi Turcia — opunîndu-se. La propunerea ultimelor două puteri în Principate aveau să se desfăşoare alegeri, ale căror liste electorale însă, prin complicitatea caimacanilor Balş şi Vogoride, au fost falsificate Dar Comitetele Unirii aveau să dejoace planurile, aducînd mistificările în faţa opiniei publice a Europei. În cele din urmă, cauza dreaptă a miniştrilor avea să triumfe. Românii aveau să realizeze Unirea aşa cum o simţeau. În Moldova, într-un entuziasm general, a fost ales ca domn Alexandru Ioan Cuza, la a cărui întronare M. Kogălniceanu spune: „Alegîndu-te, ţara a dorit la legi nouă om nou."

În Ţara Românească, elementele conservatoare îl prefereau pe Gh. Bibescu, dar sub presiunea maselor populare a fost ales ca domn tot Alexandru Ioan Cuza. Astfel, Principatele Unite aveau să devină, apoi, un singur stat, România, urmînd ca mai tîrziu să-şi întregească fiinţa naţională, în 1918, cînd Transilvania, după atîta înstrăinare, avea să se unească cu „Ţara".

Unirea Principatelor, prin rîvna fiilor acestui popor, a însemnat afirmarea spre progres, în domenii diferite: în învăţămînt, justiţie, economie, a însemnat realizarea unor reforme, cum a fost cea agrară, lărgirea dreptului de vot, iar scurta domnie a lui Alexandru Ioan Cuza a adus înfăptuiri dintre cele mai rodnice şi semnificative din istoria poporului nostru, inima domnitorului patriot bătînd puternic pentru binele poporului său.

24 ianuarie, zi luminată ce aminteşte de sfîntul act al Unirii Principatelor, la 1859, străluceşte ca şi flacăra nedomolită ce s-a aprins în inimile tuturor românilor. Totodată nemuritoarea Horă a Unirii, compusă de acel vrednic fiu al României, V. Alecsandri, dă noi semnificaţii în contextul contemporan, în care ţara noastră se afirmă tot mai pregnant, tot mai puternic în arena internaţională, căci „unde-s doi", unde întreg poporul este una, strîns unit în jurul conducătorilor săi „puterea creşte" în înfăptuiri tot mai mari, tot mai cinstitoare pentru toţi fiii Patriei.

M. Slătineanu

Din scrisorile cititorilor de peste hotare

Cu multă bucurie am primit publicaţia dumneavoastră, foaia religioasă „Telegraful Român", pentru care Vă mulţumim foarte mult, fiind o publicaţie religioasă foarte interesantă, atît informativă de situaţia Bisericii noastre, cît şi istorică a ţării noastre.

Stimate domnule redactor, dorim din tot sufletul a fi abonaţi al publicaţiei dumneavoastră, cu care prilej mai putem afla veşti din ţara noastră...
Gheorghe Ghiţescu Carrollton Texas — U.S.A.

Subsemnata Puiu Magdalena Petruţa, căsătorită Savarino, stabilită în oraşul Parma, Via Torelli nr. 31, în aceste cîteva cuvinte ţin să vă mulţumesc pentru grija cu care îmi trimiteţi şi primesc publicaţia bisericească „Telegraful Român".

Aştept sorocul primirii „Telegrafului Român" şi citindu-l nu odată mă simt în Biserica mea, de care nu m-am despărţit, în ţara leagănului copilăriei mele pe care nu am uitat-o, mă simt în casa părinţilor mei, cu care stau de vorbă de multe ori în dulcea limbă românească prin intermediul „Telegrafului Român".

Ţin să-mi manifest recunoştinţa şi părintelui Stoican din Braşov, prin grija căruia am obţinut abonamentul la „Telegraful Român".

„EUGEN BROTE"

Acum 3—4 ani cînd tînărul cercetător bucureştean Lucian Boia răscolea fondurile de documente, carte şi periodice ale Bibliotecii mitropolitane din Sibiu, ale Bibliotecii ASTRA şi ale Arhivelor Statului din Sibiu ca să-şi închege monografia despre Eugen Brote ca teză de doctorat în istorie la Universitatea din Bucureşti înşişi specialiştii locali care l-au sprijinit au fost oarecum nedumeriţi. Era Eugen Brote o personalitate memorandistă de o asemenea mărime încît să justifice un doctorat în istorie?

Recent apăruta monografie — o versiune mai restrînsă a tezei de doctorat (211 p.) — răspunde afirmativ. Fondator principal al prestigioasei „Tribune" sibiene (1884) şi necontestat şef politic al mişcării tribuniste, apoi director-proprietar al ziarului din 1889, după plecarea lui Slavici — adică tocmai în perioada de luptă memorandistă — şi vicepreşedinte al Partidului Naţional Român din Transilvania, Eugen Brote devine „spiritus rector" al întregii acţiuni politice care va duce la răsunătorul proces din 1894 de la Cluj-Napoca, „stăpînind situaţia ca un sfinx" şi cîştigîndu-şi o asemenea popularitate, încît „credeau oamenii în el ca într-un profet al mîntuirii", cum scrie Valeriu Braniştе, în cartea apărută acum doi ani cu titlul „Amintiri din închisoare" (p. 176—213). Scînteietor, „om foarte cult... minte capabilă de a stoarce faptelor concluzii noi" — cum l-a definit N. Iorga — spirit practic, organizat, de o limpezime şi o logică dezarmante, neobosit şi plin de iniţiativă („Reuniunea română de agricultură" din comitatul Sibiului, prima din Transilvania, apoi „Foaia poporului" la Sibiu, „Tribuna poporului" la Arad etc.), condei lucid, pasionat, apreciat chiar de Eminescu în „Curierul de Iaşi" şi premiat de Academia Română pentru cea mai vestită din lucrările sale — „Cestiunea română în Transilvania şi Ungaria" — pe care cu un an înainte (1895) o tipărise în limbile germană şi italiană, urmărind declarat translaţia problemei naţionale transilvănene în planul opiniei publice europene, — Eugen Brote începuse să se afirme încă din 1871 cu colaborări la „Economul" din Blaj şi la „Telegraful Român" — călăuzit în acelaşi spirit şaguian pînă în octombrie 1883 de vrednicul Nicolae Cristea — apoi ca redactor la suplimentul „Foişoara Telegrafului Român" apărut în anii 1876—1877 şi inclus apoi în coloanele ziarului. Lucian Boia consideră suplimentul „purtător de cuvînt al junimismului transilvan", care nu era altceva decît un iluminism orientat spre masele populare, opus ermetismului latinist, dar şi academismului ieşan, un iluminism de culoare locală, aşa cum fusese structurat de spiritul european, modern şi activ, lucid şi deschis, al marelui mitropolit care din iunie 1873 odihneşte în pămîntul satului de obîrşie al lui Eugen Brote, Răşinari.

Cînd acest iluminism justiţiar şi ofensiv pe plan naţional-politic este frînat şi redactorul N. Cristea este somat să reorienteze ziarul sau să îl părăsească — sfidîndu-se testamentul întemeietorului său — întreg grupul de tineri şi talentaţi colaboratori, în frunte cu Brote, se solidarizează cu el şi luptă pentru constituirea unei noi redacţii. Luîndu-l consilier al lor pe Cristea, aceşti tineri izbutesc ca după şase luni — în aprilie 1884 — să vadă apărînd primul număr al cotidianului sibian „Tribuna", sub direcţia lui I. Slavici şi conducerea unui consorţiu dominat de Eugen Brote. „Tribuna" este fiica bună a „Telegrafului Român", în forma în care îl orientase întemeietorul său şi-l călăuzise N. Cristea.

Cine era acest dinamic Eugen Brote? S-a născut la 11 decembrie 1850 ca fiu al lui Ioan Brote — prefectul legiunii sibiene la 1848 — şi al Anei Popovici-Barcianu, sora laboriosului intelectual patriot care a fost protopopul şi profesorul Sava. Al 6-lea fiu din cei 14, Eugen Brote creşte în cultul marelui ierarh Andrei Şaguna, care adesea era oaspete de înaltă cinstire al celor două familii răşinărene. Creşte într-un sat de adîncă vibraţie românească, un sat solidarizat cu spiritul şi iniţiativele şaguniene. Această vibraţie şi acest spirit decantează personalitatea lui Eugen Brote şi-i orientează conduita publică, după terminarea studiilor de agronomie în Austro-Ungaria, Germania şi Italia. La 29 de ani este ales asesor consistorial al arhiepiscopiei din Sibiu şi, ca membru al senatului epitropesc, devine controlor. Despre sarcinile sale — alături de bătrînul casier C. Stezar — el scrie în lucrarea „Pro veritate" apărută la 1890: „... avem un singur scop: să înmulţim, să sporim şi să asigurăm averea arhidiecezei." Asupra felului cum şi-a atins acest scop vorbesc cifrele. La alegerea sa în 1879 a găsit o avere în valoare de 700.000 florini, iar la plecare, în 1888, a lăsat-o de 2.000.000 florini. Triplarea a adus-o şi averii Astrei unde deţinea aceeaşi funcţiune.

Consemnînd aceste date n-am făcut decît să schiţăm o parte din paginile monografiei lui Lucian Boia. Cartea, bine documentată, scrisă într-un stil fluid, atrăgător, accesibil, surprinde zbuciumată viaţă de fapte şi dăruire a unui om pe care conştiinţa cititorului îl aşează, la sfîrşitul lecturii, pe o treaptă de vîrf în cadrul evenimentelor politice transilvănene din ultimul sfert al veacului trecut. Este, în fond, istoria acestei epoci privită dintr-un unghiu nou, ilustrată cu viaţa unuia din propulsorii ei. În final, cititorul ia cunoştinţă de abaterile şi dezicerile care l-au împins pe Eugen Brote — totuşi, pe nedrept în umbră şi uitare. Ultimul lui act, în 1912, i-l impune revelaţia păcii cu propria sa conştiinţă: Să i se aştearnă patul de veşnică odihnă în ţărîna înnobilată cu patru decenii în urmă de marele şlefuitor al personalităţii sale, acolo în Răşinarul care l-a plămădit.

O carte instructivă, reparatorie, densă, bine venită în biblioteca istorică a Transilvaniei.

C. Dragoman

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu

Duminică, 1 decembrie 1974, a avut loc la Sibiu sesiunea anuală a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei ort. rom. de Alba Iulia și Sibiu.

Programul Adunării Eparhiale a început prin săvîrșirea Sf. Liturghii arhierești în capela Institutului Teologic din Sibiu, de către P. S. Episcop-vicar Emilian, înconjurat de preoți și diaconi. La sfîrșitul Sf. Liturghii s-a oficiat un Te-Deum, cu rugăciunea de invocare a Duhului Sfînt. Au fost de față Î. P. S. Mitropolit și deputații eparhiali.

S-a trecut apoi în Aula Institutului Teologic, unde s-a făcut constituirea Adunării Eparhiale, în urma alegerilor noilor deputați din 7 noiembrie 1974. După îndeplinirea formelor legale de constituire, au sosit Î. P. S. Mitropolit Nicolae și P. S. Emilian, Episcop-vicar. Î. P. S. Mitropolit Nicolae a deschis lucrările Adunării Eparhiale, subliniind în cuvîntarea rostită că cea mai importantă problemă care ni se pune astăzi este unitatea bisericească, pentru care trebuie să lucrăm necontenit, sprijinind prin aceasta unitatea poporului nostru și înflorirea patriei noastre, patrie liberă și independentă, în necontenit progres.

Din plenul Adunării s-au trimis telegrame omagiale: Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, Domnului Emil Bodnaraș, Vicepreședintele Consiliului de Stat, Domnului Manea Mănescu, Prim-ministru al guvernului R. S. România, Domnului Profesor Dumitru Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor, Domnului Gheorghe Nenciu, Vicepreședintele Departamentului Cultelor, și Comitetului Național pentru apărarea Păcii.

Telegramă omagială s-a trimis de asemenea P. F. Părinte Patriarh Justinian.

A urmat prezentarea rapoartelor și anume: Raportul general al Secțiilor unite, lucrat de P. C. vicar Traian Belașcu, raportor fiind P. C. prot. I. Șarlea (Sărmaș), care s-a ocupat de activitatea generală a Anhiepiscopiei, ca de ex.: Activitatea social-patriotică, vizite ale unor delegații străine la Centrul arhiepiscopesc, sfințiri de biserici și vizite canonice ale ierarhilor la diferite parohii, misiuni pastorale în parohii etc.; Raportul Secției bisericești, lucrat de P. C. cons. Gh. Bota, raportor fiind P. C. prot. David Lazăr (Tg. Mureș), s-a ocupat de activitatea administrativă de la Centrul arhiepiscopesc, protopopiate și parohii, consfătuiri de lucru cu P. C. protopopi, numiri și transferări de preoți, hirotoniri în 1974 (peste 70), întrajutorarea între parohii etc.; Raportul Secției culturale, lucrat de P. C. cons. Gh. Papuc, raportor fiind P. C. prot. P. Boeriu (Mediaș), care s-a ocupat de școlile de învățămînt teologic, de conferințele preoțești, de activitatea editorială a Centrului arhiepiscopesc, care a fost destul de bogată și în 1974, culminînd cu lucrarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului: Iisus Hristos, viața noastră. În continuare, raportorul a prezentat lucrarea predicatorială și social-patriotică a preoților etc.; Raportul Secției economice, lucrat de P. C. cons. I. Glăjar, raportor fiind dl. I. Georgescu (Mediaș), care a reliefat activitatea financiară a Centrului arhiepiscopesc, lucrările de construcție și gospodărești ale Arhiepiscopiei, sursele mai importante de venituri ca și cheltuielile mai mari, împreunate cu lucrările de terminare a Catedralei din Sf. Gheorghe, gospodăria anexă „Țiglari" din Sibiu, procurarea mobilierului pentru biblioteca mitropolitană etc.

Rapoartele au fost aprobate, iar în cadrul dezbaterilor au luat cuvîntul următorii deputați, mireni și clerici: Furnică Eugen (Brașov), Tătaru Ilie (Mediaș), Berciu Ioan (Alba Iulia), Braic Grigorie (Toplița), Albu Pamfil (Lupșa-Cîmpeni), pr. Oneț Gheorghe (Horea-Cîmpeni), prot. Cantor Nicolae (Alba Iulia), Deji Petru (Făgăraș), Stoicheciu Teodor (Sibiu), prot. Dumbravă P. (Sf. Gheorghe), prot. Boieriu Petru (Mediaș), prot. Șarlea I. (Sărmaș-Luduș) și Georgescu I. (Mediaș).

P. S. Episcop-vicar Emilian apreciază activitatea fructuoasă a Centrului Arhiepiscopesc, așa cum a rezultat din rapoartele citite. P. S. Sa subliniază obligativitatea care ne revine tuturor fiilor Bisericii noastre, dar îndeosebi preoților, deputaților eparhiali și membrilor Consiliilor și Comitetelor parohiale, folosind toate mijloacele pastorale, în cadrul legilor de stat, pentru întărirea unității noastre de credință.

În încheiere, P. S. Sa amintește de contribuțiile substanțiale primite de la Sf. Patriarhie și D.M.I. pentru restaurarea mai multor biserici parohiale.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae încheie șirul cuvîntărilor, apreciind dezbaterile și discuțiile care s-au purtat într-o atmosferă de subliniere a realizărilor obținute, dar și a lipsurilor care le-am avut în activitatea Centrului Arhiepiscopesc, lipsuri care trebuiesc înlăturate cît mai grabnic.

Î. P. S. Sa subliniază totodată că vitalitatea și puterea Bisericii noastre stă în unitatea dintre ierarhi, preoți și credincioși, care, așa cum au colaborat în trecutul Bisericii Ortodoxe Române, în lumina legiuirilor bisericești, conlucrează și astăzi pentru propășirea Bisericii și a patriei noastre, România socialistă. În acest sens, deputații eparhiali se cuvine să fie factori activi în parohiile și protopopiatele Arhiepiscopiei, aducîndu-și contribuția prin colaborarea cu preoții și protopopii la bunul mers al tuturor acțiunilor bisericești și patriotice.

În încheiere, Î. P. S. Sa aduce omagii conducătorilor patriei noastre, în frunte cu Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele R. S. România, eminentul conducător care exprimă tot ceea ce are mai nobil și mai bun poporul nostru, în năzuințele și realizările lui pentru înflorirea țării noastre, pentru pacea și colaborarea dintre popoare.

De asemenea, Î. P. S. Sa aduce mulțumiri P. F. Părinte Patriarh Justinian și conducerii Onor. Departament al Cultelor pentru tot sprijinul moral și material pe care l-au dat Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu și în anul 1974.

F. C.

Mănăstirea Neamț

(Urmare din pag. 2)

Slujbele solemne și vizitele marilor personalități bisericești și de stat la această vestită mănăstire sînt anunțate de 12 clopote, care se păstrează în turnul clopotniță și au fost descrise cu talent literar de unii scriitori de seamă din țara noastră. Astfel G. Călinescu spune: „Cîntecul clopotelor Neamțului e idescriptibil, în tot cazul din ordinea simfonicului celui mai beethovenian. Combinat cu toaca el dă sugestii de melodii."

De-a lungul veacurilor călugării din această măreață mănăstire, numită și „Ierusalimul Bisericii Ortodoxe Române", și-au desfășurat viața și și-o desfășoară și în zilele noastre după cele două principii ale monahismului creștin: munca și rugăciunea, atît munca fizică cît și cea intelectual-cărturărească. La acest lucru îndeamnă și Î. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Dr. Iustin Moisescu, cînd spune: „Folosirea și păstrarea moștenirii culturale bisericești cu atenție și bună chivernisire, spre a dăinui și după noi, este o îndatorire pe care o cere conștiința noastră creștină și în același timp o îndatorire pe care o impune conștiința noastră patriotică."

Prețuirea de care se bucură monumentele istorice bisericești din țara noastră, precum și grija pentru întreținerea și ocrotirea lor, sînt subliniate și în însemnarea din Cartea de aur a Mănăstirii Neamț, cu prilejul vizitei făcute aici în anul 1966 de către Conducătorul Statului nostru, Domnul Nicolae Ceaușescu, în felul următor: „Vizitînd Mănăstirea Neamțului, ctitoria marelui Ștefan Voievod, am admirat această mîndră zidire, aleasă podoabă de artă, menită să înveșnicească virtuțile strămoșilor noștri și gloria lor. Grija pentru întreținerea și ocrotirea acestui monument este o dovadă a prețuirii pe care statul nostru, societatea noastră socialistă o acordă trecutului istoric al poporului nostru."

Arhim. *Epifanie Norocel*
Starețul Mănăstirii Neamț

Din acatistul Sfinților mărturisitori Visarion și Sofronie și mucenicul Oprea

CONDACUL AL X-LEA

Trimis ai fost în trei rînduri, cu jalbă în cetatea împărătească de la Viena, spre apărarea dreptei credințe și înaintea stăpînitorilor de acolo, cu hotărîre neclintită ai mărturisit adevărul, arătînd dragoste înflăcărată fraților tăi întru dreapta credință și împreună cu ei cîntînd lui Dumnezeu, Aliluia!

ICOSUL AL X-LEA

Mers-ai, Cuvioase Visarioane, propovăduind dreapta credință, de la Sebeș spre Sibiu, dar pe cale ai fost prins de cei ce căutau să te piardă și ai fost dus, legat, la căpeteniile lor, unde, cu fața luminată de credința ortodoxă, ai mărturisit adevărul. Pentru aceasta și noi, smeriții, te lăudăm, zicînd ție:

Bucură-te, cela ce în fața prigonitorilor, cu curaj ai stat;
Bucură-te, că prin hotărîrea ta cea bună pe toți ai înfruntat;
Bucură-te, cela ce, nevoind să te lepezi de dreapta credință, în lanțuri ai fost aruncat;
Bucură-te cela ce în temnița din cetatea Devei ai fost ferecat;
Bucură-te, cela ce și-n temnița din Timișoara ai stat;
Bucură-te, că în înfricoșătoarea temniță din Kufstein, pînă la moarte ai răbdat;
Bucură-te, cela ce cu cunună de mucenic ai fost încununat;
Bucură-te, că prin statornicia ta în credință pildă vie ne-ai dat;
Bucură-te, cela ce pe frații tăi cu dragoste în toate i-ai mîngîiat;
Bucură-te, că în furtuna încercărilor, tu nu te-ai clătinat;
Bucură-te, cela ce vrednic de toți înaintașii te-ai arătat;
Bucură-te, Visarioane Cuvioase, care cu mare rîvnă Ortodoxia ai apărat!

CONDACUL AL XI-LEA

În temnița de la Kufstein, chinuitoare pătimiri ai îndurat și acolo, departe de cei iubiți ai tăi, în mîinile lui Dumnezeu, cu bună nădejde, sufletul ți-ai încredințat, iar acum ești împreună cu mucenicii, cu Sfinții și cu îngerii, cîntînd lui Dumnezeu, Aliluia!

Timpul

Născut de-odat cu lumea din primul început
Mereu numeri la clipe ce veșnic au trecut,
Determinînd mișcarea în ne-ntreruptu-ți zbor,
Din mers tu naști trecutul, prezent și viitor.
În rostul vieții noastre, tu nu cunoști popasul
Și nu ne-aduci cu anul — ce ne aduci cu ceasul.
Ca existență-n lume — ești cel mai veteran
Și totuși mereu tînăr ne-apari tu an de an.
Nu te zărești nimeni, dar te simțim cu toții,
Căci ne ești călăuză pînă în ceasul morții.
Tu porți mereu cu tine hrisovul din trecut,
Ucizi — pe rînd — la oameni pe care i-ai născut.
Purtînd la pas cu tine pe oamenii cei vii
Tu un zorești pe nimeni, dar nici nu întîrzii.
Iar pe cei morți îi semeni în lunga ta cărare
Acoperiți de humă, regrete sau uitare.
Și stăpînind mișcarea cu mersu-ți cadențat
Înregistrezi doar fapte care s-au întîmplat.

Pr. P. Acelenescu

REDACȚIA: Secția culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poștală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 1 februarie 1975 Nr. 5—6

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

ALEGERILE DE DEPUTAŢI

La 9 martie sînt programate alegerile de deputaţi pentru Marea Adunare Naţională şi pentru Consiliile populare de toate categoriile. Toţi cetăţenii patriei noastre cu drept de vot sînt chemaţi să-şi exprime adeziunea totală faţă de marile realizări din ultimii treizeci de ani şi pentru măreţele perspective ce ne stau în faţă. Forul suprem de conducere a statului este Marea Adunare Naţională, care va fi alcătuită din 349 deputaţi. Numărul deputaţilor în Consiliile populare judeţene este între 7 şi 141 deputaţi după populaţia judeţelor şi localităţilor. Consiliul popular al municipiului Bucureşti va avea 155 de deputaţi. Municipiile vor avea 31—71 deputaţi, oraşele 15—31 deputaţi, comunele 11—25 deputaţi.

În organizarea şi desfăşurarea alegerilor are atribuţii sporite Frontul Unităţii Socialiste, care întruchipează unitatea întregului popor şi organizează toate energiile poporului pentru realizarea marilor obiective de dezvoltare accelerată a patriei noastre scumpe, România socialistă. Aceasta este unitatea în jurul celui mai iubit fiu al poporului, Domnul Preşedinte al Republicii Socialiste România şi Preşedinte al Frontului Unităţii Socialiste, Nicolae Ceauşescu, care întruchipează în chip desăvîrşit spiritul poporului român, idealurile şi împlinirile lui de ieri, de azi şi de mîine şi care reprezintă cu deosebită strălucire politica ţării noastre de pace, prietenie şi colaborare cu toate popoarele lumii. Numele României se identifică cu numele Preşedintelui Nicolae Ceauşescu, în aşa fel încît pretutindeni unde se pronunţă pe meridianele globului pămîntesc cuvîntul România este însoţit de numele Ceauşescu, precum ori unde se pronunţă numele Ceauşescu e legat de numele României, ţară a păcii şi progresului.

Poporul român — popor străvechi şi băstinaş pe pămîntul dacilor, a daco-romanilor — a creat o cultură şi civilizaţie superioare şi specifice, care îşi găsesc plinirea în vremea noastră. Rădăcinile noastre sînt adînc înfipte în istoria bimilenară a poporului, istorie de lupte şi biruinţe, istorie de eroism şi creaţie materială şi spirituală, istorie de străduinţi seculare pentru libertatea şi unitatea românilor din toate provinciile într-o singură ţară. De aceea cinstim cu evlavie pe înaintaşii noştri, care s-au jertfit pentru mersul înainte al poporului şi care ne-au transmis flacăra iubirii nestrămutate de popor, de patrie, şi ne concentrăm toate forţele, toate capacităţile, ca să continuăm în prezent această istorie bimilenară — printr-un salt calitativ — şi să proiectăm pe fundalul epocii noastre viziunea luminoasă a României socialiste, ţara oamenilor muncii, ţara unui popor al păcii şi înfrăţirii, ţara umanismului, aşa de caracteristic firii acestui popor, care exprimă umanismul prin frumosul cuvînt de „omenie". „Să fii om" e idealul poporului nostru, idealul fiecărui fiu al poporului. Dar om nu în izolare ci în marea comunitate a poporului, care-şi ctitoreşte astăzi ţara visurilor de aur ale înaintaşilor, care visuri sînt realizate, sînt desăvîrşite în aceste vremi de valorificare deplină a bogăţiilor ţării, de unitate deplină şi entuziastă a tuturor fiilor poporului, care prin muncă şi vrednicie duc în toată lumea mîndrul nume al României socialiste.

Avînd în faţă măreţele realizări pe plan intern şi pe plan extern ale poporului nostru, Frontul Unităţii Socialiste cheamă pe toţi cetăţenii să participe la adunările de propuneri a candidaţilor pe circumscripţii electorale, la adunări ale alegătorilor organizate în întreprinderi, instituţii, cartiere, sate etc., în care, discutîndu-se aceste realizări, să se ia angajamente pentru noi înfăptuiri. Astfel se vor mobiliza toate energiile poporului pentru progresul economic, pentru creşterea nivelului de trai şi a vieţii spirituale, pentru îmbunătăţirea activităţii în toate domeniile. Angajarea tuturor în dezbaterea şi soluţionarea problemelor de dezvoltare a patriei noastre arată profundul democratism al orînduirii socialiste, care este orînduirea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, credinţe religioase, fel de muncă etc. Munca pentru înflorirea patriei este baza tuturor cuceririlor, a ritmului rapid de propăşire a poporului.

Ca fii ai acestui popor, ca fii ai patriei, ierarhii, preoţii şi credincioşii Bisericii Ortodoxe Române sînt alături de popor şi sprijinesc unitatea poporului şi munca lui pentru propăşirea tuturor. Prezenţa reprezentanţilor Bisericii noastre — şi a celorlalte culte — în Frontul Unităţii Socialiste este mărturia vie a ataşamentului nezdruncinat al fiilor Bisericii faţă de scumpa noastră patrie — România socialistă —, faţă de Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu. Slujitorii Bisericii, ridicaţi din sînul poporului, sînt şi slujitori ai credincioşilor, slujitori ai poporului. De aceea ei sînt una cu poporul, cu idealurile, realizările şi perspectivele măreţe ale patriei noastre.

Sprijinind toate acţiunile Frontului Unităţii Socialiste şi alegerile de deputaţi, ierarhii, preoţii şi credincioşii îşi împlinesc cu deplină dăruire datoria cetăţenească — şi pe temeiul Evangheliei lui Hristos şi pe temeiul faptului că sînt fiii poporului român — şi merg în pas cu vremea, în pas cu poporul. De altfel vor fi aleşi deputaţi şi dintre fiii Bisericii, ierarhi, preoţi şi credincioşi. Căci toate categoriile sociale şi de muncă sînt cuprinse în unitatea întregului popor şi aduc contribuţia lor la înălţarea patriei, la cauza păcii şi propăşirii popoarelor.

Trăiască mulţi şi fericiţi ani Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România şi al Frontului Unităţii Socialiste!

Trăiască şi înflorească scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România!

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului,
membru în Consiliul Naţional al
Frontului Unităţii Socialiste

ŞTEFAN CEL MARE
— Vaslui, 500 —

„Într-însul găsise poporul românesc cea mai curată icoană a sufletului său."
(Nicolae Iorga)

S-a împlinit o jumătate de mileniu de la biruinţa repurtată la 10 ianuarie 1475 de oştirea condusă de Ştefan cel Mare asupra armiei invadatoare turceşti.

O scurtă evocare a domniei lui Ştefan cel Mare este potrivită cu acest prilej.

În luna aprilie a anului 1457, la locul numit „Direptate", ţara îl aclamă ca domn al Moldovei, iar mitropolitul Teoctist l-a întărit ca „Domn creştin" ungîndu-l cu sf. mir.

S-a urcat pe tron în momentul în care ţara trecea printr-o perioadă de anarhie, căreia Ştefan cel Mare a reuşit să-i pună capăt, întărind puterea centrală prin micşorarea privilegiilor marii boierimi şi prin acordarea de drepturi claselor „de jos", totodată alcătuindu-şi o armată naţională populară capabilă să potolească pofta celor care voiau să răpească libertatea Moldovei.

Pe plan extern, Voievodul a căutat prietenia statelor vecine, iar acolo unde n-a găsit-o, şi-a cîştigat respectul prin forţa armelor.

Numai după consolidarea domniei şi după o temeinică pregătire a început lupta antiotomană. Mai întîi a refuzat plătirea tributului anual şi apoi cedarea Chiliei şi Cetăţii Albe Porţii (1473).

Doi ani mai tîrziu, ca răspuns la ceea ce făcuse Voievodul român, puhoiul turcesc a invadat Moldova. Cei 120.000 de ostaşi trimişi de sultanul Mohamed al II-lea erau conduşi de neînvinsul Soliman Paşa împotriva neînfricatului Ştefan, care de-abia izbutise să adune cu ceva peste 40.000 de inimi dornice de a-şi apăra glia strămoşească.

O serie de personalităţi ale timpului ca: Papa Sixt al IV-lea, cronicarii Sa'adeddin Mehmed Hodja Efendi, Jan Duglosz, M. Strykowski, Miechowski ş. a. au confirmat cu toţii nu numai renumele de care se bucura Ştefan cel Mare în urma izbînzilor sale, dar şi calităţile de eventual conducător al creştinătăţii împotriva pericolului ce-i ameninţa existenţa ei.

Dar victoria repurtată la Podul Înalt nu însemna un triumf definitiv asupra imperiului otoman, ci doar începutul unei lupte în care va rămîne singur, cu toate promisiunile făcute de monarhii europeni. Redăm un fragment din scrisoarea adresată acestora cu prilejul izbînzii sale, prin care cerea şi sprijinul puterilor europene, intuind primejdia ce o reprezentau turcii pentru creştinism: „... Dar de această poartă (a creştinătăţii, n. a.) care e ţara noastră va fi pierdută — Dumnezeu să ne ferească de aşa ceva — atunci toată creştinătatea va fi în primejdie mare..."

Singur a continuat să ţină fruntea sus, aşa cum a putut, în faţa tuturor greutăţilor care au urmat, pentru ca în cele din urmă să se plece în faţa timpului şi a bolii şi să părăsească — marţi 2 iulie 1504 — pe cei cărora le dăduse un sens nou vieţii, trezindu-le dorinţa de libertate naţională.

*

Aniversarea victoriei dobîndite acum 500 de ani la Vaslui este un prilej de a-l evoca în general pe Ştefan cel Mare.

În decursul lungii şi glorioasei sale domnii au luat o deosebită dezvoltare arta şi cultura bisericească, impunîndu-se chiar un stil moldovenesc. Este atît de binecunoscută dorinţa conform căreia după fiecare luptă el înălţa — ca amintire şi mulţumită pentru biruinţele sale — cîte o biserică sau o mănăstire, unele zidite din temelie, altele numai renovate sau adăugite. Pe lîngă aceste locaşuri sfinte s-au scris numeroase cărţi de slujbă, s-au zugrăvit icoane, s-au lucrat felurite odoare bisericeşti.

Sînt identificate 32 de locaşuri ctitorite sau rectitorite de Ştefan, printre care amintim mănăstirile Putna (unde a şi fost îngroat), Voroneţ şi Sf. Ilie, schitul Pătrăuţi-Suceava, bisericile mănăstirilor Tazlău, Neamţ, Bistriţa, bisericile de

(Continuare în pag. 2)

Pîine pentru suflet

Lumina din Betleem

Am văzut, e mult de atunci, o icoană cu Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos. Ea se deosebea de celelalte pe care le văzusem pînă atunci şi de atunci încoace. Lumina care lumina ieslea în care stătea culcat Pruncul Iisus nu venea de la steaua călăuzitoare a magilor spre Betleem, nici din altă parte a staulului, ci de la însuşi dumnezeiescul Prunc, a cărui înfăţişare era atît de luminoasă, încît *„slava Domnului a strălucit"* (Luca 2, 9) pe toţi cei dimprejur.

În acest fel, pictorul a cuprins, în graiul culorilor, adevărul că prin întruparea Fiului lui Dumnezeu a venit în lume o Lumină nouă, o lumină suprafirească, deosebită de lumina soarelui, a stelelor sau a altor izvoare de lumină firească.

Este lumina al cărui centru a devenit Betleemul şi al cărui izvor este însuşi Fiul lui Dumnezeu.

„Cuvîntul, zice Sf. Evanghelist Ioan, era Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul care vine în lume."

„Cuvîntul s-a făcut trup şi s-a sălăşluit întru noi şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr" (Ioan 1, 9. 14).

Iisus a venit ca prunc spre a ne arăta preţul credinţei şi al nevinovăţiei pruncilor.

A venit îmbrăcat în scutece sărăcăcioase ca să ne arate veşmîntul cel de mare preţ al virtuţilor şi al bogăţiei spirituale.

A venit ocrotit de un teslar, în casa căruia a muncit pînă la treizeci de ani, ca să ne arate însemnătatea muncii.

A venit ca „Domn al păcii" ca să ne împace cu Dumnezeu şi să ne arate calea împăcării cu semenii noştri.

A venit ca Mîntuitor şi a luat asupra Sa păcatele oamenilor.

„A venit să lumineze pe cei ce stăteau în întunericul şi în umbra morţii" (Luca 1, 79).

„El ne-a luminat inimile, pentru ca să facem să strălucească lumina cunoştinţei slavei lui Dumnezeu" (II Cor. 4, 6).

Însuşi a spus despre Sine: „Eu sînt lumina lumii, cel ce îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieţii" (Ioan 8, 12).

„Vine însuşi şi spune că îl iubeşte pe om, îl roagă să se întoarcă acasă şi, în faţa refuzului, nu se retrage, nu se formalizează de refuz, ci stăruie. Respins îl aşteaptă la poartă şi face totul ca să-i arate că îl iubeşte, îndură bătăi, ocări, răstignire şi moarte" (N. Cabasila, Viaţa în Hristos, VI, 2).

Cine dintre oameni a arătat o asemenea iubire? Cine a înlocuit, precum Iisus, slava cu smerenia, bogăţia cu sărăcia, puterea fără margini cu slăbiciunea şi durerile, pe care le-a socotit ca pe o cinste şi bucurie?

Aşadar, sărbătoarea Naşterii Domnului, peste care am trecut nu de mult, este, între altele, şi sărbătoarea care ne cheamă la Hristos, „Lumina lumii". Ne cheamă să ieşim din întunericul păcatelor la lumina unei vieţi curate, la lumina credinţei, a adevărului, a dragostei şi a faptelor bune.

Căci „roada luminii stă în orice bunătate, în neprihănire şi în adevăr" (Efes. 5, 9).

„Vestea, pe care v-o propovăduim — zice Sf. Evanghelist Ioan — este că Dumnezeu e lumină" (I Ioan 1, 5).

Drept aceea, „umblaţi ca nişte fii ai luminii" (Efes. 5, 8), în iubire de Dumnezeu şi în iubire de oameni, în săvîrşirea binelui şi a tot ceea ce este spre desăvîrşirea voastră.

Domnul a zis către Sfinţii Apostoli: „Voi sînteţi lumina lumii. Nu poate cetatea să se ascundă, cînd stă deasupra muntelui. Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încît să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri" (Matei 5, 14—16).

Apostolatul preotului începe de la Crăciun, nu mai tîrziu; de la lumina Betleemului.

„Lumina lină a sfintei măriri a Tatălui Ceresc celui fără de moarte, a sfîntului fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzînd lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, Dumnezeu."

C. V.

Ştefan cel Mare

(Urmare din pag. 1)

mir din Vaslui, Iaşi, Hîrlău, Borzeşti, Războieni ş. a. A mai construit o biserică la Rîmnicu-Sărat — Muntenia, la Vad şi Feleac — Transilvania, şi a sprijinit numeroase mănăstiri de la Sf. Munte Atos, ca Zografu, Sf. Pavel etc.

Grija pentru pregătirea viitorilor preoţi, a diecilor, a logofeţilor şi a caligrafilor pentru cancelarie l-a făcut să înfiinţeze, pe lîngă o serie de mănăstiri, adevărate şcoli, la care pe lîngă scris, citit şi cîntări bisericeşti, se copiau şi manuscrise (circa 60 găsite pînă astăzi), se realizau adevărate opere de artă în domeniul broderiei, argintăriei, sculpturii şi îndeosebi în miniaturistică.

Tot ceea ce a făcut Ştefan cel Mare constituie mărturii grăitoare ale unei epoci de strălucire cultural-artistică, dominată de geniul creator al marelui voievod, caracterizat în aceste minunate cuvinte de Nicolae Iorga: „Domn adevărat, viteaz, cuminte şi iubitor de ţară şi de neam, din clipa întîia pînă în cea de pe urmă ... Într-însul găsise poporul românesc cea mai deplină şi cea mai curată icoană a sufletului său: cinstit şi harnic, răbdător fără să uite şi viteaz fără cruzime, straşnic în mînie şi senin în iertare, răspicat şi cu măsură în grai, gospodar şi iubitor al lucrurilor frumoase fără nici o trufie în faptele sale."

Mihai Munteanu

Condiţiile necesare primirii Tainei Sf. Botez

La primirea Sf. Botez, celor vîrstnici li se cer de Sf. Biserică două condiţii: 1. Să aibă *credinţă* şi să o mărturisească aşa cum este cuprinsă în Credeu (Matei 16, 16; F. Ap. 2, 38; 8, 12; 10, 43—48; 16, 15. 31—33; 18, 8). 2. Să regrete sincer păcatele făcute şi, mărturisindu-le, să se îndrepte (Marcu 1, 5; F. Ap. 2, 38).

De la începutul existenţei sale, pentru aceste condiţii, Sf. Biserică a rînduit obiceiul — devenit azi tradiţie — că la botezul pruncilor *naşii* mărturisesc această credinţă (Credeul). Naşii sînt martori ai Botezului şi garantează cu credinţa lor, cu a părinţilor şi cu a preotului — credinţa din viitor a pruncilor. De aceea, ei trebuie să fie credincioşi ortodocşi, majori şi virtuoşi şi să aibă conştiinţa trează că îşi iau angajamentul să-i crească în credinţa ortodoxă şi răspund de ei în faţa lui Dumnezeu şi a Bisericii. Naşii devin acum *părinţii* lor spirituali, iar pruncii devin fiii lor — copiii lor. Deci, ia naştere o nouă familie cu relaţii spirituale.

În legătură cu botezul copiilor uneori se obiectează că nimeni nu poate crede şi nu poate mărturisi credinţa sa în locul altuia. Dacă această afirmaţie ar fi dreaptă, atunci ar însemna că nu ne mai putem ruga unii pentru alţii. Adevărul este că Dumnezeu primeşte credinţa, mărturisirea şi rugăciunea celor vîrstnici pentru copiii lor, cum vedem în Sf. Scriptură (Eşire 13, 2; I Sam. 1, 28). Femeia hananiancă se roagă ca Iisus să-i vindece fiica şi este ascultată (Matei 15, 28); la fel sutaşul se roagă pentru sluga sa (Matei 8, 13), Iair pentru fiica sa (Matei 9, 18—20). Pentru mărturisirea credinţei şi rugăciunea părinţilor greu încercaţi, Domnul Iisus vindecă copilul de duhul muteniei (Marcu 9, 33), altă dată pe fiul lunatic (Matei 17, 14—18), pe fiul dregătorului împărătesc (Ioan 4, 46—54), învie pe tînărul din Nain pentru credinţa maicii sale (Luca 7, 11—15) etc.

Deci învăţătura de a crede, a mărturisi credinţa şi a ne ruga în locul şi *pentru altul* este de la Mîntuitorul Hristos, iar practica Botezului, prin mărturisirea credinţei de către naşi, este apostolică (F. Ap. 16, 31); cei ce se ridică împotriva acestei tradiţii sacre sînt deci împotriva Sf. Scripturi, împotriva voiei lui Dumnezeu.

Sf. Scriptură relatează cazuri în care vîrstnicii au fost botezaţi *fără* să aibă, în prealabil, credinţă şi să facă pocăinţă pentru păcatele lor. Aşa este cazul temnicerului din Filipi, care păzea temniţa din care Sf. Apostol Pavel şi Sila au scăpat în chip minunat, iar el s-a botezat în ceasul nopţii „cu toţi ai săi" (F. Ap. 16, 33). La fel este şi cazul Lidiei, care s-a botezat de marele Apostol „cu casa ei", fără să facă mărturisirea credinţei sale (F. Ap. 16, 14—15). Atunci de ce n-ar putea să fie botezaţi şi pruncii fără o prealabilă mărturisire de credinţă, cînd au pe naşi ca garanţi ai credinţei lor viitoare?

Apoi, să nu se uite că sufletul omenesc în general — şi al pruncilor în special — este creştin prin natura lui, zicea un gînditor creştin. Deci sufletul pruncilor are, ca predispoziţie nativă, aplecarea spre credinţa necesară Tainei Sf. Botez. În consecinţă — *pruncii pot* — şi chiar trebuie — *să primească botezul, cu atît mai mult cu cît credinţa şi conştiinţa lor creştină este substituită de naşii şi părinţii lor.* Cine ar putea să nesocotească faptul că Mîntuitorul Hristos a *iubit pe prunci*, pentru curăţenia şi bunătatea inimii lor.

În sprijinul botezării pruncilor prin credinţa naşilor, citim în Sf. Scriptură că pe timpul Sf. Ap. Pavel era obiceiul în Corint să se boteze unii „pentru cei morţi" care au murit nebotezaţi, din cauza persecuţiilor (I Cor. 15, 29). Iar marele Apostol al neamurilor *nu opreşte* acest obicei, semn că — şi în Taina Botezului — credinţa unuia poate fi de mult folos altuia pentru mîntuire. De aici s-a tras concluzia că credinţa naşilor poate fi o dreaptă mărturie şi deplină garanţie despre credinţa din viitor a pruncilor botezaţi. Nu mai încape nici o îndoială că cei ce se botează în locul celor adormiţi — socotind botezul ca absolut necesar pentru mîntuire — îşi vor fi botezat şi copii lor.

În Biserica creştină pruncii au fost botezaţi din vremea Sf. Apostoli. Faptele Apostolilor spun că la Pogorîrea Sf. Duh, la predica Sf. Ap. Petru, s-au botezat 3000 de suflete şi este absolut sigur că între acestea vor fi fost mulţi copii aduşi de părinţii lor (2, 37—42). Iar Sf. Ap. Pavel, vorbind despre unitatea creştină în Hristos, împotriva dezbinării din Corint, zice: „N-am botezat pe nici unul din voi, ... ca să nu zică cineva că am botezat în numele meu. Am botezat şi casa lui Ştefana ..." (I Cor. 1, 14—16); apoi în Tiatira a botezat pe Lidia „şi casa ei" (F. Ap. 16, 14—15); în Filipi botează pe temnicer cu „întreagă casa lui" (F. Ap. 16, 31—33), iar în Corint pe Crispus „cu toată casa sa" (F. Ap. 18, 8). Sf. Ap. Petru botează pe sutaşul Cornelie „cu toată casa lui" (F. Ap. 10, 45—48). Sub numele de „casă", în Testamentul Nou se înţelege familia, alcătuită din tată, mamă şi copii. Deci, din vechime *s-au botezat şi copii odată cu părinţii lor.*

Dar pe lîngă dovezi din Sf. Scriptură despre Botezul copiilor, avem nenumărate dovezi în Tradiţia Bisericii creştine din primele veacuri. Astfel naşii n-ar avea nici un rost, dacă copiii nu s-ar fi botezat de la începutul Bisericii. Despre această tradiţie de la Botez amintesc vechii scriitori ai Bisericii din veacul II şi III: Justin Martirul şi Filozoful, Tertulian, Irineu, Ieronim, Origen şi Ciprian, apoi din veacul al IV-lea şi V-lea: Sf. Atanasie cel Mare, Sf. Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie şi Ioan Gură de Aur etc.

Acelaşi lucru, despre Botezul copiilor, îl întăresc canoanele (regulile de viaţă) care s-au dat de multe sinoade locale şi ecumenice ale Bisericii creştine, pînă în secolul al VIII-lea.

Pe lîngă aceste mărturii scrise în Biblie şi în Tradiţie, despre Botezul copiilor grăiesc dovezile arheologice. Pe urma săpăturilor făcute în ţinuturile creştine: Palestina, Siria, Asia Mică, Egipt, Balcani, în România etc., s-au găsit multe *morminte de copii*, din vremurile primare ale Bisericii, acoperite cu pietre funerare din care rezultă că *au fost botezaţi* şi au murit după 10, 15, 20, 80 zile, sau de 5 şi de 9 luni. Ei se numeau „neofiţi", adică *de curînd botezaţi.*

Din cele arătate rezultă că *copiii trebuiesc botezaţi*, pentru că şi ei îndeplinesc condiţiile cerute de Sf. Biserică pentru primirea acestei Sf. Taine.

Prot. Dr. *Simion Radu*

Din activitatea organelor centrale de conducere ale Bisericii Ortodoxe Române

În 11 decembrie 1974 a avut loc la București, sub președinția Prea Fericitului Patriarh Justinian, ședința de lucru a Sinodului permanent al Bisericii Ortodoxe Române.

Sinodul permanent a rezolvat probleme curente. Printre altele a fixat delegația Bisericii Ortodoxe Române care va face o vizită Bisericii Ortodoxe Ruse în luna iunie 1975, ca răspuns la vizita făcută de S. S. Patriarhul Pimen în România în anul 1972, și delegația Bisericii Ortodoxe Române care va participa la Adunarea generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Nairobi-Kenya, din 1975.

De asemenea, în zilele de 12 și 13 decembrie 1974, a avut loc la București, sub președinția Prea Fericitului Patriarh Justinian, sesiunea ordinară a Sfîntului Sinod. Au fost prezenți toți Ierarhii în funcție ai Bisericii Ortodoxe Române.

Lucrările s-au desfășurat în ședință plenară și în patru comisii sinodale, după cum urmează:

Comisia afacerilor externe bisericești, prezidată de Î. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei, avînd ca raportor pe P. S. Episcop Antonie Plopișteanul, vicar patriarhal.

Sfîntul Sinod a ascultat și aprobat raportul acestei Comisii, privind activitatea externă a Bisericii Ortodoxe Române în anul 1974.

Comisia pentru doctrină, viață religioasă și mănăstiri, prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, avînd ca raportor pe P. S. Arhiereu-vicar Eftimie Bîrlădeanul.

Sfîntul Sinod a ascultat și aprobat raportul acestei Comisii, aprobînd totodată unele tunderi în monahism.

Comisia canonică, juridică și pentru disciplină, prezidată de Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, avînd ca raportor pe P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Constănțeanul.

Sfîntul Sinod a ascultat și aprobat raportul acestei Comisii. A aprobat, cu acest prilej, ridicarea Episcopiei Ortodoxe Române pentru Europa Occidentală la rang de Arhiepiscopie, cu titulatura oficială: „Arhiepiscopia Ortodoxă Română pentru Europa Centrală și Occidentală" și ridicarea P. S. Episcop Teofil Ionescu de la Paris la rang de Arhiepiscop.

A fost aprobată de asemenea ridicarea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America la rang de Arhiepiscopie, cu titulatura oficială: „Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română în America".

La propunerea Î. P. S. Arhiepiscop Teofil Ionescu, P. Cuv. Arhim. Lucian Florea, superiorul așezămintelor ortodoxe române de la Ierusalim, a fost ales de către Sf. Sinod în postul de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală, cu titlul de „Făgărășanul".

S-a acordat rangul de arhimandrit următorilor slujitori ai Bisericii Ortodoxe Române: P. C. pr. Dr. Vasile Costin, vicar administrativ al Episcopiei Oradiei; P. Cuv. protos. Veniamin Tohăneanu, starețul Mănăstirii Brîncoveanu-Sîmbăta de Sus, jud. Brașov, P. Cuv. Dometie Manolache de la Mănăstirea Rîmeț, jud. Alba, P. Cuv. protos. Dosoftei Murariu de la Mănăstirea „Sf. Ilie" din Toplița și P. Cuv. Neofit Smărăndoi, starețul Mănăstirii Ciolanu, jud. Buzău.

Sfîntul Sinod a ascultat, la sfîrșit, o informare asupra stadiului actual al situației și activității Episcopiei Ortodoxe-Catolice din Franța.

(Continuare în pag. 4)

„Iisus Hristos, viața noastră"

Acum, la început de an nou și plin de nădejdi întru prosperitatea întregului nostru popor, de nădejdi și întru propășirea noastră duhovnicească, ne bucură în chip cu totul deosebit darul pe care ni-l face arhipăstorul, dascălul și îndrumătorul nostru spiritual, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae al Ardealului, prin publicarea lucrării cu titlul de mai sus. Lucrarea cuprinde cuvîntări, tîlcuiri și îndemnuri către preoțime și firește, prin preoțime către dreptcredincioșii creștini ai Sfintei Biserici din Arhiepiscopia Ortodoxă Română de Alba Iulia și Sibiu și din Mitropolia Ardealului, precum și către credincioșii ortodocși de mai aproape și mai de departe; adică toate sînt îndreptate către iubitorii de cuvînt creștinesc oriunde s-ar afla ei.

Titlul lucrării cucerește prin el însuși; el este o chemare la Iisus Hristos Domnul nostru, la trăirea vieții creștine cu El, cu Hristos, și în Hristos. Și această stăruitoare chemare răzbate către noi din fiecare pagină a lucrării.

Dar din moment ce lucrarea aceasta cuprinde, în duhul ei, o chemare la Iisus Hristos, la trăirea creștinilor în Duhul Lui, sîntem îndatorați să adăugăm și aceea, că ea nu este o carte de predici în înțelesul obișnuit al cuvîntului; ea sintetizează și exteriorizează cugetarea și concepția Înaltului Ierarh în legătură cu rostul și chemarea Bisericii Ortodoxe Române în vremea noastră, ceea ce se face evident cu luminoasă claritate în toate cuvîntările pe care Înalt Prea Sfinția Sa le-a rostit în catedrala mitropolitană din Sibiu, apoi cu prilejul multelor și edificatoarelor vizitații canonice și tot atît de numeroaselor și pilduitoarelor strădanii legate de sfințiri de biserici și care au fost tipărite la timpul lor în diverse publicații bisericești.

Deosebit de prețioasă și de reținut este mărturisirea pe care Înalt Prea Sfinția Sa o face în *Cuvîntul înainte,* anume că pricina care a adus la înmănuncherea într-un volum de 487 pagini a prețioasului material de caracter predicatorial, mai mult de caracter pastoral, stă în strînsă legătură cu cerințele vremii noastre.

Însăși „caracteristica principală a acestor cuvîntări, tîlcuiri și îndrumări este predicarea Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos, a Ortodoxiei noastre românești, în viața în necontenită transformare și dezvoltare a Patriei noastre scumpe. Căci Duhul lui Hristos cel veșnic viu este izvor de creație, de înnoire continuă a vieții, în conformitate cu imperativele vremii noastre. Aceste contribuții predicatoriale sînt izvorîte din viață și sînt dăruite vieții.

Noi trăim Evanghelia Domnului ca credincioși contemporani epocii și dezvoltării accelerate a poporului nostru și idealurilor superioare ale Patriei și omenirii. De aceea, din însăși Evanghelia lui Iisus Hristos primim imboldul de a ne dărui întreaga noastră ființă pentru slujirea omului, a poporului nostru, slujirea păcii și înfrățirii dintre popoare, pentru ca astfel să aducem sprijinul nostru, colaborarea noastră la mersul înainte al vieții spre ținta desăvîrșirii ei permanente" (p. 5).

De asemenea, lucrarea subliniază că „printre problemele de actualitate ies în evidență patriotismul constructiv, unitatea Bisericii noastre, înfrățirea ecumenistă, perfecționarea vieții, munca, trăirea credincioșilor noștri în învățătura și rînduielile Bisericii Ortodoxe Române și în ritmul vieții în continuă înnoire a poporului nostru" (p. 6).

Este de subliniat faptul că gruparea cuvîntărilor, tîlcuirilor și îndrumărilor, în trei mari capitole, răspunde cerințelor asociate rostului lucrării: Cuvîntări social-obștești (p. 9—100), Tîlcuiri la Duminici și sărbători (p. 103—320) și

(Continuare în pag. 4)

MIHAI EMINESCU
— La 125 de ani de la nașterea —

S-au împlinit, în 15 ianuarie 1975, 125 ani de la nașterea genialului poet Mihai Eminescu, numit pe drept cuvînt „luceafărul poeziei românești".

În aceste momente solemne aducem și noi, în coloanele gazetei pe care el a apreciat-o drept unul din cele mai „inteligente și de bună credință" jurnale românești din imperiul habsburgic de altă dată, un cald omagiu „titanului între titanii" marilor genii omenești, aceluia care a fost Mihai Eminescu.

Crescut pînă la vîrsta de 8 ani la Ipotești împreună cu părinții săi, elev la Cernăuți, unde a făcut clasele primare și a frecventat liceul aproape trei ani ca discipol al profesorului Aron Pumnul pe care l-a elogiat în versuri atît de plastice, apoi retras din școală, funcționar la prefectura Botoșani la numai 15 ani; „hoinar" prin Transilvania (în 1866) — cum spune G. Ibrăileanu, al treilea mare editor și critic al poetului, după Titu Maiorescu și Ion Scurtu (acesta, în ediția „Lumină de lună", editura „Minerva", în 1912) — cînd încearcă să termine liceul; cutreierînd apoi prin Muntenia și Moldova timp de trei ani pînă-n 1869 ca sufleur pe lîngă trupa dramatică Mihai Pascali etc.

Amintim că în Sibiu a fost găzduit în clădirea de pe str. 1 Mai 22, între reședința mitropolitană și Institutul teologic universitar, pe care se află fixată o placă comemorativă, după care drumeție s-a exprimat în cuvinte atît de frumoase despre marele vlădică Andrei Șaguna. După peregrinările acestea prin țară, îl întîlnim student la Viena și apoi la Berlin, de la 1870 pînă la 1874; bibliotecar, revizor școlar și apoi redactor la un ziar din Iași pînă-n anul 1877 cînd lua parte și la ședințele „junimii" și mutat la București, redactor la ziarul „Timpul", pînă la 1883, cînd îi apar primele semne ale bolii, care nu l-a iertat pînă la sfîrșitul vieții pe care a dat-o în mîna Creatorului la data de 16 iunie 1889.

„Eminescu — scria G. Ibrăileanu — este unul din exemplarele cele mai splendide, pe care le-a produs umanitatea. Avem convingerea nestrămutată că dacă mai trăia, sănătos încă 20 de ani, el ar fi fost considerat, fără putință de contestare, ca unul din cei mai mari creatori de poezie din întreaga literatură a lumii. Dacă Goethe s-ar fi stîns la 33 de ani (ultimii șase ani nu se mai pun la socoteală, fiind bolnav n. n.) ca Eminescu »Goethe« nu ar exista."

Mai departe, același G. Ibrăileanu accentuează despre frăgezimea expresiei lui: „Limba lui poetică, făurită de el numai în cîțiva ani, este tot atît de frumoasă ca și a lui Hugo sau Verlaine (în franceză, bine înțeles n. n.), la care au contribuit sute de ani de cultură și literatură... El este cel dintîi care a dat un stil sufletului românesc..." În toate creațiile sale — poezie și proză — el, Eminescu, a fost același mare inspirat și dăltuitor de limbă românească.

Dintre admiratori au mai tipărit ediții bune V. G. Morțun, A. D. Xenopol, Nicolae Iorga și apoi studii și monografii complete: Perpessicius, George Călinescu etc., ca să amintim numai pe cei mai de seamă.

Eminescu a avut în sufletul lui înclinații complexe. Acest lucru se desprinde spre exemplu și din fragmentul „Rugăciune":

„Rugămu-ne-ndurărilor
Luceafărului mărilor
Din valul ce ne bîntuie,
Înalță-ne, ne mîntuie,
Privirea adorată
Asupră-ne coboară,
O Maică preacurată
Și pururea fecioară,
Marie!"

În poezia „Cu mîine zilele-ți adaugi", Ion Scurtu, 1912, precizează la finele cărții sale „Lumină de lună" la capătul „Note" că la această poezie, prima strofă, după manuscrisul aflat la Academia Română — 2260, ff. 37—38, a fost următoarea:

„De ce mustrăm Dumnezeirea
Cu al gîndirii noastre haos,
Cînd tot ce naște, fuge, piere
E-n ochii Domnului repaos"...

Fondul patriotic din sufletul marelui nostru Eminescu este atît de evident ca și fondul popular. Citățm numai prima strofă din „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie":

(Continuare în pag. 4)

Mulțumim din toată inima cititorilor noștri din țară și de peste hotare, care au binevoit să ne felicite cu prilejul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, Anului Nou și Bobotezei.

Le dorim și noi sănătate, pace, bucurie și mult spor în tot lucrul bun.

REDACȚIA

Mitropolitul Dosoftei

S-au aniversat nu de mult, în ţară şi peste hotare, 350 ani de la naşterea Mitropolitului Dosoftei (1624—1693), care — prin opera sa atît de păstorire sufletească, cît mai ales de dăltuire a limbii române prin introducerea ei în cărţile noastre de cult — se înscrie ca unul din cele mai luminoase chipuri de cărturari, de patrioţi şi de ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române.

Odrăslit dintr-o familie de oameni vrednici, înzestrat cu o sfîntă şi puternică chemare, intră în monahism, vieţuind ca „deplin călugăr şi cucernic şi blînd ca un miel", după cum ni-l prezintă cronicarul Ion Neculce. El va urca treptele de episcop (la Huşi — 1658, la Roman — 1659) şi apoi de mitropolit al Moldovei la anul 1671.

Înarmîndu-se cu cunoaşterea limbilor latină, greacă şi slavonă, ceea ce îi va înlesni să pătrundă în tezaurul unei frumoase culturi, apoi aprofundînd limba română, începe o uriaşă muncă de tipărire a cărţilor de cult în limba poporului nostru şi de mlădiere a ei, pentru ca această limbă să poată deveni un organ potrivit de cunoaştere a înţelepciunii şi, în acelaşi timp, de oglindire a sufletului poporului nostru.

Astfel, traducerea din limbile slavonă şi greacă a „Acatistului Născătoarei de Dumnezeu", „Dumnezeiasca Liturghie" (1679), „Molitvelnicul" (1681), „Paremiile peste an" (1682), „Viaţa şi petrecerea sfinţilor", în 4 volume (1682), la traducerea căreia a lucrat vreo 25 de ani ş. a., vor deschide credincioşilor calea directă spre lumina învăţăturii divine, iar „Psaltirea ... pre versuri tocmită" (tipărită în 1673), care constituie lucrarea de căpetenie a Mitropolitului Dosoftei, va fi prima operă românească în versuri, ocupînd astfel un loc însemnat în tezaurul literaturii româneşti.

Luptînd cu greutăţile datorate mijloacelor sărace de exprimare literară a limbii române din aceea vreme, autorul a săvîrşit o muncă grea şi migăloasă, lucrînd „cu lungă osteneală în cinci ai (ani) foarte cu osîrdie mare" — cum însuşi mărturiseşte, reuşind să deschidă visteriile bogate de exprimare ale limbii noastre, întrupînd cele mai adînci gînduri şi simţăminte omeneşti, în versul limpede, dulce şi înaripat al graiului popular, care şi astăzi ne încîntă la citirea lui, ca de pildă în ps. 136:

La apa Vavilonului
Jălind de ţara Domnului;
Acolo şezum şi plînsem
La voroavă ce ne strînsem.
Şi cu inimă amară
Prin Sion şi pentru ţară
Aducîndu-ne aminte,
Plînsem cu lacrămi fierbinte,
Şi bucine ferecate
Lăsam pren sălci aninate.

Cititorul care încearcă să parcurgă „Psaltirea în versuri" va putea observa tot felul de forme ale versului popular românesc, pe care Mitropolitul Dosoftei a reuşit, ca pe o revelaţie a limbii, să le scoată la lumina literaturii.

Viaţa şi păstorirea cu adevărat exemplară, jertfelnicia, slujirea şi dăruirea totală, împreună cu valoroasa operă literară, nu se poate realiza decît de către un suflet curat şi o inimă plină de iubire pentru poporul său, pentru Biserica sa, pentru ţara sa, iar acesta a fost sufletul marelui mitropolit Dosoftei al Moldovei, al cărui nume stă scris nu numai în cartea cea veşnică a Părintelui ceresc, ci şi în inimile noastre ale tuturor celor ce, cinstindu-l, facem luminoasa lui pomenire.

Pr. *I. Fulea*

„Iisus Hristos, viaţa noastră"

(Urmare din pag. 3)

Pentru unitate, conlucrare frăţească întru înnoirea vieţii (p. 323—487).

Toate cuvîntările social-obşteşti se axează pe îndatoririle credincioşilor Bisericii noastre de a sta în slujba omului, în slujba progresului moral şi spiritual, în slujirea libertăţii pentru oameni şi popoare.

Un ajutor preţios li se oferă preoţilor prin tîlcuirile grupate în capitolul al doilea, la Duminici şi sărbători. Ele se succed începînd cu Învierea Domnului, adică potrivit rînduielii anului pascal, şi deţin o varietate atrăgătoare, impresionînd prin bogăţie de gînduri şi de simţiri creştine, ca şi atunci cînd au fost rostite în faţa credincioşilor. Ne cheamă la o viaţă nouă. Căci glasul Mîntuitorului Iisus Hristos „este putere dumnezeiască, putere ce creează din nou, putere ce înnoieşte, unifică şi înalţă. Prin glasul Lui s-au făcut toate — prin glasul Lui pescarii au devenit apostoli — păcătoşii sfinţi şi vameşii au dobîndit împărăţia cerurilor" (p. 149). Nu sînt doar obişnuite predici moralizatoare, ci cuvinte răscolitoare de suflet şi conştiinţă.

În capitolul al treilea sînt înmănunchiate îndemnurile părintelui Mitropolit Nicolae al Ardealului spre unitate şi frăţietate, tot cu rostul înnoirii vieţii, arătînd, între altele, că deşi „trăim în iureşul vieţii celei noi şi fiecare îşi pune talentele în slujba acestei vieţi ... totodată în sufletul nostru se împleteşte omul cel nou cu credinţa străbună, cu legea cea veche a poporului român ... Această credinţă, care a străbătut veacurile, a dat putere de luptă înaintaşilor noştri, i-a însoţit şi la bucurii şi la necazuri, devine acum în sufletul nostru un izvor de energie care ne face să ne aducem contribuţia la marile prefaceri, marile transformări din epoca noastră" (p. 327).

Teme ca: Izvor de viaţă nouă, Rodnicia credinţei ortodoxe, Biserica vie, Tradiţie şi înnoire, Calea frăţietăţii, Unitate şi frăţietate, Statornicire şi transformare, În ritmul vremii noastre, Despre viaţă etc., întăresc pe deplin cele reliefate aici.

Dar ce înseamnă înnoirea vieţii? „Înseamnă eliberarea din lanţurile păcatului, înseamnă înlăturarea a tot ce e rău, a tot ceea ce este patimă, a tot ceea ce este fărădelege în gîndul nostru, în cuvintele, în faptele noastre, în viaţa noastră din familie, în viaţa noastră oriunde muncim ...

Înnoirea vieţii ne cheamă să înlăturăm ura din sufletele noastre şi să ctitorim cît mai adînc dragostea de frate, dragostea credinciosului faţă de preotul său, dragostea preotului faţă de credincioşii săi, dragostea credincioşilor întreolaltă, dragostea tuturor fiilor acestei Patrii întreolaltă, fie că sînt de o naţionalitate sau de alta, de o credinţă sau de alta" (p. 483—484).

Haina care îmbracă gîndurile aşternute în această preţioasă lucrare este aleasă; graiul prin care sînt tîlcuite creştineştile gînduri este curat românesc, pe alocuri aducînd aminte de cel al bătrînilor cronicari; intenţia care a dus la înmănuncherea într-un volum a acestora este curată şi mult ziditoare de suflet. Munca învăţătorească a preoţimii este uşurată şi sănătos îndrumată.

Un lucru rămîne totuşi de împlinit: Lectura lucrării să fie făcută cu răgaz, meditînd tot cu răgaz şi în linişte asupra celor ce cuprinde ea, străduindu-ne să întruchipăm în viaţa noastră povăţuirile cuprinse în paginile sale.*

* Cartea poate fi comandată la librăria eparhială din Sibiu, str. 1 Mai nr. 35.

D. Călugăr

Din activitatea organelor centrale...

(Urmare din pag. 3)

Comisia învăţămîntului pentru pregătirea personalului bisericesc, prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, avînd ca raportor pe P. S. Episcop-vicar Roman Ialomiţeanul.

Sfîntul Sinod a aprobat raportul acestei Comisii. A aprobat, de asemenea, tipărirea unui Tipic bisericesc şi a fixat temele Conferinţelor pastorale ale preoţilor pe anul 1975 şi ale seriei a 61-a a Cursurilor de îndrumare misionară şi pastorală pe 1975.

Între 13 şi 14 decembrie 1974 a avut loc la Bucureşti, sub preşedinţia P. F. Patriarh Justinian, sesiunea anuală a Consiliului Naţional Bisericesc — organul suprem administrativ pentru problemele întregii Biserici Ortodoxe Române şi organul executiv al Sfîntului Sinod şi al Adunării Naţionale Bisericeşti.

Părinţii consilieri patriarhali ai sectoarelor: Cancelaria Sfîntului Sinod (Pr. C. Pârvu); Bunuri şi contabilitate (Pr. N. Diaconu); Relaţii externe bisericeşti (Pr. D. Soare); Institutul Biblic Tipografie (Pr. S. Verzan); Institutul Biblic Ateliere (Pr. T. Cazan) şi Casa de Pensii (Pr. Director Traian Ghica) au prezentat dările de seamă asupra activităţii pe anul 1974.

Pe baza acestora, după discuţii şi analize amănunţite, Consiliul Naţional Bisericesc a alcătuit dările de seamă pentru Adunarea Naţională Bisericească.

S-a discutat, de asemenea, proiectul de plan financiar al Administraţiei Patriarhale pe anul 1975.

Duminică, 15 decembrie 1974, a avut loc la Bucureşti, sub preşedinţia P. F. Patriarh Justinian, sesiunea anuală a Adunării Naţionale Bisericeşti, organul reprezentativ central pentru toate problemele economice şi administrative ale Bisericii Ortodoxe Române.

În cuvîntul de deschidere, Prea Fericitul Patriarh Justinian a arătat că în acest an au avut loc noi alegeri pentru Adunarea Naţională Bisericească, pentru perioada legislativă 1975—1978, acest for fiind alcătuit din 20 ierarhi, 12 preoţi şi 24 mireni. Apoi Prea Fericirea Sa a făcut o prezentare a principalelor probleme ce preocupă în prezent Biserica noastră şi a mai subliniat rolul mirenilor în Biserică, care este cel prescris de sfintele canoane şi de vechile rînduieli bisericeşti.

Lucrările Adunării Naţionale Bisericeşti au avut loc în sesiuni plenare şi comisii de lucru.

Membrii Adunării Naţionale Bisericeşti au studiat în comisii de lucru (organizatorice, bisericească, culturală, economico-financiară, petiţii — validări şi bugetară) rapoartele şi dările de seamă prezentate de Consiliul Naţional Bisericesc asupra diferitelor aspecte ale activităţii interne şi externe a Bisericii Ortodoxe Române în anul 1974. Apoi dările de seamă şi rapoartele au fost citite în sesiune plenară şi aprobate. Au urmat discuţii pe marginea referatelor.

În încheiere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a prezentat concluziile sesiunii şi a mulţumit celor prezenţi pentru participare.

Cezar Vasiliu

Mihai Eminescu

(Urmare din pag. 3)

„Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie
Ţara mea de glorii, ţara mea de dor?
Braţele vînjoase, arme de tărie,
La trecutu-ţi mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ţi mîndri astea le nutresc;
Căci rămîne stînca, deşi moare valul,
Dulce Românie, asta ţi-o doresc."

Numele feciorului lui Gheorghe Iminovici de la Ipoteşti a fost modificat de Iosif Vulcan în revista sa „Familia" de la Oradea, apărînd în continuare, la fel, în „Convorbiri literare" şi în celelalte reviste care l-au imortalizat.

Nu lipsite de semnificaţie sînt aprecierile, făcute recent în presa bucureşteană de către criticul Nicolae Manolescu, care precizează între altele: „Opera lui Eminescu relevă un fond de idei, o forţă de sinteză teoretică, ce nu pot fi produsul învăţăturii pe apucate şi al dezordinii congenitale. Pe lîngă o natură strivitoare, de început de ev, găsim frecvent în poezia lui Eminescu metaforele construcţiei umane Memento mori (adu-ţi aminte că mori), dincolo de ideea schopenhaueriană, e un poem închinat succesiunii civilizaţiilor pe planetă ..."

De cîte ori trecem prin parcul Sub-Arini din preajma Dumbrăvii Sibiului, ridicăm pălăria şi ne înclinăm chipului său imortalizat în bronz de sculptorul Radu Moga din frumoasa iniţiativă interbelică, a profesoarei şi scriitoarei Ecaterina Săndulescu, care l-a fixat să-şi doarmă şi aici somnul în liniştea serii, în adierea pădurii seculare, dar mereu viu în inimile noastre, prin opera sa nemuritoare.

Nicolae D. Găvozdea

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

"Un exemplar complimentar"

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 15 februarie 1975 Nr. 7—8

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Puterea disciplinară în Biserică

Mîntuitorul a încadrat — în puterea şi autoritatea pe care le-a acordat Bisericii întemeiate de El — *şi puterea disciplinară*, puterea de a pedepsi, de „a lega şi dezlega". Încă înainte de învierea Sa din morţi, Mîntuitorul făgăduieşte Sfinţilor Săi Apostoli puterea de „a lega şi dezlega" păcatele, zicîndu-le: „Adevărat grăiesc vouă: Oricîte veţi lega pe pămînt, vor fi legate şi în cer, şi oricîte veţi dezlega pe pămînt, vor fi dezlegate şi în cer" (Matei 18, 18; vezi şi 16, 19). Ceea ce le făgăduieşte prin aceste cuvinte, le dă de fapt Sfinţilor Apostoli — după învierea Sa din morţi — prin cuvintele: „Luaţi Duh Sfînt; cărora veţi ierta păcatele, le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine vor fi ţinute", pe care le-a rostit după ce mai întîi „a suflat asupra lor" (Ioan 20, 22—23). Tot după învierea Sa din morţi, Mîntuitorul acordă Sfinţilor Săi Apostoli *toată puterea*, căci le zice: „Datu-mi-s-a toată puterea, în cer şi pe pămînt. Drept aceea, mergînd învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, învăţîndu-le să păzească toate cîte v-am poruncit vouă" (Matei 28, 18—20). Aici expresia „toată puterea" înseamnă *tot ce stă în legătură cu mîntuirea.* De unde rezultă că obiectul puterii şi autorităţii acordate de Mîntuitorul Sfinţilor Apostoli constă nu numai în a învăţa, a săvîrşi Sfintele Taine, ci *şi în a disciplina.* Cu atît mai vîrtos, cu cît citatul de mai sus cuprinde şi cuvintele: „Învăţîndu-le *să păzească* toate cîte v-am poruncit vouă." Căci a păzi înseamnă ascultare, deci disciplină!

Toate aceste citate înfăţişate mai sus trebuiesc înţelese în sensul lor corect ortodox. De aceea, în legătură cu ele facem următoarele precizări şi sublinieri:

1. Mîntuitorul dă *numai* Sfinţilor Apostoli puterea, pentru că — în toate cazurile arătate de textele de mai sus — *numai* lor li se adresează.

2. Mîntuitorul le acordă Sfinţilor Apostoli puterea în gradul cel mai înalt („toată puterea"), încredinţîndu-i că — în virtutea acestei puteri — ei vor putea lega şi dezlega păcatele, vor putea menţine sau scoate din Biserică pe cei ce nu li se vor supune.

În lumina celor de mai sus, putem înţelege corect ortodox sensul cuvîntului „Biserică" din textul care cuprinde cuvintele Mîntuitorului privind pedepsele disciplinare: „De-ţi va greşi fratele tău, mergi, mustră-l pe el între tine şi el singur. Şi de te va asculta, ai cîştigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvîntul. Şi de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ţi fie ţie ca un păgîn şi vameş" (Matei 18, 15—17). Din analiza corectă a acestui text, rezultă următoarele patru grade de pedepse disciplinare, aplicate de către Sfinţii Apostoli: 1. Mustrarea între patru ochi („mustră-l pe el între tine şi el singur"), de către unul dintre Sfinţii Apostoli; 2. Mustrarea în faţa a 2—3 martori („Ia cu tine încă unul sau doi"), potrivit Deut. 19, 15; 3. Mustrarea sau altă pedeapsă aplicată de *Biserică* („Spune-l Bisericii); 4. Înlăturarea celui păcătos din cadrul Bisericii lui Iisus Hristos şi aruncarea lui în împărăţia diavolului.

În acest text, cuvîntul „Biserică" nu poate însemna „adunarea credincioşilor", din următoarele două motive:

1. Adunarea credincioşilor a fost deja reprezentată în aplicarea celui de-al doilea grad al pedepsei, şi anume prin prezenţa celor 2—3 martori. De unde rezultă că la aplicarea gradelor al treilea şi al patrulea de pedeapsă, nu mai poate fi vorba despre comunitate.

2. Contextul şi locurile paralele confirmă acest înţeles şi-l întregesc prin faptul că-l lămuresc şi mai mult. Imediat în continuarea textului, Mîntuitorul făgăduieşte *numai* Sfinţilor Apostoli dreptul de a menţine sau înlătura pe cineva din Biserică: „Adevăr grăiesc vouă: Oricîte veţi lega pe pămînt, vor fi legate şi în cer, şi oricîte veţi dezlega pe pămînt, vor fi dezlegate şi în cer" (v. 18).

Că numai Sfinţii Apostoli au avut această putere, rezultă din faptul că *numai ei au făcut uz de această putere.* Astfel, înlăturarea nelegiuitului din Corint este hotărîtă nu de comunitatea respectivă, ci de Sf. Apostol Pavel, după cum rezultă din cuvintele sale: „Ci eu, deşi departe cu trupul, însă de faţă cu duhul, am şi judecat, ca şi cum aş fi de faţă, pe cel ce a făcut una ca aceasta: În numele Domnului nostru Iisus Hristos, adunîndu-vă voi şi duhul meu, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, să daţi pe unul ca acesta satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mîntuiască în ziua Domnului Iisus" (I Cor. 5, 3—5). Mai departe, Sf. Apostol Pavel adaugă: „Scoateţi afară dintre voi pe cel rău" (v. 13). Deci, Sf. Apostol Pavel este cel ce „a judecat", iar rolul adunării este *numai* acela de a executa hotărîrea Sf. Apostol. A se vedea în acelaşi sens şi: II Cor. 2, 5—10; 7, 12; 10, 6; II Tes. 3, 14; I Tim. 1, 19—20.

Puterea disciplinară a trecut de la Sfinţii Apostoli la urmaşii lor legitimi, episcopii. Însuşi Mîntuitorul făgăduieşte Sfinţilor Săi Apostoli: „Iată eu cu voi sînt în toate zilele, pînă la sfîrşitul veacului" (Matei 28, 20). Dar întrucît Sfinţii Apostoli au murit şi ei ca toţi oamenii, rezultă că Mîntuitorul nu poate rămîne cu ei pînă la sfîrşitul veacurilor, decît numai prin urmaşii lor, episcopii. De aceea, toate drepturile şi îndatoririle Sf. Apostoli au trecut — după moartea acestora — asupra episcopilor.

De altfel, Sf. Scriptură ne prezintă mai multe cazuri concrete, din care rezultă că chiar în timpul vieţii Sf. Apostoli au fost siliţi — în urma lărgirii spaţiului activităţii lor — să aşeze colaboratori. Acestora le-au împărtăşit Preoţia în gradul cel mai înalt şi — odată cu aceasta — toate drepturile şi îndatoririle lor. De pildă, însuşi Sf. Apostol Pavel aşează pe Timotei în Efes şi pe Tit în Creta. Celui dintîi, Sf. Apostol Pavel îi dă povaţa: „Pîră împotriva preotului să nu primeşti, decît numai din gura a doi sau trei martori. Pe cei ce păcătuiesc mustră-i de faţă cu toţi, ca şi ceilalţi să aibă teamă" (I Tim. 5, 19—20). De aici rezultă că Timotei — în calitate de episcop — avea dreptul şi puterea de a aplica pedepse disciplinare chiar şi preoţilor şi cu atît mai mult credincioşilor. Prin urmare, în competinţa lui ca episcop — şi nu a comunităţii — intra această îndatorire sau acest drept, tocmai în baza faptului că era urmaş al Sf. Apostoli, care ei înşişi — şi nu comunitatea — aveau dreptul de a exercita puterea dsciplinară.

Acesta este punctul de vedere corect ortodox cu privire la puterea disciplinară în Biserică. La acesta trebuie să ţinem.

Pr. prof. *Corneliu Sîrbu*

Trufia, păcat luciferic

Evanghelia cu vameşul şi fariseul (Luca 18, 10—14), care, în acest an, se citeşte în ultima Duminică din februarie, ne este cunoscută tuturor.

Să ne reamintim, aşadar, de fariseu şi de vameş, ca şi de cele două trăsături pe care le întruchipează: *Mîndria* şi *smerenia.*

Evanghelia începe astfel: „Doi oameni s-au suit la biserică să se roage." E un tablou simplu, plastic şi foarte impresionant. Cei doi închinători reprezentau două extremităţi ale atitudinii morale: Trufia şi smerenia, snobismul şi modestia.

Fariseul făcea parte dintr-o tagmă de oameni bogaţi şi luxoşi. Le plăcea traiul bun şi dispuneau de bani mulţi, fapt care-i umplea de mîndrie aşa cum asemenea făpturi mai găsim şi astăzi. Fariseul s-a aşezat în sinagogă, căci încă nu putem vorbi de biserică în înţelesul ei de astăzi, tocmai în faţă să-l vadă toţi, şi începe să vorbească cu Dumnezeu ca de la egal la egal. Tocmai aşa a făcut şi „Lucifer", protopărintele diavolilor, care a vrut să fie mai mare decît Dumnezeu. Satana i-a întins fariseului cea mai primejdioasă şi cea mai greu de recunoscut cursă: Mîndria sau trufia. Se socoteşte pe sine ca unul care-şi plineşte toate obligaţiile legii Vechiului Testament. Se laudă că posteşte, dă zeciuială din toată averea sa, că nu este hrăpăreţ ca „acest vameş", care stătea undeva într-un ungher al templului. Fariseul ştia cîte fărădelegi a săvîrşit şi totuşi se lăuda că posteşte, dar jecmăneşte pe orfani; că dă dijmă, dar lua camătă etc. El singur a încercat să-şi dea certificatul, aşa cum fac şi astăzi unii oameni, care sînt ametiţi de trufie. Mîndria este un păcat drăcesc, luciferic, care nu te lasă să te vezi aşa cum eşti. Te strînge de gît şi nu te lasă să-ţi recunoşti păcatul, aşa cum se întîmplă de multe ori şi în actul spovedaniei.

Firesţe, noi osîndim atitudinea sufletească a fariseului, dar nu-i osîndim faptele pentru care îşi atribuie merite. Căci rugăciunea ca şi postul şi zeciuiala şi toate ale legii erau necesare pentru exteriorizarea credinţei. La temelia lor însă trebuie să stea modestia, smerenia.

Să vedem acum ce fac aceşti doi oameni, după ce s-au întors de la templu.

Vameşul, după ce îşi confruntă viaţa cu poruncile lui Dumnezeu, pleacă acasă ruşinat şi plin de căinţă cu hotărîrea fermă de a se face mai bun. E tipul credinciosului renăscut sufleteşte, creat din nou de Dumnezeu. Rămîne tot în slujba de vameş, dar nu mai înşală pe nimeni şi respectă tot mai mult pe oameni. De cîte ori are prilejul, ajută pe cei lipsiţi. El consideră că Dumnezeu e mereu lîngă el în slujba sa, pe uliţă sau acasă. Presupunînd că acest vameş a trăit pe vremea Mîntuitorului, el va fi auzit că un mai mare al său, numit Zaheu, l-ar fi întîlnit pe Iisus şi acesta l-a iertat de tot ce a făcut pentru că s-a căit. A mai auzit că Iisus a intrat în casa lui Zaheu, care i-a spus lui Iisus că toată agoniseala nedreaptă o dă săracilor şi restituie pagubele celor pe care i-a înşelat. El a auzit că Iisus împreună cu ucenicii au stat la masă cu vameşii şi cu păcătoşii, iar fariseii l-au condamnat aspru pentru aceasta. A mai auzit şi ce le-a răspuns Iisus: „N-am venit să chem pe cei drepţi la pocăinţă, ci pe cei păcătoşi" şi: „N-au nevoie cei sănătoşi de doctor, ci cei bolnavi." Acest vameş, pelerin spre biserică, a mai auzit că Sf. Evanghelist Matei a fost un vameş ca şi el şi pe care Iisus Hristos l-a chemat chiar de la taraba lui de vameş zicînd: „Vino după mine" (Marcu

(Continuare în pag. 2)

Valoarea Sf. Liturghii pentru viaţa credincioşilor

Liturghia este actul cel mai desăvîrşit şi cel mai binefăcător al religiei creştine. Prin Liturghie Hristos, Dumnezeul nostru, se face prezent pe sf. altar la cuvintele de invocare a Sf. Duh, în momentul epiclezei, continuînd astfel jertfa Crucii.

Mulţi dintre noi nu cugetă îndeajuns la importanţa şi la valoarea Sf. Liturghii pentru viaţa lor creştinească. Pentru mulţi creştini Sf. Liturghie este un timp de rugăciune care nu s-ar deosebi cu nimic de alte rugăciuni şi slujbe şi este un lucru atît de obişnuit încît în legăturile lor cu Dumnezeu caută ajutorul Sf. Liturghii, dar fără să-i cunoască valoarea şi importanţa.

A voi să-i slujeşti lui Dumnezeu fără Liturghie este o încercare tot atît de îndrăzneaţă pe cît de îndrezneaţă ar fi aceea de a încerca să stabileşti legături de viaţă socială, culturală şi artistică cu alte popoare fără să te sileşti a cunoaşte limba, cultura şi arta acelor popoare. Gîndindune la locul şi importanţa pe care o are Sf. Liturghie în viaţa credincioşilor, trebuie să spunem că ea este îmbrăcămintea văzută a căilor celor nevăzute prin care se revarsă asupra noastră harul cel ceresc. Trebuie să spunem că Sf. Liturghie este limba pe care trebuie să o vorbim pentru a fi ascultaţi de Dumnezeu; totalitatea actelor, a rugăciunilor, a lucrărilor pe care trebuie să le împlinim spre a ne pune în legătură cu El.

Noi ştim foarte bine că pentru a fi în bune relaţii de prietenie cu semenii noştri trebuie să cunoaştem anumite forme de convieţuire intrate în uz, trebuie să observăm anumite reguli de comportare armonioasă în societatea în care trăim. Tot aşa şi creştinul, pentru a se bucura de prietenia cu Dumnezeu, trebuie să observe formele cele mai adevărate şi autentice rînduite de El în rugăciune, în adorare, în laudă. Aceste forme şi rînduieli le doreşte de la noi şi ele se cuprind în chip desăvîrşit şi adevărat în rînduiala Sf. Liturghii. Liturghia cuprinde forma cea mai perfectă a rugăciunilor şi actelor noastre în raporturile noastre cu Dumnezeu.

Sf. Liturghie ne face vizibilă, palpabilă — ca într-o dramă — taina cea ascunsă care este aceea a Calvarului. Mîntuitorul Hristos a voit să ne lase şi să ne reproducă prin Sf. Liturghie, într-o formă identică, jertfa de pe Cruce. Miezul şi punctul culminant al Liturghiei este Jertfa euharistică pe care Biserica creştină o aduce lui Dumnezeu prin sfinţiţii ei slujitori, pe temeiul mandatului pe care l-au primit de la însuşi Mîntuitorul.

Se poate spune că un creştin trăieşte legătura continuă cu Dumnezeu prin Sf. Liturghie.

Biserica a cuprins în formularul liturgic, în rînduiala Liturghiei, mai ales în rugăciunile care o compun, o mulţime de învăţături dogmatice şi morale.

Înţelesul adînc al actelor, formulelor şi rugăciunilor din cuprinsul Liturghiei, cînd sînt bine înţelese de credincioşi, produc asupra vieţii şi trăirii lor o influenţă foarte mare. Să ne oprim numai la cîteva dintre ele.

Vohodul mic, ieşirea cu Sf. Evanghelie, simbolizează arătarea Mîntuitorului în lume la botez şi începutul propovăduirii. Sf. Evanghelie simbolizează pe însuşi Mîntuitorul, din care motiv atît preotul cît şi credincioşii se închină înaintea ei, ca înaintea lui Hristos. În acest timp strana cîntă: „Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos ...“

Citirea din Sf. Evanghelie însemnează arătarea deplină a Mîntuitorului în lume.

Vohodul mare simbolizează alaiul funebru de la răstignirea şi îngroparea Mîntuitorului, adică ducerea Sf. Trup al Mîntuitorului de pe Golgota, unde a fost răstignit, la mormînt.

Rostirea Credeului în timpul Sf. Liturghii e simbolul legăturii şi a unităţii credincioşilor care mărturisesc aceeaşi credinţă. Prin Credeu fiecare credincios posedă, are schema, rezumatul, credinţei sale într-o formă perfect orînduită. Fiecare articol al Simbolului Credinţei cuprinde o seamă de învăţături. Crezul este temeiul întregii învăţături catehetice. Ordinea articolelor din Crez, valoarea fiecărui cuvînt este rodul unor lungi discuţii şi lupte ale Bisericii împotriva ereticilor. În Simbolul Credinţei este fixat cel mai desăvîrşit program al învăţăturii creştine. E necesar ca conţinutul Crezului să intre în mintea şi inima credincioşilor, să fie rostit zilnic, nu numai la Liturghie. După Sf. Ambrozie, recitarea zilnică a Crezului constituie un mare ajutor şi apărare împotriva amorţelii trupului şi sufletului, în lupta împotriva ispitelor şi în tot felul de boli trupeşti. „Recită Crezul — le spunea Sf. Ambrozie credincioşilor săi — şi te vei vindeca.“

Mîntuitorul pentru a institui Sf. Liturghie a ales două elemente: Unul e pîinea, care se va schimba în momentul epiclezei în Trupul Său, iar celălalt e vinul care tot în acelaşi moment se va schimba în Sîngele Său. Pîinea aceasta şi vinul de pe masa Sf. Altar ne oferă o imagine sensibilă a separării reale a Trupului şi Sîngelui care a fost pe Calvar. Liturghia a fost aşezată în ceea ce are ea mai esenţial de însuşi Mîntuitorul, care a pus separat Trupul sub chipul pîinii şi Sîngele sub chipul vinului spre a ne prezenta exact Jertfa de pe Cruce.

Prin citirea sau cîntarea rugăciunii „Tatăl nostru“ noi cerem ca numele lui Dumnezeu să fie sfinţit, să vină Împărăţia lui Dumnezeu, voinţa Lui să fie împlinită. Mai departe îi cerem nutremîntul de fiecare zi, hrana spirituală şi cea materială, îi cerem dragostea pentru El (... şi ne iartă nouă greşelile noastre), îi cerem apoi dragostea pentru semeni (precum şi noi iertăm greşiţilor noştri), iar mai apoi îi cerem stăruinţă şi perseverenţă în toate faptele (... şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău...).

Chiar şi credinciosul mai indiferent nu poate rămîne în indiferenţa lui dacă participă la Sf. Liturghie cu gîndul de a-şi lăsa sufletul pătruns de puterea de zidire a formulelor liturgice. În strălucirea veşmintelor preoţeşti, în smerenia cu care se roagă preotul în faţa sf. mese, prin ascultarea citirilor din Apostol şi Evanghelie e imposibil să nu-şi dea seama că ceea ce se petrece în faţa ochilor lui e atît de dumnezeiesc şi de sublim lucru despre care Sf. Apostol a putut scrie: „Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-a suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-l iubesc pe el“ (I Cor. 2, 9). Cînd sună clopoţelul, anunţînd sfinţirea Darurilor, în faţa genunchilor aplecaţi îşi va da seama că e momentul în care Hristos-Domnul a schimbat pîinea în Trupul Său şi vinul în Sîngele Său. Şi cînd sufletele evlavioase din biserică, la invitarea preotului: „Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi“ — aleargă la împărtăşire, sufletul nostru e imposibil să nu fie mişcat.

Liturghia bine ascultată şi înţeleasă e un principiu de unitate şi unificator, îl face pe creştin să-şi concentreze energiile lui intelectuale şi morale

(Continuare în pag. 4)

Trufia, păcat luciferic

(Urmare din pag. 1)

2, 13) şi s-a dus după Dînsul, devenind Apostol şi Evanghelist.

Fariseul în schimb îşi continuă liniştit viaţa ca şi mai înainte; blid spălat pe dinafară, mormînt spoit, stricător al caselor văduvelor, lacom după bani, iar ceea ce face aparent bun, face pentru a fi văzut de oameni.

Mîndria nu l-a lăsat să se îndrepteze, căci el socotea mîndria drept un act de personalitate. Cum să mă umilesc eu — zicea el — care am tot ce-mi trebuie şi mai presus de toate am bani cu care pot cumpăra tot, pînă şi conştiinţe. Calc peste toţi care nu mă recunosc că sînt mai mare decît dînşii. A te umili — zicea fariseul — înseamnă a renunţa la eu-l tău, la demnitatea ta şi la poziţia ta în mijlocul oamenilor.

Tocmai aşa sînt şi credincioşii care se spovedesc din obişnuinţă, dar mîndria nu-i lasă să fie sinceri, smeriţi şi cu căinţă pentru relele săvîrşite. Din acest motiv trufia sau mîndria este păcat mare, luciferic, ea fiind o primă trăsătură a diavolului.

A fi smerit, a te umili nu înseamnă a-ţi călca pe demnitatea ta de om şi a renunţa la dreptul ce ţi se cuvine între oameni. Nu! Dimpotrivă, umilinţa, smerenia e temelia cea mai sigură a personalităţii tale. Căci a fi smerit, în înţeles creştin, înseamnă a-ţi da seama de poziţia ta reală faţă de Dumnezeu şi faţă de semenii tăi. Viaţa ne este dată nu ca să ne umflăm, ci pentru a realiza între noi şi semenii noştri, între noi şi Dumnezeu, legea omeniei. În felul acesta, potrivit puterilor pe care ni le-a dat Dumnezeu, muncind cinstit şi cu hărnicie în locul unde ne aflăm, şi avînd permanent conştiinţa nedesăvîrşirii noastre, ne formăm cu adevărat o personalitate sigură.

Acum înţelegem că Evanghelia cu vameşul şi fariseul e o oglindă uriaşă, mare cît globul pămînesc, în care ne putem găsi locul toţi într-o măsură mai mare sau mai mică. Acum înţelegem că „înălţarea“, trufia, mîndria e un păcat luciferic, e o boală a sufletului, din cauza căreia nu ne mai vedem defectele. Boala aceasta este foarte contagioasă şi mereu actuală.

Omul trufaş, ca fariseul din Evanghelie, este ca spicul fără boabe, ce stă drept, în schimb cel smerit este ca un spic aplecat, încărcat de roadă, căci smerenia ne obligă să ne recunoaştem păcatele, neputinţele sufleteşti, luînd hotărîrea, asemenea vameşului, de a le înlătura şi îndrepta viaţa.

Încheind aceste rînduri, se cuvine să ne amintim şi de alte cuvinte ale Sf. Scripturi, care ne învaţă: „Domnul mîndrilor le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har“ (I Petru 5, 5).

Pr. *N. Belea*

† Episcopul Gheorghe Argay

În 24 octombrie 1974 a trecut la cele veşnice episcopul Bisericii evanghelice luterane S. P. din Republica Socialistă România, cu sediul la Cluj-Napoca, *Gheorghe Argay*, care a închis pentru totdeauna ochii trupeşti, după 56 ani de preoţie, dintre care 33 ani ca episcop.

Adormitul în Domnul episcop Gheorghe Argay a cultivat în inimile credincioşilor pe care i-a condus spiritul nou, de dragoste şi frăţietate, care domneşte între toţi fiii Patriei noastre, fără deosebire de naţionalitate sau credinţă religioasă, spiritul ecumenismului constructiv ceea ce însuşi mărturisea în 1962, cu prilejul instalării unui Ierarh al Bisericii noastre, cînd spunea: „De Biserica Ortodoxă Română ne leagă sentimente de recunoştinţă şi dragoste. Biserica noastră s-a bucurat de sprijin şi înţelegere din partea P. F. Patriarh Justinian şi a celorlalţi ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române. Pe lîngă alte multe interese comune, pe noi ne leagă şi marea cauză a păcii în lume şi a construirii unei vieţi noi în ţara noastră.“

Serviciul înmormîntării a avut loc la Cluj-Napoca, în 28 octombrie 1974, la el participînd Î. P. S. Mitropolit al Ardealului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului şi alţi reprezentanţi de culte.

În numele Bisericii noastre, al P. F. Părinte Patriarh Justinian, a vorbit I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, între altele, a spus:

Biserica Ortodoxă Română — în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, cu toţi membri Sfîntului Sinod — îşi pleacă fruntea şi inima îndoliată la catafalcul iubitului frate al nostru în Hristos, care a slujit cu largă inimă ecumenismul practic din ţara noastră şi de pretutindeni, interesele superioare ale poporului nostru şi cauza păcii şi înfrăţirii dintre popoare. Acest ecumenism practic l-a promovat în toate parohiile în care a slujit Domnului, şi pe plan mai larg din 1941, cînd a fost ales superintendent al Episcopiei evanghelice-luterane S. P. A fost prezent la cea dintîi Consfătuire a cultelor din ţara noastră, care a avut loc în 1949 la Sfînta Patriarhie, sub preşedinţia Prea Fericitului Patriarh Justinian şi la celelalte consfătuiri şi manifestări ale tuturor cultelor, ca şi ale Institutelor Teologice ortodoxe şi protestante. A întreţinut relaţii cu viaţa ecumenistă internaţională. A fost în pas cu vremea, cu dezvoltarea rapidă a patriei noastre scumpe, Republica Socialistă România.

Nu numai cunoscător ci şi trăitor al Cuvîntului lui Dumnezeu din Sfînta Scriptură, adormitul în Domnul a tîlcuit şi a aplicat acest Cuvînt dumnezeiesc la marile transformări contemporane. Adînc evlavios, bun şi larg văzător, orice convorbire cu el era o împărtăşire nu numai de idei, ci şi de comuniune spirituală. Avea duhul dreptăţii şi al blîndeţii, care pe toţi îi apropie şi îi îmbrăţişează.

Şi iată acum stăm îndoliaţi în faţa catafalcului. Amintirea lui, a faptelor lui, a conlucrării cu Biserica Ortodoxă Română pe plan interconfesional şi patriotic va fi neştearsă în inimile noastre. Iar Duhul grăieşte: „Fericiţi... cei ce acum mor întru Domnul!... Odihnească-se de ostenelile lor, căci faptele lor vin cu ei“ (Apocalipsa 14, 13). Aceste fapte vor grăi peste veacuri şi pomenirea adormitului în Domnul va fi vie din neam în neam.

În veci pomenirea ta iubite frate al nostru în Hristos!

T.

Mărturii ecumeniste

Conferința de orientare din luna noiembrie 1974 a preoților Bisericii noastre se intitula: „Bunele relații dintre cultele din țara noastră, contribuție la unitatea poporului român."

Dacă altă dată conlucrarea dintre cultele din țara noastră era un fenomen izolat, el depinzînd de viziunea largă, evanghelică a preoților care erau în slujba diferitelor culte, astăzi putem vorbi cu adevărat de „bunele relații dintre cultele din țara noastră", începînd de la credincioși pînă la conducerile Bisericilor sau cultelor respective. Dacă altă dată reprezentanții diverselor culte din țara noastră se întîlneau numai ocazional și erau rare cazurile cînd un preot al unei Biserici vizita pe preotul altei Biserici, astăzi astfel de fapte au devenit obișnuite.

Acest lucru se datorează desigur în primul rînd noii orînduiri din Patria noastră, care promovează cu consecvență o politică de deplină egalitate între toți cetățenii țării, de înfrățire a românilor cu naționalitățile conlocuitoare, combătîndu-se și sancționîndu-se prin lege șovinismul și orice altă discriminare.

Se cuvine însă să reținem că un rol important în această privință a avut și Sf. Sinod al Bisericii noastre și în chip special Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, care a inițiat o seamă de consfătuiri cu reprezentanții altor culte la palatul patriarhal din București, desfășurînd totodată o intensă lucrare, cu cuvîntul și cu fapta, pentru a se încetăți în sufletele tuturor credincioșilor convingerea că „mesajul evanghelic nu are menirea de a-i diviza, ci de a înfrăți pe oameni". Tot Prea Fericirea Sa spunea cu un alt prilej: „Misiunea oricărei Biserici este să nu divizeze viața și pe oameni întreolaltă, ci să confere un sens divin intereselor pămîntești, armonizînd pe om în el însuși și cu semenii săi."

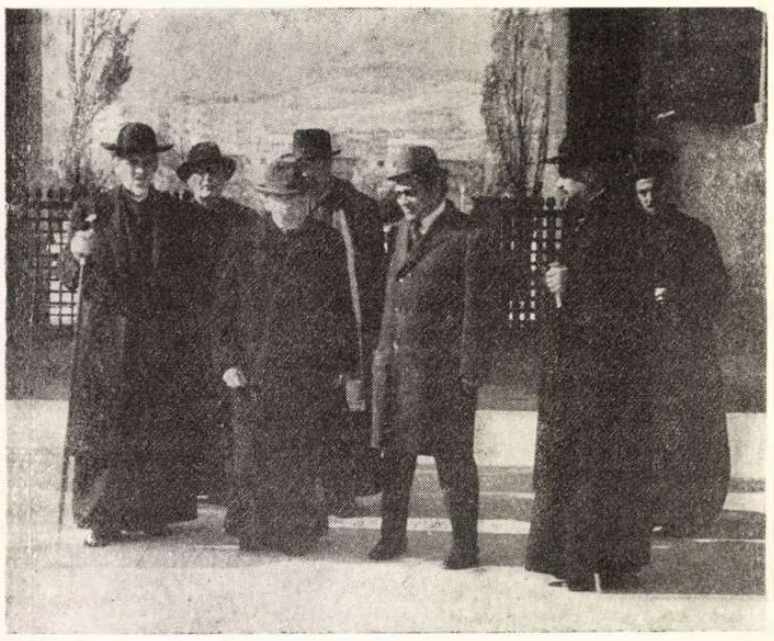

Aspect de la întîlnirea Î. P. S. Mitropolit NICOLAE AL ARDEALULUI cu P. S. Episcop romano-catolic MÁRTON ÁRON.

În primul plan, de la stînga la dreapta: Î. P. S. Mitropolit Nicolae, P. S. Episcop Márton Áron, dl vicepreședinte al Departamentului Cultelor Gheorghe Nenciu și P. S. Episcop-vicar Emilian.

Cele 11 volume ale „Apostolatului social" sînt încărcate de astfel cu adevărat divine gînduri, iar roadele acestei propovăduiri pot fi constatate de oricine. „Aici sînt de față laolaltă, în această seară, aproape toate religiile și toate Bisericile: copii ai Aceluiași unic Părinte. Este într-adevăr ceva măreț" — spunea în 1967 fostul patriarh ecumenic de la Constantinopol, Atenagora, cu prilejul vizitei pe care a făcut-o în țara noastră.

Astfel de mărturii, pe care le-am intitula ecumeniste, sînt nenumărate în paginile publicațiilor noastre bisericești din ultimii 25 ani, ele oglindind cît se poate de fidel bunele relații dintre cultele din țara noastră. Încrestăm în continuare doar cîteva din aceste mărturii:

„De 22 ani, de cînd sînt episcop unitarian în România, am simțit că trăim în frățietate" — spunea în 1968 episcopul Kiss Alexa din Cluj.

„Nu mă simt străin în Biserica Ortodoxă, ci ca în casa unei surori mai în vîrstă. În Biserica Ortodoxă se vede ceea ce nu se vede cu atîta claritate în alte părți: ospitalitatea, felul de a căuta legături omenești" — spunea cu ani în urmă actualul episcop evanghelic-lutheran, Eminența Sa Albert Klein, pe atunci pastor la Brașov, cu prilejul sfințirii bisericii „Adormirea Maicii Domnului" din Brașov-cetate de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

„Între credincioșii ortodocși și evanghelici există relații foarte bune și strînse. De multe ori Duminica după masă văd credincioși ortodocși și evanghelici, mai ales femei, șezînd pe bancă în fața caselor și vorbind despre munca lor comună pe ogoare sau de grijile ori de bucuriile lor familiale, de multe ori cu privire la credință. Ei știu deosebirile în obiceiuri și sărbători, dar respectă felul de a trăi și a crede al altuia" — spunea în 1971 pastorul evanghelic lutheran Kurt Fabritius din Boian, prot. Mediaș, cu prilejul sfințirii bisericii noastre din această localitate.

„Sărbătoarea de astăzi este deosebit de frumoasă prin faptul că este adînc sărbătorită în duhul armoniei interconfesionale" — declara pastorul reformat Zólyomi Eugen cu prilejul sfințirii bisericii ortodoxe din Apalina, prot. Reghin, de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

„În lupta pentru pace și binele patriei noastre comune sîntem împreună, nu numai cot la cot, ci și inimă la inimă și suflet la suflet. Pentru acest scop nu mai este nici o diferență între români și maghiari, ortodox și catolic" — declara de asemenea preotul romano-catolic Ștefan Somlyai din Mediaș, cu prilejul vizitației canonice pe care Î.P.S. nostru Mitropolit Nicolae a făcut-o în acest oraș în 1969.

O grăitoare mărturie o reprezintă și vizita frățească — astfel de vizite intrînd de altfel în tradiție, toamnă de toamnă — făcută de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului Prea Sfințitului Episcop romano-catolic de la Alba Iulia, Márton Áron, în 22 octombrie 1974. Întîlnirea a avut loc la reședința episcopală romano-catolică din acest oraș și cu care prilej s-au întreținut discuții cu caracter pastoral și obștesc, asupra învățămîntului teologic, relațiilor ecumeniste etc.

Vizita s-a încheiat cu o masă comună, care s-a servit la catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, la care au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul, P. C. vicar Tr. Belașcu și P. C. rector Is. Todoran — din partea Bisericii noastre, iar din partea Bisericii romano-catolice: P. S. Episcop Márton Áron, David Ladislau — preposit, Nemecsek Iosif — rector, Eröss Ludovic — directorul cancelariei episcopale și Csiki Dionisie — secretar eparhial.

Asemenea relații întăresc ceea ce Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului arată cu diverse prilejuri, cînd spune: „Toți credincioșii din țara noastră indiferent de naționalitate sîntem una în Iisus Hristos, pe toți ne luminează și ne încălzește același Soare și toți muncim același pămînt, din roadele căruia beneficiem cu toții, fiecare după munca sa, după vrednicia sa."

Desigur că astfel de relații exclud cu desăvîrșire prozelitismul, ceea ce constituie un abuz neîngăduit la libertatea religioasă garantată de statul nostru, prozelitismul reprezentînd totodată și dușmanul cel mai mare al ecumenismului sau al bunelor relații dintre culte.

Noi, ca fii ai Bisericii Ortodoxe Române, mergem, ca totdeauna de altfel, pe același drum de continuă adîncire a bunelor relații dintre culte, ele corespunzînd învățăturii Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, care ne învață că „toți" sîntem „frați" și să „ne iubim unii pe alții", precum și intereselor și vrerii poporului nostru, a cărui bogăție sufletească nimeni nu i-o mai poate pune la îndoială.

Împlinim totodată o îndrumare a P. F. Părinte Patriarh Justinian, care, în urmă cu peste două decenii, ni se adresa:

„Vă îndemn din toată inima să propovăduiți această Evanghelie a înfrățirii între oameni, a păcii și a dragostei. Să întindeți punțile acestei dragoste între voi și între cei de alte credințe."

GH. P. și T. B.

INFORMAȚII

● Duminică, 10 noiembrie 1974, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvîrșit binecuvîntarea bisericii din Apoldul de Sus, prot. Sibiu, fiind însoțit de la Centrul mitropolitan din Sibiu de P. C. vicar Traian Belașcu, P. C. prof. C. Sîrbu, P. C. prof. Gh. Șoima, P. C. prot. N. Todor ș. a.

În cadrul Sf. Liturghii arhierești, care a urmat slujbei binecuvîntării bisericii, tînărul teolog A. Bălescu a fost hirotonit diacon, iar C. diacon I. Doroftei a fost hirotonit preot pentru parohia Dumitra, prot. Alba.

La priceasnă a predicat P. C. vicar Tr. Belașcu despre Pilda samarineanului milostiv, iar la sfîrșitul Sf. Liturghii P. C. pr. Iacob Cantor, parohul local, face o prezentare a lucrărilor de restaurare și pictare a bisericii.

Dl. pastor evanghelic-lutheran Wolfgang Rehner, prezent la această sărbătoare a credincioșilor ortodocși, ilustrează bunele relații dintre aceștia și credincioșii evanghelici luterani.

În cuvîntarea rostită, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a zăbovit cu deosebire asupra puterii creștinului de stăpînire asupra păcatului, avînd obligația de a ne îngriji de trebuințele noastre trupești și sufletești deopotrivă.

● Duminică, 10 noiembrie 1974, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a oficiat slujba de binecuvîntare a lucrărilor de înnoire a bisericii din parohia Mădăras, protopopiatul Satu Mare, biserică ce a fost zidită în anul 1832, parohia fiind păstorită de C. pr. Gavril Susan, distins cu rangul de „iconom".

● Duminică, 17 noiembrie 1974, P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul a făcut, din încredințarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, o vizitație canonică în parohia Valea Largă, prot. Luduș, cu care prilej a instalat pe noul preot al acestei parohii D. Țabra, transferat de la parohia Henig, prot. Alba, unde a lăsat frumoase amintiri, datorită rodnicei lucrări pastorale a C. Sale.

De la Sibiu, Prea Sfinția Sa a fost însoțit de P. C. prof. pens. O. Căciulă (București), P. C. cons. Gh. Bota și C. diacon M. Sămărghițan. A fost hirotonit cu acest prilej tînărul seminarist Gh. Bota ca diacon, iar C. diacon A. Suciu a fost hirotonit preot pentru parohia Araci, prot. Sf. Gheorghe.

A predicat P. C. prof. O. Căciulă despre unitatea noastră de credință, iar C. pr. D. Țabra a vorbit despre rostul chemării sale de preot.

P. S. Episcop-vicar Emilian a insistat cu deosebire asupra statorniciei în credința străbună, dînd totodată o seamă de îndrumări practice.

● Joi, 19 decembrie 1974, a avut loc tradiționalul concert de colinde, la Institutul teologic din București, la care au participat: Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar eparhial, P. S. Episcop Roman Ialomițeanul, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, nou alesul episcop Lucian Florea-Făgărășanul, vicarul Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală și Occidentală, consilieri patriarhali și eparhiali, profesori de Teologie și alți invitați.

Oaspeții au fost salutați de P. C. prof. Mircea Chialda, rectorul Institutului, iar P. C. pr. Ion Ionescu, inspector general bisericesc, a vorbit despre colinde ca factor al păstrării limbii și a credinței noastre ortodoxe.

Corul studenților teologi, dirijat de C. diac. asist. N. Moldovan, a prezentat 21 de colinde care s-au bucurat de aprecierea unanimă a ascultătorilor.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a adresat la sfîrșit un cuvînt de felicitare și îndrumare a studenților teologi, arătînd cum trebuie să lege pregătirea teologică de păstrarea vechilor tradiții.

● În cadrul vecerniei de Duminică, 22 decembrie 1974, corul mixt al catedralei mitropolitane din Sibiu a interpretat în această catedrală un frumos și bogat program de colinde.

Corul a fost dirijat de P. C. prof. Gh. Șoima și P. C. diacon asist. I. Popescu.

Au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul, P. C. consilieri, P. C. profesori de la Institutul teologic din Sibiu și un mare număr de credincioși.

P. C. diacon conf. C. Voicu a vorbit cu acest prilej despre semnificața colindelor în viața credincioșilor români.

Un mănunchi de colinde a fost interpretat de același cor în ziua de Crăciun, 25 decembrie 1974, cînd în catedrala mitropolitană din Sibiu

(Continuare în pag. 4)

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

a fost săvîrşită Sf. Liturghie arhierească de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi P. S. Episcop-vicar Emilian, înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi.

C. diacon V. Ghira a fost hirotonit preot pentru parohia Oroiu, prot. Luduş, iar la priceasnă P. C. prot. I. Vlad a citit pastorala la Naşterea Domnului a Î. P. S. Mitropolit Nicolae.

● Cu prilejul praznicului Naşterii Domnului, corul catedralei episcopale din Oradea, sub conducerea P. C. inspector eparhial Traian Codilă, a dat, ca şi în anii precedenţi, trei concerte de colinde.

Primul a avut loc în cadrul vecerniei de Duminică, 22 decembrie 1974, în catedrala cu „Lună" din Oradea, al doilea în paraclistul Sf. Episcopii în seara de ajun, iar al treilea în cadrul vecerniei din ziua întîi de Crăciun, în catedrala a II-a (Sf. Nicolae) din Oradea. Ele au fost ascultate de mulţimea credincioşilor care au umplut de fiecare dată bisericile amintite.

Despre însemnătatea colindelor au rostit documentate cuvîntări: P. S. Episcop Vasile al Oradiei şi preoţii Andrei Lupşa, Constantin I. Olaru şi Liviu Goia, cu toţii de la parohia Oradea-Catedrală.

● În după-amiaza primei zile de Crăciun 1974, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit sf. slujbă a vecerniei în catedrala I din Satu-Mare, în cadrul căreia corul acelei biserici a susţinut un scurt dar frumos concert de colinde.

A doua zi de Crăciun, P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie în biserica ortodoxă de limbă ucraineană din Satu Mare. Cu această ocazie a fost sfinţit iconostasul confecţionat pe cheltuiala membrilor consiliului parohial şi prin strădania preotului lor, Edmund Riederer.

A treia zi de Crăciun, P. S. Sa a făcut o vizitaţie canonică în parohia Apateu, prot. Satu Mare, unde a săvîrşit Sf. Liturghie, în cadrul căreia a fost hirotonit ca preot diaconul Sandor Vasile, pentru parohia Românești, protopopiatul Satu Mare.

Predica zilei a fost ţinută de P. C. prot. on. Gheorghe Miclăuş, preot la parohia Satu Mare IV.

Cu acest prilej, P. S. Episcop Vasile a făcut instalarea noului preot Ion Ardelean.

A fost de faţă şi pastorul reformat din localitate, Petras Tibor, care — ca şi parohul ortodox local — a arătat cum credincioşii celor două Biserici, ca şi păstorii lor sufleteşti, trăiesc în raporturi de bună înţelegere.

În ultima Duminică a anului, 29 decembrie 1974, P. S. Episcop Vasile — însoţit de P. C. cons. Ioan Negroiu — a săvîrşit Sf. Liturghie în biserica parohială din oraşul Marghita, protopopiatul Oradea-Nord, păstorită cu vrednicie de P. C. prot. on. Petru Plumbaş.

Cuvîntul de învăţătură al chiriarhului a fost axat pe ideea de pace, cu Dumnezeu, cu noi înşine şi cu semenii noştri, cu care trebuie să convieţuim în mod paşnic, indiferent de naţionalitate sau credinţă religioasă, ceea ce este un lucru bine plăcut lui Dumnezeu, fapt confirmat şi de prezenţa la această solemnitate a slujitorilor celor două Biserici, romano-catolică şi reformată, din localitate.

● Miercuri, 1 ianuarie 1975, în catedrala mitropolitană din Sibiu, Sf. Liturghie a fost săvîrşită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul.

Cuvînt de învăţătură a rostit cu acest prilej Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care arată, între altele, că anul pe care îl începem trebuie să reprezinte un nou pas înainte faţă de ceea ce am realizat pozitiv pînă acum, anii care au trecut reprezentînd o chemare pentru noi toţi de a nu risipi nici un minut în lucruri rele, ci fiecare clipă să fie umplută de gînduri, vorbe şi fapte ziditoare.

La reşedinţa mitropolitană a urmat apoi o recepţie, în cadrul căreia, în numele Centrului arhiepiscopesc, al Institutului teologic, al preoţilor şi credincioşilor, P. S. Episcop-vicar Emilian, după ce face un scurt bilanţ al activităţii din Arhiepiscopie, exprimă Î. P. S. Mitropolit Nicolae urări de sănătate şi noi roade în ogorul Bisericii şi Patriei noastre.

Răspunzînd, Î. P. S. Mitropolit a mulţumit pentru urările ce i s-au făcut şi apreciază aportul preoţilor şi credincioşilor, al salariaţilor din Arhiepiscopie la realizările ce s-au înfăptuit în 1974.

● Luni, 6 ianuarie 1975, Botezul Domnului, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvîrşit Sf. Liturghie în catedrala mitropolitană din Sibiu, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, în frunte cu P. C. vicar Traian Belaşcu.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, Î. P. S. Sa a adresat credincioşilor un cald cuvînt de învăţătură, zăbovind mai ales asupra dragostei, ascultării şi smereniei Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, însuşiri care s-au vădit cu prilejul botezului de la Iordan, ceea ce constituie un îndemn ca şi noi să trăim potrivit dragostei şi smereniei lui Iisus Hristos-Domnul nostru.

A urmat apoi slujba de sfinţire a apei şi stropirea credincioşilor cu apă sfinţită.

● Luni, 30 decembrie 1974, în Aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o festivitate închinată împlinirii a 27 ani de la proclamarea Republicii. Au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. consilieri, P. C. profesori, salariaţi de la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul teologic, preoţi din oraş ş. a.

Despre evenimentul sărbătorit a vorbit P. C. prof. D. Abrudan, care a reliefat o seamă de fapte referitoare la ceea ce a însemnat şi înseamnă Republica în viaţa nouă a Patriei noastre.

Au mai luat cuvîntul: P. C. prof. Gr. Marcu, P. C. prof. M. Păcurariu, P. C. prof. D. Călugăr, P. C. inspector eparhial I. Stoica, P. C. prot. N. Todor, P. C. pr. T. Burcuş şi P. C. cons. Gh. Papuc.

A vorbit de asemenea P. S. Episcop-vicar Emilian.

Şirul cuvîntărilor a fost încheiat de Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care, plecînd de la un text biblic: „Cuvîntul trup s-a făcut", subliniază cu deosebire întruparea, concretizarea, în orînduirea actuală, a ideii de progres şi de mai bine a înaintaşilor noştri, înfăptuirea marilor obiective pe care şi le propune poporul nostru.

Se omagiază de asemenea Conducerea Patriei noastre, în frunte cu Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu.

● La împlinirea a 30 ani de la săvîrşirea unor mari atrocităţi de către trupele fasciste, hitleriste şi hortiste, în retragerea lor din toamna anului 1944, în curtea bisericii din Moisei-Centru, jud. Maramureş, servită de C. pr. T. Păunescu, s-a ridicat o monumentală cruce de marmură, pe care s-a săpat numele a 40 de eroi români căzuţi în al doilea război mondial pentru eliberarea Patriei, fii ai acestei localităţi, unii din ei masacraţi la Groşi-Moisei.

Valoarea Sf. Liturghii...

(Urmare din pag. 2)

în jurul persoanei lui Iisus Hristos, Cel viu, Cel înviat, Cel dătător de viaţă. Ideea de Dumnezeu pe care credinciosul o are mereu în suflet e un principiu de unitate, un centru de cristalizare a energiilor sale, care-l uneşte nu numai cu Dumnezeu ci şi cu semenii.

Liturghia bine ascultată însemnează dezlipirea de noi înşine, degajarea de răceala personală a egoismului nostru individualist, ne dă sensul creştin şi social al vieţii.

Sf. Liturghie sporeşte în noi iubirea şi ne predispune la rugăciune; ea este marea şi universala şcoală a rugăciunii, fiindcă ea nutreşte sufletele cu iubirea.

Prin participarea regulată şi cu vrednicie la viaţa liturgică noi strîngem un capital de puteri interioare care ne sînt un sprijin preţios în drumul nostru spre lumină, spre mai bine, spre fericire.

Sf. Liturghie constituie pentru noi o învăţătură completă cu privire la rolul în viaţa noastră a morţii şi Învierii Mîntuitorului. Fermentul acesta care mişcă sufletele şi inimile prin participarea şi acultarea Sf. Liturghii trezeşte atîtea suflete adormite.

Ca nişte buni fii ai Bisericii noastre, să preţuim tot mai mult Sf. Liturghie, să căutăm să înţelegem cîntările şi rînduiala ei, să participăm cît mai des la săvîrşirea ei. Pe cei care participă activ la ea, Dumnezeu îi binecuvintează aici pe pămînt, fiindcă ea — după cuvîntul unui suflet evlavios — e o mină din care se scoate şi aurul pămîntesc şi cel ceresc.

Mîntuitorul ne îndeamnă: „Căutaţi mai întîi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă" (Matei 6, 33).

Pr. *Al. Moisiu*

Temeiuri biblice şi patristice ale învăţăturii noastre creştine ortodoxe

2. Necesitatea şi folosul citirii Sf. Scripturi

— „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu şi de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înţelepţirea cea pentru dreptate, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvîrşit, bine pregătit pentru tot lucrul bun" (II Tim. 3, 16).

— „Cercetaţi Scripturile căci acelea sînt care mărturisesc despre mine" (Ioan 5, 39).

— „Desfătătoare îmi sînt învăţăturile tale şi poruncile tale sînt povăţuitorii mei... Lipitum-am de învăţăturile tale" (Ps. 118, 24. 31).

— „De mic copil cunoşti Sfintele Scripturi, care pot să te înţelepţească spre mîntuire, prin credinţa cea întru Hristos Iisus" (II Tim. 3, 15).

— „Orice cărturar cu învăţătură despre împărăţia cerurilor este asemenea unui om gospodar, care scoate din vistieria sa noi şi vechi" (Matei 13, 52).

— „Cuvîntul vostru să fie totdeauna plăcut, dres cu sare, ca să ştiţi cum să răspundeţi fiecăruia" (Col. 4, 6).

— „Iar dacă i se pare cuiva că cunoaşte ceva, încă n-a cunoscut cum trebuie să cunoască" (I Cor. 8, 2).

— „Filip l-a auzit (un etiopian) citind pe proorocul Isaia şi i-a zis: Înţelegi oare, ce citeşti? Iar el a zis: Cum aş putea să înţeleg, dacă nu mă va călăuzi cineva?" (F. A. 8, 30—31).

— „Dar mai înainte de toate, trebuie să ştiţi că nici o proorocire a Scripturii nu se tîlcuieşte după socotinţa fiecăruia... În epistolele (Sf. Ap. Pavel) sînt unele lucruri cu anevoie de înţeles, pe care cei neştiutori şi neîntăriţi le răstălmăcesc ca şi pe celelalte Scripturi, spre a lor pierzare" (II Petru 1, 20; 3, 16).

— „Fericiţi sînt cei ce ascultă cuvîntul lui Dumnezeu şi-l păzesc pe el" (Luca 11, 28).

— „Ne adunăm laolaltă să ne reamintim Sfînta Scriptură şi să ne hrănim credinţa cu vorbele ei sfinte; prin ele ne întărim nădejdea, prin ele ne întărim încrederea şi întipărindu-ne în minte învăţăturile ei sfinte, ne întărim totodată credinţa. Tot prin ele ne vin încurajări, dojane şi asprimi în numele lui Dumnezeu" (Tertulian).

— „Nu încetăm de a vă ruga să nu vă mărginiţi numai să ascultaţi ceea ce vi se spune aici, ci să vă ocupaţi adeseori, în casele voastre, cu citirea Sfintei Scripturi" (Sf. Ioan Gură de Aur).

— „Să nu citiţi literele în chip simplu, ci să cercetaţi ideile. Dacă cineva se opreşte numai asupra cuvintelor şi nu cercetează nimic mai mult decît cele scrise, multe greşeli va săvîrşi" (Sf. Ioan Gură de Aur).

— „Cunoştinţa întocmai a cuvintelor Duhului se descoperă numai celor vrednici de Duhul, adică numai acelora care printr-o îndelungă cultivare a virtuţilor, curăţîndu-şi mintea de funingimea patimilor, primesc cunoştinţa celor dumnezeieşti, care se întipăreşte şi se aşează în ei, de la prima atingere, asemenea unei feţe într-o oglindă curată şi străvezie" (Sf. Maxim Mărturisitorul).

— „Este lucru foarte bun şi folositor sufletului să cercetăm dumnezeieştile Scripturi. Întocmai ca un copac sădit la izvoarele apelor, tot aşa şi sufletul udat cu dumnezeiasca Scriptură se îngraşă şi dă rod copt, credinţa ortodoxă, se împodobeşte cu frunze totdeauna verzi, adică cu fapte bine plăcute lui Dumnezeu. În Sfintele Scripturi găsim îndemn spre orice fel de virtute şi îndepărtare de la toată răutatea. Dacă sîntem rîvnitori de învăţătură, vom fi şi cu multă învăţătură. „Oricine cere primeşte, iar cel ce caută găseşte şi celui care bate i se va deschide" (Luca 11, 10). Să batem, deci, la paradisul prea frumos al Scripturilor. Dar să nu batem superficial, ci mai degrabă cu osîrdie şi cu stăruinţă. Să nu trîndăvim a bate. Căci în chipul acesta ni se va deschide. Dacă citim odată, de două ori, şi nu înţelegem ceea ce citim, să nu ne trîndăvim, ci să stăruim, să medităm, să întrebăm. Căci spune Sfînta Scriptură: „Întreabă pe tatăl tău şi-ţi va vesti şi pe bătrînii tăi şi-ţi vor spune" (Deut. 32, 7), căci cunoştinţa nu este a tuturora" (Sf. Ioan Damaschin).

Diacon conf. *Ioan I. Ică*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 1 martie 1975 Nr. 9—10

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Dragostea de Patrie

După cum vedem ţara întreagă se pregăteşte de alegerile pentru Marea Adunare Naţională şi consiliile populare, care vor avea loc în 9 martie a. c. A alege înseamnă, precum ştim, a opta pentru un lucru oarecare, iar noi, ca fii ai Bisericii, dar şi ca fii iubitori de ţară în egală măsură, optăm, cînd este vorba de alegeri, pentru tot mai binele Patriei noastre, pentru continua ei înflorire. Sau alegerile care ne stau în faţă tocmai acest tablou luminos ni-l înfăţişează.

Marile înfăptuiri, pentru binele obştii celei mari a poporului şi prosperitatea Patriei, care caracterizează anii noştri, ne îndrumă cu bucurie paşii spre urnele alegerilor din 9 martie 1975, bineştiind că votul nostru însemnează încă un semn al dragostei noastre faţă de aceste meleaguri binecuvîntate de Dumnezeu, faţă de Patria ai cărei fii sîntem.

Într-un înţeles mai apropiat, Patria este „pămîntul părinţilor", pămînt pe care moşii şi strămoşii noştri l-au îngrijit cu pricepere, l-au lucrat cu neasemănată hărnicie, l-au apărat cu preţul vieţii lor, l-au înfrumuseţat pe măsura putinţei lor şi, cu acest chip, ni l-au lăsat ca pe o zestre de mult preţ, care să fie mereu îmbogăţită prin a noastră sîrguinţă. Dar „pămîntul părinţilor" nu înseamnă numai munţi, dealuri, şesuri şi ape, ci tot ceea ce poporul a creat mai de seamă spre înveşnicirea lui în lume. Patria este deci şi sufletul poporului arătat în toată bună vremea prin lucrări de netăgăduită valoare artistică, morală şi spirituală. Iar iubirea de Patrie înseamnă dragoste nepărmurită faţă de tot ceea ce au izvodit înaintaşii noştri în bine, faţă de ceea ce înfăptuim noi în ziua de azi, adică înseamnă iubirea năzuinţelor comune ale tuturor fiilor poporului din care facem parte, năzuinţe îndreptate spre tot mai mult bine, spre tot mai multă fericire.

Noi ştim că Dumnezeu ne-a rînduit să trăim într-o anume patrie pămîntească, în sînul căreia, pe urma unei vieţuiri cît mai alese, să ne putem pregăti şi să putem nădăjdui în cîştigarea patriei celei cereşti, a cetăţii „ce va să fie" (Evrei 13, 14).

Mîntuitorul Iisus Hristos şi-a iubit patria, a iubit poporul patriei Sale, l-a chemat întîi la fericire şi la mîntuire, a trăit cu adevărat durerile şi bucuriile lui (Matei 24, 1—2; Marcu 13, 1—2; Luca 21, 20—24). Asemenea iubire au vădit şi Sf. Apostoli, ca şi Sf. Părinţi ai Bisericii, către patria şi poporul în care s-au născut, dar toţi au revărsat aceeaşi iubire şi către alte neamuri şi popoare.

Iubirea Patriei trebuie să fie luminată, ca să însemneze adevărat patriotism, adică să-i cuprindă în căldura lui binefăcătoare nu numai pe toţi cei de acelaşi neam, din acelaşi popor, ci pe toţi oamenii. În sufletele noastre să găsească loc şi iubirea pentru alte neamuri şi popoare. Dacă iubirea se răsfrînge, se mărgineşte doar la poporul său, ea duce la naţionalism, ba chiar la şovinism, ceea ce aduce cu sine ură faţă de alte neamuri şi popoare, ceea ce, desigur, este străin de modul nostru de viaţă. O iubire care răneşte şi ia dreptul la viaţă şi la libertatea altor popoare este un păcat împotriva aproapelui şi înaintea lui Dumnezeu.

Dar prin ce se vădeşte dragostea de Patrie?

Mai întîi arătăm că adevărata dragoste de Patrie se vădeşte prin muncă cinstită pentru propăşirea ei întru toate. Adevăratul patriot nu este acela care laudă, sau numai se laudă cu trecutul poporului din care face parte, ci cel care munceşte cu hărnicie pentru tot mai binele acestui popor. Dar munca conştiincioasă pentru sporirea binelui obştesc, îndeplinirea îndatoririlor legate de chemarea în Stat a fiecărui cetăţean, participarea înţeleaptă la treburile publice, conduită înţeleaptă şi plină de bună cuviinţă în relaţiile cu ceilalţi cetăţeni şi altele asemenea sînt semne ale dragostei noastre faţă de Patrie. Însuşi Mîntuitorul şi-a împlinit datoria de a plăti dările (Matei 17, 25—27). Sf. Apostol Pavel ne face îndemnul: „Daţi . . . tuturor cele ce sînteţi datori: celui cu darea, dare; celui cu vama vamă, celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste" (Romani 13, 7).

Cu toţii sîntem îndatoraţi apoi să dăm ascultare legilor ţării, după cuvîntul Sf. Apostol Pavel: „Tot sufletul să se supună înaltelor stăpîniri, căci nu este stăpînire decît de la Dumnezeu; iar cele ce sînt, de Dumnezeu sînt rînduite. Pentru aceea, cel ce se împotriveşte stăpînirii se împotriveşte rînduielii lui Dumnezeu. Iar cei ce se împotrivesc îşi vor lua osîndă" (Romani 13, 1—2). Şi nu numai atît dar să ne şi rugăm pentru căpeteniile Statului. „Vă îndemn — scrie acelaşi Sf. Apostol — înainte de toate, să faceţi cereri, rugăciuni, mijlociri, mulţumiri, pentru toţi oamenii. Pentru conducătorii şi pentru toţi care sînt în alte dregătorii, ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită, întru toată cuviosia şi buna-cuviinţă, că acesta este lucru bun şi primit înaintea lui Dumnezeu, Mîntuitorul nostru" (I Tim. 2, 1—3). De altfel în slujbele Sf. Biserici întîlnim rugăciuni şi cereri pentru sănătatea, pacea şi prosperitatea Conducătorilor Patriei şi a întregului popor, îndrumat de ei pe calea binelui obştesc.

Iată doar cîteva gînduri legate de dragostea faţă de Patrie, gînduri pe care ni le aduc în atenţie alegerile pe care le întîmpinăm şi pe care un poet din zilele noastre le-a prins în minunate versuri ca acestea:

Votăm aceste şesuri şi-aceste culmi albastre,
Votăm, senin să fie tot cerul lumii noastre
Şi-n veci gîndul să zboare doar de pe frunţi senine
Credinţa că din bine răsare şi mai bine.

Se cuvine deci ca aceste alegeri să constituie un nou imbold în a ne încinge de această dragoste, un nou imbold în a ne face cu conştiinciozitate datoria, fiecare la locurile noastre de muncă, lucrînd „ca pentru Dumnezeu", „din îndemnul cugetului" — cum ne învaţă Sf. Apostol Pavel (Rom. 13, 5).

T. R.

Pîine pentru suflet

„Cinstitului şi sfîntului nostru neam"

De o bucată de vreme apar tot mai multe dovezi şi documente despre trecutul poporului nostru.

Pămîntul ţării, în lung şi în lat, e un şantier în care se construiesc, pe de o parte, clădiri impunătoare, pe măsura timpului pe care îl trăim, pe de altă parte, din măruntaiele lui apar dovezi de arheologie despre plămădirea şi dăinuirea noastră în acest colţ de lume.

Ceea ce nu s-a scris pe hîrtie în primul mileniu al existenţei noastre aici s-a aşternut în pămîntul atît de ocrotitor şi darnic.

Pe linie orizontală arhivele ne oferă din ce în ce mai multe exemplare de lucrări care grăiesc despre vrednicia, talentul şi autenticitatea înaintaşilor.

Mănăstirile din Moldova şi din Ţara Românească — ce păcat că cele din Transilvania nu pot vorbi, fiindcă au fost distruse din poruncă împărătească de tunurile lui Bucow — restaurate în zilele noastre, sînt ca nişte oglinzi în care se reflectă frumuseţea şi măestria etosului românesc. Un cercetător străin îşi intitulează albumul despre ele spunînd că sînt *„lumini ale sfinţeniei în mijlocul pămîntului"*.

Dar oricît am scrie despre acestea nu este îndestulător spre a le aprecia după cuviinţă. Ceea ce vrem să remarcăm noi în faţa unui atît de mare număr de mărturii despre cele trecute vremi este întrebarea: Ce a îndemnat pe înaintaşii noştri să ne lase lucrări de o asemenea însemnătate? Cine le-a dat puterea şi răbdarea să înflorească atîtea manuscrise cu miniaturi de mare preţ? Ce ideal i-a călăuzit în lucrarea lor migăloasă, cu multe sacrificii de zi şi noapte?

Răspunsul ni-l dau ei înşişi, autorii lor, cunoscuţi sau anonimi. Ele nu s-au născut la întîmplare, nici din dor de mărire deşartă. Ei le-au scris şi le-au înfrumuseţat cu gîndul la neamul lor, cu conştiinţa că slujesc neamului lor şi-l ajută să iasă la lumină din negura vremurilor.

Aflăm aceasta, pentru a cîta oară, din „Slujebnicul mitropolitului Ştefan al Ungro-Vlahiei", manuscris la Academia Republicii Socialiste România, pe care ni-l prezintă într-o ediţie foarte frumoasă domnul Dr. G. Popescu-Vîlcea, în Editura Meridiane, Bucureşti 1974. De altfel autorul nu e la prima descoperire de acest fel. Dînsului îi datorăm şi o prezentare frumoasă a Mănăstirii Dragomirna, cu manuscrisele miniaturale ale mitropolitului Anastasie Crimca.

Slujebnicul mitropolitului Ştefan este însemnat pentru că reprezintă o treaptă în drumul spre biruinţă al limbii române în Ţara Românească.

Mitropolitul Ştefan a avut primul curajul să scrie şi să rostească în limba română Crezul.

„Apariţia Crezului, scris în limba română în Slujebnicul precum şi în Rînduiala de Slujbă, sînt documente de mare importanţă privind începuturile de afirmare a limbii române şi o dovadă de neîntrecut curaj din partea mitropolitului Ştefan de a revoluţiona vechile rînduieli, ostile oficializării acestei limbi."

Valoarea manuscrisului stă în frumoasele lui miniaturi, în scrisul şi icoanele pe care le are şi care dovedesc talentul şi dragostea de neam ale celui ce le-a scris.

Dragostea şi devotamentul faţă de neam ale mitropolitului Ştefan se văd din prefaţa „Tîrnosaniei", în care scrie: *„Niciodată nu mi-ar fi voia să lipsesc cu toată inima şi sufletul . . . să privăz cît mi-e putere, cu lucrul, la toate cele ce sînt de treabă şi de folos cinstitului şi sfîntului nostru neam."*

Iată cheia pentru care nenumăraţi fii ai neamului au închinat zile şi nopţi pentru toate cele ce sînt de folos „cinstitului şi sfîntului nostru neam". Cele două atribute cu care este caracterizat poporul nostru arată cît de înaltă era icoana lui în inima lor, cît de cinstită viaţa şi destinul lui şi cît de pătrunzătoare conştiinţa de a-l sluji.

Pe noi coordonate şi la noi dimensiuni slujim în aceste zile, cler şi credincioşi, *„cinstitului şi sfîntului nostru neam"*.

C. V.

Vizitație canonică la Blaj

Duminică, 12 ianuarie a. c., Î. P. S. Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Nicolae Mladin, însoțit de P. C. vicar Traian Belașcu, P. C. prof. Dr. Milan Șesan, P. C. arhid. Iosif Bolog și C. diacon Horia Rădulescu, a făcut o vizitație canonică la Blaj, unde a săvîrșit Sfînta Liturghie arhierească, în catedrala Sf. Treime.

La soborul slujitorilor s-au mai adăugat: P. C. prot. Liviu Silvești — Aiud, P. C. prot. Adrian Teodorescu — Blaj I, C. pr. Vasile Mărginean — Blaj III, C. pr. Ioan Cărpinișan — Blaj II, C. pr. Ioan Forsea — Sibiu, C. pr. Gheorghe Benchea — Blaj-Tiur, C. pr. Mihai Aslău — Blaj-Veza, C. pr. Ilarie Benchea — Blaj-Izvoarele și C. pr. Ioan Sîrbu — Cisteiu.

Înconjurat cu dragoste de cler și credincioși, I. P. S. Mitropolit Nicolae înalță rugăciuni fierbinți pentru unitatea noastră în credință, pentru propășirea scumpei noastre patri, pentru pace în lume și pentru înfrățirea tuturor popoarelor.

Răspunsurile au fost date de tînărul cor al catedralei Sf. Treimi din Blaj, condus de dl prof. Handrea.

La priceasnă, P. C. prof. Dr. M. Șesan vorbește credincioșilor despre rostul întrupării Mîntuitorului nostru Iisus Hristos și despre Sfînta Biserică.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, P. C. vicar Tr. Belașcu vorbește despre trimiterea Sf. Apostoli la propovăduire, răspîndirea Evangheliei lui Hristos în lume și face totodată un călduros îndemn la statornicia noastră în credința străbună și la păstrarea învățăturii creștine așa cum am moștenit-o de la Iisus Hristos prin Sfinții Apostoli și așa cum ne învață Sfînta noastră Biserică Ortodoxă.

Seria cuvîntărilor se încheie prin cuvîntul de învățătură adresat credincioșilor de către Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, care a insistat cu deosebire asupra următoarelor aspecte din viața noastră creștină:

Înainte de venirea Mîntuitorului, oamenii umblau în întuneric și fărădelegi ca urmare a căderii în păcatul strămoșesc.

Învățătura Evangheliei lui Hristos deschide zările veșniciei, pentru ca lumina dumnezeirii să strălucească peste toate neamurile.

Prima Biserică creștină este Biserica din Ierusalim din care apoi s-au răspîndit toate celelalte. Biserica noastră a moștenit rînduielile Bisericii din Ierusalim și pe acestea le păstrăm neschimbate pînă azi.

Unitatea poporului român și statornicia în credința strămoșească au fost temelia puterii noastre de-a lungul veacurilor.

Poporul nostru ține cu scumpătate la unitatea sa, unitate pe care sîntem chemați s-o întărim și să o desăvîrșim, pentru ca, prin unitatea noastră a tuturor, Patria noastră să propășească și mai mult spre binele tuturor fiilor ei.

Dumnezeu să ne ajute și să ne binecuvinteze pentru ca luminile Cerului să lumineze viața noastră, au fost cuvintele de încheiere ale Î. P. S. Sale.

La casa parohială s-a servit o agapă frățească, în cadrul căreia au toastat: P. C. prof. M. Șesan, P. C. prot. A. Teodorescu, dl prof. Handrea, P. C. vicar Tr. Belașcu și Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a omagiat conducerea noastră bisericească și de stat.

Ca și în anii trecuți, Sf. Liturghie arhierească săvîrșită în catedrala din Blaj, precum și cuvîntările rostite cu acest prilej au avut darul de a înălța sufletește pe credincioșii noștri din acest oraș și din împrejurimile sale.

Arhid. *Iosif Bolog*

Impotriva invidiei

Plămădită din drojdia egoismului și trufiei, invidia sau pizma este o patimă hidoasă, care mușcă, rănește, sfîșie și ucide cînd pe față cînd pe furiș.

Patimă distrugătoare și fără frîu, întunecime și degradare, pervertire și josnicie, pizma slujește celui nenumit; strică judecata, întinează pe nevinovat și înegrește pe nepîngărit; lovește în vrednicia semenilor, învrăjbește și dărîmă încrederea și înțelegerea dintre oameni.

Plagă și pericol social, munte de răutate, ea e mama multor nenorociri. E în stare de orice mișelie, intrigă și infamie, face prăpăd, pricinuiește suferințe trupești și sufletești, ba curmă chiar multe vieți, ca o molimă necruțătoare.

Invidiosul sau pizmătărețul este mic la suflet, lipsit de simțire și omenie, slăbănog și mărginit la minte, obsedat fără răgaz de pofta de a fi mare, de a ajunge ceva, de a se suprapreți. Mirajul înălțării și setea de slavă îi sminteste inima.

De se osebește oarecine prin isteține, talent și meșteșug, de-i merg toate în plin ori dobîndește rang însemnat prin greul trudei și strădaniei, pizmătărețul se înăcrește de ciudă, cade în amărăciuni negre, se cufundă în tristețe, intră în beznă, ca și cum o adevărată năpastă s-ar fi abătut asupra capului său.

Succesul fraților săi îi strecoară în suflet veninul spinului; duhul zavistic intră în el, demonul deșertăciunii îi răsucește un cuțit în inimă. Se crede bătut de soartă, văzîndu-și mîndria crunt umilită. Vanitatea rănită doare, ustură ca vîlvătăile gheenei. Se mistuie singur în neputință și deznădejde pe rugul ambițiilor înșelătoare, ura roade în el, sleindu-i sufletul și trupul, căci „pizma și mînia împuținează zilele“ (Sir. 30, 25), scurtează firul vieții.

Pizma așadar izvorăște din uscăciune sufletească, din simțămîntul de rușine la gîndul că este de prisos pe lume, mic și nefolositor, că toți care i-au luat-o înainte îi închid cărarea ce duce spre izbîndă. Ce cuget nedemn, ce lașitate morală!

Invidiosul uită că este o jignire a simțului de dreptate să vrăjmășești pe cei ce înfruntă primejdii și nevoi, se ostenesc mai mult și se „bat“ mai crîncen decît el. Este îndeobște știut că meritul — după care se împart rosturile omenești — crește din sudoare, din renunțări sîngeroase, din dăruire totală. Vrei stare și putere? Dorești un nume și glorie?

Poți cuceri orice poziție socială, ba chiar și lumea prin muncă, răbdare și iubire, iar nu surpînd cinstea altora și risipindu-ți puterile sufletului în preocupări sterpe. Norocul nu surîde celui ce lîncezește în nelucrare și coace sfaturi diabolice. Voinicii neînfricați înlătură greutăți, deschid drum și-și scriu vrednicia cu spada. Încearcă și tu cu osîrdie și curaj să așezi piatra ta la mai buna zidire a lumii și bucură-te că s-a înfăptuit, indiferent de cine. Și munca ta, unită cu a tuturora, folosește acestei obști căreia îi poți da un gînd, un cuvînt, o dîră de lumină, un fir de mătase.

Iar de-ți răsare în cale „dihania“ invidiei, taie-i capetele, luptă-te pînă o răpui și nimeni nu-ți va smulge „cununa biruinței“ (Col. 2, 18), nici locul ce ți se cuvine în viață.

Prin silință îndîrjită, prin pilde ziditoare, prin deprindere, invidia se topește în flacăra fulgerătoare a iubirii, se face lumină de cer, umanism, solidaritate umană.

Conștiința de om și de creștin obligă pe fiecine să fie sincer față de sine și drept față de alții, să nu meargă pe același drum cu pizma, care roade, căci ea nu are nici o părtășie cu înțelepciunea (Sir. 6, 23).

Pr. *Gh. Onețiu*

Sfinții 40 de mucenici din Sevastia

„Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Iisus Hristos?“ (Romani 8, 35)

Anul calendaristic creștin își pecetluiește frumusețea începutului zilelor sale primăvăratice cu a Sfinților 40 de mucenici din Sevastia, rînduită în 9 martie, în popor denumită această dată „La Sfinți“.

În tinerețea lor au îndeplinit slujirea de ostași imperiali romani, în vremuri de crunte prigoane, cînd nelegiuite edicte de intoleranță cereau cu fermitate sfărîmarea libertății, decretînd că: „a fi creștin nu este permis“, ba „chiar și numele de creștin să fie distrus“.

Pentru mărturisirea credinței creștine, cît și pentru categoricul refuz de a aduce jertfe idolilor, la chinuri care de care mai înfricoșătoare a fost supusă ceata celor 40 de mucenici, împlinindu-se printr-înșii prorocescul cuvînt al psalmistului „Trecutu-ne-ai pe noi Doamne prin foc și prin apă și ne-ai adus la loc de repaus“ (Ps. 65, 10). Prinși fiind de slugile cele păgînești, întocmai ca și întîiul între mucenici arhidiacon Ștefan, bătuți au fost cu pietre ca să plătească prin sîngele vărsat harul dat în locul sîngelui.

În vreme de cumplită iarnă, după ce au fost dezbrăcați, au fost lăsați noaptea afară spre geruirea trupurilor și tot astfel goi fiind, în apa înghețată a iezerului Sevastiei aruncați au fost fără nici o milă. Dar marea milă a lui Dumnezeu față de cei aleși ai Săi nu a întîrziat a se adeveri, căci, după cuvîntul înțeleptului Sirah (35, 24), tocmai în noianul suferințelor lor „frumoasă s-a arătat, ca norii cei de ploaie în timpul secetei“.

În plămada acestei pronietoare mile „mucenicii au socotit apa înghețată a iezerului ca un rai, gerul iernii ca un zăduf. De înfricoșările tiranilor nu s-au îngrozit cugetele lor și nici nu s-au temut vitejii de adăugirea pedepselor, cîștigînd crucea biruitoare armă“ (din slavă de la laudele Utreniei). *Cu adevărat nimic nu i-a putut despărți pe ei de dragostea lui Iisus Hristos.*

În vremea pătimirii lor și alte dumnezeiești lucruri s-au petrecut căci, așa precum la praznicul Cinzecimii — Duhul Sfînt în chip de limbi ca de foc din cer s-a coborît asupra capetelor Sf. Apostoli, acum la Sevastia, din același preaslăvit cer trimis-a Domnul-Dumnezeu patruzeci cununi de lumină răsplată binemeritată pe creștetele cetei mucenicilor. Una dintre ele rînduită a fost a încorona pe unul din paznicii care de bună voie se aruncase în apa iezerului în locul unuia care cerea a abzice de a mai pătimi pentru credința în Hristos. Demnă de admirat va rămîne în istoria vieții acestor sfinți, felul cum mama lui Meliton, cel mai tînăr dintre neînfricații pătimitori, îmbărbăta pe fiul ei, bîntuit de slăbirea voinței în a răbda continu. Ea făurea cu astfel de cuvinte tăria frumuseții de caracter a iubitului său fiu.

„Nu te speria de munci fiule, căci iată îți stă în ajutor Hristos-Dumnezeu. Înțelege a ști că răbdarea și vitejia cu care ai biruit pînă acuma îți vor fi și de acum înainte nesfîrșită bucurie, dulceață, odihnă și veselie. Cu Hristos vei împărăți și vei fi rugător către Dînsul pentru mine maica ta“ (Din sinaxarul praznicului).

După aceste mișcătoare întîmplări, s-a săvîrșit ca oarecînd pe Golgota zdrobirea fluierilor picioarelor tuturor mucenicilor, trupurilor le-au fost arse iar rămășițele de sfinte moaște aruncate în apa unui rîu de unde creștinii evlavioși culegîndu-le au fost așezate la loc de vrednică cinstire, „căci scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioșilor lui“ (Ps. 115, 5).

Pe cît de mare au fost răbdarea lor în cumplitele chinuri, dragostea lor fierbinte și statornică pentru Hristos, pe atît de mari și binefăcătoare se dovedesc a fi și răsplătirile cele bune ale vieții lor pentru temeinicia vieții noastre creștinești: „Căci cei 40 de Sf. mucenici prea cinstitul post al Paștilor mai luminat îl fac cu pomenirea măritei lor prăzmuiri. Că 40 fiind, aceste 40 de zile le sfințesc, patimei cei mîntuitoare a lui Hristos urmînd“ (din slava-laudelor). De postirea și rugăciunile Mîntuitorului, vreme de 40 zile și nopți în pustie ne amintesc, ca și noi să îndrăgim aceste sigure căi ale sfințeniei și mîntuirii.

Dar Sfinții mucenici, pentru toate aceste binecuvîntate învățături ce ni le oferă, vor rămîne nu numai descălii bunei viețuiri creștinești, ci și acuzatorii păcatului, dar mai ales pilde vii ale trăirii în unitate de credință a tuturor creștinilor pe de o parte, iar pe de altă parte, a trăirii unitare a tuturor acestora în și prin Iisus Hristos. Căci Sfinții mucenici așa precum am văzut în multe trupuri pătimind, au rămas în cuget și voință una. Așadar, ei cu prisosință ne învață pe creștinii de azi îndeosebi de felul cum aceștia trebuie zi de zi, ceas de ceas să se străduiască a înfăptui unitatea de credință, de viețuire, în cadrul ecumenismului creștin, ale cărui reale și exigente cerințe se înscriu tot cu mai multă pondere pe toate meridianele lumii creștine.

Treizeci și nouă din ei cu cununa răsplătirii cerești pe creștete, în haine albe îmbrăcați, simbol al neprihănirii în opoziție cu portretizarea celui de al patruzecelea pe care iconografii l-au redat avînd fața înegrită ca și cărbunele, lipsit de cunună și de haina purității, pentru faptul că s-a lepădat de viețuirea în Hristos, de păstoria cu cei buni.

O altă dovadă a prețuirii lor este versul religios popular, din vremuri străbune care se cîntă în cinstea Sf. 40 mucenici — foarte des auzit mai ales în Țara Făgărașului.

Preot *Ioan I. Naftanailă*

INFORMAŢII

● În 13 noiembrie 1974, Centrul Academiei de Ştiinţe Sociale din Craiova, în colaborare cu Institutul de lingvistică din Bucureşti şi cu Facultatea de filologie-istorie din Craiova, a organizat un simpozion cu tema: *Preliminarii la dicţionarul toponimic al Olteniei.*

În cadrul acestui simpozion au fost susţinute mai multe comunicări, dintre care menţionăm: Prof. şi conducător al lucrărilor dicţionarului, Gheorghe Bolocan: *Dicţionarul toponimic al Olteniei;* I. Toma: *Elemente de structură în toponimie, cu privire specială asupra Olteniei;* Th. Oancă: *Cu privire la toponimicul „Pleniţa";* R. Şt. Popescu: *Din toponimia localităţii Runcu-Gorj;* I. Moise: *Etimologii toponimice* şi altele.

Prea Sfinţitul Episcop-vicar la Arhiepiscopia Craiovei, Nestor Severineanul, a prezentat o comunicare intitulată: *Despre originea românească a denumirii municipiului Craiova.* Bogat întemeiată documentar, comunicarea tratează cinci aspecte însemnate ale problemei şi ajunge la concluzia că este nevoie a se căuta originea acestei denumiri în mediul nostru curat românesc şi că cel care a dat direct sau indirect numele acestei aşezări este un crai român, probabil un străbun al craioveştilor.

Încă din secolul al XIV—XV-lea, documentele atestă existenţa unor localităţi, mult mai vechi, denumite în limba română: Crai, Craiu, Craiova, Crăieşti etc., toponimice mult întrebuinţate în cele trei provincii româneşti.

● Încadrîndu-se în tradiţia şcolilor teologice, profesorii şi elevii Seminarului teologic din Caransebeş au prezentat, sub patronajul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, în ziua de 20 decembrie 1974, un program artistic precedat de o expunere şi cuprinzînd colinde, recitări, piesa: „Magii de la răsărit" ca şi „Pluguşorul". La sfîrşit Moş Crăciun, ca totdeauna, a împărţit din darurile sale tuturor ostenitorilor. De asemenea un cuvînt de apreciere şi binecuvîntare al Chiriarhului a sporit atmosfera de bucurie din pragul sfintelor sărbători.

● Sfintele sărbători ce au încheiat anul 1974 şi au început pe cel al mîntuirii 1975 s-au desfăşurat potrivit tradiţiei create în metropola Banatului: La catedrala mitropolitană din Timişoara, începînd cu Duminica premergătoare Naşterii Domnului, din 22 decembrie 1974, zilele de praznic au fost înfrumuseţate de liturghiile arhiereşti. În cea de-a doua zi a praznicului ca şi în Duminica următoare, 29 decembrie, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a slujit şi în celelalte centre principale ale Eparhiei: Caransebeş şi Lugoj. De fiecare dată s-au săvîrşit hirotonii de diaconi şi preoţi precum şi hirotesiile unor preoţi ce s-au distins prin activitatea depusă. La toate dumnezeieştile slujbe credincioşii care au primit dezlegarea prin Sf. Taină a Spovedaniei s-au împărtăşit cu Trupul şi Sîngele Domnului. Cuvintele de învăţătură au fost rostite de Înalt Prea Sfinţia Sa, care în plus a adresat tuturor eparhioţilor obişnuita „pastorală". Sfîrşitul sfintelor slujbe a fost încununat cu cîntarea colindelor strămoşeşti. La catedrala mitropolitană în cadrul vecerniilor din 22, 25 şi 26 decembrie, precedate de un cuvînt de tălmăcire, au fost interpretate colinde de către corala preoţilor din Timişoara, de către corul catedralei şi formaţia bărbătească a acestuia. Colindătorii din localitate s-au perindat în seara de ajun la reşedinţa mitropolitană. În însăşi ziua praznicului ca şi în cea de Anul Nou preoţii din oraş, reprezentanţi ai cultelor religioase, membri ai Consiliului şi Adunării Eparhiale, credincioşi, corul catedralei mitropolitane s-au prezentat la reşedinţă pentru a exprima cuvintele de urări Întîistătătorului Mitropoliei Banatului. Recepţii asemănătoare au avut loc după oficierea Sf. Liturghii arhiereşti la Caransebeş şi Lugoj, cînd de asemenea s-au cîntat colinde şi cîntece de stea.

Botezul Domnului ce a încheiat şirul zilelor de sărbătoare a reflectat, mai ales prin săvîrşirea de către Chiriarh a slujbei aghiazmei celei mari, dragostea credincioşilor faţă de lăsămintele de totdeauna ale Bisericii noastre.

● În 25 decembrie 1974 — a doua zi de Crăciun — Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, împreună cu P. S. Sa Emilian Răşinăreanul, Episcop-vicar, au sfinţit biserica nou zidită din parohia Presaca, prot. Sibiu.

Cuvîntul de bun venit a fost rostit de P. C. prot. Nichifor Todor (Sibiu).

După slujba sfinţirii bisericii, urmează Sf. Liturghie arhierească, răspunsul fiind dat de corul restrîns al studenţilor teologi şi de credincioşi, care sînt prezenţi în număr mare în biserică.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, Î. P. S. Mitropolit Nicolae acordă distincţia de „iconom" C. pr. Mitea Constantin, pentru vrednicia de a fi ridicat, împreună cu bunii credincioşi ai acestei parohii, o biserică nouă, pe care au înfrumuseţat-o cu pictură în frescă.

Urmează predicile, intercalate de colinde cîntate de toţi credincioşii.

Astfel, P. C. prof. diac. C. Voicu vorbeşte despre binefacerile Naşterii Domnului, C. pr. Mitea Constantin, parohul local, prezintă o dare de seamă asupra desfăşurării lucrărilor de zidire şi pictură.

P. S. Episcop-vicar Emilian exprimă bucuria de a constata în această parohie vrednici credincioşi, cu multă dragoste jertfelnică faţă de Biserica strămoşească.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae vorbeşte despre legătura între sărbătoarea Naşterii Domnului şi familia creştină. Familia este celula care stă la baza multor realizări bisericeşti şi patriotice ale poporului nostru.

● Duminică, 19 ianuarie 1975, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, însoţit de P. C. cons. Ioan Negroiu — a făcut întîia vizitaţie canonică din acest an în parohia Pericei, protopopiatul Şimleu-Silvaniei, în a cărei biserică a săvîrşit Sf. Liturghie.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul mixt al bisericii.

În cadrul Sf. Liturghii a fost hirotonit ca preot diaconul Derşidan Leontin, pentru parohia Valea lui Mihai, protopopiatul Oradea-Nord, iar parohul locului, preotul Ioan Gudea, pentru activitate pastorală rodnică, a fost distins cu rangul de „iconom".

Predica zilei a fost ţinută de P. C. cons. I. Negroiu.

La Sf. Liturghie a asistat şi pastorul reformat din localitate, cu un însemnat număr de credincioşi de ai săi.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, P. C. prot. Victor Tăut şi păr. paroh au adus mulţumiri P. S. Episcop Vasile pentru bucuria duhovnicească ce le-a prilejuit-o credincioşilor din parohia Pericei, care sînt buni credincioşi ai Bisericii strămoşeşti şi devotaţi cetăţeni ai patriei.

În încheierea sărbătorii, P. S. Episcop Vasile a ţinut o cuvîntare, vorbind despre leacurile duhovniceşti pe care le găsim în rînduielile Bisericii noastre, în cele şapte Sfinte Taine, care au putere tămăduitoare asupra păcatelor ce le săvîrşim etc.

În după-amiaza aceleiaşi zile, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a oficiat sf. slujbă a vecerniei în parohia Mal, judeţul Sălaj, cu care ocazie a făcut şi instalarea noului preot, Gligor Mudrea.

În cuvîntarea rostită, despre lumina credinţei cuprinsă în Sf. Scriptură şi Sf. Tradiţie, Chiriarhul a dat totodată noului preot preţioase îndemnuri şi sfaturi pastorale pentru ducerea turmei drept-credincioase la mîntuire.

● În 22 ianuarie 1975, Î. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Mladin a primit în audienţă pe D-na Lucia Stiénon du Pré din Belgia, care este o admiratoare a Bisericii Ortodoxe, a frumuseţilor duhovniceşti ale Ortodoxiei, precum şi a frumuseţilor Patriei noastre.

Înalt Prea Sfinţia Sa s-a interesat de preocupările şi munca lor din Belgia, făcînd totodată o prezentare a vieţii Bisericii Ortodoxe Române, a străduinţelor poporului nostru pentru a-şi făuri o viaţă nouă, subliniind totodată că pentru noi românii titlul de noblеţe este „munca" sub toate aspectele ei, care dă omului posibilitatea să se afirme şi să se dezvolte devenind o personalitate.

● Joi, 30 ianuarie 1975, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, ca de altfel şi la celelalte şcoli de învăţămînt teologic ale Bisericii noastre, s-au sărbătorit patronii Institutului Sf. Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie şi Ioan.

Astfel la Sf. Liturghie a slujit Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, predica fiind rostită de P. C. prof. C. Sîrbu. Răspunsurile au fost date de corul studenţilor teologi, sub conducerea P. C. asist. diac. I. Popescu.

La sfîrşitul Sf. Liturghii Î. P. S. Sa a rostit o rugăciune de mulţumire lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra studenţilor teologi şi a profesorilor.

În aula Institutului a urmat apoi o serbare, la care au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. consilieri, P. C. profesori, studenţi teologi etc. A fost de faţă de asemenea P. C. cons. E. Roman, reprezentantul P. S. Episcop Visarion al Aradului.

Serbarea a fost deschisă de P. C. rector Is. Todoran, care a reliefat cîteva aspecte din viaţa duhovnicească a Sf. Trei Ierarhi, cu exemplificări din cărţile de cult, după care P. C. prof. T. Bodogae conferenţiază despre Sf. Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie şi Ioan, scoţînd în lumină cu deosebire: Legăturile lor cu creştinii din părţile Dunării, slujirea unui ideal moral netrecător, dragostea lor de lumina cărţii şi de muncă, căutarea a ceea ce ne zideşte pe noi şi semenii noştri, propovăduitori şi trăitori ai desăvîrşirii creştine etc. S-au făcut apoi lecturi din lucrările Sf. Vasile, Grigorie şi Ioan.

Corul studenţilor teologi a interpretat în continuare o seamă de compoziţii bisericeşti, ca: Troparul Sf. Trei Ierarhi, Troiţă de arhierei, Rugăciune (text de M. Eminescu, muzica de P. C. prof. Gh. Şoima) ş. a., precum şi patriotice: Ce te legeni codrule, Republică măreaţă vatră.

A luat apoi cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului care, între altele, face o caracterizare a Sf. Trei Ierarhi, arătînd că Sf. Grigorie reprezintă gîndul, Sf. Ioan — cuvîntul şi Sf. Vasile — fapta, împletirea între aceste trei elemente: gîndul, cuvîntul şi fapta exprimînd însăşi lucrarea fiinţei omeneşti, precum şi a colectivităţii. Î. P. S. Sa îndeamnă la gînduri şi sentimente înalte, care să se transforme apoi în vorbe şi fapte nepieritoare, după pilda Sf. Trei Ierarhi.

Menţionînd că fiind perioada premergătoare alegerilor, Înalt Prea Sfinţia Sa arată că sîntem chemaţi, ca cetăţeni ai ţării, nu numai să vorbim despre acest eveniment, ci să-l şi onorăm prin fapte, adică prin muncă conştiincioasă.

În încheiere, Î. P. S. Sa omagiază conducerea noastră bisericească, în frunte cu P. F. Patriarh Justinian.

Omagiază de asemenea conducerea Patriei noastre, în frunte cu Domnul Preşedinte N i c o l a e C e a u ş e s c u.

● În luna noiembrie 1974, la casa de cultură din Miercurea Ciuc a fost deschisă expoziţia de pictură, grafică şi metaloplastie a C. pr. Varahil Moraru de la parohia Izvorul Mureş, care, pe lîngă împlinirea îndatoririlor sale pastorale, în timpul liber se ocupă şi cu activităţi artistice, aceasta reprezentînd a 6-a expoziţie personală a C. Sale. Menţionăm că părintele Teodor Varahil Moraru este ucenic al lui Tonitza şi al altor pictori de seamă.

Referindu-se la această expoziţie, ziarul „Informaţia Harghitei" din 7 decembrie 1974 sublinia că „creaţiile lui Varahil Moraru sînt calde şi odihnitoare", autorul lor fiind caracterizat drept „un artist sensibil la valorile spiritualităţii româneşti din care îşi extrage tematica lucrărilor".

Din scrisorile cititorilor de peste hotare

În ultimile luni primesc cu mare bucurie ziarul „Telegraful Român" ce mi-a făcut o surpriză plăcută cu activităţile bisericeşti de la noi din România.

Cu această ocaziune ţin a Vă adresa ca să petreceţi Sf. Sărbători în pace şi rugăciune pentru noi.

La mulţi ani fericiţi şi sănătate, să ne revedem în curînd la noi pe pămîntul nostru strămoşesc.

Al d-Voastră devotat

Ardelean Traian
Boulogne, France

Am primit ziarul D-voastră, care mi-a făcut multă bucurie. Pentru mine a fost o mare surprindere. Mă bucur foarte mult şi aş dori să-l primesc regulat, dacă este posibil.

Sincerele mele mulţumiri

Ioan Vancea
Torace, S. U. A.

Preotul Ioan Petra (U) din Ibăneşti

Am moştenit o carte cu titlul „Introducere în învăţătura Pastorală“, găsită în casa bunicului meu, în care carte am dat peste o pagină semnată de dînsul în anul 1872, luna mai, ziua 18/30, „în care zi am primit taina sfintei căsătorii cu prea iubita-mi soţie Rafila, servind parohul Demetriu Cornea Petru“. Iscăleşte Ioan Petru, cleric absolvent.

Pe alte două pagini am găsit încă opt însemnări scurte, clare, precise, prin care fixează anul, luna, ziua şi ora din zi sau din noapte, cînd s-au născut copiii săi:

Elena, 1873, Mai 19/31, Luni, ora 5.
Victoria, 1875, Aug. 8, Vineri, ora 2.
Ana, 1877, Oct. 29, Sîmbătă, ora 12,
a murit 1878, Ian. 21, ora 19.
Alexandru, 1879, Iulie 4/16, ora 10,
a murit după 8 zile.
Elisabeta, 1881, Aprilie 14.
Nicolae, 1883, Sept. 16/28, ora 1.
Octavian, 1884, Oct. 30, ora 18.
Maria, 1887, Martie 2/14, ora 9.

În total a avut 5 fete şi 3 băieţi, dintre care eu numai pe 4 i-am apucat în viaţă, pe Elena, Victoria, Elisabeta şi Octavian.

În anul 1889 preoteasa Rafila moare de tuberculoză pulmonară.

Preotul văduvit îşi consacră viaţa, prin post şi rugăciuni, Bisericii lui Hristos şi copiilor săi orfani. Fiica sa mai mare, abia trecută de 17 ani, cunoaşte pe clericul Grigore Nicoară, care atunci făcea stagiul obligatoriu de învăţător în comuna Hodac. Se leagă între ei o iubire pe toată viaţa. Astfel Elena devine preoteasă în parohia Pietriş.

Preotul I. Petru, zis şi Bahota, zideşte pe vatra străbună din inima comunei o casă frumoasă. Îşi poartă la şcoală, în Reghin, copiii. Octavian ajunge preot.

După moartea parohului Petru Cornea devine vacantă una din cele două parohii ale comunei Ibăneşti. La această parohie este ales tînărul preot Grigore Nicoară din parohia Pietriş.

Împreună, zidesc impunătoarea biserică din Ibăneşti. Parohia fiind foarte extinsă în afară de comună, în spre munţi, în cătunul Petricica, Pietroasa, Isticeu, Runcul, Tiseu, Dulcea etc., vizitarea acestor cătune greu de condus a fost încredinţată preotului Grigore.

Preoteasa Elena ajuta pe preabunul său părinte, ajuns la văduvie, să-şi ducă gospodăria şi să-şi crească copiii mici.

În Duminici şi sărbători cei doi preoţi fac Sf. Liturghie împreună. Predică, citesc Evanghelia cu rîndul, zilnic, fac serviciul divin împreună, se împacă armonios, se ajută reciproc în toate acţiunile lor.

Parohul I. P. Bahoţa ajunge la mari necazuri şi crize pecuniare din care scapă graţie ajutoarelor primite de la Grigore şi Elena. Deşi au mulţi copii, Elena toarce, ţese, coase stofe ţesute de mîinile sale harnice şi pricepute şi face costume, cămăşi, lenjerie, pături pentru tată, soţ, frate şi copii. Necazurile sînt înlăturate de Grigore, care ajută pe toţi cu mintea sa plină de înţelepciune, cu braţul său harnic şi cu toate cele necesare ca să treacă greul.

Prin sprijinul şi colaborarea cu Grigore şi Elena, văduvia preotului Bahoţa devine uşoară. Fetele Viorica şi Elisabeta sînt măritate bine. Preotul Bahoţa este iubit şi stimat de toţi pentru bunătatea inimii sale; împarte cu săracii toată agoniseala sa, pîinea, haina, banii. Mai bucuros se lasă lipsit pe sine decît să vadă lipsit şi amărît pe altul din apropierea sa.

Îşi iubeşte nepoţii, pe care-i culcă la sine, îi sărută, le cere urechea „să o mănînce moşul“.

Cînd pleacă nepoţii la şcoli, le dă „bani de buzunar“ pentru creioane şi dulciuri. Glumeşte, spune basme, mîngîie, îmbărbătează. Mereu este gata să facă un bine, să ajute, să dăruiască.

Este de o bunătate neîntrecută, mereu voios, mereu bine dispus, cu inima caldă de iubire către toţi. În fiecare dimineaţă, cînd se întoarce de la biserică, pe traseu, la fiecare poartă, este aşteptat de copii mici şi mai mărişori, care îl întîmpină cu: „Bună dimineaţa, taică părinte“, şi pînă acasă traista se goleşte de prescuri, parastase, cristăţi, covrigi, turte, nuci, mere etc.

Ca un Moş Crăciun împarte daruri la copii, nu odată la an, ci zi de zi. De aceea copiii îl iubesc ca pe un bunic, dătător de daruri.

A fost o mare fericire şi adevărată favoare a Cerului să trăieşti în apropierea sa, să te bucuri de iubirea sa şi să te împărtăşeşti de binefacerile sale neîncetate şi nesecate.

Vorbirea sa te mîngîia, cuvintele sale te încălzeau.

În toamna anului 1909 se îmbolnăveşte de pneumonie gravă. Pe atunci nu existau antibioticele care au puterea să nimicească microbii diplococi, ca să se poată salva viaţa bolnavilor. Pneumonia era o boală foarte gravă şi mai ales pentru persoane trecute de 60 ani era mortală.

În curs de 8—10 zile, pneumonia a tăiat firul vieţii bunului părinte Ioan. Fiul său, Octavian, chiar în acel an a terminat Teologia la Sibiu.

Este cleric absolvent, dar încă nu este căsătorit. Ar avea încă nevoie să fie îndrumat şi ajutat de părintele său bun, dar acesta nu mai este între cei vii.

Comuna întreagă îmbracă haine de doliu după inimosul preot, pe care l-a iubit, l-a stimat şi l-a ascultat.

Dr. *E. Nicoară*

Sfîntul Preacuvios Antonie cel Mare

În Mineiul pe luna ianuarie scrie aşa: „Arătatu-te-ai din scutecele mamei tale vas sfinţit, de Dumnezeu purtătorule Antonie, şi casă prea Sfîntului Duh. Tînăr fiind de vîrsta trupului, calea cea nouă a faptei bune luînd, fără primejdie ai călătorit pe ea. Legii Mîntuitorului celei noi plecîndu-te şi poruncilor Sf. Evanghelii celei de viaţă dătătoare ai urmat şi tuturor ai slujit strigîndu-le: iubiţi pe Dumnezeu şi veţi afla dar veşnic.“

În adevăr, scriind Viaţa Sf. anahoret Antonie cel Mare, marele apărător al Ortodoxiei contra arianismului la sinodul I ecumenic de la Niceea, din 325, Sf. Atanasiu cel Mare al Alexandriei din Egipt, menţiona că: Antonie era de neam egiptean şi de la părinţi şi moşi a învăţat credinţa în Hristos. A trăit pe vremea prigonitorilor de creştini împăraţii Diocleţian şi Maximian, care au lansat ultima persecuţie în anii 303—305, ajungînd pînă în zilele binecredinciosului Constantin cel Mare (—337) şi a fiilor lui. S-a dat pe sine în viaţa pustnicească, pe muntele Kolzim, nu departe de Marea Roşie, aproape de aşezarea pustnicului (anahoretului) Paul Tebeul (228—340) şi a trăit în viaţă pustnicească de rugăciuni şi folos pentru creştini, care trăiau în lumea cea frămîntată. Aşa s-a făcut pildă celor din jurul său, scriind şi unele scrisori pline de îndemnuri duhovniceşti, în limba egipteană-coptică, şi zilele vieţii sale au fost 105 ani, adormind în Domnul, în anul 356.

Astfel în Minei şi în Acatistul special, Sf. Antonie este preacinstit cu multă recunoştinţă:

— „Cela ce te-ai luminat cu razele Sf. Duh, cînd dumnezeiescul har pe tine te-a aprins şi sufletul ţi-a ridicat, ca să doreşti dragostea lui cea multă. Atunci nu te-ai uitat la trup şi sînge şi afară de lume ai fost prin multă pustnicie şi linişte. Pentru aceasta te-ai umplut, precum doreai, de bunătăţile cele sufleteşti şi ai strălucit ca o stea, luminînd sufletele celor ce veneau la tine cu sufletul îndoit. Tu însuţi fiind curat la suflet şi la inimă, ca înger pămîntesc şi om ceresc, învăţător al fecioriei şi al înfrînării.“

— „Fugind de păcatele lumii, ai căutat pămîntul cel de viaţă dătător, vestejind săltările trupului şi te-ai făcut pildă monahilor şi lumea o ai întărit prin rugăciunile tale. Văzîndu-te în pustie locuind, şi auzind de învăţătura ta, credincioşii cercetîndu-te, s-au schimbat cu dumnezeiasca schimbare.“

— „Prin pildele tale pămîntul l-ai făcut cer şi prin faptele tale ai slujit lui Dumnezeu, şi pe noi ne-ai învăţat, căci urmînd poveţelor tale, adunăm sufletului bogăţie mare.“

— „Căci ca un alt Ierusalim şi Sinai muntele tău, Antonie, s-a preamărit şi ca un alt Moise şi Ilie te-ai arătat, căci pe cărările Botezătorului ai urmat şi ca Pavel cel simplu te-ai asemănat, gonind poticnirile cele sufleteşti şi vindecînd durerile cele trupeşti.“

— „Tot darul cel dumnezeiesc ca şi Pavel ai primit, Antonie, ca cel ce te-ai făcut şi tu toate tuturor, pe toţi covîrşindu-i, te-ai făcut minunat şi mărit şi ai gonit primejdia eresului (arian).“

— „Astfel în tot pămîntul a ieşit vestea faptelor tale şi pentru aceasta în ceruri ai aflat răsplata ostenelelor tale. Şi viaţa cea după lege vitejeşte din pruncie primind-o de la Dumnezeu, înţeleptite Antonie, pînă la sfîrşit o ai păzit şi ca un dumnezeiesc biruitor cunună de biruinţă sufletească de la Mîntuitorul Hristos ai luat.“

— „Ucenicii şi credincioşii îţi strigă ţie aşa: mîngîierea noastră şi încurajarea tuturor eşti, că învăţăturile tale cu drag le primim, că mîntuim sufletul urmîndu-ţi sfaturile, cel ce pururea eşti lăudător al prea Sfintei Treimi, strălucit păstor şi învăţător al ucenicilor tăi, cela ce eşti cald mijlocitor al celor ce poartă numele tău, mare apărător al celor ce te cinstesc pe tine.“

— „Sosit-a prăznuirea ta cea de lumină, prea fericite părinte Antonie, plină de bucurie, plină de veselie duhovnicească, plină de Duhul Sfînt, plină de bună aniversare şi de luminare. Nu înceta prea cuvioase părinte Antonie, rugînd pe Mîntuitorul Hristos, să dăruiască celor ce săvîrşesc cu bună cucernicie pomenirea ta, iertare de greşale, împărtăşirea harului, dumnezeiasca folosinţă sufletelor noastre şi scăpare veşnică.“

Iată între Sfinţii Bisericii Ortodoxe, pe care Mîntuitorul Iisus Hristos i-a învrednicit prin harurile Sfintei Treimi, să îndeplinească trăiri pilduitoare şi de urmat, se află şi Sfîntul Preacuviosul Antonie cel Mare, rugător pentru noi, a cărui prăznuire Biserica a rînduit-o pe ziua de 17 ianuarie.

Din cele desprinse din Minei şi Acatist, rămînem cu încredinţarea că acest Sf. Antonie este mijlocitor către Mîntuitorul Iisus Hristos şi Sf. Treime, pentru credincioşii care ţin de legea ortodoxă, cea tradiţională din străbuni. Se cuvine deci să facem deosebire între Sf. Antonie cel Mare şi un alt Antonie, care nu este trecut în calendarul Bisericii noastre, de al cărui nume sînt legate o seamă de practici, ca de pildă „lanţul Sf. Antonie“, practici care nu au nimic comun cu credinţa noastră.

Prof. *M. Şesan*

Sfîntul Vasile cel Mare

Din comentariul la Psalmul 14

„Doamne, cine va locui în cortul Tău?“

(Psalmul 14, 1)

„Se numeşte cort al lui Dumnezeu, trupul care este dat omului pentru locuirea în el a sufletului lui. Şi cine este acela care să dea trupului acestuia atenţie ca la un străin? După cum cei care locuiesc în chip trecător undeva închiriază un pămînt străin şi-l muncesc potrivit cu voinţa aceluia de la care l-au luat, tot asemenea ni s-a dat şi nouă, după Scriptură, grija trupului, pentru ca, îngrijindu-l cît se poate mai potrivit, să-l dăm înapoi plin de roadă Celui care ni l-a dat. Atunci cînd trupul este vrednic de Dumnezeu el se face cu adevărat cort al lui Dumnezeu, prin locuirea Lui în el, aşa cum se întîmplă la sfinţi.“

*

„Şi cine va sălăşlui în muntele cel sfînt al Tău?“

„În muntele cel sfînt se va sălăşlui numai cel ce locuieşte trecător în trup. Căci muntele acesta este ţara cea măreaţă şi strălucitoare despre care şi Apostolul zice: V-aţi apropiat de Muntele Sion şi de cetatea Dumnezeului celui viu, de Ierusalimul cel ceresc, întru care este sărbătorire de îngeri şi Biserica „celor... care sînt înscrişi în ceruri“ (Evrei, 12, 22).

*

„Celui ce-ţi cere, dă-i şi nu te întoarce de la cel ce voieşte să se împrumute de la tine.“

(Matei 5, 42)

„Cuvintele acestea ne îndeamnă la un lucru social, la iubirea unora faţă de alţii şi la ceea ce este potrivit cu natura noastră. Într-adevăr, omul este o fiinţă socială, iar trăirea laolaltă, ca şi relaţiile pe care le avem unii cu alţii ne arată că dispoziţia noastră de a da pentru îndreptarea celui lipsit, trebuie să fie ceva cît se poate de necesar... dacă voieşti să fii deschis în iubirea ta faţă de cel ce-ţi cere şi cu sinceritate.“

Culegere: *D. Călugăr*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA“
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 15 martie 1975 Nr. 11—12

Telegraful Român

Biblioteca Orăşănească "Ştefan Gheorghiu"
str. Gh. Barițiu Nr.5
Sibiu

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

56. Datoriile faţă de Biserică

Toţi credincioşii ştiu şi sînt încredinţaţi că viaţa noastră în Hristos este totodată viaţă în Biserica Domnului. Iisus Hristos este „capul Bisericii" (Efes. 5, 23). Biserica este „trupul lui Hristos" (Efes. 4, 4). Iar noi credincioşii (ierarhi, preoţi şi credincioşi) sîntem mădulare ale Bisericii. De aici credinţa că mîntuirea o dobîndim în Biserică. Aşa cum ochiul, mîna etc. au viaţă şi îşi împlinesc rostul dacă nu sînt despărţite de trup, aşa şi noi, mădularele Bisericii, avem viaţă în Hristos numai dacă sîntem în „trupul lui Hristos", care e Biserica Lui cea sfîntă şi dreptmăritoare. Căci dacă există un singur Domn Iisus Hristos, care e unicul cap al Bisericii, există şi „un singur trup", adică o singură Biserică a lui Hristos. Această Biserică s-a răspîndit de la Ierusalim în toată lumea. Ea a ajuns şi în părţile noastre încă din primele veacuri, încît putem spune că odată cu perioada de formare a poporului român s-a realizat şi încreştinarea lui în credinţa dreptmăritoare, în credinţa de la Ierusalim, pe care au propovăduit-o Sfinţii Apostoli, între care Sf. Apostol Pavel, numit şi „apostolul neamurilor". Această credinţă dreptmăritoare a fost numită încă de la început „credinţă ortodoxă" (dreaptă mărire), iar Biserica lui Hristos Biserică Ortodoxă. Aceasta pentru că ea era dată de Hristos prin Apostolii Săi şi pentru a o deosebi de celelalte „bisericuţe", care mergeau pe o cale greşită (I Tim. 6, 4—5; II Tim. 2, 14—19; 3, 5—10; 4, 1—4; Tit 1, 9—16; 2, 1; 3, 8—11). Căci încă de la început dreapta credinţă a fost asaltată de diferite erezii (secte), pe care Sf. Apostol Pavel le condamnă şi cărora le stau împotrivă Timotei şi Tit şi alţi ucenici. Dar lupta aceasta între dreapta credinţă şi erezie a continuat peste veacuri şi continuă şi astăzi. De aceea preamărim pe Iisus Hristos-Domnul că ne-a ocrotit în Biserica Ortodoxă şi vreme de veacuri am fost fii ai Bisericii Ortodoxe Române, care şi astăzi îmbrăţişează pe toţi dreptcredincioşii români. Unitatea noastră în Biserica Ortodoxă Română a fost şi este o contribuţie la unitatea poporului român. Fiind de un neam şi de o limbă cu tot poporul, unitatea în Ortodoxia românească sprijineşte unitatea poporului. Pe cînd dezbinarea religioasă este păgubitoare şi pentru dreapta credinţă şi pentru popor.

Vom spune deci că datoria principală ce o avem faţă de Biserică este de a rămîne neclintiţi şi una în Biserica moşilor şi strămoşilor noştri, Biserica Ortodoxă Română. Din aceasta vin cele 9 porunci bisericeşti. Prima poruncă este de a ne ruga zilnic şi de a lua parte în sărbători şi Duminici la sfintele slujbe, îndeosebi la Sfînta Liturghie. A doua poruncă este de a ţine posturile, stabilite de Biserică. Postul împreunat cu rugăciunea şi cu viaţă curată, cu viaţă de slujire a semenilor, a Bisericii şi poporului este o adevărată preamărire a lui Dumnezeu prin fapte şi o cale de desăvîrşire a vieţii morale şi cetăţeneşti a credincioşilor. Aşa ajungem să ne asemănăm cu Hristos şi să aducem şi noi jertfă pentru binele tuturor.

A treia poruncă este cinstirea ierarhiei bisericeşti (patriarh, mitropolit, arhiepiscop, episcop, protopopi, preoţi şi diaconi), prin care Iisus Hristos revarsă harul Său asupra credincioşilor, împărtăşeşte dreapta învăţătură, le sfinţeşte viaţa, îi îndrumează să fie mădulare vrednice ale Bisericii Sale (I Tim. 5, 17).

A patra poruncă ne cere să ne spovedim şi să ne împărtăşim în cele patru mari posturi ale Bisericii noastre, căci postul cu rugăciunea şi fapta bună ne ajută să ne lepădăm de păcate şi să ne întărim în virtute. Se ştie că îmbuibarea în mîncare şi băutură nu este sănătoasă, pe cînd cumpătarea este spre sănătate trupească şi sufletească.

A cincea poruncă este: a ne ruga pentru toţi slujitorii bisericeşti (patriarh, mitropoliţi, episcopi, preoţi, diaconi), pentru toţi binefăcătorii sfintelor noastre biserici şi pentru cei adormiţi în dreaptacredinţă.

Să ne rugăm pentru conducătorii patriei noastre scumpe şi pentru ţara noastră.

A şasea poruncă este ţinerea posturilor speciale, date de ierarhul locului cînd sînt încercări grele (război, secetă, molime, foamete ş. a.). Se cere stăruinţă în post şi rugăciune şi în jertfelnicie pentru cei în suferinţă.

A şaptea poruncă este: a ne feri de cărţile religioase eretice (sectare) şi a nu le citi. Sf. Apostol Pavel îndeamnă pe Timotei să se ferească de basme şi să se deprindă cu buna învăţătură şi cu credinţa cea adevărată (I Tim. 4, 6—7). De asemenea să nu asculte pe cei îngîmfaţi, care nu ştiu nimic şi sînt stăpîniţi „de boala discuţiilor şi certurilor de cuvinte, din care pornesc: ceartă, pizmă, defăimări, bănuieli nedrepte" (I Tim. 6, 4). Boala aceasta nu a dispărut nici astăzi.

A opta poruncă interzice înstrăinarea (furtul) lucrurilor şi bunurilor bisericeşti sau folosirea lor pentru interese personale.

A noua poruncă opreşte nunţile şi petrecerile în vremea posturilor. Dat fiind că postul e înfrînare şi luptă de înlăturare a ispitelor şi de consolidare a virtuţilor, e firesc să renunţăm la tot ceea ce e împotriva desăvîrşirii vieţii noastre în Hristos.

Se cuvine dar să împlinim toate poruncile bisericeşti, căci ele sînt date Bisericii de Iisus Hristos, de Sfinţii Apostoli şi de Sfinţii Părinţi ai Bisericii dreptmăritoare.

Cum aceste porunci au fost şi sînt împlinite de credincioşii noştri, fiecare după rîvna şi puterea sa, îi îndemnăm cu părintească dragoste în Hristos-Domnul să se ferească de cei ce vor să ne strice Legea strămoşească. Credinţa ortodoxă este credinţa care curge din izvorul de apă vie de pe vremea cînd Hristos-Domnul propovăduia Evanghelia şi cînd Sf. Apostoli o mărturiseau oamenilor spre mîntuirea şi înălţarea spirituală.

Şi cum credincioşii noştri au împletit sufletul românesc cu credinţa ortodoxă, credinţa lor de aproape două milenii e cu adevărat credinţă ortodoxă românească. Această comoară a sufletului nostru de veacuri o păstrăm şi o valorificăm prin ataşamentul faţă de Biserica strămoşească şi prin slujirea intereselor superioare ale patriei noastre scumpe, România socialistă.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Sfîntul Post al Patruzecimii

În urcuşul duhovnicesc pe care îşi conduce fiii săi, Biserica pune la dispoziţia acestora mijloacele cu care a înzestrat-o dumnezeiescul ei Întemeietor, pentru ca ei să poată păşi ferm pe calea desăvîrşirii morale, cerută de însuşi Mîntuitorul, tuturor celor ce-l vor urma, atunci cînd le-a spus: „Fiţi desăvîrşiţi precum şi Tatăl vostru cel din ceruri desăvîrşit este" (Matei 5, 48). Alături de rugăciune, unul din aceste mijloace este postul.

Prin post se înţelege reţinerea voluntară, pe un anumit timp, de la mîncare şi băutură, sau de la unele mîncări şi băuturi, în scopul desăvîrşirii religios-morale a credincioşilor. Postul este un exerciţiu de înfrînare a poftelor şi zburdărilor trupeşti, un mijloc de întărire a stăpînirii de sine, de dominare a sufletului asupra trupului, de spiritualizare a vieţii. Desigur că postul trupesc, adică reţinerea de la bucate, trebuie însoţit necondiţionat de post sufletesc, adică de înfrînarea şi oprirea gîndului de la poftele şi lucrurile necurate, de la pizmă şi vrăjmăşie, aşadar el trebuie însoţit de o dezpătimire totală a sufletului nostru. Sfinţii Părinţi, cu toate că au recomandat mereu postul trupesc, au accentuat şi au subliniat stăruitor importanţa postului sufletesc, spunînd că „postul de bucate" n-are nici o valoare dacă nu e însoţit de „postul de păcate", adică fuga de rău.

Postul are origine şi instituire dumnezeiască. El a fost cunoscut şi practicat şi în Vechiul Testament fiind cerut în mod expres iudeilor prin legea lui Moisi (Lev. 16, 29; Zah. 8, 9 etc.), iar în Noul Testament însuşi Mîntuitorul Hristos a postit 40 de zile şi 40 de nopţi, pregătindu-se astfel pentru începerea activităţii Sale (Matei 4, 2; Luca 4, 2) şi tot El a recomandat ucenicilor Săi postul, alături de rugăciune, ca un mijloc eficace pentru alungarea demonilor (Matei 17, 19—21), de asemenea a arătat care sînt condiţiile adevăratului post (Matei 6, 16—18).

Sfînta noastră Biserică a statornicit prin canoane nu numai obligativitatea postului, ci şi durata şi gradul de severitate a diferitelor posturi, iar prin porunca a doua bisericească, ea stabileşte datoria creştinilor de a ţine toate posturile din decursul anului bisericesc, atît pe cele mai lungi (cele patru posturi mari), cît şi pe cele de o zi.

Încă din primele veacuri creştine, cel mai însemnat post a fost socotit cel al Patruzecimii sau al Paştilor. S-a numit Postul Patruzecimii (paresimi), deoarece a fost aşezat în amintirea postului de 40 de zile ţinut de Mîntuitorul. La început, durata lui a fost numai de o săptămînă, dar socotindu-se că e prea scurt, în veacul IV a fost prelungit la şase săptămîni, iar mai tîrziu la şapte săptămîni (49 de zile), păstrîndu-i-se însă aceeaşi numire de Patruzecime.

Scopul acestui post a fost arătat de numeroşi Sf. Părinţi. Astfel, Sf. Ioan Gură de Aur spune: „Mulţi din vechime păşeau la dumnezeieştile misterii fără o îndestulătoare pregătire... Deci văzînd părinţii paguba ce se năştea din aceasta, hotărîră în unanimitate 40 de zile de post, de rugăciune, de vestirea cuvîntului dumnezeiesc, de milostenie, de servicii divine, pentru ca în aceste zile noi toţi, prin rugăciune şi milostenie, prin post şi lacrimi de pocăinţă, prin spovedanie şi prin toate celelalte, să ne curăţim cu grijă şi aşa, după putinţă, să păşim cu conştiinţa curată..." Marii asceţi şi rîvnitori ai vieţii monahale (Sf. Antonie, Sf. Pahomie, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Macarie Egipteanul, Sf. Maxim Mărturisitorul şi alţii) văd în Postul Patruzecimii o împreună-pătimire a noastră cu Iisus Hristos, o urmare a lui Hristos pe drumul nevoinţelor, suferinţelor şi pătimirilor îndurate de El în timpul vieţii Sale pămînteşti şi mai ales înainte de jertfa Sa de pe cruce. De aceea, Sf. Biserică a impus credincioşilor obligaţia de a-şi mărturisi păcatele cel puţin o dată pe an, în Postul Patruzecimii (Porunca a IV-a bisericească).

Pentru înalta lui semnificaţie în viaţa creştinilor, Postul Patruzecimii este cel mai aspru şi mai riguros dintre toate posturile. Aşa de pildă Rînduielile Bisericii noastre prescriu ca în ziua întîia şi a

(Continuare în pag. 2)

Puterea disciplinară în Biserică (II)

În articolul nostru anterior, am înfăţişat învăţătura ortodoxă despre puterea disciplinară şi exercitarea ei în Biserică, împreună cu temeiurile lor biblice. Cu toate că aceste temeiuri sînt limpezi este bine să mai stăruim asupra învăţăturii noastre despre puterea disciplinară în Biserică. În cele ce urmează, vom arăta aceste argumente (după prot. Dr. Petru Deheleanu: Manual de sectologie, Arad 1948, p. 425 sqq.) împreună cu detaliile din punct de vedere ortodox.

Unii credincioşi creştini pretind că dreptul de a exercita puterea disciplinară în Biserică revine comunităţii de credincioşi şi nu ierarhiei. Respingînd preoţia specială (sacramentală) bazată pe Sf. Taină a Hirotoniei, care deţine capacităţi deosebite de acelea ale credincioşilor în general, ei nu recunosc preoţilor (ierarhiei) dreptul de a conduce şi de a exercita puterea disciplinară în Biserică. După ei, dreptul de a conduce şi de a exercita puterea disciplinară în Biserică trebuie încredinţate comunităţii de credincioşi.

Încercînd să întemeieze biblic acest punct de vedere al lor, ei se referă la anumite texte din Sf. Scriptură, pe care le tălmăcesc în chip unilateral, socotind că le pot face temeiuri ale greşelilor lor.

Astfel, cu privire la textul clasic în materie de la Matei 18, 15—17, pretind că cuvintele Mîntuitorului: „spune-l Bisericii" ar avea înţelesul: spune-l comunităţii, şi nicidecum: spune-l conducătorilor (episcopilor). Căci despre conducători în sens ierarhic nu este vorba nicidecum în Sf. Scriptură, iar cuvîntul „Biserică" înseamnă totdeauna „comunitatea credincioşilor". Drept aceea, ei dau acestui loc scripturistic următorul tîlc: Pedepsele se aplică aici în chip progresiv şi anume: Prima este mustrarea între patru ochi, a doua este mustrarea în faţa a doi-trei martori, a treia mustrare în faţa întregii comunităţi, iar a patra este excluderea din cadrul comunităţii. De aici rezultă că instanţele pedepsitoare sînt trei şi merg iarăşi treptat, şi anume: Reclamantul însuşi singur; 2. Reclamantul împreună cu alţi doi-trei şi 3. Comunitatea de credincioşi. Dacă am introduce aici clerul superior — zic ei —, atunci am nărui ordinea firească şi logică a instanţelor, care se continuă una pe alta în chip treptat, şi anume: Prima dată — unul singur, a doua oară — doi-trei, şi a treia oară — toţi membri comunităţii de credincioşi împreună.

Dar, după cum am arătat în articolul nostru anterior, interpretarea corectă a acestui text este următoarea: Există 4 grade treptate de pedepse disciplinare, şi anume: 1. Mustrarea între patru ochi de către un singur Apostol; 2. Mustrarea în faţa a doi-trei martori, potrivit dispoziţiei divine din Testamentul Vechi (Deut. 19, 15); 3. Mustrarea sau o altă pedeapsă dată de către *Biserică;* 4. Excomunicarea celui păcătos din cadrul Bisericii.

Cuvîntul „Biserică" nu poate avea aici înţelesul de „adunare a credincioşilor", din două motive: 1. Adunarea credincioşilor a fost reprezentată deja la al doilea grad al pedepsei, şi anume prin prezenţa celor doi-trei martori, care însemnează toţi credincioşii sau cel puţin doi dintre ei. 2. Contextul şi locurile paralele nu numai că nu contrazic acest înţeles, ci din contră: îl afirmă şi îl întregesc, lămurind şi mai mult acest înţeles al lui.

Mai adăugăm că cei doi-trei martori de la a doua treaptă de pedeapsă nu sînt propriu-zis instanţă pedepsitoare, ci sînt numai *martori,* a căror prezenţă are rostul de a face pe inculpat „să-i fie ruşine" (Cf. II Tesal. 3, 14) şi să se îndrepte, precum şi de a face ca pedeapsa să fie un exemplu şi pentru ceilalţi credincioşi, încît aceştia „să aibă teamă" de a nu cădea şi ei în aceeaşi greşeală (I Tim. 5, 20).

Este foarte adevărat că pedepsele merg în ordine crescîndă, dar forurile pedepsitoare rămîn aceleaşi. Deci, creşte numai numărul completului de judecată: Prima dată — un Apostol cu inculpatul singur; a doua oară — acelaşi (unul dintre Sf. Apostoli), împreună cu inculpatul şi doi-trei credincioşi ai adunării; a treia oară — mulţi Sf. Apostoli laolaltă. Este greşit şi neîntemeiat a spune că aici n-ar fi vorba despre conducători, pentru că Mîntuitorul s-a adresat Sf. Apostoli cînd le-a încredinţat dreptul de a se constitui în instanţe de judecată.

Al doilea text, la care se referă contrarii învăţăturii ortodoxe despre puterea disciplinară în Biserică, este cel privitor la cazul pedepsirii nelegiuitului din Corint. Pe acesta îl tălmăcesc în sensul că în acest caz nu a hotărît Sf. Apostol Pavel, ci adunarea credincioşilor. Căci rolul Sf. Apostol Pavel s-ar fi mărginit numai la a propune adunării, sau numai la a sugera adunării ideea de a pedepsi pe nelegiuit. Prin urmare, în acest caz — susţin ei în continuare — adunarea comunităţii credincioşilor avea să se strîngă şi să decidă cu majoritate de voturi. De fapt, aşa s-a şi întîmplat, pentru că — zic ei — tot aşa s-a procedat şi cînd a fost vorba despre suspendarea pedepsei, sau despre reprimirea incestuosului în cadrul comunităţii.

În acest sens, ei ne atrag atenţia că locul biblic în discuţie redă textual cuvintele Sf. Apostol Pavel: „... adunîndu-vă voi" (I Cor. 5, 4), iar în continuare la suspendarea pedepsei: „Destul este pentru unul ca acesta pedeapsa ce i s-a dat de către cei mai mulţi. Aşa încît voi, dimpotrivă, mai bine să-l iertaţi şi să-l mîngîiaţi ... Iar cui îi iertaţi ceva, îi iert şi eu; pentru că şi eu, dacă am iertat ceva, am iertat pentru voi, în faţa lui Hristos" (II Cor. 2, 6—10). De unde rezultă — pretind ei — că dreptul de a pedepsi şi de a ierta îl are majoritatea credincioşilor din adunare („cei mai mulţi"). De aceea, Sf. Apostol Pavel se adresează comunităţii, căreia îi propune să exercite acest drept, atît la pedepsire, cît şi la suspendarea pedepsei. Totodată, el făgăduieşte că va fi de acord cu părerea majorităţii, sau că va primi ca bună hotărîrea acesteia.

Dar tălmăcirea corectă a cazului, la care se referă contrarii învăţăturii ortodoxe despre puterea disciplinară, este următoarea. În cazul nelegiuitului din Corint, nu comunitatea ia hotărîrea excomunicării, ci Sf. Apostol Pavel. Ceea ce rezultă din spusele sale: „Ci eu, departe cu trupul, însă de faţă cu duhul, am şi judecat, ca şi cum aş fi de faţă, pe cel ce a făcut una ca aceasta: În numele Domnului nostru Iisus Hristos, adunîndu-vă voi şi duhul meu, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, să daţi pe unul ca acesta satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mîntuiască în ziua Domnului Iisus" (I Cor. 5, 3—5). Deci, Sf. Apostol Pavel este cel ce „a judecat", iar rostul adunării este numai de a executa hotărîrea Sf. Apostol.

După un răstimp oarecare, Sf. Apostol Pavel decide ca nelegiuitul să fie primit din nou în sînul Bisericii, pe baza mărturiei celorlalţi credincioşi din Corint, că respectivul prezintă semne bune de îndreptare. De aceea, le scrie: „Destul este pentru unul ca acesta pedeapsa ce i s-a dat ..." (II Cor. 2, 5—10).

Prin urmare, în cazul nelegiuitului din Corint nu comunitatea, ci Sf. Apostol Pavel a luat hotărîrea excomunicării şi a reprimirii în Biserică, iar credincioşii au avut rolul numai de a o executa. Deci, tot ceea ce contrarii învăţăturii ortodoxe consideră ca drepturi ale adunării, sînt numai îndatoriri ale acesteia de a executa pedeapsa pe care nu ea, ci Sf. Apostol a dat-o.

În fine, dacă am accepta tîlcuirea contrarilor învăţăturii noastre, atunci am ajunge în evidentă contradicţie cu înţelesul textelor paralele, din care rezultă în mod clar şi hotărît că numai Sf. Apostoli au avut dreptul de a exercita puterea disciplinară în Biserică.

Drept aceea, să rămînem cu fermitate la învăţătura şi practica noastră ortodoxă în ceea ce priveşte puterea disciplinară în Biserică.

Pr. prof. *Corneliu Sîrbu*

Sfîntul Post al Patruzecimii

(Urmare din pag. 1)

doua din prima săptămînă a acestui post, să se ţină ajunare, deci să nu se mănînce nimic. Cei slabi şi cei bătrîni pot mînca în aceste zile pîine şi apă, după slujba vecerniei.

Dacă severitatea Postului Patruzecimii în privinţa mîncării a mai scăzut din pricini binecuvîntate, s-a păstrat şi s-a subliniat mereu obligativitatea postului sufletesc pentru toţi credincioşii: reţinerea de la pofte şi gînduri rele, de la păcate şi patimi, pocăinţa, înălţarea gîndurilor prin rugăciune, făgăduinţe făcute şi acte de milostenie. Aceastea s-au făcut din îndemnul Sfinţilor Părinţi: „Noi avem cu mult mai multe căi cu care se deschid uşile intrării libere la Dumnezeu, decît numai reţinerea de bucate. Cel ce mănîncă şi nu poate petrece în ajunare să facă cu atît mai multă milostenie, să se roage cu mai multă căldură, să arate mai multă aplecare la ascultarea dumnezeieştii învăţături, de la care slăbiciunea trupească nu-l împiedică, să se pocăiască, să se împace cu duşmanii săi şi să alunge din inima sa ura şi răzbunarea. Cel ce face acestea posteşte cu adevărat, aşa cum cere de la noi Domnul" (Sf. Ioan Gură de Aur).

Postul Patruzecimii a rămas pînă astăzi cel mai potrivit timp şi prilej de fapte bune pentru creştini: pocăinţă, milostenie, rugăciune, iubire şi slujire a aproapelui nostru. Slujbele dumnezeieşti din acest post trezesc în credincioşi sentimente de vinovăţie, întristare, ruşine, umilinţă şi căinţă pentru păcatele săvîrşite, ca şi de nădejde şi încredere în bunătatea şi milostivirea divină faţă de păcătoşii care se îndreaptă şi care, curăţiţi sufleteşte, îmbrăcaţi în haina milosteniei şi a împreună-pătimirii cu Hristos, se vor împărtăşi de roadele slăvitei Învieri a Domnului, păşind mai departe „întru înnoirea vieţii" (Rom. 6, 4).

Ca timp pregătitor pentru acest post, Sf. Biserică a aşezat trei săptămîni, cea dintîi începînd cu Duminica vameşului şi a fariseului. În aceste săptămîni credincioşii se pregătesc succesiv pentru ostenelile şi nevoinţele postului, slujbele dumnezeieşti îndemnîndu-i la pocăinţă şi înfrînare, precum şi la reţinerea de la carne, care începe în Duminica lăsatului sec de carne.

Dacă astăzi numai puţini credincioşi respectă şi păzesc aspra disciplină a postului trupesc în timpul Patruzecimii, Sf. noastră Biserică face tuturor stăruitorul îndemn ca în decursul acestui post toţi să postească cel puţin miercurile şi vinerile pînă la Duminica Floriilor, iar ultima săptămînă să o postească integral. Iar cei ce nu pot respecta cum se cuvine, din binecuvîntate pricini, disciplina postului trupesc, atunci cu atît mai mult sînt obligaţi să postească post sufletesc, reţinîndu-se de la toate gîndurile şi faptele rele, făcînd acte de pocăinţă, milostemie şi slujire a aproapelui. Numai astfel Postul Patruzecimii va fi pentru toţi credincioşii Bisericii noastre un mijloc sigur de progres moral, de urcuş duhovnicesc pe calea despătimirii, smereniei, dăruirii şi slujirii lui Dumnezeu şi aproapelui nostru, după modelul dumnezeiescului nostru Mîntuitor, care n-a venit în lume să I se slujească, ci El să slujească tuturor (Matei 20, 28).

Ioan Zăgrean

NAZARET

— Sugestii la Bunavestire —

Oricine ajunge la obîrşiile rîului Iordan îşi îndreaptă amintirile spre faimoasa localitate Nazaret. Localitatea este încadrată într-o minunată regiune, cu belşug de vegetaţie, grădini şi păduri, la distanţa de mijloc între Cana şi muntele Tabor, 40 km depărtare de Haifa. Nazaretul era altă dată cătun oropsit, uitat parcă de Dumnezeu. El n-a dat nici un om de seamă şi nici n-a urzit vreo acţiune reprezentativă, în acea parte a continentului. De aceea era socotită ca o aşezare omenească din care „n-a ieşit nimic bun" (Ioan 1, 46).

Cătunul oropsit de altădată devine însă o aşezare de mare prestigiu, căci e localitatea unde îngerul Gavriil a vestit Mariei naşterea Pruncului Iisus. De atunci Nazaretul ajunge, în multe împrejurări, obiect de atenţie. Creştinii îşi aduc aminte că este locul de obîrşie al dreptului Iosif şi al Mariei (Luca 1, 26), satul în care a crescut Pruncul Iisus, „întărindu-se în duh şi umplîndu-se de înţelepciune". În Nazaret a trăit Maria înainte de plecarea la Betleem şi după fuga în Egipt şi tot aici a trăit Iisus, stăpînul necunoscut al celei mai mari împărăţii, pînă la vîrsta maturităţii sale fizice, pînă la etatea de 30 de ani, cînd deveni o personalitate activă.

De la început Nazaretul a devenit locul de ocrotire al pruncului Iisus, al Fecioarei Maria şi dreptului Iosif. Astfel urcînd pe tronul Iudeii domnitori despoţi — de exemplu Arhelau, fiul lui Irod cel Mare, şi Irod Antipa ucigătorul Sf. Ioan Botezătorul — dreptul Iosif se întoarce, din alte localităţi unde zăbovise, în Galileea şi mergînd acolo s-a aşezat, împreună cu Iisus, în Nazaret, ca să se adeverească prevederile Sfintei Scripturi că „nazarinean se va chema" (Matei 2, 22—23), precum tot nazarineni pare să fi fost numiţi şi primii creştini.

Satul Nazaret, numit azi En Nazirah, este acum un orăşel îngrijit şi atrăgător, situat pe coama unui deal încadrat între multele tufişuri şi grădini. Casele sînt din piatră. Ele au în majoritatea lor acoperişurile retezate şi o zugrăveală dominînd culoarea

(Continuare în pag. 4)

Îndrumări cu privire la iluminatul în biserici

În urma constatărilor făcute cu prilejul vizitelor canonice la diferite biserici şi la cererea unor preoţi, venim cu cîteva îndrumări privitoare la iluminatul electric al bisericilor.

Pentru rezolvarea practică a acestei probleme, prezentăm, în rîndurile de faţă, un mănunchi de sugestii, considerînd că este bine ca iluminatul electric în bisericile noastre să fie realizat cît mai adecvat şi estetic, în ambianţa cultic-liturgică, de lumină şi taină, specifică sfintelor slujbe. Dorim, deci, să existe o preocupare în acest sens din partea preoţilor, spre a nu se lăsa loc — în soluţiile adoptate — pe ansamblul de lucrări şi în amănunt, inspiraţiilor întîmplătoare şi improvizaţiilor.

Ştim cu toţii că multe din locaşurile de închinare, de pe cuprinsul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, sînt declarate monumente istorice, atestînd credinţa şi talentul creator de valori artistice ale poporului român atît de înzestrat şi de darnic.

Cine nu este cuprins de un adînc şi înălţător sentiment de admiraţie în faţa Mănăstirii Cozia, ctitoria lui Mircea cel Bătrîn, a Mănăstirii Voroneţului, ctitoria lui Ştefan cel Mare, şi a Suceviţei, ctitoria Movileştilor, Mănăstirea Curtea de Argeş, a bisericii Trei Ierarhi din Iaşi, a vechilor biserici de lemn din Maramureş etc.?

Faima arhitecturală a bisericilor noastre care sînt monumente de istorie de artă a trecut de mult peste hotarele ţării şi mii şi mii de turişti români şi străini — pînă la cei mai competenţi specialişti — admiră astăzi concepţia şi linia lor de arhitectură, elementele sculpturale-decorative, picturile murale etc. Ori, atît din punct de vedere arhitectonic cît şi sculptural-pictural, toate locaşurile de cult ortodoxe sînt construite după o rînduială bine stabilită — într-un stil sau în altul — prin care li s-a imprimat *atmosfera specifică a Bisericii Ortodoxe Române.*

Iată pentru ce socotim ca, peste tot, iluminatul să fie armonizat, cu cît mai multă fineţe şi discreţie, în această atmosferă specifică; să nu o destrame şi să nu o tulbure prin nici o stridenţă, ci să fie încadrat organic în ea, să o promoveze şi să o potenţeze; iar acolo unde, la diversele soluţii şi forme ale instalaţiilor de iluminat, nu s-a ţinut seama de acestea şi, din nefericire, sînt astfel de cazuri, este bine să se facă îndreptările de cuviinţă, în sensul celor ce urmează:

Dintru început, pentru iluminatul bisericilor creştine s-au folosit lumînările şi candelele cu untdelemn, obicei preluat din cultul Vechiului Testament, dar îmbogăţit în înţelesurile lor simbolice, în cadrul învăţăturii creştine. Astfel, lumînările simbolizează jertfa şi curăţenia credincioşilor, ele fiind făcute din ceara albinelor harnice şi feciorelnice, din care motiv credincioşii îşi însoţesc rugăciunile cu aprinderea de lumînări. Acestea sînt atît de potrivite pentru înţelesurile tainice ale cultului, încît poate să ne învăluie în lumina dumnezeiască ce „luminează pe tot omul, ce vine în lume" (Ioan 1, 9) şi pare că înalţă, odată cu lumina lor, jertfă curată şi gîndurile şi rugăciunile noastre, la Părintele luminilor (Cf. Dr. V. Mitrofanovici, Liturgica, 1905, p. 222).

La rîndul său, untdelemnul are un bogat simbolism şi însemnate întrebuinţări în cult, atît în Vechiul cît şi în Noul Testament. Pentru cele ce ne preocupă aici, reţinem doar folosirea lui în candele, ştiut fiind că el trebuie să ardă necurmat ca lumina cea neînserată a împărtăşiei lui Dumnezeu, cum se roagă Biserica noastră.

Iată, însă, că pe lîngă aceste două străvechi surse de lumină folosite în cultul nostru, lumînarea de ceară şi candela cu untdelemn, care rămîn de altminteri şi vor rămîne mai departe în vechile şi sfintele lor rosturi, noi cei ce astăzi folosim în biserici şi lumina electrică. Folosirea luminii electrice se pretează în general la o mare varietate, de grade de intensitate şi soluţii tehnice; în adaptarea ei în locaşurile de cult sînt deci posibile exagerări şi distanţe faţă de ceea ce înţelegem că trebuie să fie pentru sufletul credincios, pentru biserică şi atmosfera ei specifică. De aceea precizăm că, chiar şi în ceea ce priveşte cel mai practic scop al iluminatului electric în biserici — acela de a lumina sfintele locaşuri — el trebuie folosit într-o notă religioasă cît mai plăcută, cît mai bisericească cu putinţă.

În primul rînd se cuvine să fie folosite numai piese de iluminat adecvate bisericii, ca: policandre, sfeşnice, candele, braţe tip lumînare, becuri alungite etc., evitîndu-se cu totul piese ca: faruri, lustre, suporţi, aplice, veioze, destinate doar uzului casnic şi nicidecum pentru locaşurile de cult.

Iluminatul electric imprimă un conţinut maxim unor elemente arhitecturale ale locaşului de cult şi elementelor celor mai expresive din punct de vedere dogmatic-liturgic, între care, în primul rînd, sînt: Sf. Cruce mare cu Răstignirea, din spatele Sfintei Mese şi catapeteasma sau iconostasul, din care s-a folosit cu grijă cadrul superior al sfintelor uşi împărăteşti (jumătatea de sus), ca spaţiu principal, prin care se vede Sf. Masă şi prin care iese şi intră preotul în unele momente din Sf. Liturghie. O atenţie deosebită se cere apoi la iluminarea feţelor sfinte din icoane, lucru asupra căruia vom reveni.

Practic, lumina electrică trebuie să se instaleze mai întîi în policandre (ele se fixează în mijlocul bisericii) şi apoi, după cum este cazul, se pot instala şi alte becuri, avîndu-se în vedere faptul că, dacă pictura este de culori închise, lumina trebuie să fie mai puternică, iar dacă pictura este de culori mai deschise, lumina trebuie să fie mai slabă. Evident, în această privinţă se are în vedere şi mărimea bisericii.

Cît priveşte luminarea icoanelor, pentru punerea lor în evidenţă, este foarte important de reţinut că nu este permis ca valul de lumină a becului să ne izbească direct ochiul, ci să radieze o lumină discretă.

Iluminarea directă stinge lumina din pictură şi destramă frumuseţea religioasă, tainică, a icoanei, oboseşte ochiul şi nu creează nici un ecou în noi, nu afectează nici o zonă emotivă din noi, pentru că, în fapt, sursa directă de lumină ne orbeşte. Jerba de lumină a becului trebuie dozată şi acoperită în partea exterioară, spre a-şi transmite lumina pe pictură. Lumina becului respectiv se va uni astfel cu lumina din pictură, ceea ce înseamnă amplificarea frumuseţii şi luminii icoanei însăşi, ca şi cum lumina aceasta ar izvorî acum din icoană.

Sub această formă, electrica a împrumutat icoanei lumina sa, iar icoana o reflectă, dăruindu-ne-o ca pe o lumină proprie, tainică. Icoana devine astfel ea însăşi o sursă de lumină, dar ea ne oferă din toată imaginea ei şi, în special, din faţa Mîntuitorului, a Maicii Domnului, sau a sfinţilor din icoană, o lumină lină, o frumuseţe şi o chemare, care odihnesc ochiul şi inima.

Emoţia religioasă este realizată în felul acesta, icoana este înălţată figurativ la o funcţie liturgică nouă — ea este acum imn de lumină — iar iluminatul electric şi-a împlinit menirea ce-i revine, prin ceea ce numeam mai sus *„încadrarea sa organică în atmosfera specifică a bisericii"*.

O astfel de lucrare de iluminare poate fi văzută la Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia.

Acolo, ţinîndu-se seama de tot ceea ce înseamnă *„atmosferă specifică a bisericii"*, s-a realizat o iluminare electrică, socotim noi, corespunzătoare.

În sensul soluţiilor tehnice indicate mai sus, la Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia iconostasul este iluminat cu becuri a căror lumină este dozată de căpăcele mobile, care transmit o lumină plăcută, în direcţia chipurilor din icoane, conturînd aureola, reuşind astfel să reliefeze picturile din iconostas cu toată expresivitatea lor duhovnicească.

Ingenios este luminată, spre exemplu, icoana Sfintei Treimi, prin trei becuri astfel dispuse, încît reliefează cele trei feţe ale Sfintei Treimi, evidenţiindu-se în acelaşi timp, într-un mod cu totul fericit, ideea luminii cereşti provenită dintr-o singură sursă: Dumnezeu.

De asemenea se impune o gradare a intensităţii luminii la registrele iconostasului de la icoanele împărăteşti la registrul praznicelor, al apostolilor şi al proorocilor; dar în nici un caz, să nu se exagereze iluminarea unilaterală a iconostasului (tîmplei sau catapetesmei) printr-o prea mare îngrămădire de becuri, fie albe, fie de diverse culori, care dau o lumină prea puternică şi stridentă.

Dozarea intensităţii de lumină se va face şi în funcţie de gradul de luminozitate naturală a interiorului bisericii; la bisericile de mari proporţii, cu ferestre mari şi multe, prin care lumina naturală de afară pătrunde nestingherită, nu se va întrebuinţa luminatul electric decît în doze foarte mici şi numai pentru ungherele mai întunecate unde s-ar găsi eventual icoane murale ori mobile care trebuie puse în evidenţă. Şi dimpotrivă, în bisericile mai mici şi mai întunecoase, cu ferestre puţine şi înguste (cum sînt, în general, mai ales bisericile vechi) se va putea folosi o iluminaţie electrică mai abundentă, dar variind în intensitate, după orientarea icoanelor lor faţă de lumina naturală, după funcţia lor în cult, sau chiar după momentul din slujba liturgică în care ne aflăm. Aşa, de ex.: dacă pînă spre sfîrşitul slujbei Utreniei nu e nevoie de prea multă lumină în biserică, în schimb în momentul începerii doxologiei, atunci cînd diaconul (preotul) rosteşte: „Slavă Ţie, Celui ce ne-ai arătat lumina !", se vor aprinde lumini mai multe (de ex. cele de la policandrul cel mare, sau cele de la catapeteasmă), pentru a se sugera simbolic sporirea volumului luminii spirituale revărsată în lume prin venirea Mîntuitorului, Cel ce este „lumina lumii" (Ioan 8, 12). Intensitatea luminii interioare poate fi apoi sporită treptat, în cursul Sfintei Liturghii, prin aprinderea altor lumini (cele de la amvon de ex., dacă există) la citirea apostolului şi a Evangheliei, iar ceva mai tîrziu, la vohodul cel mare (ieşirea cu Cinstitele Daruri), la Axion (cînd se pot aprinde luminile care să pună în evidenţă mai ales chipul Maicii Domnului din absida altarului şi cel din icoana de pe catapeteasmă) ş. a. m. d.

Icoanele murale de mare importanţă dogmatică, liturgică ori catehetică, lăsate de regulă în penumbră faţă de lumina naturală, din pricina formei suprafeţelor pe care sînt zugrăvite, ca de ex. chipul Maicii Domnului de pe bolta absidei altarului, icoana hramului bisericii (aşezată de obicei în latura dinspre sud a catapetesmei sau pe fragmentul de zid care face legătura dintre absida altarului şi naos), icoana Sfintei Treimi (acolo unde ea există) ş. a. m. d. vor putea fi scăldate într-o lumină mai puternică, permanentă.

O deosebită atenţie se va acorda iluminării icoanelor fixe ori mobile, care constituie obiectul

(Continuare în pag. 4)

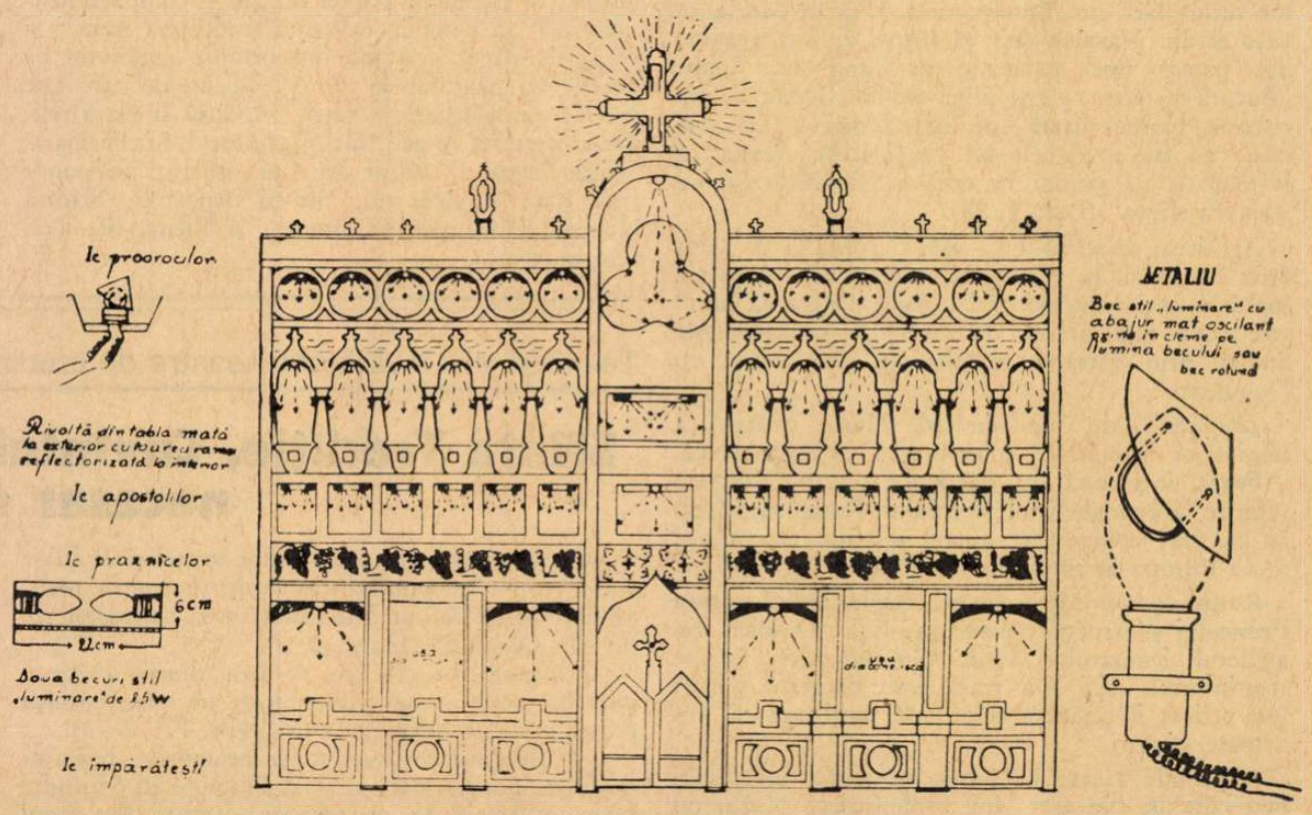
la proorocilor
Rivoltă din tablă mată la exterior cu bureu reflectorizată la interior
la apostolilor
la praznicelor
6cm
12cm
Două becuri stil „luminare" de 15W
la împărăteşti
DETALIU
Bec stil „luminare" cu abajur mat oscilant 25cm în cleme pe lumina becului sau bec rotund

SISTEHUL DE ILUHINARE AL CATAPETESHEI CATEDRALEI REINTREGIRII DIN ALBA IULIA

NAZARET

(Urmare din pag. 2)

albă. Locuitorii sînt arabi, evrei, unii greci, alţii indieni, români chiar. În majoritatea lor locuitorii oraşului Nazaret sînt creştini. Moscheele, minaretele şi turlele bisericilor dau o coloratură de evlavie oraşului.

În general oamenii locului sînt muncitori blajini. Mulţi practică meseriile şi mai ales dulgheria. Regiunea păduroasă şi apropierea de munţii Liban, vestiţi prin pădurile lor, favorizează lemnăritul. Mi s-a părut că nazaritenii sînt de-o statură izbitor de înaltă.

Portul localnicilor se impune prin particularităţi care au intrat în atenţia vizitatorilor. Hainele femeilor sînt bogat colorate, cu pieptul sunînd de zurgălăii galbenilor prinşi în salbe.

Dar ceea ce este de interes pentru noi sînt evenimentele sfinte petrecute acolo. Corolarul acelor întîmplări este Bunăvestirea. Trăind Maria în casa ei din Nazaret iată că într-o zi i se vesteşte din partea unei existenţe de rang mai înalt: „Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine, binecuvîntată eşti între femei... iată vei naşte un fiu şi numele lui va fi Iisus. Acesta va fi mare şi va domni în veci şi împărăţia lui nu va avea sfîrşit“ (Luca 1, 28).

Agrăirea: *„bucură-te!“* este o formulă de salutare obişnuită la cei vechi, aici devine expresia înaltă a unei binecuvîntări cereşti, pentru că harul este ceva mai presus de minte şi se agoniseşte numai prin intrarea omului în comuniune cu Dumnezeu.

„Binecuvîntată“ se numeşte Maria pentru că tainica ei întîmplare constituie o excepţie unică.

Fraza introdusă cu particula: *„iată!“* este o referire la evanghelistul Vechiului Testament; Isaia 7, 14, care comunicase că cel aşteptat de veacuri se va întrupa în sînul unei fecioare.

Restul comunicărilor făcute Mariei indică natura Pruncului şi structura priorităţii Sale. De aici, din atelierul lemnarului Iosif, din Nazaret, începe creştinismul. Aici şi-a trăit Iisus tinereţea şi aici le-a stricat învăţătura celor care susţineau că sînt a toate ştiutori.

Impresiile lăsate în urmă de atîtea întîmplări petrecute în Nazaret sînt copleşitoare. Nazaretul e plin de amintiri sfinte, încît e mult farmec în jurul acelui nume. Nu numai Ioachim şi Ana, Iosif şi Maria au trăit aici, ci pe uliţele întortochiate ale Nazaretului au trecut profeţii şi au umblat apostolii. S-a marcat locul arătării îngerului şi al buneivestiri făcute Mariei. Evlavia credincioşilor a încadrat locul în biserica Buneivestiri care închide în sine anghelofania.

S-au însemnat popasurile lui Iisus şi ale unor bărbaţi reprezentativi în purtarea ideei de mîntuire. Deasupra momentelor religioase s-au ridicat măreţe biserici, frumoase şi curate, în frunte cu biserica ortodoxă, cîrmuită — astăzi — de Î. P. S. Mitropolit Isidor, un om cu multă învăţătură, primitor şi amabil.

Toate confesiunile îşi au în Nazaret cîte un locaş închinat amintirilor sfinte, care sînt, parcă, nişte degete arătătoare către acel eveniment, care formează un titlu de glorie al Bisericii: Bunăvestirea.

Vestirea naşterii lui Iisus este un eveniment mai presus de fire şi de înţelegerea omului. Ea se ataşează profeţiilor bilice; Isaia 11, 1; 14, 19; 60, 21 şi Daniel 11, 7, care imaginează pe Hristos prin rădăcina „din trunchiul lui Iesse“. Bunăvestirea este o mărturie despre intervenţia lui Dumnezeu în istoria spirituală a lumii. N-a precizat oare Scriptura că „în multe feluri şi în multe chipuri Dumnezeu a grăit părinţilor noştri“ (Evr. 1, 1).

Pronia dumnezeiască supraveghează voinţa omului, pentru a-l deprinde şi a-l reţine în binele moral.

În împrejurări extraordinare Pronia dumnezeiască săvîrşeşte fapte, cuprinse în planul de mîntuire.

Vestirea naşterii minunate a Pruncului Iisus este una dintre aceste fapte.

Nazaretul e un oraş mic. Clădirile mari sînt rare, dărîmături şi ruine sînt multe. Totuşi localitatea este preţuită pentru impresiile lăsate în urmă de întîmplările petrecute acolo.

Peste casa în care a locuit Iisus şi peste fîntîna din care ţîşneşte un puternic izvor de apă rece, creştinii au ridicat o măreaţă biserică ortodoxă (greacă).

Astăzi, arheologii au înterprins săpături descoperind urmele istorice pe baza cărora se constată că Nazaretul a existat, sub alt nume, cu mii de ani înainte de Hristos şi că el a avut în istoria spirituală a omenirii cu adevărat rolul pe care îl atribuie tradiţia creştină.

Pr. prof. *Nicolae Neaga*

Îndrumări cu privire la iluminatul în biserici

(Urmare din pag. 3)

preferat al venerării lor de către credincioşi în faţa cărora ei îngenunchează rugîndu-se, la care aprind lumînări şi aduc flori etc. La acestea, în cazul că lumina candelelor cu untdelemn, ori a sfeşnicelor cu lumînări nu este suficientă, va fi ajutată (sporită) de o lumină electrică mai slabă, difuză şi discretă în culori atenuate pentru ca trupurile celor ce îngenunchează ori se roagă în faţa lor să rămînă în penumbră şi ei să nu fie jenaţi de o lumină prea puternică, răsfrîntă asupra lor şi asupra icoanelor, lumină care nu e favorabilă dispoziţiei lăuntrice spre evlavie, meditaţie şi rugăciune.

În ansamblul ei, lumina electrică folosită în biserici ar trebui în aşa fel dozată şi compartimentată încît să pună în evidenţă totdeauna scenele şi chipurile sfinte cele mai importante zugrăvite pe pereţii ori pe icoanele din Sf. Locaş, de care este în chip intim legată pietatea ortodoxă şi viaţa religioasă creştină în general: Mîntuitorul, Sf. Fecioară, Sfinţii îngeri şi sfinţii cei mai veneraţi în popor (Sf. Ioan Botezătorul, Sfinţii Apostoli, Sfîntul Nicolae, Gheorghe, Constantin şi Elena, Sf. Trei Ierarhi ş. a.).

La bisericile care sînt monumente istorice şi de artă se va lua totdeauna, în prealabil, avizul Direcţiei Monumentelor Istorice şi al altor organe atunci cînd se întreprind astfel de lucrări.

Biserica luminată astfel este psihologic şi estetic vorbind sporită în funcţia ei de locaş de cult, căci esteticul religios, realizat prin perfecta armonie a tuturor elementelor care alcătuiesc atmosfera unei biserici, are totdeauna un efect plăcut, de pace interioară şi de înălţare sufletească pentru credincioşi.

Dar fiindcă urmărim o angajare corectă a preoţilor interesaţi în astfel de lucrări (fie că este vorba de instalaţii noi de iluminat, sau numai de îmbunătăţiri şi retuşări), anexăm la consideraţiile expuse şi cîteva modele şi soluţii tehnice, utilizate cu bun folos la iluminatul Catedralei Reîntregirii din Alba Iulia.

Invităm, totodată, pe Cucernicii noştri preoţi să mediteze asupra acestor probleme şi să facă, pe baza experienţii lor, sugestii şi propuneri în legătură cu iluminatul cît mai corespunzător în biserici.

† EPISCOP EMILIAN RĂŞINĂREANUL
Vicarul Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

Sfînta Tradiţie, Cuvîntul lui Dumnezeu nescris necesar mîntuirii

— „Să istorisiţi în auzul fiilor voştri şi al fiilor fiilor voştri cîte am făcut în Egipt şi semnele mele, pe care le-am arătat într-însul, ca să cunoaşteţi că Eu sînt Domnul“ (Ieşire 10, 2).

— „Spune-voi cele ce au fost dintru început, cîte am auzit şi am cunoscut şi pe care părinţii noştri ni le-au transmis nouă“ (Ps. 77, 2—3).

— „Mergînd învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, învăţîndu-le să păzească *toate* cîte v-am poruncit vouă“ (Matei 28, 19—20).

— „Dar Mîngîietorul, Duhul Sfînt, pe care-l va trimite Tatăl, în numele meu, Acela vă va învăţa toate şi vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus eu“ (Ioan 14, 26).

— „Deoarece mulţi au încercat să alcătuiască o istorisire despre faptele deplin adeverite între noi, aşa cum ni le-au lăsat cei ce le-au văzut de la început şi au fost slujitori ai Cuvîntului, am găsit şi eu cu cale, prea puternice Teofile, după ce am urmărit toate cu de-amănuntul de la început, să ţi le scriu pe rînd, ca să te încredinţezi despre temeinicia învăţăturilor pe care le-ai primit“ (Luca 1. 1—4).

— „Multe avînd a vă scrie, n-am voit să le scriu pe hîrtie şi cu cerneală, ci nădăjduiesc să viu şi să vă vorbesc gură către gură“ (II Ioan, 1, 12; III Ioan 1, 13—14).

— „Şi alte multe minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor Săi, care nu sînt scrise în cartea aceasta“ (Ioan 20, 30).

— „Sînt şi alte lucruri pe care le-a făcut Iisus şi care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris“ (Ioan 21, 25).

— „Vă fac cunoscută, fraţilor, Evanghelia pe care v-am binevestit-o, pe care aţi şi primit-o, întru care şi staţi. Căci v-am dat, întîi de toate, ceea ce şi eu am primit“ (I Cor. 15, 1—3).

— „Cele ce ai auzit de la mine, cu mulţi martori de faţă, acestea le încredinţează la oameni credincioşi, care vor fi destoinici să înveţe şi pe alţii“ (II Tim. 2, 2).

— „Fraţilor, vă laud că în toate vă aduceţi aminte de mine şi ţineţi predaniile precum vi le-am dat“ (I Cor. 11, 2).

— „Ţine dreptarul cuvintelor sănătoase pe care le-ai auzit de la mine... Lucrul cel bun ce ţi s-a încredinţat, păzeşte-l cu ajutorul Duhului Sfînt, care sălăşluieşte întru noi“ (II Tim. 1, 13—14).

— „Drept aceea, fraţilor, staţi neclintiţi şi ţineţi predaniile pe care le-aţi învăţat, fie prin cuvînt, fie prin epistola noastră“ (II Tesal. 2, 15).

— „Fraţilor, vă poruncim în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă feriţi de orice frate care umblă fără rînduială şi nu după învăţătura primită de la noi (II Tesal. 3, 6).

— „Vă îndemn, fraţilor, să vă păziţi de cei ce fac dezbinări şi sminteli împotriva învăţăturii pe care a-ţi primit-o. Depărtaţi-vă de ei“ (Rom. 16, 17).

— „Dacă Apostolii nu ne-ar fi lăsat scrieri, n-ar fi trebuit să urmeze rînduielile Tradiţiei pe care au încredinţat-o ei acelora, cărora au încredinţat Bisericile? De această rînduială se ţin multe popoare barbare credincioase în Hristos, care fără hîrtie şi cerneală au scris în inimile lor mîntuirea şi păstrează cu sfinţenie Tradiţia veche... De aceea, toţi cei care voiesc să cunoască adevărul, trebuie să se îndrepte către Tradiţia apostolică, cunoscută în toată lumea“ (Sf. Irineu).

— „Să fie păstrată Tradiţia bisericească predată prin succesiune de la Apostoli, care există în Biserică pînă în ziua de astăzi; numai acel adevăr trebuie să fie crezut, care nu contrazice întru nimic Tradiţiei apostolice şi bisericeşti“ (Origen).

— „Trebuie ţinută şi Tradiţia pentru că nu e cu putinţă a afla toate în Sfînta Scriptură; Sf. Apostoli au depus unele în scrisori, altele în Tradiţie“ (Sf. Epifanie).

— „Unele dintre dogmele şi propovăduirile păstrate de Biserică le avem din învăţătura scrisă, pe altele însă le-am primit din Tradiţia Apostolilor, transmisă în taină. Amîndouă aceste categorii au aceeaşi autoritate pentru evlavie. Nimeni nu va putea spune un cuvînt împotriva acestora, pentru că nu cunoaşte cîtuşi de puţin aşezămintele bisericeşti. Dacă am încerca să înlăturăm obiceiurile nescrise ca neavînd mare importanţă, nu ne-am da seama că am păgubi Evanghelia în părţile ei principale; mai mult am restrînge propovăduirea la numele ei gol. De ex. cine ne-a învăţat prin scris, ca cei care nădăjduiesc în numele Domnului nostru Iisus Hristos să se însemne cu semnul crucii? ş. a.“ (Sf. Vasile cel Mare).

— „Din cuvintele Apostolului (II Tesal. 2, 15) e limpede că el nu le-a dat toate în scris, ci multe pe cale nescrisă. Şi cele scrise şi cele nescrise sînt deopotrivă vrednice de credinţă, încît socotim Tradiţia Bisericii vrednică de crezare“ (Sf. Ioan Gură de Aur).

— „Aceia care explică Scriptura contra Tradiţiei Bisericii au stricat norma adevărului“ (Clement Alexandrinul).

Diacon conf. *Ioan I. Ică*

Din rugăciunile noastre zilnice

Dumnezeule cel mare şi lăudat, care, prin moartea cea de viaţă făcătoare a Hristosului Tău, din stricăciune întru nestricăciune ne-ai mutat, liberează toate simţirile noastre din amorţirea patimilor, punîndu-le lor povăţuitor bun cugetul cel dinăuntru; ochiul să fie ferit de toată vederea cea vicleană, auzul nestrăbătut de cuvinte deşarte, iar limba curată de vorbe necuviincioase. Curăţeşte buzele noastre, cu care te lăudăm pe Tine, Doamne; fă ca mîinile noastre să fie ferite de faptele rele şi să lucreze numai cele bineplăcute Ţie, toate mădularele şi gîndurile noastre întărindu-le cu harul Tău. Amin.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 1 aprilie 1975 Nr. 13—14

5 B CRAIOVA
POSTA ROMANA

Telegraful Român

Biblioteca Orăşănească "Ştefan Gheorghiu"
str. Gh. Barițiu Nr.5
Sibiu

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

După alegeri

Patria — spre noi culmi de progres

În preajma marilor serbări, organizate, în 1871, la Mănăstirea Putna pentru cinstirea amintirii lui Ştefan cel Mare, Mihai Eminescu aşternea într-o scrisoare şi aceste pline de înţeles gînduri: „Dacă o generaţiune poate avea un merit, e acela de a fi un credincios agent al istoriei, de a purta sarcinile impuse cu necesitate de locul pe care îl ocupă în lănţuirea timpurilor."

Dacă aruncăm o privire înapoi peste veacurile care au trecut, putem spune că fiecare generaţie, din cele multe care s-au perindat pe scena zbuciumatei dar măreţei noastre istorii, a avut „un merit", prin aceea că s-a străduit ca, în condiţii adesea foarte vitrege, să-şi afirme existenţa, să creeze bunuri spirituale şi materiale, să apere vatra străbună şi să împingă înainte carul istoriei spre noi împliniri.

Să ne amintim de pildă de generaţia lui Gelu, Glad şi Menumorut, voievozi români pe meleagurile Transilvaniei, care, către sfîrşitul mileniului trecut, îşi apărau cu vitejie glia moştenită de la înaintaşi; de generaţia lui Mircea cel Bătrîn şi Iancu de Hunedoara, care opuneau primele rezistenţe demne de admirat invaziei otomane; de generaţia lui Mihai Viteazul, care înfăptuia prima unitate statală a românilor; de generaţia de la 1848 care, în toate provinciile româneşti, lupta cu toate mijloacele pentru rînduieli mai bune şi mai drepte pentru obştea cea mare a poporului ş. a. m. d.

Bucurîndu-se de ceea ce generaţiile trecute au zidit cu trudă şi perseverenţă, purtînd „sarcinile impuse" de împrejurările timpului lor, iată însă că generaţiei noastre i-a revenit un rol deosebit în înălţarea pe noi culmi de progres şi lumină a Patriei noastre. Generaţiei noastre i-a revenit „sarcina" — aşa cum spune marele Eminescu — ca, valorificînd din plin condiţiile de libertate, de egalitate dintre toţi fiii ţării, de independenţă etc., dobîndite de poporul nostru, să facă din acest pămînt străbun o vatră de continuă prosperitate, de trăire frăţească şi pace, o vatră care să iradieze cît mai multă lumină, cît mai multă omenie.

Toate forţele creatoare ale minunatului nostru popor sînt puse în lucrare în aceşti ani, iar roadele sînt tot mai evidente de la an la an. Sînt evidente în nivelul de trai al populaţiei care creşte necontenit, în extinderea construcţiilor de locuinţe, în alocarea fondurilor necesare pentru învăţămînt, în ocrotirea sănătăţii şi prevederilor sociale etc. Numai în 1974, spre exemplu, s-au construit 63,5 mii apartamente din fondurile statului, 42,5 mii apartamente din fondurile populaţiei şi cu sprijinul statului şi 47,2 mii locuinţe din fondurile proprii ale populaţiei, s-au tipărit 4.400 titluri de cărţi şi broşuri, s-au dat în folosinţă 7 spitale noi cu 4525 paturi şi 8 policlinici etc.

Datorită muncii sale paşnice, precum şi condiţiilor noi în care se desfăşoară viaţa socială din ţara noastră, în aceşti ani se vădeşte tot mai mult caracterul profund uman, deschis, ospitalier — pentru cei ce cu gînd bun îl vizitează — prietenesc, al poporului român, de a cărui fire este străin duhul de asuprire şi acaparare a ceea ce nu-i aparţine: „Ori de cîte ori îmi doresc un răgaz de destindere vin în România să respir atmosfera ei calmă şi prietenească" — declară profesorul englez Paul Russel, iar preşedintele Ecuadorului, care ne-a vizitat ţara în prima jumătate a lunii martie a. c., mărturisea la plecare: „Niciodată nu vom uita prietenia cordială cu care ne-a înconjurat poporul român, al cărui surîs amabil ne-a inspirat încredere şi ne-a stimulat."

Astfel de mărturii sînt confirmate şi de zecile de conferinţe cu caracter internaţional, găzduite de ţara noastră, culminînd cu ceea ce lumea de astăzi numeşte „spiritul de la Bucureşti", răspîndit în urma Conferinţei mondiale a populaţiei, care a avut loc în capitala Patriei noastre.

Anul 1975 marchează împlinirea a 20 ani de la intrarea României în Organizaţia Naţiunilor Unite, aniversare la care ţara noastră poate prezenta un bilanţ cît se poate de rodnic în ceea ce priveşte mai binele omenirii. Numai în 1974, numele României figurează pozitiv pe 25 de rezoluţii votate de Adunarea Generală a O.N.U. De asemenea, tot în anul 1974 ţara noastră a fost vizitată de 3,9 milioane persoane şi am avut relaţii economice, comerciale şi de cooperare cu 130 state, fapte care dovedesc şi ele prestigiul României socialiste în lume.

Cu astfel de realizări şi preocupări de noi înfăptuiri asemănătoare în viitor, Frontul Unităţii Socialiste s-a prezentat în alegerile din 9 martie a. c. Votul acesta a fost „vot pentru înălţarea şi înflorirea Patriei, pentru dezvoltarea liberă şi independentă a României socialiste" — după cum arăta Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu, în cuvîntarea rostită în 6 martie a. c.

Ca membră în Frontul Unităţii Socialiste, alături de alţi reprezentanţi de culte, între candidaţi au fost aleşi şi o seamă de reprezentanţi ai Bisericii noastre, atît în Marea Adunare Naţională cît şi în celelalte organe de conducere: judeţene, municipale etc.

Alegerile din 9 martie a. c. au însemnat, aşadar, un nou prilej de afirmare a unităţii poporului nostru, pătruns de un gînd şi o simţire în construirea vieţii sale noi, a unităţii tuturor fiilor Patriei, fără deosebire de naţionalitate şi religie, în jurul conducătorilor ţării, în frunte cu Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu.

Pentru meritele deosebite pe care le are în înfăptuirile cărora poporul nostru le dă viaţă în aceşti ani, în afirmarea multilaterală a Patriei noastre atît pe plan intern cît şi extern, activitatea de zi cu zi a Domniei Sale confirmîndu-ne cu prisosinţă acest lucru, Domnul Nicolae Ceauşescu *a fost reales, prin votul entuziast şi unanim al Marii Adunări Naţionale, în înalta funcţie de* Preşedinte al Republicii Socialiste România, *solemnitatea investiturii avînd loc, precum ştim, în 17 martie 1975.*

Alături de întregul popor, la acest eveniment au participat şi fiii Bisericii noastre, ceea ce exprimă şi P. F. Părinte Patriarh Justinian în telegrama trimisă Domnului Preşedinte Nicolae Ceauşescu, în care se spune:

Cu prilejul realegerii Domniei Voastre în înalta demnitate de Preşedinte al Republicii Socialiste România prin votul unanim al Marii Adunări Naţionale, expresie a voinţei, dragostei şi încrederii întregului popor român, Vă rugăm să primiţi cele mai alese felicitări şi cele mai calde urări din partea Ierarhilor, preoţilor şi credincioşilor Bisericii Ortodoxe Române şi a noastră personal.

Dorim să Vă asigurăm, în acest moment istoric, că în cooperare strînsă cu celelalte culte religioase din ţara noastră vom depune eforturi sporite pentru a contribui la crearea atmosferei de încredere deplină în destinul măreţ al Patriei noastre, al tuturor, de patriotică însufleţire în îndeplinirea datoriilor faţă de propăşirea spirituală şi mate-

(Continuare în pag. 3)

Vechile biserici româneşti din judeţul Hunedoara

Plaiurile hunedorene sînt socotite, pe bună dreptate, între cele mai încîntătoare din România. O seamă de frumuseţi naturale — văi, păduri, cîmpii şi munţi — presară acest ţinut românesc de la un capăt la altul. În partea de sud a judeţului, se înalţă masivul Retezat, cunoscut şi sub numele de Munţii Haţegului, cu peste 30 de vîrfuri şi culmi şi, în acelaşi timp, cu cea mai bogată floră şi faună din munţii româneşti. În prelungirea acestora, se află Munţii Vulcanului şi Parîngului, iar la Nord-Est ramificaţii ale Munţilor Sebeşului. În nordul judeţului, se întind o parte din Munţii Apuseni, iar la apus o parte din Munţii Poiana Rusca, cu vestita „ţară a pădurenilor". Adăugînd la aceşti munţi împăduriţi, felurite cîmpii şi văi, vom avea o imagine şi mai limpede asupra diversităţii formelor de relief, de un aspect şi colorit neîntrecut. Apele line ale Mureşului taie judeţul în două, adunînd, în drumul său, apele Streiului şi Rîului Mare ca şi ale unor rîuri mai mici, urmîndu-şi apoi drumul domol spre Tisa.

Dar judeţul Hunedoara trebuie privit şi ca o carte de istorie deschisă, căci frumuseţile naturale se îmbină în chip armonios cu urmele istorice şi artistice, care atestă vechimea şi continuitatea românilor pe aceste meleaguri. Datorită, pe de o parte, aşezării sale geografice şi drumurilor care se întretaie aici, iar pe de altă parte, datorită bogăţiilor solului, dar mai ales ale subsolului, acest teritoriu a fost locuit din cele mai îndepărtate epoci ale preistoriei. Mai tîrziu, a devenit centrul stăpînirii dacilor, căci aici, în Munţii Orăştiei, se găsesc cetăţile dacice ale lui Burebista şi Decebal, cel care avea să înscrie în istoria poporului său cunoscutele victorii împotriva oştilor romane. Tot pe aceste meleaguri a fost centrul stăpînirii romane, cu capitala Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmisegetuza, la care se adaugă diferite alte aşezări şi castre militare, drumuri şi exploatări miniere, statornicindu-se astfel temeliile unei noi istorii.

Trecînd peste epoca migraţiei popoarelor şi peste cea a convieţuirii daco-romanilor cu slavii, despre care avem ştiri puţine, vom ajunge în secolul XIII, cînd românii hunedoreni apar în zarea istoriei cu micile lor organizaţii statale, conduse de cneji, juzi sau voievozi. Îndeosebi românii din Ţara Haţegului sînt întîlniţi în numeroase documente medievale, ca oameni liberi, cu moşiile lor şi cu scaunele lor proprii de judecată. Din rîndul acestor români s-a ridicat vestitul erou Ioan de Hunedoara, apărătorul Europei împotriva ameninţării turceşti, care şi-a recrutat o mare parte din ostaşii săi tocmai dintre românii din aceste părţi.

Către sfîrşitul perioadei feudale, tot aici aflăm amintirile cele mai vii ale trecutului zbuciumat al poporului român. De aici, din ţinutul hunedorean, s-a pornit cunoscuta răscoală condusă de Horia, Cloşca şi Crişan, ultimul fiind originar chiar din acest judeţ. În sfîrşit, tot pe teritoriul acestui judeţ s-au dus o parte din eroicele lupte din anii 1848/49, de sub conducerea lui Avram Iancu, care îşi doarme somnul de veci la Ţebea, lîngă falnicul gorun al lui Horia, alături de prefecţii săi Ioan Buteanu şi preotul Simion Groza.

Dintre monumentele medievale ale judeţului, castelul de la Hunedoara şi cetatea Devei se situează pe primul loc, constituind puncte de atracţie pentru turiştii din ţară şi de peste hotare care

(Continuare în pag. 2)

Vechile biserici românești din județul Hunedoara

(Urmare din pag. 1)

se abat pe aceste plaiuri. Alături de ele, o seamă de alte monumente medievale românești oferă turiștilor veniți să le cerceteze surprize și mulțumiri sufletești dintre cele mai adînci. Sînt vechile biserici de piatră din secolele XIII—XV, strălucite creații arhitectonice și picturale ale strămoșilor noștri, care se întind de la un capăt la altul al județului.

Cea mai veche dintre acestea pare să fie biserica din *Densuș*, de la poalele Retezatului, nu departe de Sarmizegetusa romană. Este construită din pietre romane, provenite din ruinele învecinatei Sarmizegetusa — altare votive, lespezi, coloane, statui — la care se adaugă piatra și cărămida. Cercetările arheologice, întreprinse cu ocazia restaurării din ultimii ani, au dovedit că pereții altarului și naosului, în partea lor inferioară, aparțin unei perioade mai vechi, poate chiar din vremea apariției primelor formațiuni statale românești din Transilvania (secolul X). În secolul XIII a avut loc o amplificare a construcției, probabil ruinate, cînd au fost înălțate zidurile naosului și altarului, precum și turnul central. Nu se cunosc ctitorii acestui locaș de închinare. Probabil că au fost cneji din familia Mănjina din Densuș, care apar documentar începînd cu secolul XIV. În anul 1443, biserica a fost împodobită cu picturi de către meșterul zugrav Ștefan. Acesta este primul nume de zugrav român cunoscut pînă acum pe o decorație murală din țară. În secolele următoare, biserica a fost întregită cu o tindă, spre apus, iar către sfîrșitul secolului XVIII, popa Simion din Pitești, un zugrav venit din Țara Românească, a pictat tîmpla bisericii. În anii 1961—1963, biserica a fost restaurată și pusă în valoare, încît azi e cercetată de numeroși turiști din țară și de peste hotare.

Tot în Țara Hațegului, în apropierea Densușului, se află alte monumente de artă medievală de aceeași valoare istorică și artistică. Așa sînt bisericile din *Peșteana* (sec. XIV), *Rîu de Mori* (sec. XV), ctitoria cnejilor din familia Cîndea, *Cetatea Colțului* (sec. XIV), azi în ruine, *Ostrovul Mare* (sec. XIV), *Sînpetru* (sec. XIV), *Nucșoara* (sec. XIV), *Sălașul de Sus* (sec. XV). Biserica din *Sîntămăria Orlea* lîngă Hațeg (sec. XIII) pare să fie tot o ctitorie a familiei de cneji Cîndea din Rîu de Mori, care, ulterior, s-a mutat aici. Atrage atenția prin zidurile ei înalte, prin frumusețea portalelor și ferestrelor cu coloane sau chenare din piatră, care dau turnului o măreție deosebită. Ne aflăm deci, în fața unui monument de tip occidental. În interior se păstrează un valoros ansamblu de picturi murale, unul din cele mai prețioase din țară.

În chip deosebit trebuie menționată mănăstirea *Prislop*, situată la 13 km de orașul Hațeg, în hotarul satului Silvașul de Sus, într-o regiune din cele mai încîntătoare. A fost ridicată la sfîrșitul secolului XIV, de către ucenici ai Sfîntului Nicodim de la Tismana, reorganizatorul monahismului românesc. În anul 1564, mănăstirea a fost refăcută din temelii de domnița Zamfira, fiica lui Moise Vodă al Țării Românești, refugiată în Transilvania, după ce tatăl ei a căzut în lupta de la Viișoara (1530). Incendiată din ordinul generalului austriac Bukow, în 1762, biserica a fost refăcută în primii ani ai secolului nostru, pentru ca să fie apoi restaurată și pusă în valoare în zilele noastre. Este vrednic de subliniat faptul că, din punct de vedere arhitectonic, biserica prezintă vădite asemănări cu unele biserici din Țara Românească. Mănăstirea a îndeplinit, în trecut, un însemnat rol cultural-bisericesc, precum și de apărare a Ortodoxiei.

Părăsind Țara Hațegului și intrînd în valea Streiului întîlnim noi monumente de artă medievală românească. Astfel, între cele mai vechi și mai valoroase monumente de acest gen se numără și biserica din satul *Strei*, ctitorie de la sfîrșitul secolului al XIII-lea. Este de dimensiuni reduse, construită din piatră brută și piatră fățuită la muchii, cu un turn-clopotniță care domină împrejurimea. A fost pictată în interior și exterior, dar azi se mai păstrează numai cîteva fragmente de pictură murală în interior, datînd de la sfîrșitul secolului XIV. Se pare că meșterul zugrav a fost un oarecare Grozie (după unii cercetători Ambrozie). Acesta este primul pictor care și-a lăsat numele și autoportretul, în altar, îngenunchiat și îmbrăcat într-un costum de tîrgoveț. Picturile sale reprezintă unul din cele mai vechi și mai valoroase ansambluri de pictură medievală românească.

La 2 km de Strei, se află satul *Strei-Sîngeorgiu*, înglobat azi în orașul muncitoresc Călan. Aici se află o biserică românească tot din secolul al XIII-lea, refăcută și împodobită cu picturi în primul deceniu al secolului al XV-lea (1409), de cneazul Cîndreș și soția sa Nistora, după cum ne arată pisania. Această pisanie este de o mare însemnătate istorică, fiind cea mai veche din întreaga artă medievală românească. Tot atît de însemnat este și tabloul votiv, care înfățișează pe cneazul Cîndreș, soția sa Nistora, jupînul Lațco, fratele său și Vlaicu, fiul lui Cîndreș.

Altă biserică românească se află în orașul *Hunedoara*, construcție masivă din secolul XV, restaurată în 1634 și împodobită cu picturi peste 20 de ani. Dintr-o regretabilă greșeală, a dispărut, în anii din urmă, biserica din *Cinciș*, lîngă Hunedoara, ridicată, potrivit tradiției, tot în sec. XV, de cnejii satului, înrudiți cu Iancu de Hunedoara.

Pe Valea Mureșului întîlnim alte biserici monumente istorice. Cea mai însemnată dintre ele este biserica din *Gurasada*, ridicată în secolul XIII, o construcție ciudată, care poate fi considerată, alături de bisericile din Densuș și Strei, printre cele mai remarcabile realizări ale arhitecturii medievale transilvănene. Alte biserici întîlnim la *Roșcani*, ctitoria cnejilor din familia Caba, în prima jumătate a secolului XV, la *Bîrsău* (sec. XIV) și la *Leșnic* (c. 1400), cu picturi interesante, între care se remarcă și tabloul votiv, care-l înfățișează pe cneazul Dobre Românul, ctitorul bisericii.

În jurul orașului Brad (nu departe de Țebea) se află alte două remarcabile monumente de artă românească: bisericile din *Ribița* și *Crișcior*. Cea din Ribița a fost înălțată în anul 1417 de doi frați: jupînul Vladislav cu soția Stana și jupînul Miclăuș, cu soția sa Sora, după cum arată inscripția votivă. În tabloul votiv apar cei doi frați-ctitori, înfățișînd ctitoria lor Sfîntului Nicolae. Biserica din Crișcior a fost construită în jurul anului 1400, de jupînul Bălea și soția sa Vișa, zugrăviți — alături de ceilalți membri ai familiei lor — pe peretele de apus al bisericii, într-un tablou votiv socotit — pentru calitățile sale artistice — printre cele mai izbutite din întreaga artă medievală românească.

Din această simplă prezentare a acelor monumente românești ale județului Hunedoara, cititorul își poate da seama de marea lor valoare istorică, arhitectonică și picturală. Dar mai presus de toate, ele sînt mărturii grăitoare ale permanenței românilor pe aceste meleaguri. Ele dovedesc că românii transilvăneni aveau, încă din secolele XIII—XIV, mici organizații statale, în frunte cu cnejii din neamul lor, care ridicau biserici pe seama lor și a celorlalți români ortodocși. Existînd biserici, ele aveau preoți și protopopi (un protopop cu numele Petru din Ostrovul Mare este atestat documentar în 1360) și călugări (la mănăstirea Prislop). Au existat apoi și episcopi ortodocși români în aceste părți (un episcop ortodox cu numele Ioan este pomenit la Hunedoara în 1456, iar în 1553 preotul Ioan din Peșteana era trimis în Țara Românească, spre a fi hirotonit arhiereu). Desigur acești vlădici tîrnoseau bisericile respective și hirotoneau pe preoții lor.

Călătorul care s-ar abate pe aceste meleaguri ar avea astfel prilejul să cerceteze o serie de monumente de artă medievală românească, cu nimic mai jos decît marile ctitorii voievodale din Țara Românească și Moldova, mărturii grăitoare ale continuității poporului nostru pe aceste meleaguri și ale geniului artistic al înaintașilor noștri.

Mircea Păcurariu

Prăznuirea Duminicii (I)

În Vechiul Testament, poporul evreu a prăznuit și prăznuiește și astăzi — ca zi de odihnă, poruncită întru amintirea eliberării sale din robia Egiptului — sîmbăta: „Adu-ți aminte că ai fost rob în pămîntul Egiptului și Domnul-Dumnezeul tău te-a scos de acolo cu mîna tare și cu braț înalt, și de aceea ți-a poruncit Domnul-Dumnezeul tău să păzești ziua odihnei și să o ții cu sfințenie“ (Deut. 5, 15; vezi și Fac. 2, 2—3; Ieș. 16, 23—30; 20, 8—11).

Noi, creștinii însă, prăznuim Duminica. Această înlocuire a sîmbetei cu Duminica se bazează pe temeiuri *indirecte* și pe temeiuri *directe*.

Cele mai de seamă temeiuri indirecte sînt următoarele:

1. Testamentul Nou a „învechit“ pe cel anterior, care se numește „Vechi“ și a înlocuit toate rînduielile vechi, dintre care face parte și serbarea sîmbetei. Căci Testamentul Vechi nu era desăvîrșit, ci era mai mult un tip, o icoană (Evr. 10, 1; Col. 2, 16—17). De aceea a trebuit să fie rînduit un altul „N o u“, „m a i b u n“ (Evr. 8, 5—8): „Și zicînd unul nou, Domnul a învechit pe cel dintîi“ (Evr. 8, 13), care a fost așezat numai „pînă la vremea îndreptării“, adică pînă avea să fie desăvîrșit de altul, Nou (Evr. 9, 10; vezi și 10, 9).

2. Cu toate că prăznuirea sîmbetei era numită „legămînt veșnic“, încă în Vechiul Testament a fost prezisă — pentru epoca mesianică — rînduirea unei alte zile de odihnă în locul sîmbetei. Astfel, profetul Zaharia vorbește despre o „zi“ din timpul lui Mesia. În „ziua aceea“, Domnul-Dumnezeu va izbăvi pe poporul Său“ (Zah. 3, 9—10) și va face să fie „un izvor cu apă curgătoare... pentru curățirea de păcat și de orice altă întinare“ (13, 1). Or, „ziua aceea“ nu poate fi alta decît tocmai Duminica Învierii Domnului, în care ne-a venit izbăvirea prin revărsarea din belșug a Harului dumnezeiesc. De asemenea, profetul Ieremia vorbește despre epoca mesianică, în care se va încheia un nou legămînt între Dumnezeu și oameni. Or, acest legămînt a fost încheiat în Duminica Învierii, pentru că în această zi s-a înfăptuit ceea ce a prezis profetul Ieremia despre un „legămînt nou“ (Ier. 31, 31—33). Și psalmistul vorbește despre o zi de biruință a Domnului (Ps. 109, 3), care nu poate fi alta decît ziua în care Mîntuitorul a biruit asupra morții. Or, aceasta este Duminica, despre care psalmistul zice: „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru ea“ (Ps. 117, 24).

3. Așezămintele Legii Noi sînt desăvîrșirea faptică a celor din Legea Veche, care erau numai „umbre“, simboale sau tipuri ale acestora. De unde rezultă că și Duminica creștină este desăvîrșirea reală a semnificației Sabatului: crearea din nou a lumii și ieșirea din starea de robie străină (Evr. 10, 1). Ca atare, ea este tipul realizat al antitipului ei din Testamentul Vechi (Col. 2, 16—17). Or, odată tipul realizat, antitipul nu mai are nici un rost.

Cele mai de seamă temeiuri biblice *directe* pentru înlocuirea sîmbetei cu Duminica creștină sînt următoarele:

1. Cu privire la înlăturarea sîmbetei, textele biblice sînt deosebit de clare. Ele ne arată că atît Mîntuitorul, cît și Sfinții Săi Apostoli, au nesocotit, au călcat și chiar au înlăturat prăznuirea sîmbetei. De fapt Mîntuitorul a săvîrșit diferite vindecări în zi de sîmbătă (Matei 12, 10—13; Ioan 5, 1—17; 9, 1—16). Or, vindecările erau socotite ca muncă și — de aceea — erau oprite în zi de Sîmbătă. De aceea, Mîntuitorul a și fost acuzat că nesocotește sfințenia sîmbetei (Matei 12, 10), că „dezleagă sîmbăta“ (Ioan 5, 18), că „nu ține sîmbăta“ (Ioan 9, 16). Cînd a fost acuzat că a călcat sîmbăta, pentru că — trecînd în zi de sîmbătă printre sămănături împreună cu ucenicii Săi — a rupt spice ca să mănînce, Mîntuitorul a răspuns: „Că Domn este și al sîmbetei Fiul Omului“ (Matei 12, 8); de asemenea: „sîmbăta a fost făcută pentru om, iar nu omul pentru sîmbătă“ (Marcu 2, 27). De unde rezultă că Mîntuitorul nu este sclavul ci Stăpînul sîmbetei; ca atare, El o poate dezlega sau înlocui.

2. La temelia așezării Duminicii în locul sîmbetei, stau temeiuri deosebit de puternice. Dintre acestea, cele mai însemnate sînt următoarele:

a) Mîntuitorul a sfințit ziua Duminicii, pentru că în această zi a înviat din morți și ne-a adus izbăvirea din robia păcatului. Or, faptul acesta este de cea mai mare importanță, pentru că — după cum spune Sf. Apostol Pavel — „dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră“ (I Cor. 15, 14).

Că Mîntuitorul a înviat în ziua Duminicii, mărturisesc limpede toți Sfinții Evangheliști: „Iar în ziua întîi a săptămînii *(Duminică)*, Maria Magdalena a venit la mormînt dis-de-dimineață, fiind încă întuneric, și a văzut piatra ridicată de pe mormînt“ (Ioan 21, 1; Matei 28, 1—2; Marcu 15, 1—7; Luca 23, 54—56). Oriunde citim în Sfînta Scriptură cuvintele: „Într-una a sîmbetei“, „Într-una a sîmbetelor“ sau „Într-una din sîmbete“, trebuie să înțeleg că este vorba despre Duminică. Aceasta din următoarele motive: Evreii numiau „Sabat“ sau „sîmbătă“ atît ziua a șaptea cît și întreaga săptămînă. Iar zilele săptămînii le numiau astfel: întîia zi după sîmbătă, adică Duminica, o numiau „întîia zi a sîmbetei“ sau „întîia zi a sîm-

(Continuare în pag. 4)

INFORMAŢII

● Din încredinţarea Î. P. S. Părinte Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul a întreprins un itinerar pastoral cu caracter liturgic, misionar, gospodăresc şi ecumenist, între 2—9 ianuarie 1975, în 32 unităţi parohiale şi filii aparţinătoare protopopiatelor din judeţele: Braşov, Covasna, Mureş şi Harghita, slujind şi predicînd în mai multe parohii.

P. S. Episcop-vicar Emilian
în mijlocul credincioşilor din Aita Seacă

Astfel, Duminică, 5 ianuarie a. c., P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie la Aita-Seacă, prot. Sf. Gheorghe, parohie care n-a fost vizitat de nici un ierarh. Aici a participat la slujbă şi pastorul reformat împreună cu un număr de credincioşi. Atît P. S. Sa cît şi pastorul reformat au vorbit credincioşilor despre unitatea credinţei în Domnul şi Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, executîndu-se totodată o seamă de colinde tradiţionale.

Luni, 6 ianuarie a. c., Boboteaza, P. S. Episcop-vicar Emilian, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, a săvîrşit Sf. Liturghie la Bixad-Olt, cu care prilej a vorbit credincioşilor despre semnificaţia şi importanţa praznicului Botezului Domnului şi a subliniat viabilitatea păstrării frumoaselor tradiţii străbune.

Marţi, 7 ianuarie a. c., fiind sărbătoarea Sf. Ioan Botezătorul, P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească la biserica din centrul oraşului Topliţa, fiind înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi. P. S. Sa a evocat împlinirea a 50 ani de la instalarea primului patriarh al Bisericii noastre, care a fost Miron Cristea, originar din Topliţa, însemnătatea sărbătorii Sf. Ioan Botezătorul etc.

● În 14 ianuarie 1975, la Centrul arhiepiscopesc din Timişoara s-au desfăşurat, sub preşedinţia I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, lucrările obişnuitei consfătuiri trimestriale de lucru a tuturor factorilor de răspundere din conducerea eparhială, de la protopopiate şi Seminarul teologic din Caransebeş. Expunerile şi referatele prezentate, discuţiile pe marginea acestora au îmbrăţişat o amplă problematică incluzînd activitatea pastorală a preoţilor, acţiunile gospodăreşti din cadrul parohiilor. Referiri speciale s-au făcut în legătură cu ocrotirea patrimoniului cultural aflat în păstrarea Bisericii, la întreţinerea şi restaurarea monumentelor istorice şi de artă, la organizarea arhivelor, la cunoaşterea şi respectarea legilor şi reglementărilor în vigoare.

Consfătuirea s-a încheiat prin concluziile Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care odată cu îndrumările date a mulţumit tuturor celor prezenţi pentru deosebit de activa participare la lucrări.

● În 16 ianuarie 1975, la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu s-a desfăşurat consfătuirea trimestrială cu P. C. protopopi de la cele 13 protopopiate din Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu, sub conducerea Î. P. S. Mitropolit al Ardealului. Au participat de asemenea P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. rector Is. Todoran, P. C. consilieri, secretar şi inspector eparhial.

Lucrările au fost deschise de Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care, între altele, a scos în lumină însufleţirea care trebuie să caracterizeze munca noastră, mai ales cînd este vorba de interesele superioare ale Bisericii şi Patriei noastre, dăruirea cu care trebuie să lucreze fiecare preot şi protopop, ferirea de şablonizare etc.

În cadrul lucrărilor s-a analizat activitatea din trim. IV 1974 în Arhiepiscopie şi s-au dat îndrumări pentru o mai rodnică lucrare în viitor, atît sub raport pastoral, cît şi economic-gospodăresc.

Au mai luat cuvîntul P. S. Episcop-vicar Emilian, P. C. vicar Traian Belaşcu, P. C. consilieri şi o parte din P. C. protopopi.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae a tras concluziile, îndrumînd pe P. C. protopopi ca întreaga activitate a preoţimii noastre să se încadreze în însufleţirea generală, cu care întregul nostru popor întîmpină alegerile din 9 martie a. c.

● La Seminarul Teologic Special de la Curtea de Argeş, serbarea patronilor, Sf. Trei Ierarhi, a fost prezidată de P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, ca delegat al P. F. Părinte Patriarh Justinian.

Astfel, după Sf. Liturghie, săvîrşită de P. S. Sa în una din sălile de clasă ale Seminarului, a urmat programul deschis de P. C. pr. Ioan Negruţiu, directorul Seminarului, care salută prezenţa P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul şi a celorlalţi oaspeţi şi face o prezentare a activităţii corpului profesoral şi elevilor seminarişti, mulţumind conducerii bisericeşti şi de Stat pentru tot sprijinul acordat.

Cuvîntul festiv a fost rostit de P. C. arhim. prof. Dosoftei Florea, care a prezentat viaţa şi opera Sfinţilor Ierarhi prăznuiţi, teologi străluciţi şi păstori duhovniceşti model. Ideile prezentate au fost exemplificate cu frumoase citate din operele celor trei ierarhi ai Bisericii.

Corul elevilor, dirijat de P. C. pr. prof. V. Frangulea, a executat mai multe compoziţii muzicale religioase şi patriotice, printre care: „Mărimuri la Sfinţii Trei Ierarhi", prelucrare şi armonizare de prof. N. Lungu, „La Argeş", de prof. Gh. Şoima, „Tricolorul" etc.

În încheierea festivităţii a luat cuvîntul P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, care arată, printre altele, că în Seminarul teologic special din Curtea de Argeş, ctitorit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, sînt pregătiţi viitori clerici pentru parohii din Transilvania. P. S. Sa felicită corpul profesoral şi pe elevii seminarişti pentru rezultatele obţinute, precum şi pentru reuşita deplină a programului festiv prezentat şi îi îndeamnă pe elevi să preţuiască timpul şi condiţiile care le-au fost puse la dispoziţie pentru a se pregăti temeinic în vederea misiunii preoţeşti. Pilda Sfinţilor Trei Ierarhi trebuie să le stea mereu în faţă. Ei trebuie să facă totul pentru a putea sluji cu devotament Biserica strămoşească şi Patria.

● La invitaţia Î. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu al Banatului, cu ocazia hramului Catedralei mitropolitane din Timişoara şi al patronilor Seminarului teologic din Caransebeş, Sf. Trei Ierarhi, P. S. Episcop Dr. Vasile Coman al Oradiei a făcut, între 29—31 ianuarie 1975, o vizită în Arhiepiscopia Timişoarei şi Caransebeşului, participînd activ la cele două serbări, prin rostirea de cuvîntări despre însemnătatea celor trei ierarhi în viaţa bisericească şi în Teologia creştină ortodoxă.

● Duminică, 2 februarie 1975, de praznicul Întîmpinării Domnului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit sfinţirea bisericii din parohia Abram, protopopiatul Oradea-Nord, recent restaurată prin jertfelnicia credincioşilor şi cu strădania preotului lor, Mihai Lupu.

În cuvîntul de învăţătură, P. S. Sa a felicitat pe credincioşi şi pe păstorul lor sufletesc pentru înnoirea bisericii, rugînd pe bunul Dumnezeu să le răsplătească după a Sa nemărginită iubire de oameni. De asemenea, şi-a manifestat mulţumirea că între credincioşii Bisericii noastre şi ai cultului reformat din localitate, precum şi între păstorii lor sufleteşti, domnesc raporturi de colaborare şi bună-înţelegere şi i-a îndemnat să continuie acelaşi mod de convieţuire.

În după-amiaza aceleiaşi zile, P. S. Episcop Vasile a oficiat slujba vecerniei în parohia vecină, Satubarbă, păstorită de C. preot Nicolae Muscinschi, căruia pentru îndelunga şi rodnica activitate pastorală şi de bună gospodărire a bunurilor bisericeşti i-a acordat rangul de „iconom".

● Din încredinţarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Duminică, 2 februarie 1975, P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească la parohia Cisnădie II, păstorită de vrednicul preot Gh. Gaşpar. De la Sibiu P. S. Sa a fost însoţit de P. C. cons. Gh. Papuc, P. C. prot. N. Todor şi P. C. arhid. I. Bolog.

Credincioşii, prezenţi în număr mare, au avut bucuria de a participa la prima Liturghie arhierească din parohia lor, cu atît mai mult cu cît în cadrul ei s-au săvîrşit şi două hirotoniri; a C. diacon. I. Fărcaş întru preot pentru parohia Cetatea de Baltă, prot. Aiud, şi a tînărului teolog Gh. Man întru diacon.

Biserica, modestă ca spaţiu şi înfăţişare, a fost înfrumuseţată şi încălzită de dragostea credincioşilor şi de cîntarea lor în comun.

La priceasnă, P. C. prot. N. Todor a predicat despre praznicul întîmpinării Domnului şi semnificaţia lui în viaţa creştinilor de totdeauna, precum şi despre Duminica lui Zaheu.

Patria — spre noi culmi...

(Urmare din pag. 1)

rială a poporului nostru şi de sprijinire a acţiunii pentru triumful păcii în lumea întreagă.

În telegrama trimisă Domnului Preşedinte Nicolae Ceauşescu, semnată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, se spune între altele:

Votul unanim al Marii Adunări Naţionale exprimă voinţa şi sentimentele întregului nostru popor. Identificarea Domniei Voastre cu poporul, cu marile lui aspiraţii şi realizări în cea mai măreaţă epocă din istoria Patriei noastre, Vă consacră întru totul ca pe fiul cel mai iubit al poporului nostru, personalitate marcantă de înalt prestigiu internaţional, pe Conducătorul înţelept, energic, curajos şi dîrz, a cărui activitate prodigioasă a deschis şi deschide mereu noi orizonturi de lumină şi progres în toate domeniile vieţii social-patriotice, personalitate care a afirmat prestigiul României socialiste, a promovat statornicirea între popoare a unui climat de pace, colaborare şi de făurire a unei lumi mai drepte şi mai bune.

Vă asigurăm, Mult Stimate Domnule Preşedinte al Republicii Socialiste România, că fiii Bisericii Ortodoxe transilvane, însufleţiţi de un cald patriotism, se integrează cu întreaga lor fiinţă în ritmul şi dinamismul muncii creatoare a întregii noastre naţiuni.

Pentru ca aceste evenimente de importanţă majoră pentru viitorul Patriei noastre, la care am participat în acest început de primăvară, să-şi primească semnificaţia cuvenită, se cuvine ca fiecare dintre noi să dovedim cît mai multă rîvnă în îndeplinirea îndatoririlor ce ne revin, în a ne strădui să fim fii vrednici ai acestei ţări, care ne ocroteşte cu aceeaşi dragoste pe fiecare dintre noi.

Ca fii ai Bisericii, să nu uităm că împlinirea datoriei, atît pe plan obştesc-cetăţenesc cît şi familial, este şi o poruncă divină.

T. R.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, C. pr. Gh. Gaşpar, parohul local, face o prezentare a parohiei, a bunilor săi credincioşi, preocupaţi de construirea unei noi biserici, credincioşi care sînt şi buni cetăţeni ai Patriei, apreciaţi la locurile lor de muncă, mulţumind totodată Î. P. S. Mitropolit Nicolae şi P. S. Episcop-vicar Emilian pentru bucuria făcută.

Aceleaşi mulţumiri le adresează şi credinciosul I. Mandea.

Plecînd de la cuvintele Evangheliei zilei: „Astăzi s-a făcut mîntuirea casei acesteia" (Luca 19, 9), P. S. Episcop-vicar Emilian, după ce felicită pe preot şi credincioşi pentru lucrarea duhovnicească pe care au realizat-o, zăboveşte cu deosebire asupra modului în care şi noi putem primi pe Mîntuitorul Iisus Hristos şi anume prin rugăciune, viaţă curată şi fapte bune, aşa cum a făcut şi Zaheu, care s-a lepădat de viaţa lui neroditoare de pînă la întîlnirea cu Iisus.

● Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului şi P. S. Episcop Visarion al Aradului, asistaţi de colaboratori apropiaţi, s-au întrunit în 13 februarie 1975 în sinod mitropolitan spre a chibzui împreună asupra problemelor de interes comun ale Arhiepiscopiei Timişoarei şi Caransebeşului şi Episcopiei Aradului, care formează împreună Mitropolia Banatului.

Întrîndu-se în ordinea de zi, au fost analizate măsurile ce se cuvin a fi luate la nivelul celor două Eparhii surori în vederea aplicării integrale a hotărîrilor ultimei sesiuni a Sfîntului Sinod plenar din decembrie 1974, privind activitatea pastorală a preoţilor. Au fost apoi luate în considerare activitatea Seminarului teologic din Caransebeş, munca redacţiei şi administraţiei revistei „Mitropolia Banatului", modul cum îşi îndeplineşte sarcinile tipografia mitropolitană şi alte probleme curente.

● Împlinind vremea rînduită în încercările vieţii monahale şi dovedindu-se statornice în a se dedica slujirii lui Hristos, vieţuitoare aparţinînd aşezămîntului mănăstiresc Timişeni, din imediata apropiere a Timişoarei, au fost primite în rîndul rasofoarelor. Ceremonia s-a desfăşurat Duminică, 16 februarie 1975, în cadrul Sf. Liturghii oficiate de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi.

● Duminică, 16 februarie 1975, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a făcut o vizitaţie canonică în parohia Călacea, protopopiatul Oradea-Sud, păstorită de tînărul preot Mihai Iancu.

În cadrul Sf. Liturghii ce s-a săvîrşit în biserica parohială, a fost hirotonit întru preot tînărul

(Continuare în pag. 4)

Piine pentru suflet

OMUL LUI DUMNEZEU

Între expresiile cu care Apostolul Pavel defineşte misiunea preotului în lume o întîlnim pe aceasta: Preotul este omul lui Dumnezeu.

Ucenicului său Timotei, pe care l-a aşezat episcop în Efes, îi scrie: „Căci iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor şi cei ce au poftit-o cu înfocare au rătăcit de la credinţă şi s-au străpuns de multe dureri. Dar tu, o, omule al lui Dumnezeu, fugi de acestea şi urmează dreptatea, evlavia, credinţa, dragostea, răbdarea, blîndeţea" (I Tim. 6, 10—11). Această expresie este plină de înţeles şi ne obligă să gîndim adeseori la ea. Omul lui Dumnezeu este acela care îşi întemeiază viaţa şi activitatea lui în legătură cu Dumnezeu, care aparţine lui Dumnezeu prin fiinţa şi misiunea lui, care-l reprezintă pe Dumnezeu în lume.

Omul lui Dumnezeu este cel ce are puterea şi darul special de a lucra în numele lui Dumnezeu şi cu puterea dată lui de Dumnezeu.

Desigur această putere şi trimitere nu este de la sine, nici de la oameni, ci de la Dumnezeu, de aceea îl obligă să trăiască încununat de acele virtuţi în care se vede darul lui Dumnezeu.

Slujitorul altarului este chemat să-l reprezinte pe Dumnezeu şi să împărtăşească darul lui Dumnezeu, prin Sf. Taină a Preoţiei.

Alfîndu-se Saul în cetatea Tuţ, ca să caute pe profetul Samuil, i s-a spus de către servitorul său: „Iată în cetatea aceasta este un om al lui Dumnezeu, om cinstit de toţi şi tot ce spune el se plineşte. Să mergem dar acolo, poate ne va arăta şi nouă calea pe care să apucăm" (I Regi 9, 6).

Fiecare preot are darul preoţiei de la Dumnezeu şi chemarea să arate calea care duce la Dumnezeu, să vestească Evanghelia împărăţiei lui Dumnezeu. În mijlocul credincioşilor, preotul este chemat să fie un „arătător al celor cereşti", un mărturisitor al lui Iisus Hristos în lume.

Pe hainele arhiereului din Vechiul Testament era pictată o diademă pe care era scris: „Sfîntul Domnului" (Eşire 28, 36). Cu cît mai vîrtos se cere acest lucru pentru slujitorul altarului Noului Testament.

Dacă misiunea şi puterea preotului sînt de la Dumnezeu, atunci, desigur, că şi persoana lui trebuie să tindă la o astfel de vieţuire încît să se poată spune oricînd că este un om al lui Dumnezeu.

Poporul nostru obişnuieşte să spună şi să caracterizeze pe cîte un om care este bun, credincios, drept şi harnic astfel: „Acesta e un om al lui Dumnezeu."

Cît de mare se cuvine să fie acest calificativ dacă vrem să-l raportăm la preot! La ce mare grad se cuvine să se ridice preotul, încît să vadă credincioşii mereu în el pe omul lui Dumnezeu. Cît de mult are el datoria să facă voia lui Dumnezeu, încît văzîndu-l credincioşii să o îndeplinească şi ei (Romani 12, 2).

Ca om al lui Dumnezeu, preotul trebuie să aibă de model pe Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, care a spus: „Nu caut voia mea, ci voia Celui care m-a trimis" (Ioan 5, 30). Iisus s-a apropiat cu dragoste de oameni, i-a mîngîiat, i-a ajutat şi i-a tămăduit. El a stat împreună cu Sfinţii Apostoli, a luat parte la nunta din Cana Galileii, a fost în casa lui Zaheu vameşul şi în casa lui Iair, a lui Lazăr şi oriunde a fost chemat. El, Fiul lui Dumnezeu, nu s-a izolat de lume şi nu a fost străin de durerile şi bucuriile oamenilor.

Ca om al lui Dumnezeu, preotul ştie că viaţa creştină se începe de la altar şi se întreţine prin darurile Sfîntului Duh de la altar.

Cu cît e mai înaltă dimensiunea slujirii lui Dumnezeu cu atît mai binefăcătoare şi mai integrală este slujirea oamenilor. Omul lui Dumnezeu nu poate uita că e rînduit să slujească pentru mai binele oamenilor. *C. V.*

Informaţii

(Urmare din pag. 3)

Orţan Teodor, pe seama parohiei Duşeşti, jud. Bihor. Tot cu această ocazie a fost sfinţită noua casă parohială.

Predica zilei a fost ţinută de P. C. cons. I. Negroiu.

P. S. Sa, în cuvîntul de învăţătură, a felicitat pe credincioşi şi păstorul lor sufletesc pentru frumoasa casă parohială zidită prin truda şi strădania lor, îndemnîndu-i ca acum, după această lucrare de primă urgenţă, să-şi îndrepte ostenelile şi jertfelnicia spre înnoirea sfîntului lor locaş de închinăciune.

În după-amiaza aceleiaşi zile, P. S. Sa a săvîrşit slujba vecerniei în biserica din parohia apropiată Cărăsău, păstorită de preotul Coriolan Rocsin, unde de asemenea a rostit un cuvînt de învăţătură.

● În nr. 3 (mai—iunie) 1974, al publicaţiei „Reformatus szemle", revista oficială a Bisericii Reformate şi a celei Evanghelice sinod-presbiteriale din ţara noastră, este publicată, la p. 225—227, sub semnătura d-lui prof. Dr. Tökés Ştefan, o extinsă recenzie a lucrării P. C. prof. M. Păcurariu: „Istoria Bisericii Ortodoxe Române", apărută la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu în 1972. După ce aminteşte şi de alte lucrări cu caracter teologic, tipărite de Biserica Ortodoxă Română, autorul recenziei subliniază etapele mai importante ale istoriei Bisericii noastre, aşa cum se oglindesc ele în paginile lucrării recenzate.

Indrumătorul bisericesc pe 1975

Sub îndrumarea şi cu binecuvîntarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului, de curînd a apărut „Îndrumătorul bisericesc" pe anul 1975, redactat de secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc din Sibiu.

Şi în acest an, în care se împlinesc 123 de ani de apariţie neîntreruptă, Îndrumătorul bisericesc este cinstit de prezenţa Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului, care, prin articolele scrise, împărtăşesc clerului şi credincioşilor învăţături zidditoare atît pe plan patriotic, cît şi bisericesc, religios-moral.

Astfel, după partea calendaristică propriu-zisă, urmează „Cuvîntul înainte" semnat de Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Ardealului, care cuprinde un cald îndemn adresat cititorilor de trăire „a unei vieţi religios-morale ortodoxe şi de slujire a măreţelor idealuri ale patriei noastre scumpe, în dragoste de Legea strămoşească şi dragoste de popor".

Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului semnează articolul „Sf. Antonie cel Mare şi evlavia credincioşilor", articol închinat întemeietorului monahismului creştin, presonalitate cunoscută în Istoria Bisericii universale, făcîndu-se totodată distincţia cuvenită între Sf. Antonie cel Mare şi Sf. Antonie de Padova.

Înalt Prea Sfinţitul Teofil, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, prezintă articolul „Între virtute şi păcat", iar Prea Sfinţitul Episcop Vasile al Oradiei ne vorbeşte despre „Contribuţia Bisericii Ortodoxe Române la unitatea spirituală a poporului român".

„Despre Sfînta Liturghie" scrie Prea Sfinţitul Episcop-vicar Emilian Birdaş Răşinăreanul, iar Prea Sfinţitul Episcop-vicar Iustinian Chira Maramureşanul semnează articolul „Muncă şi rugăciune".

Ca în fiecare an, Îndrumătorul bisericesc prezintă în continuare cititorilor un bogat şi variat material, de importanţă patriotică şi bisericească, scris cu căldură şi dragoste de Ierarhi, ostenitori ai Centrului Arhiepiescopesc şi Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu, preoţi din Arhiepiscopie etc.

Materialul, cuprins în peste 30 de articole, este sistematizat în mai multe rubrici sau capitole.

În capitolul „Republică măreaţă vatră" semnalăm articolul închinat „Întîiului Preşedinte al Republicii Socialiste România: Domnul Nicolae Ceauşescu".

Capitolul „Pentru pacea a toată lumea" înserează între altele articolul „Apărarea vieţii, îndatorire creştină de prim ordin", iar articolul „50 de ani de la înfiinţarea Patriarhiei Ortodoxe Române" începe capitolul: „Importante evenimente bisericeşti în 1975" din care reţinem şi articolul închinat împlinirii a 125 de ani de la înfiinţarea Tipografiei Eparhiale din Sibiu.

Deosebit de bogat în învăţături ortodoxe este capitolul „Din învăţăturile Bisericii noastre", care cuprinde o serie de articole închinate tîlcuirii Evangheliilor din Duminicile de după Rusalii, în care preoţii noştri găsesc material potrivit la alcătuirea predicilor, la Duminicile menţionate.

Lucrarea se încheie cu capitolele „Din Sfinţii Părinţi" şi „Îndrumări tipiconale pe anul 1975".

Prin întregul cuprins al său „Îndrumătorul bisericesc" pe 1975 contribuie şi de data aceasta la întărirea credincioşilor noştri „în dreapta credinţă şi în slujirea intereselor superioare ale Patriei noastre scumpe" aşa cum subliniază în „Cuvîntul înainte" Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului. *E. O.*

Prăznuirea Duminicii (I)

(Urmare din pag. 2)

betelor" sau „una din sîmbete". A doua zi după sîmbătă sau lunea o numeau a doua a sîmbetei şi aşa mai departe. Din aceasta rezultă că Mîntuitorul a înviat în ziua de Duminică.

b) În aceeaşi zi, a învierii, Mîntuitorul s-a arătat: femeilor care se întorceau de la mormînt (Matei 28, 9), Sf. Petru (Luca 24, 34; I Cor. 15, 5), celor doi ucenici — Luca şi Cleopa — pe cale către Emaus (Luca 24, 13; Marcu 16, 12), iar spre seară — în aceeaşi zi — Sf. Apostoli adunaţi laolaltă, minus Toma (Ioan 20, 19; Marcu 16, 14). Tot în zi de Duminică s-a arătat apoi Sf. Apostoli, de faţă fiind şi Toma (Ioan 20, 26). Or, toate aceste arătări sînt motiv de „bucurie mare" (Cf. Matei 28, 8) şi această bucurie nu poate fi comemorată decît în ziua în care au avut loc arătările Domnului, adică Duminica.

c) Mîntuitorul a dat în zi de Duminică Sf. Săi Apostoli darurile cele mai mari şi mai dumnezeieşti, pe care le făgăduise acestora (Matei 16, 19; 18, 18; Ioan 14, 26; 15, 26; 16, 7—15 ş. a.). Astfel, în zi de Duminică le-a dat puterea de a ierta păcatele (Ioan 20, 19—23). Tot în zi de Duminică le-a dat deplinătatea darurilor Sf. Duh, şi anume în Duminica Cincizecimii, cînd s-a pogorît Sfîntul Duh asupra lor în chip de limbi ca de foc (F. Ap. 2, 1—5).

Pentru toate acestea, încă de pe timpul Sf. Apostoli creştinii ţin Duminica drept zi de odihnă închinată lui Dumnezeu: „În ziua întîi a săptămînii *(Duminică)* adunîndu-ne noi să frîngem pîinea, Pavel... a prelungit cuvîntul lui pînă la miezul nopţii" (F. Ap. 20, 7). „A frînge pîinea" înseamnă că Sf. Apostoli se adunau Duminica pentru săvîrşirea Sf. Liturghii.

În concluzie finală, prin ţinerea Duminicii în locul sîmbetei, creştinii nu calcă porunca a patra din Decalog.

Pr. prof. *Corneliu Sîrbu*

Din rugăciunile Bisericii noastre

Rugăciune înainte de Sf. Împărtăşanie

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, slăbeşte, lasă, milostiveşte-te şi-mi iartă mie păcătosului, netrebnicului şi nevrednicului robului Tău căderile în păcat, smintelile şi greşelile mele, toate cîte am păcătuit faţă de Tine, din tinereţele mele pînă în ziua şi ceasul de acum, fie cu ştiinţă, fie din neştiinţă, cu cuvîntul sau cu fapta, sau cu gîndul, sau cu cugetul, cu deprinderile şi cu toate simţurile mele. Şi pentru rugăciunile celeia ce fără de prihană te-a născut pe Tine, ale preacuratei şi pururea Fecioarei Maria, Maicii Tale, singura nădejde neînfruntată şi ocrotitoare şi izbăvitoarea mea, învredniceşte-mă fără de osîndă să mă împărtăşesc cu Preacuratele, nemuritoarele, de viaţă făcătoarele şi înfricoşătoarele Tale Taine, spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci, spre sfinţire, spre luminare, spre tărie, spre vindecare şi spre sănătatea sufletului şi a trupului şi spre ştergerea şi pierderea cu totul a cugetelor, a gîndurilor şi a deprinderilor mele cele rele şi a nălucirilor de noapte ale duhurilor celor viclene şi întunecate. Că a Ta este împărăţia şi puterea şi mărirea, cinstea şi închinăciunea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 15 aprilie 1975 Nr. 15—16

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Episcopul Dr. Vasile Stan (1875-1945)

– 100 de ani de la naştere şi 30 de la moartea sa –

La Răşinari, lîngă mausoleul mitropolitului Andrei Şaguna şi mormîntul mitropolitului Nicolae Colan, la umbra cetinei de brazi şi sub streaşina bisericii, odihneşte în Domnul episcopul ortodox al Maramureşului, fostul arhiereu-vicar al Mitropoliei Ardealului, Dr. Vasile Stan.

Născut la 30 ianuarie 1875, în comuna Sohodol, din Munţii Apuseni, din părinţi ţărani, a făcut studiile liceale şi bacalaureatul la Brad, Beiuş şi Braşov, apoi s-a înscris la Institutul Teologic din Sibiu, pe care l-a terminat în 1897. Fiind un tînăr distins, Biserica i-a acordat bursă de studii, îşi ia doctoratul, în 1908, în limba română, pe care o iubea ca sufletul său. A funcţionat ca profesor la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu.

Paralel cu activitatea sa didactic-educativă, profesorul Dr. Vasile Stan a desfăşurat una literară, făcînd din condeiul său o misiune. A scris mult, în special probleme de pedagogie, pentru ridicarea culturală a tagmei învăţătoreşti. În acest scop a redactat revista pedagogică „Vatra şcolară" şi a scris multe articole de interes religios-moral şi cultural-social. A fost un sprijinitor al mişcării cooperatiste din Transilvania.

Ca director de şcoală normală (1920—1928), păr. Vasile Stan a fost un şagunian autentic, preot legat de popor, de credinţa şi glia strămoşească, profesor şi educator deplin.

Ne amintim cu veneraţie de sufletul său mare, de mintea luminată şi inima sa părintească, plină de văpaia dragostei pentru copiii de ţărani săraci, veniţi însetaţi — după Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918 — să se lumineze la izvoarele culturii.

Admirăm, la această personalitate a Bisericii şi a şcolii noastre, *pasiunea sacră* cu care s-a îngrijit de buna creştere a viitorilor învăţători. Ziua şi noaptea era în mijlocul nostru şi ne sfătuia, ne corecta şi ne îndruma cu vorbă blîndă şi dulce, plină de răbdare, fără supărare şi fără enervare.

Pentru elevii săi, păr. Stan a fost omul lui Dumnezeu, trimis de El să ne hrănească cu pîinea valorilor absolute, să ne aprindă în inimi focul dragostei de adevăr, de bine şi de frumos, de dreptate şi înfrăţire, de libertate şi pace, de muncă şi jertfă.

Forţa morală, care a dinamizat acest om de-a lungul apostolatului şcolar, a fost credinţa în Dumnezeu şi încrederea fermă în posibilităţile spirituale ale poporului nostru, care aşteptau să fie actualizate şi valorificate multilateral. Ridicarea poporului, prin şcoală, către lumină şi cultură, către bunăstare morală, materială şi socială — alături de alte popoare avansate din Europa — a fost farul luminos care i-a călăuzit viaţa acestui vrednic dascăl.

Sfinte şi neuitate ne-au rămas cuvîntările sale la încheierea anilor şcolari 1924, 1925, 1926: Să ne refacem caracterele; Cunoaşte-te pe tine însuţi; Păziţi-vă curăţenia sufletului, etc.

Crescut în cultul muncii şi al omeniei româneşti, păr. Vasile Stan a trecut ponderea şcolii şaguniene pe *formarea personalităţii şi a caracterului moral, pe conştiinţa datoriei şi a responsabilităţii etice,* care revenea învăţătorului român, ca factor de seamă la ridicarea poporului către lumină şi cultură, după primul război mondial.

Ilustrul nostru educator ar fi dorit să fie în viaţă alături de fiecare din noi, să ne ştie înarmaţi cu cele necesare. De aceea, chiar în clipa plecării din şcoală ne trasează drumul luminos al misiunii noastre zicîndu-ne, cu glas de profet inspirat: „În lume nu este ceva mai nobil, mai măreţ, mai sublim, decît să dai tu lumină — binele dumnezeiesc — după care suspină toată făptura. Dar ca să puteţi lumina pe alţii, trebuie să vă luminaţi candela sufletului vostru, ca să nu se stingă în veci. Voi sînteţi chemaţi să închegaţi prin cultură . . . marea cucerire politică a neamului nostru, România întregită . . . pe care au visat-o şi pentru care au luptat şi au murit marii noştri înaintaşi, cu arma, cu scrisul, cu braţele . . . Înălţarea neamului este în mîna învăţătorului . . . munca este grea . . . de aceea trebuie să vă pregătiţi din toate puterile. Să mergeţi pe urmele înaintaşilor glorioşi care ne-au dat la Mărăşeşti cea mai strălucită probă despre energia şi vitalitatea acestui neam. Un Mărăşeşti vă aşteaptă şi pe voi, oaste aleasă, ca să seceraţi — prin abnegaţie şi vitejia voastră — un triumf tot aşa de strălucit în cultură ca şi pe terenul armelor." (Conf. An. Şc. norm. „Andrei Şaguna", Sibiu, 1926, p. 20.)

Episcopul Dr. Vasile Stan

De aceea, azi la o jumătate de secol de la rostirea acestor cuvinte de foc ceresc, cinstim memoria sa binecuvîntată de Dumnezeu şi îi mulţumim pentru buna educaţie pe care ne-a dat-o împreună cu pleiada distinşilor săi colegi-colaboratori: Ilie Beleuţă, Victor Păcală, Gheorghe Maior, Timotei Popovici, Eugen Todoran, Nicolae Regman, Aurel Popovici, Nicolae Oancea, Valer Olariu, Maria Pleşa şi alţii.

În anul 1928 pentru meritele sale deosebite, păr. Dr. Vasile Stan a fost numit de mitropolitul Nicolae Bălan, în demnitatea de arhiereu-vicar al Mitropoliei ardelene şi vreme de 10 ani i-a fost sfetnic preţios şi un ajutor de mare încredere în îndrumarea vieţii bisericeşti.

Ca vicar mitropolitan, el a devenit curînd părintele şi îndrumătorul preoţimii din Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu. Ne amintim cu drag de răbdarea mucenicească cu care asculta pe cei ce veneau la el din mari depărtări să-i ceară povaţă şi sfat pentru alinarea necazurilor, fără să se gîndească la oboseala sa. Avea o largă înţelegere pentru încercările şi durerile tuturor preoţilor şi credincioşilor. De aceea toţi plecau de la

(Continuare în pag. 4)

Gînduri pentru Joia Mare

„Iată omul" (Ioan 19, 5)

Ascultînd cele 12 Evanghelii, retrăim din nou astă seară „sfintele patimi" — cum numeşte Biserica noastră calvarul Mîntuitorului Iisus Hristos.

Dacă Duminica trecută ne-am bucurat, alături de fiii Ierusalimului, de intrarea, să-i zicem publică, a Domnului în Ierusalim, astăzi sufletul nostru este cutremurat pînă în străfunduri de suferinţele Fiului lui Dumnezeu întrupat.

Căci, sufleteşte, astă seară am fost şi noi alături de Iisus-Domnul nostru la Cina cea de Taină, în tinda casei părinteşti a Sf. Evanghelist Marcu; am fost martori ai impresionantei scene de înălţătoare smerenie, cînd Fiul lui Dumnezeu spală picioarele ucenicilor Săi; am ascultat şi noi pătrunzătoarea cuvîntare de despărţire a Mîntuitorului de ucenicii Săi, în care le spunea lor şi nouă: „Cel ce are poruncile mele şi le păzeşte pe ele, acela mă iubeşte" (Ioan 14, 21); am petrecut de asemenea cîteva momente de rugăciune în grădina plină de măslini a Ghetsimanilor; am asistat la actul respingător, la păcatul greu săvîrşit de Iuda, care, de dragul banilor, a vîndut pe Învăţătorul şi Binefăcătorul său; am fost apoi de faţă la pălmuirea lui Iisus în casa arhiereului Ana; ne-a întristat totodată lepădarea lui Petru în curtea lui Caiafa şi iată-ne, în sfîrşit, la reşedinţa lui Pilat, reprezentantul puterii romane în Ierusalim, care, după ce îl cercetează, declară celor ce îl acuzau pe Iisus: „Eu nici o vină nu aflu întrînsul" (Ioan 18, 38).

Iată însă că în înşiruirea de fapte dureroase pe care le retrăim astă seară se desprinde totuşi un moment luminos. Şi anume, după ce porunceşte soldaţilor să biciuiască pe Iisus şi după ce îi pune pe cap o coroană de spini, crezînd că prin aceasta va îndupleca cumva inimile celor ce strigau: „Răstigneşte-l", în această stare, cînd pătimirile morale şi fizice ale Mîntuitorului erau aproape la culme, Pilat îl prezintă din nou acuzatorilor Săi, spunînd: *„Iată omul!"* (Ioan 19, 5).

Prin aceste celebre cuvinte: „Iată omul — Ecce homo", care stau dedesubtul unei picturi tot pe atît de celebre, fără să vrea Pilat a devenit şi el un propovăduitor, un fel de Apostol al Mîntuitorului Iisus Hristos, căci prin ele ne spune tuturor, credincioşilor de totdeauna: Iată omul adevărat, iată omul în cel mai înalt şi frumos înţeles al cuvîntului.

Şi într-adevăr, noi ştim cu toţii că Domnul nostru Iisus Hristos a trăit întru totul dumnezeiasca Sa învăţătură. Dacă, de pildă, ne-a învăţat să fim blînzi, El a fost „blînd şi smerit cu inima"; dacă ne-a spus să fim milostivi, El a împărţit cu dragoste şi inimă largă binefacerile Sale pe de-a rîndul pe unde şi-a purtat paşii, înviind din morţi, vindecînd, săturînd mulţimile care îl ascultau ş. a. m. d.; dacă ne-a cerut să fim treji, să fim activi în viaţă, „să lucrăm cît este ziuă", după cum Însuşi ne spune, El n-a dat odihnă picioarelor Sale; dacă ne-a poruncit să fugim de lăcomia după bunuri materiale, El n-a avut „nici unde să-şi plece capul".

Iată însă că astă seară Iisus-Domnul trăieşte cele mai sublime laturi ale învăţăturii Sale. Căci tot El ne-a poruncit: „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvîntaţi pe cei ce vă blesteamă pe voi şi vă rugaţi pentru cei ce vă supără", „căci de iubiţi numai pe cei ce vă iubesc pe voi . . . şi de veţi îmbrăţişa cu dragoste numai pe prietenii voştri, ce lucru mare faceţi?" (Matei 5, 44.46—47). Ni se pare cumva împotriva firii această poruncă de a arăta dragoste celor ce ne vor şi ne fac rău. Şi totuşi Mîntuitorul aşa ne cere şi porunca Lui

(Continuare în pag. 2)

Gînduri pentru Joia Mare

(Urmare din pag. 1)

este dreaptă, pentru că răspunzînd cu foc la foc vîlvătaia va creşte mai mare şi nimeni n-o mai poate stinge, răspunzînd cu duşmănie la duşmănie dăm naştere la ură mai mare. Pe cînd dacă răspundem cu bunăvoinţă, cu bine la rău, cu o faptă bună la un act de duşmănie, cu o vorbă bună la o vorbă rea, atunci deschidem uşa binelui, care în final va triumfa. Şi iată că astă seară Iisus-Mîntuitorul priveşte cu blîndeţe şi compătimire pe prigonitorii Săi, pentru răutatea şi întunecimea lor sufletească, nu scoate nici un cuvînt de ocară la adresa lor, ba, dimpotrivă, răstignit fiind pe cruce se roagă pentru ei: „Părinte, iartă-le lor că nu ştiu ce fac."

Noi ştim apoi că, de obicei, suferinţa merge mînă în mînă cu păcatul, cu abuzurile noastre, cu modul neînţelept în care adesea concepem şi ne orînduim viaţa. Ori, Mîntuitorul păcat nu a avut şi totuşi a suferit.

De aceea, este momentul să ne reamintim şi de un alt aspect, cel mai important aspect care se desprinde din sfintele patimi ale Mîntuitorului pentru credincioşii de totdeauna, deci şi pentru noi cei de astăzi. Şi anume, trebuie să nu uităm nici o clipă că Iisus Mîntuitorul a suferit chinurile la care sîntem martori numai şi numai pentru noi, pentru luminarea noastră, pentru îndreptarea noastră, pentru scoaterea noastră din întunericul, din bezna rătăcirilor religioase şi morale, a păcatelor de tot felul, care frînează atît de mult cursul firesc şi ascendent al vieţii pe acest pămînt, îndepărtîndu-ne totodată de Dumnezeu, spre care trebuie să tindem cu toţii. Căci în beznă religios-morală se găsea lumea acum 2000 de ani la întruparea Fiului lui Dumnezeu, cînd oamenii se închinau la tot felul de închipuiri, ba şi împăraţilor romani, cînd sclavagismul era în floare, cînd desfrîul şi beţia erau la loc de cinste şi, cu durere spunem, în întuneric religios-moral se mai află şi cîte unii dintre noi. Căci beznă sînt superstiţiile, bigotismul şi alte false credinţe, spre care mai plecăm uneori urechea, dar care n-au nimic comun cu credinţa pe care ne-o propovăduieşte Biserica; în beznă ne aflăm cînd urîm pe fratele nostru, cînd ne bucurăm de răul altuia, cînd sfătuim în rău pe cineva, cînd mîncîm şi bem pînă nu mai ştim de noi, cînd, cu bună ştiinţă, fugim de muncă, trăind ca paraziţii pe spinarea altora, cînd băgăm mîna în buzunarul semenului sau în avutul obştesc, cînd scoatem din gura noastră vorbe pe care şi urechea le respinge, cînd ne lăsăm trupul robit desfrîului sau altor patimi destrămătoare, cînd ne abandonăm familia, copiii, de dragul unor beţii ale cărnii ş. a.

Că pentru noi a suferit Mîntuitorul, ne spune şi Sf. Apostol Pavel, cînd zice: „Trăiesc prin credinţa în Fiul lui Dumnezeu, care m-a iubit şi s-a dat pe sine pentru mine" (Gal. 2, 20), sau Sf. Apostol Petru, cînd ne încredinţează „că nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur v-aţi izbăvit din viaţa voastră cea deşartă, ci cu scump sîngele lui Hristos" (I Petru 1, 18—19), ori cum tot acest Apostol adaugă în altă parte: „Hristos a pătimit pentru păcatele noastre, el cel drept a pătimit pentru cei nedrepţi... să ne aducă la Dumnezeu" (I Petru 3, 18).

Pătimirile Mîntuitorului pe care Sf. noastră Biserică ni le aduce înainte prin slujbele sale, mai ales acum în Joia Mare, nu reprezintă deci o simplă amintire a unor fapte petrecute aievea în Ierusalim în urmă cu peste 19 veacuri, ci ele au o actualitate vădită şi permanentă pentru noi credincioşii. „Toată făptura s-a schimbat — spune o cîntare bisericească de astă seară — văzîndu-te pe Tine Hristoase, pe cruce răstignit. Soarele s-a întunecat şi temeliile pămîntului s-au cutremurat. Toate au pătimit împreună cu Tine."

Dacă întreaga fire a fost solidară cu pătimirile şi răstignirea lui Iisus, atunci cu atît mai mult se cuvine ca noi, coroana creaturii, făptura cea mai aleasă a lui Dumnezeu, să ne pătrundem pînă în străfundul sufletului nostru de înţelesul adînc pe care suferinţele Mîntuitorului le au pentru viaţa noastră. Această pătrundere însă să nu însemneze numai un simplu suspin, ci să însemneze regrete profunde pentru toate gîndurile, vorbele şi faptele rele, potrivnice voii lui Dumnezeu, săvîrşite pînă acum, să însemneze hotărîre fermă de a ne strădui să ne întărim şi să ne luminăm credinţa, hotărîre de a ne îmbunătăţi continuu viaţa, după modelul vieţuirii lui Iisus Hristos-Domnul, după modelul Omului Iisus Hristos, pe care Pilat l-a arătat întregii lumi în Joia Mare.

După cum în anotimpul primăverii în care ne aflăm totul renaşte la viaţă, totul se înalţă la lumină, totul este imaculat, totul se curăţă şi devine frumos, odihnitor, plăcut, tot aşa, prin învăţăturile şi Sf. Taine pe care ni le împărtăşeşte Biserica, prin Apostolul şi Evangheliile care se citesc, prin cîntările, rugăciunile şi slujbele care se fac în tot cursul Postului mare, culminînd cu cele din Joia Mare şi Vinerea Mare, sufletul nostru are imbolduri nenumărate de a se trezi din amorţeala în care s-ar afla, are elementele, mijloacele necesare de a se curăţa de orice întinăciune, de a-şi „lumina haina", cum ne îndeamnă cîntarea bisericească.

Să ne străduim deci cu toţii ca, cu ajutorul lui Dumnezeu, să transformăm permanent în bine frămîntătura aluatului nostru lăuntric, să modelăm continuu fiinţa noastră sufletească după chipul Mîntuitorului Iisus Hristos, pentru ca, în felul acesta, să întîmpinăm după cuviinţă Sfînta Sa Înviere.

Să nu uităm totodată că, vieţuind astfel, vom onora numele nobil de om şi de creştin pe care îl purtăm, vom face cinste familiei din care facem parte, obştei şi ţării în sînul căreia trăim şi ne vom învrednici şi de bucuria vieţii veşnice, cînd Cel Atotputernic ne va chema la Sine, ca pe unii ce „nu avem aici cetate stătătoare".

Diacon *Gh. Papuc*

Munca şi rugăciunea

Munca e o datorie impusă de Creator lui Adam. E o condiţie naturală de viaţă. În cartea lui Iov citim: „Omul se naşte spre osteneală, precum puii vulturului se ridică în aer, prin puterile lor" (5, 7). În cartea Facerii avem cuvintele acestea: „În sudoarea feţii tale îţi vei mînca pîinea ta, pînă te vei întoarce în pămîntul din care eşti luat" (Facere 3, 19). În cartea Pildelor citim: „Du-te, leneşule, la furnică şi vezi munca ei şi prinde minte! Ea, care nu are nici mai mare peste ea, nici îndrumător, nici sfătuitor, îşi pregăteşte de cu vară hrana ei şi îşi strînge la seceriş mîncarea. Sau mergi la albină şi vezi cît e de harnică şi ce lucrare iscusită săvîrşeşte. Munca ei o folosesc spre sănătate şi regii şi oamenii de rînd. Ea e iubită şi lăudată de toţi, deşi e slabă în putere, dar e minunată cu iscusinţa" (Pilde 6, 6—9). Tot în Cartea Pildelor citim că „Cel ce munceşte ogorul său se satură de pîine" (12, 11). Şi tot aici se spune: „Cel ce lucrează pămîntul lui se va îndestula de pîine, iar cel ce umblă după lucruri de nimic se va sătura de sărăcie" (28, 19).

Toată lumea ştie că munca e un mijloc de înălţare a vieţii materiale, dar puţini ştiu că munca e şi un mijloc de zidire a vieţii spirituale, a vieţii duhovniceşti, prin iubire. Acesta e unul din marile adevăruri ale credinţei noastre.

Ştim cu toţii că viaţa se manifestă şi iradiază în acţiune. A trăi înseamnă a acţiona, a lucra, a te manifesta. Nu există viaţă fără acţiune, fără lucrare. Toate acţiunile la rîndul lor izvorăsc din acelaşi principiu vital, după cum frunzele unui copac înmuguresc din acelaşi arbore.

Înainte de păcat, Biblia arată că munca lui Adam era mai plăcută, era o deprindere fără oboseală a facultăţilor fizice şi morale. După păcat, reţinem că fără sudoare şi fără osteneală Adam nu poate obţine hrană, fără trudă şi fără muncă pentru urmaşii lui nu poate fi pîine, fără aceasta nu poate fi viaţă. E necesar ca ploaia cerului să se amestece cu sudoarea frunţii, cu roua pămîntului şi cu căldura şi lumina soarelui, pentru a face să rodească ogorul, cîmpul, livada.

Pilda muncii a fost desăvîrşită de Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care, pentru a înobila munca s-a supus şi El acestei legi, muncind cu braţele, sub ascultarea Fecioarei Maria şi a dreptului Iosif (Luca 2, 51). Prin pilda vieţii Mîntuitorului, porunca muncii a fost întărită şi ea a devenit cea mai frumoasă manifestare a unei adevărate vieţi omeneşti.

Mîntuitorul e numit „teslarul" (Marcu 2, 3), iar Sf. Matei îl numeşte „fiul teslarului" (13, 55)

Sf. Pavel în timpul liber se ocupa cu lucrarea corturilor şi îşi cîştiga cele necesare traiului cu mîinile sale, aşa după cum le spune preoţilor bisericii din Efes: „Singuri ştiţi că cu mîinile acestea am lucrat pentru nevoile mele şi ale tovarăşilor mei" (F. Ap. 20, 34).

Tot Sf. Pavel, ca un tîlcuitor credincios al poruncilor lui Hristos, va enunţa frumuseţea şi datoria muncii, cînd le va scrie credincioşilor din Tesalonic: „Cine nu vrea să lucreze, acela să nu mănînce" (3, 10).

În literatura celor dintîi veacuri creştine aflăm mărturii grăitoare şi foarte preţioase cu privire la muncă.

Creştinismul a putut înlătura părerile unor categorii sociale ale lumii vechi despre muncă, restabilind munca în demnitatea ei.

Două principii au stat la baza propovăduirii creştine prin care s-a explicat semnificaţia muncii: Principiul paternităţii comune în sensul că toţi aveau un singur Tată în ceruri şi principiul înfrăţirii universale în Iisus Hristos.

În concepţia Sf. Părinţi, munca este un mijloc de a dobîndi în mod cinstit bunurile materiale şi spirituale.

În concepţia Sf. Vasile cel Mare, munca este o poruncă, un factor de educaţie, un mijloc de întreţinere a vieţii şi un principiu din care izvorăşte iubirea faţă de Dumnezeu şi faţă de semen.

Sf. Ioan Gură de Aur consideră munca drept temelie a vieţii sociale.

Sf. Ambrozie porneşte de la ideea biblică după care omul a fost creat pentru muncă, susţinînd că nici o virtute nu poate exista fără muncă.

Adevărata muncă nu se poate deprinde şi înfăptui decît prin cea mai mare dintre virtuţi, prin iubire, din care izvorăşte rugăciunea cea fierbinte a credinciosului. Fiecare obiect pe care-l creează munca omului trebuie să fie un reflex al iubirii, un produs al dragostei şi al rugăciunii sale. Numai munca care izvorăşte din cea mai curată iubire şi are la temelia ei rugăciunea poate fi creatoare de înalte valori materiale şi spirituale, ea e singură care poate da înţeles şi frumuseţe vieţii.

Ce lucru sfînt şi minunat e rugăciunea! E înălţarea minţii şi voinţei noastre către Dumnezeu. E vorbirea noastră intimă cu Dumnezeu. După cum un soldat nu poate învinge fără arme tot aşa nici un creştin nu poate învinge în lupta pe care trebuie s-o ducă împotriva păcatului fără arma rugăciunii. Şi cît de frumoasă e biruinţa pe care o cîştigăm în munca noastră prin rugăciune!

Mîntuitorul a împletit în activitatea Lui munca şi rugăciunea. Două realităţi pe care creştinii primelor veacuri le-au cuprins în deviza: „Roagă-te şi munceşte!"

Viaţa noastră e o bătălie. Păcatul ne urmăreşte pretutindeni, ispitele, patimile, prieteniile rele etc., fac ca luptă să fie viaţa omului pe pămînt. Pentru această luptă Dumnezeu ne-a dăruit între alte mijloace şi rugăciunea.

Rugăciunea e suspinul care se înalţă la Dumnezeu dintr-o inimă zbuciumată şi care vrea să-l laude pe Dumnezeu, să-i ceară ajutorul şi să-i mulţumească pentru darurile primite. Cum vorbeşte un copil către tatăl său aşa e rugăciunea noastră către Dumnezeu.

Cînd recunoaştem păcatul pe care l-am săvîrşit îi cerem iertare lui Dumnezeu, atunci sufletul nostru se înalţă la Dumnezeu, se roagă.

Mîntuitorul s-a rugat tot timpul, dar mai ales înaintea unor lucrări mari pe care avea să le săvîrşească. Înainte de a-şi începe propovăduirea Sa a ajunat şi s-a rugat timp de patruzeci de zile. În timpul celor trei ani de activitate publică îl vedem umblînd, învăţînd, săvîrşind minuni şi rugîndu-se, mai ales în timpul nopţii (Luca 6, 12).

Înainte de alegerea ucenicilor, petrece toată noaptea în rugăciune. Cînd săvîrşeşte minuni se roagă (Luca 9, 16; 22, 17—19). La mormîntul lui Lazăr Mîntuitorul a rostit una dintre cele mai frumoase rugăciuni, cînd a zis: „Părinte, mulţumescu-ţi că m-ai ascultat. Ci eu ştiam că pururea mă asculţi, dar grăit-am pentru mulţimea care stă împrejur, ca să creadă că tu m-ai trimis pe mine" (Ioan 11, 41—42).

Pentru trebuinţele noastre sufleteşti ca şi pentru cele trupeşti, Mîntuitorul ne-a lăsat cea mai frumoasă formă de rugăciune: „Tatăl nostru".

Puterea rugăciunii e mare. Paginile Sf. Evangheliі sînt pline cu exemple din care înţelegem puterea cea mare a rugăciunii.

Fericirea noastră pămînteasca, pacea şi buna înţelegere dintre neamuri şi popoare le putem cîştiga prin muncă cinstită şi prin rugăciune, căci Mîntuitorul ne învaţă, zicînd: „Amin, amin, grăiesc vouă că orice veţi cere de la Tatăl în numele Meu vă va da" (Ioan 16, 23).

Al. Moisiu

Date despre organizarea bisericească a românilor transilvăneni înainte de Mihai Viteazul

Problema începuturilor Mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei a fost obiect de aprofundate cercetări din partea istoricilor Bisericii române. Această Mitropolie ar data din sec. XV (1494), şi chiar dintr-o perioadă mai îndepărtată.

Unii cercetători situează începutul timpuriu al vieţii bisericeşti a românilor ortodocşi din Transilvania. Reluînd un pasaj din opera istoriografului Gheorghe Kedrenos, au socotit că principele Gyula, venind pe la mijlocul secolului al X-lea, cînd monahul grec Ierotei, hirotonit episcop de patriarhul Teofilact al Constantinopolului, avea reşedinţa la Alba Iulia, ceea ce ar fi fost de fapt prima episcopie ortodoxă canonică a Transilvaniei.

Noile descoperiri arheologice executate de Direcţia Monumentelor Istorice la Alba Iulia, începînd din anul 1970, vin a confirma această teză, pusă în armonie şi cu menţiunile documentare.

Din scrisoarea papei Grigorie IX, din 1234, către regele Ungariei Bela, aflăm că, în episcopatul Cumaniei, valahii primeau tainele de la nişte „pseudo-episcopi" de rit grecesc şi că unii unguri şi teutoni ajunşi pe aceste locuri trec la dinşii. Acest fapt atestă existenţa unei organizaţii bisericeşti ortodoxe ardelene.

Împotriva „schismaticilor" (ortodocşilor) se preconizează de papalitate oprirea de la săvîrşirea slujbelor bisericeşti şi de la zidirea de biserici sau capele în regatul Ungariei (1279).

Din şirul ierarhilor români din secolele XV—XVI amintim pe Ioan I din Hunedoara (în 1456), Marcu din Feleac (în 1486), Daniil din Feleac (în 1488), Ştefan (în 1516), Ioan II (în 1533), Petru din Feleac (1537—circa 1550), Ioan III din Peşteana (1553), Hristofor I din Geoagiu (1557—circa 1559), Sava I din Lancrăm (circa 1159—circa 1570). La Vad se cunosc în această perioadă episcopii Atanasie (în 1529—circa 1546), Tarasie (1546—circa 1549), Gheorghe (1550—circa 1551) şi Marcu (1557).

Luminiţele credinţei aprinse la altarul acestor prime scaune episcopale de la Hunedoara şi Lancrăm, împreună cu făcliile de la Vad şi Feleac, stăpînite de Voievodul Ştefan cel Mare, precum şi cele de la Geoagiu, au fost cuprinse de piosul Voievod Mihai într-un mănunchiu măreţ, pe care l-a ctitorit la Bălgrad, reşedinţa statornică a sa, dăruindu-i o strălucire cuvenită unei Mitropolii cu adevărat voievodale româneşti. În sprijinul acestei teze, s-a invocat argumentul că Eftimie, mitropolit ortodox al românilor transilvăneni, fusese sfinţit prin 1572 de către patriarhul sîrb Macarie al Ipekului.

Datina de veacuri era ca ierarhii români din părţile sudice ale Transilvaniei să se sfinţească de către mitropoliţii Ungrovlahiei, iar cei din părţile nordice — de către vlădicii Moldovei.

Mitropoliţii Ungrovlahiei aveau încă din 1401 jurisdicţia de exarhi ai „Ungariei şi ai Plaiurilor", titulatură întîlnită la mitropoliţii Macarie (1518—1521) şi Varlaam (1541) care se numeau exarhi „ai Plaiurilor".

Mitropoliţii Anania (1554), Efrem (1558—1556), Daniil (1566) şi mai sus amintitul Eftimie (1568—1576) îşi schimbă titulatura de „arhiepiscop" cu cea de „arhimitropolit", consecinţă a faptului că ierarhii din sudul Transilvaniei — sufragani ai mitropoliţilor din Ungrovlahia — purtau şi ei titlul de „mitropolit".

Dacă în vorbirea populară, românii foloseau atît pentru episcop cît şi pentru mitropolit termenul de „vlădică", se pare că din secolul al XVII-lea acesta se folosea, în documentele oficiale, numai pentru mitropoliţi. În acest sens exista un vlădică şi la Bălgrad, încă din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Decretele latine îi numesc pe mitropoliţii Transilvaniei numai „episcopi".

În privinţa raporturilor ierarhice dintre Mitropolia Transilvaniei şi cea a Ungrovlahiei, acestea le înţelegem în sensul că Mitropolia Ungrovlahiei avea sub oblăduirea ei pe mitropoliţii Bălgradului, hirotonindu-le vlădicii şi îngrijindu-se de păstrarea tezaurului de credinţă ortodoxă. Din punct de vedere administrativ, Biserica ortodoxă a Transilvaniei avea rînduieli proprii ortodoxiei române.

Revenind la şirul mitropoliţilor de la Bălgrad, adăugăm că Eftimie a fost mai întîi egumen la Mănăstirea Neamţ, cărturar şi scriitor de cronici; venind în Transilvania, principele catolic Ştefan Báthory îl preţuieşte ca pe un om deosebit „prin învăţătură, ştiinţă, purtări cinstite şi viaţă cuviosă".

S-a emis părerea că dacă mănăstirea-reşedinţă şi catedrala de lîngă cetatea Albei Iulii, atestată în 1580, n-au fost clădite de către preotul Ioan din Peşteana, viitorul mitropolit de la Bălgrad, atunci le va fi zidit Eftimie, primul care şi-a avut reşedinţa la Bălgrad.

După o scurtă arhipăstorire, Eftimie pleacă din scaun de bună voie, lăsînd ca urmaş pe un ucenic al său, Hristofor (1574—1579), „episcop al popilor români din Ardeal" şi al celor ce ţin de legea românească sau grecească, adică ortodoxă. Hristofor a fost şi el un „om vrednic prin învăţătura sa", de bună seamă un ucenic al lui Eftimie.

Murind Hristofor, preoţii români ardeleni l-au ales pe Ghenadie (1579—1585), întărit de dieta ardeleană. El fusese hirotonit la Tîrgovişte cu titlul de „mitropolit al întreg ţinutului din Ardeal şi Orăzii Mari", fiind primul ierarh român din Transilvania, care apare în mod oficial cu această titulatură.

Graţie conlucrării dintre mitropolitul Ghenadie şi mitropolitul Serafim al Ungrovlahiei, s-a tipărit în 1581, de către Coresi, la Braşov, „Evanghelia cu învăţătură". Ghenadie a fost totodată şi primul vlădică transilvănean despre care avem dovezi sigure că a locuit în Alba Iulia. O hotărnicie de moşie din anul 1580 arată că mănăstirea mitropolitană exista atunci, cu biserica mai la sud, şi cu casa de reşedinţă mai la nord, spre cetate, iar un document din 1581 preciza că lîngă grădina principelui Cristofor Báthory, se afla casa episcopului românilor, care era atunci Ghenadie. Ştirea aceasta este întregită de alta din 1583, dată de iezuitul italian, cronicarul Possevino, care arată că românii aveau un mitropolit cu reşedinţa în Alba Iulia.

După moartea lui Ghenadie, a fost întărit ca „episcop şi superintendent al bisericilor româneşti din Ardeal şi părţile ungureşti" Ioan IV (1585—1605), fostul egumen de la Prislop, om învăţat, cumpătat, cu viaţă curată şi evlavios. Sfinţit la Tîrgovişte, Ioan aduce din partea voievodului Ţării Româneşti Mihnea Turcitul o scrisoare de recomandare către principele Transilvaniei, Sigismund Báthory.

Mitropolitul Ioan a continuat să păstorească în vremea lui Mihai Viteazul, care a izbutit să realizeze în condiţiile ştiute unitatea politică a celor trei ţări româneşti, „în acele zile de nădejdi mari, de bucurii puţine şi de întristare destulă, pe urmă".

Ameninţat de pericolul otoman, Mihai Viteazul trimite în 1595 la Alba Iulia o solie condusă de mitropolitul Eftimie din Tîrgovişte, Luca, episcopul Buzăului, şi Teofil, episcopul Rîmnicului, pentru încheierea unei alianţe politice şi militare cu Sigismund Báthory. Prin acel tratat, Sigismund se obliga să lase toată ceata preoţească şi călugărească a românilor transilvăneni în vechile lor datini, obiceiuri, rituri şi ceremonii şi în libertatea de a-şi putea încasa venitele obişnuite. Totodată, bisericile româneşti de sub stăpînirea lui Sigismund vor fi în viitor sub jurisdicţiunea şi dispunerea arhiepiscopului din Tîrgovişte, după dreptul bisericesc şi rînduielile acelei ţări.

O urmare a tratatului din 1595 a fost că vlădica Ioan putea să-şi încaseze de acum florinul anual şi în ţara Făgăraşului.

În condiţiile prielnice create prin tratatul din 1595, Mihai Vodă a venit în 1597 la Alba Iulia, unde principele Sigismund Báthory îi va îngădui să zidească o „frumoasă biserică românească nouă", locaş de închinare şi reşedinţă a mitropoliţilor ortodocşi ai Transilvaniei.

† EMILIAN
Episcop-vicar

Oameni şi slove-omagiu

De sub teascurile întreprinderii poligrafice sibiene a apărut de curînd cartea: „Oameni şi slove", file din istoria artelor grafice din Sibiu, începînd din 1528, cînd a luat fiinţă prima tiparniţă din cetatea de pe malurile Cibinului, şi pînă-n 1968 cînd s-au împlinit 440 ani de la acest eveniment. Lucrarea aparţine sîrguinciosului şi priceputului tipograf pensionar Viorel Gh. Munteanu şi conţine 288 pagini, pe capitole ce cuprind întreaga „evoluţie a tiparului sibian în corelaţie cu cel transilvan şi european după cum accentuează în prefaţă tînărul profesor de istorie sibian Nicolae Branga. În acelaşi timp ea constituie un omagiu adus înaintaşilor şi îndemn pentru generaţiile de tipografi de azi şi de mîine. Pentru realizarea lucrării şi-au mai dat concursul directorul Întreprinderii poligrafice Sibiu, Mircea Oprişiu, Veturia Jugăreanu—bibliotecar-şef la Muzeul Brukenthal, părintele prot. Ioan Beju — directorul bibliotecii mitropolitane din Sibiu. Cartea se deschide cu un „motto" citat din Bariţiu, pe care îl reproducem întocmai:

„Între toate aflările minţii omeneşti... eu preţuiesc următoarele trei: limba, scrierea şi tipografia, pentru că acestea ajută cultura minţii şi inimii omeneşti... Tiparul ajunge a fi astăzi lumina lumii, apostolul omenirii..., osînda nedreptăţii, scutul asupririlor..."

Între cele 22 capitole ale cărţii, menţionăm cele dedicate lui Gutenberg, inventatorul tiparului, de la moartea căruia s-au împlinit tot atunci, cu prilejul aniversării, 500 de ani; tipografii sau ateliere existente la Sibiu şi lucrările tipărite aici, între care tipografia noastră bisericească ocupă un loc de frunte cu reproduceri-facsimil din Calendarul bisect, pe anul 1825, „Telegraful Român" (primul număr pag. 1), „Abecedarul" din 1862, „Manuducere" pentru învăţători, 1862, „Elemente de istorie" pentru şcolile populare române greco-orientale, 1870", „Foişoara Telegrafului Român", 1877, „Istoria naturei" de Zaharia Boiu, 1870, „Programa Gimnasiului public român" din Bradu, 1877, „Transilvania — foaia Asociaţiunii Transilvane" ,1882, şi altele, tipărite în tipografia înfiinţată de marele mitropolit Şaguna în urmă cu 125 ani.

La capitolul „Bibliofili şi biblioteci sibiene", se arată că biblioteca Mitropoliei ortodoxe-române din Sibiu este menţionată în documente de prin anul 1680, cînd îşi avea sediul la Alba Iulia, ca prima bibliotecă românească de pe aceste meleaguri, cu toate peripeţiile prin care a trecut pînă astăzi. La capitolul: „Informare", privitor la activitatea corului tipografilor sibieni, se precizează că în timp de 80 de ani de existenţă, începînd cu 1884, a avut 25 de dirijori, însă cu cel mai lung stagiu de dirijor şi cu cele mai frumoase rezultate se poate mîndri Gheorghe Şoima, profesor la Institutul teologic din Sibiu.

Lucrarea cuprinde şi alte capitole, ea însemnînd un important aport la cunoaşterea aportului pe care Sibiul l-a adus la îmbogăţirea patrimoniului cultural al poporului nostru.

Nic. D. Găvozdea

O nouă carte cu caracter bisericesc

„Colecţia de artă religioasă veche a Arhiepiscopiei Timişoarei şi Caransebeşului", editată de Mitropolia Banatului în anul 1973, în condiţii grafice foarte bune, este „rod al străduaniilor părintelui Ion B. Mureşianu", cum apreciază Î. P. S. Mitropolit Nicolae Corneanu în prefaţa acestei cărţi cu care se îmbogăţeşte viaţa noastră bisericească şi care este menită să scoată în relief „aportul adus din depărtate vremi" de Ortodoxia românească din Banat, „la temeluirea culturii şi civilizaţiei româneşti".

Lucrarea cuprinde 131 reproduceri fotografice (25 colorate şi 126 alb-negru), dintre cele mai importante piese ce se găsesc în colecţia de artă religioasă veche din incinta Catedralei mitropolitane din Timişoara, care cuprinde icoane pe lemn, sticlă şi pînză, manuscrise documente şi bucoavne, obiecte de cult şi ţesături, sculpturi în lemn sau piatră. Colecţia a luat naştere în 1962 şi a fost îmbogăţită an de an, însumînd astăzi 1000 de piese, adunate din bisericile bănăţene şi datînd din secolele XIV, XVII, XVIII şi XIX.

Organizarea acestei colecţii dovedeşte preţuirea care o arată conducerea Mitropoliei Banatului faţă de urmele trecutului nostru bisericesc de pe aceste meleaguri, străduania de valorificare a creaţiilor lăsate moştenire de urmaşi, manifestări ale sufletului poporului nostru, admirate de toţi care ne vizitează ţara.

În „Cuvîntul lămuritor" păr. I. B. Mureşianu încadrează apariţia acestor creaţii artistice în istoria Bisericii şi a poporului nostru din Banat, semnalînd cîteva momente mai însemnate ale dez-

(Continuare în pag. 4)

O nouă carte ...

(Urmare din pag. 3)

voltării istorice, culturale şi sociale în care ele au luat naştere.

Cartea cuprinde o orînduire a pieselor din colecţie aşezate pe teme, lista manuscriselor şi tipăriturilor apărute pînă la 1800, care se găsesc în colecţie, precum şi aşezarea cronologică a zugravilor şi pictorilor bisericeşti autohtoni sau care au activat în Banat, indicîndu-se şi lucrările lor şi locul unde se păstrează acestea.

Cartea se încheie cu bibliografia şi indicele alfabetic.

Orînduirea întregului material în mod sistematic şi ştiinţific dă posibilitatea utilizării acestei cărţi de către toţi doritorii de-a cunoaşte şi studia arta veche din Banat, ea constituind totodată şi un îndemn în a preţui şi păstra cu maximă grijă comorile de artă de la înaintaşii noştri.

Pr. *F. Costea*

Episcopul Dr. Vasile Stan . . .

(Urmare din pag. 1)

el mulţumiţi, mîngîiaţi, uşuraţi şi înălţaţi duhovniceşte, căci simţeau că au alături de ei un suflet nobil, care îi încuraja cu povaţa sa blîndă şi cu sfatul său înţelept.

În 1938, arhiereul-vicar Vasile Stan este ales ca episcop al nou înfiinţatei episcopii a Maramureşului pe care, datorită experienţei sale bogate, o organizează, în scurt timp, cu instituţiile necesare, în împrejurări grele. Dar dictatul de la Viena, din august 1940 şi cotropirea Transilvaniei de Nord de către fascişti, opresc cursul acestui progres bisericesc ortodox atît de promiţător şi silesc pe vlădica Vasile să revină la Sibiu în pribegie vreme de patru ani. Aici îşi duce în tăcere durerea pentru suferinţa turmei rămasă fără păstor şi aştepta cu mare încredere ziua dezrobirii care a venit spre bucuria tuturor în 1944.

Dus de dorul misiunii sacre de-a fi în mijlocul turmei duhovniceşti încredinţate lui şi de dragostea de-a aduce mîngîiere poporului nostru dezrobit, în toiul iernii lui decembrie 1944/45, s-a întors la reşedinţa sa în Maramureşul lui Dragoş Vodă. Dar îmbolnăvindu-se a venit iar la Sibiu pentru a-şi îngriji sănătatea. Dumnezeu însă l-a chemat la Sine, în ziua de 13 aprilie 1945.

La moartea sa, mitropolitul Nicolae Bălan a spus: „Biserica noastră pierde în P. S. Vasile un slujitor devotat, un caracter integru, un om conştiincios de care erai sigur că, la orice lucru l-ai fi trimis, îl va îndeplini, punîndu-şi la contribuţie fără precupeţire, toate puterile“ (T. R. nr. 17, 1945).

La centenarul naşterii şi trei decenii de la moartea episcopului Vasile Stan, îi aducem cu toţii un profund omagiu pentru tot ce a făcut şi ne rugăm ca Dumnezeu să-i facă parte de odihnă fericită sufletului său bun.

Făcînd această evocare, noi urmăm îndemnul Sf. Apostol Pavel care zice: „Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri care v-au grăit vouă cuvîntul lui Dumnezeu şi le urmaţi credinţa“ (Evrei 13, 7).

Prot. *Simion Radu*

Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe

În 23 aprilie prăznuim în fiecare an pe Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe.

Sfîntul Gheorghe a trăit în vremea împăratului Diocleţian (284—305). De loc se trăgea din părţile Palestinei şi anume din Lyda, o localitate din apropierea vestitului port Iafa.

Tînărul Gheorghe s-a născut în anul 280 şi făcea parte dintr-o familie de creştini. Ca şi tatăl său învaţă meşteşugul armelor şi curînd datorită calităţilor sale deosebite ajunge în înalta funcţie de eparh sau ighemon, adică avea gradul de ofiţer superior, fiind comandantul armatei din acel ţinut.

Împăratul Diocleţian, pe care istoria îl caracterizează ca pe cel mai crud persecutor al creştinilor, după mărturia lui Eusebiu al Cezareii, martor ocular, a pornit o campanie împotriva celor ce-l mărturiseau pe Hristos cu intenţia de a desfiinţa creştinismul, supunîndu-i mai întîi la pedepse mai uşoare pentru a-i determina să se lepede de noua credinţă, iar dacă stăruiau în această mărturisire îi ameninţa cu chinuri grele, ba chiar şi cu pierderea vieţii.

Eparhul Gheorghe nu numai că nu se supune poruncii împărăteşti de a-i urmări şi persecuta pe creştini, ci îndrăzneşte să arate împăratului desertăciunea credinţei în idoli, care sînt născociri omeneşti şi au „un chip de dumnezeu“ (Isaia 46, 6), fiind „alcătuiţi cu lovituri de ciocan“ (Isaia 44, 12), idolul stînd „fără să se clintească din loc şi nu dă răspuns celui care strigă iar din primejdii nu-l scapă“ (Isaia 46, 7).

Pentru acest curaj de a-l mărturisi făţiş pe Hristos, ostaşul Gheorghe va atrage asupra sa fel de fel de cazne (pedepse) prin care se urmărea lepădarea de dreapta credinţă, ca, în cele din urmă, să se ajungă chiar la exterminarea sa. Neînfricatul mărturisitor al lui Hristos ştia cuvîntul Domnului în a cărui putere nădăjduia: „La dregători şi la regi veţi fi duşi pentru mine . . . şi veţi fi urîţi pentru numele meu; dar cel ce rabdă pînă în sfîrşit, acela se va mîntui“ (Matei 10, 18.22).

Şi Domnul Hristos era cu Gheorghe căci din mai multe încercări îl scapă nevătămat. Astfel este străpuns cu sabia, este tras pe roată, este aruncat într-o groapă cu var nestins, este obligat să se încalţe cu cizme în ale căror tălpi sînt bătute cuie înroşite în foc şi îndemnat cu cuvintele: „Aleargă, Gheorghe, aleargă, ca să ajungi mai repede la stăpînul tău.“

Mărturisitorul Gheorghe sta însă neclintit în credinţa sa, avînd mereu în inima sa cuvintele Mîntuitorului Iisus Hristos: „Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă . . . Oricine va mărturisi pentru mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi şi eu pentru el înaintea Tatălui meu care este în ceruri“ (Matei 10, 28.32).

Văzînd această tărie a Sf. Gheorghe mulţi dintre martorii pătimirilor sale au trecut la credinţa creştină, primind şi ei de bunăvoie chinuitoarele pătimiri pentru mărturisirea dreptei credinţe, între aceştia numărîndu-se chiar şi împărăteasa Alexandra, care a murit în temniţă.

Pentru că prigonitorii au văzut că în loc să scadă numărul celor ce mărturiseau pe Iisus Hristos prin pedepsele aplicate, acest număr creşte, au hotărît să aplice pedeapsa capitală: suspendarea funcţiilor vitale prin tăierea capului, lucru care s-a şi întîmplat la 23 aprilie, anul 303.

Astfel Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe, ca şi oarecînd Sf. Ioan Botezătorul şi Sf. Apostol Pavel, prin moarte de martir a preamărit pe Domnul Hristos.

Numele Gheorghe, care în limba greacă înseamnă plugar sau agricultor, este un nume simbolic, arătînd faptul că Sf. Gheorghe prin viaţa sa model, prin credinţă creştină statornică şi prin mărturisire neşovăielnică s-a învrednicit de Dumnezeu ca să tragă o brazdă adîncă în ogorul Bisericii Sale „pe care a cîştigat-o cu însuşi sîngele său“ (F. A. 20, 28), primind de la El „cununa dreptăţii pe care El, Dreptul Judecător, va da-o în ziua aceea, tuturor celor ce au iubit arătarea lui“ (II Tim. 3, 8).

Credincioşii ortodocşi români din totdeauna l-au cinstit pe Sf. Gheorghe ca pe un mare mucenic, ridicînd în cinstea sa biserici şi punînd numele lui pruncilor lor.

Prin viaţa sa aleasă şi faptele sale de credinţă Sf. Gheorghe s-a învrednicit a ajunge în preajma tronului ceresc şi participă la Sfînta Liturghie cerească împreună cu apostolii, patriarhii, profeţii, cuvioşii şi mucenicii, preamărind pe Mielul lui Dumnezeu care a ridicat păcatele lumii, totodată rugîndu-se pentru pacea şi buna aşezare a întregii lumi.

Pr. *T. Burcuş*

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

Biserica — unica păstrătoare şi interpretă infailibilă a Cuvîntului lui Dumnezeu

— „Şi pe el l-a dat cap bisericii care este trupul Lui“ (Ef. 1, 22).

— „Biserica Dumnezeului celui viu este stîlp şi temelie a adevărului“ (I Tim. 3, 15).

— „Cel ce vă ascultă pe voi, pe mine mă ascultă şi cel ce ce se leapădă de voi, se leapădă de mine, iar cel ce se leapădă de mine, se leapădă de Cel ce m-a trimis pe mine“ (Luca 10, 16).

— „Adevăr zic vouă, cel ce nu intră pe uşă, în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur şi tîlhar, iar cel ce intră prin uşă este păstorul oilor. Acestuia, portarul îi deschide şi oile ascultă glasul lui . . . El merge înaintea lor şi oile merg după el, căci cunosc glasul lui. Iar după un străin ele nu vor merge ci vor fugi de el, pentru că nu cunosc glasul străinilor“ (Ioan 10, 1—5).

— „De-ţi va greşi ţie fratele tău, mergi şi mustră-l pe el între tine şi el singur, iar de nu te va asculta ia cu tine încă unul sau doi . . . şi de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică să-ţi fie ţie ca un păgîn şi vameş“ (Matei 18, 15—17).

— „Şi pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică, întîi Apostoli, al doilea prooroci, al treilea învăţători . . . Oare toţi sînt apostoli? Oare toţi sînt prooroci? Oare toţi sînt învăţători?“ (I Cor. 12, 28—29).

— „Şi El a dat pe unii ca să fie Apostoli, pe alţii prooroci, pe altii binevestitori, pe alţii păstori şi învăţători, spre desăvîrşirea sfinţilor, la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos, pînă vom ajunge toţi la unitatea credinţei şi a cunoaşterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvîrşit, la măsura vîrstei plinătăţii lui Hristos, ca să nu mai fim copii şi jucăria valurilor, purtaţi încoace şi încolo de orice vînt al învăţăturii prin înşelăciunea oamenilor, prin vicleşugul lor, spre uneltirea rătăcirii, ci ţinînd adevărul, în iubire, să sporim întru toate, pentru El, care este capul, Hristos“ (Ef. 4, 11—15).

— „Drept aceea, luaţi aminte de voi înşivă şi de toată turma întru care Duhul Sfînt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu pe care a cîştigat-o cu însuşi sîngele său“ (F. Ap. 20, 28).

— „Pentru că Dumnezeu nu este al neorînduielii, ci al păcii. În toate bisericile Sfinţilor, meile voastre să tacă în Biserică . . . Iar dacă voiesc să înveţe ceva să întrebe acasă pe bărbaţii lor“ (I Cor. 14, 33).

— „Dacă cineva nu e tălmăcitor să tacă în biserică şi să-şi grăiască numai sieşi“ (I Cor. 14, 28).

— „Dar în Biserică vreau să grăiesc cinci cuvinte cu înţeles ca să învăţ şi pe alţii, decît zece mii de cuvinte în limbi“ (I Cor. 14, 19).

— „Vă îndemn, fraţilor, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca toţi să vorbiţi la fel şi să nu fie dezbinări în sînul vostru, ci să fiţi cu totul uniţi în acelaşi cuget şi în aceeaşi înţelegere“ (I Cor. 1, 10).

— „Nu poate avea pe Dumnezeu Tată, cine nu are Biserica mamă. În afară de Biserică nu există mîntuire. Cei ce părăsesc Biserica, îmbrăţişînd vreo erezie, îşi pierd mîntuirea, pentru că au părăsit capul şi obîrşia adevărului“ (Sf. Ciprian).

— „Ceea ce este sufletul pentru trupul omului, aceasta este Duhul Sfînt pentru trupul lui Hristos, care este Biserica. Sfîntul Duh lucrează în toată Biserica ceea ce lucrează sufletul în toate mădularele unui singur trup“ (Fer. Augustin).

— „Cei ce se numesc acum episcopi, se numeau la început Apostoli, dar cu trecerea timpului, numele de apostoli s-a rezervat însă apostolilor cu adevărat; iar cel de episcop s-a dat celor numiţi odinioară Apostoli“ (Fer. Teodoret de Cir).

— „Dacă Domnul Iisus Hristos a trimis pe Apostoli la predicare, nu trebuie primiţi alţi predicatori decît cei rînduiţi de Hristos“ (Tertulian).

— „Trebuie supunere către cei care sînt preoţi în Biserică, către cei care au succesiune de la Apostoli. Căci, ei, odată cu succesiunea episcopatului, au primit cu voinţa Tatălui darul sigur al adevărului, ceilalţi, însă, care sînt lipsiţi de succesiune, şi care şi-o adună de oriunde, trebuie bănuiţi“ (Sf. Irineu).

Diacon *Ioan I. Ică*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA“ SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 1 mai 1975 Nr. 17—18

Biblioteca Orășănească "Ștefan Gheorghiu"
str. Ch. Beriţiu Nr.5
Sibiu

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Învierea Domnului, praznicul bucuriei și al păcii*

Bucuria şi pacea sînt cu adevărat însuşirile de seamă ale marelui praznic al Învierii Domnului, sînt două mari realităţi care se împletesc în viaţa Bisericii noastre, în viaţa noastră a fiecăruia, atunci cînd sîntem pătrunşi de adevărul Învierii Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

De altfel, între bucurie şi pace este o strînsă legătură, ele condiţionîndu-se sau sprijinindu-se una pe alta. Căci bucurie înseamnă în primul rînd o stare de înălţare sufletească, de descătuşare a întregii noastre fiinţe, pentru că dorinţa cea mai puternică a noastră se împlineşte — aşa cum s-a împlinit cu ucenicii şi femeile mironosiţe prin Învierea Domnului. Şi pacea cu Dumnezeu, cu noi înşine, cu semenii noştri, pacea între popoare este generatoare sau născătoare de bucurie. Bucuria deci merge mînă în mînă cu pacea, căci unde este bucurie curată, acolo stăpîneşte liniştea înfrăţirea, colaborarea, întrajutorarea şi altele asemenea acestora. Aşa ne cheamă şi cîntarea bisericească an de an, cu deosebire în aceste zile de praznic luminat, la bucurie şi pace, în graiuri ca acestea: „Paştile preacinstite nouă ne-au răsărit, Paştile cu bucurie unul pe altul să ne îmbrăţişăm."

În acest fel s-au bucurat femeile mironosiţe cînd au văzut pe Domnul înviat şi s-au bucurat nemărginit de o bucurie sfîntă Sfinţii Apostoli, iar sufletele lor au fost cuprinse de o pace adîncă atunci cînd s-au convins că nădejdea pe care şi-au pus-o în Învăţătorul lor n-a fost în zadar, crezînd cu adevărat în faptul că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat, Mîntuitorul lumii.

De Învierea Domnului ne bucurăm însă nu numai pentru că prin aceasta dumnezeirea Sa este deplin dovedită, cît mai ales pentru urmările pe care Învierea o are asupra noastră. Şi anume, prin Învierea Mîntuitorului Iisus Hristos avem temeiul, chezăşia că şi noi vom învia. În felul acesta se arată marea valoare, marea preţuire pe care o avem înaintea lui Dumnezeu, noi fiind chemaţi nu numai la viaţa aceasta pămîntească, ci şi la viaţa care nu se va sfîrşi, despre a cărei frumuseţe Sf. Apostol Pavel ne spune că „ochiul n-a văzut, nici urechea n-a auzit, nici la inima omului nu s-a suit" (I Cor. 2, 9).

De altfel, credinţa în Iisus Hristos este credinţa în Învierea Lui, iar credinţa în Învierea Lui este credinţa în învierea morţilor, în propria noastră înviere, după cum ne încredinţează şi Sf. Ioan Gură de Aur, cînd zice: „Înviat-a Hristos şi viaţa vieţuieşte, înviat-a Hristos şi nici un mort nu mai este în mormînt. Căci Hristos, înviind din morţi, începătura celor adormiţi s-a făcut", ceea ce ne spune şi troparul Sf. Paşti, cînd cîntăm cu toţii: „Hristos a înviat din morţi, cu moartea pe moarte călcînd şi celor din morminte viaţă dăruindu-le."

Din acest motiv, Învierea Domnului îşi revarsă luminile sale peste întreg anul bisericesc, peste întreaga noastră viaţă religios-morală, întreaga învăţătură a Bisericii noastre sprijinindu-se pe marele adevăr al Învierii Mîntuitorului Iisus Hristos şi a noastră a tuturor, căci, după cuvîntul Sf. Apostol Pavel, „dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este propovăduirea noastră" (I Cor. 15, 14).

Atît de mare a fost „Ziua Învierii", care a avut loc Duminica, încît chiar din primele zile ale creştinismului s-a statornicit ca Biserica creştină să serbeze ca zi închinată Domnului, ca zi de odihnă — Duminica, adică „ziua Domnului", în loc de sîmbăta, cum a fost în Vechiul Testament.

Desigur că la statornicirea acestei rînduieli Sf. Scriptură ne pune la îndemînă şi alte temeiuri, ca de exemplu: Mîntuitorul însuşi nu a ţinut ziua sîmbetei, căci în această zi a săvîrşit o seamă de vindecări minunate, care erau considerate ca un fel de muncă ceea ce era oprit în zi de sîmbăta. De asemenea, cînd, trecînd prin semănături în zi de sîmbătă, ucenicii au rupt spice să mănînce, Mîntuitorul a răspuns celor ce îl acuzau că a permis acest lucru, că Fiul Omului „este Domn şi al sîmbetei" (Matei 12, 8). În felul acesta, Iisus-Domnul nostru a arătat că el este mai presus decît rînduiala sîmbetei din Vechiul Testament şi că Duminica, Ziua Învierii, este Ziua Domnului. Legea lui Moise e înlocuită şi desăvîrşită astfel prin legea lui Hristos.

Învierea lui Iisus însă nu este ca Învierea lui Lazăr. Iisus a înviat şi a ieşit din mormînt piatra fiind pe mormînt şi peceţile rămînînd nestricate. Cînd au venit mironosiţele îngerul a ridicat piatra de pe mormînt şi le-a arătat că mormîntul este gol, pentru că Iisus înviase ca un Dumnezeu atotputernic (Marcu 16, 6). De aceea, acele icoane ale Învierii Domnului sînt adevărate în care Iisus Hristos este deasupra pietrei mormîntului, care este acoperit de o lespede şi cu peceţile nestricate.

Domnul s-a arătat de mai multe ori, s-a înălţat la ceruri întru mărirea cea dumnezeiască şi este cu noi pînă la sfîrşitul veacurilor în Biserica Sa cea Sfîntă, care e Biserica Învierii, Biserica bucuriei, Biserica păcii, Biserica ucenicilor Domnului.

În urma cu aproape două luni, în 9 martie, ţara întreagă a fost în sărbătoare, cînd toţi fiii ţării cu drept de vot s-au prezentat în faţa urnelor pentru a alege deputaţii pentru Marea Adunare Naţională şi pentru Consiliile populare de toate categoriile. Ca membră a Frontului Unităţii Socialiste — frontul muncii, al creaţiei, frontul naţiunii noastre unite — între candidaţi au fost aleşi şi o seamă de reprezentanţi ai Bisericii noastre şi, desigur, şi reprezentanţi ai altor culte religioase din Patria noastră.

Alegerile din 9 martie au vădit încă odată unitatea de nezdruncinat a poporului nostru, pătruns de un gînd şi o simţire în construirea vieţii sale noi, unitatea tuturor fiilor Patriei, fără deosebire de naţionalitate şi religie, în jurul conducătorilor ţării, în frunte cu Domnul Nicolae Ceauşescu, reales şi investit în funcţia de Preşedinte al Republicii Socialiste România, prin votul entuziast şi unanim al Marii Adunări Naţionale, în şedinţa memorabilă din 17 martie 1975. Noi ştim, căci istoria ne-a dovedit-o de atîtea ori, că „unitatea face puterea".

De aceea, dragii mei, să ţinem cu scumpătate la această unitate, la unitatea naţiunii noastre, la unitatea în jurul conducătorilor noştri iubiţi, în frunte cu Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu,

(Continuare în pag. 2)

* Din Pastorala la Învierea Domnului nostru Iisus Hristos 1975 a Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Pîine pentru suflet

Învierea Domnului, izvor al apostolatului sacerdotal

Adevărul Învierii Domnului a fost tema principală a propovăduirii Apostolilor şi izvorul apostolatului lor. După Înviere Apostolii propovăduiesc mai mult despre Înviere decît despre celelalte minuni, deşi au fost martorii tuturor minunilor. Ea devine piatra de temelie a credinţei lor. „Dacă Hristos n-a înviat, zice Ap. Pavel, este zadarnică propovăduirea noastră, zadarnică este şi credinţa voastră" (I Cor. 15, 14).

Dar Apostolul era sigur că Hristos a înviat, nu numai din mărturia altora, a celorlalţi apostoli, a femeilor mironosiţe, din mărturia a „celor cincisute de fraţi, dintre care cei mai mulţi trăiesc pînă astăzi" (I Cor. 15, 4—8), ci şi din aceea că lui însuşi i s-a arătat Domnul înviat.

După Învierea Sa din morţi, Iisus a rămas cu Apostolii timp de 40 de zile. În acest timp li s-a arătat de mai multe ori, lor şi altor ucenici ai Săi, spre a-i încredinţa despre adevărul Învierii Sale, spre a le dovedi că El este cu adevărat Acela pe care l-au ştiut prins, batjocorit, răstignit şi îngropat.

Sfinţii Apostoli n-au crezut la început spuselor femeilor mironosiţe, pînă nu s-au convins ei, pînă nu l-au auzit grăindu-le, pînă nu a pus Toma degetul în semnul cuielor şi a mărturisit: „Domnul meu şi Dumnezeul meu." Dar, după ce s-au convins că Iisus este cu adevărat viu, după ce s-a pogorît Duhul Sfînt asupra lor, n-au mai putut fi opriţi de nimeni şi de nimic să propovăduiască Învierea lui Hristos. Tema principală a propovăduirii lor era Învierea Domnului, ai cărei „martori" fuseseră.

Capitolul IV din Faptele Apostolilor ne arată cît de puternică era convingerea Apostolilor în Învierea Domnului. Sfinţii Apostoli Petru şi Ioan fuseseră prinşi şi duşi la judecată în faţa sinedriului pentru că propovăduiau despre Învierea lui Iisus şi pentru că tămăduiseră un olog la templu „în numele şi cu puterea lui Iisus". Atunci, mai marii arhiereilor le-au poruncit să nu mai propovăduiască despre Învierea lui Hristos. Iar Petru şi Ioan, răspunzînd, au zis către ei: „Judecaţi dacă este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm mai mult de voi decît de Dumnezeu. Căci noi nu putem să nu vorbim, cele ce am văzut şi am auzit" (F. Ap. 4, 1—26).

Şi slobozindu-i pe ei, au început „să grăiască cuvîntul cu toată îndrăzneala" (Fapte 4, 29).

Aşadar, minunea Învierii Domnului deschide o nouă cale de vestire a Cuvîntului lui Dumnezeu în lume, de continuare a lucrării de mîntuire a neamului omenesc, prin Sfinţii Apostoli şi urmaşii lor, prin Biserica pe care a întemeiat-o Iisus Hristos, căreia i-a dat puterea să continuie pînă la sfîrşitul veacurilor lucrarea de sfinţire a oamenilor, de împăcare cu Dumnezeu, prin Hristos.

Încă de la începutul propovăduirii Sale, Mîntuitorul a ales pe Sfinţii Apostoli şi, făcîndu-i martori ai învăţăturilor şi minunilor Sale, i-a pregătit pentru apostolatul vestirii Cuvîntului lui Dumnezeu, pentru slujba sfinţirii oamenilor şi a conducerii lor spre împărăţia lui Dumnezeu.

În această pregătire a apostolilor distingem trei etape. Mai întîi *alegerea* lor din lume şi chemarea lor la apostolie. „*Vino după mine*" (Ioan 1, 43) i-a pus lui Filip, iar celor două perechi de fraţi: Andrei şi Petru, Ioan şi Iacov le-a spus: „Veniţi după mine şi vă voi face pescari de oameni" (Matei 4, 19), iar lui Levi i-a spus: „Vino după mine" (Marcu 2, 14).

Iisus i-a ales pe Apostoli. După ce i-a învăţat tainele împărăţiei lui Dumnezeu, i-a trimis ca să aducă roadă, ca să aducă la credinţa în Dumnezeul cel adevărat şi să vestească Evanghelia mîntuirii. I-a trimis mai întîi la fiii poporului evreu, apoi la celelalte popoare. Le-a făgăduit că

(Continuare în pag. 2)

Consfătuirea Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului

În 14 martie 1975, a avut loc — la reşedinţa Episcopiei ortodoxe române din Oradea — o consfătuire a Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului.

Au participat: Î.P.S. Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu al Banatului, Î.P.S. Arhiepiscop Dr.h.c. Teofil Herineanu al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Cluj-Napoca, P. S. Episcop Dr. Visarion Aştileanu al Aradului, P. S. Episcop Dr. Vasile Coman al Oradiei, P. S. Emilian Birdaş Răşinăreanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu, şi P. S. Justinian Chira Maramureşanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Cluj-Napoca.

Din partea Departamentului Cultelor a fost de faţă Domnul Vicepreşedinte Gheorghe Nenciu.

La lucrări a fost invitat şi P. C. prof. Dr. Isidor Todoran, rectorul Institutului teologic universitar din Sibiu. Secretar al consfătuirii a fost P. C. diac. Gh. Papuc, consilier cultural al Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu.

Din motive de sănătate, Î. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Mladin al Ardealului nu a putut participa la consfătuire, spre regretul unanim al celor prezenţi.

Lucrările au fost conduse de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, care în cuvîntul de deschidere face unele consideraţii privind viaţa noastră bisericească şi patriotică, după care a propus, şi plenul a aprobat, trimiterea de telegrame omagiale:

Preşedintelui Departamentului Cultelor, Domnul Profesor Dumitru Dogaru, şi

Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian Marina, precum şi

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

S-a intrat apoi în ordinea de zi care a cuprins probleme pastorale, învăţămîntul teologic şi alte probleme comune Eparhiilor transilvănene.

La primul punct, P. S. Episcop Vasile al Oradiei — după ce a mulţumit în calitate de gazdă participanţilor pentru că au fost de acord ca această consfătuire să se ţină la reşedinţa episcopală din Oradea, act de premieră în existenţa acestei Episcopii — a dat citire referatului, intitulat: *Mijloace pastorale pentru promovarea unităţii noastre de credinţă,* în care au fost cuprinse date culese din bogata sa activitate pastorală în decursul multelor vizitaţii canonice ale P. S. Sale, sfinţiri de biserici, participări la conferinţele de orientare şi administrative ale clerului de-a lungul celor mai bine de patru ani le la venirea în fruntea eparhiei Oradiei.

La discuţii pe marginea referatului au luat cuvîntul toţi Ierarhii participanţi la consfătuire, prezentînd aspecte din activitatea care s-a depus şi se depune în fiecare Eparhie pe linie pastorală, consfătuirea constituind în acest sens un foarte bogat schimb de experienţă.

Discuţiile s-au concretizat apoi într-o serie de măsuri ce urmează a fi aplicate la nivel de parohii, de protopopiate şi de Centre eparhiale, în Eparhiile din cele două Mitropolii, toate ţintind spre o cît mai rodnică lucrare pastorală în viitor, precum şi pentru stăvilirea unor acţiuni de prozelitism din partea unor grupări, care se resimt în unele parohii.

Al doilea punct l-a constituit problema învăţămîntului teologic, cu specială aplicare asupra situaţiei de la Institutul teologic universitar din Sibiu, asupra căruia de asemenea s-au purtat interesante discuţii, toate vizînd, pe de o parte, cadrele didactice, completarea lor cu elemente tinere şi valoroase, iar pe de altă parte dotarea Institutului cu noi edificii care să creeze studenţilor şi profesorilor condiţii tot mai favorabile pentru atingerea scopului ce-l are un astfel de aşezămînt bisericesc.

Ierarhii din Mitropoliile Ardealului şi Banatului au aprobat planurile privind condiţiile de cazare la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, propuse de Centrul arhiepiscopesc Sibiu.

În încheierea lucrărilor s-a apreciat utilitatea unor astfel de consfătuiri, drept care s-a hotărît ca ele să se ţină de două ori pe an, pe rînd, la sediile centrelor eparhiale din cele două mitropolii. Proxima şedinţă urmează să aibă loc în toamna acestui an, la propunerea şi invitaţia Î. P. S. Arhiepiscop Teofil la Cluj-Napoca.

La agapa care a avut loc cu acest prilej la reşedinţa episcopală din Oradea, pe lîngă Ierarhii din cele două Mitropolii transilvănene, au mai participat Eminenţa Sa Domnul Episcop reformat din Oradea László Papp şi P. C. vicar al Bisericii rom.-cat. din localitate, László Hoszu, ceea ce a demonstrat încă odată relaţiile frăţeşti dintre cultele din ţara noastră, dintre credincioşii ortodocşi şi ai acelor confesiuni.

Diac. dr. *T. Savu*

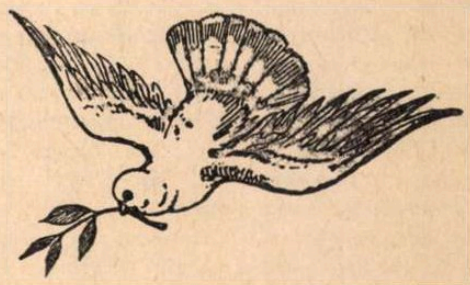

Învierea Domnului,...

(Urmare din pag. 1)

la unitatea Bisericii noastre. Căci prin unitatea noastră bisericească sprijinim unitatea întregului nostru popor, munca lui pentru noi înfăptuiri multilaterale.

În aceste zile, poporul nostru serbează, împreună cu toate popoarele, împlinirea a 30 ani de la ziua victoriei asupra fascismului, eveniment epocal în istoria omenirii, zi în care a luat sfîrşit cel mai barbar război pe care l-a cunoscut omenirea. La această zi a Victoriei s-a ajuns, după cum mulţi dintre noi ştim, cu imense sacrificii omeneşti şi materiale, iar rănile lăsate de ultimul război mondial mai sîngerează încă în viaţa multor oameni.

La acea zi a Victoriei din 9 Mai 1945 şi-a adus şi ţara noastră o mare contribuţie.

Pentru ca astfel de pierderi, de suferinţe şi măceluri să nu se mai repete, ţara noastră promovează cu consecvenţă, alături de alte popoare, o politică de colaborare, de întrajutorare, de înfrăţire şi pace între oameni. Biserica noastră a fost şi este Biserica păcii şi colaborării cu toate cultele care slujesc binele poporului şi pacea a toată lumea. Se cuvine dar ca fiecare dintre noi să fie şi de acum înainte un adevărat fiu al păcii. De altfel, aşa cum am văzut, la aceasta ne cheamă chiar Sfintele Paşti, pe care le serbăm. „Iată a venit la noi — spune Sf. Ioan Gură de Aur — praznicul cel dorit şi mîntuitor, ziua Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, temeiul păcii, *pricina împăcării, îndepărtarea războaielor, nimicirea morţii."*

Astfel primeniţi sufleteşte, se cuvine ca, în continuare, la temelia bucuriei noastre de astăzi să punem cît mai multe fapte ale dragostei noastre de oameni, cît mai multă cinste şi omenie, cît mai multă blîndeţe şi vorbe bune, cît mai multă silinţă în a ne face datoria, fiecare unde sîntem rînduiţi să ne cîştigăm pîinea cea de toate zilele, cît mai multă grijă în a fi în rosturile pe care le avem în familiile noastre, în obştea mai mare în care trăim, străduindu-ne astfel ca noi înşine să fim izvor de bucurie pentru semenii noştri.

Ca bucuria noastră a tuturor să fie deplină, cu dragoste părintească vă îndemn cu cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Împliniţi bucuria mea, ca să gîndiţi la fel, aceeaşi dragoste avînd, un suflet fiind, una cugetînd" (*Filip 2, 2*).

Învierea Domnului, izvor al apostolatului

(Urmare din pag. 1)

va fi cu ei pînă la sfîrşitul veacurilor şi că le va da putere de sus să împace pe oameni cu Dumnezeu şi să ierte păcatele (Matei 18, 18).

Dar puterea de a propovădui şi de a continua lucrarea mîntuirii precum şi mijloacele harice ale apostolatului le-a dat după slăvita Sa Înviere. Astfel, Învierea Sa devine izvorul misiunii de a continua lucrarea Sa de către Biserică, de către Sfinţii Apostoli şi de către urmaşii lor.

Încă în prima zi a Învierii, Iisus s-a arătat Apostolilor şi le-a zis: *„Datu-mi-s-a toată puterea în cer şi pe pămînt. Drept aceea, mergînd, învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, învăţîndu-le să păzească toate cîte v-am poruncit vouă, şi iată eu sînt cu voi în toate zilele, pînă la sfîrşitul veacului"* (Matei 28, 18—20).

În aceste cuvinte, prin care se instituie apostolatul sacerdotal sau preoţesc ni se arată cu acest apostolat este o putere de sus dată de Hristos, că el se exercită în numele şi cu puterea lui Iisus. De la început apostolatul sacerdotal a constat în vestirea Cuvîntului lui Dumnezeu, în chemarea oamenilor la mîntuire şi arătarea drumului care duce la unire cu Hristos. Sfîntul Apostol Pavel spune despre sine că este *„chemat apostol, rînduit pentru vestirea Evangheliei lui Dumnezeu" ...; prin învierea din morţi a lui Iisus Hristos, Domnul nostru, prin care am luat şi har şi apostolie, ca să aduc, în numele său, la ascultarea credinţei toate neamurile"* (Romani I, 1—5).

Arătîndu-se Sfinţilor Apostoli, în ziua Învierii, le-a zis: *„Precum m-a trimis pe mine Tatăl şi eu vă trimit pe voi. Şi zicînd aceasta, a suflat asupra lor şi le-a zis: Luaţi Duh Sfînt. Cărora veţi ierta păcatele, le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine vor fi ţinute"* (Ioan 20, 21—23).

Astfel propovăduirea Evangheliei, săvîrşirea Sfintelor Taine au devenit semnele puterii preoţiei creştine, putere de a lucra cu harul lui Dumnezeu spre a se naşte viaţa divină în sufletul credincioşilor.

Ele sînt mijloace şi puteri date de Iisus Hristos Bisericii pentru continuarea lucrării de mîntuire, pentru împărtăşirea credincioşilor cu darurile jertfei lui Iisus de pe cruce.

Primind această putere de sus, după Pogorîrea Sfîntului Duh peste ei, Sfinţii Apostoli şi urmaşii lor au pornit în lume şi au vestit Evanghelia, au sfinţit pe oameni şi i-au învăţat adevărurile credinţei mîntuitoare.

Preoţia creştină este, aşadar, continuatoarea puterii şi lucrării pe care Hristos a dat-o Apostolilor după Învierea Sa.

Prin propovăduirea Evangheliei şi prin săvîrşirea Sfintelor Taine, Duhul Sfînt se coboară în fiecare credincios, avînd ca efect naşterea şi creşterea lui Hristos în el. Sfîntul Grigore de Nazians socoteşte că misiunea preotului nu se reduce la săvîrşirea sfintelor slujbe sau la propovăduirea întîmplătoare a lui Hristos, ci este o activitate totală şi neîntreruptă de zidire a credincioşilor în Hristos, de reînnoire a vieţii în Duh. Apostolatul preotului trebuie să fie o acţiune dinamică şi continuă. El este chemat să-l vestească pe Hristos cel viu în fiecare zi, în orice împrejurare, prin cuvînt, prin săvîrşirea sfintelor slujbe, prin cercetarea credincioşilor, prin legătura de dragoste şi întrajutorare a lor. Ceea ce este sîngele în trup, aceea este preotul în Trupul cel Tainic al lui Hristos. Precum sîngele ia hrana şi o duce în întreg trupul şi îl hrăneşte, tot astfel preotul trebuie să hrănească credincioşii cu pîinea cea cerească a Cuvîntului lui Dumnezeu în fiecare zi. Precum sîngele se împrospătează mereu prin contactul cu oxigenul din plămîni şi circulă în tot organismul întreţinînd prin aceasta viaţa, tot astfel preotul în misiunea lui este chemat să se înnoiască zilnic prin rugăciune şi har, ca să poată hrăni şi înnoi viaţa credincioşilor săi. El trebuie să fie în mijlocul credincioşilor, ca sîngele în organism, numai aşa îi cunoaşte, îi ajută şi poate da fiecăruia hrana trebuincioasă.

În misiunea sa, preotul este un trimis al lui Hristos, un mesager al Evangheliei, un vestitor al Învierii Domnului. Propovăduirea şi slujba lui porneşte şi se întreţine prin credinţa în Învierea Domnului.

Ca urmaş al Apostolilor, preotul este chemat să se întîlnească cu Hristos cel viu, să fie un vestitor al Învierii Lui, un martor al vieţii celei noi şi un „fiu al luminii şi al învierii". Căci Domnul a spus: „Eu sînt viu şi voi veţi fi vii" (Ioan 14, 19).

Părintele *Vasile*

Semnificații ale zilei de 9 Mai pentru poporul român

Ziua de 9 Mai este o dată înscrisă cu litere de aur în conștiința națiunii noastre socialiste, ea avînd o îndoită semnificație pentru poporul și statul român. In ziua de 9 Mai 1877, reprezentanții poporului au votat în Adunarea deputaților, cu un entuziasm de nedescris, independența de stat a României, după ce, în cuvîntarea rostită mai înainte, ministrul de externe român, Mihail Kogălniceanu, declarase în Adunare: „Sîntem dezlegați de legăturile cu Înalta Poartă..., sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare..., sîntem o națiune liberă și independentă." Dar tot la data de 9 Mai, în anul 1945, după 68 de ani, istoria a înscris la loc de înaltă cinste victoria puterilor aliate împotriva fascismului hitlerist, prin capitularea necondiționată a Germaniei naziste, după ocuparea Berlinului de către armatele sovietice, victorie la care, după 23 August 1944, și-au dat contribuția armata și poporul nostru.

Dobîndirea independenței de stat — moment crucial în istoria României — n-a fost rezultatul unor calcule de culise și nici un act de bunăvoință al marilor puteri europene, ci a fost rodul luptei eroice a întregului nostru popor, el avînd influențe considerabile asupra întregii dezvoltări ulterioare a României pe calea progresului național și social. „Cucerirea independenței în 1877 — spune Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu — plătită cu sînge de ostașii și dorobanții români în redutele de la Smîrdan, Plevna și Grivița, a deschis calea unor noi împliniri ale idealurilor de libertate și progres ale poporului român." Vitejia și spiritul de jertfă care au caracterizat pe ostașii români în acest război și-au avut izvorul în dragostea lor fierbinte față de Patrie și popor, în dorul lor nestins pentru libertate și independență națională.

Eroismul, abnegația și vitejia soldaților și ofițerilor români din acest război au fost recunoscute și elogiate nu numai de către țarul Alexandru al II-la al Rusiei, de către marele duce Nicolae și generalii ruși comandanți ai armatelor de pe front, ci și de către personalități politice și militare ale unor state europene, dintre care unele și-au dobîndit unitatea și independența în același furtunos veac al XIX-lea. Astfel, eroul național italian, luptătorul neînfrînt pentru făurirea unității Italiei, Giuseppe Garibaldi, scria: „Armata română este una din cele mai vechi armate regulate din Europa și, deseori, în cursul secolelor trecute a dat dovadă de vitejie pe cîmpul de luptă; în ultimul război ruso-româno-turc ea s-a acoperit de glorie la Plevna, Grivița și Vidin și s-a dovedit egală în valoare cu armata rusă. Istoria sa este cunoscută, organizarea ei mult mai puțin, prezentînd cu atît mai mult interes, cu cît nu seamănă cu nici o altă armată și funcționează foarte bine." Presa vremii din Europa de asemenea nu precupețește nici un elogiu la adresa armatei și poporului român, înscriind în coloanele ei adevărate cuvinte profetice pentru viitorul României. Iată ce scria, bunăoară, ziarul austriac „Der Osten", la 9 octombrie 1877: „Cu sîngele ostașilor s-a făurit România liberă și independentă. Bărbătească pășire a României pe cîmpul de război a schimbat cu o singură lovitură situația statului român... Eroii care țin sus și tare pe cîmpiile de luptă ale Bulgariei drapelul român, care e împodobit cu lauri nemuritori, nu-și varsă în zadar sîngele lor. România liberă și independentă va ocupa cu mîndrie un loc în concertul european și măreața ei faptă împreună cu numele ei vor fi imprimate în inimile generațiilor viitoare."

Efectivele cu care s-a angajat România în războiul pentru independență au atins în luna august 1877 jumătate din totalul armatelor aliate (ruse, române, bulgare), din totalul de 100.000 ostași și ofițeri, 58.700 formînd efectivul armatei de operații.

Evocînd eroicul an 1877, în care România și-a cucerit independența prin forța armelor, în același timp aniversăm împlinirea celor 30 de ani de la victoria obținută de armatele aliate, în frunte cu U.R.S.S., împotriva Germaniei hitleriste, la înfăptuirea căreia o substanțială contribuție au dat-o armata, poporul și statul român, după răsturnarea regimului fascist antonescian de către forțele antihitleriste din țară, în condițiile înaintării victorioase a armatelor aliate spre inima rezistenței naziste, Berlinul. Răsturnarea regimului antonescian și intrarea României, din proprie inițiativă, în coaliția antihitleristă a avut consecințe considerabile pentru evoluția militară ulterioară a războiului, scurtîndu-l pe acesta dimpreună cu toate consecințele lui, cu cel puțin șase luni, după cele mai realiste aprecieri ale experților armatelor aliate.

Ca și în trecut, și de data aceasta poporul român a participat unanim și integral la lupta pentru eliberarea sa de sub jugul dominației fasciste, demonstrînd fără echivoc dragostea sa fierbinte față de Patrie, dorul de libertate și hotărîrea lui nestrămutată de a-și făuri o țară unitară, liberă și independentă. La sfîrșitul celor aproape nouă luni de crunt război antihitlerist, Ziua Victoriei (9 Mai 1945) a înscris un bilanț edificator pentru țara noastră: armata română a participat la operațiunile de război cu peste 540.000 de soldați, gradați și ofițeri, străbătînd peste 1700 km, provocînd inamicului grave pierderi în oameni și materiale și izgonindu-l din 53 orașe și 3778 de sate, dînd în același timp un tribut de aproape 170.000 de soldați și ofițeri morți, răniți sau dispăruți.

Pentru Biserica noastră și slujitorii săi, evocarea zilei de 9 Mai, care îngemînează două înfăptuiri mărețe din trecutul de glorioase lupte ale poporului nostru, este un prilej de satisfacție și bucurie nu numai în calitate de instituție și de cetățeni ai Patriei noastre, ci și în calitate de comunitate a lui Hristos, ai cărei fii sînt în același timp slujitori ai lui Dumnezeu și ai oamenilor, care și-au dat o prețioasă contribuție la împlinirea acestora. Căci este știut că atît în războiul pentru independență, cît și în războiul antihitlerist, ierarhii și preoții Bisericii noastre au binecuvîntat unitățile care au plecat pe front, au făcut rugăciuni pentru biruință asupra vrăjmașului, precum și slujbe de pomenire pentru odihna sufletelor eroilor căzuți în lupte; numeroși preoți militari și de parohie au însoțit armatele pe front, îmbărbătînd pe soldați și săvîrșind serviciile divine necesare; absolvenți de teologie, studenți și elevi seminariști, de asemenea numeroși fii de preoți au luat parte la lupte grele, unii dintre ei pierzîndu-și viața, iar alții primind decorații pentru acte de vitejie; în războiul pentru dobîndirea independenței, la apelul Crucii Roșii au răspuns numeroși călugări și călugărițe, care s-au pus în slujba armatei în calitate de infirmieri sau brancardieri; numeroși preoți, precum și seminariile teologice au inițiat și organizat comitete pentru strîngerea de fonduri pentru ajutorarea soldaților și a armatei cu fondurile necesare, unii preoți făcînd donații substanțiale în bani sau în materiale; preoții de la sate au făcut apeluri și au ținut predici spre a îndemna pe credincioși ca să ajutoreze la muncile cîmpului (agricole) familiile celor plecați în război etc.

Iată de ce, cu prilejul aniversării a 98 de ani de la dobîndirea independenței noastre de stat și a 30 de ani de la Ziua Victoriei, clerul și credincioșii Bisericii noastre retrăiesc alese sentimente de pietate, venerație și prețuire pentru toți cei ce au adus jertfe neprecupețite — unii chiar jertfa propriei lor vieți — pentru înfăptuirea idealurilor de independență și unitate națională, de dreptate socială, după care poporul nostru a însetat veacuri de-a rîndul. De aceea, cele două momente aniversare ale trecutului vor însemna pentru țara și poporul nostru adevărate pietre de hotar.

I. Zăgrean

Contribuția românească la victoria împotriva fascismului

La 30 de ani de la terminarea războiului, găsim încă vie amintirea participării țării noastre la victoria împotriva fascismului, ceea ce a făcut ca istoria poporului român să dobîndească noi vîrste și străluciri.

Participarea armatei noastre la coaliția antihitleristă constituie o jertfă românească pentru libertatea lumii.

Însemnătatea contribuției românești este vădită chiar de la început. La 28 august 1944, ziarul „Pravda" scria: „Importanța ieșirii României din axă depășește cadrul României. Presa străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare german din Balcani."

Evenimentele militare ce au urmat confirmă justețea acestei aprecieri. S-a produs o evidentă deplasare a raportului de forțe, în special pe frontul de sud-est, în favoarea coaliției antihitleriste.

Participarea armatei române la această coaliție a început cu „Bătălia Bucureștiului". Trupele noastre au capturat atunci 7000 oameni valizi, între care 4 generali, 380 ofițeri și 950 subofițeri.

Concomitent, armata română a menținut trecătorile Carpaților și capul de pod din podișul Transilvaniei, ceea ce a ușurat forțarea puternicei bariere de pe Mureș.

Pînă la 30 august erau lichidate rezistențele hitleriste de pe versantele Carpaților meridionali. Bătăliile ce au urmat au avut ca scop atingerea fluviului Tisa. Ele s-au încheiat la 25 octombrie 1944 prin eliberarea ultimelor orașe românești. Această zi, 25 octombrie, a fost proclamată „Ziua Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România". Operațiunile militare care au dus la eliberarea teritoriului țării noastre au fost încununate cu succese prin jertfa a aproape 70.000 de luptători.

În cursul unei noi ofensive, ostașii români și sovietici au pornit mai departe spre eliberarea teritoriului Ungariei.

Peste 210.000 de soldați și ofițeri români au participat la luptele ce s-au dat la Budapesta, Debrețin, Miskolcz și în alte orașe ale Ungariei.

Eroica armată română a eliberat 1237 de localități de pe teritoriul Ungariei, între care 14 orașe, și a forțat 4 mari cursuri de apă.

În a doua jumătate a lunii decembrie 1944, trupele române și sovietice au pătruns pe teritoriul Cehoslovaciei. Înfruntînd nămeții iernii, trupele române, al căror efectiv angajat se ridica la 248.000 de oameni, au dus lupte grele în munții Javorina, Tatra Mică, Metalicii Slovaciei, reușind să străbată aceste masive și contribuind astfel la eliberarea Cehoslovaciei. Au fost eliberate circa 1700 de localități cehoslovace. Peste 55.000 de soldați și ofițeri români și-au pierdut viața în aceste crîncene lupte, ce au durat pînă la 12 mai 1945.

În luptele împotriva fascismului, armata română a străbătut peste 1000 km, a eliberat 3831 de localități, provocînd inamicului pierderi de peste 100.000 de oameni, prizonieri, morți și răniți.

Începînd cu operațiunile din timpul insurecției și pînă la 9 mai 1945, efectivele militare angajate de România în războiul antihitlerist s-au ridicat la aproape 540.000 de oameni.

Peste 170.000 de ostași și-au dat viața în aceste operațiuni la care se adaugă contribuția materială a României la acest război, care se ridică la aproape 700 milioane de dolari.

La conferința de pace de la Paris din 1946, reprezentantul Uniunii Sovietice aprecia că „împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, noua Românie democrată a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem serviciile aduse de poporul român acestei cauze".

„Prin acest act România a acordat ajutorul său Națiunilor Unite, și în primul rînd Uniunii Sovietice."

Pentru eroismul lor ostașii români au fost citați în numeroase ordine de zi ale comandamentului român și sovietic și au primit peste 300.000 de ordine și medalii de război.

Scriind aceste rînduri, îmi răsar în minte numeroase scene din lupta armatei noastre împotriva fascismului, luptă la care destinul m-a făcut să iau parte, ca preot militar:

... Septembrie 1944. Cerghid. Un sat cu sol clisos, peste care atunci căzuseră ploile toamnei. Cea dintîi întîlnire cu frontul: 27 soldați români, neînsuflețiți, așteptau să fie înmormîntați.

... Cristești. Mă găsesc în casa preotului David Lazăr. Necontenit cad bombele. Nemții sînt la Sîntioana, dincolo de Mureș pe deal, adăpostiți de cazemate.

... Tiszaeszlar... În umeda zare moartă, ploaia ne udă veșmintele. Tisa curge domol, nepăsătoare că poartă în apele ei sîngele ostașilor români căzuți în luptă.

... Brezno. Tatra. Munți și cer. Ca să ajungă sus, pe culmi, soldații au săpat în zăpadă și ghiață mii de trepte. Țara e departe, dar chipul ei e viu, ne încălzește, atunci cînd schijele par flori negre ale morții peste zăpezi.

... 9 Mai 1945. Sîntem la 70 km de Praga. VICTORIE. A răsărit soarele.

... Am ajuns în țară. Sîntem fericiți. Sărutăm pămîntul Patriei.

(Continuare în pag. 4)

Eveniment important în viaţa Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală şi Occidentală

În 7 februarie 1975 a avut loc, la Paris, ceremonia înscăunării Î. P. S. Dr. Teofil Ionescu ca Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală şi Occidentală.

Gramata patriarhală a fost citită de Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, delegatul Prea Fericitului Patriarh Justinian, în cadrul ceremoniei care a avut loc la reşedinţa particulară a Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, în prezenţa autorităţilor de stat franceze, a Consiliului general al Ambasadei Române din Paris, a membrilor Consiliului eparhial şi a numeroşi credincioşi. Apoi Î. P. S. Sa a prezentat pe noul Episcop-vicar Lucian Făgărăşanul.

Î. P. S. Arhiepiscop Teofil a mulţumit Prea Fericitului Patriarh Justinian şi Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pentru această înaltă cinste, a amintit recenta vizită în România şi bucuria pentru numirea unui Episcop-vicar, în persoana P. S. Lucian Făgărăşanul.

După cuvîntul d-lui Dr. Cornel Popescu, membru al Consiliului eparhial, P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărăşanul a asigurat Consiliul eparhial şi pe toţi credincioşii prezenţi că va munci fără răgaz pentru ca viaţa bisericească a Arhiepiscopiei să prospere.

În încheiere a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, care a îndemnat pe cei prezenţi să pună la inimă îndrumările trasate de Sf. Sinod, să păstreze credinţa strămună, datinele româneşti, conştiinţa obîrşiei lor ca neam, precum şi legătura duhovnicească cu Biserica-mamă. De asemenea, a prezentat activitatea P. S. Episcop-vicar Lucian de la Ierusalim.

Duminică, 9 februarie 1975, a avut loc la Catedrala greacă „Sf. Ioan Botezătorul" din Paris o liturghie arhierească, săvîrşită de Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, P. S. Episcop Lucian Făgărăşanul şi Î. P. S. Mitropolit Meletios, Exarhul Patriarhiei Ecumenice pentru Europa Occidentală, după care Î. P. S. Meletios a prezentat asistenţei, între care şi numeroşi credincioşi români, pe Ierarhii români, subliniind rolul pe care-l joacă în lumea ortodoxă şi în general, în cea creştină Biserica Ortodoxă Română prin Ierarhii şi teologii ei.

A luat apoi cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, care a reliefat preţuirea Bisericii Ortodoxe Române faţă de Sanctitatea Sa Pariarhul Dimitrios I şi Ierarhii Scaunului Ecumenic.

La 14 februarie a. c. s-a organizat o seară culturală la care şi-au dat concursul artişti şi studenţi români aflaţi la studii la Paris, Î. P. S. Mitropolit Teoctist a prezentat activitatea Bisericii noastre peste hotare şi pe Ierarhii români. Printre invitaţi se aflau: P. S. Episcop-vicar Ieremia (Patriarhia Ecumenică), P. S. Episcop Kude Nacachian (Arhiepiscopia Armeană), P. S. Episcop Germain de St. Denis etc. A urmat o recepţie.

S-au făcut vizite protocolare P. S. Pierre L'Huillier, Episcop de Chersones (Biserica Ortodoxă Rusă), Î. P. S. Arhiepiscop Serobé Monoukian, delegat apostolic pentru Europa (Catholicosatul armean de Antelias), Em. Sale Cardinalului François Marty, Arhiepiscopul Parisului, Institutului teologic ortodox St. Serge etc.

Înscăunarea Î. P. S. Arhiepiscop Dr. Teofil Ionescu şi prezentarea P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărăşanul constituie momente importante ale grijii continui a Bisericii Ortodoxe Române pentru credincioşii ortodocşi români din Europa Centrală şi Occidentală.

Redacţia gazetei noastre urează ambilor Ierarhi sănătate deplină şi roade bogate întru propovăduirea Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos, întru vieţuire duhovnicească cît mai înaltă a fraţilor noştri de sînge, Lege şi grai de pe meleagurile de Apus ale Europei, întru cultivarea dragostei faţă de rînduielile noastre străbune, faţă de meleagurile binecuvîntate ale Patriei.

T.

Contribuţia românească...

(Urmare din pag. 3)

Nu, n-am uitat nimic. De aş fi putut să uit ceva, acest jurnal de război: Ion Siugariu — carnetele unui preot căzut pe front, îmi aduce iarăşi aminte totul.

Ion Siugariu, poet de prima dimensiune, făcea parte din regimentul meu. L-am înmormîntat la Polhora pri Brezne.

Iată cîteva crîmpeie de jurnal:

„Cînd am plecat de la Jitaru eram o mie de oameni în prima linie, acum sîntem mai puţini de jumătate. Pe unde am trecut, n-am lăsat decît morminte şi ţărînă plămădită cu sînge."

„Am străbătut Ardealul de la un capăt la altul şi am plîns de cîte ori ne ieşau înainte români din satele eliberate cu flori în mîini. Aceste lucruri simple au răscumpărat toate grozăviile războiului, toate suferinţele pe care le-am îndurat.

Am trecut la 30 km de casa părintească, dar n-am putut abate să-i văd pe ai mei."

Mă voi întoarce ! Mă voi întoarce ! Şi oricît de mare gol voi găsi în preajma mea la întoarcere, şi oricît viaţa va fi mers înainte fără mine, ştiu la fel de bine că mă voi bate să devin omul întreg pe care-l presimt încă de pe acum în mine, ştiu că voi merge şi voi putea spune: „N-am trăit în zadar."

Din jertfa miilor de soldaţi căzuţi, din lumina gîndurilor lor, s-a născut şi merge mai departe lumina ţării noastre de azi, ce îşi clădeşte o viaţă tot mai frumoasă, fără să lase însă să se vestejească grădinile recunoştinţei pentru cei căzuţi în zloată, în noapte, în frig...

Preot *Nicolae Modoiu*

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

Biserica – aşezămînt dumnezeiesc pentru mîntuirea credincioşilor

— „Iată eu cu voi sînt în toate zilele pînă la sfîrşitul veacului" (Matei 28, 19).

— „Şi eu voi ruga pe Tatăl şi alt Mîngîietor vă va da vouă, ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului... Acela vă va învăţa toate" (Ioan 14, 16.26).

— „Hristos a cîştigat Biserica cu însuşi sîngele său" (F. Ap. 20, 28).

— „Hristos a iubit Biserica sa şi s-a dat pe sine pentru ea, ca s-o sfinţească, curăţind-o cu baia apei prin cuvînt, ca s-o înfăţişeze sieşi, Biserică slăvită, neavînd pată sau zbîrcitură, ori altceva de acest fel, ci ca să fie sfinţită şi fără prihană" (Ef. 5, 25—27).

— „Toate le-a supus Tatăl sub picioarele lui şi, mai presus de toate, l-a dat pe el cap Bisericii, care este trupul lui, împlinirea celui ce împlineşte toate în toţi" (Ef. 1, 22—23).

— „Hristos este capul trupului, adică al Bisericii, cel ce este începutul, întîiul născut din morţi, ca să fie el cel dintîi întru toate" (Col. 1, 18).

— Hristos este cap Bisericii, trupul său, al cărui mîntuitor este" (Ef. 5, 23).

— „Că prin el avem apropierea către Tatăl, într-un Duh. Deci dar nu mai sînteţi străini şi locuitori vremelnici, ci sînteţi împreună cetăţeni cu sfinţii şi casnici ai lui Dumnezeu, zidiţi pe temelia apostolilor şi a proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuşi Iisus Hristos. Întru El, orice zidire bine alcătuită creşte ca să ajungă un locaş sfînt în Domnul, în care voi împreună sînteţi zidiţi spre a fi locaş al lui Dumnezeu în Duh" (Ef. 2, 18—22).

— „El a dat pe unii ca să fie apostoli, pe alţii prooroci, pe alţii binevestitori, pe alţii păstori şi învăţători, spre desăvîrşirea Sfinţilor, la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos care este capul. Din El întreg trupul bine alcătuit şi bine închegat, prin toate legăturile care îi dau tărie, îşi săvîrşeşte creşterea, potrivit lucrării măsurate fiecăruia din mădulare şi se zideşte întru dragoste" (Ef. 4, 11—16).

— „Acum mă bucur de suferinţele mele pentru voi şi împlinesc, în trupul meu, lipsurile necazurilor lui Hristos, pentru trupul lui, adică Biserica" (Col. 1, 24).

— „Cel ce nu intră pe uşă, în staul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur şi tîlhar... Eu sînt uşa, de va intra cineva prin mine, se va mîntui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla" (Ioan 10, 1—9).

— „Pe această piatră voi zidi Biserica mea şi porţile iadului nu o vor birui" (Matei 16, 18).

— „Biserica Dumnezeului celui viu este stîlp şi temelie a adevărului" (I Tim. 3, 15).

— „Aşa să ne socotească pe noi fiecare om, ca slujitori ai lui Hristos şi ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu" (I Cor. 4, 1).

— „Siliţi-vă să păziţi unitatea Duhului, întru legătura păcii. Căci este un singur trup şi un singur Duh, precum şi chemaţi aţi fost la o singură nădejde a chemării voastre" (Ef. 4, 3—4).

— „Căci în Biserică Dumnezeu a aşezat apostoli, profeţi, dascăli şi lucrarea universală a Duhului Sfînt. Pentru aceea unde este Biserica, acolo este şi Duhul Sfînt şi unde este Duhul Sfînt, acolo este Biserica şi tot harul" (Sf. Irineu).

— „Trebuie să ştii că episcopul este în Biserică şi Biserica în episcop şi cine nu este cu episcopul, nu este în Biserică" (Sf. Ciprian).

— „Biserica este împlinirea lui Hristos, fiindcă împlinirea capului este trupul şi împlinirea trupului este capul"(Sf. Ioan Gură de Aur).

— „În afară de Biserică nimeni nu se mîntuieşte" (Origen).

— „În afară de Biserică poţi avea totul afară de mîntuire. Poţi avea cinstire, poţi avea taine, poţi deţine Evanghelia, poţi avea credinţa şi să predici în numele Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh, dar niciodată nu vei putea găsi mîntuirea decît în Biserica sobornicească" (Fer. Augustin).

— „Credincioşii cunosc trupul lui Hristos, dacă nu neglijează să fie trupul lui Hristos. Să fie trupul lui Hristos, dacă vor să trăiască din Duhul lui Hristos. Din Duhul lui Hristos nu trăieşte decît trupul lui Hristos. O, taină a evlaviei ! O, semn al unităţii ! O, lanţ al dragostei ! Cine vrea să trăiască să se apropie, să creadă, să fie întrupat Lui, ca să fie viu" (Fer. Augustin).

Diac. conf. *Ioan I. Ică*

Din Sfinţii Părinţi

Cartea Psalmilor cuprinde în sine tot ceea ce este mai folositor în toate... Ea dă legi pentru viaţă, arată ce trebuie să facem şi ca să spunem într-un cuvînt este o adevărată comoară de învăţături bune, punînd la îndemîna fiecăruia după sîrguinţa lui tot ceea ce îi este de folos. Ea vindecă rănile cele vechi ale sufletului (credincios) şi aduce cît se poate de grabnic însănătoşirea celui de curînd rănit. Îngrijeşte de cel bolnav şi păstrează întreg pe cel sănătos. În genere ea face ca patimile, care de-a lungul vieţii omeneşti caută să se cuibărească în suflete, să fie îndepărtate şi la acestea ajunge prin crearea îngrijită a unei stări sufleteşti pline de bucurie, care face ca în suflete să ia fiinţă cugetele cele înţelepte.

Psalmul este liniştea sufletească, răsplătitorul păcii, potolitorul gălăgiei şi valurilor gîndurilor. El face să slăbească mînia sufletului şi înfrînează pornirea către pasiuni, este tovarăşul prieteniei. Început pentru începători, el este creştere pentru cei care progresează pe calea virtuţii şi sprijin pentru cei care merg pe calea desăvîrşirii. Psalmul este vocea Bisericii; el înveseleşte sărbătorile şi face să se nască în inimă dorul după Dumnezeu.

(Sf. Vasile cel Mare, Comentar la psalmi)

Patima mîndriei întunecă întreg sufletul şi-l prăbuşeşte în cea mai adîncă prăpastie. Păcatul mîndriei cînd pune stăpînire pe bietul suflet, ca un tiran prea cumplit care a cucerit o cetate mare, îl dărîmă în întregime şi îl surpă pînă la temelii. Mărturie despre aceasta este îngerul acela care pentru mîndrie a căzut din cer. Căci fiind zidit de Dumnezeu şi împodobit cu toate virtuţile şi înţelepciunea, n-a voit să le recunoască pe acestea venite din darul stăpînului, ci din firea sa.

(Sf. Casian Romanul)

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 15 mai 1975 Nr. 19—20

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Martori ai Învierii Domnului

La slujba utreniei din zilele de Duminică se citeşte din Sfînta Evanghelie o parte din istorisirea Sfinţilor Evanghelişti despre Învierea din morţi a Domnului Hristos. Îndată după citirea Sf. Evanghelii, credincioşii sînt chemaţi să aducă închinare Mîntuitorului înviat. Această chemare li se adresează prin cuvintele: *„Învierea lui Hristos văzînd, să ne închinăm Sfîntului Domnului Iisus, unuia celui fără de păcat . . ."*

A crede în Învierea Mîntuitorului Hristos, într-un fel, înseamnă a o şi vedea. Tocmai de aceea zice cuvîntul de îndemn: „Învierea lui Hristos văzînd, să ne închinăm Sfîntului Domnului Iisus." Cei ce cred în Învierea Domnului, prin credinţă, o şi văd. O văd, cînd aud citindu-se despre ea, la sfintele slujbe, din Sf. Evanghelie. O văd cînd citesc ei înşişi despre ea. O văd şi cînd se gîndesc la cele ce se istorisesc în Sf. Evanghelie despre Învierea Mîntuitorului şi despre Mîntuitorul înviat . . .

Ca martori ai Învierii Mîntuitorului Hristos, noi, credincioşii de acum, ne unim cu toţi cei ce au mărturisit şi au trăit în credinţa că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, „s-a răstignit . . . a pătimit, s-a îngropat şi a înviat a treia zi". Dintre aceşti martori şi mărturisitori, cei dintîi au fost cei despre care istorisesc Sfinţii Evanghelişti.

După istorisirea Sf. Evanghelist Marcu, „dacă a înviat, dimineaţa, în cea dintîi zi a săptămînii, Iisus s-a arătat întîi Mariei Magdalena, din care scosese şapte demoni" (Marcu 16, 9).

Din cele istorisite de Sf. Evanghelist Ioan ştim că, înainte de a-l fi văzut pe Mîntuitorul înviat, Maria Magdalena a văzut că piatra de pe mormîntul Domnului fusese dată la o parte şi că în mormînt nu mai era trupul Domnului. În mintea ei s-a ivit atunci gîndul că cineva a luat din mormînt trupul Domnului. Acest gînd l-a dus Maria Magdalena lui Petru şi ucenicului pe care îl iubea Iisus, cînd le-a zis: „Au luat pe Domnul din mormînt şi nu ştiu unde l-au pus" (Ioan 20, 2). Cînd, puţin mai tîrziu, îngerii, pe care i-a văzut în mormînt, au întrebat-o: „Femeie, de ce plîngi?", Maria Magdalena a răspuns: „Căci au luat pe Domnul meu şi nu ştiu unde l-au pus" (Ioan 20, 13). Peste cîteva clipe, Mîntuitorul însuşi a stat de faţă, dar Maria nu l-a cunoscut, ci credea că este grădinarul, care avea în grijă grădina în care era mormîntul în care a fost pus Domnul Hristos. A întrebat-o şi Mîntuitorul: „Femeie, de ce plîngi? Pe cine cauţi?" Drept răspuns, Magdalena i-a zis: „Doamne, dacă tu l-ai dus în altă parte, spune-mi mie unde l-ai pus şi eu îl voi ridica" (Ioan 20, 15). Deşi văzuse piatra dată la o parte de pe mormînt şi că în mormînt nu mai era trupul Domnului Hristos; deşi a văzut doi îngeri şi s-a învrednicit să aducă glas îngeresc, în mintea celei dintîi vestitoare a Învierii lui Hristos stăruia gîndul, de trei ori mărturisit, că „au luat pe Domnul din mormînt". Abia cînd a cunoscut că Cel care vorbea cu ea şi pe care îl socotise a fi grădinarul era de fapt însuşi Mîntuitorul pe care îl căuta în mormînt, dar care înviase din morţi, Maria Magdalena a înţeles că „Hristos a înviat" (cf. Ioan 20, 16). Din acea clipă fericită, Maria Magdalena a devenit martor al Învierii lui Hristos, s-a dus la ucenici şi le-a spus: „Am văzut pe Domnul" (Ioan 20, 18), ceeace este acelaşi lucru cu „Hristos a înviat".

Vestea că „Hristos a înviat" au primit-o de la înger şi celelalte mironosiţe (Matei 28, 5—7; Luca 24, 4—7). Ele însă, cuprinse de cutremur, mai întîi „n-au spus nimic nimănui, căci se temeau" (Marcu 16, 8), dar după aceea, întorcîndu-se de la mormînt, „au vestit toate acestea celor unsprezece şi tuturor celorlalţi" (Luca 24, 9). Adevărata încredinţare despre „Cea mai presus de lume Înviere a lui Hristos Dumnezeu" le-a dat-o femeilor purtătoare de mir Mîntuitorul însuşi, care „le-a întîmpinat şi le-a zis: bucuraţi-vă". Cu acel prilej, femeile au căzut la picioarele Lui şi i s-au închinat (Matei 28, 9).

În faţa ucenicilor vestea femeilor, despre Învierea lui Hristos, părea ca un basm, de aceea „ei n-au dat femeilor nici o crezare" (Luca 24, 11). Petru şi Ioan au mers la mormînt, unde au văzut giulgiurile în care fusese înfăşurat trupul Domnului Iisus, dar pe El nu l-au văzut (Luca 24, 12; Ioan 20, 3—10). Despre acestea ştiau şi cei doi ucenici călători spre Emaus, care, în informaţia pe care i-au dat-o Mîntuitorului, ce călătorea împreună cu ei, fără însă a fi fost cunoscut de ei, despre „înviere" vorbeau ca despre un zvon, nu ca despre o realitate. Ei spuneau anume, despre Iisus Nazarineanul „care era prooroc puternic în faptă şi în cuvînt, înaintea lui Dumnezeu şi a tot poporul", că a fost răstignit şi îngropat. Cu toate că ei îşi puseseră nădejdea în El ca într-un mîntuitor, acum nu mai aveau nici o nădejde. Cît priveşte cele despre învierea celui de curînd răstignit, cei doi călători spuneau: „Ne-au pus în uimire şi nişte femei de ale noastre, care au fost de cu noapte la mormînt, şi n-au mai găsit trupul Lui şi au venit zicînd că au văzut şi arătare de îngeri, care le-au spus că este viu. Iar cîţiva dintre noi s-au dus la mormînt şi au aflat aşa cum au povestit femeile, dar pe El nu l-au văzut" (Luca 24, 22—24). Prin aceste cuvinte, cei doi călători spre Emaus nu mărturiseau credinţa lor în Învierea lui Hristos; nu se dovedeau a fi martori ai Învierii Domnului. Abia cînd Domnul Hristos li s-a descoperit, la frîngerea pîinii, că El este cel înviat din morţi, cei doi ucenici s-au încredinţat de înviere şi, copleşiţi de acest adevăr, au alergat la Ierusalim, ca să spună celor unsprezece ucenici, că „Hristos a înviat" (Luca 24, 33).

Între timp, Mîntuitorul se arătase şi lui Petru. Aceasta era o nouă dovadă că „Hristos a înviat". În ucenici şi în cei ce erau împreună cu ei se înfiripase credinţa că „într-adevăr Domnul a înviat" (Luca 24, 34).

Pe cînd vorbeau despre Înviere însuşi Mîntuitorul s-a arătat ucenicilor Săi, încredinţîndu-i că El este, cel ce a fost răstignit, dar a înviat. Ca dovadă a Învierii Sale, Mîntuitorul le-a arătat ucenicilor mîinile şi picioarele Sale, pe care se vedeau semnele ranelor pricinuite de străpungerile cu cuie (Luca 24, 39). La această arătare a Mîntuitorului înviat Apostolul Toma n-a fost de faţă. Cînd cei ce îl văzuseră pe Domnul înviat şi care deveniseră martori ai Învierii Lui i-au spus lui Toma: „Am văzut pe Domnul" sau, cu alte cuvinte: „Hristos a înviat", el, care încă nu se încredinţase de învierea Domnului şi, deci, nu putea da mărturie despre ea, a zis: „Dacă nu voi vedea în palmele Lui semnul piroanelor şi dacă nu voi pune mîna mea în coasta lui, nu voi crede" (Ioan 20, 25).

(Continuare în pag. 4)

Semnificaţia lumînărilor şi a anafurei în cultul divin ortodox

Întrebuinţarea lumînărilor în cultul divin e foarte veche. În cultul Vechiului Testament lumînările se întrebuinţau din porunca lui Dumnezeu. În cartea Ieşirii (25, 31—37), Dumnezeu îi porunceşte lui Moise să facă sfeşnice şi candele ca să lumineze cortul adunării. Tot în cartea Ieşirii, Dumnezeu porunceşte fiilor lui Israel să aducă untdelemn stors din masline ca să ardă sfeşnicul în toată vremea în cortul adunării.

În templul lui Solomon se aflau sfeşnice din aur curat: cinci pe partea dreaptă şi cinci pe partea stîngă (III Regi 7, 49 şi II Paralip. 4, 7), care să fie aprins după rînduială înaintea Sfintei Sfintelor. Toate aceste lumini care împodobeau locaşul de închinare în Vechiul Testament prefigurau atotprezenţa lui Dumnezeu.

Şi în cultul Noului Testament au fost întrebuinţate lumînăriile încă de la început. În F. Ap. (20, 8) ni se relatează că Sf. Pavel, fiind în Troa, s-a suit în camera cea de sus, a frînt pîinea, fiind în odaie multe lumini aprinse.

Credem că şi în foişorul în care Mîntuitorul a cinat cu ucenicii Săi (Matei 26, 20) a trebuit să fie luminat cu lumini, fiindcă cina Mîntuitorului a fost seara.

În timpul persecuţiilor creştinii au fost siliţi să se adăpostească în locuri ascunse şi în catacombe, unde trebuiau să folosească lumînările de ceară. Întrebuinţarea lumînărilor de ceară în cultul creştin ca şi a candelelor s-a generalizat foarte curînd, aceasta şi datorită faptului că creştinii proveniţi mai ales dintre iudei au adus cu ei practica întrebuinţării lumînărilor la diferitele acte cultice.

Ştim din viaţa Sf. Ciprian că fiind înmormîntat noaptea, trupul lui a fost înconjurat cu lumini de ceară care ardeau. Macrina, sora Sf. Grigorie de Nissa, a fost înmormîntată cu o mare solemnitate, participînd o mulţime de diaconi şi clerici care purtau făclii în mîini.

Şi în Răsărit şi în Apus au existat grade de clerici inferiori care avea îndatorirea să aprindă lumînările în biserici. Aceştia se numeau acoluţi şi lampadari.

Fericitul Ieronim ne informează că cei care participau, în vremea lui, la diferitele rînduieli liturgice se simţeau mai dispuşi la rugăciune şi mai înălţaţi spre Dumnezeu fiindcă din flacăra lumînărilor se desprinde o putere care înalţă cugetul şi întreaga simţire a omului către Dumnezeu şi către cele înalte.

Lumina a fost considerată întotdeauna ca simbol al bucuriei, al evlaviei, ca semn al ieşirii omului din bezna întunericului la lumina cea dumnezeiască, după cuvîntul Psalmistului: „La tine este izvorul vieţii, întru lumina ta vom vedea lumina" (Ps. 35, 10).

Lumina materială îl simbolizează pe însuşi Mîntuitorul Hristos, fiindcă în Sf. Scriptură Mesia e numit „lumina lumii" (Is. 60, 2). În Evanghelia Sf. Ioan (3, 19) Mîntuitorul e numit „lumina care a venit în lume", iar la Ioan cap. 12, 46, Mîntuitorul se numeşte „lumină care a venit în lume", pentru ca tot cel care crede în El să nu rămînă în întuneric. Tot în Noul Testament Mîntuitorul e numit „Răsăritul cel de Sus", care ne-a cercetat ca să lumineze pe cei care şed în întuneric şi în umbra morţii (Luca 1, 78—79). Mîntuitorul e izvorul luminii şi al vieţii şi ne învaţă că şi noi trebuie să fim fii ai luminii prin credinţă, nădejde şi dragoste.

Lumina are calităţi deosebite: e curată, se poate multiplica fără a se micşora, fără a scădea, umple de bucurie pe cei care stau sub stăpînirea ei. Ea încălzeşte, curăţeşte, însufleţeşte şi dă curaj celor deznădăjduiţi. Natura lipsită de lumină e moartă,

(Continuare în pag. 2)

Semnificaţia lumînărilor şi a anafurei...

(Urmare din pag. 1)

tot aşa sufletul omului lipsit de lumina învăţăturii lui Hristos e lipsit de viaţa cea duhovnicească.

Ceara, care e materia lumînărilor, are o semnificaţie simbolică: e adunată şi strînsă de albinele cele harnice care sînt simbol al curăţiei, al virginităţii. Ele nu se împerechează, nu fac ouă, ci numai clocesc ouăle depuse de matcă.

În Simbolul Credinţei zicem că Mîntuitorul este „lumină din lumină", în înţelesul că după cum lumina care se aprinde nu se deosebeşte de lumina din care se aprinde, tot aşa nici fiinţa Fiului nu se deosebeşte de fiinţa Tatălui.

Lumina este foarte mult întrebuinţată în cultul nostru ortodox. Avem sfeşnice cu una, două, cu trei, cu şapte sau cu douăsprezece braţe, în care se pun lumînări. Toate acestea au înţelesul lor. Sfeşnicul cu o lumînare prefigurează unitatea Treimii. Sfeşnicul cu două lumînări însemnează cele două naturi ale Mîntuitorului, cel cu trei lumînări simbolizează cele trei persoane ale Sf. Treimi. Sfeşnicul cu şapte lumînări simbolizează cele şapte daruri ale Sf. Duh, iar cel cu douăsprezece simbolizează pe cei doisprezece Apostoli.

Pe masa Sf. Altar trebuie să ardă cel puţin două lumînări. Acestea simbolizează veşnicia şi atotprezenţa lui Dumnezeu. La masa Proscomidiei trebuie să ardă cel puţin o lumînare.

În biserică mai ard şi alte lumini însemnînd prin aceasta că biserica e cerul. În cerul lui Dumnezeu totul e învelit în lumină. La Schimbarea la Faţă a Mîntuitorului chipul feţii Sale s-a făcut altul şi îmbrăcămintea lui albă strălucind (Luca 9, 29).

La vohodul mic (ieşirea cu Sf. Evanghelie) de la Liturghie, înaintea preotului merge un purtător de lumină (sau mai mulţi). Lumina aceasta care merge înaintea Sf. Evanghelii însemnează lumina adusă de Mîntuitorul prin Sf. Evanghelie. Purtătorii luminilor simbolizează pe proorocii Vechiului Testament, care au prevestit venirea lui Mesia.

La rînduiala Botezului se aprind lumînări în sfeşnice, fiindcă Botezul e taina luminării, adică a trecerii celui care se botează din întunericul păcatului pe drumul virtuţii şi al luminii. În vechime, Botezul se numea luminare. La Botez naşul ţine lumînarea în mînă pe care o binecuvintează preotul, simbolizînd lumina credinţei pe care o mărturiseşte în locul finului.

În momentul împărtăşirii, credincioşii care se împărtăşesc ţin lumînări în mîini, simbolizînd prin acesta bucuria şi lumina harului care să le lumineze şi să le călăuzească toată viaţa. Totodată simbolizează cinstirea deosebit de aleasă pe care o aduc Mîntuitorului în momentul în care se vor împărtăşi cu Sfîntul Trup şi Sînge.

Lumînările pe care le ţin în mînă naşii la taina Cununiei, simbolizează curăţia şi nevinovăţia mirilor, mai însemnează lumina harului ceresc care se coboară peste miri.

La rînduiala Sf. Maslu se aprind şapte lumînări, simbolizînd cele şapte daruri ale Sf. Duh.

În noaptea Învierii, creştinii iau lumină din lumina preotului, care-i invită prin cuvintele: „Veniţi de luaţi lumină!" Aceasta însemnează bucuria luminii care s-a revărsat peste lumea întreagă prin Învierea lui Hristos.

Cupola bisericilor este luminată de un policandru format din mai multe lumînări simbolizînd bolta cerului luminată de mulţimea stelelor.

Sf. Ioan Gură de Aur zice că pe cei adormiţi îi duce la locul de îngropare cu lumînări aprinse, însemnînd prin aceasta că îi ducem în triumf, ca pe nişte atleţi la locul lor de încununare după biruinţele cîştigate.

Lumînările aşezate de credincioşi în pangar însemnează lumina cerească la care dorim să ajungă cei adormiţi, şi lumina harului dumnezeiesc pe care îl dorim să coboare peste cei care sînt în viaţă.

Alături de lumînări mai există în bisericile noastre şi candele care ard cu untdelemn şi care simbolizează belşugul harului dumnezeiesc şi darul vindecărilor. Untdelemnul mai însemnează şi rîvna credincioşilor de a săvîrşi cele bine plăcute lui Dumnezeu prin credinţa şi faptele cele bune, asemenea celor cinci fecioare care au ieşit cu candelele lor întru întîmpinarea mirelui.

Credincioşii noştri deci să-şi procure lumînările de la biserică, iar preoţii sînt obligaţi să se aprovizioneze cu lumînările necesare de la Centrele eparhiale. Prin acesta se introduce uniformitatea în ceea ce priveşte forma şi culoarea lumînărilor care ard în biserici. Pe lîngă aceasta, în bisericile noastre, în comunitatea noastră duhovnicească, în fumul de tămîie şi în podoaba lumînărilor care ard la fel ni se încălzesc şi ni se luminează inimile de lumina lui Hristos, care luminează tuturor — aşa cum rosteşte preotul la Liturghia Darurilor mai înainte sfinţite.

Anafura a fost considerată şi în trecut şi este socotită şi azi ca un mijloc foarte potrivit de a menţine viaţa religioasă a credincioşilor la un nivel permanent ridicat. Aceasta după ce a ieşit din uz practica împărtăşirii tuturor credincioşilor la fiecare Sf. Liturghie. Anafura se mai numeşte şi antidoron, ceea ce însemnează: în loc de dar (înţelegînd darul împărtăşirii cu Sf. Euharistie). Cei care participă la Sf. Liturghie, însă nu se socotesc vrednici a se împărtăşi, iau anafură.

Anafura se taie din prescura din care la Proscomidie s-a scos Agneţul. În cazul că sînt mulţi credincioşi la biserică anafura se poate tăia şi din prescura din care s-a scos părticica pentru Născătoarea de Dumnezeu, din prescura din care s-au scos miridele pentru cele nouă cete de sfinţi, din cea din care s-au scos miride pentru vii şi morţi sau chiar şi din prescuri care n-au fost întrebuinţate la Liturghie.

Anafura se binecuvintează în timpul Axionului. Preotul ia atunci vasul cu anafură şi îl poartă în chipul sfintei cruci în faţa vaselor cu Sf. Taine, atingîndu-l de sf. disc şi de sf. potir şi zicînd rugăciunea de binecuvîntare a anafurei aşa cum e scrisă în Liturghier: „Pentru rugăciunile Preasfintei Maicii Tale, Doamne Iisuse Hristoase, binecuvintează pîinea aceasta, ce se va da în locul Sf. Tale Taine, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin."

Împărţirea anafurei o face preotul sau episcopul prin analogie cu administrarea Sf. Împărtăşanii, care se face tot de preot ştiind că ea se dă în locul darului celui mare al înfricoşatei Cuminecături, fiind un înlocuitor al Sf. Împărtăşanii.

Anafura se ia şi se consumă numai de aceia care n-au mîncat şi n-au băut înainte de a veni la Sf. Liturghie, fiindcă este sfinţită şi se cuvine să fie primită pe nemîncate. La împărţirea anafurei preotul rosteşte o formulă, prin analogie cu formula de la împărtăşanie. De obicei se zice: „Hrană a dat Domnul celor ce se tem de El."

În multe biserici există rînduiala, foarte potrivită (Catedrala Reîntregirii Alba Iulia, Răşinari ş. a.), ca în timp ce se împarte anafura, credincioşii cîntă diferite cîntări bisericeşti, iar în altele se citeşte Cazania.

Să ţinem cu toată tăria la practica Bisericii noastre care foloseşte în cultul divin lumînări şi candele, fiindcă e o practică rămasă din timpul apostolic. Aceasta să o ţinem şi din motivul că lumînările şi candelele sînt o podoabă a cultului nostru.

Anafura la Sf. Liturghie e o practică introdusă în primele veacuri creştine, avînd un caracter profund religios, simbolizînd pe Fecioara Maria care a născut nouă pîinea cea cerească, cea vie, veşnică şi pururea hrănitoare sufletelor noastre — după cum zice Simion, arhiepiscopul Tesalonicului.

Al. Moisiu

Conferinţa interteologică de la Bucureşti

În 25 februarie 1975, a avut loc la Institutul teologic din Bucureşti prima conferinţă interteologică din acest an, cu tema: *Comuniune şi intercomuniune.*

Prezidiul conferinţei a fost alcătuit din: P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, Vicar patriarhal, delegatul Prea Fericitului Patriarh Justinian, Eminenţa Sa Domnul Episcop Albert Klein al Bisericii Evanghelice C. A. din Sibiu, P. C. prof. Is. Todoran, rectorul Institutului teologic ortodox din Sibiu, P. C. prof. I. Nemecsek, rectorul Institutului teologic romano-catolic din Alba Iulia, d-l prof. K. Rapp, rectorul Institutului teologic protestant unic, secţia Cluj-Napoca, P. C. prof. M. Chialda, rectorul Institutului Teologic din Bucureşti, prof. H. Binder, prorectorul Institutului teologic protestant unic, secţia din Sibiu, şi P. C. conf. D. Popescu, prorectorul Institutului teologic din Bucureşti.

Au luat parte: P.P. S.S. Episcopi vicari Roman Ialomiţeanul, Adrian Botoşăneanul, Emilian Răşinăreanul, Nestor Severineanul, Iustinian Maramureşanul, Eftimie Bîrlădeanul şi Gherasim Constanţeanul, consilieri patriarhali şi ai Arhiepiscopiei Bucureştilor, profesori de la Institutele teologice din Bucureşti, Sibiu (ortodox şi luteran), Alba Iulia (romano-catolic) şi Cluj-Napoca (reformat), directorii Seminariilor teologice, reprezentanţi ai presei centrale bisericeşti şi doctoranzii Institutului teologic din Bucureşti.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de P. C. rector M. Chialda, care, după ce a salutat pe participanţi, a vorbit despre Teologia slujirii faţă de Dumnezeu şi oameni şi despre contribuţia conferinţelor interteologice la promovarea ecumenismului local, între cultele creştine din România.

Referatul principal cu tema: *Comuniune şi intercomuniune* a fost prezentat de d-l prof. *Géreb Pall,* de la Institutul teologic protestant unic, secţia din oraşul Cluj-Napoca.

În prima parte, conferenţiarul a explicat termenul de comuniune. În partea a doua a referatului, conferenţiarul s-a ocupat de termenul intercomuniune.

Primul coreferat la tema: *Comuniune şi intercomuniune* a fost susţinut de P. C. diac. Conf. I. Ică, de la Institutul teologic ortodox din Sibiu.

Plecînd de la faptul că problema comuniunii reprezintă o preocupare constantă în mişcarea ecumenică, vorbitorul a prezentat cîteva coordonate ale comuniunii din punct de vedere ortodox, ideea de comuniune reprezentînd o coordonată fundamentală a doctrinei, cultului şi spiritualităţii ortodoxe.

Trecînd la *intercomuniune,* autorul arată că termenul este necunoscut Teologiei ortodoxe.

Ortodoxia nu discută intercomuniunea, ci comuniunea plenară într-o singură Biserică care va fi precedată de comuniunea totală în credinţă, ea fiind semnul şi încoronarea acesteia din urmă.

Al doilea coreferat cu titlul: *„Însuşirile şi limitele Bisericii"* a fost prezentat de P. C. pr. conf. Ştefan Alexe de la Institutul teologic din Bucureşti.

Plecînd de la faptul că învăţătura despre Biserică a preocupat pe creştini în toate timpurile, pentru că Biserica este taina mîntuirii lor, autorul a expus, în prima parte, învăţătura ortodoxă despre însuşirile Bisericii, cu bogate referiri biblice şi patristice.

Discuţiile, deosebit de interesante la care a participat un mare număr de vorbitori, au fost conduse de P. C. rector Isidor Todoran.

Concluziile conferinţei au fost prezentate de P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal. P. S. Sa a arătat că reprezentanţii confesiunilor creştine din România îşi pun problema comuniunii cu mare curiozitate; că n-am ajuns să recomandăm „intercomuniunea", dar am ajuns la un acord cu privire la temă şi la modul cum trebuie abordată; că expunerile au fost interesante şi n-au existat cramponări pe poziţii confesionale rigide; că limbajul folosit a fost ecumenic, ca rod al experienţei celor 20 de conferinţe interteologice, ţinute pînă acum în România; că se depun mari eforturi comune în cercetarea teologică şi ecumenică a problemei comuniunii; că am ajuns la un acord în comuniunea de slujire a Bisericii, a oamenilor, a societăţii şi că la noi s-a realizat deja comuniunea orizontală.

A urmat o agapă frăţească oferită de Institutul Teologic din Bucureşti, în timpul căreia a luat cuvîntul Eminenţa Sa Domnul Episcop A. Klein.

P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, a mulţumit Eminenţei Sale Domnului Episcop Klein pentru cuvintele frumoase pe care le-a spus şi a urat participanţilor o revedere la viitoarea Conferinţă interteologică de la Cluj-Napoca.

Cezar Vasiliu

Date despre construirea catedralei mitropolitane de la Alba-Iulia — ctitorie a lui Mihai Viteazul

Tratatul încheiat între Mihai Viteazul şi principele Ardealului, Sigismund Bathory, în anul 1595, crease condiţii favorabile care l-au determinat pe Mihai să vină în 1597 la Alba Iulia, unde zidi, între vechea biserică şi reşedinţa de pe vremea lui Ghenadie, o „frumoasă biserică românească nouă", cu hramul Sfintei Troiţe (care este şi hramul Mitropoliei Ardealului), o catedrală mai mare, dar în acelaşi plan arhitectonic.

Noua catedrală a fost terminată în grabă, căci încă în acelaşi an a fost înmormîntat aici vornicul Danciu din Brîncoveni, tatăl viitorului voievod Matei Basarab, trimis în solie de Mihai la Sigismund. Tot în această catedrală a fost înmormîntat şi nefericitul domnitor al Moldovei, Aron Vodă, prins de Sigismund şi ţinut în castelul de la Vinţul de Jos, unde a murit otrăvit în anul 1597.

Noua ctitorie a fost înzestrată de Sigismund cu moşii, iar Mihai Viteazul i-a hărăzit un ajutor anual de 6000 de aspri, danie primită din partea domnitorilor români, pînă la „unirea" din 1701.

Mihai a mărit totodată şi reşedinţa mitropolitană împreună cu chiliile, al căror număr l-a sporit, aşezînd aici pe mitropolitul Ioan, căruia i-a dăruit odoare, veşminte şi o cîrje vlădicească.

Strălucirea acestei ctitorii a fost întunecată după destrămarea unificării înfăptuite de Mihai Viteazul, cînd Alba Iulia a fost prădată şi incendiată de trupele generalului Basta şi de cetele lui Moise Secuiul. Atunci a fost profanată şi catedrala mitropolitană, în care au pătruns şi au dezgropat osemintele lui Aron, ale lui Danciu şi ale altor boieri, pe care le-au aruncat.

După potolirea tulburărilor, ctitoria lui Mihai îşi va păstra cele două biserici, continuînd să rămînă mai mult de un secol nu numai ca lăcaş de închinare, ci şi de adăpost, atît al mitropoliţilor şi călugărilor localnici, cît şi al celor care veneau din ţările româneşti cu diferite misiuni politice şi bisericeşti în capitala oficială a Ardealului din secolul al XVII-lea, precum şi ca loc a numeroase soboare mitropolitane din acel răstimp.

Faţă de părerea istoricilor mai vechi, potrivit cărora Mitropolia Ardealului ar fi fost înfiinţată abia de Mihai Viteazul, care i-ar fi stabilit şi sediul la Alba Iulia, prin mutarea aici de la Prislop a mitropolitului Ioan, din cele arătate mai sus se poate desprinde limpede ideea că ierarhii transilvăneni deţineau titlul şi demnitatea de mitropolit şi că aveau reşedinţa la Alba Iulia, încă înainte de Mihai Viteazul.

Dacă, însă, aceşti mitropoliţi vor fi avut înainte de Mihai Viteazul o situaţie mai modestă, gloriosul voievod a căutat să le ridice prestigiul, clădindu-le în Alba Iulia, capitala principatului ardelean, o catedrală nouă, corespunzătoare unui mitropolit ortodox, alături de cel catolic. De altfel, dacă Mihai Viteazul ar fi mutat, aşa cum susţin unii autori, scaunul Mitropoliei ortodoxe la Alba Iulia, dintr-un alt loc, atunci desigur că, după căderea sa, nu i s-ar mai fi îngăduit lui Ioan de la Prislop şi urmaşilor săi să-şi mai aibă reşedinţa în însăşi capitala principatului ardelean.

Construirea la Alba Iulia a încă unei biserici ortodoxe, a celei mari, de către Mihai Viteazul, o cereau şi împrejurările pentru că în acest oraş şi în vecinătăţile sale imediate exista atunci o populaţie în majoritate românească.

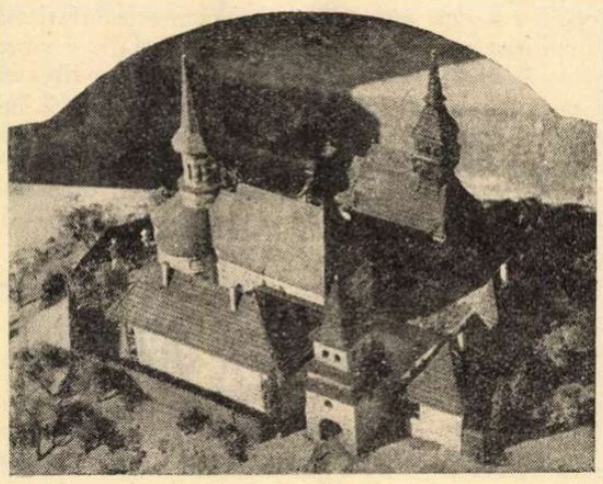

Este adevărat că pe vremea aceea nu erau prea mulţi nobili români în Alba Iulia, în schimb prezenţa masivă a populaţiei româneşti este atestată de însişi cronicarii vremii, mai ales în cartierele mari de la periferia şi din suburbiile oraşului. Acest fapt rezultă şi din nomenclatura străzilor „Lipoveni", a celor două uliţi româneşti sau din numărul mare al gospodăriilor şi caselor române de pe şoseaua Teiuşului. Pe de altă parte, exista în secolul al XVII-lea atît în Alba Iulia, cît şi în alte oraşe ardelene, o colonie ortodoxă de greci, negustori macedo-români şi sîrbi, colonizaţi prin încuviinţarea lui Mihai Viteazul pretutindeni.

† EMILIAN
Episcop-vicar

Pictorul Andreescu

În 27 februarie 1975, s-au împlinit 125 de ani de la naşterea pictorului Ioan Andreescu contemporan al marelui Nicolae Grigorescu, care vedea în Andreescu „cel mai mare artist pe care l-a avut ţara . . .".

Încă din liceu, la Gimnaziul Lazăr şi pe urmă la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti, pe care l-a absolvit, s-a remarcat talentul său, ceea ce l-a determinat să urmeze (în 1869), cursul de doi ani de la Academia de arte frumoase.

Fericitul prilej de a-şi profesa îndeletnicirea pe care şi-a ales-o s-a ivit abia în 1872 cînd a ocupat un post la Seminarul Teologic al Episcopiei Buzăului, unde a rămas timp de 6 ani, după care pleacă la Paris. Aici îşi desăvîrşeşte arta peisajului la şcoala Barbizon, unde a studiat şi Nicolae Grigorescu. Lipsit de mijloace materiale, după doi ani se înapoiază la Bucureşti. În 1879, expune la „Salonul parizian" unde este remarcat în mod deosebit prin nota sa personală. La Bucureşti se loveşte de aceleaşi greutăţi, dar, ajutat de prieteni, a plecat din nou la Paris în 1871, iar toamna revine în ţară pentru a-şi organiza ultima expoziţie personală, cînd boala i se agravează şi-l doboară la vîrsta de numai 32 de ani.

Pictura lui sobră, uneori melancolică, tristă, cu peisagii de la ţară, îl aşază pe Andreescu printre cei mai mari artişti ai noştri. Se cuvine să reţinem că I. Andreescu a executat şi pictură bisericească încă din timpul cînd funcţiona la Seminarul teologic de pe lîngă Episcopia din Buzău, ca şi alţi mari pictori ai noştri: Grigorescu, Luchian etc.

Cu prilejul recentei aniversări, cunoscutul artist Corneliu Baba scria în mod semnificativ în „România Literară": „Andreescu a făcut parte dintr-o rasă de pictori dispărută aproape total şi a parcurs în scurta sa viaţă o epocă eroică a picturii cînd virtuţile artistului nu se demonstrau decît în faţa şevaletului."

Aceste virtuţi au fost preţuite încă de Nicolae Iorga, I. D. Ştefănescu, G. Oprescu etc., care au căutat să-l facă cunoscut pe pictorul I. Andreescu. Astăzi însă opera sa, 100 de tablouri nemuritoare, este apreciată, iar autorul este cinstit de noi toţi.

N. D. G.

Mulţumesc călduros preoţilor şi credincioşilor pentru felicitările trimise cu prilejul marelui praznic al Învierii Domnului.

Urez tuturor sănătate, pace, bucurie şi mult spor în activitatea de slujire a Bisericii strămoşeşti şi de propăşire a Patriei noastre scumpe.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

INFORMAŢII

● În 24 ianuarie 1975 a avut loc la Canterbury (Anglia) intronizarea Graţiei Sale Dr. Donald Coggan, noul Arhiepiscop de Canterbury şi Primat al Bisericii Anglicane. Au luat parte reprezentanţi ai Bisericii Ortodoxe, Vechi-Orientale, Romano-Catolică, Protestante, ai Consiliului Ecumenic al Bisericilor etc.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărăşanul al Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală şi Occidentală şi P. C. pr. Lucian Gafton, parohul bisericii din Londra.

Conform tradiţionalului ceremonial anglican, noul Primat al Angliei a primit insignele misiunii sale, a binecuvîntat asistenţa şi a rostit o cuvîntare în care a reliefat problema Bisericii în ziua de astăzi, misiunea sa şi a Bisericii sale, rolul clerului în rezolvarea marilor probleme ale omenirii, sărăcia, dreptatea socială şi rolul credincioşilor în rezolvarea acestora.

După solemnitate a avut loc o scurtă recepţie, în timpul căreia delegaţia Bisericii Ortodoxe Române a prezentat Graţiei Sale Dr. Donald Coggan felicitări în numele Prea Fericitului Patriarh Justinian, al Sfîntului Sinod, al clerului şi credincioşilor Bisericii noastre şi s-a întreţinut cu numeroasele personalităţi prezente la recepţie.

● Duminică, 26 ianuarie 1975, Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei a luat parte la Sfînta Liturghie săvîrşită de P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărăşanul în Biserica Ortodoxă Română din Londra, fiind de faţă peste 120 credincioşi şi oaspeţi anglicani.

După slujbă Î. P. S. Mitropolit Teoctist a săvîrşit un Te-Deum în cinstea sărbătoririi Unirii Principatelor, urmat de un program cultural-patriotic, în cadrul căruia P. C. pr. paroh Lucian Gafton a salutat prezenţa înalţilor ierarhi şi a subliniat grija părintească a Prea Fericitului Patriarh Justinian pentru credincioşii români stabiliţi în Marea Britanie. Despre Unirea Principatelor a vorbit Dr. C. Michael Titus, membru al consiliului parohial.

În încheiere, Î. P. S. Mitropolit Teoctist a împărtăşit asistenţei binecuvîntările Prea Fericitului Patriarh Justinian, apreciind simţămintele credincioşilor ortodocşi români pentru Biserica şi Patriamamă, prin păstrarea credinţei ortodoxe, a datinilor, cîntecelor şi graiului românesc.

Î. P. S. Sa a prezentat pe P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărăşanul, stăruind asupra grijii continuie a Bisericii Ortodoxe Române pentru credincioşii români ortodocşi aflaţi peste hotare prin înfiinţarea Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală şi Occidentală, cu sediul la Paris.

● Potrivit celor statornicite de Sfîntul Sinod şi îndrumărilor Prea Fericitului Patriarh Justinian, la chemarea Consiliului Eparhial cîntăreţi de la parohiile din cuprinsul Arhiepiscopiei Timişoarei şi Caransebeşului s-au întrunit, între 11 şi 20 februarie 1975, pentru a stabili modalitatea cea mai potrivită de generalizare a cîntării în comun la serviciile religioase publice. Asistaţi de delegaţi chiriarhali şi de specialişti în muzica bisericească, ei au făcut exerciţii practice de cîntare omofonă şi au primit îndrumări concrete menite să ducă la antrenarea credincioşilor pentru participarea activă la sfintele slujbe.

Întrunirile ţinute la Bozovici, Caransebeş, Deta, Lugoj, Oraviţa, Reşiţa şi Timişoara au fost întîmpinate de cîntăreţi cu multă însufleţire, toţi manifestîndu-şi hotărîrea de a aplica integral măsurile adoptate de forurile superioare cu privire la cîntarea în comun, aceasta asigurînd o mai adecvată desfăşurare a serviciilor religioase în spiritul autenticelor rînduieli bisericeşti.

● Între 25—28 februarie 1975, a avut loc la Edcimiadzin (R.S.S. Armeană), la invitaţia Catolicosului suprem al tuturor armenilor Vasken I., lucrările Secretarului internaţional al Conferinţei Creştine pentru Pace.

Biserica Ortodoxă a fost reprezentată de P. C. pr. Ilie Georgescu, membru al Secretariatului internaţional.

Lucrările s-au desfăşurat în reşedinţa patriarhală şi au fost deschise de Sanctitatea Sa Vasken I. Apoi Episcopul Narek Shakarian de Shirak (Armenia) a prezentat referatul: „Biserica Apostolică Armeană şi misiunea ei pentru pace în lume."

Lucrările au continuat cu raportul Dr. Károly Tóth, Secretar general al Conferinţei Creştine pentru Pace, asupra situaţiei Conferinţei, urmat de discuţii. Au urmat prezentări de rapoarte asupra activităţii C.C.P. în ultimele două luni.

În încheierea lucrărilor, s-a organizat sesiunea sub-comisiei privind Indochina, la care au participat 25 delegaţi din 13 ţări.

● În zilele de 15—16 martie 1975, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a fost oaspetele Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Cluj-Napoca.

Punctul culminant al vizitei l-a constituit împreunăslujirea Sf. Liturghii arhiereşti din 16 martie în monumentala catedrală ortodoxă din Cluj-Napoca. Î. P. S. Mitropolit Nicolae a adresat credincioşilor prezenţi la serviciul religios un cuvînt de învăţătură, prin care a tălmăcit textul Evangheliei duminicale. La sfîrşit Î. P. S. Arhiepiscop

(Continuare în pag. 4)

Pe meleagurile natale – Rohia –

Răspunzînd unui îndemn lăuntric de a vizita locurile natale izvorît din nostalgia copilăriei şi a formării duhovniceşti, după împlinirea unui an de cînd a fost sfinţit şi rînduit episcop-vicar la Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu, P. S. Episcop-vicar Emilian Birdaş Răşinăreanul, cu binecuvîntarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae şi înţelegerea Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, Duminică, 13 octombrie 1974 a descins — împreună cu alţi însoţitori — de la Sibiu în parohia Rohia, satul său natal din Maramureş, parohie care este o străveche vatră românească, amintită documentar la 1325, păstrătoare de vechi tradiţii în legătură cu năvălirea tătarilor şi isprăvile haiducului Pintea Viteazul, participantă la revoluţia din 1848 şi la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia din 1918. Rohia este loc de pioasă reculegere pentru românii din aceste părţi, unde s-a păstrat dragostea pentru credinţă şi cultură precum şi ideea unităţii naţionale, prin portul şi datinile străbune.

În această însorită Duminică de toamnă, P. S. Sa a slujit prima Sf. Liturghie arhierească în biserica

cu hramul „Sf. Nicolae", fiind întîmpinat cu toată căldura sufletească şi cu mari bucurii duhovniceşti de către pr. Emil Man din satul Boiereni, administratorul parohiei Rohia ca şi de consăteni şi credincioşi din împrejurimi. Din rîndul celor prezenţi mulţi i-au oferit flori, exprimîndu-şi astfel sentimentele bucuriei prilejuite de această fericită împrejurare, iar tînăra Popa Anastasia a recitat versuri.

Profund impresionat de frumoasa întîmpinare şi învăluit de duioase şi nostalgice amintiri, împrospătate de revederea meleagurilor anilor tinereţii Prea Sfinţia Sa, după ce a mulţumit celor de faţă, a evocat momente istorice din trecutul rohienilor şi a subliniat lupta lor pentru păstrarea Ortodoxiei româneşti şi a tradiţiilor strămoşeşti, cît şi pentru însufleţita lor participare la toate marile acţiuni din Patria noastră pentru bunăstarea şi fericirea întregului popor.

S-a săvîrşit apoi Sf. Liturghie arhierească cu un sobor de slujitori. După rostirea predicii zilei „Parabola Semănătorului" de către pr. Iulian Boghiş, întregită de îndemnurile adresate credincioşilor de către pr. Emil Man, la sfîrşitul Sf. Liturghii a vorbit P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul: adînc mişcat sufleteşte de prilejul acestei revederi cu consătenii, în noua situaţie, Prea Sfinţia Sa a dat preţioase îndrumări cu privire la păstrarea unităţii în credinţa strămoşească, în lumina iubirii evanghelice. După aceea a oferit cărţi stranei bisericii, a împărţit cruciuliţe şi a consemnat evenimentul pe una din filele Sf. Evanghelii întru amintirea arhiereştei cercetări a locurilor natale, iar înainte de despărţire s-a fotografiat împreună cu credincioşii săi dragi.

Luni, 14 octombrie 1974, P. S. Episcop-vicar Emilian, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, a slujit Sf. Liturghie în biserica Mănăstirii „Sf. Ana" din Rohia, locul de ucenicie monahală al P. S. Sale, răspunsurile la strană fiind date de un grup de elevi seminarişti din Cluj-Napoca.

La sfîrşitul Sf. Liturghii P. S. Episcop-vicar Emilian Birdaş Răşinăreanul a vorbit credincioşilor de faţă despre însemnătatea sărbătorii, înfăţişînd viaţa, nevoinţele duhovniceşti, faptele de milostenie şi minunile Sf. Cuv. Paraschiva după rînduielile de tradiţie ale acestei sf. sărbători.

După miruire, împărţirea anafurei, fotografierea cu credincioşii şi agapa frăţească, cuvîntările rostite cu acest prilej, întreţinerea cu credincioşii înainte de a-şi fi luat rămas bun de la ei, Prea Sfinţia Sa a trimis tuturor ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române cîte o ilustrată cu Sfinţii ortodocşi români din Transilvania.

În drum spre Sibiu, P. S. Episcop-vicar Emilian a făcut un popas la vechea ctitorie a lui Ştefan cel Mare de la Vad, care constituie o trainică mărturie a legăturilor frăţeşti dintre toţi românii, ctitorie voievodală în curs de restaurare de către D. M. I., Prea Sfinţia Sa apreciind lucrările în curs de executare. Pr. *Vartolomeu Constantinescu*

Expunere teologică asupra problemei populaţiei

Dînd urmare invitaţiei rectoratului Institutului teologic protestant unic din Cluj-Napoca, adresată tuturor celor declaraţi de acest Institut doctori „honoris causa", Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului a conferenţiat, în 15 martie a. c. în faţa profesorilor şi doctoranzilor acestui aşezămînt de formare a pastorilor evanghelici, reformaţi şi unitarieni din ţara noastră. Au mai fost de faţă numeroşi invitaţi printre care Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Cluj-Napoca, Prea Sfinţitul Episcop Vasile al Oradiei, Prea Sfinţitul Episcop-vicar Iustinian Maramureşanul, Eminenţele Lor Episcopii Nagy Gyula şi Kovács Lajos din Cluj-Napoca, P. C. prof. dr. Isidor Todoran, rectorul Institutului Teologic Ortodox din Sibiu, profesori de seminar, preoţi şi pastori din localitate.

După cuvîntul introductiv şi de prezentare al Rev. prof. dr. Rapp Károly, rectorul Institutului, Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae a dezvoltat tema: *„Consideraţiuni teologice pe marginea problemei populaţiei"*, expunînd punctul de vedere creştin ortodox asupra modului cum este înfăţişată înmulţirea rapidă a locuitorilor Terrei în vremea noastră, acest lucru reprezentînd o urmare firească a poruncii lui Dumnezeu: „Fiţi rodnici şi vă înmulţiţi şi umpleţi pămîntul" (Facere 1, 28), „Explozia demografică" pune într-adevăr serioase probleme omenirii, dar ea nu constituie cu adevărat „o primejdie", împotriva căreia să se ia măsuri, uneori imorale, potrivnice voii lui Dumnezeu.

Potrivit aprecierilor unor specialişti — a spus Î. P. S. Sa — Terra poate oferi condiţii de viaţă normală nu la aproape patru miliarde de oameni cîţi există acum, ci la 55—60 miliarde, ba chiar mai mult.

Acest lucru implică desigur, pe de o parte o deplină dreptate socială, evitarea oricărei risipe şi cheltuieli inutile, cum sînt de pildă înarmările, iar pe de altă parte, folosirea raţională a multelor resurse de hrană pe care planeta noastră le are, avîndu-se în vedere că, de pildă, la ora actuală „nici jumătate din suprafaţa ce ar putea hrăni lumea nu este cultivată".

„Aşa stînd lucrurile, spectrul nenorocirilor decurgînd din „explozia populaţiei" se risipeşte şi, deodată cu el, justificarea tuturor metodelor forţate de „planificare a familiei", avortul, sterilizarea, „pilula anticoncepţională" etc. Omenirea este deci îndreptăţită să privească cu încredere spre viitor, fiecărui ins revenindu-i datoria să contribuie cu ce are mai bun la propăşirea ei multilaterală."

Conferinţa a fost urmată de discuţii, la care şi-au adus contribuţia: Prea Sfinţitul Episcop Vasile al Oradiei, Eminenţa Sa Domnul Episcop Nagy Gyula, P. C. rector Isidor Todoran, Rev. Szedressy Pál, vicarul episcopiei unitariene, Rev. dr. Csutak Csaba, protopop reformat, profesorii Juhász István, Tökés István, Gálfy Zoltán şi Izsák Vilmos. Legat de cele afirmate de vorbitori, conferenţiarul a adus precizări suplimentare în scopul clarificării diferitelor aspecte ale temei. *Rep.*

Martori ai Învierii Domnului

(Urmare din pag. 1)

În vreme ce ucenicii care îl văzuseră pe Domnul înviat aveau încredinţarea despre Învierea Lui şi spuneau „Hristos a înviat" ori răspundeau „adevărat a înviat", Toma, neavînd încă această încredinţare, nu mărturisea o astfel de credinţă, nu dădea mărturie acestui adevăr. El, dimpotrivă, mărturisea că nu crede în învierea celui răstignit şi că nu va crede decît cînd va avea dovada ce o aştepta. Dovada dorită a primit-o Toma, a opta zi după ce Domnul a înviat din morţi. Cuvintele „Domnul meu şi Dumnezeul meu", pe care le-a rostit Toma, sînt mărturia credinţei sale, sînt dovada că s-a adăugat şi el la martorii Învierii lui Hristos.

După Învierea din morţi şi înainte de înălţarea Sa la cer, Domnul Hristos s-a arătat, după mărturia Sf. Apostol Pavel, „de-odată la peste cinci sute de fraţi", dintre care cei mai mulţi trăiau în vremea cînd Sf. Pavel a scris întîia epistolă către creştinii din Corint (I Corinteni 15, 6).

Toţi cei ce l-au văzut pe Mîntuitorul înviat au crezut şi au mărturisit adevărul Învierii Lui. Toţi credincioşii, închinători ai lui Hristos, sînt şi închinători ai „Sfintei Învierii Lui". Toţi cei ce mărturisesc credinţa în Domnul Hristos şi sînt botezaţi cu botezul creştin sînt uniţi cu Domnul în moartea şi Învierea Lui (Romani 6, 4). Mărturia cea mai bună pe care o dau credincioşii despre Învierea lui Hristos este „înnoirea vieţii" (Romani 6 ,4), viaţa cea nouă şi luminată, viaţa „ascunsă cu Hristos în Dumnezeu" (Coloseni 3, 3). La temelia acestei vieţi stă cugetarea şi căutarea celor de sus, care îşi are începutul în învierea împreună cu Hristos (Coloseni 3, 1—2), deci în credinţa că „Hristos a înviat".

Sîntem şi noi martori ai Învierii lui Hristos, pe măsura credinţei noastre, arătată în chipul de vieţuire pe care îl avem. Ca martori ai Învierii lui Hristos, zicem „Hristos a înviat" sau răspundem „adevărat a înviat". Dar adevărata şi cea mai bună dovadă a credinţei noastre în Învierea lui Hristos este viaţa cea nouă şi sfîntă, viaţa cea luminoasă, care ne înfăţişează ca „vii, sculaţi din morţi" (Romani 6, 13), „izbăviţi de păcat şi robi ai lui Dumnezeu, avînd roada noastră în sfinţenie şi sfîrşitul viaţă veşnică" (Romani 6, 22).

Ierod. *Teofil Părăianu*

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

Teofil a exprimat bucuria sa, a preoţilor şi credincioşilor ortodocşi români din Cluj-Napoca, pentru posibilitatea ce-au avut de a se întîlni cu Întîistătătorul Mitropoliei Banatului, iar acesta a mulţumit pentru calda dragoste cu care a fost înconjurat.

● Duminică, 16 martie 1975, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a făcut o vizitaţie canonică în fruntaşa parohie Tulca, protopopiatul Oradea-Sud, unde a săvîrşit Sf. Liturghie, în cadrul căreia a fost hirotonit întru presbiter candidatul la preoţie Ivan Aurelian, pentru parohia Albeşti, protopopiatul Beiuş.

Predica zilei a fost rostită de P. C. cons. Nicolae Mara, iar parohul locului, preotul Teodor Iga, a vorbit despre viaţa religioasă a credincioşilor săi.

În cuvîntul rostit, P. S. Episcop Vasile a zăbovit asupra mijloacelor pe care Biserica le pune la îndemînă cu prisosinţă, în vederea mîntuirii noastre sufleteşti: postul, rugăciunea, facerea de fapte bune, ca o manifestare a credinţei în învăţătura Domnului Hristos. La fel a vorbit, cu citate din Sf. Scriptură, despre Sf. Taine, ca mijloace de primire a harului dumnezeiesc, care împreună cu facerea de fapte bune ne asigură mîntuirea sufletească. În mod deosebit s-a oprit asupra Botezului şi Preoţiei.

În după-amiaza aceleaşi zile, P. S. Sa a oficiat slujba vecerniei în biserica din parohia Gepiu, jud. Bihor, unde a predicat despre iertare, plecînd de la cuvintele Mîntuitorului: „De nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru cel din ceruri nu va ierta greşelile voastre . . ."

● Contactele Bisericii Ortodoxe Române cu diferitele Biserici de peste hotare au fost adîncite în ultimii ani şi prin organizarea unui schimb regulat de bursieri dintre studenţii teologi sau doctoranzi în Teologie.

Astfel, pentru anul universitar 1974/1975 Biserica noastră a trimis peste hotare 19 tineri teologi, care studiază la Facultăţile de Teologie din Belgrad (Jugoslavia), München (R.F.G.), Paris (Franţa), Atena (Grecia), Ierusalim, Bossey (Elveţia), Hamburg (R.F.G.), Berna (Elveţia), Milano (Italia) etc.

De asemenea un număr de 16 tineri teologi din Anglia, Bulgaria, Siria, Liban, Ungaria, Etiopia, Jugoslavia, Grecia, Iordania etc., studiază la cele două Institute Teologice ortodoxe din Bucureşti şi Sibiu.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 — 5 iulie 1975 — Nr. 25—26

Telegraful Român

Biblioteca Orășenească
"Ștefan Gheorghiu"
str. Gh. Barițiu nr. 5
Sibiu
jud. Sibiu

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA
se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Omul și apele

S-a întunecat văzduhul de mulțimea norilor, care au revărsat peste pământuri, peste case, peste oameni apele învolburate și tulburi ale fluviilor, ale rîurilor, ale pîraielor, devenite și ele rîuri și fluvii. Parcă e o amintire de la începuturi.

Istoria ne arată că astfel de calamități au existat în diferite perioade și diferite părți ale pământului. Și în țara noastră avem mărturii despre revărsările apelor.

Ultima revărsare a fost în 1970 ca după cinci ani să ne încerce iarăși puhoiul apelor.

Ceea ce însă este de remarcat în chip deosebit nu sînt apele, ci omul care se luptă cu apele și le biruiește prin solidaritatea întregului popor. La chemarea Domnului *Nicolae Ceaușescu,* Președintele Republicii Socialiste România, care este mereu prezent în locurile cele mai grele și însuflețește pe toți la luptă, la muncă neprecupețită, e mobilizată întreaga țară și înfruntă cu abnegație și eroism încercările acestor zile.

Am fost pe teren în locuri unde pămîntul a început să se miște și biserici și case să se crape, să se dărîme, și unde toți — bărbați și femei, tineri și bătrîni — au luptat zi și noapte ca să îndrepte viiturile spre văi și să salveze oamenii și bunurile obștești și personale.

Am cercetat zona Blajului, Mediașului, Sighișoarei, Făgărașului, Alba Iulia, Tîrnăveni, Agnita, Crăciunelul de Sus ș. a., unde am constatat că preoții și credincioșii noștri sînt la datorie și se integrează deplin în efortul general de recuperare a imenselor pagube pricinuite de calamitățile din aceste zile.

E o dramă adîncă să vezi case și acareturi inundate și prăbușite, e însă înălțător să simți pulsul întregului popor, care își urmează conducătorul iubit. Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu — suflet din sufletul acestui popor — este cel mai înalt exemplu de identificare totală cu viața și idealurile tuturor fiilor patriei noastre scumpe, România socialistă. Una cu întreg poporul, Domnia Sa însuflețește pe toți la luptă și muncă neprecupețită, ca, depășind impasul acestor zile, să se înalțe iarăși toată țara în lumină și să se dezvolte într-un ritm accelerat, ca să se împlinească și să se depășească planurile acestui cincinal și ale cincinalului următor.

Îndemnăm și pe această cale preoții și credincioșii noștri să continue participarea lor la eforturile întregului popor pentru înlăturarea grabnică a efectelor inundațiilor.

Ca fii ai Bisericii străbune, care a fost totdeauna alături de bucuriile și durerile poporului, să nu uităm că dăruirea pentru binele obștesc este și porunca Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, care ne îndeamnă să ne iubim unii pe alții cu iubire jertfelnică. Acesta este și îndemnul Sfinților Apostoli, oameni simpli ieșiți din popor, care ne îndrumează să ne facem datoria și „să lucrați cu mîinile voastre, precum am poruncit vouă" (I Tes. 4, 11).

† **NICOLAE MLADIN**
Mitropolitul Ardealului
Membru în Consiliul Național
al Frontului Unității Socialiste

Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh JUSTINIAN la Locurile Sfinte

Răspunzînd invitației Sanctității Sale Benedict, Patriarhul Ierusalimului și a toată Palestina, de a face o vizită la Ierusalim și la Locurile Sfinte, P. F. Părinte Patriarh Justinian, însoțit de o delegație de ierarhi și preoți, a făcut o vizită în Țara Sfîntă între 20—30 mai 1975. Din delegația Bisericii Ortodoxe Române au făcut parte: Î. P. S. Iustin, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, Î. P. S. Teoctist, Mitropolitul Olteniei, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului-Napoca,

Așezămîntul Bisericii Ortodoxe Române din Ierusalim

P. S. Vasile al Oradiei, P. S. Antonie, Episcop-vicar patriarhal, diaconii Constantin Dumitrescu, Evghenie Dascălul și Nicanor Motoarcă, precum și opt preoți din corala preoților din București. Din partea Bisericii Ortodoxe Române se aflau la Ierusalim P. S. Lucian, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală și occidentală, și P. C. arhim. Vasile Costin, nou numit superior al Așezămîntului ortodox român din Ierusalim.

Scopul vizitei, precum a arătat P. F. Părinte Patriarh Justinian, a fost întreit: Întoarcerea vizitei pe care a făcut-o Bisericii Ortodoxe Române Sanctitatea Sa, Patriarhul Ierusalimului, Benedict, în anul 1968; pelerinajul la Locurile Sfinte pe unde a mers și a propovăduit Domnul nostru Iisus Hristos și în al treilea rînd, sfințirea Așezămîntului ortodox român și a paraclisului de la Ierusalim.

Toate aceste trei obiective au fost îndeplinite cu concursul binevoitor al autorităților bisericești și de stat, Prea Fericirea Sa fiind primit cu deosebită căldură de Președintele Israelului, precum și de P. F. Patriarh Benedict al Ierusalimului, Patriarhul Armean, Patriarhul Latin, Custodele Locurilor Sfinte și alți reprezentanți ai statului și ai cultelor.

Însemnăm, rezumativ, momentele principale ale acestui istoric și emoționant pelerinaj.

Plecarea din București a fost marți, 20 V la orele 16 cu avion TAROM. După două ore am ajuns la Tel-Aviv, apoi cu mașinile la Ierusalim.

Miercuri, în 21 V s-a mers la biserica Învierii într-un cortegiu impresionant de ierarhi și cler, avînd în frunte pe cei doi patriarhi. În sunetul clopotelor s-a intrat în marea biserică a Sfîntului Mormînt unde ne-am închinat la Mormîntul Domnului. După închinarea și sărutarea pietrei ce fusese pe mormînt s-a cîntat în românește și grecește: „Hristos a înviat."

Prea Fericitul Patriarh Benedict a rostit o emoționantă cuvîntare din care redăm:

„Se bucură Sionul cel Sfînt și se veselește astăzi cu bucurie negrăită văzînd împlinit acest imn pascal, la primirea pelerinajului Prea Fericirii Voastre Venerabile și Cinstite de Dumnezeu, cu suita cinstită a Înalt Prea Sfințiților Arhierei din jurul ei și a însoțitorilor iubiți . . . Veniți, așadar, Prea Fericite, intrați în el (mormînt) și, plecîndu-Vă genunchii sufletului și ai trupului, rugați-Vă Stăpînului păcii ca să împace lumea și anume această Țară Sfîntă, în care pentru prima oară a fost auzit mesajul păcii, al dragostei și al bucuriei între oameni, să promoveze relațiile frățești ale Sfintelor Sale Biserici și să restabilească împăcarea și unirea tuturor."

Exprimîndu-și sentimentele de bucurie pentru binecuvîntarea lui Dumnezeu de a putea vizita Locurile Sfinte, P. F. Părinte Patriarh Justinian a rostit o cuvîntare din care redăm un fragment:

„În urmă cu 50 ani, înaintașul nostru, fericit în pomenire, patriarhul Miron Cristea, a călcat și el aceste Locuri Sfinte. A statornicit atunci un Așezămînt românesc în apropierea Sf. Mormînt al Mîntuitorului, pe care, prin bunăvoința Prea Fericitului Patriarh Benedict al Bisericii Apostolice a Ierusalimului, l-am restaurat, pictat și înzestrat cu cele necesare pentru folosul sufletesc al închinătorilor români la Locurile Sfinte."

„Mărturisim că ne încearcă o emoție profundă văzîndu-ne astăzi la locul pătimirii, morții și Învierii Domnului, loc sfînt al răscumpărării neamului omenesc. Aici, femeile mironosițe au strigat, văzînd mormîntul gol, „Hristos a înviat". De aici Sf. Apostoli, după ce s-au convins simțind, văzînd, auzind și pipăind pe Domnul Cel Înviat, au plecat în toată lumea și, asistați de Cel ce le zisese: „Voi fi cu voi în toate zilele pînă la sfîrșitul veacurilor" (Matei 28, 20), au cucerit Atena filozofilor, Roma cezarilor și multe popoare, care devenind creștine, din generație în generație și pînă la deșertarea veacurilor, vor adora pe Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu și Mîntuitorul lumii."

În Biserica Învierii s-a săvîrșit un Te-Deum, apoi membrii delegației s-au urcat pe niște trepte pînă la altarul de pe Golgota, unde s-au închinat și au sărutat locul unde a fost împlîntată crucea pe care a fost răstignit Domnul.

Ochii nu se mai săturau să privească Cetatea Sfîntă, cu atîtea locuri și evenimente care ne purtau pe urmele Mîntuitorului. De pe Muntele Măslinilor, unde eram găzduiți, se vedea întreg Ierusalimul vechi și nou. În aceeași zi se face vizită la Ministerul Cultelor în Ierusalim, la Ambasada română din Tel-Aviv (Colina Primăverii) și seara tîrziu ne aflăm pe Muntele Măslinilor, la poalele căruia se află Grădina Ghetsimani, unde a doua zi se săvîrșește Sf. Liturghie în biserica în care se află Mormîntul Maicii Domnului, al dreptului Iosif și al drepților Ioachim și Ana. E o biserică în care se coboară pe patruzeci și două de trepte, fiind sub nivelul pămîntului.

După unele vizite la conducători locali de stat și de culte mergem după-masă să ne închinăm la Betleem, unde s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu, localitate cam la 5 km sud de Ierusalim.

Mulțime de credincioși și copii ne întîmpină cu cîntări și fanfară, încît ni se pare că sîntem în Duminica Floriilor la Ierusalim.

Dimineața următoare se săvîrșește Sf. Liturghie în biserica din Betleem, începîndu-se cu imnul: „Veniți să vedem unde s-a născut Hristos." Peștera și ieslea sînt străjuite și luminate de multe lumînări și candele aprinse. În drum am mers pe „Calea Magilor" și am văzut cîmpia în care se aflau păstorii cu turmele, căci pămîntul din jur era arid și deșert.

În aceeași zi vizităm vestita Mănăstire a Sfîntului Sava, precum și mănăstirile Sf. Teodosie înce-

(Continuare în pag. 2)

Vizita Prea Fericitului Părinte...

(Urmare din pag. 1)

pătorul vieţii de obşte şi Sf. Ilie, mănăstiri vechi cu viaţă îmbunătăţită, aşezate în pustiul Iudeii. Moaştele Sf. Sava au fost readuse de la Florenţa în anul 1965. Deasupra mănăstirii se află şi mormîntul Sf. Ioan Damaschin.

În ziua următoare se săvîrşeşte Sf. Liturghie la altarul de pe Golgota, apoi se face vizită la Custodele Locurilor Sfinte, la patriarhul armean, patriarhul latin.

În aceeaşi zi ne ducem în grup prin Grădina Ghetsimani, valea Iosafat, la lacul Siloamului, mormintele proorocilor şi în pretoriu, purtînd în suflet amintirile profeţilor şi paşii Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Sîmbătă, în 24 V, se săvîrşeşte Sf. Liturghie la altarul de pe Golgota, iar Duminică, în 26 V, Prea Fericirea Sa, înconjurat de un sobor mare de arhierei români şi greci şi mulţime de preoţi, săvîrşeşte în biserica cea mare a Învierii Sf. Liturghie. În palatul patriarhal din Ierusalim are loc o şedinţă solemnă a reprezentanţilor Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române şi ai Patriarhiei Ierusalimului.

Sanctitatea Sa Patriarhul Benedict a dat o recepţie în cinstea Prea Fericitului Patriarh Justinian, în saloanele hotelului Intercontinental, unde a fost găzduită delegaţia Bisericii Ortodoxe Române.

Cu acest prilej Sanctitatea Sa Patriarhul Benedict şi Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian au rostit toasturi în care şi-au exprimat bucuria de a fi împreună şi de a duce pe pămîntul Ţării Sfinte mesajul păcii şi al înfrăţirii între popoare.

Drumul cel mai lung al pelerinajului, dar plin de clipe emoţionante, a fost vizitarea Locurilor Sfinte din nordul ţării, Samaria şi Galileia. Am trecut prin oraşul Sihem unde am vizitat fîntîna lui Iacob, unde s-a întîlnit Iisus cu femeia samarineancă. Aici am băut apă din fîntîna adîncă de 40 m, lîngă care e o biserică. Lîngă toate aceste Locuri Sfinte se află biserici sau mănăstiri, îngrijite şi păstrătoare de mărturii ale trecutului sfînt şi care primesc cu ospitalitate pelerinii din toate ţările. Trecem pe lîngă muntele Garizim — muntele binecuvîntării — şi pe lîngă muntele Ebal — muntele blestemului —. Ne aflăm pe drumul pe care Maica Domnului a venit de la Nazaret la Betleem. Se vede localitatea Sevastia, *una din capitalele ţării de atunci, unde îşi avea palat Irod şi unde a fost închis şi ucis Sf. Ioan Botezătorul. Pe vechea Agora, Constantin şi Elena au construit o biserică, din care se văd numai ruinele.*

Inima începe a bate mai repede cînd ne apropiem de muntele Taborului — unde a avut loc Schimbarea la faţă a Domnului. Îl urcăm pe nişte serpentine lungi de 5 km. Pe munte se află urmele bisericii din sec. IV. Doi stareţi români au început între 1856—1859 zidirea unei noi biserici. Un egumen şi două călugăriţe ne primesc şi ne adapă cu ospitalitate. Stăm îndelung pe munte, privim spre cer şi în jur. În vale este localitatea Deborin, în amintirea lui Debora din V. T. şi a locului în care Mîntuitorul a vindecat pe copilul îndrăcit, adus de tatăl său. Coborîm de pe munte şi ne îndreptăm spre Marea Tiberiadei, la locul unde iese Iordanul din ea. Privim Iordanul şi ne spălăm în apa lui, apoi mergem prin cetăţile de pe malul Mării Tiberiadei, amintindu-ne că sîntem pe locurile în care Iisus şi-a ales Apostolii, a ţinut Predica de pe munte, a săvîrşit cele dintîi minuni; vedem dincolo de mare ţinutul Gherghesenilor, în timp ce pe malul nostru sînt grădini de palmieri, eucalipţi, portocali, lămîi şi alţi pomi meridionali. Se văd numai urmele vechilor localităţi: Magdala, Betsaida, Capernaum, din care a mai rămas numai urmele sinagogei în care a predicat Mîntuitorul. Ajungem la Nazaret, locul de reşedinţă al Î. P. S. Mitropolit Isidor, la care luăm masa, vizităm biserica, în care se află şi acum „Izvorul Maicii Domnului", lîngă care a avut loc „începutul mîntuirii", minunea Bunei-Vestiri.

La întoarcere venim prin Cana Galileei, unde este o biserică, zidită pe locul unde după tradiţie a avut loc minunea de la Nunta din Cana Galileei.

Întoarcerea o facem prin oraşul Haifa, lîngă Marea Mediterană, oraş modern, trecînd pe lîngă muntele Carmel.

Ziua de 27 V este dedicată vizitării Muzeului amintirilor făcut nou în cinstea martirilor evrei căzuţi în toată lumea din cauza fascismului, vizităm parlamentul, revenim în Ierusalimul vechi şi vizităm zidul plîngerii şi cele două moschei, zidite pe locul vechiului templu al lui Solomon. Aici e şi muntele Moria pe care Avraam a voit să jertfească pe Isac.

La recepţia dată de Ministerul Cultelor, Prea Fericirea Sa, Patriarhul Justinian, informează că „în ţara noastră între cultele religioase există o armonie şi colaborare deplină, trăind într-un climat de pace şi frăţietate. Odată mai mult astăzi, orînduirea socialistă din ţara noastră a creat condiţii prielnice unui climat de pace şi colaborare între culte. Acestea se bucură de libertate deplină de funcţionare şi organizare, constituţia ţării asigurîndu-le dreptul de a se organiza după norme propri, conform învăţăturilor, canoanelor şi tradiţiilor lor. Totodată, ca urmare a celor de mai sus, în ţara noastră s-a realizat un ecumenism interconfesional. Toţi sîntem fiii aceluiaşi Părinte ceresc, care doreşte să fie în lume pace şi bunăînţelegere. Religiile nu despart ci unesc pe oameni în realizarea marilor idealuri de pace, bine şi fericirea poporului şi propăşirea patriei".

Ziua de 28 V a fost consacrată în întregime sfinţirii Aşezămîntului şi paraclisului ortodox român din Ierusalim. Nu este locul aici să facem istoricul şi înfăţişarea excepţional de frumoasă a acestui aşezămînt, care este o podoabă românească în Cetatea Sfîntă.

La sfîrşit, P. S. Episcop-vicar Lucian, care s-a străduit să termine şi să înfrumuseţeze acest locaş, a făcut o dare de seamă despre lucrările ce s-au făcut aici, cu sprijinul şi purtarea de grijă a P. F. Patriarh Justinian.

În cuvîntul său Prea Fericirea Sa a spus între altele:

„Cu ajutorul lui Dumnezeu, am pus astăzi cunună unei lucrări începute cu patru decenii în urmă, sfinţind unul din cele două aşezăminte din Ierusalim. Toţi cei prezenţi aici ne-am unit cugetele în rugăciune avînd în inima şi mintea noastră pe toţi cei ce s-au ostenit şi au adus la bun sfîrşit această sfîntă lucrare."

A făcut, apoi, un istoric al Aşezămîntului şi al tuturor strădaniilor ce s-au depus de-a lungul timpului pentru realizarea lui.

„Cunoscînd că acest sfînt aşezămînt, a continuat Prea Fericirea Sa, pe lîngă menirea lui de locaş de închinare are şi rolul de Reprezentanţă a Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române pe lîngă Patriarhia Ierusalimului este de datoria noastră să amintim că între rosturile lui este şi acela să întreţină şi să promoveze bunele relaţii dintre Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române şi Patriarhia Ierusalimului, fără a se amesteca în chestiunile Tronului Patriarhal al Ierusalimului şi ale Frăţiei Sfîntului Mormînt. Să împlinească permanent şi după rînduială tradiţională ortodoxă slujbele bisericeşti spre folosul şi zidirea credincioşilor acestei biserici . . ."

„Sîntem încredinţaţi că prezenţa acestui sfînt aşezămînt românesc la Ierusalim şi a slujitorilor lui va fi şi în viitor mărturie vie a bunelor relaţii de totdeauna dintre Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române şi Patriarhia Ierusalimului."

La amiază P. F. Părinte Patriarh Justinian a oferit la restaurantul regele David o masă în cinstea Sanctităţii Sale Patriarhul Benedict al Ierusalimului şi a autorităţilor de stat.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a mulţumit cu acest prilej înalţilor oaspeţi care au participat la recepţie şi care pe tot parcursul pelerinajului au arătat solilor Bisericii Ortodoxe Române o călduroasă primire şi poporului român prietenie.

Penultima zi a pelerinajului a fost consacrată vizitării unor Locuri Sfinte din sud-vestul Ierusalimului. Am trecut prin Betania, unde locuia Marta şi Maria cu fratele lor Lazăr, amintindu-ne de toate cele ce a săvîrşit Iisus aici. Trecem pe drumul de la Ierusalim la Ierihon, amintindu-ne de pilda samarineanului milostiv. Intrăm în deşertul Iudeei, unde vizităm mănăstirea Sf. Gheorghe Hozevitul. La o distanţă de 34 km de Ierusalim este oraşul Ierihon, cel mai jos oraş din lume, la 300 m sub nivelul Mării Mediterane. În drum întîlnim Muntele Ispitirii (Carantana), la poalele căruia este Ierihonul. La intrarea în Ierihon este o mănăstire pe locul unde Iisus a chemat pe Zaheu vameşul din sicomor. Şi acum este tulpina unui copac, pe care abia dacă-l pot cuprinde doi oameni, despre care tradiţia spune că este sicomorul în care s-a suit Zaheu.

Ne apropiem de rîul Iordan, unde s-a botezat Iisus de către Ioan. Ajungem la Marea Moartă, al cărui ţărm vestit îl parcurgem aproape în toată lungimea lui de 71 km. Aici întîlnim vestita regiune Qumran unde s-a făcut descoperirea unor suluri însemnate şi o comunitate de esenieni, care au vieţuit cu 300 de ani înainte de Hristos. Ni se dau de către ghizi competenţi explicaţii detaliate asupra descoperirilor de la Qumran. Se văd şi acum grotele în care s-au aflat sulurile cu cele mai vechi manuscrise biblice.

La capătul de sud-vest al Mării Moarte este cetatea Masada, pe un podiş înalt, vestită încă din primul veac pentru rezistenţa eroică pe care evreii au opus-o cuceritorilor romani ai Palestinei.

În ziua de 30 V, la ora 9 dimineaţa, însoţiţi de gazdele primitoare şi foarte atente, atît din partea statului cît şi a cultelor, delegaţia română se îndreaptă cu maşinile spre Tel-Aviv, la aeroportul Ben-Gurion din sud de unde ne îndreptăm spre ţară la orele 12.

Trecem Marea Mediterană, Cipru, Podişul Anatoliei, Bosforul şi Marea Neagră, pentru ca să aterizăm pe pămîntul patriei la ora 14,20, la aeroportul Otopeni, unde delegaţia este întîmpinată de reprezentanţi ai Departamentului Cultelor, în frunte cu Dl Gheorghe Nenciu, vicepreşedinte, şi de către Î. P. S. Mitropolit al Banatului împreună cu consilieri patriarhali.

Călătoria delegaţiei Bisericii Ortodoxe Române la Locurile Sfinte, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian, este încă o verigă în lanţul legăturilor dintre Biserica Ortodoxă Română şi „Biserica Mamă" a Patriarhiei Ierusalimului şi o contribuţie însemnată la buna înţelegere şi înfrăţire între oameni şi popoare.

Acolo unde se simte şi se aude în zilele noastre mai mult dorul şi chemarea bunei înţelegeri şi înfrăţirii între oameni — la Ierusalim, oraşul simbol al păcii — Biserica Ortodoxă Română a dus cu putere mesajul şi solia păcii poporului român iubitor de dreptate şi pace în lume.

Iar realizarea Aşezămîntului şi paraclisului ortodox român în Cetatea Sfîntă este o nouă mărturie despre prestigiul Bisericii Ortodoxe Române, sub înţeleapta îndrumare a P. F. Părinte Patriarh Justinian.

† **VASILE**
Episcopul Oradiei

Deosebirea dintre botezul Sf. Ioan şi Taina Sf. Botez

Cu toate că Taina Sf. Botez este *absolut necesară pentru mîntuire*, pentru că ne dă harul nevăzut al Sf. Duh care spală sufletul de păcatul strămoşesc, ne împacă cu Dumnezeu prin Jertfa de pe Sf. Cruce a Fiului Său şi ne face moştenitori ai vieţii veşnice (Marcu 16, 16; Rom. 5, 9; 6, 3—5; Ef. 2, 13; Colos. 1, 14; Evr. 9, 14. 26; 10, 19; I Petru 1, 19; 2, 21; I Ioan 1, 8; Apoc. 1, 5; 5, 9) unii creştini *refuză să-şi boteze copiii la naştere*. Ei motivează acest refuz spunînd că Domnul s-a botezat la 30 de ani, iar Sf. Ioan a botezat numai pe adulţi — nu şi copiii. Greşeala porneşte de la faptul că *identifică* botezul Sf. Ioan cu *Botezul creştin care este Taina sfîntă şi mare*, aşezată de Mîntuitorul Hristos după învierea Sa, cînd a trimis pe Sf. Apostoli să înveţe şi să boteze toate neamurile (şi pruncii), în numele Sf. Treimi (Matei 28, 19).

În cele ce urmează vom arăta *marea deosebire* dintre botezul Sf. Ioan, cu care s-a botezat Domnul Hristos, şi Taina Botezului creştin, cu care ne botezăm noi şi pruncii noştri.

1. Sf. Ioan spune despre botezul său: „Eu vă botez cu *apă*, spre pocăinţă, dar cel ce vine după mine . . . vă va boteza cu *Duhul Sfînt şi cu foc*" (Matei 3, 10; Marcu 1, 8; Ioan 1, 16; Ioan 1, 33). Ca atare, el este convins că misiunea sa este să pregătească sufletele credincioase pentru primirea Mesiei, să facă drepte cărările Lui (Marcu 1, 3). Cum, în ce fel, prin ce metodă? Prin chemarea oamenilor la *botezul pocăinţei*, la mărturisirea şi întoarcerea de la păcate, ca să fie iertaţi de Dumnezeu (Marcu 1, 4). Iertarea însăşi, ca act al împăcării cu Dumnezeu, ne-o va aduce numai Mesia prin jertfa de pe Sf. Cruce, din care izvorăşte harul supranatural, prin care ne mîntuim (Ef. 2, 8).

Iată, deci, o primă şi esenţială deosebire: botezul lui Ioan „cu apă", un *lucru omenesc*, obişnuit şi comun, fără nici o eficienţă harică". Taina Botezului pe care o va aşeza Domnul (în viitor) este „cu Duh Sfînt şi cu foc", deci este o lucrare dumnezeiască, excepţională, cu mare eficienţă harică.

2. După Învierea Sa din morţi, Domnul Hristos a făcut distincţie clară între cele două botezuri,

(Continuare în pag. 4)

Un martir al neamului

În lucrarea: „Regimentele grănicerești din Transilvania", Ed. militară 1973, p. 45, prof. dr. Carol Göllner amintește în treacăt numele martirului Tănase Tudoran, al cărui chip a intrat adînc în conștiința oamenilor din părțile Bistriței-Năsăudului, datorită morții sale de martir, pentru că a îndrăznit, ca de altfel mulți alții, să se opună oprimării trecutelor stăpîniri.

Relatări despre Tănase Tudoran am ascultat de la Ion Melineanu, de loc din satul Sebeș-Bistrița, care își avea amplasată stîna pe Măgura Călimanilor, un om trecut de 70 de ani, dar sfătos și mîndru de amintirile ce le depăna seara în fața focului de la stînă.

În seara cînd am fost și eu de față l-am rugat să-mi vorbească de acela care a rămas în istorie și legendă sub numele de Tănase Tudoran. Bătrînul mă privi bănuitor și-mi zise:

— Ei fiule, e mult de atunci, mă întrebi de oameni pe care i-a-nghițit de mult pămîntul.

Acel Tănase Tudoran de care mă întrebi a fost un om bun, mîndru și viteaz. Cînd veni pacostea cu generalul Bucow avea vîrsta de 120 de ani, era la văleat 1763 de la întruparea Domnului. Așa cum povesteau bătrînii din vechimea vechimilor, sîngerosul general a venit în Transilvania, înnecînd-o în sînge. Crăiasa din Beci (Viena) a dat ordin ca toți oamenii împărăției care vor îmbrăca haina militară, depunînd jurămînt, că vor apăra granițele țării, vor fi liberi, scutiți de iobăgie.

Oamenii din părțile noastre ale Bistriței și Năsăudului s-au hotărît să se înroleze în armată. Pentru a asista la depunerea jurămîntului a venit însuși generalul Bucow. Lumea s-a adunat pe rîtul dintre Năsăud și Salva, numit de noi „Mocirlă". Cînd generalul a-nceput să citească jurămîntul, oamenii au rămas cruciți de ce le-a fost dat să audă. Primele cuvinte din jurămînt li s-au părut cu un trăsnet.

— Jurăm că vom muri pentru -nălțata Crăiasă din Beci, ori și unde pe pămînt ori apă, vom îmbrățișa cu toții credința catolică și îi vom demasca pe toți acei eretici care vor mai îndrăzni să facă agitație și să creadă în vechea credință valahă.

La auzul jurămîntului citit de general, din mulțime a ieșit un om călare, cu sabia scoasă din teacă, înaintă în fața mulțimii trei pași spre general, căruia întorcîndu-i spatele se adresă mulțimii, grăindu-i:

Oameni buni, cîte furtuni bîntuiră aceste locuri, tociră și stîncile munților, smuls-au din rădăcini copacii pădurilor, prefăcut-au sate în scrum, dar pe noi nu ne-au clintit; aici ne-am născut, odată cu pămîntul, odată cu această brazdă de țărînă pe care o udăm cu sudoarea frunților noastre, pentru un boț de mămăligă mucegăită. Aceasta numai pentru faptul că nu vrem să ne lepădăm limba, datinele și credința strămbună. Dragii mei, priviți-mă, pe umerii mei apasă 120 de văleaturi, spuneau bătrînii cei ale căror oase de mult se hodinesc sub glie, că noi de nicăierea n-am venit, n-am cotropit nici cînd popoare, nici pămînturi străine, nici n-am obligat pe nimeni nici să creadă nici să nu creadă în credința noastră. Pe fiecare l-am lăsat în vrerea lui. Trecut-au hunii, dar nu ne-au hunit, venit-au avarii dar nu ne-au avarit, trecut-au tătarii ca vîntul, pîrjolind satele, dar nu ne-au tătărit, ei acum acest domn general, după ce trece prin foc și spadă întreagă Transilvania după ce înneacă în sînge satele, bisericile și mănăstirile noastre, prefăcîndu-le mai rău ca tătarii în scrum, vine la noi să jurăm credință prealuminatei crăiese, să jurăm că ne vom lăsa credința, credința în care am fost botezați, în care au trăit, au muncit și-au murit moșii și strămoșii noștri, noi să lepădăm credința noastră și să ne închinăm unei alte credințe aduse de măria sa de aiurea, să mergem să murim la marginea lumii, pentru cine, iar familiile noastre să le lăsăm pradă lăcomiei celor ce ne storc vlaga din trup.

Introducîndu-se apoi către general, bătrînul îl privi tăcut și îi zise:

— Unde-i hîrtia de slobozenie mărite doamne? Vrem s-o vedem și noi să știm pentru ce jurăm. Am spus de la-nceput că noi ne apărăm pămîntul nostru strămbun, nu țările cotropite de prea-puternica crăiasă.

Generalul îi zise ceva tălmaciului, acesta la rîndu-i i se adresă lui Tănase:

Veți primi semnătura de slobozenie a măritei crăiese cît de curînd. Tănase cu un zîmbet batjocoritor, stăpînit și demn, îi răspunse:

— Spune-i stăpînului tău, că atunci cînd vom primi în mîinile noastre hîrtia de slobozenie, vom depune jurămîntul din care cerem să fie scoase vorbele prin care sîntem obligați să ne lepădăm credința strămbună.

Trezindu-se parcă dintr-un somn adînc, bătrînul își smuci calul și arătînd către general, cu sabia ridicată ordonă mulțimii:

— Arestați-l! Mulțimea năvăli spre locul unde Bucow și Pavel Aron al Blajului stăteau înconjurați de armată. Generalul văzînd puhoiul de lume pusă-n mișcare, încălecă în grabă și urmat de cîțiva soldați credincioși o luă la sănătoasa, scăpînd cu greu de apele Iențului în undele căruia îi rămase cel mai bun sfetnic.

Petru Pavel Aron cu fața galbenă ca de ceară rămase singur în vîltoarea mulțimii, gata să fie doborît de cei care voiau să pună mîna pe viteazul general. Văzîndu-l, Tănase își croi drum prin mulțime și ajungînd lîngă el îi zise:

— Cine ești dumneata părințele?

— Sînt vlădica Blajului, răspunse cucernicul dîrdîind.

— Deci dumneata ești cel care ai făcut ruptura cea mare între români. Du-te cu bine părinte și pe mealeagurile noastre nu mai ai ce călca. Du-te la acei pe care îi slujești, noi avem preoții noștri, credința noastră, pe care n-o lepădăm nici cu prețul vieții.

Peste cîteva zile a sosit armată multă și a fost arestat Tănase Tudoran. După luni de zile de tortură, generalul Bucow a semnat sentința de condamnare la moarte prin zdrobirea cu roata a bătrînului Tănase Tudoran și a încă vreo 10 inși. Sentința a fost executată într-o noapte acolo pe Mocirlă. Trupurile celor trași pe roată au fost înmormîntate pe ascuns, unde? nimenia nu știe.

Pe mormintele unor astfel de martiri și eroi ai poporului nostru au răsărit anii libertății noastre de astăzi, pentru toți fiii acestui pămînt.

Chipuri ca cel al bătrînului Tănase Todoran se cuvine să le avem în permanenta noastră cinstire.

D. Boieru-Hodăceanu

Un sol al artei populare bisericești

Credincioșii Bisericii noastre și-au exprimat și își exprimă credința, dragostea lor de Dumnezeu nu numai prin rugăciune, prin cultul divin, prin faptele bune, ci și prin diferite forme de artă: Troițe, cruci, încrustări în lemn sau diferite țesături cu teme biblice etc.

Un curent puternic l-a reprezentat în acest sens pictarea de icoane pe sticlă, în care, în secolele XVIII—XIX mai ales, s-au distins iconari vestiți în diferite zone ale țării, cu deosebire în Transilvania. Aceste icoane pe sticlă, lucrate mai ales cu penelul inimii și al evlaviei creștinești ortodoxe, formează astăzi un capitol de seamă în patrimoniul cultural al Bisericii și Patriei noastre, păstrîndu-se cu grijă în bisericile și casele credincioșilor noștri, ba chiar în colecții deosebit de bogate, cum sînt de pildă cele de la parohia Sibiel, Mănăstirea Brîncoveanu ș. a.

Izvorul acestei frumoase arte populare bisericești nu a secat, ci el continuă prin diverși iubitori ai acestei îndeletniciri, iar unul dintre cei dăruiți cu pricepere și pasiune acestei arte este protos. *Timotei Tohăneanu* de la Sf. Mănăstire Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus, jud. Brașov, părintele Timotei pricepîndu-se în egală măsură la sculptură, pomicultură, apicultură etc. În toate aceste îndeletniciri are o activitate bogată, excelînd însă, în ultimii ani, în aceea de iconar pe sticlă.

Astfel, în anul 1970 deschide la Brașov prima expoziție personală, iar în 1972 participă în același oraș, alături de alți pictori și sculptori din țară, la un concurs de artiști amatori.

În luna martie 1973 a deschis o expoziție personală la București, în cadrul galeriilor de artă, care s-a bucurat de mult succes. Condica de impresii este grăitoare în acest sens, din care desprindem aprecieri ca aceasta, venite din partea unor specialiști în materie: „Monahul și pictorul Timotei (Tohăneanu) vine cu o expoziție de pictură pe dosul sticlei în spiritul vechilor icoane pe sticlă din sudul Transilvaniei, dar aducînd foarte multe, chiar substanțiale înnoiri, îmbogățind acest gen de artă plastică. În afara icoanelor, minunatelor icoane, pe care le lucrează la Mănăstirea Sîmbăta de Sus .... Timotei ne prezintă o serie de lucrări cu subiect laic ... Continuator al zugravilor de icoane din Făgăraș: Sava Moga, Ioan Pop, Tîmforea etc., Timotei aduce în pictura actuală un suflu de bucurie de a trăi, care se răsfrînge în compoziție, în colorit, în scene de amănunt, care sînt atît de perfect subordonate întregului compozițional."

Din lucrările expuse la această expoziție, care oglindesc figuri de voievozi și aspecte din viața oamenilor din Țara Făgărașului, unele publicații au reprodus un însemnat număr în paginile lor, ca de exemplu „Flacăra", „Magazinul istoric" ș. a.

În mai 1974, părintele Timotei Tohăneanu deschide în aula Institutului Teologic de grad Universitar din București, cu concursul Sf. Patriarhii, o altă expoziție personală, unde a prezentat 50 lucrări, despre care președintele de onoare al Consiliului Ecumenic al Bisericilor din Geneva, Dr. Vissert Hoft, scria: „Ne exprimăm bucuria de a fi luat contact cu una din multiplele expresii ale artei populare religioase, atît de pline de neasemuite frumusețe."

Icoanele precum și celelalte lucrări pe sticlă ale părintelui Timotei se bucură însă de mare atenție și peste hotare.

Așa de pildă în 1973 a participat cu mult succes la un concurs de artă populară naivă, care s-a deschis la Logano, în Elveția, unde a prezentat 80 lucrări și cu care prilej a fost chemat la Geneva și Zürich, fiind obiectul unor emisiuni de televiziune, care, alături de presă, a făcut o largă propagandă artei populare românești.

Un ciclu de trei expoziții personale a fost organizat apoi în primăvara acestui an în Belgia și anume: Între 8—21 februarie la Bruxelles, între 4—12 martie la Anvers și între 1—7 aprilie 1975 în orașul Brugge. Toate cele trei expoziții s-au bucurat de deosebit succes, vernisajele sau deschiderea lor oficială făcîndu-se în prezența ambasadei române, a ministrului belgian al culturii, a primarului orașului respectiv, cu care prilej s-au adus elogii artei populare românești, sub ambele ei aspecte.

Presa și televiziunea belgiană s-au ocupat pe larg de această manifestare bisericească românească, ceea ce a contribuit la cunoașterea spiritualității noastre ortodoxe. Menționăm că părintele T. Tohăneanu, îmbrăcat în haine călugărești, în cursul expozițiilor a pictat permanent în fața vizitatorilor, care erau puși astfel în legătură directă cu un aspect din viața religioasă din țara noastră, al cărei nume bun a crescut și în felul acesta pe meleagurile belgiene.

Revista săptămînală de cultură și informație „Special", din 5 februarie 1975, a publicat un amplu articol în care se fac referiri asupra vieții și activității mănăstirilor noastre, asupra cadrului de acasă în care lucrează părintele Timotei, „ortodox de religie, ortodox și în temele sale", precum și asupra tehnicii de lucru a acestui vrednic fiu al Bisericii noastre. Materiale elogioase pe marginea celor trei expoziții au publicat și revistele: „La Libre Belgique", numerele din 11 și 13 februarie 1975, „Agefi" din 15 februarie 1975, „Het Wolk" din 7 martie 1975 ș. a.

Ambasadorul României la Bruxelles, dl. Alexandru Lăzăreanu, a oferit, la 1 aprilie 1975, un dejun în cinstea protos. I. Tohăneanu.

Prin grija Î. P. S. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, a conducerii Mănăstirii Brîncoveanu, părintele Timotei are asigurat în incinta mănăstirii un atelier special, unde, ajutat de cîțiva ucenici, duce precum vedem mai departe, cu mult succes, arta icoanelor pe sticlă, îmbinînd astfel munca cu rugăciunea, după modelul vieții noastre monahale de totdeauna, îndeletnicirea sa și a altora de acest fel contribuind în același timp la cunoașterea Bisericii noastre și a vieții religioase din Patria noastră.

Gh. P.

INFORMAŢII

● Din încredinţarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Duminică, 6 aprilie 1975, P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, înconjurat de un sobor de preoţi, a sfinţit biserica din Daia Română, prot. Alba Iulia, care a fost consolidată şi reînnoită cu zugrăveală exterioară şi interioară.

Predica zilei a fost rostită de P. C. pr. D. Abrudan, lector la Institutul teologic din Sibiu.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, P. C. pr. N. Cantor a expus învăţătura Bisericii noastre despre preoţie, iar părintele N. Baciu, parohul local, distins cu rangul de „iconom", a prezentat raportul cu situaţia actuală şi realizările efectuate în parohie.

În cuvîntul de învăţătură, P. S. Episcop-vicar Emilian a arătat între altele: „Biserica este numită pe drept cuvînt casa lui Dumnezeu, deoarece spre ea ne cheamă căldura aceleiaşi iubiri pe care o simţim în casa părinţilor noştri trupeşti. Cine oare nu poartă cu sine toată viaţa nostalgia căminului părintesc, dorul după toate bucuriile trăite alături de părinţii şi fraţii noştri iubiţi? Tot aşa, cine oare dintre credincioşi nu rămîne stăpînit de aceeaşi nostalgie şi acelaşi dor după biserica în care s-a botezat şi s-a rugat şi care este casa Părintelui ceresc?

Sînt bucuros să constat că această iubire faţă de casa Domnului au şi credincioşii parohiei Daia Română. Din felul cum au înfrumuseţat şi au pus în rînduială locaşul sfînt se vede că îl iubesc fierbinte pe Dumnezeu şi că împărtăşesc întreolaltă simţămintele de adevăraţi fraţi. Lucrurile trainice şi frumoase se pot realiza numai în unitate frăţească."

● Duminică, 13 aprilie 1975, în catedrala mitropolitană din Sibiu s-a săvîrşit un parastas întru amintirea episcopului Vasile Stan, de la a cărui adormire în Domnul s-au împlinit 30 ani, precum şi 100 ani de la naştere. A vorbit cu acest prilej P. C. prot. S. Radu.

Au fost de faţă membri familiei şi un mare număr de foşti elevi ai neuitatului vlădică.

● Duminică, 20 aprilie 1975, P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul a slujit, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, un parastas întru pomenirea adormitului în Domnul mitropolit Nicolae Colan.

La sfîrşit, într-un cald cuvînt, P. S. Sa a evocat personalitatea răposatului ierarh, subliniind aspecte din activitatea desfăşurată ca episcop la Cluj-Napoca, cu deosebire în perioada 1940—1944, apoi ca arhiepiscop şi mitropolit la Sibiu.

● În zilele de 6—7 mai 1975, Centrul arhiepiscopesc Sibiu a fost vizitat de dl Jon de Graaf, profesor la Facultatea de Teologie din Utrecht (Olanda), fiind însoţit de pastorul G. Henk van de Graff şi studentul teolog olandez Hary Mondeel, care studiază la Institutul teologic ortodox din Sibiu.

În seara zilei de 6 mai a. c. oaspeţii au fost de faţă la vecernia slujită în catedrala mitropolitană din Sibiu, după care au participat la cina oferită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, la care au mai fost prezenţi: Eminenţa Sa Domnul Episcop ev.-lut. Albert Klein din Sibiu, P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul şi P. C. prof. Grigorie Marcu.

A doua zi, 7 mai a. c., oaspeţii au vizitat Institutul Teologic Protestant, ramura evanghelică C. A. de la Sibiu, şi o seamă de obiective culturale din Sibiu, iar după masa de prînz de la reşedinţa mitropolitană din Sibiu şi-au luat rămas bun de la Î. P. S. Mitropolit Nicolae şi P. S. Episcop-vicar Emilian şi au plecat spre Cluj-Napoca, exprimîndu-şi satisfacţia pentru cele ce au văzut.

● După ce în prealabil a luat parte joi, 8 mai 1975, la un program desfăşurat în catedrala ev.-lut. şi reşedinţa Episcopiei ev.-lut. din Sibiu, în cadrul căruia a luat cuvîntul şi P. C. prof. dr. Grigorie Marcu, reprezentînd Mitropolia Transilvaniei, personal pe Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin, cît şi P. C. prof. dr. Al. Ciurea, parohul parohiei ort. rom. din Stokholm—Suedia, vineri, 9 mai 1975, Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a fost vizitat de Eminenţa Sa dr. Olof Sundby, Arhiepiscopul-Primat al Bisericii luterane din Suedia, însoţit de pastorii Lars Carlzon şi Henrik Svanungsson.

Oaspeţii au fost salutaţi de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care era înconjurat de P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. rector Is. Todoran, P. C. profesori M. Şesan şi Gr. Marcu.

S-au purtat cu acest prilej discuţii cordiale de interes bisericesc şi cu caracter general.

Em. Sa Arhiepiscopul-Primat Olof Sundby şi Î. P. S. Mitropolit Nicolae au rostit scurte alocuţiuni ocazionale, dînd expresie bucuriei de a se afla împreună, „împreună străduindu-ne pentru binele Bisericilor şi popoarelor noastre".

Din scrisorile cititorilor noştri de peste hotare

Cu multă dragoste am primit şi continuu să primesc foaia religioasă „Telegraful Român", pentru care nu găsesc cuvinte să vă mulţumesc.

Este foarte adevărat că pentru noi românii de peste hotare contactul cu ţara noastră mai ales d. p. d. v. religios este un tezaur fără preţ, este cum o numim noi creştinii o „hrană sufletească".

Nu pot reda în cuvinte cu cîtă bucurie citesc şi recitesc minunatele Dvs. articole, poezii etc., pline de adevărată înţelepciune . . .

Domnul să binecuvînteze ţara noastră, România.

Mrs. *Olga Rosenblatt-Roth*
Buffalo
U. S. A.

Deosebirea dintre Botezul Sf. Ioan...

(Urmare din pag. 2)

zicînd: Ioan a botezat *cu apă,* iar voi vă veţi boteza (în viitor) cu *Duhul Sfînt* nu după multe aceste zile (F. Ap. 1, 5). Aici este anunţat limpede botezul creştin care începe în ziua Rusaliilor, cînd s-au botezat mai întîi Sf. Apostoli, dar — în chip excepţional — fără apă (F. Ap. 2, 3—4).

Acest Botez l-am primit şi noi de la Sf. Duh prin Apostolii Domnului. Acest Botez ca Taină îl avem în etern în Biserica creştină ortodoxă (Ioan 1, 33; F. Ap. 2, 38. 41; 19, 2—5). Cu el ne-am botezat şi pe acesta îl voieşte Hristos-Dumnezeu, *iar nu botezul lui Ioan care a încetat de două mii de ani.*

3. Urmînd pilda Mîntuitorului, Sf. Apostoli au făcut aceeaşi deosebire între botezul lui Ioan şi Botezul creştin. Astfel, în Faptele Apostolilor citim că fiind Sf. Pavel în Efes, a întîlnit cîţiva ucenici de-ai lui Ioan, şi i-a întrebat dacă au primit Duhul Sfînt, după ce au crezut. Iar ei i-au răspuns: „Dar nici n-am auzit dacă este Duh Sfînt. Şi el a zis: Dar în ce v-aţi botezat? Ei au zis: În botezul lui Ioan. Iar Pavel a zis: Ioan a botezat cu botezul pocăinţei, spunînd poporului să creadă în Cel ce avea să vină după el, adică în Iisus Hristos. Şi auzind ei s-au *botezat* în numele Domnului Iisus. Şi punîndu-şi Pavel mîinile peste ei, Duhul Sfînt a venit asupra lor . . ." (19, 1—6).

4. În sfîrşit, altă deosebire dintre botezul lui Ioan şi Taina Sf. Botez creştin o arată faptul că, atunci cînd s-a botezat Domnul Iisus în Iordan, Taina *Botezului nu exista,* iar împărăţia lui Dumnezeu care se apropia nu era încă deschisă trebuia aşteptată Jertfa, Moartea şi Învierea Sa (Matei 3, 2; 4, 17).

De aceea în timpul activităţii Sale publice, Domnul Hristos trimite pe Sf. Apostoli numai să propovăduiască Evanghelia (Matei 11, 5; Ioan 7, 22; 8, 1; 9, 6), iar nu să boteze, pentru că puterea celui rău n-a fost zdrobită şi *harul încă nu s-a dat.* Abia după învierea îi va trimite să boteze (Matei 28, 19) cu harul Sf. Duh, care se va coborî peste ei (F. Ap. 2, 38) şi odată cu aceasta se va *actualiza* etern *Taina Sf. Botez creştin în istorie.*

Tradiţia bisericească adevereşte distincţia dintre Botezul Sf. Ioan şi Botezul creştin, cu marea superioritate a celui din urmă. Astfel, Sf. Clement Alexandrinul zice că, botezul Sf. Ioan era numai o pregătire pentru Taina Botezului creştin, după cum întreg Testamentul Vechi, a fost o pregătire, îndrumare şi călăuză spre Testamentul Nou — spre Hristos (Gal. 3, 24).

Se pune întrebarea: Pentru ce s-a botezat la 30 de ani Domnul Hristos Cel fără de păcat (Evr. 4, 15), care nu avea nevoie de pocăinţă?

Iată unele motive:

1. La această vîrstă era socotit un om capabil să înveţe pe alţii. Domnul şi-a început acum activitatea Sa publică.

2. Sf. Ioan Gură de Aur spune că Domnul Hristos s-a botezat la Iordan — unde era atunci popor mult — ca Sf. Ioan să-l arate lumii, să-l descopere tuturor, să-l vadă mulţimea, căci nimeni nu-l cunoştea, nici chiar Ioan, deoarece El trăia retras pînă atunci în Nazaretul Gelileii (Matei 3, 15; Ioan 1, 31). De aceea — arătîndu-L tuturor că El este Mesia cel mult aşteptat, Sf. Ioan zice: „Iată Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatul lumii . . . despre care am spus că vine după mine" (Ioan 1, 29—36). Deci Mesia a venit, credeţi în El şi urmaţi Lui. Mărturia Sa este adevărată (Ioan 1. 33).

3. În al doilea rînd, zice tot Sf. Ioan Gură de Aur, Domnul s-a botezat ca să împlinească „toată dreptatea" (Matei 3, 14—15), adică se supune rînduielii voite de Dumnezeu, să împlinească poruncile Lui, care-l fac pe om drept înaintea lui.

Atitudinea Mîntuitorului Hristos în faţa botezului Sf. Ioan rămîne pildă vie urmată de toţi creştinii. Şi noi trebuie să ascultăm şi să împlinim voia lui Dumnezeu, să facem poruncile Lui, aşa cum sînt revelate ele în Scriptură şi în Sf. Tradiţie.

În concluzie: a) Domnul Hristos nu s-a botezat ca să se curăţe de păcat, nici pentru pocăinţă, nici pentru primirea harului divin, pentru că este în veci Dumnezeul nostru.

b) Taina Sf. Botez nu trebuie identificată sau confundată cu Botezul Sf. Ioan. Ea nu trebuie nici înlocuită, cu botezul Sf. Ioan, sau cu orice alt botez cum fac greşit unii creştini de azi.

c) Botezul lui Ioan a fost un simbol al pocăinţei şi pregătea sufletele pentru primirea Mesiei. De aceea el a botezat numai pe cei vîrstnici — căci nu era necesar copiilor pentru că nu curăţea de păcate.

d) Păcatele le curăţă numai Taina Sf. Botez creştin, care este veşnică şi absolut necesară *pentru prunci* ca şi pentru vîrstnici, căci toţi avem păcatul strămoşesc şi numai curaţi putem deveni fiii lui Dumnezeu şi moştenitorii împărăţiei Sale.

Prot. *Simion Radu*

Gînduri creştine

„Căci El, Hristos, este pacea noastră."
(Efes. 2, 14)

Cuvîntul acesta de mărturie al Sf. Apostol Pavel este totodată un apel către credincioşi, ca să stăruie în chemarea făcută de însuşi Mîntuitorul Iisus Hristos, ca poruncă nouă: „Să vă iubiţi unul pe altul, precum eu v-am iubit pe voi, aşa şi voi unul pe altul să vă iubiţi" (Ioan 13, 34). Porunca aceasta se cunoaşte teoretic, dar practic, în viaţă, este ea oare aplicată întocmai, în general şi în special?

Sf. Ambrosiu din Milano, comentînd acest citat, preciza că „unde este pacea, este şi Hristos, pentru că Hristos este pacea; şi unde este dreptate, acolo este şi Hristos, pentru că Hristos este dreptate"! În adevăr, Sf. Apostol Pavel completează: „Hristos Iisus pentru noi s-a făcut înţelepciune de la Dumnezeu şi dreptate şi sfinţire şi răscumpărare" (I Cor. 1, 30).

De ce atunci, între creştini, este totuşi discordie, ponegrire, invidie şi duşmănie şi altele de acest fel, tocmai acele pe care le combătea atît de pătrunzător Sf. Ioan Scărarul în minunata sa operă despre „Scara paradisului"?

*

„Bucurie va fi în cer pentru un păcătos care se pocăieşte . . ."
(Luca 15, 17)

Mîntuitorul Iisus Hristos punea în contactul Său cu ucenicii şi cu cei care se apropiau de El mare accent pe credinţă şi pe căinţă nesilită. De aceea între parabolele Sale sînt cîteva care scot în evidenţă aceasta. De pildă parabola cu oaia pierdută (Luca 15, 4), parabola cu pierderea banului(Luca 15, 8) şi mai ales parabola „fiului pierdut" (Luca 11—21).

De prima dată în aceste pilde indică întristare: pierderea oii, pierderea banului şi pierderea fiului. Dar îndată după suferirea pierderii este accentuată voinţa celui ce a suferit-o să îndrepte starea dată şi urmează bucuria: de a regăsi oaia, de a regăsi banul şi fiul pierdut se regăseşte în mustrare de cuget şi în căinţă nesilită; oaia şi banul sînt regăsite şi fiul rătăcit se întoarce smerit acasă . . .

Adevărat este deci cuvîntul Mîntuitorului Iisus Hristos, cînd a spus: „Tot aşa va fi bucurie în cer pentru un păcătos care se pocăieşte, decît pentru nouăzeci şi nouă de „drepţi", care n-au nevoie de pocăinţă" (Luca 15, 7). Oare în adevăr există credincioşi care nu au nevoie de căinţă nesilită?

prof. *M. Şesan*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 — 20 iulie 1975 — Nr. 27—28

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Datoria ceasului de faţă

Nu sînt decît cinci ani, de cînd furia apelor dezlănţuite în Transilvania, a prilejuit mari necazuri vieţuitorilor de acolo şi pagube mari economiei individuale şi naţionale şi iată că, o dezlănţuire şi mai grozavă de ape, care a afectat mai mult de jumătate din judeţele ţării, nimicind sate şi oraşe, obiective industriale de mare însemnătate şi suprafeţe nesfîrşite de ogoare — foarte multe din ele cu roada coaptă şi gata de a fi secerată şi dusă în hambarele ţării, hrană preţioasă pentru populaţia de la noi —, s-a abătut din nou asupra ţării noastre, diminuînd, pentru moment, opera în plină desfăşurare constructivă a oamenilor muncii din oraşele şi satele noastre.

De cînd omul a fost aşezat de Creatorul său ca stăpîn al naturii înconjurătoare, lupta lui cu elementele dezlănţuite ale naturii a însemnat un efort continuu şi crescînd, strădanii cu care inteligenţa omului s-a ascuţit, în care natura a fost mai mult sau mai puţin pusă în frîu, iar din lupta aceasta a omului cu natura a luat fiinţă civilizaţia, care a atins, în timpurile din urmă, perimetri nemaiîntîlniţi în istorie şi în timpul căreia largile posibilităţi raţionale ale fiinţei umane au putut confirma întru totul poziţia fiinţială a omului, ca stăpîn al naturii înconjurătoare.

Dar atunci, cum se explică dezlănţuirile de felul acesteia din urmă, care s-a abătut cu furie asupra oraşelor, satelor şi ogoarelor patriei noastre?

Credem că am depăşit cu totul epoca aceea de înţelegere simplistă a lucrurilor, cînd calamităţile se socoteau ca o încercare a lui Dumnezeu. Dumnezeul creştinilor este Dumnezeul dragostei şi al iubirii de oameni, care voieşte ca tot omul să ajungă la cunoştinţa adevărului şi să se bucure de o viaţă tot mai bună, mai prosperă şi mai demnă pe pămînt. Pentru aceasta Bunul Dumnezeu a împodobit sufletul omului cu calităţi, care-l ridică deasupra tuturor vieţuitoarelor de pe pămînt şi a făcut din el stăpînul naturii înconjurătoare, coroana creaturii. Dar, după cum în natura înconjurătoare mai există încă taine, care încă nu au putut fi descifrate de om asemenea şi în sufletul omenesc mai există puteri, energii în potenţa lor, care încă nu au fost puse în practică. Lupta dintre om şi natura înconjurătoare, care durează de mii de ani, în felul acesta nu a luat sfîrşit, după cum nici puterile raţionale ale omului nu au ajuns încă la desăvîrşire, ea fiind în continuă dezvoltare. Ceea ce s-a realizat, însă, pînă acum, în lupta omului cu natura, pentru a o învinge şi a o stăpîni definitiv, înseamnă dovezi grăitoare că, pînă în cele din urmă, din această luptă omul va fi acela care va ieşi biruitor, pentru ca în felul acesta să se adeverească întru totul menirea pe care a primit-o, încă de la început, de la Creatorul său şi să-şi justifice, cu aceasta infinitele calităţi, cu care a fost de la început înzestrat. Să sprijinim pe semeni întocmai cum am dori să ne sprijine şi pe noi alţii, în împrejurări grele ca acestea.

Considerînd împrejurările grele din ţara noastră, prilejuite de potopul apelor, prin prisma celor arătate mai sus, nu numai că nu trebuie să disperăm, ci trebuie să înţelegem că momentul actual, cu toate nenorocirile pe care le-a adus cu sine, înseamnă pentru poporul nostru muncitor, în calea lui de a-şi făuri o viaţă mai bună şi mai demnă, un nou stadiu şi un nou imbold de luptă hotărîtă. Lucrul acesta îl înţelegem astfel, din strădaniile depuse în tot timpul acestor revărsări de ape, de Preşedintele Republicii Socialiste România, Domnul *Nicolae Ceauşescu*, care, cu elan şi o vigurozitate rar întîlnită, a străbătut, în aceste zile de groază şi de nenorocire, ţara, în lung şi-n lat, mergînd în mijlocul oamenilor muncii de la oraşe şi sate, cărora ne-a inspirat curaj şi abnegaţie în lupta împotriva apelor şi pentru repunerea cît mai grabnică în funcţiune a unităţilor industriale avariate de ape şi a îndemnat şi a încurajat, de multe ori prin exemplul său personal, la strîngerea recoltelor inundate. Lucrul acesta îl înţelegem apoi din îndemnul „Decretului Prezidenţial" cu privire la instituirea stării de necesitate pe teritoriul Republicii Socialiste România, care, prin art. 8, cheamă „întreaga populaţie aptă de muncă" din patria noastră, „să participe la toate acţiunile organizate pentru prevenirea şi combaterea urmărilor inundaţiilor".

Faptul acesta îl înţelegem şi din felul cum tot poporul a răspuns la această chemare a Domnului Preşedinte al ţării noastre într-un prompt şi unanim consens.

Ca răspuns la chemările stăruitoare ce li s-au făcut de către Conducerea Patriei noastre, organele locale de partid, muncitorii şi ţăranii de pretutindeni, intelectualii ca şi tineretul nostru, de la şcolari pînă la studenţi şi militari au desfăşurat o muncă de o energie şi un entuziasm vrednice de toată lauda, înscriind o nouă pagină de eroism în istoria timpurilor pe care le trăim, au susţinut prin toate mijloacele lor efortul general pentru depăşirea momentelor critice prin care trece patria noastră aducîndu-şi obolul la strădania generală, cu toată conştiinciozitatea.

Biserica Ortodoxă Română, care, dintotdeauna, a îmbrăţişat cu toată căldura dragostei ei de mamă, doritoare de mai bine pentru toţi fii ei duhovniceşti, strădaniile pentru construirea unei vieţi noi în patria noastră, strădanii care se suprapuneau întru totul dorinţelor ei de veacuri pentru înlăturarea mizeriei din mijlocul poporului şi pentru vieţuirea oamenilor de pretutindeni într-o atmosferă de pace, de dragoste şi de bună înţelegere, a împărtăşit şi de data aceasta, din plin, adînca durere pricinuită de calamităţile şi stihiile ce s-au abătut asupra ţării noastre şi asupra harnicilor oameni din satele şi oraşele noastre, lovite de furia apelor. Circulara dată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, în numele Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca şi îndemnurile date de ceilalţi Ierarhi din ţară pentru Eparhiile lor, iar la noi de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, cheamă cu toată grija şi dragostea părintească pe preoţii şi pe credincioşii din parohii, să participe, cu elan, la opera de redresare a ţării, alături de ceilalţi oameni ai muncii şi, totodată să-şi îndrepte rugăciunile lor către Bunul Dumnezeu, pentru ferirea satelor, oraşelor şi ogoarelor patriei noastre, pe viitor, de asemenea urgii. În acest sens sună toate rugăciunile Bisericii „la vreme de necontenire a ploilor". Desigur că, nimic nu se întîmplă în lume, fără ştirea şi fără încuviinţarea Bunului Dumnezeu.

Dar nimic nu ne poate împiedica să credem că, cu ajutorul lui Dumnezeu, în lupta sa continuă cu natura, omul va izbuti, prin puterile spirituale pe care i le-a dat Dumnezeu, să ţină în frîu natura şi să nu-i mai îngăduie să se dezlănţuiască într-un chip atît de îngrozitor. Lucrul acesta avem certitudinea că se va întîmpla, gîndind în smerenie că voia cea sfîntă a lui Dumnezeu, în ce priveşte raporturile dintre oameni, rămîne, aşa cum spune rugăciunea domnească „precum în cer, aşa şi pe pămînt".

Bunul Dumnezeu să ne ajute !

† EMILIAN RĂŞINĂREANUL
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu

„Hristos în mijlocul nostru"

Cînd, la Sf. Liturghie, slujesc mai mulţi preoţi după ce se dă îndemnul „să ne iubim unii pe alţii, ca într-un gînd să mărturisim" şi în timp ce se cîntă imnul: „Pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită" — preoţii slujitori se îmbrăţişează, în sfîntul altar, spunînd cuvintele: „Hristos în mijlocul nostru." În cuvintele: „Hristos în mijlocul nostru" se mărturiseşte un adevăr şi o dorinţă. Cei ce spun cuvintele: „Hristos în mijlocul nostru" — mărturisesc adevărul că Domnul Hristos este de faţă şi îşi arată dorinţa ca Mîntuitorul, cel ce este de faţă, să fie cît mai prezent şi în simţirea celor ce iau parte la dumnezeiasca Liturghie.

Cei dintîi care au simţit prezenţa Domnului Hristos au fost, la naşterea Lui, Prea Sfînta Fecioară Maria, de Dumnezeu Născătoare, şi dreptul Iosif.

În gîndul şi simţămîntul că Hristos este de faţă, s-au unit cu Maica Domnului şi dreptul Iosif, nişte păstori din apropierea Betleemului, cărora îngerul lui Dumnezeu le spusese: „Iată vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că în oraşul lui David, astăzi s-a născut vouă un Mîntuitor, care este Hristos Domnul" (Luca 2, 10—11). Ajunşi în faţa Mîntuitorului, de curînd născut, păstorii au avut cunoştinţa prezenţei lui Hristos şi au putut spune: „Hristos în mijlocul nostru."

Păstorilor le-au urmat magii de la Răsărit, care, călăuziţi de stea, au ajuns şi ei în faţa copilului Iisus, i s-au închinat şi i-au dat, în dar, aur, tămîie şi smirnă (Matei 2, 11). Fără îndoială că şi ei au avut încredinţarea că Hristos era în mijlocul lor.

Învăţătorii de lege, în mijlocul cărora a stat Domnul Hristos şi pe care îi asculta şi-i întreba, deşi s-au minunat de răspunsurile şi de priceperea Lui (Luca 2, 46—47), n-au cunoscut că pruncul de 12 ani, care i-a pus în uimire, era Hristos, nu şi-au dat seama că Hristos era în mijlocul lor.

Cînd Mîntuitorul nostru s-a botezat în Iordan, de către înaintemergătorul Ioan, „glas din cer" s-a auzit, care a zis: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit" (Matei 3, 17). Aceste cuvinte, venite de Sus, aveau rostul să mărturisească adevărul că Hristos era de faţă. Ele erau menite să stea drept temelie pentru convingerea că Hristos era în mijlocul celor ce îl vedeau botezîndu-se.

Cuvinte asemănătoare cu cele de la Botez a rostit Tatăl ceresc şi la schimbarea la faţă a Domnului Hristos, cînd, din norul ce i-a învăluit pe cei trei ucenici, martori ai schimbării la faţă şi pe Moise şi Ilie, o voce a rostit: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit: pe acesta să-l ascultaţi" (Matei 17, 5). Şi cu acel prilej s-a mărturisit adevărul că Hristos era de faţă, că El era în mijlocul celor ce văzuseră mărirea Lui.

Înainte de dumnezeiasca Sa înălţare la cer, Fiul lui Dumnezeu — după mărturia Sfîntului Evanghelist Matei — a spus ucenicilor Săi cuvintele: „Iată eu cu voi sînt în toate zilele, pînă la sfîrşitul veacului" (Matei 28, 20). Prin aceste cuvinte, Domnul a dat făgăduinţa că, aşa cum a fost cu ucenicii Săi, este şi cu toţi cei ce cred în El. Asta înseamnă că Domnul Hristos este şi cu noi, este şi între noi, că El este „în mijlocul nostru".

Fără îndoială că Domnul Hristos, fiind „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat", este în mijlocul nostru cu dumnezeirea Sa, cu lucrarea Sa dumnezeiască. „Unde sînt doi sau trei, adunaţi în numele Meu — a spus Mîntuitorul — acolo sînt (şi eu) în mijlocul lor" (Matei 18, 20).

(Continuare în pag. 2)

Vizită ecumenistă la centrul arhiepiscopesc Sibiu

Ca oaspete al P. F. Părinte Patriarh Justinian, între 7—11 iunie a. c. a vizitat Centrul mitropolitan din Sibiu cunoscutul teolog Oscar Cullman, profesor onorar al facultăţilor de teologie protestantă din Strasburg, Paris şi Basel. În timpul vizitei a fost însoţit de sora sa, domnişoara Luise Cullman, şi de domnul Cezar Vasiliu din partea Serviciului de Relaţii Externe Bisericeşti al Sf. Patriarhii.

Autor al unor valoroase lucrări în domeniul Noului Testament şi al Istoriei Bisericii, profesorul Oscar Cullman a prezentat în faţa profesorilor şi studenţilor Institutului Teologic din Sibiu, în zilele de 9 şi 10 iunie, două conferinţe, tratînd probleme legate de Evanghelia după Ioan, intitulate: „Intenţia şi valoarea istorică a Evangheliei după Ioan" şi „Locul Evangheliei după Ioan în lumea ambiantă şi în comunitatea creştină primară", care, potrivit aprecierii P. C. rector Is. Todoran, au avut o mare valoare informativă în ce priveşte istoricitatea Mîntuitorului Iisus Hristos şi modul în care a propovăduit. La cele două conferinţe au fost prezenţi şi un grup de studenţi şi profesori de la Secţia Evanghelică—Sibiu a Institutului teologic protestant unic din Cluj-Napoca.

A fost de faţă Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, luînd cuvîntul după ultima conferinţă, a exprimat bucuria că oaspeţii au putut cunoaşte direct viaţa noastră bisericească, marile realizări ale Patriei noastre, frumuseţea munţilor, a monumentelor noastre, dar şi pentru că „ne-am putut apropia sufleteşte, ca fraţii în dragostea lui Iisus Hristos". Căci — a subliniat Î. P. S. Sa — la temelia creştinismului, indiferent de nuanţă, trebuie să stea această dragoste, care îmbrăţişează pe toţi şi care ne cheamă pe toţi la unitate.

În spiritul acesta al dragostei şi înfrăţirii între oameni, între culte şi între popoare a lucrat şi lucrează Institutul Teologic din Sibiu, ca de altfel întreaga noastră Biserică, a reliefat în încheiere Î. P. S. Mitropolit Nicolae.

Oaspeţii au participat la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană, în ziua de 8 iunie a. c., precum şi la slujba Vecerniei în biserica ortodoxă din cartierul Lazaret în după-amiaza aceleaşi zile. Au vizitat apoi Schitul—Păltiniş, Mănăstirea Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus, biserica şi muzeul din parohia Sibiel ş. a. De asemenea au făcut o vizită Eminenţei Sale Domnului Albert Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice-Luterane din ţara noastră, cu sediul la Sibiu.

Vizita domnului profesor Oscar Cullman şi a domnişoarei Luise Cullman reprezintă o contribuţie la întărirea legăturilor ecumenice dintre Biserici.

Înainte de a părăsi Sibiul, dl profesor O. Cullman a mărturisit între altele:

„Am admirat frumoasa dvs. ţară, Biserica şi mănăstirile dvs., aceste oaze spirituale.

Am admirat, de asemenea, ospitalitatea Dvs., în chip special a Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Transilvaniei, care întruchipează unitatea dintre Biserică şi Teologie."

A. I.

Datini şi obiceiuri româneşti străvechi

Luna iulie

A cincia lună — *quintillis* — a vechiului calendar roman şi-a primit numele în memoria marelui comandant de oşti care a fost Iuliu Cezar, la puţin timp după asasinarea sa (44 a. Hr.). Fiind miezul verii, poporul nostru a numit-o *cuptor*.

După cunoştinţa noastră două sînt datinile principale din această lună: una montană — *nedeia* — cealaltă la încheierea ciclului agricol — *buzduganul* sau *cununa*. Originea termenului nedeie este disputată. Lingviştii îl socotesc slav (*nedelja* — duminică), în timp ce unii folclorişti îl derivă din latinul *mundina*, care s-ar fi concentrat în *nudeia*, poate încă în latina vulgară, însemnînd loc de schimb comercial, tîrg, bîlci sau adunare de oameni. Cu acest din urmă înţeles este înscris în Pravila lui Vasile Lupu (sec. XVII), însă ca toponimic este mult mai vechi şi răspîndit pe întreg lanţul Carpaţilor. Încă la 1373 este amintit în documente muntele Cornul Nedeii, undeva prin preajma pasului Prislop.

Ce erau nedeile? Reuniri ale locuitorilor de pe ambii versanţi ai Carpaţilor şi de la stînile dintr-o anumită zonă pe o poiană plană accesibilă din toate părţile, unde timp de o zi — rareori două sau mai multe — oamenii făceau schimburi de produse şi petreceau, iar tineretul lega cunoştinţe — unele consfinţindu-se ulterior prin căsătorii — juca şi se juca într-un fel de mici întreceri distractive. O nedeie într-o anume zonă avea loc o singură dată pe an, de obicei între Sînziene şi Sf. Ilie sau Sf. Pantelimon. Cunoscutul „Tîrg de fete" de pe muntele Găina n-a fost altceva decît principala nedeie din Apuseni. Din Munţii Cibinului, Lotrului şi Sebeşului spre Valea Haţegului sînt amintite nedei în Poiana Comenzii (între Voineasa şi Răşinari), pe Bătrîna, în Piatra Albă, pe Frumoasa — despre care o tradiţie mărgineană spune că avea un tîrg care ţinea o săptămînă — Duşi, Salane (Poiana Muierii), Vîrful lui Pătru, Surianul etc. Aceeaşi tradiţie aminteşte de existenţa unor modeste schituri de lemn în unele dintre aceste locuri, ai căror slujitori dădeau binecuvîntarea grupurilor sosite, oficiau căsătorii şi botezuri şi aplanau diferende. În această atmosferă grupurile îşi transmiteau reciproc caracteristici, lărgindu-şi fiecare registrul cunoaşterii şi sensibilităţii. Nedeile au avut astfel un rol major în crearea şi păstrarea unităţii etnice, lingvistice şi cultural-folclorice a poporului nostru. Întinse pe întreg lanţul Carpaţilor, nedeile au dat rezistenţă de fier principalelor piese ale coloanei vertebrale constituite de munţi pentru fiinţa românească.

În secolul trecut termenul s-a extins şi asupra micilor serbări cîmpeneşti care se organizau de două, trei ori pe an în unele sate de către ceata de juni. Dacă nedeile montane nu aveau un ritual precis, acestea se desfăşurau într-o ordine asupra căreia spaţiul nu ne îngăduie să insistăm.

Buzduganul sau *cununa* (la vest de Sebeş-Alba se numea *peana*) este datina de încheiere a ciclului agricol specifică sudului Transilvaniei şi Banatului. Ea este o clacă de seceriş care se desfăşoară în jurul zilei de Sf. Ilie. Cercetările de teren au individualizat 3 tipuri: de obligaţie, de cinste şi de ajutor. Ultima clacă se făcea între rude sau vecini, în ajutorul unor bătrîni, văduve etc. Cea de cinste se făcea pentru fruntaşii satului: preot, învăţător, primar etc., iar cea de obligaţie numai pentru preot şi pentru lăutar. Chiar în paginile acestei gazete — de pildă cea cu data de 2 aprilie 1939 — sînt înserate concursuri pentru ocuparea unor posturi de paroh — în numărul indicat la Ludeşti şi Costeşti din protopopiatul Orăştie — printre veniturile asigurate fiind şi „cîte o zi de muncă". Lăutarului i se făcea de asemenea o zi de clacă de către fete şi feciori în funcţie de timpul cît trebuia să cînte fără plată. Neavînd holdă, de obicei acesta îşi „vindea" clacaua.

Cu seceri şi coase „clăcaşii" — este limpede că în acest context termenul nu are înţelesul exploatator consacrat — între 15—50, iar mai de mult chiar peste 100, se prezintă dimineaţa la gazdă, sînt omeniţi, apoi cu lăutarii în frunte pleacă în alai la cîmp. Ajungînd la capul holdei toată lumea îngenunchiază descoperită şi se spune o rugăciune. Munca se divizează: bărbaţii cosesc, leagă snopi şi clăiesc, iar femeile adună mănunchiuri de spice şi snopi, fac legături, cară snopi la claie etc. Totul într-o atmosferă de mare voioşie, cu cîntece, glume, strigături etc. Se mai făcea joc şi în pauzele de lucru, dar de obicei nu se juca decît la sfîrşit, după ce se întocmea buzduganul de către femeile mai în vîrstă. Pe un mănunchiu de spice întregi se legau altele mai scurte, rezultînd o cruce cu multe braţe, Legîndu-se la capetele braţelor altele tot în cruce şi aşa mai departe, pînă la urmă lua într-adevăr formă de buzdugan. Pe alocuri el se încadra într-un cerc tot de spice, de unde numirea de cunună. În frunte cu buzduganul purtat de un flăcău, alaiul revenea în sat cîntînd „Dealul Mohului", cîntec ritual ieşit parcă din adîncul veacurilor. Cei din sat aleargă să ude cu apă buzduganul, satul face haz, dar alaiul îşi continuă drumul spre casa gazdei. Aici va urma un ritual al mesei, predarea buzduganului „stăpînei" — care-l va aşeza la o icoană sau la fereastră — după care se va dezlega masa, începînd mai apoi jocul în lege pînă tîrziu. În toamnă, la arat şi semănat, buzduganul va fi dus la capătul locului ca să privegheze şi să sfinţească munca, întrucît „buzduganul e trupul lui Hristos, aşa cum chipul Lui e în tot bobul". În acest înţeles vor fi amestecate cu sămînţa boabele din spicele buzduganului.

De la sat la sat între Ţara Bîrsei şi Banat datina are o serie întreagă de variaţii. Rămîne una dintre cele mai frumoase şi mai pline de semnificaţii.

Practici şi credinţe de origine precreştină legau femeile şi de zilele cinstirii unor sfinţi (Cosma şi Damian-Cosmandinul, Pricopul-Procopie, Ciurica-Chirie şi Iulita, Marina, Maria Magdalena-Pălia, Adormirea Sf. Ana, Sf. Ilie şi Sf. Pantelimon). De reţinut doar strîngerea plantelor de leac în ziua „sfinţilor doctori fără de arginţi Cosma şi Damian din Roma", cum sînt numiţi în Sinaxarul lunii şi Moşii de Sf. Ilie, din nou pentru sufletele morţilor. Mărul era la mare cinstire în această zi, iar busuiocul era pus pe iconostas în timpul slujbei — şi uscat sau făcut scrum — era considerat bun de leac.

C. L. Dragu

„Hristos în mijlocul nostru"

(Urmare din pag. 1)

Mîntuitorul Hristos a fost în mijlocul credincioşilor şi prin sfinţii Săi Apostoli. El este în mijlocul nostru prin urmaşii sfinţilor Apostoli, prin episcopi şi preoţi. Ştim că Domnul Hristos a spus ucenicilor Săi: „Cine ascultă de voi, de mine ascultă şi cine vă nesocoteşte pe voi, pe mine mă nesocoteşte. Iar cel ce mă nesocoteşte pe mine, nesocoteşte pe Cel ce m-a trimis pe mine" (Luca 10, 16). Din aceste cuvinte ale Mîntuitorului se înţelege că El este prezent în mijlocul credincioşilor prin urmaşii Săi, prin sfinţii Apostoli şi prin urmaşii acestora.

Sfinţii Apostoli, la vremea lor, şi după ei, urmaşii lor, episcopii şi preoţii, l-au dus pe Hristos în mijlocul credincioşilor, prin lucrarea Sfintelor Taine, prin propovăduirea Sf. Evangheli şi prin îndrumarea credincioşilor către Împărăţia lui Dumnezeu. Lucrarea învăţătorească şi cea sfinţitoare a episcopilor şi a preoţilor se împlineşte mai ales la sfintele slujbe. La sfintele slujbe, Hristos e în mijlocul nostru prin cuvîntul Său dumnezeiesc, care se citeşte din Sf. Evanghelie. Cuvîntul acesta din Sfînta Evanghelie are pentru noi aceeaşi însemnătate care a avut-o pentru cei dintîi auzitori ai lui. Prin mijlocirea Sf. Evanghelii „Hristos e în mjlocul nostru".

Prin lucrarea preoţească, la Sf. Liturghie, „cinstitele daruri, ce sînt puse înainte", pe sfînta masă, adică pîinea şi vinul ce se aduc spre a fi sfinţite, se prefac în trupul şi sîngele Domnului. În felul acesta, Mîntuitorul, cel înălţat cu trupul la cer, e în mijlocul credincioşilor, pe pămînt, în chip tainic, cu trupul şi sîngele Său. El e prezent la Sf. Liturghie; e „în mijlocul nostru". Mai ales credincioşii care se împărtăşesc cu trupul şi sîngele Domnului pot spune „Hristos în mijlocul nostru".

Pe Domnul Hristos îl avem în mijlocul nostru şi prin sfintele Sale icoane, care au rostul de a-l aduce de faţă în conştiinţa şi simţirea noastră. Învăţătura Bisericii este că între sfintele icoane şi cei zugrăviţi pe ele este o legătură, aşa încît cinstirea sfintelor icoane, sărutarea lor, este un chip în care ne arătăm cinstirea faţă de cei zugrăviţi pe icoane. Prin urmare, prin sfintele Sale icoane, Hristos este în mijlocul nostru nu numai cu amintirea, ci chiar cu prezenţa Sa adevărată.

Hristos mai este în mijlocul nostru şi prin acei care au trebuinţă de ajutor şi în primul rînd prin copii. O ştim aceasta din Sf. Evanghelie unde se spune că Mîntuitorul „a luat un copil, l-a pus lîngă sine şi le-a zis (ucenicilor Săi): Oricine va primi pruncul acesta întru numele meu, pe mine mă primeşte; iar cine mă va primi pe mine, primeşte pe cel ce m-a trimis pe mine" (Luca 9, 47—48).

Tot din spusele Mîntuitorului ştim că la Judecata de apoi, cei drepţi vor moşteni împărăţia gătită lor, pentru că, prin binele ce l-au făcut celor ce aveau trebuinţă, i-au făcut bine însuşi Mîntuitorului. „Adevăr grăiesc vouă, întru cît aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai mei, prea mici, mie mi-aţi făcut" (Matei 25, 40). Potrivit acestor cuvinte ale Mîntuitorului, cuprinse în dumnezeiasca Evanghelie, cei ce au trebuinţă de ajutorul nostru îl aduc şi ei în mijlocul nostru pe Mîntuitorul, care primeşte, ca pentru Sine, ceea ce facem pentru cei ce au trebuinţă de ajutor.

Toată lucrarea Sf. Biserici are rostul de a-l aduce pe Hristos în mijlocul nostru. Ciinle din Sf. Evanghelie, sfînta propovăduire, Sfintele Taine, sfintele slujbe în general şi în special Sf. Liturghie, toate la un loc şi fiecare în parte îl aduc pe Hristos în mijlocul nostru. Sfinţiţii slujitori ai Bisericii, copilaşii şi cei fără de ajutor îl aduc şi ei de faţă pe Mîntuitorul, ca să-i putem face bine. Nouă ne rămîne doar „să ne curăţim simţirile şi să-l vedem pe Hristos strălucind cu neapropiată lumina învierii", să-l recunoaştem în lucrările şi rînduielile Sale, ca şi în cei trimişi de El la noi şi să mărturisim că într-adevăr „Hristos e în mijlocul nostru", că „este şi va fi" totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Ierod. *Teofil Părăianu*

O nouă lucrare despre monumentele bisericești din Moldova

De curînd a ieşit de sub tipar un volum masiv, editat de Mitropolia Moldovei şi Sucevei, intitulat: *Monumente istorice bisericeşti din Mitropolia Moldovei şi Sucevei,* Iaşi, 1974, p. 453. Prefaţa este semnată de Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Dr. Iustin Moisescu (p. 5—8), iar introducerea de Prof. Dr. Vasile Drăguţ (arhitectura religioasă şi pictura murală, p. 9—22) şi Conf. Dr. Corina Nicolescu (icoane, broderii, argintării, mobilier, p. 23—26).

Lucrarea propriu-zisă cuprinde descrierea a 82 de mănăstiri şi biserici din cuprinsul Arhiepiscopiei Iaşilor şi Episcopiei Romanului şi Huşilor. La fiecare monument se face un scurt istoric al zidirii, cu indicarea refacerilor de mai tîrziu, o descriere a bisericii sub raport arhitectural, descrierea picturilor interioare şi exterioare, unde a fost cazul, o prezentare sumară a principalelor manuscrise, tipărituri, icoane, piese sculptate în piatră sau lemn, obiecte şi veşminte liturgice de valoare deosebită aflate în mănăstirea su biserica respectivă. În acest fel, sînt prezentate bisericile Sf. Nicolae din Rădăuţi, ctitoria lui Bogdan I, Sf. Treime din Siret (a doua jumătate a sec. XIV), apoi marile ctitorii ale lui Ştefan cel Mare: mănăstirea Putna, biserica din Pătrăuţi, Sf. Ilie din Suceava, Sf. Ioan din Vaslui, Sf. Nicolae Domnesc din Iaşi, Sf. Gheorghe din Hîrlău, Sf. Petru şi Pavel din Huşi, Sf. Nicolae din Dorohoi, Sf. Nicolae-Popăuţi din Botoşani, Borzeşti, Războieni, Volovăţ, bisericile mănăstirilor Neamţ, Tazlău şi Dobrovăţ, biserica din Reuseni precum şi cîteva biserici atribuite de tradiţie marelui domnitor. Sînt prezentate şi cîteva ctitorii boiereşti (biserica din Bălineşti a logofătului Ion Tăutu, din Arbore, a pîrcălabului Luca Arbore ş. a.).

Domnia lui Petru Rareş a fost tot atît de rodnică sub raportul monumentelor bisericeşti, ca şi a lui Ştefan cel Mare, căci el a ctitorit mănăstirile Probota, Moldoviţa, Rîşca, bisericile Adormirea din Baia, Sf. Dumitru din Suceava, Sf. Dumitru din Hîrlău catedrala episcopală din Roman, la care se adaugă ctitoriile sfetnicilor săi (Humor, Coşula) sau ale doamnei Elena (bisericile Învierea din Suceava, Sf. Gheorghe şi Uspenia din Botoşani).

În continuare sînt prezentate cîteva monumente din a doua jumătate a secolului al XVI-lea şi anume ctitoriile lui Alex. Lăpuşneanu (mănăstirile Bistriţa, Socola şi Slatina), Petru Schiopul (Galata şi Hlincea — ctitoria fiicei sale), a Movileştilor (mănăstirea Suceviţa) ş. a. Din prima jumătate a secolului al XVII-lea datează mănăstirile Secu, ctitoria lui Nestor Ureche, tatăl cronicarului Grigorie, Dragomirna, ctitoria mitropolitului Anastasie Crimca, apoi ctitoriile lui Miron Barnovschi (Bîrnova, Barnovschi din Iaşi şi Buhalniţa), ale lui Vasile Lupu (biserica Sf. Trei Ierarhi şi Golia din Iaşi), ale cîtorva boieri (Pîngăraţi, Agapia ş. a.). Din a doua jumătate a secolului al XVII-lea ne reţin atenţia mănăstirile Caşin, ctitoria domnitorului Gheorghe Ştefan şi Cetăţuia lui Duca Vodă. Din secolul al XVIII-lea sînt descrise numai două biserici: Sf. Teodori din Iaşi şi Sf. Gheorghe (Mitropolia veche din Iaşi), ridicată de mitropolitul Gavril Calimachi. În secolul al XIX-lea au fost realizate alte biserici monumente istorice sau artistice, fie din temelie, fie pe locul altora, mai vechi; biserica Sf. Spiridon, Frumoasa şi Bărboi din Iaşi, mănăstirile Văratec, Vorona, Sihăstria, Horaiţa, schitul Durău, catedrala mitropolitană din Iaşi, biserica Mirăuţi din Suceava.

S-a stăruit, cum era şi firesc, asupra bisericilor cu picturi exterioare (Voroneţ, Humor, Arbore, Moldoviţa şi Suceviţa), care au dus faima geniului artistic românesc în toată lumea. Dragosin, fiul preotului Coman din Iaşi, care a zugrăvit biserica din Arbore, Toma din Suceava care a zugrăvit probabil Moldoviţa sau zugravul anonim de la Voroneţ, pot fi socotiţi printre marii maeştri ai artei universale.

Un număr de 417 ilustraţii în alb-negru şi cîteva color (mai ales pentru bisericile cu picturi exterioare) însoţesc textul. La sfîrşit, prefaţa şi studiul introductiv sînt redate şi în versiunea franceză, apoi fiecare monument este prezentat din nou, într-o expunere rezumativă, în limba franceză însoţit de o reproducere în alb-negru, format mic. O bibliografie de 556 titluri şi o anexă pe alte 177 lucrări încheie volumul.

La alcătuirea acestei lucrări monumentale au colaborat mai mulţi slujitori ai Bisericii şi cercetători din afară: Preot vicar Scarlat Porcescu de la Iaşi, preot Ilie Gheorghiţa din Iaşi, preot prof. onorar Ioan Zugrav din Suceava, P.S. Episcop-vicar Nestor Vornicescu-Severineanul, pr. prof. Alexandru Ciurea, apoi Nicolae Grigoraş, I. Caproşu, Constantin Turcu, Leon Şimanschi şi alţii.

Prin amploarea şi prin execuţia ei tipografică, lucrarea reprezintă o realizare deosebită, care va face şi mai mult cunoscute marile creaţii arhitectonice, picturale şi culturale ale înaintaşilor noştri, atît în ţară, cît şi peste hotare.

Mircea Păcurariu

Biserica din Arieșeni

Între multele şi marile valori, moştenite de la înaintaşi, se numără şi bisericuţele de lemn, care, asemenea brazilor codrilor noştri, se ridică, ca nişte rugăciuni pioase, spre măreţia Celui atotputernic. Între ele se numără şi biserica de lemn din parohia Arieşeni, prot. Cîmpeni, ridicată în sec. 18 (1791), pe locul alteia mai vechi, fiind declarată astăzi monument istoric şi de arhitectură. Ce a mai fost bun din bisericuţa veche s-a folosit la înjghebarea casei toacelor, fapt ce-l deducem din prezenţa în plafonul ei a cîtorva grinzi ce mai prezintă încă şi azi urme de pictură şi încă din aceea de calitate. Ridicarea noului locaş de închinăciune s-a pornit sub conducerea zelosului tînăr seminarist Nicolae Lazea din cătunul Gondeşti, azi comuna Arieşeni, care a şi fost hirotonit şi i se spunea Popa Cuc fiind glasnic şi cu mult meşteşug la scrisul cu potcoave. În 1806 reuşesc să o termine ca să poată sluji în ea, iar zugrăvitul pe lemn e gata doar în 1829 de către Mihai Zugravul din Abrud. Popa Cuc slujeşte 50 ani şi e urmat de fiul său Todor Lazea, a cărui gramată se mai păstrează şi azi, iar fiul său, tot Todor, slujeşte de la 1876—1897 în timpul căruia se tencuieşte biserica în exterior. În 1902 vine un preot tînăr din Albac Ioan Todea, decedat la 1. IV. 1961.

În perioada 1946—1954 parohia fiind fără păstor, acoperişul bisericii şi pereţii încep să se strice. Actualul preot împreună cu cei mai buni credincioşi pornesc o acţiune de reparaţie. Ploile putreziseră grinzile ce susţineau duşumeaua la întreaga biserică, inclusiv tălpile, pilonii turnului, cupolei. A fost totul înlocuit în grabă cu grinzi noi şi consolidate cu şine de fier.

Acoperişul bisericii a fost învelit cu tablă. Clopotul care se deteriorase a fost dus la topit, adăugîndu-li-se încă 270 kg. Turnul de lemn nu mai rezista la o astfel de greutate, din care motiv s-a construit o clopotniţă metalică, înaltă de 6 metri. Primul dangăt al mult visatului clopot a umplut inimile noastre de bucurie şi Munţii Apuseni de vestea că la Arieşeni s-a mai împlinit încă un vis. Tencuiala a fost refăcută şi ea în întregime.

Biserica din Arieşeni

Cultul morţilor, prin mormintele din jurul bisericii, a luat avînt prin exemplul personal al osîrduitorilor spre bine, şi azi totul ne face cinste, cimitirul fiind îngrădit, iar la Sf. Liturghie s-a introdus cîntarea în comun, ceea ce a contribuit la sudarea parohiei noastre.

În podul bisericii s-au găsit o seamă de cruci din lemn, sculptate, toate cu o vechime de peste 100 ani. Au fost şi fixate pe pereţii exteriori ai bisericii, în chip de expoziţie în aer liber.

Piesa cea mai de preţ din incinta bisericii pare a fi iconostasul, cu cele 16 icoane pictate direct pe lemn, dăruit de către Mocan Todor şi soţia sa Ilina, la praznicul Sf. Ap. Petru şi Pavel 1830, precum şi o troiţă sculptată în lemn de paltin de către fiul tribunului lui Avram Iancu-Corcheş.

Biserica are de asemenea trei icoane vechi de peste 300 ani, roase de dintele vremii şi care urmează să fie restaurate potrivit prevederilor legale actuale.

După executarea reparaţiilor menţionate şi încă altele, toate cu concursul organelor parohiale şi al credincioşilor, biserica din Arieşeni a fost cinstită de prezenţa Î.P.S. Mitropolit al Ardealului, Nicolae Mladin, care a tîrnosit-o în 8 august 1971.

O seamă de ilustrate, tipărite la Tipografia Institutului biblic din Bucureşti, duc în ţară şi peste hotare frumuseţea bisericii din Arieşeni, o parte din comorile sale de artă, precum şi peisajul minunat al Munţilor Apuseni.

Pr. *V. Todea*

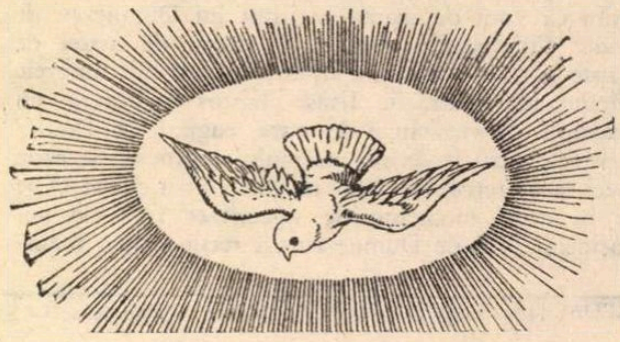

Rugăciunea de seara

„Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămîia înaintea Ta, ridicarea mîinilor mele să fie ca o jertfă de seară."

(Ps. 140, 1—2)

În ceasurile înserării cînd ziua se luptă cu noaptea, iar întunericul se aşterne pe pămînt, ne supunem cu toţii unei legi căreia însuşi timpul se supune. „Pus-ai întuneric şi s-a făcut noapte" (Ps. 103, 21) spune psalmistul. Acesta este ceasul potrivit cînd este bine să ne retragem la lumina palidă şi tremurătoare a unei candele, agăţată sub icoana credinţei noastre, să ne descoperim şi să ne rugăm. Icoana nu are altă menire decît aceea de a ne face să ne simţim mai aproape de Dumnezeu, nu prin valoarea ei materială ci prin ceea ce reprezintă ea, iar candela nu este altceva decît puţina noastră jertfă, simbol al rodului muncii noastre, muncă simbolizată prin uleiul care arde, adusă ca mulţumire binefacerilor lui Dumnezeu.

Rugăciunea de seara se poate face şi obştească, la slujba vecerniei de seara, sau în postul mare la Liturghia Sf. Grigore Dialogul, cunoscută şi sub numele de „Liturghia darurilor mai înainte sfinţite". La început această Liturghie se săvîrşea seara la vremea vecerniei după ceasul al 9-lea, adică 3—4 după masă. Astăzi se săvîrşeşte în toate zilele din postul Sf. Paşti, dar mai ales miercurea şi vinerea din postul mare, afară de sîmbăta şi Duminica, de sfînta zi a Bunei Vestiri şi de Vinerea mare.

Această Sf. Liturghie este o impresionantă rugăciune obştească de seara.

Biserica Ortodoxă recomandă şi rugăciunea particulară, adică rugăciunea făcută acasă singur şi nu numai acasă ci în orice loc, cu condiţia ca ea să se facă în numele Mîntuitorului Iisus Hristos, cu inimă curată, cu credinţă, pentru că numai aşa este bine primită.

Dacă primăvara este socotită ca o dimineaţă a anului, rugăciunea de seara o putem socoti ca un început al zilei de mîine, pentru că ziua liturgică începe cu vecernia de seara.

Rugăciunea este puntea care ne leagă pe noi de Dumnezeu, este intrarea noastră în comuniune cu El şi cînd este mai potrivit de realizat acest lucru decît în ceasul acesta al înserării, cînd omul obosit de munca zilei se retrage pentru acele cîteva clipe ca să vorbească în taină cu Dumnezeu.

Însuşi Mîntuitorul s-a rugat, atît cu Sf. Apostoli cît şi singur, ziua şi noaptea. În ceasul acesta deci dintre noaptea care vine şi ziua care fuge, cînd soarele îşi ascunde sulița în teaca nopţii, cînd parcă întreaga fire se retrage pentru rugăciune, se cade ca şi noi să ne retragem, să facem bilanţul faptelor noastre de peste zi, regretînd pe cele rele şi mulţumind pentru ajutorul dat de a ne fi putut face datoria faţă de Dumnezeu, faţă de obşte şi faţă de noi înşine.

Rugăciunea este ca roua de seară căzută peste iarba cîmpului, care o ajută să se ridice şi să se înalţe. Aşa este pentru sufletul nostru tulburat de atîtea patimi, dureri şi îndoieli; îl ajută să se ridice, să pornească pe drumul care duce la mîntuire, dîndu-i încredere şi aşternîndu-i un început de linişte. E bine ca rugăciunea noastră să o începem cu o rugăciune de laudă, să preamărim pe Dumnezeu, „Ziditorul tuturor celor văzute şi nevăzute" (Simbolul credinţei), apoi să trecem la rugăciunea de cerere şi după aceea la rugăciunea de mulţumire: „Mulţumiţi lui Dumnezeu pentru toate, căci aceasta este voia lui" (Efes. 5, 20). E bine să ne rugăm pentru „pacea a toată lumea", pentru părinţi, fraţi, pentru cei în dregătorii, pentru cei trecuţi la cele veşnice şi pentru tot ceea ce este spre mîntuirea sufletelor noastre.

Pentru cei ce încep munca, seara este un început al zilei de muncă dar aceştia prin însăşi munca lor cinstită şi ordonată fac o rugăciune către Dumnezeu. Pentru alţii însă, seara este începutul nopţilor de petreceri, e timpul favorabil păcatului. Sub adăpostul întunericului Iuda îl sărută pe Mîntuitorul şi îl vinde. La adăpostul întunericului, se fac atîtea fărădelegi. Ca cei ce ştim că vom da seama înaintea lui Dumnezeu de toate fărădelegile noastre să fugim de astfel de fapte şi să ne aducem aminte că tot sub umbrele tăcute ale înserării, Iisus Hristos ne oferă un exemplu de rugăciune de seara, rugîndu-se Tatălui ceresc pentru izbăvirea neamului omenesc. Se cade deci să ne retragem şi noi măcar pentru cîteva clipe şi în acele momente de sinceritate faţă de noi înşine şi faţă de Dumnezeu, să recunoaştem înaintea Lui, înaintea conştiinţei noastre, insuficienta noastră străduinţă spre cele bune, că nu am depus destulă muncă, n-am avut destulă voinţă, că poate nu am ales calea potrivită nouă, sau pentru că am ales drumul de coborîş, mai uşor de făcut, sau pentru că ne-a fost frică de greutăţi, am fost nehotărîţi şi n-am avut destul curaj spre a privi la înălţimi şi a urca cărarea care duce la împlinire, la desăvîrşire.

Se cuvine şi este necesar să avem tăria de a ne privi pe noi înşine, sincer şi nepărtinitor, de a citi fără scăpări din vedere şi fără şovăire în adîncul conştiinţei noastre, de a scormoni toate rănile morale, oricît de dureroase ar fi, tot ceea ce nu se potriveşte cu poruncile lui Dumnezeu. Atunci vom vedea adevărata noastră faţă şi, dacă sîntem cinstiţi, ne vom cutremura de ceea ce puteam să facem şi n-am făcut, de binele pe care puteam să-l facem şi nu l-am făcut, de munca pe care trebuia s-o facem deplină, potrivit poruncii lui Dumnezeu „slujba ta fă-o deplin" (II Tim. 4—5) şi n-am făcut-o, de îndatoririle noastre de creştini, de oameni şi cetăţeni. Aceste constatări să nu ne descurajeze însă, ci să ne determine în a lua hotărîrea cuvenită şi a merge cu fermitate pe drumul care duce la împlinirea poruncilor lui Dumnezeu.

Acestea sînt doar cîteva căi care ne ajută să ajungem la acea înălţime de desăvîrşire, unde putem sta cu faţa sus şi să spunem: „Lucrul cel bun l-am făcut" (II Tim. 4—7). Dumnezeu ne-a dăruit, prin jertfa Fiului Său, posibilitatea de a ne îndrepta, de a ne reface în har, de a ne ridica iarăşi pînă la treapta desăvîrşirii. Pentru aceasta, însă, e nevoie de a ne da seama ce anume am făcut rău, este nevoie să ne cunoaştem toate păcatele pentru a le smulge, a le îndepărta, a scăpa de ele, iar la acest lucru ne stă în mare ajutor şi rugăciunea de seara.

Cu rugăciunea de seara, facem o mărturie văzută a legăturii dintre noi şi Dumnezeu şi cu ajutorul ei gîndurile noastre se înfăţişează înaintea lui Dumnezeu. S-o practicăm deci cu regularitate, zi de zi, la biserică sau la icoana noastră de acasă, căci rugăciunea e aşa de necesară pentru suflet, precum e de necesară apa pentru peşte, cum spune Sf. Ioan Gură de Aur, iar un mare poet francez se ruga aşa: „Doamne, dă-mi puterea să-mi fac datoria în fiecare zi şi voi deveni astfel un erou şi un sfînt."

Dumitru Dan

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

Însuşirile Bisericii

a) *Una*

— „Este un singur trup şi un singur Duh, precum şi chemaţi aţi fost la o singură nădejde a chemării voastre. E un Domn, o credinţă, un botez, un Dumnezeu şi Tatăl tuturor, care este peste toate şi prin toate şi întru noi toţi" (Ef. 4, 4—6).

— „Nu mai este iudeu, nici elin, nu mai este nici rob, nici liber, nu mai este parte bărbătească şi parte femeiască, pentru că toţi una sînteţi în Hristos Iisus" (Galat. 3, 28).

— „Aşa şi noi, cei mulţi, un trup sîntem în Hristos şi fiecare sîntem mădulare, unii altora" (Rom. 12, 5).

— „Căci o pîine, un trup sîntem cei mulţi; căci toţi ne împărtăşim dintr-o pîine" (I Cor. 10, 17).

— „Ca toţi să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu m-ai trimis" (Ioan 17, 21).

— „Şi vor auzi glasul Meu şi va fi o turmă şi un păstor" (Ioan 10, 16).

— „E un singur Dumnezeu, un singur Hristos şi o singură Biserică" (Sf. Ciprian).

— „E o singură credinţă, un singur Hristos, un singur Dumnezeu Tatăl, un singur Domn Iisus Hristos, Fiul Său şi un singur Duh Sfînt" (Rufin).

b) *Sfîntă*

— „Hristos a iubit Biserica şi s-a dat pe Sine pentru ea, ca să o sfinţească, curăţind-o cu baia apei prin cuvînt şi ca s-o înfăţişeze Sieşi, Biserică slăvită, neavînd pată sau zbîrcitură, sau altceva de acest fel ci să fie Sfîntă şi fără prihană" (Efes. 5, 25—27).

— „Şi întru această voinţă sîntem sfinţiţi, prin jertfa trupului lui Iisus Hristos, odată pentru totdeauna" (Evrei 10, 10).

— „Căci printr-o singură jertfă adusă, a adus la veşnică desăvîrşire pe cei ce se sfinţesc" (Evrei 10, 14).

— „Iar într-o casă mare, nu sînt numai vase de aur şi de argint, ci şi de lemn şi de lut; şi unele sînt spre cinste, iar altele spre necinste" (II Tim. 2, 20).

— „Unde e Biserica, acolo e şi Duhul Sfînt, şi unde e Duhul Sfînt acolo e Biserica şi tot harul" (Sf. Irineu).

— „Biserica este fără pată şi fără zbîrcitură" (Rufin).

c) *Sobornicească*

— „Drept aceea, mergînd, învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh" (Matei 28, 19).

— „Veţi lua putere, venind Duhul Sfînt peste voi şi îmi veţi fi Mie martori în Ierusalim şi în toată Iudeea şi în Samaria şi pînă la marginea pămîntului" (F. Ap. 1, 8).

— „Nu mai este elin şi iudeu, tăiere împrejur şi netăiere împrejur, barbar, scit, rob şi liber, ci toate şi întru toţi Hristos" (Colos. 3, 11).

— „Unde este Hristos acolo este şi Biserica sobornicească" (Sf. Ignatie).

— „Biserica se numeşte sobornicească, fiindcă există în toată lumea, de la marginea pămîntului la alta" (Sf. Chiril al Ierusalimului).

— „Biserica se numeşte sobornicească fiindcă este revărsată în toată lumea" (Sf. Atanasie cel Mare).

d) *Apostolică*

— „Iar zidul cetăţii avea douăsprezece pietre de temelie şi în ele douăsprezece nume, ale celor doisprezece Apostoli ai Mielului" (Apoc. 21, 19).

— „Deci, dar, nu mai sînteţi străini şi locuitori vremelnici, ci sînteţi împreună cetăţeni cu sfinţii şi casnici ai lui Dumnezeu, ziditi fiind pe temelia apostolilor şi proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuşi Iisus Hristos" (Efes. 2, 19—20).

— „Ca să vă aduceţi aminte de cuvintele cele mai înainte grăite de Sfinţii prooroci şi de porunca Domnului şi Mîntuitorului, dată prin Apostolii voştri" (II Petru 3, 2).

— „De aceea deci, fraţilor, staţi, neclintiţi şi ţineţi predaniile pe care le-aţi învăţat, fie prin cuvînt, fie prin epistola noastră" (II Tesal. 2, 15).

— Trebuie supunere către cei care sînt presbiteri în Biserică, către cei care au succesiune de la apostoli, cum am arătat. Aceştia, odată cu succesiunea episcopatului, au primit cu voinţa Tatălui şi darul sigur al adevărului" (Sf. Irineu).

— „Bisericile se socotesc apostolice, ca urmaşe ale Bisericilor apostolice... Aşa multe şi aşa de mari Biserici sînt una, aceea, care vine de la Apostoli, din care sînt toate. Astfel toate sînt prima şi sînt apostolice, în măsura în care toate-şi arată unitatea cu una singură" (Tertulian).

Diac. Conf. *Ioan I. Icâ*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.286 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 1 august 1975 Nr. 29—30

Bibliotecă Ortodoxă
"Ştefan Gheorghiu"
str. Gh. Barițiu nr. 5
Sibiu
jud. Sibiu

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

CHEMAREA ŢĂRII

Ca şi viaţa inşilor, a familiilor, la fel viaţa unor colectivităţi mai mari sînt supuse adesea unor încercări, uneori cu mari pierderi materiale şi suferinţe omeneşti. Citeam mai pînă ieri în ziare cum, ani de-a rîndul, seceta a bîntuit într-o seamă de state africane, încît milioane de oameni şi-au părăsit vetrele în căutarea de hrană şi apă. Este adevărat că a venit ajutorul altor popoare, căci aşa este cu cale în astfel de situaţii, care a mai ameliorat urmările dezastruoase ale secetei.

Ne-a fost dat în acelaşi timp ca an de an să luăm cunoştinţă de mari inundaţii în diverse părţi ale globului, cu urmări de asemenea dezastruoase, şi gîndul nostru şi inima noastră au fost alături de cei în suferinţă.

Iată însă că, în ultimii cinci ani, două asemenea încercări au venit şi peste ţara noastră, peste poporul nostru. Dacă scrutăm puţin istoria, vedem cum de-a lungul veacurilor am mai avut asemenea încercări, precum şi de altă natură; au mai fost revărsări de ape, de lăcuste, de molime, ca şi invazii străine, dar înaintaşii noştri n-au disperat, şi-au venit repede în fire şi, cu nădejdea în Dumnezeu şi în puterile lor unite, au ieşit mereu deasupra neajunsurilor, chiar cînd situaţiile erau din cele mai disperate. Este destul să ne amintim, în această privinţă, de situaţia în care se afla Ştefan cel Mare după o luptă cu turcii, cînd, înfrînt pentru un moment, părea că nu mai este nici o nădejde de scăpare pentru ţărişoara sa. Dar, la îndemnul mamei sale, aşa cum spune legenda, la îndemnul lui Daniil Sihastru, marele Voievod îşi readună oştenii şi ne reamintim cum dragostea de glia strămoşească a făcut adevărate minuni, ţara fiind mîntuită de invazia străină.

Încercări mari am avut la acest început de vară; sute de localităţi, zeci de fabrici şi uzine, sute de mii de hectare încărcate de roade gata de a le revărsa în hambare au ajuns sub apă. Pagubele au fost imense, iar suferinţele oamenilor au fost şi ele mari, mai ales ale celor ce şi-au văzut casele năruite, iar bunurile lor adunate an de an luate de ape. Între construcţiile afectate de calamităţi au fost şi multe biserici. Numai în Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu am avut peste 30 biserici inundate sau expuse degradării şi chiar prăbuşirii din cauza alunecărilor de teren, între care mai multe monumente de arhitectură, ca de exemplu minunata catedrala din Sighişoara, unele chiar prăbuşindu-se, ca de pildă biserica din Crăciunelul de Sus (prot. Aiud) şi Valea Zălanului (prot. Sf. Gheorghe). La acestea se adaugă peste 20 case parohiale rupte de ape sau deteriorate într-o măsură mai mică sau mai mare.

Majoritatea acestor biserici au fost cercetate la faţa locului, iar credincioşii lor mîngîiaţi şi încurajaţi de Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a cercetat, între 8—15 iulie a. c., toate zonele calamitate din Arhiepiscopie.

A venit însă chemarea Domnului Preşedinte Nicolae Ceauşescu, ca întreaga populaţie aptă de muncă să participe la acţiunile pentru prevenirea şi înlăturarea urmărilor inundaţiilor. La această chemare a răspuns întregul nostru popor, astăzi mai puternic ca oricînd prin unitatea tuturor fiilor ţării. Au răspuns la această chemare toate categoriile de cetăţeni ai Patriei, fără nici o deosebire de naţionalitate, limbă, religie, vîrstă şi sex, încît putem spune că în aceste zile poporul nostru a dat un nou şi măreţ examen, nu numai civic ci şi moral. S-au scris în aceste zile ale lui iulie, ca şi în anul 1970, adevărate pagini de eroism cetăţenesc, pentru că chemarea Domnului Preşedinte a fost chemarea ţării, chemarea înaintaşilor noştri, care ne stau mereu pildă de dăruire pentru pămîntul strămoşesc, chemarea conştiinţei noastre de oameni şi cetăţeni, chemarea dragostei noastre de Patrie.

Au răspuns şi continuă să răspundă la această chemare, ca şi la îndemnul Ierarhilor noştri, şi fiii Bisericii noastre, cler şi credincioşi deopotrivă, precum şi elevii seminarişti şi studenţii teologi, începînd de la Centrele eparhiale şi pînă la cea mai mică unitate, oferindu-şi cu dragoste braţele acolo unde a fost şi mai este încă nevoie. Facem aceasta şi în virtutea simţămintelor adînci care ne leagă de aceste binecuvîntate plaiuri părinteşti, dar o facem şi pentru că aceasta este porunca Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, care a venit în lume „să slujească", să vindece răul de orice fel, ca şi porunca Sfinţilor Săi Apostoli, care ne spun neîncetat: „Să prisosiţi în tot lucrul cel bun" (II Cor. 9, 8), sau: „Nimeni să nu caute numai de ale sale, ci fiecare şi de ale altuia" (I Cor. 10, 24), ori: „Să fim neobosiţi în săvîrşirea binelui, căci, nelenevindu-ne, la vreme potrivită vom şi secera" (Gal. 6, 9), fiind vorba aici, desigur, şi de secerişul datoriei împlinite, al bucuriei că am ieşit deasupra neajunsurilor pe care calamităţile naturale ni le-au cauzat.

Aceste îndatoriri izvorăsc totodată şi din dragostea noastră de Dumnezeu şi de semeni, dragoste în care trebuie ca neîncetat să „prisosim" (I Tes. 3, 12). Este negrăit de măreţ acest simţămînt, care ne leagă, ba ne obligă să depindem unul de altul. „Dumnezeu — spune Sf. Ioan Gură de Aur — a înlănţuit în aşa fel lucrurile ca nimeni să nu poată ajunge la folosul său pînă ce n-a contribuit mai întîi la folosul altuia... Pentru aceasta — continuă Sf. Părinte — Dumnezeu ne-a dat o singură făclie: Soarele, a întins un singur acoperămînt: Cerul, ne-a dat o singură masă: Pămîntul."

Este adevărat că, potrivit învăţăturii Bisericii noastre, este o strînsă legătură, o strînsă solidaritate între noi şi natură, între noi şi mediul înconjurător, pe care avem obligaţia de a-l îmbogăţi şi înfrumuseţa mereu, ceea ce putem face prin munca, dar şi prin ţinuta sau conduita noastră morală. După cuvîntul Sf. Apostol Pavel, firea însăşi are un „dor" al deplinătăţii spre care tinde (cf. Rom. 8, 19—21). Sub nici o formă deci nu se cuvine a o „întina" (Levitic 18, 28) printr-o poluare fizică sau morală. Să nu uităm că chiar şi uciderea unei păsări prin negrija noastră este un păcat. Altfel spus, cu cît viaţa noastră morală creşte spre desăvîrşire, cu atît, prin voia lui Dumnezeu-Atotputernicul, şi firea ne secondează în acest urcuş spre perfecţionare sau desăvîşire.

De aceea, încercările prin care am trecut ne reamintesc, într-un fel, şi de obligaţia pe care o avem de a ne îmbunătăţi mereu şi viaţa noastră morală. „Trebuie — cum se adresa Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului credincioşilor din catedrala mitropolitană din Sibiu, Duminică, 13 iulie a. c. — să ne concentrăm toate forţele într-o unitate deplină", spre a depăşi aceste încercări, dar, în acelaşi timp, „să ne facă să gîndim mai adînc la viaţa noastră, să ne facă să fim mai buni, să ne străduim să trăim mai după voia lui Dumnezeu, să ne îndreptăm cu mai multă sîrguinţă spre lumina lui Hristos, spre smerenia Lui, spre blîndeţea Lui, spre dragostea Lui."

„Cînd cineva a văzut urmările calamităţilor — spunea Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae cu acelaşi prilej — nu poate pleca de la acele locuri fără să aibă în suflet durerea celor ce au avut de suferit, durere care ne cheamă pe toţi să facem totul ca ea şă se vindece cît mai repede."

Să răspundem deci cu tot elanul la chemarea ţării, să ne deschidem inimile, pungile, dacă este nevoie, dar, mai ales, să ne deschidem cu toţii braţele, pentru ca, prin forţele noastre unite şi cu ajutorul lui Dumnezeu, să vindecăm cît mai repede rănile adînci pe care calamităţile le-a lăsat în trupul ţării, pentru ca viaţa să reintre în făgaşul ei firesc, pentru ca Patria să-şi continue drumul spre propăşire, aşa cum este voia noastră a tuturor.

T. R.

Vizita P. F. Părinte Patriarh Justinian,
făcută Bisericii Ortodoxe Ruse

Răspunzînd invitaţiei Sanctităţii Sale, Pimen, Patriarhul Moscovei şi a toată Rusia, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, însoţit de Î. P. S. Iustin, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului-Napoca, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. Cuv. arhim. Epifanie Norocel, starețul Mănăstirii Neamț, P. C. prot. Sava Marin şi C. diac. I. Bănăţeanu, a făcut o vizită Bisericii Ortodoxe Ruse, între 9—16 iunie a. c.

S-au vizitat cu acest prilej biserici din Arhiepiscopia Lvov, condusă de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Lvovului, săvîrşindu-se Sf. Liturghie în Mănăstirea Potreaev, una din cele mai vechi şi mai însemnate mănăstiri ale Bisericii Ruse. Mănăstirea a fost întemeiată în sec. XII, a avut o dezvoltare deosebită prin activitatea Sf. Iov, care a vieţuit în sec. XVI şi este în prezent un centru puternic de viaţă duhovnicească al Bisericii Ruse. Clădită pe o stîncă, are trei locaşuri de cult în etaje suprapuse. La Înălţarea Domnului, Prea Fericirea Sa Patriarhul Justinian a săvîrşit Liturghia în Catedrala din Lvov, înconjurat de un sobor numeros de arhierei şi preoţi în faţa mai multor credincioşi.

Au fost vizitate mai multe biserici din Lvov pline de credincioşi care au ascultat cu bucurie cuvîntul de învăţătură şi de pace al Prea Fericirii Sale.

La Lvov sînt biserici mari, monumentale, bine întreţinute şi cercetate de credincioşi.

A fost vizitată Biserica din oraşul Nestevzov, vechiul oraş Jolkiev, unde se află înmormîntat Mitropolitul Moldovei Dosoftei.

În ziua de 13 iunie, delegaţia Bisericii Ortodoxe Române a vizitat împreună cu cei doi patriarhi Mănăstirea Zagorsk, centrul vieţii spirituale a Bisericii Ruse. Delegaţia a fost întîmpinată de Î. P. S. Serafim, rectorul academiei duhovniceşti. S-au vizitat bisericile din incinta mănăstirii, în număr de 10; muzeele, Academia Duhovnicească, Palatul patriarhal ş. a.

S-a făcut un serviciu religios în biserica în care se află racla cu moaştele sfîntului Serghie de Radoneţ, precum şi în biserica Bolniţă, în care se află mormîntul fostului patriarh Alexei.

Ziua de 14 a fost dedicată vizitării Moscovei, oraş cu peste opt milioane de locuitori, cu numeroase monumente de artă, cultură şi cu o bogată

(Urmare din pag. 2)

Consfătuire a Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului

În după-masa zilei de 2 iulie 1975 la reşedinţa mitropolitană din Sibiu a avut loc o consfătuire a Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului, la care au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului-Napoca, P. S. Episcop Visarion al Aradului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. S. Emilian Răşinăreanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu, şi P. S. Iustinian Maramureşanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului-Napoca.

Desfăşurată sub preşedinţia Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, consfătuirea a analizat o seamă de probleme comune Eparhiilor transilvănene, ca de exemplu: Mijloace pentru o pastoraţie eficientă în parohii, activitatea Institutului Teologic Universitar din Sibiu, unde îşi formează candidaţii la preoţie toate Eparhiile transivănene, ş. a.

La primul punct de pe ordinea de zi, Ierarhii participanţi la consfătuire au prezentat aspecte din lucrarea care se desfăşoară în fiecare Eparhie pe linie pastorală, reliefîndu-se atît părţile pozitive cît şi cele negative, care se întîlnesc în unele parohii. S-au făcut de asemenea propuneri pentru o mai rodnică lucrare în viitor.

Discuţiile s-au concretizat într-o seamă de măsuri, privind, de exemplu, disciplina clerului, navetismul unor preoţi, conduita preoţilor, lucrarea consiliilor şi comitetelor parohiale, potrivit regulamentului, cercetarea filiilor, generalizarea cîntării în comun ş. a., măsuri care urmează să fie aplicate în Eparhiile din cele două Mitropolii transilvănene.

Invitat la consfătuire, P. C. rector Is. Todoran face, la al doilea punct de pe ordinea de zi, o scurtă prezentare a activităţii Institutului Teologic Universitar din Sibiu în anul universitar care s-a încheiat, subliniind atît rezultatele pozitive obţinute în munca de instruire şi educaţie a studenţilor teologi, cît şi aspectele negative care s-au ivit.

Se face de asemenea o informare asupra etapei în care se găsesc formele privind lucrările de extindere la Institutul menţionat, faţă de care Ierarhii din Mitropoliile Ardealului şi Banatului manifestă un interes deosebit, reînnoindu-şi acordul de a contribui băneşte la aceste lucrări.

Şi la acest punct de pe ordinea de zi s-au luat unele hotărîri şi s-au făcut o seamă de recomandări.

După rezolvarea şi a altor probleme de pe ordinea de zi, în încheiere Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a mulţumit Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului pentru participarea la consfătuire, care, asemenea altora asemănătoare, a prilejuit un rodnic schimb de experienţă ce va folosi în activitatea de viitor a Eparhiilor din cele două Mitropolii transilvănene.

Rep.

Vizita P. F. Părinte Patriarh Justinian, ...

(Urmare din pag. 1)

industrie — cu adevărat — „inima" întregii Uniuni Sovietice.

Duminică, în 15 iunie, s-a săvîrşit Sf. Liturghie într-un sobor impunător în frunte cu cei doi Patriarhi în faţa unei mulţimi de credincioşi în Catedrala patriarhală din Moscova.

În cuvîntările lor, cei doi Patriarhi au arătat unitatea de credinţă şi colaborarea dintre cele două Biserici, precum şi frăţietatea şi colaborarea dintre cele două popoare vecine şi prietene.

A urmat apoi o recepţie dată de Sanctitatea Sa Patriarhul Pimen în cinstea Prea Fericitului Patriarh Justinian, cu care prilej s-au rostit toasturi, în care s-a arătat mesajul de pace pe care îl vestesc în lume cele două Biserici.

Aceasta a 16-a vizită pe care Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian o face Bisericii Ortodoxe Ruse, în timpul patriarhatului său, se înscrie ca o nouă verigă în lanţul activităţii Prea Fericirii Sale, în slujba Evangheliei păcii, dată de Domnul nostru Iisus Hristos, spre binele omenirii.

† VASILE
Episcopul Oradiei

A doua venire a Domnului (I)

Potrivit Sfintei Scripturi, părerii unanime a Sfinţilor Părinţi şi învăţăturii de totdeauna a Bisericii, Domnul nostru Iisus Hristos va veni a doua oară să judece viii şi morţii. Această venire a doua oară constituie unul din adevărurile fundamentale ale Creştinismului.

De aceea, în articolul al VII-lea din Simbolul Credinţei se spune chiar la începutul lui: „Şi iarăşi va să vie cu mărire..." Aceste cuvinte ne învaţă că dacă prima dată Fiul lui Dumnezeu a venit pe pămînt în chip de om, adică s-a smerit, pentru ca să nu silească pe nimeni să-l primească şi să creadă în El, ci pentru ca fiecare să se poată decide în deplină libertate; a doua oară va veni cu *„slavă"*. Aceasta înseamnă că dumnezeirea Sa va scălda atunci în lumină strălucitoare trupul Său şi va umple de fericire pe cei ce prin aceasta vor primi o adeverire a credinţei lor de mai înainte, iar pe cei ce nu au crezut mai înainte în El, îi va umple de spaimă. De data aceasta, nu va mai veni singur şi necunoscut, ci înconjurat de sfinţii îngeri şi cu mare strălucire dumnezeiască. Toţi se vor aduna în faţa Lui, aşteptînd Judecata cea din urmă: „... şi vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere şi cu slavă multă" (Matei 24, 30). „Cînd va veni Fiul Omului întru slava Sa, şi toţi sfinţii îngeri cu El, atunci va şedea pe tronul slavei Sale" (Matei 25, 31). Acum se vor înfricoşa pînă şi stihiile lumii de slava Lui: „Am văzut apoi un tron mare alb şi pe Cel ce şedea pe tron, iar dinaintea feţei pămîntul şi cerul au fugit şi loc nu s-a mai găsit pentru ele" (Apoc. 20, 11).

Această a doua venire a Domnului se numeşte *sosire* (în greceşte parusia), *arătare* (epifania), *împărăţie sau arătare a împărăţiei, a măririi, a prezenţei, descoperire* (apocalipsis), *descoperire a măririi* şi *ziua Fiului Omului*. (A se vedea în acest sens: Matei 24, 3; I Tim. 6, 14; II Tim. 4, 1; Tit 2, 13; II Tes. 2, 8; II Tes. 1, 7; I Petru 4, 13; Col. 3, 4; Luca 17, 24).

Testamentul Vechi cuprinde o seamă întreagă de profeţii, care prevestesc această venire întru mărire a Domnului. Interpretînd greşit aceste profeţii, iudeii au fost scandalizaţi de prima venire a Domnului în întrupare smerită. (A se vedea: Is. 66, 15 sq.; Ioil 2, 29 sq.; 3, 2 sq.; Mal. 4, 1; Sofon. 1, 14 sq.).

În Testamentul Nou, Domnul nostru Iisus Hristos anunţă în mod clar şi în repetate rînduri, că va veni să judece lumea. (Cf. mai ales Matei 25, 31; Luca 21, 27; Marcu 13, 24 sq.). De asemenea, Sfinţii Apostoli mărturisesc cu convingere credinţa lor în a doua venire a Domnului. Din această credinţă a lor rezultă îndemnurile adresate credincioşilor creştini de a păşi pe calea virtuţii, precum şi mîngîierile în lupta plină de necazuri şi de dureri a vieţii. (Vezi îndeosebi: F. Ap. 10, 41; 17, 31; Rom. 2, 3.5 sq.; II Tes. 1, 5 ş. a.).

Ca un adevăr ce constituie unul dintre principalele articole de credinţă, a doua venire a Domnului se cuprinde în toate simboalele (de credinţă) vechi împreună cu credinţa în învierea morţilor şi în viaţa de veci.

În înţelepciunea Sa, Dumnezeu a găsit de bine ca timpul venirii a doua a Domnului, precum şi timpul tuturor cîte se vor întîmpla cînd va veni sfîrşitul lumii, să nu ni-l descopere. De aceea, însuşi Mîntuitorul ne spune: „Iar de ziua şi de ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl" (Matei 24, 36—39; vezi şi versetele 45—51). De aici rezultă că dacă nici îngerii din cer şi nici chiar Fiul lui Dumnezeu — firește, ca om — nu cunosc timpul venirii a doua a Domnului, atunci cu atît mai puţin ar putea s-o cunoască credincioşii!

Mergînd pe linia aceluiaşi adevăr, Sf. Apostol Pavel învaţă: „Iar despre ani şi despre vremuri, fraţilor, nu aveţi nevoie să scriem, căci singuri ştiţi bine, că ziua Domnului vine aşa, ca un fur noaptea. Atunci cînd vor zice: pace şi linişte, — atunci, fără veste, va veni peste ei pieirea, ca şi durerile peste cea însărcinată, şi scăpare nu vor avea" (I Tes. 5, 1—3).

În confruntare cu cei ce învaţă că venirea a doua a Domnului este o făgăduinţă deşartă, Sf. Apostol Petru ne atrage luarea aminte că întîrzierea venirii a doua a Domnului este o îngăduinţă şi îndelungă răbdare a Domnului, care prin această întîrziere ne dă timp de pocăinţă. Apoi subliniază: „Iar ziua Domnului va veni ca un fur" (II Petru 3, 10).

Din toate acestea rezultă clar şi ferm adevărul: data venirii a doua a Domnului nu poate fi mai dinainte cunoscută: „Căci precum fulgerul iese de la răsărit şi se arată pînă la apus, aşa va fi şi venirea Fiului Omului" (Matei 24, 27).

În schimb, Dumnezeu a rînduit unele semne, după care se poate cunoaşte numai apropierea venirii a doua a Domnului. După cuvintele Domnului şi ale Sf. Apostoli, aceste semne sînt: 1. predicarea Evangheliei la toate popoarele pămîntului (Matei 24, 14); 2. convertirea poporului iudeu, în întregime, la Hristos (Osea 3, 5; Rom. 11, 25—26); 3. venirea lui Ilie şi a lui Enoh (Apoc., cap. 11) în ultimele zile; 4. venirea lui antihrist (II Tes. 2, 3—11; I Ioan 2, 18), omul nelegiuirii (II Tes. 2, 1—10) sau „fiara" (Apoc. 13, 1—18), care lucrează împreună cu uneltele sale: prooroci şi hristoşi mincinoşi, tot felul de semne, prin puterea satanei, ca să amăgească pe oameni, prigonind cu toată furia pe aleşii Domnului (Matei 24, 5.11); 5. căderea multor popoare de la credinţa creştină din cauza învăţătorilor şi a profeţilor falşi, mari catastrofe în sînul firii înconjurătoare, răzvrătiri şi războaie între oameni, prin care vor fi oprimaţi cei drepţi şi se va umple de groază întreg neamul omenesc; 6. arătarea pe cer a *„semnului Fiului Omului"* (Matei 24, 30), adică a Sf. Cruci.

Dar pe temeiul acestor semne nu se poate spune în chip sigur cînd va fi sfîrşitul şi a doua venire a Domnului, pentru că: semnul Sf. Cruci pe cer va însoţi — mai de grabă — venirea Domnului decît o va premerge; întinderea răului şi războaiele sînt generale şi greu de distins, pentru că — mai mult sau mai puţin — se repetă în toate epocile istoriei; predicarea Evangheliei la toată făptura şi convertirea întregului popor iudeu cuprind, de asemenea, ceva nedeterminat, iar ivirea lui antihrist şi predica lui Enoh şi Ilie sînt lucruri tainice, al căror înţeles exact nu poate fi cunoscut.

De aici rezultă că taina care învăluie ziua venirii a doua a Domnului nu este luminată nici de semnele care o premerg!

Or, din acest fapt izvorăşte *necesitatea de a fi totdeauna pregătiţi pentru această zi*. De aceea, Mîntuitorul ne cere: „Drept aceea, priveghiaţi, că nu ştiţi ziua, nici ceasul cînd vine Fiul Omului" (Matei 25, 13); de asemenea, şi mai cu dinadinsul: „Privegheaţi deci, că nu ştiţi în care zi vine Domnul vostru. Aceea cunoaşteţi, că de-ar şti stăpînul casei la ce strajă din noapte vine furul, ar priveghea şi n-ar lăsa să i se spargă casa. De aceea, şi voi fiţi gata, că în ceasul în care nu gîndiţi Fiul Omului va veni" (Matei 24, 42—44).

În concluzie finală, deci, *trebuie să fim permanent pregătiţi pentru ziua venirii a doua a Domnului;* ceea ce echivalează cu a fi pregătiţi pentru judecata dumnezeiască!

Pr. prof. *Corneliu Sîrbu*

Din Sfinţii Părinţi

Nu este nici un păcat pe care întocmai ca focul să nu-l ardă puterea cea mare a dragostei. Mai uşor poate rezista o unscătură nebăgată în seamă, decît păcatul, la puterea dragostei.

(Sf. Ioan Gură de Aur)

Dragostea creştină este puterea dumnezeiască revărsată prin Sf. Taină a Botezului în sufletul creştinului, prin care acesta are năzuinţa adîncă şi curată către Dumnezeu, bunul său cel mai înalt, doreşte din toate puterile sufletului unirea cu El şi are voinţa hotărîtă de a înfăptui voia Lui a tot sfîntă, jertfind, în caz de nevoie, orice bun pămîntesc.

Credinţa şi nădejdea lucrează numai în viaţa pămînteasca. În viaţa de după moarte, ele vor fi împlinite căci creştinul nu va mai avea nevoie să creadă lui Dumnezeu, pentru că îl va vedea, nici să nădăjduiască în El, pentru că îl va avea. Dragostea însă rămîne şi atunci: ea „nu cade niciodată" (I Cor. 13, 8), este veşnică fiindcă însuşi Dumnezeu cel veşnic este dragoste (Cuv. Marcu Ascetul).

Culegere: *D. Călugăr*

În altă vizită ecumenistă la Centrul arhiepiscopesc Sibiu

La invitaţia P. F. Părinte Patriarh Justinian, dl. pastor Dr. Philip Potter, *secretarul general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, ne-a vizitat Patria şi Biserica noastră Ortodoxă Română, în a doua jumătate a lunii iunie 1975.*

Venind de la Cluj-Napoca, înaltul oaspete, împreună cu soţia, doamna Ethel Potter, însoţit fiind de P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieşteanul, P. C. prof. I. Brie şi dl. R. Rus, a făcut, în seara zilei de 21 iunie a. c., un scurt popas la Aiud, unde, în catedrala de curînd înfrumuseţată, s-a săvîrşit vecernia şi unde a fost salutat, în numele Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, de P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul.

A doua zi, Duminică, 22 iunie a. c., dl. Philip Potter şi însoţitorii au vizitat catedrala evanghelică-luterană C. A. din Sibiu, iar după ora 10,30 au participat la Sf. Liturghie arhierească, săvîrşită în catedrala mitropolitană de P. S. Episcop-vicar Emilian, predica fiind rostită de P. C. prof. D. Abrudan.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a făcut o scurtă prezentare a d-lui secretar general al C. E. B. de la Geneva, Philip Potter, personalitate marcantă în activitatea bisericească internaţională de astăzi, a cărui vizită la Sibiu tocmai în ziua Pogorîrii Duhului Sfînt este semnificativă, Duhul Sfînt călăuzîndu-ne spre apropierea dintre Biserici şi popoare.

Plecînd de la acelaşi praznic, dl. Philip Potter îşi exprimă bucuria de a fi participat la Sf. Liturghie, cu cele două hirotoniri, una de preot şi alta de diacon, care l-au impresionat profund, ca şi numărul mare de credincioşi prezenţi în catedrală, subliniind totodată rolul pozitiv al Bisericii Ortodoxe în cadrul Mişcării ecumenice, precum şi obligaţia Bisericilor din întreaga lume de a lucra pentru unitate şi pace.

S-a vizitat apoi Institutul Teologic din Sibiu şi biblioteca mitropolitană, după care în aula Institutului a avut loc o întîlnire cu studenţii teologi, care au interpretat cîteva compoziţii bisericeşti şi patriotice.

Aspect de la Sf. Liturghie

În continuare, P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie a reliefat aspecte din activitatea d-lui Potter, bun cunoscător al Bisericii Ortodoxe, pe care îl asigură că Biserica Ortodoxă Română lucrează pentru idealul ecumenist, „gîndirea noastră fiind puternic ancorată în ceea ce este bun şi drept în viaţa contemporană", iar P. C. rector Is. Todoran face o scurtă prezentare a vieţii Institutului Teologic Universitar din Sibiu, unde studenţii sînt formaţi în spiritul dragostei de Dumnezeu şi de oameni.

În cuvîntul rostit, dl. Philip Potter a mărturisit că se simte „ca acasă", că Domenica şi Jamaica, locurile de obîrşie al domniei sale şi al doamnei Potter, „sînt acum în România, pentru că dv. aveţi o inimă caldă", exprimînd totodată unele aprecieri la adresa B. O. R.

Luînd cuvîntul, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a mulţumit P. F. Părinte Patriarh Justinian pentru că, prin invitaţia făcută, „ne-a dăruit nouă un oaspete scump", care întruchipează năzuinţa spre unitate în Iisus Hristos-Domnul nostru, după care Î. P. S. Sa face unele precizări asupra vieţii bisericeşti din Transilvania.

La masa de prînz, servită la reşedinţa mitropolitană, pe lîngă oaspeţi, precum şi P. S. Episcop-vicar Emilian, P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. rector Is. Todoran şi alţi invitaţi, din partea Bisericii ev.-lut. C. A. au participat dl. vicar şi prorector Hermann Binder, dl. curator general Conrad Brekner şi dl. prof. Hans Klein.

În după-amiaza aceleiaşi zile s-a vizitat biserica-monument istoric şi colecţia de icoane pe sticlă din Sibiel, prot. Sibiu, unde, pe lîngă exponate, puternică impresie au făcut şi costumele româneşti în care erau îmbrăcaţi credincioşii veniţi întru întîmpinare, avîndu-l în frunte pe C. pr. Z. Oancea.

Însoţiţi de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi ceilalţi invitaţi de la masa de prînz, oaspeţii au vizitat apoi Schitul Păltiniş şi casa de odihnă a Arhiepiscopiei Sibiului, unde Î. P. S. Sa şi P. S. Episcop-vicar Emilian au dat explicaţii asupra acestei ctitorii, care se armonizează cu brădetul în mijlocul căruia a răsărit, iar un grup de studenţi teologi au executat o seamă de cîntări bisericeşti.

După servirea cinei la această staţiune, care s-a desfăşurat într-o atmosferă caldă, frăţească, oaspeţii şi însoţitorii s-au întors la Sibiu.

Luni, 23 iunie a. c., la plecarea spre R. Vîlcea, oaspeţii şi-au exprimat deosebita satisfacţie pentru tot ceea ce au văzut, mulţumind totodată Î. P. S. Mitropolit Nicolae pentru bucuriile de care s-au împărtăşit la Sibiu.

T.

Date despre locul unde a fost amplasată mitropolia ortodoxă a Transilvaniei înainte de Mihai Viteazul şi catedrala ctitorită de marele Voievod în 1597, — după harta lt. col. ing. G. M. Visconti din 1711.

Mitropolia ortodoxă română rectitorită de Mihai Viteazul era aşezată pe botul de deal ce domină spre sud-vest şesul Mureşului, unde se aflau desigur şi vechile cartiere ale românilor din Alba Iulia.

La cîteva decenii după zidirea mitropoliei, Petru Movilă, mitropolitul Kievului, sprijinit pe informaţiile contemporanilor săi, Hrizea vistiernicul, şi Dragomir Pitaru, veniţi în solie la Alba Iulia, precum şi pe Letopiseţul logofătului Teodosie, arată că „Mihai a început a zidi biserica, dar nu în cetate, ca nu cumva cu schimbarea vremilor să se risipească, ci la marginea oraşului, lîngă zidul cetăţii, într-un loc frumos".

Catedrala mitropolitană a fost clădită într-adevăr într-un loc frumos, dominant, încît trecătorii o puteau admira la intrarea sau la ieşirea prin partea de sud-est a cetăţii.

Mai precis în privinţa determinării aşezării acestui complex mitropolitan, ctitorit de Mihai Viteazul, este o mărturie din anul 1602 a episcopului romano-catolic Dimitrie Napraghy, care se referă la prezenţa mitropoliei lîngă cetate, palatul princiar şi catedrala romano-catolică din Alba Iulia.

Din această mărturie aflăm că mănăstirea ortodoxă era atît de aproape de curtea principelui, încît se putea observa tot ce se petrece acolo. „Dacă fie principele, fie guvernatorul, fie vreun episcop petrece la Alba Iulia, zice Napraghy, nu se cuvine să stea lîngă geamul palatului o biserică schismatică... S-a întîmplat, adaugă Napraghy, că strecurîndu-se în mănăstire... călugării din Moldova şi Muntenia sub pretextul că se închină, ar fi iscodit tot ce se face în curtea principelui şi cunoscîndu-le bine, s-au întors plini de sfaturi la ai lor."

Dacă localizarea catedralei lui Mihai Viteazul din descrierea lui Petru Movilă este vagă, cea fixată de Napraghy pare exagerată, mai ales cînd spune că din mănăstire se putea observa tot ce se petrece în curtea princiară.

Din fericire, încă, ni s-a păstrat un plan topografic al cetăţii Alba Iulia, întocmit în 1711 de Lt-colonelul inginer Giovanni Morando Visconti, cu ajutorul căruia se pot aprecia cu destulă precizie distanţele dintre vechea cetate şi mănăstirea ortodoxă românească.

În acest document se arată că în partea stîngă a laturii sudice a zidurilor cetăţii, care formează un patrulater aproape drept, este aşezat palatul principelui transilvănean. Tot spre stînga se vede o colină după care terenul coboară, apoi urcă din nou. Între aceste două culmi e amenajat azi un drum, care conduce în jurul cetăţii spre cimitirul militar. Pe prima colină, o continuare a dealului, e aşezată cetatea penultimă. Planul lui Visconti înregistrează un complex de clădiri îngrămădite la marginea colinei şi două clădiri mai mici, însemnate cu cruce. În legenda planului, la litera „p", ele sînt menţionate sub numele de „Chiese valache", adică „biserici româneşti". Aceasta nu putea fi decît complexul mănăstiresc al mitropoliei rectitorită de Mihai Viteazul. Una dintre aceste biserici era mai mare, anume mitropolia, care nu putea fi decît aceea în formă de cruce greacă înscrisă în pătrat, plan rezervat mai ales bisericilor de reşedinţă mitropolitană. Cealaltă putea fi vechea bisericuţă a mitropoliţilor din Bălgrad din secolul al XVI-lea.

Această opinie exprimată în 1939 de istoricul Silviu Dragomir a fost confirmată recent de către arhitectul C. Moisescu, care, înclinînd să considere ctitoria lui Mihai Viteazul ca fiind o biserică de tip „în cruce greacă înscrisă", se bazează pe următoarele considerente:

— lăţimea accentuată a navei depăşeşte proporţiile admisibile pentru o biserică-sală românească, ridicînd problema unei compartimentări interioare. Existenţa pînă la începutul veacului al XVI-lea, în mediul catolic, a unor biserici-săli foarte ample, acoperite cu boltă decorată cu reţea de nervuri nu poate fi admisă în contextul unei ctitorii a lui Mihai Viteazul, realizată în baza unui program politic precis conturat şi care se alătură unei construcţii anterioare de pură tradiţie bizantină;

(Continuare în pag. 4)

„Ieşit-a semănătorul"

În editura Mitropoliei Banatului a apărut lucrarea: „Ieşit-a semănătorul", culegere de predici din revistele bisericeşti, în special din revista Mitropolia Banatului.

Prin această carte, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului pune la îndemîna preoţilor materialul omiletic necesar propovăduirii Evangheliei, pentru ca să fie la înălţimea misiunii pastorale (Matei 5, 14).

În 330 p., volmul cuprinde 99 predici din care: 57 la Duminicile de peste an, 22 la marile praznice, 17 la praznicile unor Sfinţi şi cuvioşi, iar 3 la praznicile creştine şi înţelesul lor.

Autorii predicilor din culegere sînt personalităţi bine cunoscute în presa bisericească, cu bogată experienţă omiletic-duhovnicească şi superioară pregătire teologică. În frunte stau Ierarhii din Ardeal şi Banat, alături de profesori de la şcolile teologice, protopopi şi preoţi distinşi, activi sau onorari.

În cuvîntul înainte al Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului se arată că Evanghelia este „mesajul adus de Fiul lui Dumnezeu în lume" (p. 3) pentru ca să fie normă de viaţă nouă şi superioară pentru creştini. Eficienţa practică a acestui mesaj divin — triumful idealului religios-moral (Matei 5, 48) şi al idealurilor social-umanitare — ţine mai întîi de pilda vieţii preotului şi de predica sa în faţa credincioşilor (Matei 5, 16). El trebuie vestit neîncetat potrivit imperativului misionar creştin dat Apostolilor — şi urmaşilor lor — pînă la sfîrşitul veacurilor de Mîntuitorul Hristos: „Mergînd învăţaţi toate neamurile..." (Matei 28, 19; Marcu 16, 15).

Sămînţa care se seamănă, prin predică, trebuie să fie de cea mai bună calitate, curată, autentic ortodoxă, fără „elemente străine, iar terenul trebuie cunoscut şi bine lucrat, adecvat mentalităţii, preocupărilor şi nevoilor ascultătorilor" (p. 3). Numai aşa cuvîntul semănat va aduce roadele

(Continuare în pag. 4)

Date despre locul unde a fost amplasată mitropolia ortodoxă ...

(Urmare din pag. 3)

— tipul de cruce greacă înscrisă era asociată în Ţara Românească atît cu ideea unei deosebite valori de reprezentare sub aspectul continuităţii tradiţiilor bizantine, cît şi cu aceea a realizării unui edificiu religios de proporţii monumentale, care cu anumite prilejuri trebuia să adăpostească un mare număr de credincioşi.

Lîngă cele două biserici, Visconti mai însemnează, pe latura de nord şi vest, două clădiri de formă dreptunghiulară, care după dimensiunile de pe hartă trebuie să fi fost destul de mari. Acestea îndeplineau rolul de reşedinţă a episcopilor şi de mănăstire, unde se aflau chiliile călugărilor şi tipografia.

(= 472,5 m) apoi cel care cunoaşte topografia Albei Iulii constată că măsurătoarea aceasta trebuie privită cu rezerva cuvenită, cum de altfel se cuvine să primim şi descrierea lui Petru Movilă cu privire la aşezarea Mitropoliei la marginea oraşului sau raportul despre instalarea mitropolitului Atanasie la 1701, în care se spune că alaiul

„Iconografia cetăţii Alba-Iulia, sau Veisemburg, din Transilvania, situată la 1000 paşi geometrici de Mureş, cu situaţia sa justă. Gio(vanni) Morando Visconti fecit A 1711, 18 Febr." A, biserica centrală a reformaţilor; B, biserica reverenzilor părinţi iezuiţi; C, palatul sau reşedinţa luminaţilor principi ai Transilvaniei; D, colegiul reformaţilor; E, casa domnului guvernator; F, casa domnului conte Apor; G, casa domnului Nicola Bethlen; H, casa domnilor conţi Teleki; I, casele ce revin sediilor săseşti; K, depozit, în prezent de făină; L, şanţ făcut pentru conservarea depozitelor care sînt în palat; M, poarta Sf. Gheorghe; N, poarta Sf. Mihail; O, biserica Sf. Mihail a părinţilor iezuiţi; P, biserici valahe; Q, mlaştini uscate; R, mori.

Amintind legăturile jurisdicţionale ale Mitropoliei Bălgradului cu aceea a Ungrovlahiei, cercetătorul menţionat reţine faptul semnificativ, că planul bisericii mitropolitane din Tîrgovişte (1584) avea tocmai forma ctitoriei lui Mihai de la Bălgrad şi socoteşte că a fost posibilă trimiterea unor meşteri din Ţara Românească la Alba Iulia, unde au clădit acea nouă catedrală mitropolitană.

Cît despre biserica de proporţii mai mici se apreciază că planul ei trilobat dovedeşte o influenţă venită de la sud de Carpaţi, construirea ei datorîndu-se poate tot iniţiativei unui voievod muntean.

Aceste indicaţiuni spulberă orice îndoială şi ne încredinţează că ele reprezintă biserica şi mitropolia rectitorită de Mihai Viteazul. Deci aşezămîntul românesc era situat în aceeaşi parte a cetăţii ca şi palatul principelui. Distanţa dintre ambele biserici şi poarta principală a cetăţii — Poarta Sf. Gheorghe — cu vederea spre Mureş (est) era de aproape 250 stînjeni (= 472,5 m), iar din colţul cel mai apropiat al cetăţii pînă la mănăstire se pot măsura 100 stînjeni (188 m). Dacă calculăm depărtarea dintre palatul principelui, aşezat la acelaşi nivel cu catedrala romano-catolică, la distanţa de 250 stînjeni dintre ele

După harta lui Visconti se vede că acea procesiune a ieşit pe poarta Sf. Gheorghe, „Poarta Mare" de la care duce un drum, întocmai ca şi azi, pînă la mănăstire — mitropolia lui Mihai Viteazul.

† EMILIAN BIRDAŞ-RĂŞINĂREANUL
Episcop-vicar

„Ieşit-a semănătorul"

(Urmare din pag. 3)

dorite, va zidi (Matei 13, 8). Dacă în esenţa sa predica este aceeaşi — zice Înaltul Ierarh — „ea diferă (totuşi) ca formă de la o epocă la alta" (p. 3), îmbracă haina vremii în care trăim. Predicăm deci pentru credincioşii de azi şi de aici, pentru mîntuirea în concret a acestor suflete. Dezideratul acesta impune preoţimii noastre ca predica să fie concretă şi realistă, cu orientări precise în actualitatea zilei, adică adevărurile propovăduite să fie pe dimensiunile şi la nivelul de înţelegere şi sensibilitate a credincioşilor, să sprijinească şi să ajute aspiraţiilor lor de mîntuire duhovnicească. De aceea misiunea preotului predicator este complexă şi cere pregătire temeinică multilaterală profesională şi culturală generală, calităţi religios-morale şi intelectuale, spirit de jertfă, voinţă de autoperfecţionare şi simţ de răspundere, cunoaşterea realităţii sociale contemporane şi lectură intensă din predicatorii Bisericii noastre cu multă şi încercată experienţă duhovnicească etc. (p. 4).

Lucrarea de faţă are în vedere tocmai această pregătire a preoţilor, mai ales a celor tineri.

Lectura volumului stimulează în predicatorul înţelept creaţii omiletice superioare, urcuşuri sigure către autodepăşire şi desăvîrşire, fapt care aduce un spor de prestigiu Bisericii şi preoţimii noastre.

Alături de alte lucrări de acest gen, cartea: „Ieşit-a semănătorul" reprezintă deci un ajutor preţios pentru preoţimea noastră în a-şi pregăti predici cît mai corespunzătoare zidirii sufleteşti şi patriotice a credincioşilor de astăzi.

Prot. *S. Radu*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 15 august 1975 Nr. 31—32

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXA ROMANA DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

125 ani de la înfiinţarea

Tipografiei eparhiale din Sibiu

Tipografia Eparhială a Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu împlineşte, în 27 august 1975, un secol şi un pătrar de la înfiinţare. Şi-a început activitatea în 1850 prin grija şi ajutorul material al neuitatului mitropolit Andrei Şaguna şi a continuat-o, sub oblăduirea urmaşilor săi, fără întrerupere pînă azi, ajungînd să se situeze în rîndul celor mai vechi tipografii din cîte funcţionează în Patria noastră.

Cu acest prilej festiv menţionăm că această tipografie a devenit din primii ani un focar de cultură pentru obştea românească şi de apărare a credinţei străbune, pe care le-a răspîndit prin tipăriturile sale izvorîte din minţi luminate şi inimi entuziaste şi pline de dragostea de ţară şi popor, pe toată aria românească, precum şi la românii aflaţi în ţările vecine şi la cei din America.

Înainte însă de a urmări, în mare, activitatea mai veche a acestei tipografii trebuie să mai spunem că ar fi o greşeală să se susţină că Biserica Ortodoxă din Transilvania a folosit tiparul abia din 1850. Cu sute de ani înainte, în a doua jumătate a sec. XVI, s-au tipărit cărţi de cult ortodoxe la Braşov, Sebeş, Alba Iulia de către diaconul Coresi şi ucenicii lui veniţi cu toţii din Ţara Românească. Pe la mijlocul sec. XVIII, tot la Alba Iulia a tipărit mitropolitul Simion Ştefan Noul Testament (1648) şi Psaltirea (1651). După anul 1680 Mitropolia Ortodoxă, cu reşedinţa atunci la Alba Iulia, şi-a procurat, cu banii strînşi de la preoţi, o tipografie proprie, în care au apărut o serie de cărţi valoroase cum sînt: Ciaslovul, Rînduiala diaconului (1687), Molitfelnicul (1689), voluminoasa carte de predici Chiriacodromionul şi prima carte pentru copiii de şcoală, Bucoavna (1699).

După actul „uniaţiei" din 1700 activitatea tipografiei se sistează pe timp de 54 ani. Literele ei au fost strînse într-o „năframă", cum se spune în prefaţa Strasnicului apărut la Blaj, şi duse la Făgăraş, iar de acolo, în 1737, la Blaj, unde tipografia desfiinţatei Mitropolii ortodoxe a Transilvaniei prin actul „uniaţiei" este repusă în funcţiune în 1753.

Biserica ortodoxă transilvăneană, după această dureroasă ruptură bisericească între fraţi, nu şi-a mai putut procura o tipografie timp de 150 de ani, din cauza refuzului guvernelor habsburgice. Cărţile bisericeşti şi şcolare de care a avut lipsă în această lungă perioadă de timp, au apărut în număr restrîns şi la preţuri ridicate, în tipografiile lui Barth, Klosius din Sibiu, la Gött în Braşov sau în altele străine din Viena şi Budapesta.

Revoluţia din 1848 a produs modificări esenţiale în mentalitatea popoarelor şi a guvernelor. Vechile tipare sociale încep să fie abandonate, iar popoarele îşi afirmă tot mai mult dreptul la viaţă cultural-naţională proprie. Bisericii ortodoxe i-a hărăzit Dumnezeu să aibă în frunte în acea vreme un bărbat de o excepţională valoare, cu energie creatoare fără seamăn, mitropolitul Andrei Şaguna, care a conceput şi a pus în aplicare un plan vast de ridicare religios-morală şi cultural-naţională pentru românii din Transilvania. Instrumentul principal prin care a conceput Şaguna ridicarea vieţii româneşti era cartea, iar instituţiile care trebuiau să o realizeze: Biserica şi şcoala. Cărţile erau însă rare, scumpe şi credincioşii lipsiţi de posibilităţi materiale. O tipografie românească, care să lucreze sub conducerea Bisericii, tipărind cărţi ieftine şi în cantităţi satisfăcătoare, ar fi fost un factor important în realizarea acestui scop.

125 ANI
DE LA ÎNFIINŢAREA
TIPOGRAFIEI EPARHIALE SIBIU
1850-1975
«SCOPUL TIPOGRAFIEI ACESTEIA ESTE CA SĂ SE TIPĂREASCĂ ÎNTR-ÎNSA CĂRŢI BISERICEŞTI...» ...ŞI DE ÎNVĂŢĂTURĂ PENTRU CLER ŞI CREDINCIOŞI. A.ŞAGUNA
Telegraful Român
tes

În timp de două luni de zile, datorită energiei şi perseverenţei care-l caracteriza, Şaguna a reuşit să obţină aprobarea guvernului pentru înfiinţarea tipografiei, şi-a procurat pe bani proprii maşini, un prim stoc de literă şi a adus pe bănăţeanul D. Lazarevici şi pe cernăuţeanul Iosif Greber, ca tipografi. În ziua de 27 august 1850, într-o atmosferă de entuziasm şi încredere, tipografia şi-a început activitatea prin imprimarea unei poezii ocazionale, închinată de Andreiu Mureşanu ctitorului.

Al doilea ctitor al tipografii a fost mitropolitul Nicolae Bălan, care adaugă la inventarul moştenit o maşină de tipar de mare capacitate şi literă variată şi bogată.

Ultimele intervenţii în viaţa tipografiei s-au făcut în anii 1972—1974 care sînt atît de mari ca investiţii şi realizări, încît pun pe Î. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin în rîndul ctitorilor şi marilor binefăcători ai acestei tipografii. Î. P. S. Sa a fost timp de două decenii redactor la „Telegraful Român", în care calitate şi-a petrecut o bună parte din timp în mijlocul lucrătorilor tipografi, cu care prilej a cunoscut nevoile tipografiei, care avea maşini vechi, literă uzată şi local cu repartiţie de spaţiu necorespunzătoare. S-a hotărît deci să le remedieze. După doi ani de muncă, tipografia a fost adusă în stare corespunzătoare nevoilor actuale.

Tipografia a fost apoi înzestrată cu maşini noi, ca de exemplu: O maşină de tipărit plană automată, marca Johannisberg, de mare tehnicitate şi randament, o maşină automată electrică de tăiat, un nou linotip, maşină de cusut, maşină de tras corecturi şi maşină de tăiat rînduri şi clişee zincografice.

Această nouă situaţie a tipografiei îi dă azi posibilitatea să tipărească cărţi, periodice şi imprimate atît pentru nevoile Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu, pentru Arhiepiscopia Clujului şi pentru Episcopia ortodoxă de la Oradea, cît şi pentru Episcopia evanghelică Sibiu, reformată din Cluj ş. a.

Pentru a arăta cît a fost de necesară înfiinţarea acestei tipografii acum 125 ani, vom insista asupra activităţii ei din prima perioadă, rămînînd ca alţii să-i scoată în evidenţă rolul ei bisericesc cultural după primul război mondial.

Perioada veche, care începe cu Şaguna şi ţine pînă aproape de primul război mondial, se caracterizează prin imprimarea unui însemnat număr de cărţi bisericeşti, teologice şi şcolare.

În primii douăzeci de ani s-au tipărit aici toate cărţile de cult ortodoxe: Apostolul, Cartea Evangheliilor, Liturghierul, Triodul, Penticostarul, Octoihul Mare, Molitfelnicul, Octoihul Mic, Ceaslovul Mic, Acatistul bogat şi Acatistul mic etc., cărţi necesare pentru serviciul divin, cartea de căpătîi a creştinilor, Biblia (1856—1858), ilustrată cu iconiţe, Noul Testament, Psaltirea bogată, Tîlcul Evangheliilor, cartea de predici Chiriacodromionul (1855), colecţia celor 12 Minee (1853—1856), Rînduiala sfinţirii bisericilor (1862).

Moştenirea lăsată de Şaguna în domeniul acesta este atît de bogată încît urmaşii, pînă la sfîrşitul războiului prim mondial, n-au mai simţit nevoia să tipărească cărţi de cult.

Meritul cel mai mare al tipografiei constă însă în faptul că a imprimat toate manualele necesare pentru Institutul pedagogic-teologic din Sibiu, pentru şcolile medii şi în special pentru cele primare de sub jurisdicţia Bisericii. Unele din aceste cărţi au fost întocmite de persoane din rîndul Bisericii sau chiar de Şaguna, cum este Istoria bisericească (1860), Compendiu de drept canonic

(Urmare din pag. 2)

Tipografia eparhială ...

(Urmare din pag. 1)

(1868), Elementele dreptului canonic (1854), iar altele traduse: Teologia dogmatică (1854), Teologia Morală (1855), Teologia Pastorală (1857).

Şirul cărţilor pentru învăţămîntul primar începe cu Catehismul Mic (1851), Octoihul Mic (1852) şi Catehismul Mare (1854) şi este continuat de manuale întocmite de autori cu prestigiu. Sava Popovici Barcianu publică: Abecedarul, Gramatica românească, Istoria biblică: Visarion Roman: Aritmetică, Istoria patriei, Geografie; G. Bellisimus: Gramatica, Manual de limba română; Zaharia Boiu: Abecedarul, Carte de citire, Istoria patriei, Istoria naturii; Ioan Popescu: Computul, Pedagogia; Ioan Mihălţian: Gramatica românească; Moise Toma şi Simeon Popescu: Catehisme — toate aceste cărţi în nenumărate ediţii.

Învăţămîntul real şi practic încă este destul de bine reprezentat în şirul cărţilor apărute aici. Pe lîngă ceea ce am menţionat la Visarion Roman, Zaharia Boiu şi Ioan Popescu, mai trebuie adăugată cartea lui Dr. P. Vasiu despre Cultura grădinilor, cele ale lui D. P. Barcianu, Elemente de istorie naturală şi Lucrul de mînă care au fost continuate de lucrările lui D. Comşa.

De la înfiinţare şi pînă la Unirea din 1918, timp în care Biserica a purtat de grijă învăţămîntului românesc de toate gradele, tipografia a răspuns tuturor cerinţelor şcolare prin publicare de manuale bine întocmite şi în condiţii tehnice superioare. Alături de cărţile de cult şi şcolare aici s-au tipărit cărţi originale teologice de către Şaguna, I. Popescu, S. Popescu, Z. Boiu şi alţii, precum şi periodicele: Telegraful Român (1853—1975), Foişoara Telegrafului Român 1875—1877), Calendarul broşură al Arhiepiscopiei (1852—1975), Revista Teologică (1907—1947), apoi tot înainte de primul război: Şcoala noastră, Foaia Pedagogică, Vatra Şcolară — reviste de pedagogie, Transilvania, Ţara noastră — culturale, şi Compas Românesc şi Anuarul Financiar şi Economic — economice, apoi anuarele şcoalelor ortodoxe şi Procesele verbale ale Congresului naţional-bisericesc şi ale Sinodului eparhial etc.

Un alt merit al Tipografiei noastre eparhiale constă în faptul că a dat posibilitatea unui mare număr de tineri români să-şi însuşească meseria de tipograf. În fiecare an tipografia primea un număr de patru ucenici care după ce îşi însuşeau meseria se angajau muncitori aici sau în alte tipografii. După două decenii de la înfiinţare se întîlneau tipografi formaţi aici la Bucureşti, Budapesta, Viena şi în toate oraşele din Transilvania. Doi dintre ei, I. Marcovici şi G. Trifan, au ajuns pînă în Statele Unite, unde publică primul ziar românesc: America.

Cu prilejul aniversării a o sută douăzeci şi cinci de ani de viaţă a Tipografiei eparhiale aducem cmagiu de recunoştinţă ctitorilor, muncitorilor tipografi şi condeierilor care au contribuit cu munca, talentul şi dragostea lor la ridicarea spirituală, materială şi naţională a obştei româneşti din Transilvania şi chiar din afara laturilor ei.

I. Beju

† IOAN DUCA

În 14 septembrie 1974, la praznicul Înălţării Sf. Cruci, a încetat din viaţă, după o lungă şi grea suferinţă, vrednicul tipograf-legător de cărţi, pensionarul Ioan Duca, în vîrstă de 63 ani.

Fiind înzestrat cu o voce excepţională de bas, decedatul a cîntat în corul Catedralei mitropolitane din Sibiu şi în corul Gutenberg, alcătuit din tipografi sibieni, sub conducerea părintelui prof. Gh. Şoima. De asemenea a făcut parte din formaţiile artistice teatrale ale vechii Reuniuni a meseriaşilor români, prezidată mult timp de mitropolitul Nicolae Colan, pe vremea cînd era profesor şi rector al Institutului Teologic din Sibiu.

Decedatul este fiul altui vrednic tipograf — Ştefan Duca — care timp de peste 50 de ani a lucrat la Tipografia Arhiepiscopiei Sibiului.

Slujba înmormîntării a fost săvîrşită în capela cimitirului din Sibiu de către P. C. preoţi: F. Costea, secretar eparhial, delegatul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, pr. I. Chioariu şi S. Macarie, ambii parohi din Sibiu. Răspunsurile au fost date de un grup de corişti sub conducerea P. C. prof. Gh. Şoima, fiind prezenţi membrii familiei, rudenii, colegi, prieteni şi cunoscuţi.

La sfîrşit a vorbit P. C. dr. I. Chioariu, iar înainte de coborîrea în mormînt, un cuvînt cald de preţuire şi rămas bun a fost rostit de colegul răposatului, tipograful-pensionar Gh. Barbu, în numele muncitorilor tipografi.

Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească !

N. G.

Datini şi obiceiuri româneşti străvechi

LUNA AUGUST

A opta lună a anului, la romani era a şasea, numindu-se astfel *sextilis*. În anul 730 de la fondarea Romei (24 a. Hr.) senatul roman hotărăşte ca luna aceasta să poarte numele împăratului Octavian August (27 a. H.—14 p. Hr.). Se născuse în septembrie, dar în sextilis fusese ales consul, repurtase o serie de victorii şi pusese capăt războiului civil.

Poporul nostru a numit această lună *măsălar* (pe alocuri gustar sau secerar), termen de origine latină, derivat din *messis* sau *messio(-onis)* însemnînd seceriş, recoltă, rod al muncii. Cum în august se mai secera doar în zonele reci din preajma munţilor, cuvîntul dă şi el o imagine asupra locurilor de rezistenţă şi difuziune etnică şi lingvistică a poporului nostru. Desigur, în jurul acestor aşezări erau holde mai puţine, totuşi pe alocuri datina buzduganului sau cununii de care am vorbit pe luna iulie se mai desfăşura şi acum.

În general însă luna august era mai săracă în datini. Una dintre cele mai vechi şi mai ample era *Întîlnirea Măriilor*, datină corespunzătoare *Udatului Ionilor* din ianuarie. Ambele le-am putut semnala doar în satele de munte din Mărginimea Sibiului, dar şi de aici au dispărut aproape cu totul încă de pe la începutul celei de a doua jumătăţi a secolului trecut. Cea dintîi a mai putut fi întîlnită pînă acum 3—4 decenii — însă mult sărăcită — la Poplaca, jud. Sibiu, iar a doua (despre care avem convingerea că este o individualizare a încheierii datinei junilor sau cetei de juni din zilele Crăciunului şi Anului Nou) doar la Tălmăcel, aceasta însă desfăşurată şi astăzi în întreaga ei amploare în ziua de Sf. Ioan (7 ianuarie).

În satele vechi pastorale — pentru că există şi cîteva noi pastorale, respectiv de prin secolul XV, cum sînt Jina, Poiana şi Rod — din Mărginimea Sibiului (Răşinari, Sălişte, Galeş, Vale etc.) — s-au mai păstrat pînă nu de mult unele urme ale datinei Întîlnirii Măriilor. Lucrul se explică prin faptul că aceste sate, datorită păstoritului lor transhumant intens, rămîneau vara aproape fără bărbaţi. Doar bătrînii, neputincioşii şi copiii nu erau în această perioadă plecaţi la oi. Cum cel mai răspîndit nume feminin era cel de Mărie şi tocmai „La Sfînta Mărie Mare / Pleacă oile la vale“, adică ciobanii din munţi se pregăteau să coboare cu turmele de la stîni, prilejul sărbătorii era potrivit pentru ca mamele, nevestele, surorile şi fetele satului să-şi manifeste bucuria reîntîlnirii apropiate cu cei dragi, afirmîndu-şi simultan şi solidaritatea onomastică. Ziua de 15 august, Adormirea Maicii Domnului sau Sfînta Mărie Mare, a fost şi a rămas una din marile sărbători ale verii.

Desfăşurarea datinei avea loc numai în cursul zilei de 15 august, Sfînta Mărie Mare, dar pregătirile începeau cu cel puţin o săptămînă mai de vreme. Agitaţia era declanşată de Măriile măritate, mature, care începeau să se consulte asupra bătrînei cu numele Mărie pe care s-o aleagă *Mamă a Măriilor*. Trebuia să fie o Mărie mai în vîrstă, înţeleaptă, respectată, cu o viaţă nepătată, care să cunoască bine şi ritualul datinei, pentru că ea conducea desfăşurarea şi avea de rostit unele versuri sau replici de trecere, de răspuns sau de legare a momentelor. Convenindu-se asupra ei, i se cerea acordul — fiind o mare cinste, numai în cazurile de forţă majoră nu se dădea — stabilindu-se amănuntele desfăşurării şi discutîndu-se despre Măriile care se lansaseră în „campania“ de alegere în „funcţia“ de *Judecească a Măriilor*. Pentru că în timp ce Mama Măriilor era un fel de „preşedintă de onoare“ doar în ziua de Sf. Mărie, Judeceasa rămînea conducătoarea lor efectivă pînă în anul următor. În această calitate era acceptată şi ascultată de către toate femeile satului, recunoscîndu-se ponderea Măriilor între ele.

Praznicul Adormirii Maicii Domnului (Sf. Mărie Mare) aducea la biserică toate Măriile, după ce treceau prin cimitir ca să aprindă lumînări, în special pentru sufletele înaintaşelor cu acelaşi nume. Ni s-a mărturisit de către o bătrînă poplăceană — şi credinţa aceasta ne-a fost confirmată la Răşinari — că flacăra lumînărilor de la morminte deschide porţile cerului, lăsînd sufletele Măriilor să vină şi să participe, în acelaşi locaş sfînt şi la fel ca în viaţă, la Liturghia de cinstire a Maicii Domnului. Ni s-a mai spus că mai demult irmosul Maicii Domnului era cîntat de Mării secondate de celelalte femei. La icoana Preacuratei, pe tot timpul slujbei se punea păstura (năframa) înflorată de mătase adusă de vechea judecească, ca fiind însemnul care în după amiaza aceleiaşi zile va fi transmis celei noi. În vechime se pare că se făcea şi un parastas pentru Măriile decedate.

După vecernie, fie în curtea vechii judecese, fie la Mama Măriilor, se organiza o masă mare, cu participarea tuturor care purtau acest nume, de la bătrîne pînă la fetiţe. Fieare aducea din timp mîncări, băutura şi lăutarii rămînînd în sarcina vechii judecese. Cu un cîntec ritual era proclamată Mama Măriilor, fiind învelită distinctiv cu un pomeselnic. Sub conducerea ei, la fiecare cu un cîntec ritual, erau alese pe rînd *Floarea Oarelor* (Mărioarelor, fetiţele pînă la 13 ani), *Frumoasa Măriilor* (dintre fete) şi apoi *Judeceasa Măriilor* (dintre neveste). În eventualitatea — rară — că erau două candidate se făceau alegeri. Avînd toate peste năfrămi pălării de paie, treceau pe rînd prin faţa candidatelor, depunînd pălăria la picioarele celei preferate. „Votul“ era pe grupe de vîrstă. Numai nevestele aveau dreptul „să voteze“ pentru Judeceasă, numai fetele pentru Frumoasă şi numai fetiţele pentru Floare. Cea aleasă primea de la Mama Măriilor semnul investiturii: năframa amintită pentru Judeceasă, o coroniţă şi un brîu de spice cu maci pentru Frumoasă şi coroniţe de flori pentru Floare. După alegere urma o horă a Judecesei şi petrecerea continua pînă înnopta. La masă slujeau numai bărbaţi şi strigăturile vesele ale Măriilor îi vizau adeseori. Iată cîteva strigături: „Doamne, ţine pe Mării / În cîntări şi bucurii“, sau: „Dă-le Doamne bucurii / Alor care ţin Mării“, sau celor care nu ţin Mării: „Mînce-i purecii bărbaţi / Stau flămînzi şi nespălaţi / Lasă stea să poată ştii / Cumu-i dacă n-au Mării“, sau: „S-o dus veştile-nvîrtite / Că-s doamnele adormite / Şi-o venit domnii din Sîghii / Ca să-şi cumpere Mării / Da' de geaba o umblat / Măriile nu-s de dat.“

O datină amplă, de mare frumuseţe, astăzi din nefericire dispărută, aşa cum dispare din actele de botez acest nume purtat de domniţele atîtor voievozi români. Adoptarea numelor este liberă, dar ar trebui să se gîndească puţin părinţii dacă o alegere aşa zis „modernă“, făcută însă numai după ureche, este de preferat uneia cu adînci ecouri în fiinţa noastră românească.

Alte datini şi credinţe erau legate de sărbătorirea numită în vechime Probejenie sau Obrojenie (Schimbarea la Faţă) din 6 august şi de Sf. Ioan de Toamnă (Tăierea capului) din 29 august. Erau însă restrînse ca desfăşurare şi chiar dacă aminteau evenimentul biblic cinstit în ziua respectivă, erau impregnate cu superstiţii, oprelişti sau practici de origine precreştină, magică. Asupra unora dintre ele vom reveni cu alt prilej.

C. L. Dragu

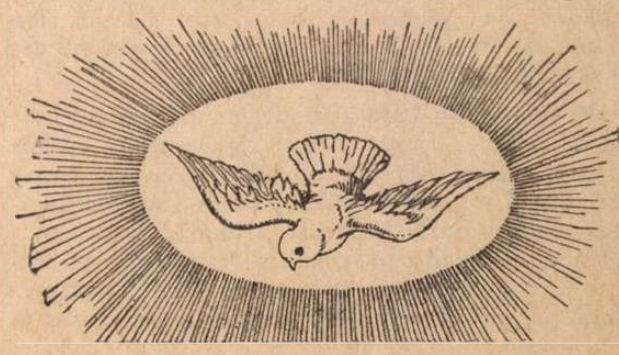

23 AUGUST

Prin urmările pozitive pe care le-a avut, ziua de 23 August rămîne cea mai mare sărbătoare națională a poporului român.

Cea de a XXXI-a aniversare a zilei de 23 August înseamnă tot atîtea trepte în urcușul progresului și civilizației, în afirmarea prestigiului de care se bucură țara noastră între toate popoarele lumii.

În anii care au trecut de la eliberarea de sub dominația fascistă, producția globală a țării noastre este de peste 30 de ori mai mare decît acum 30 de ani în urmă. Este de subliniat ritmul înalt de dezvoltare a țării noastre. Venitul național a crescut de la 1 în 1950 la 12,5 la sută în 1974, iar cel industrial de 15 la sută în 1974, dovedind ritmul cel mai înalt al creșterii producției industriale din ultimul deceniu.

„Studiul asupra economiei mondiale", elaborat sub egida Consiliului economic și social al O. N. U., menționează România în rîndul țărilor socialiste europene cu cea mai rapidă creștere în ultimii trei ani. România se află între țările care au marcat cel mai înalt ritm de creștere a propatriei.

Această rată de creștere a asigurat o ridicare continuă a nivelului de trai, material și cultural, fiind totodată izvorul dezvoltării multilaterale a țării noastre și o chezășie a asigurării independenței și suveranității naționale.

La succesele economice obținute pînă acum se adaugă toate acțiunile pe planul relațiilor externe, de înfrățire, colaborare și pace cu toate popoarele. Vizitele pe care Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, le-a efectuat primăvara aceasta într-o serie de țări din Asia, Africa și America latină au constituit ca și cele din anii trecuți momente de o excepțională importanță în promovarea consecventă a unor înalte principii și strălucite mesaje de prietenie, de înfrățire și colaborare, de solidaritate activă cu lupta tuturor popoarelor în curs de dezvoltare pentru înlăturarea colonialismului, pentru progres economic și social, pentru independență, suveranitate și creerea unei noi ordini economice și politice mondiale, mai drepte și mai bune.

Ziua de 23 August 1944 și climatul înnoirilor sociale care au urmat a asigurat deplina egalitate în drepturi a tuturor fiilor patriei fără deosebire de naționalitate, ceea ce a dus la consolidarea unității morale și naționale a tuturor fiilor Patriei.

În anul acesta, la începutul lui iulie, unitatea întregului nostru popor s-a arătat în toată plenitudinea ei, prin solidaritatea tuturor în fața puhoaielor de ape, în angajarea neprecupețită de a remedia urmele nefastelor inundații.

Din primele clipe ale marilor încercări s-a auzit în toate inimile chemarea Domnului Președinte Nicolae Ceaușescu, cînd ne-am convins de imensa forță morală a unității tuturor fiilor patriei, unitate crescută și cultivată de patriotismul luminat și constructiv al noii societăți românești.

Izvorul unității și al angajării în solidaritate deplină a tuturor celor ce au înfruntat apele și lucrează pentru vindecarea urmelor acestora vine din trecutul de muncă și luptă comună a celor ce trudesc și ostenesc pentru o viață mai bună, mai luminoasă. În eforturile înfrățirii prezentul este mai viu, mai dătător de puteri și el a pornit de la un 23 August, de cînd izvoarele dragostei de patrie și de glia străbună s-au luminat, s-au cristalizat și s-au unit în marele fluviu al propășirii materiale și spirituale a întregului popor.

Iată de ce, cu prilejul aniversării a 31 ani de la ziua de 23 August 1944, Biserica noastră: ierarhi, preoți și credincioși, ne simțim însuflețiți în solidaritatea întregului popor și participăm cu devotament și dăruire deplină la acțiunile menite să înlăture urmele dezastruoase ale apelor revărsate, să sprijinim cu totală consimțire și dragoste patriotică înflorirea patriei noastre, întărirea independenței și suveranității ei, precum și statornicirea continuă a unui climat de pace, colaborare și progres social, pentru o lume mai dreaptă, mai luminoasă și mai bună.

Pr. F. Costea

INFORMAȚII

● Conducerea eparhială a organizat la Timișoara în 26, iar la Caransebeș în 27 martie a. c. vizionarea filmelor: „Un sfert de veac în slujba Bisericii și a Patriei" și „Festivitatea aniversării a 25 ani de la înscăunarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian".

Cu binecuvîntarea P. F. Părinte Patriarh Justinian, filmele puse la dispoziție au fost prezentate de Prea Cucernicii preoți Constantin Matei și Teodor Totolici din București.

Prezentarea s-a făcut sub patronajul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, fiind încadrată de cuvîntări adecvate ale P. C. consilier Constantin Comșulea, asistînd preoți, membri ai consiliilor parohiale și mai mulți credincioși din orașele de reședință Timișoara și Caransebeș. În plus, la Caransebeș, filmele rulînd în sala de festivități a Seminarului teologic, au luat parte și profesorii și elevii școlii.

Prezentarea filmelor a avut darul de a depăna prin fața ochilor celor ce le-au vizionat imagini semnificative din viața Bisericii noastre, avînd în frunte pe P. F. Părinte Patriarh Justinian.

● Sub președinția Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului s-au desfășurat la Timișoara, în zilele de 24 și 25 aprilie 1975, lucrările conferinței trimestriale de lucru a tuturor factorilor de răspundere din conducerea eparhială și Seminarul teologic din Caransebeș.

După cuvîntul rostit cu acest prilej de Înalt Prea Sfinția Sa, care a reliefat contextul în care se desfășoară conferința, s-a trecut la ordinea de zi, care a inclus un instructaj privind o mai chibzuită chivernisire a bunurilor bisericești, repartizarea sumelor ce reveneau unor parohii din Fondul eparhial de întrajutorare, dezbaterea referatelor prezentate de protopopiate privind consolidarea unității de credință, cult și organizare bisericească etc.

● Praznicul Sfinților Constantin și Elena este și hramul schitului „Afteia" din satul Mărgineni, comuna Săliștea (Cioara), județul Alba, unde a viețuit, s-a rugat și a luptat pentru ridicarea obștei românești din Transilvania și pentru apărarea Legii străbune Sf. Sofronie, al cărui nume stă la loc de cinste în Istoria Bisericii noastre.

Și în acest an, cu prilejul hramului, din încredințarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului la această vatră mănăstirească a sosit de la Sibiu P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul, însoțit fiiind de P. C. cons. Gh. Papuc, P. C. prof. M. Păcurariu, P. C. secretar F. Costea și un grup de studenți teologi.

După mărturisirea credincioșilor, la altarul paraclisului, ridicat în anul 1905, s-a săvîrșit Sf. Liturghie arhierească.

La priceasnă, P. C. prof. M. Păcurariu a vorbit despre Sfinții ortodocși români, insistînd în mod deosebit asupra cuviosului mărturisitor Sofronie, Sfînt al acestor plaiuri.

După împărtășirea celor ce au fost pregătiți, cuvînt de învățătură au rostit: P. C. secretar F. Costea, P. C. prot. N. Cantor și P. C. pr. D. Oană.

Seria cuvîntărilor a fost încheiată de P. S. Episcop-vicar Emilian, care și-a mărturisit bucuria de a fi și în acest an la acest schit a cărui însemnătate o scoate în lumină, ceea ce exprimă și hramul.

În partea finală P. S. Sa îndeamnă credincioșii la cunoașterea trecutului nostru atît de bogat și la unitate în credința noastră străbună.

● Duminică, 25 mai 1975, a avut loc sfințirea bisericii din parohia Tirimia, prot. Tg. Mureș, săvîrșită, din încredințarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, de P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul, însoțit de la Sibiu de P. C. prof. M. Șesan și P. C. arhid. I. Bolog și C. diacon I. Galea.

Prin contribuția credincioșilor și grija bunului lor păstor, C. pr. I. Opriș, biserica din Tirimia a fost consolidată și îmbrăcată într-o haină nouă.

După cuvîntul de bun venit, rostit de P. C. prot. D. Lazăr (Tg. Mureș) și răspunsul P. S. Episcop-vicar Emilian, s-a trecut la slujba de sfințire și Sf. Liturghie, răspunsurile fiind date de un grup de studenți teologi de la Sibiu.

La priceasnă a vorbit P. C. prof. Dr. Milan Șesan, despre obîrșia Bisericii lui Hristos și mîntuirea credincioșilor în Hristos și prin Biserică.

A vorbit apoi P. S. Sa Episcop-vicar Emilian, care a tălmăcit Evanghelia din Duminica respectivă, a slăbănogului (Ioan 5, 1—15), reliefînd cu deosebire următoarele idei: Pedeapsa păcatului, răsplata pentru faptele bune și frumusețea spirituală a creștinului adevărat.

După Sf. Liturghie, C. preot paroh Ioan Opriș a mulțumit P. S. Episcop-vicar Emilian pentru momentele de înălțare sufletească pe care le-a creat, precum și credincioșilor săi pentru sprijinul dat, pentru jertfa depusă în scopul înfrumusețării casei lui Dumnezeu.

La prăznuire a participat și pastorul reformat Stefan Szabó, care a luat cuvîntul la agapa care a urmat.

● În 31 mai 1975, s-a oficiat ceremonia înmormîntării de către P. S. Episcop-vicar Emilian, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a adormitului întru Domnul Gheorghe Telea Bologa din parohia Noul Român.

A predicat P. C. pr. paroh A. Comșa, care a prezentat viața și activitatea răsposatului, vrednic fiu al parohiei și al obștei din Noul Român, care a trecut la cele veșnice în vîrstă de 90 de ani.

● În 8 iunie 1975, „dascălul îndrăgit, creatorul însuflețit și neobosit, animator al cîntecului autentic românesc, îndrăgostit al pămîntului țării sale" — cum potrivit l-a caracterizat cineva, dl. Nicolae Lungu, profesor la Institutul Teologic Universitar din București, a fost sărbătorit cu cinstirea și dragostea cuvenită, cu prilejul împlinirii vîrstei de 75 ani.

Cu acest prilej, corul Filarmonicii de stat „G. Enescu" din București a interpretat, în deschidere, compoziția — îndelung aplaudată a d-lui prof. N. Lungu, care a dirijat de altfel această apreciată formație corală — intitulată: „România să trăiască, România să-nflorească." Partea a doua a programului a fost compusă exclusiv din cîntări ale compozitorului N. Lungu, care au intrat definitiv în patrimoniul culturii românești, prin frumusețea, adeveritatea și accesibilitatea lor.

● *Miercuri, 11 iunie 1975, la reședința mitropolitană din Sibiu a fost sărbătorită, într-un cadru restrîns, împlinirea a 8 ani de cînd Î. P. S. Mitropolit Nicolae se află la cîrma Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu și Mitropolia Ardealului.*

Erau prezenți: P. C. vicar Tr. Belașcu, P. C. consilieri M. Colotelo, Gh. Papuc și I. Glăjar, P. C. secretar eparhial F. Costea.

Aflîndu-se în vizită la Sibiu, a participat la această sărbătorire dl. prof. O. Cullmann (Franța) cu sora dînsului.

Cu acest prilej, în numele personalului de la Centrul arhiepiscopesc și Institutul Teologic, al preoților și credincioșilor din Arhiepiscopie, P. C. vicar Tr. Belașcu a exprimat Arhipăstorului simțămintele de dragoste și ascultare ale fiilor săi duhovnicești, evocînd totodată cîteva aspecte mai semnificative din cei opt ani de activitate ai Î. P. S. Sale, ca de exemplu: Cercetarea și completarea multor parohii vacante din Arhiepiscopie, ajutoarele acordate pentru repararea multor biserici și case parohiale, tipărirea lucrărilor: Biserica Ortodoxă Română una și aceeași în toate timpurile, Studii de Teologie morală, Iisus Hristos, viața noastră, ca și colaborarea permanentă la Telegraful Român, gazetă citită astăzi și de românii de peste hotare, pînă în îndepărtata Australie, vizitele și articolele apărute în unele publicații teologice de peste hotare etc. În încheiere s-au făcut urări de sănătate și mereu rodnică lucrare arhipăstorească, spre binele Bisericii și Patriei noastre.

Simțăminte de bucurie și urări de sănătate au fost exprimate Î. P. S. Mitropolit Nicolae și de dl. prof. O. Cullmann.

● Duminică, 22 iunie 1975, la praznicul Pogorîrii Sfîntului Duh, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, însoțit de P. C. cons. Nicolae Mara și înconjurat de un sobor de preoți, a săvîrșit sfințirea bisericii celei noi din parohia Corund, prot. Carei, jud. Satu Mare.

Biserica a fost construită pe etape și cu întreruperi, între anii 1948—1975, din jertfelnicia și contribuția benevolă a celor aproape 300 familii de credincioși și prin strădania vrednicului lor păstor sufletesc, Andrei Blaga, care a fost distins

(Continuare în pag. 4)

Cuviosul Nicodim cel sfinţit de la Tismana

În secolul al XIV-lea, cînd pacea şi tihna popoarelor ortodoxe din Peninsula Balcanică au fost ameninţate, din apus de tendinţa expansionistă a feudalităţii catolice, iar din sud de cea a Semilunei, Dumnezeu a ridicat un neînfricat străjer al Ortodoxiei pe Cuviosul Nicodim, care a fost numit „cel sfinţit de la Tismana".

Potrivit ultimelor cercetări, Cuviosul Nicodim este valah (român) din Pripelac, de lîngă Novo Brdo (Serbia), patria cnezului Lazăr, cu care a fost rudă. După mărturia tradiţiei Mănăstirii Tismana şi împrejurimi, el s-a tras din neamul Basarabilor. Născut în jurul anului 1310, s-a bucurat de o aleasă educaţie în familie şi instruire şcolară, părinţii dorind să-l pregătească pentru înalte vrednicii civile. Dar el, rîvnind bogăţia virtuţii şi măreţia ziditoare a smereniei, s-a retras, în Sfîntul Munte Athos. Adăugînd cu rîvnă cunoştinţe şi deprinderi alese din strălucita şcoală athonită, devine dascăl şi ritor iscusit în limbile slavonă şi elină, îndeletnicindu-se şi cu caligrafia, pictura, miniatura, transcrierea şi traducerea de cărţi etc. Pentru alesele sale virtuţi este ales, peste voia lui, egumen al chinoviei Hilandar şi protos al Sfîntului Munte.

În plinătatea harului şi a rîvnei sale pentru Ortodoxie, Cuviosul Nicodim părăseşte Athosul, fiind chemat de glasul sîngelui în patria strămoşilor săi, precum şi de primejdia ce ameninţa popoarele ortodoxe, prin apriga prigoană religioasă, intensificată de feudalitatea apuseană. Cu sprijinul material şi moral al domnului Ţării Româneşti, Vlaicu Vodă, şi al cneazului Lazăr al sîrbilor, Cuviosul începe opera de consolidare a Ortodoxiei, ctitorind mici aşezări mănăstireşti, întîi în Serbia, lîngă Dunăre, la Şaina, Vratna şi Manastiriţa, apoi în Ţara Românească la Vodiţa, pe care o ridică pe ruinele unei foste aşezări monahale. Aici organizează obşte după rînduiala Sfîntului Munte, pregătind cadre pentru opera sa temeinicitoare de ţară.

Pentru primejdia ce ameninţa domnul, ţara şi toate popoarele ortodoxe din Peninsula Balcanică, Vodiţa reprezenta prea puţin, atît ca poziţie geografică, fiind în hotarul ţării spre Transilvania, cît şi ca forţă spirituală care se cerea extinsă, în vederea unei acţiuni organizate de contrapropagandă. De aceea întemeiază fortăreţe ale rezistenţei ortodoxe pe Dunăre şi Jiu, pînă-n inima Carpaţilor, înălţînd altare lui Dumnezeu şi chilii pentru monahi, care să fie stavilă temeinică împotriva tuturor vrăjmaşilor.

Din rîvna sa duhovnicească, misionară şi organizatorică, răsar ca din pămînt cetăţui de lumină la Gura Motrului, Aninoasa, Topolniţa, Ilovăţ şi Vişina, consolidîndu-se la Tismana, unde condiţiile geografice, climaterice, spirituale şi strategice erau favorabile unei aşezări temeinice şi de amploare, fiind sprijinit de toţi domnii ţării, începînd de la Vlaicu Vodă, apoi Radu, Dan I şi Mircea cel Bătrîn, precum şi de cneazul Lazăr al sîrbilor.

Prin caracterul specific al organizării sale „SAMOVLASTIA" şi Arhimandria, precum şi prin rodnica sa activitate duhovnicească, cărturărească şi socială, lavra Tismana, ca un mic Athos, patrona peste metoacele şi schiturile de pe lîngă Dunăre şi Jiu. Ca teolog şi misionar întreţine corespondenţă cu patriarhul Eftimie de Tîrnova.

Cînd condiţiile politice au fost favorabile, îşi extinde opera ctitoricească şi în Transilvania, ridicînd Mănăstirea Prislop, în ţara Haţegului, ca pavăză a românilor de acolo împotriva deznaţionalizării. După tradiţia Mănăstirii Tismana, Cuviosului Nicodim i se atribuie daruri supranaturale, ca: trecerea Dunării pe rasă în loc de luntre, potolirea foamei şi dorului de părinţi a copilului ce-l conducea la Cascade, nimicirea şarpelui de peşteră cu semnul Sfintei Cruci, cunoaşterea cu duhul, vindecarea de boale, schimbarea naturii lucrurilor şi trecerea nevătămată prin foc.

Cuviosul Nicodim, ca un soare strălucitor, a luminat şi încălzit atmosfera duhovnicească a înaintaşilor noştri, aproape o jumătate de veac. Prin anul 1401 s-a retras în peştera sa de deasupra mănăstirii, de unde cobora sîmbăta şi în ajun de praznice după rînduiala pustnicească. Acolo petrecea în nevoinţe ascetice şi probabil cu scrierea şi miniatura, căci după minunatul Evanghelier ce ne-a lăsat, scris şi terminat de el în anul 1405, s-a dovedit un caligraf şi miniaturist demn de şcoala care l-a format.

În 26 decembrie 1406, biruit de ani şi de osteneli roditoare, plîns de obştea mănăstirilor, schiturilor şi metoacelor şi de toată suflarea credincioşilor s-a mutat către Domnul, fiind aşezat în mormîntul dinainte pregătit de dînsul în lavra sa Tismana.

După ce Domnul i-a proslăvit trupul, a fost scos din mormînt şi aşezat în biserică, iar după vitregia vremilor, sfintele lui moaşte fiind puse la loc tăinuit, s-a păstrat doar degetul arătător de la mîna dreaptă pentru evlavia credincioşilor. Atît în viaţa cît şi după moarte Cuviosul Nicodim a fost cinstit ca un sfînt, iar după moarte i s-a făcut slujba în fiecare an la 26 decembrie, zugrăvindu-i-se chipul în icoană şi venerîndu-se alături de marii sfinţi ai Bisericii.

În anul 1955, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române i-a generalizat cultul în toată Patriarhia Ortodoxă Română.

Strălucirea personalităţii Cuviosului Nicodim a fost oglindită de la început, atît de personalităţile vremii sale cît şi mai tîrziu de istoriografia sîrbă şi românească, precum şi de literatura noastră clasică şi contemporană.

Cuviosul Nicodim cel sfinţit, românul de la Tismana, a fost piatra din capul unghiului atît pentru cultura românească, cît şi pentru consolidarea tînărului principat român din sudul Carpaţilor.

Monahia *Patricia Codău*

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

cu „Crucea patriarhală" în 1973, primind şi hirotesirea întru „Iconom stavrofor".

La sfîrşitul Sf. Liturghii au vorbit P. C. prot. M. Andron, precum şi C. preot local A. Blaga.

P. S. Episcop Vasile a felicitat pe credincioşi şi pe păstorul lor sufletesc pentru marele spirit de jertfelnicie de care au dat dovadă, ridicînd o atît de măreaţă şi frumoasă biserică, drept mărturie a credinţei lor puternice în învăţătura Mîntuitorului şi a ataşamentului lor sincer faţă de Biserica strămoşească Ortodoxă.

● La festivitatea de încheiere a anului şcolar 1974/1975 la şcoala de Cîntăreţi bisericeşti şi Seminarul teologic din Caransebeş au participat Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Visarion al Aradului, corpul profesoral, preoţi din oraş, elevii şcolii, părinţi şi rudenii ai elevilor, credincioşi. După ce P. C. director Afinoghen Leviţchi a prezentat o dare de seamă asupra activităţii depuse pe parcursul unui an şi rezultatele dobîndite, a urmat un variat program, constînd din piese muzicale, religioase şi patriotice, executate de corul şi orchestra şcolii, recitări, cuvîntul elevului Ioan Sas din anul V în numele absolvenţilor, împărţirea de premii şi menţiuni.

La sfîrşit, P. S. Episcop Visarion a apreciat străduaniile depuse de profesori şi elevi şi a mulţumit pentru sprijinul acordat şcolii de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, Departamentul Cultelor şi autorităţile locale. Totodată s-a referit la misiunea ce aşteaptă pe viitorii preoţi atît pe plan bisericesc cît şi obştesc-patriotic.

● Marţi, 17 iunie 1975, la reşedinţa mitropolitană a avut loc consfătuirea trimestrială cu P. C. protopopi din Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu şi cadrele de conducere de la Centrul eparhial.

Consfătuirea s-a desfăşurat sub preşedinţia Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, în cuvîntul de deschidere, a reliefat contextul bisericesc şi patriotic în care sîntem chemaţi să lucrăm, încadrîndu-ne în ritmul accelerat al vieţii actuale.

În continuare, s-a analizat, pe rînd, activitatea din cele 13 protopopiate din Arhiepiscopie, subliniindu-se atît părţile pozitive cît şi cele negative, atît de la centrele protopopeşti, cît şi de la parohii.

S-au prelucrat cu acest prilej şi hotărîrile consfătuirii Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului, care a avut loc la reşedinţa episcopală de la Oradea, în 14 martie 1975.

În încheiere, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a îndemnat pe P. C. protopopi, C. preoţi, să fie factori activi în parohie, să lucreze cu rîvnă, dragoste şi înţelepciune, atît P. C. protopopi cît şi C. preoţi străduindu-se să-şi facă, fiecare la locul său, cu prisosinţă datoria, atît pe linie bisericească cît şi în ceea ce priveşte activitatea obştească.

● Duminica tuturor Sfinţilor este ziua hramului unuia din cele mai cunoscute şi cercetate aşezăminte monastice din cuprinsul Eparhiei bănăţene: Schitul „Piatra Scrisă" Armeniş. În acest an hramul a primit un spor de bucurie sărbătorească, fiind şi pomenirea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel (29 iunie). Bucuria vieţuitorilor de la schitul „Piatra Scrisă", a preoţilor şi credincioşilor din parohiile învecinate, a fost mărită prin poposirea Întîistătătorului Mitropoliei Banatului la sfîntul locaş, prin slujirea sfintei liturghii arhiereşti şi împărtăşirea cu Sfintele Taine, ca şi din cuvîntul îndemnător al Chiriarhului însuşi spre tot binele. Jertfelnicia tuturor a fost răsplătită prin binecuvîntarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului şi trăirea unei zile de înălţare duhovnicească.

Încheierea anului universitar 1974—1975 la Institutul Teologic din Sibiu

Încheierea festivă a anului universitar 1974—1975, la Institutul Teologic din Sibiu, a avut loc în 29 iunie 1975, praznicul Sf. Apostoli Petru şi Pavel. Dimineaţa, în prezenţa Î. P. S. Mitropolit Nicolae, în Catedrala mitropolitană s-a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească de către P. S. Episcop-vicar Emilian Birdaş-Răşinăreanul, predica fiind rostită de către P. C. pr. prof. T. Bodogae.

A urmat apoi, în Aula Institutului Teologic, un program festiv în cadrul căruia corul studenţilor teologi, condus de P. C. diacon asist. I. Popescu, a interpretat un program de cîntece religioase şi patriotice.

Intre alţii a fost prezent şi dl. prof. H. Klein, reprezentant al Institutului Teologic Protestant Unic, secţia Sibiu.

P. C. rector Isidor Todoran a arătat, în cuvîntul rostit cu acest prilej, că Institutul Teologic din Sibiu a cultivat şi continuă neîncetat să cultive o Teologie a vieţii. Această Teologie a vieţii nu se lasă furată de deşartă trufie, ci ea slujeşte cu smerenie şi cu blîndeţe, învăţînd şi îndrumînd, după pilda Mîntuitorului.

După ce a trecut în revistă activităţile mai de seamă ale Institutului Teologic din Sibiu, în anul academic care s-a încheiat, P. C. rector Isidor Todoran a elogiat personalitatea P. C. pr. prof. Nicolae Neaga, care s-a pensionat după 45 de ani de activitate didactică.

Absolvenţilor Institutului Teologic, P. C. rector le-a adresat îndemnul de a nu rupe cu ceea ce au învăţat în anii studenţiei şi de a-şi potrivi viaţa cu ceea ce li s-a propus aici.

Studentul absolvent Mihai Munteanu a exprimat, în cuvîntul său, făgăduinţa absolvenţilor din acest an de a contribui fiecare în parohiile în care se vor duce la unitatea poporului şi a lumii întregi şi a mulţumit Înalt Prea Sfinţiţilor şi Prea Sfinţiţilor Ierarhi din Ardeal şi Banat şi Prea Cucernicilor Părinţi Profesori pentru condiţiile materiale şi spirituale de care absolvenţii din acest an s-au bucurat în timpul celor patru ani de studii la Institutul Teologic din Sibiu.

În încheiere a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului. Î. P. S. Sa şi-a exprimat bucuria pentru prestigiul deosebit al ţării noastre, care a atins culmi de civilizaţie şi progres. Acest prestigiu îl cinstim cu toţii atunci cînd sprijinim, prin munca noastră a tuturora, la oraşe şi la sate, fără deosebire de naţionalitate, idealul propăşirii Patriei noastre, mersul înainte al poporului nostru spre ţintele superioare ale dezvoltării continue. Sprijinul Bisericii Ortodoxe Române a fost exprimat prin munca apostolatului social, iniţiată şi călăuzită de către P. F. Părinte Patriarh Justinian. Apostolatul social reprezintă dăruirea noastră pe linie cetăţenească şi patriotică şi pe calea înfrăţirii cu toate cultele din ţara noastră prin care se servesc atît imperativele Evangheliei lui Iisus Hristos cît şi cauza unităţii întregului popor.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae a omagiat Conducerea Statului nostru, în frunte cu Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România, pe membrii Sf. Sinod, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian, şi pe conducătorii celorlalte culte din Patria noastră.

A. Jivi

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 1 septembrie 1975 Nr. 33—34

Telegraful Român

Biblioteca Orășenească
"Ștefan Gheorghiu"
str. Gh. Barițiu nr. 5
Sibiu
jud. Sibiu

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA
se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Sărbătorirea zilei de 23 August

23 August, cea mai mare sărbătoare națională a poporului român, ziua eliberării României de sub dominația fascistă, a fost sărbătorită și în acest an într-un entuziasm popular general. Am fost cu toții martori la această bucurie obștească, binecuvîntată parcă și de Părintele luminilor cu un soare blînd de început de toamnă.

Sărbătorirea lui 23 August ne-a prilejuit însă, ca de fiecare dată, o trecere pe dinaintea ochilor minții noastre a succeselor mai importante înfăptuite de poporul nostru în ultimele trei decenii, precum și o privire spre viitor asupra realizărilor ce urmează a fi împlinite.

Cu bucurie patriotică ne-am amintit astfel de fabricile și uzinele care răsar de la an la an pe pămîntul țării, de unele produse ale industriei constructoare de mașini care se exportă în peste 100 de țări, de unele realizări de vîrf în acest sector, ca de exemplu uriașele agregate hidroenergetice printre cele mai mari din lume, instalațiile de foraj de pînă la 10.000 m, de cazanele gigant de 1000 tone aburi pe oră pentru marile termocentrale ș. a. Bunul nume al produselor industriei noastre se oglindește, între altele, și în faptul că țara noastră construiește împreună cu Iranul Uzina de tractoare Tabriz, Complexul agrozootehnic de tip industrial de la Rasht, Complexul forestier Mazandaran, Fabrica de sodă Shiraz ș. a.; cu India Rafinăria de la Gauhati, Complexul de la Barauny ș. a.; cu R. A. Egipt fabrica de produse sodice de la El Mex de lîngă Alexandria ș. a., precum și cu alte țări, ca de exemplu: Turcia, Siria, Libia, Africa Centrală etc.

Am luat cunoștință de creșterea vertiginoasă a flotei noastre comerciale care poartă tricolorul Patriei pe toate mările și oceanele lumii, realizîndu-se astăzi într-o lună mai mult decît traficul portuar al întregului an 1949, fiind prevăzut a se construi la noi în țară vapoare pînă la 150.000 tdw.

Ne-am amintit de asemenea de noua geografie a Patriei, de uriașele hidrocentrale de la Bicaz, Argeș, Lotru, Porțile de Fier ș. a., care cu cîteva decenii în urmă cu anevoie erau chiar de conceput; de Transfăgărășanul, realizare de prestigiu a constructorilor noștri de drumuri, pe care de s-ar scula din mormînt Badea Cîrțan și l-ar vedea, s-ar întoarce cu mîndrie înapoi și ar da de știre celor din împărăția veșniciei ce știu să facă nepoții lor; de rîurile artificiale create în anii noștri pe cîmpia Bărăganului și a Dobrogei pentru a adăpa pămîntul cu apă; de Insula Mare a Brăilei, încărcată de grîu și porumb, pe care dacă ar vedea-o ciobanii de acum 30—40 ani, care își iernau oile aici unde stăpîneau lupii, mistreții, păpurișul și sălciile, ar rămîne uimiți de asemenea minunății.

Gîndul nostru s-a purtat și spre noile orașe ale țării, spre casele ca florile care răsar zi de zi în localitățile noastre rurale, spre școlile, universitățile, locașurile de cultură, spitalele și alte așezăminte de folos obștesc, în care Statul nostru investește an de an sume tot mai mari.

Cu aceeași bucurie și simțăminte de înălțare patriotică ne-am reamintit, cu acest prilej festiv, de larga popularitate de care Patria noastră, Republica Socialistă România, se bucură astăzi în lumea largă, de prestigiul fără precedent pe care îl are între țările lumii, datorită, cu deosebire, activității susținute pe care o duce pentru așezarea relațiilor dintre state pe temelia principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la presiuni de orice natură, pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe avuțiile naționale și de a le folosi în scopul propriilor interese și aspirații.

Ne-am reîmprospătat, în această ordine de idei, soliile de pace ale poporului român, purtate cu prestigiu și demnitate de Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania, Tunisia, Brazilia, Venezuela, Mexic etc., ca să amintim doar de țările vizitate în acest an, de cuvîntarea cu puternice ecouri internaționale rostită de Domnul Nicolae Ceaușescu la încheierea Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, de strădaniile neobosite ale Domniei Sale ca în lume să se instaureze o pace adevărată, iar între popoare să se stabilească relații noi, de colaborare și întrajutorare frățească, făcînd ca „România să beneficieze de o excepțională atenție internațională" — cum declara președintele unui stat african. În felul acesta trebuie să ne explicăm și alte aprecieri, ca cele ale unui ziarist japonez care afirmă: „Interesul popoarelor față de România este mare, deoarece prestigiul României în viața internațională a sporit ferm și rapid", sau cum spunea Domnul Gerald R. Ford, Președintele Statelor Unite ale Americii, cu prilejul vizitei făcute în România la începutul lui august a. c.: „România și-a cîștigat admirația poporului american pentru contribuția sa pozitivă la realizarea înțelegerii în lume."

Sărbătorind ziua de 23 August, ca fii ai Bisericii ne-am reamintit între altele: De relațiile noi, care s-au statornicit între cultele din țara noastră, la toate nivelurile, de grija deosebită a Statului nostru față de monumentele istorice și de arhitectură bisericească, învățămîntul pentru pregătirea personalului clerical sub egida Bisericii respective, de calea „apostolatului social" susținut cu atîta tărie de P. F. Părinte Patriarh Justinian, în lumina căruia clerul și credincioșii Bisericii noastre, alături de alte culte, trăiesc învățătura lor de credință integrați deplin în noua orînduire din Patria noastră, B. O. R. sprijinind cu dăruire viața nouă din patria noastră, binele obștesc, propășirea tuturor fiilor țării, fără nici o deosebire.

Pentru astfel de motive și desigur încă altele, ziua de 23 August a fost sărbătorită, ca și în anii trecuți, cu toată cinstirea și la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu.

Astfel, vineri, 22 august 1975, ora 12, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o festivitate consacrată evenimentului menționat, la care au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. C. vicar Tr. Belașcu, P. C. consilieri și ceilalți salariați de la Centrul arhiepiscopesc, P. C. profesori și alți salariați de la Institutul Teologic, preoți din oraș ș. a.

O documentată și însuflețită expunere a prezentat cu acest prilej P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu, care, definind ziua de 23 August 1944 drept „ziua propășirii noastre multilaterale", după ce a specificat aportul negrăit de important al României la victoria asupra fascismului, amintirea celor ce s-au jertfit pentru eliberarea țării rămînînd neștearsă din sufletele noastre, a reliefat aspecte mai semnificative din marile realizări ale Patriei noastre, atît pe tărîm spiritual cît și material.

În cadrul discuțiilor care au urmat, au luat cuvîntul: P. C. prof. M. Șesan, P. C. consilier Gh. Papuc, C. pr. I. Roman, P. C. consilier I. Glăjar, P. C. prof. Dr. T. Bodogae și P. C. vicar Tr. Belașcu, fiecare vorbitor aducînd în atenția ascultătorilor aspecte din realitățile majore evidente astăzi în viața Patriei și poporului nostru.

La sfîrșit a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a omagiat pe cei ce au contribuit la realizările de care s-a vorbit, zăbovind cu deosebire asupra unor înfăptuiri din jud. Sibiu, care se află între primele locuri din țară în privința producției pe cap de locuitor.

„Integrarea noastră deplină — a spus între altele Î. P. S. Sa — în viața poporului și Patriei noastre este o dovadă că noi sîntem legați nu numai de luminile Cerului, ci și de Patria noastră pămînteasă, pe al cărei drum mergem cu toții."

Î. P. S. Mitropolit Nicolae a omagiat apoi Conducerea Patriei noastre, în frunte cu Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu, „al cărui nume este prețuit în toată lumea".

„Ne îndreptăm de asemenea gîndul către Sf. Sinod, în frunte cu P. F. Patriarh Justinian, care a îndrumat Biserica noastră spre colaborare cu noua orînduire socială din țara noastră."

„Ne vom strădui să nu ne oprim la cuvinte, ci cuvintele le vom transforma în fapte spre binele Patriei și Bisericii noastre" — este angajamentul exprimat de Î. P. S. Mitropolit Nicolae în încheiere, angajament care este al tuturor fiilor Bisericii noastre, cu prilejul sărbătoririi zilei de 23 August și anume: Cuvintelor noastre de admirație și prețuire pentru tot ceea ce s-a realizat la noi în țară le vor urma străduințele noastre pentru noi înfăptuiri în viitor.

T. R.

DIMITRIE ȚICHINDEAL

(1775—1975)

S-au împlinit, anul acesta, două sute de ani de la nașterea preotului cărturar, luptător pentru limbă și cultură românească și școală Dimitrie Țichindeal (sau „Cichindeal" cum s-a mai scris numele lui).

Fiu al preotului Zaharia Țichindeal și al preotesei Elena, veniți „de airea" (după unii din localitatea Țichindeal, județul Sibiu), stabiliți în comuna Pescărețul Mic — azi Becicherecul Mic —, de lîngă municipiul Timișoara, Dimitrie va fi urmat probabil un curs de învățători (date precise nu sînt), după care îl aflăm în 1801 urmînd un curs de Teologie la Timișoara, avînd ca profesori și pe Pavel Chenghelați și Mihail Martinovici, pe care-i va pomeni cu cinste de multe ori. Cunoștea limbile maghiară, sîrbă, germană, latină și greacă, poliglotul Dimitrie Țichindeal dovedind inteligență, abilitate și un rar întîlnit talent oratoric, încît Eminescu îl va numi, în „Epigonii", ca pe un alt Ioan Zlataust, „Gură de aur".

Nu se cunoaște precis nici locul nici data nașterii sale, dar majoritatea cercetătorilor dau anul 1775 ca an de naștere. Din biografia sa se mai cunoaște că a funcționat ca învățător prin sate bănățene, ca de pildă la Belinț în 1794, apoi la Berecsău etc. La 3 septembrie 1805, se găsește

(Continuare în pag. 2)

„Fericit este pîntecele care te-a purtat“

Luca 11, 27

Praznicul Adormirii Maicii Domnului din 15 august, precum și cel al Nașterii Fecioarei Maria din 8 septembrie ne duc cu gîndul la o întîmplare din viața Mîntuitorului Iisus Hristos, foarte semnificativă în ce privește cinstirea pe care o datorăm Maicii Domnului, dar, în același timp, plină de învățăminte pentru credincioșii de totdeauna.

Iisus-Domnul nostru se afla în plină desfășurare a activității Sale pămîntești. În una din zile, la rugămintea Apostolilor, îi învață, pe ei și pe noi toți, atotcuprinzătoarea rugăciune: „Tatăl nostru“, după care Mîntuitorul, în auzul mulțimii care îl asculta cu nesaț, rostește o seamă de învățături privitoare la perseverarea noastră în rugăciune, în valorificarea în bine a darurilor cu care sîntem înzestrați fiecare și în general despre împărăția lui Dumnezeu. Cucerită de aceste învățături, ca, de altfel, toți cei ce îl ascultau, „o femeie din mulțime“ — cum spune Sf. Evanghelist Luca — nu se poate stăpîni și, în auzul tuturor, exclamă inspiratele cuvinte: „Fericit este pîntecele care te-a purtat și sînul pe care l-ai supt“ (Luca 11, 27).

Aceste cuvinte constituie o primă împlinire a proorociei Maicii Domnului, rostită către Elisabeta, mama Sf. Ioan Botezătorul, prin cuvintele: „Iată, de acum mă vor ferici toate neamurile“ (Luca 1, 48). Ele reprezintă, așadar, un prim început de cinstire specială a Maicii Domnului.

Prin gura acestei femei se exprimă recunoștința mulțimii, recunoașterea obștească a mărețului act de care s-a învrednicit preacurata fecioară din Nazaretul Palestinei, recunoaștere care constituie una din primele pietre pe care se va zidi, încetul cu încetul, cultul sau cinstirea specială pe care creștinii o vor aduce Maicii Domnului.

Căci, cu adevărat, Maica Domnului merită cinstirea noastră a tuturor, pentru că din trupul ei a luat trup omenesc Cel ce a venit să îndrepte pasul greșit făcut de Adam și să lumineze negreșelnic drumul vieții noastre pămîntești, Cel ce ne-a învățat să ne iubim unii pe alții ca frați ce sîntem întreolaltă, Cel ce ne-a arătat că sîntem colaboratori ai lui Dumnezeu în desăvîrșirea acestei lumi și împreună viețuitori cu El în veacul cel ce va să fie și încă alte atîtea ziditoare adevăruri. Născătoarea de Dumnezeu este demnă de fericit, pentru că — așa cum ne spune Sf. Vasile cel Mare — prin ea „este pipăit cel nepipăit“, prin ea „se poartă în brațe Cel ce toate le poartă“, prin ea „este hrănit cu lapte Cel ce îngrijește lumea toată, hrănitorul și cîrmuitorul lumii, Dumnezeu“.

„Fericit este pîntecele care te-a purtat“ — sînt cuvinte care reprezintă în același timp un imn de cinstire, un cald, un inegalabil omagiu adus mamei în general, tuturor mamelor de totdeauna. Căci orice mamă are nelimitate și trainice motive sau temeiuri să fie fericită atunci cînd dă lumii oameni binecrescuți, fericitori ai altora.

Există în lumea aceasta multe chemări, multe căi de a lucra, de a contribui la zidirea vieții, nici o chemare însă se pare că n-o întrece pe aceea a mamei.

Și într-adevăr, ce poate fi mai de valoare, mai înălțător, mai mare decît a aduce om pe lume și, mai ales, de a avea grijă ca acest om să crească drept, să devină izvor de bucurie și fericire pentru cei din jurul lui. Cu ce cumpănă, cu ce cîntar se pot cîntări bunele povețe ale mamelor noastre: „Fii cuminte, dragul mamii“, „Fii cuviincios“, „Salută pe cei mai bătrîni ca tine“, „Fii cinstit“, „Să nu cheltuiești“, „Să înveți, dragul mamii“ și încă alte multe asemenea povețe? Cu ce pot fi plătite nopțile de veghe ale mamelor noastre, zilele și anii lor de viață în care, cînd eram copii mai ales, nu le vedeam cînd dorm și cînd mănîncă? Cu ce se poate asemăna dăruirea totală și dezinteresată a mamei pentru cei din jurul ei, neliniștea ei pînă cînd îi vede pe toți ai casei împăcați și pe căile cele bune?

Cu adevărat, mamă, ești așa cum spune Sf. Scriptură: „Sfeșnicul tău nu se stinge nici noaptea“, tu pui „mîna pe furcă și cu degetele apuci fusul“, tu întinzi „mîna spre cel sărman și brațul spre cel necăjit“, tu îți deschizi gura „cu înțelepciune și sfaturi pline de dragoste sînt pe limba ta“, tu veghezi „la propășirea casei și pîine, fără să lucrezi, nu mănînci“ (Pilde 31, 18—27). De aceea, pe o astfel de mamă „feciorii vin și o fericesc, iar soțul ei o laudă“ (Pilde 31, 28).

Cu adevărat, mamă, sfîntă îți este chemarea, sfîntă îți este pilda. De aceea, cînd soarele vieții pămîntești îți apune, tu continui să trăiești nu numai în împărăția plină de lumină a Celui Preaînalt, ci și aici pe pămînt prin fiii tăi pe care te-ai străduit să-i formezi oameni adevărați, oameni de omenie. Tu continui să trăiești în mine, care-ți cinstesc amintirea vieții tale de zbucium și dăruire, pe care ți-o vestesc urmașilor mei.

Tu continui să trăiești peste veacuri, așa cum mama Macabeilor „foarte minunată și vrednică de bună pomenire este“ (II Macabei 7, 20) pentru încurajarea fiilor ei în a păzi legea Domnului, așa cum Emilia, mama Sf. Vasile cel Mare, și Antuza, mama Sf. Ioan Gură de Aur, și Nona, mama Sf. Grigore de Nazianz, și Monica, mama Fer. Augustin, și alte mame creștine trăiesc de peste cincisprezece veacuri prin vrednicia și frumusețea fiilor lor, așa cum mama lui Coșbuc și a multor alți poeți și scriitori trăiesc prin operele fiilor lor, așa cum mama lui Ștefan cel Mare trăiește prin vitejia și pilduitoarea dragoste de țară, de dreptate și adevăr a marelui nostru voievod, așa cum Anastasia trăiește prin fiul ei, pururea pomenitul mitropolit Andrei Șaguna, el însuși elogiindu-și mama în cuvinte ca acestea: „Mamei mele îi datorez dragostea de Dumnezeu și credința ortodoxă, drumul meu în viață și duhul de jertfă care m-a călăuzit în toată opera mea.“

Prăznuirea Nașterii Maicii Domnului ca și Adormirea sa minunată ne aduc aminte, așadar, cu deosebire de trei îndatoriri pe care le avem ca fii ai Bisericii străbune, ca mărturisitori ai Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Asemenea femeii din mulțime, care a fericit pe Maica Domnului pe vremea cînd Iisus-Domnul era în chip văzut între noi, se cuvine să nu uităm de cinstirea pe care o datorăm mamei Sale după trup, pururea Fecioara Maria. La acest lucru ne îndeamnă și o judecată simplă și anume: Nimeni nu poate iubi pe Fiul fără să iubească și pe mamă, din care pricină în iconografia noastră ortodoxă Maica Domnului este nedespărțită de Fiul ei, Domnul nostru Iisus Hristos.

A doua îndatorire este aceea de a ne cinsti mamele, pe orice mamă, de a ne iubi, respecta și ajuta părinții, de a ne strădui să le facem cu fiece prilej o cît de mică bucurie.

A treia îndatorire este aceea ca noi, cei ce sîntem părinți, la rîndul nostru, să ne străduim să ne creștem urmașii în spiritul virtuților înaintașilor noștri, în cunoașterea și dragostea de Dumnezeu și de oameni, în dragostea de țară, de muncă, de cinste, de adevăr, de respect față de alții, de dreptate și dragoste față de tot ceea ce înalță și dă frumusețe adevărată unei ființe omenești.

Diacon *Gh. Papuc*

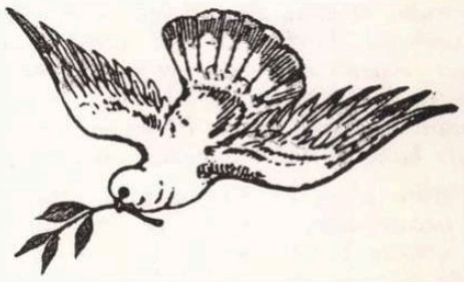

DIMITRIE ȚICHINDEAL

(Urmare din pag. 1)

preot și învățător în Pescărețul Mic (Becicherecul Mic). Sînt ani în care cîștigă destule cunoștințe profesionale, dar mai ales cunoaște situația românilor bănățeni, asupriți sub toate aspectele. Dimitrie Țichindeal se va ridica în apărarea limbii, religiei și drepturilor culturale și sociale ale conaționalilor săi. Asupra situației din acel timp, el scria cu durere: „De voiești să știi unde e școala în sat, nu întreba pe nimeni ci du-te, vei afla nu departe de biserică, dezgrădită, descoperită, cu ferestile sparte și hîrtie lipită... școala... pentru aceasta tinerimea noastră nu prea mult spor poate face întru învățăturile cele de lipsă spre buna educație“ (Virgil Vintilescu, „Dimitrie Țichindeal“, Timișoara, 1965, p. 27). La 29 iunie 1807 mai mulți fruntași români bănățeni cer Vienei să numească în fruntea școlii din Arad un director român. Astfel va fi numit primul director român al Preparandiei din Arad în persoana lui Dimitrie Țichindeal.

Îi fu dat lui Dimitrie Țichindeal de acum să se afirme deopotrivă ca bun pedagog, ca om de cultură și ca neînfricat luptător împotriva greutăților materiale și în special contra subjugării religioase și naționale la care erau supuși românii. Totuși reuși reorganizarea școlii, încadrarea unor profesori iluștri și noii absolvenți ai Preparandiei arădene se vor dovedi buni luminători ai românilor bănățeni și luptători pentru drepturile lor. După ce tradusese și adaptase... nu plagiase, cum l-au acuzat unii — în românește: „Sfaturile înțelegerii cei sănătoase“ (Buda, 1802) și „Adunare de lucruri moralicești de folos și spre veselie“ (Buda, 1808) după Dositei Obradovici, și după ce scrisese „Epitomul sau scurte arătări pentru sfînta biserică, pentru veșmintele ei și pentru dumnezeiasca liturghie..., prin părintele Cichindeal parochul Becicherecului Mic traduse“ (Buda, 1808), Dimitrie Țichindeal își pune pana în slujba școlii și intereselor politice românești, scriind: „Arătare despre starea acestor noao introduse scolsticești instituturi ale nației românești...“ (lucrare originală, Pești, 1813) și apoi „Filozoficești și politicești prin fabule moralnice învățături“ (1814) după scriitorul patriot sîrb Dositei Obradovici. De subliniat că ultima lucrare (Filozoficești...) e o adaptare a fabulelor sîrbe la realitățile strict românești bănățene ale începutului de veac XIX, ele devenind o armă socială de luptă în mîinile românilor care prin aceste „traduceri“ criticau vehement lucrurile retrograde, combăteau superstiții și îndemnau mai ales la ridicarea conștiinței naționale și religioase a românilor asupriți. Mai menționăm că Dimitrie Țichindeal e socotit fondator și al cărții de popularizare și al literaturii pentru copii și tineret român (între tipărituri și: „Culegerea kilinelor povești de narav povățuitoare“ ș. c.).

Activitatea sa intensă pe tărîm religios, școlar și publicistic, nu putea fi pe placul autorităților, care îl vor destitui nu numai din postul de director, dar și cel de profesor al Preparandiei arădene la 30 mai 1814. Totuși, între 25 iunie și 15 iulie 1815 merge în audiență la împăratul Vienei ca să ceară reabilitarea sa, dar fără folos.

Revine preot în Becicherecul Mic în 1815, sat de care-l lega părinții, soția (după tradiție pe nume Persida, fiică a preotului sîrb local Nadașki (de menționat că erau doi preoți care serveau pe rînd în aceeași bisericuță de lemn, în acea vreme, unul român pentru credincioșii ortodocși români și altul sîrb pentru ortodocșii sîrbi), precum și un frate Gheorghe Țichindeal și el învățător și preot (menționat în localitatea Bulza) și tot un înflăcărat luptător român, poate și alte relații de familie. Putem bănui că și apropierea de Timișoara și posibilitatea de a ține legături cu fruntașii școlilor românești bănățene l-au făcut să se stabilească la Becicherec.

La 19 august 1817 e în spitalul din Timișoara, după tradiție otrăvit, apoi ucis cu securea. Datele ni-l arată: decedat la 20 ianuarie 1818. Locul înhumării nu se știe precis unde este; tradiția spune că ar fi fost îngropat lîngă bisericuța de atunci (lîngă actuala biserică ortodoxă sîrbă), lucru normal pentru un preot ce prin tradiție se îngropa lîngă biserică, iar după alții a fost îngropat în cimitirul ortodox român.

Ilarie Chendi îi admiră limba „destul de bogată și curgătoare pentru acel timp“. Al. Lapedatu îl pune alături de Anton Pan, spunînd că aceștia „ne-au dat o limbă populară din ținutul lor“. În centrul comunei Becicherec s-a ridicat în 1934 un frumos monument comemorativ și tot atunci în cimitirul nostru o cruce memorială pe care, între altele, scrie ceea ce simțim cu toții azi și oricînd: „Urmașii (sînt) plini de mîndrie pentru marele străbun Țichindeal.“

La bicentenarul nașterii lui Dimitrie Țichindeal, urmașii săi îi aduc un binemeritat omagiu pentru pilda sa de preot și dascăl român și ortodox; sînt mîndri de înaintașul lor și mîndri de condițiile minunate, pentru care a luptat și Țichindeal, condiții în care fiii României socialiste trăiesc, muncesc, învață sau se roagă azi!

Elena-Ana Olea

INFORMAŢII

● În 9 mai 1975 a încetat din viaţă, la Paris, în vîrstă de 81 ani, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil Ionescu, conducătorul Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală şi Occidentală cu sediul la Paris.

Luînd cunoştinţă de acest trist eveniment, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a trimis la Paris o delegaţie — alcătuită din Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, P. S. Episcop Lucian Făgărăşanul, vicarul Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală şi Occidentală, şi diaconul Miron Mihuţ de la Catedrala patriarhală din Bucureşti — pentru săvîrşirea slujbei înmormîntării.

Miercuri, 14 mai, trupul neînsufleţit al Arhiepiscopului Teofil Ionescu a fost transportat la catedrala greacă din Paris, unde, la ora 10, în prezenţa unei numeroase asistenţe, a început slujba prohodirii. Alături de înalţii ierarhi români, au mai slujit: Î.P. S. Mitropolit Meletios, Exarhul Patriarhiei Ecumenice în Franţa şi Preşedintele Comitetului interepiscopal al Episcopilor ortodocşi din Franţa, P. S. Episcop vicar Ieremia (Patriarhia ecumenică), preoţii comunităţilor ortodoxe greacă şi sîrbă şi preoţii ortodocşi români: Lucian Gafton (Londra), M. Bordaşiu şi Pr. Brînzeu.

La slujba înmormîntării au asistat: P. S. Episcop Germain de Saint Denis, conducătorul Episcopiei ortodoxe-catolice din Franţa, aflată sub jurisdicţia Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, delegaţi şi reprezentanţi ai diferitelor confesiuni şi culte religioase din Paris, membrii Consiliului eparhial şi numeroşi credincioşi ortodocşi români.

Au fost de faţă, de asemenea, d-l Constantin Flitan, ambasadorul României la Paris, şi membri ai Ambasadei.

La sfîrşitul slujbei, a vorbit Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, care a dat citire şi telegramei de condoleanţe adresată Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei ortodoxe române din Europa Centrală şi Occidentală de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian.

Trupul neînsufleţit al Arhiepiscopului Teofil Ionescu a fost înmormîntat în Cimitirul Montparnasse, alături de locul unde odihneşte arhimandritul Iosafat Snagoveanul, ctitorul bisericii ortodoxe române din Paris. La cimitir au luat cuvîntul, aducînd un ultim omagiu celui dispărut, P. S. Episcop vicar Lucian Făgărăşanul şi consilierii eparhiali: Dr. Corneliu Popescu şi Prof. Octav Barbu. Cu acest prilej s-a făcut un parastas şi marelui sculptor român Constantin Brîncuş, al cărui mormînt se află aproape de cel al arhim. Iosafat Snagoveanul şi al Arhiepiscopului Teofil Ionescu. A vorbit P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul.

● Între 12—24 mai 1975 s-au ţinut la casa de odihnă Buşteni a Arhiepiscopiei Bucureştilor cursurile de îndrumare a ghizilor şi îndrumătorilor de muzee din Mitropoliile: Ungro-Vlahiei, Ardealului, Olteniei şi Banatului. Au fost prezenţi 61 ghizi şi îndrumători de muzee.

Cursurile au fost ţinute de profesori şi cercetători ştiinţifici din diferite instituţii superioare de învăţămînt sau instituţii de artă: Institutul Teologic, Institutul de Arhitectură, Institutul de Arheologie, Institutul de Studii Sud-Est Europene, Institutul de Artă „N. Grigorescu".

Prelegerile au fost însoţite de proiecţii şi prezentare de alte materiale documentare, privind istoria artei, iconografiei, stilurile de arhitectură, manuscrise, tipărituri etc.

● Între 28 mai şi 2 iunie 1975 a avut loc, în localitatea Sion din Elveţia, cea de a VII-a Conferinţă Europeană a spiritualilor din Universităţi, cu tema generală: *Iisus Hristos eliberează şi uneşte.*

Au participat 70 de delegaţi protestanţi, romano-catolici şi ortodocşi, din 15 ţări.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată la această întrunire de către pr. Petre Coman, doctorand în Teologie, care-şi face studiile la Lausanne.

● *În 6 iunie 1975 s-au împlinit 27 ani de la înscăunarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian ca întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române. Cu această ocazie, în paraclisul din palatul patriarhal s-a săvîrşit un Te-Deum, la care au luat parte: Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Clujului-Napoca; P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, vicar-patriarhal, P. S. Episcop-vicar Roman Ialomiţeanul, P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Constănţeanul, directorul administraţiei patriarhale, părinţi consilieri patriarhali şi ai Arhiepiscopiei Bucureştilor, profesori de la Institutul şi Seminarul teologic din Bucureşti, stareţi de mănăstiri, salariaţi ai administraţiei patriarhale.*

A avut loc apoi o recepţie, în cadrul căreia Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei a prezentat Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române călduroase urări de sănătate şi viaţă îndelungată pentru conducerea mai departe a Sfintei noastre Biserici strămoşeşti.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a mulţumit tuturor celor prezenţi pentru urările ce i-au fost adresate.

Recepţia s-a desfăşurat într-o atmosferă plină de bucurie duhovnicească.

● În 19 iunie 1975 a sosit la Bucureşti, în trecere spre Ierusalim, o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Ruse, alcătuită din şapte persoane, sub conducerea Î. P. S. Mitropolit Filaret al Berlinului şi Europei Centrale.

Delegaţia Bisericii Ortodoxe Ruse a fost găzduită la Mănăstirea Cernica, unde a fost prezentată obştei monahale de P. S. Episcop-vicar Roman Ialomiţeanul. A răspuns Î. P. S. Mitropolit Filaret, care a transmis un salut cordial în numele monahilor ortodocşi ruşi.

În după-amiaza aceleiaşi zile, oaspeţii au vizitat catedrala patriarhală şi bisericile Sf. Spiridon-Nou, St. Elefterie, Caşin şi alte biserici din Bucureşti. Au vizitat apoi Mănăstirea Ţigăneşti. La 20 iunie, dimineaţa, delegaţia Bisericii Ortodoxe Ruse a plecat cu avionul la Ierusalim.

● În ziua de 1 iulie 1975 un grup de 50 tineri absolvenţi ai Facultăţii de Teologie din Atena (între care şi cîţiva abisinieni şi ciprioţi), conduşi de către decanul Facultăţii, Dr. Sava Aguridis, însoţit de conferenţiarii Hristu Vulgaris şi Const. Skuteris, a vizitat Centrul arhiepiscopesc Sibiu, venind de la Bucureşti unde au fost oaspeţii P. F. Părinte Patriarh Justinian. Oaspeţii au vizitat catedrala mitropolitană din Sibiu şi biblioteca Institutului Teologic. Au fost primiţi apoi în capela Institutului, unde, după un scurt cuvînt de bun sosit, rostit de P. C. rector dr. Isidor Todoran şi de răspuns al d-l decan dr. Sava Aguridis, s-au cîntat în greceşte şi în româneşte două rugăciuni: „Lumina lină" şi „Mare este taina creştinătăţii".

La reşedinţa mitropolitană, Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care era însoţit de P.S. Episcop Vasile al Oradiei şi de P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, a primit pe oaspeţii greci, cu care prilej a avut loc o convorbire cordială, în care s-au subliniat bunele legături dintre Biserica Ortodoxă Română şi Biserica Ortodoxă Greacă.

● Marţi, 8 iulie 1975, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat fiind de P. S. Episcop-vicar Emilian, P. C. rector Is. Todoran, P. C. prof. Gr. Marcu şi P. C. secretar eparhial F. Costea, a primit la reşedinţa mitropolitană din Sibiu vizita Eminenţei Sale Domnul Episcop Karl Immer, preşedintele Bisericii ev.-lut. din Renania (R. F. G.), care a fost însoţit de referentul său personal, Martin Rohkrämer, docent la Seminarul omiletic evanghelic din Essen (R. F. G.), precum şi de Em. Sa, Domnul Episcop Albert Klein din Sibiu.

În convorbirea avută, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a evocat cîteva momente din istoria Mitropoliei Ardealului, subliniind legăturile frăţeşti dintre cultele din ţara noastră, iar Episcopul oaspete a adus salutul frăţesc şi urările de bine din partea Bisericii evanghelice renane, după care s-a interesat de viaţa Bisericii Ortodoxe Române, exprimînd totodată compasiunea sa pentru încercarea prin care a trecut poporul român din cauza inundaţiilor.

Înainte de plecare s-a vizitat reşedinţa mitropolitană şi capela.

● În zilele de la mijlocul lunii iulie 1975, Centrul arhiepiscopesc Sibiu a fost vizitat de profesorul de Teologie de la Universitatea Catolică din Nijmegen-Olanda, A. I. van der Aalst. E pentru a doua oară la noi în ţară. Specialitatea Domniei Sale este „Creştinătatea orientală", de aceea studiile îi sînt bine apreciate în cercurile de studii bizantine şi orientale în general. A predat şapte ani şi la Institutele teologice din Liban şi Siria. Din studiile despre „Problema socială la Sf. Vasile cel Mare", despre „Raporturile culturale Est-Vest în secolul XIV" se desprinde înţelegere şi apreciere faţă de cultura ortodoxă.

La Sibiu a fost primit într-o vizită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, cu care prilej a avut loc o convorbire despre natura raporturilor actuale pe linie ecumenistă şi teologică între Răsărit şi Apus.

Oaspetele olandez a participat la Sf. Liturghie din catedrala mitropolitană. I s-au dat informaţii despre trecutul bisericilor din Sibiu, inclusiv al capelei Institutului teologic pe care a vizitat-o.

● Împlinindu-se un sfert de veac de la trecerea la cele veşnice a preotului Timotei Popovici, care, darului preoţiei i-a adăugat şi pe acela de compozitor, folclorist şi dirijor apreciat, atît la Timişoara, cît şi la Lugoj, oraş de care se leagă parte din viaţa sa şi unde se află şi înmormîntat, precum şi în localitatea sa de naştere, comuna Ţincova, judeţul Caraş-Severin, au avut loc momente comemorative.

În toate locurile menţionate, Duminică, 13 iulie 1975, după Sf. Liturghie s-au săvîrşit parastase, în cadrul cărora prin cuvinte potrivite s-a reliefat personalitatea celui comemorat. La catedrala din Timişoara şi biserica parohială „Adormirea Maicii Domnului" din Lugoj, în după amiaza aceleiaşi zile, în cadrul vecerniei, au fost executate cîteva dintre cele mai reprezentative piese corale bisericeşti ale compozitorului T. Popovici.

Comemorarea de la catedrala din Timişoara a fost cinstită de prezenţa Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

Datini şi obiceiuri româneşti străvechi

Luna septembrie

A noua lună a anului, la romani era a şaptea (septem), de unde şi numele. Asemenea celor precedente, s-a încercat de către senatul roman să se dea şi acestei luni numele unui împărat roman (Domiţian, Tiberiu etc.), dar nici unul nu s-a consacrat. La Roma se serba în această lună amintirea legendarei răpiri a sabinelor. Din această cauză poporul numea luna mai curînd *raptione* (răpire) decît septembrie. Etimologiştii ne asigură că acest cuvînt este la originea românescului popular *răpciune,* nume utilizat curent de înaintaşii noştri pentru septembrie. Toate calendarele româneşti de pînă acum 3—4 decenii continuau să înscrie pe fila lunii şi acest nume. Izolat, prin zonele cu podgorii, septembrie se mai numea şi *viniceriu,* pentru că se începea culesul şi storsul strugurilor, iar pe alocuri *cumpănă* pentru că ziua era egală acum cu noaptea şi în cursul ei se intra în zodia cumpenei.

Două sînt sărbătorile religioase principale ale lunii: Sfînta Mărie Mică (8 septembrie, Naşterea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu) şi Ziua Crucii (14 septembrie, Înălţarea Sfintei Cruci). Datini deosebite în legătură cu una sau alta dintre aceste sărbători nu au existat, aceasta datorită faptului că în toată prima jumătate a lunii este Postul Crucii, despre care credincioşii spun că „e rupt din Păresimi", adică din postul Paştilor. Deci este o perioadă de pioşenie şi reticenţe.

— La 1 septembrie, data de început a anului bisericesc, este cinstit Cuviosul Simeon Stîlpnicul, în legătură cu care circulau oral în rîndul credincioşilor unele povestiri privind vremea petrecută de el pe stîlp sau alte momente din viaţa sa. Din tradiţia începutului de an a rezultat credinţa că aşa cum va fi în ziua aceasta, va fi în întreg anul. De altfel în popor ziua aceasta se mai numea şi cununa anului.

— La 4 septembrie se cinstea martirul Vavila, cel care a trăit multă vreme în codru cu animalele. În relaţie cu acest fapt cinstirea se făcea ca sfîntul să privegheze asupra sănătăţii şi sporului vitelor din gospodărie.

— La 8 septembrie se serbează Sfînta Mărie Mică.

— Iar la 14 septembrie, Ziua Crucii. În această zi se duc felurite bucate la biserică pentru sfinţire şi se dăruiesc „moşi" — oale, ulcele, castroane etc., cu mîncări şi băuturi — în special pe la casele cu mulţi copii. Aceasta pentru sufletele morţilor familiei. Crucea este cinstită prin slujbe. Nu se mănîncă fructe cu cruce în constituţia lor, în special nuci. Se mai crede că în această zi „vorbesc toate florile" şi-şi spun părerea de rău că vor începe să se usuce, că dacă tună acum, va fi toamnă lungă, că cine duce crenguţe cu prune la biserică le poate utiliza ulterior ca leac pentru unele boli etc.

Unele obiceiuri din ajunul şi din timpul culesului viilor îşi au frumuseţea lor incontestabilă. Vom reveni asupra lor cu alt prilej.

C. L. Dragu

Fîntîna lui Iacob

Iisus şi-a propovăduit învăţătura Sa din loc în loc, în faţa unui nou şi nou auditor, nu într-o formă de audiţie, ci de la suflet la suflet, pentru a fi accesibil tuturora. Obişnuia Iisus forma dialogală, pentru că ascultătorul era obligat, în cazul acesta, să fie mai atent să-şi bată singur capul să înţeleagă şi să reţină. Esenţialul urmărit era ca fiecare să devină un instrument al progresului şi al fericirii umane.

Un astfel de prilej a fost convorbirea cu femeia samarineancă.

Iisus era în Ierusalim. Era aşteptat să vie în mijlocul galileienilor Săi. Era aşteptat să treacă prin Betania, pe la casa prietenului său Lazăr, erau nerăbdători să-l vadă intrînd în Nazaret pentru a-i ieşi în întîmpinare pe uliţele copilăriei Sale.

Obosit de drumul lung, Iisus se opri însă la jumătatea lui, la o fîntînă în marginea unui sat, al cărui nume se pierdea în negura vremii. Evanghelia lui Ioan (4, 5) îi zice Sirah, probabil Sichem, de la poalele muntelui Garizim.

În partea centrală a Palestinei, nu departe de oraşul de azi Nablus, la 2 km depărtare de satul Balatah, se află fîntîna. I se zicea Fîntîna lui Iacob pentru că era opera lui. Dar nu aspectul geografic, ci semnificaţia spirituală a fîntînei constituie temeiul acestor gînduri.

Popularitatea fîntînii începe cu patriarhul Iacob şi sfîrşeşte cu Iisus.

Fîntîna a continuat să rămînă obiect de veneraţie şi obiectiv religios, pentru toţi aderenţii celor trei mari religii: creştină, mozaică şi mohamedană.

Ca toate monumentele memorabile din istoria spirituală a omenirii, aşa şi fîntîna este încadrată, ocrotitor, într-un sfînt locaş. Azi fîntîna lui Iacob se află în interiorul unei biserici ortodoxe (greceşti). Ajungi la ea coborînd din interiorul bisericii pe cîteva trepte, ca într-un fel de cavou.

În luna august 1974, noua biserică ocrotitoare a fîntînii încă nu era finisată. Sfînta Scriptură spune că obosit de drumul călătoriei, Iisus şedea lîngă fîntînă. O femeie samarineancă a venit să scoată apă şi umplîndu-şi vasele dădu să plece. Cînd ea se urni, Domnul zise: „Dă-mi, te rog, şi mie să beau.“ Femeia mirîndu-se răspunse: „Cum? Tu un străin şi încă de alt neam, iudeu, ceri să bei de la mine, care sînt samarineancă, pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii?“

Prin atitudinea Sa, Iisus indică procesul de trecere de la păgînism la creştinism. A fi şi a trăi în calitate de creştin înseamnă un nou comportament, o apropiere de cei din jur, prin imprimarea preocupărilor pentru ceea ce este uman.

Dialogul de la fîntîna lui Iacob are o semnificaţie şi un interes deosebit pentru fixarea unei atitudini umane în relaţiile dintre oameni. Iisus vine cu o viziune nouă, care dă un aspect de permanenţă.

De la apă, elementul necesar vieţii fizice, Iisus trece la apa spirituală, eshatologică, apă care materializează doctrina „cea vie“. Acesta este un alt aspect al convorbirii, în care Iisus stabileşte adevăruri fundamentale privind fenomenul veşniciei.

O altă idee fundamentală este cea care se desprinde din răspunsul lui Iisus la întrebarea femeii: „Părinţii noştri s-au închinat aici, în acest munte, iar voi ziceţi că în Ierusalim este locul unde trebuie a se închina. Care-i adevărul?“

La întrebarea pusă de femeia samarineancă s-ar părea că pe tema credinţei neamurile stau în contradicţie. Iisus răspunzînd, zice: „Nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim. Adevăraţii închinători se vor închina în duh şi adevăr, că duh e Dumnezeu . . .“

Din impasul în care se găseşte samarineanca reiese un fapt vrednic de relevare.

Prin sîrguinţă şi interes ea reuşise să-şi asume credinţa care circula în tradiţia poporului ei. „Noi ştim că vine Mesia, care se cheamă Hristos; cînd va veni, Acela ne va vesti nouă toate“ (Ioan 4, 25).

Răspunsul acesta constituie marea originalitate a femeii. Ea aduce o nouă idee despre religie, care trebuie să fie un mijloc de perfecţionare. „Ne va spune nouă toate . . .“ Egoismul şi naţionalismul fariseic îngust se vor elimina din preocupările semenilor.

Femeia simte conflictul dintre oameni şi orînduirile care apasă. Ea devine expresia unei evoluări necesare, pe care o mărturiseşte în vorbele: „Ne va spune toate“, adică fără limitare la anumite probleme. Deci: O nouă formă de adorare şi interesul pentru starea de fericire.

Convorbirea lui Iisus cu samarineanca conţine, implicit, şi ideea că Hristos, pe care ea şi cu ai săi îl aşteaptă, e chemat să propovăduiască buna înţelegere între oameni şi pacea între popoare.

Iată doar cîteva aspecte din desaga de aur a învăţăturilor sfinte pe care le conţine acest capitol biblic.

Nicolae Neaga

†Prot. ic. st. Victor Corpadea

După o scurtă şi grea suferinţă, în 5 aprilie 1975 a decedat prot. ic. st. V. Corpadea, din parohia Lupeni II, jud. Hunedoara.

Fiu de miner, Pr. V. Corpadea s-a născut la Petrila-Petroşani, în 23 ianuarie 1918. Absolvent al liceului din Petroşani şi al Academiei Teologice din Arad, şi-a luat diploma de licenţiat în Teologie la Sibiu.

Căsătorit cu Ecaterina Nandra din Băieşti-Hunedoara (răposată acum 4 ani), tînărul preot şi-a început activitatea în parohia Roşia Nouă, jud. Arad (25 martie 1941), trecînd apoi la parohia Bodrogul Nou-Arad. Revenit în cadrul Mitropoliei Ardealului, la parohia Fizeşti-Hunedoara (1946), îşi continuă — din 1948 — sfînta slujire în oraşul Lupeni.

Pentru meritele sale deosebite a fost distins în 1950 cu titlul de protopop onorar, iar în 1964 cu cel de iconom stavrofor.

Plin de jertfelnicie, dragoste şi osîrdie, model de viaţă familială, respectuos şi înţelegător faţă de colegi, priceput gospodar, bun liturghisitor şi predicator talentat, răsposatul a manifestat o sinceră atitudine ecumenistă în relaţiile cu celelalte culte din parohie.

A fost prohodit în 7 aprilie a. c. de un sobor de preoţi, condus de P. C. Consilier Eparhial Pr. Emil Roman (Arad). Spre locul de veci, adormitul întru Domnul a fost însoţit de numeroşi credincioşi, de toate confesiunile, dovadă vie a sentimentelor de recunoştinţă şi dragoste ale tuturor celor care l-au cunoscut.

Dumnezeu să-i dăruiască veşnică odihnă!

M. Munteanu

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

Ierarhia bisericească: Episcopii, preoţii, şi diaconii

— „Şi a chemat la sine pe ucenicii săi şi a ales din ei doisprezece, pe care i-a numit Apostoli“ (Luca 6, 13).

— „Şi a chemat pe cei doisprezece ucenici ai săi, le-a dat putere şi stăpînire peste toţi demonii şi să vindece bolile. Şi i-a trimis să propovăduiască împărăţia lui Dumnezeu şi să vindece pe cei bolnavi“ (Luca 9, 1—2).

— „Nu voi m-aţi ales pe mine, ci eu v-am ales pe voi şi v-am rînduit să mergeţi şi roadă să aduceţi şi roada voastră să rămînă“ (Ioan 15, 16).

— „Iată, eu trimit peste voi făgăduinţa Tatălui meu; voi însă şedeţi în cetate, pînă ce vă veţi îmbrăca cu putere de sus“ (Luca 24, 49).

— „Şi cu ei petrecînd, le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aştepte făgăduinţa Tatălui, pe care aţi auzit-o de la mine: că Ioan a botezat cu apă, iar voi veţi fi botezaţi cu Duhul Sfînt, nu mult după aceste zile“ (F. Ap. 1, 4—5).

— „Şi apropiindu-se Iisus, le-a vorbit lor, zicînd: Datu-mi-s-a toată puterea, în cer şi pe pămînt. Drept aceea, mergînd, învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, învăţîndu-le să păzească toate cîte v-am poruncit vouă“ (Matei 28, 18—19).

— „Precum m-a trimis pe mine Tatăl, vă trimit şi eu pe voi. Şi zicînd acestea a suflat asupra lor şi le-a zis: luaţi Duh Sfînt; cărora veţi ierta păcatele le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute“ (Ioan 20, 21—23; Matei 18, 18).

— „Cel ce vă ascultă pe voi pe mine mă ascultă şi cel ce se leapădă de voi se leapădă de mine, iar cel ce se leapădă pe mine se leapădă de Cel ce m-a trimis pe mine“ (Luca 10, 16).

— „Nimeni nu-şi ia singur cinstea aceasta, ci dacă este chemat de Dumnezeu după cum şi Aaron“ (Evr. 5, 4).

— „Şi pe unii i-a pus Dumnezeu, în Biserică, întîi apostoli; al doilea prooroci, al treilea învăţători; . . . oare toţi sînt apostoli? Oare toţi sînt prooroci? Oare toţi învăţători?“ (I Cor. 12,28—29).

— „Te îndemn să-ţi aprinzi harul lui Dumnezeu, cel ce este în tine, prin punerea mîinilor mele“ (II Tim. 1, 6).

— „Nu fi nepăsător faţă de harul care este întru tine, care ţi s-a dat prin proorocire, cu punerea mîinilor preoţiei“ (I Tim. 4, 14).

— „Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să îndreptezi cele ce mai lipsesc şi să aşezi preoţi prin cetăţi, precum ţi-am rînduit“ (Tit 1, 5).

— „Drept aceea, luaţi aminte de voi înşivă şi de toată turma, întru care Duhul Sfînt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu, pe care a cîştigat-o cu însuşi sîngele Său“ (F. Ap. 20, 28).

— „Şi hirotonîndu-le preoţi în fiecare Biserică, rugîndu-se cu postiri, i-au încredinţat pe ei Domnului în care crezuseră“ (F. Ap. 14, 23).

— „Atunci, postind şi rugîndu-se şi-au pus mîinile peste ei şi i-au lăsat să plece“ (F. Ap. 13, 3).

— „Şi trimiţînd din Milet la Efes, a chemat la sine pe preoţii Bisericii“ (F. Ap. 20, 17).

— „Iar a doua zi Pavel a mers cu noi la Iacob şi au venit toţi preoţii“ (F. Ap. 21, 18).

— „Pavel şi Timotei . . . celor ce sînt în Filipi, împreună cu episcopii şi diaconii“ (Filip. 1, 1).

— „Şi chemînd cei doisprezece mulţimea ucenicilor, au zis: Nu este drept ca noi părăsind cuvîntul lui Dumnezeu, să slujim la mese. Drept aceea, fraţilor, căutaţi şapte bărbaţi dintre voi, cu nume bun, plini de Duh Sfînt şi de înţelepciune, pe care noi să-i rînduim la această slujbă şi după ce i-au ales, i-au pus înaintea Apostolilor, şi rugîndu-se şi-au pus mîinile peste ei“ (F. Ap. 6, 2—6).

— „De este cineva bolnav între voi, să cheme preoţii Bisericii şi să se roage pentru el“ (Iacob 5, 14).

— „Pe preoţii cei dintre voi îi rog ca unul ce sînt împreună preot . . . păstoriţi turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, cercetînd-o, nu cu silnicie, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru cîştig urît, ci din dragoste. Nu ca şi cum aţi fi stăpîni peste biserici, ci pildă făcîndu-vă turmei . . . Tot aşa, şi voi, fiilor duhovniceşti, supuneţi-vă preoţilor; şi toţi, unii faţă de alţii îmbrăcaţi-vă întru smerenie“ (I Petru 5, 1—5).

— „Aşa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitori ai lui Hristos şi ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu“ (I Cor. 4, 1).

— „Preoţii, care îşi ţin bine dregătoria, să se învrednicească de îndoită cinste mai ales cei care se ostenesc cu cuvîntul şi cu învăţătura“ (I Tim. 5, 17).

— „Ascultaţi de mai marii voştri şi să vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, avînd să dea de ele seamă — ca să facă aceasta cu bucurie şi nu suspinînd, lucru care n-ar fi spre folosul vostru“ (Evr. 13, 17).

— „Se pune mîna peste om, dar toate le face Dumnezeu şi dreapta Lui se atinge de capul celui ce se hirotoneşte, dacă hirotonia se face după cuviinţă. Din aceasta învăţăm că cei ce primesc punerea mîinilor de la arhierei se fac părtaşi de harul spiritual, primesc harul preoţiei“ (Sf. Ioan Gură de Aur).

— „Spune-mi, frate, cine dă darul preoţiei: Dumnezeu sau omul? Vei răspunde fără îndoială că Dumnezeu, dar prin om. Omul pune mîinile, iar Dumnezeu trimite harul; arhiereul pune dreapta neputincioasă, iar Dumnezeu binecuvîntează cu dreapta Sa atotputernică“ (Sf. Ambrozie).

— „Arhiereului îi sînt încredinţate anumite servicii şi preoţilor li s-au rînduit locul lor, şi leviţilor le sînt rînduite servicii anume; laicul în sfîrşit este legat prin porunci privitoare la cei laici . . . Fiecare dintre noi, fraţilor, în tagma sa să se facă plăcut lui Dumnezeu în cucernicie avînd conştiinţa curată şi să nu treacă peste regula hotărîtă slujbei sale“ (Sf. Clement Romanul).

— „Urmaţi toţi episcopului precum Iisus Hristos urmează Tatălui, şi preoţilor ca Apostolilor, iar pe diaconi respectaţi-i ca pe o poruncă a lui Dumnezeu. Fără episcopi nimeni să nu facă ceva din cele ce stau în legătură cu Biserica“ (Sf. Ignatie Teoforul).

Diac. conf. *Ioan I. Icã*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.296 |

BIBLIOTECA „ASTRA“ SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 15 septembrie 1975 Nr. 35—36

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

O plecare timpurie

† Arhimandritul Dometie Manolache

În plină şi rodnică activitate bisericească şi patriotică s-a stins, ca o lumînare de ceară curată, la 6 iulie 1975, părintele Arhimandrit Dometie Manolache, duhovnicul Sfintei Mănăstiri Rîmeţ, judeţul Alba.

Moartea, după învăţătura Sfintei noastre Biserici, nu este numai sfîrşitul acestei vieţi pămînteşti, trecătoare, ci este, în acelaşi timp şi începutul unei „alte vieţi, veşnice". De aceea nu trebuie să ne fie indiferent modul în care ne petrecem viaţa noastră pe acest pămînt, deoarece, de modul acesta depinde întreaga noastră trăire, dincolo de hotarele lumii acesteia. Ca atare, vieţuirea noastră creştinească este axată, la tot pasul, pe ideea vieţuirii noastre veşnice şi fericit, cu adevărat, este acel credincios care, în strădaniile sale pămînteşti, nu numai că nu uită acest lucru, ci îşi încordează toate puterile în vederea acestui scop şi arde de dorinţa de a auzi de la Dreptul Judecător, la Judecata cea mai de pe urmă, cuvintele: „Bine slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost pus, peste multe te voi pune; intră întru bucuria Domnului tău."

Unul dintre aceşti osîrduitori devotaţi faţă de învăţăturile cele de suflet mîntuitoare ale Sfintei noastre Biserici şi care şi-a consumat întreaga sa viaţă — de altfel atît de scurtă — pentru mîntuirea altora, prin mîntuirea sa proprie şi care ne aduce aminte de marile figuri de sfinţi ai Sfintei noastre Biserici, a fost desigur şi vrednicul de pomenire, părintele Dometie, pe care l-am petrecut la cele veşnice, cu tristeţea că sufletul său cel mare şi plin de cele mai alese calităţi s-a despărţit de noi, dar şi cu nădejdea şi conştiinţa că pilda vieţii sale ne va încălzi totdeauna sufletele noastre, spre o trăire creştinească adevărată şi bineplăcută lui Dumnezeu.

Vrednicul de pomenire, părintele Dometie, s-a născut la 13 octombrie 1924, în comuna Bălăneşti, jud. Buzău, ca fiu al părinţilor Ioan şi Filofteia.

După absolvirea celor 7 clase primare din comuna Tîrlele-Filiului, judeţul Brăila, în anul 1937 s-a înscris la Seminarul Teologic din Buzău,

Arhimandritul DOMETIE MANOLACHE

pe care l-a absolvit în anul 1945, ca şef de promoţie. În anul 1945, a dat examen de admitere la Facultatea de Teologie din Bucureşti, pe care

(Continuare în pag. 2)

Piine pentru suflet

„Sarea pămîntului"

În Predica de pe munte Iisus a spus Apostolilor: „Voi sînteţi sarea pămîntului" (Matei 5, 13).

De ce a spus Iisus aceste cuvinte Apostolilor? Care este tîlcul şi semnificaţia lor pentru Apostoli şi pentru urmaşii lor? Iată gînduri şi întrebări cu care trebuie să ne hrănim şi cărora trebuie să le răspundem zilnic.

Eu sînt, eu trebuie să fiu ceea ce este sarea pentru pămînt. Aşa vrea, aşa a definit însuşi Iisus rostul meu în lume.

Dar ce este sarea? Care este rostul ei în natură? Sarea este un element necesar şi indispensabil, care intră în compoziţia aproape a tuturor lucrurilor din natură. Este nelipsită din viaţa plantelor, animalelor şi a oamenilor. Fără de ea nu ar putea trăi în mări şi oceane peştii şi alte vieţuitoare, precum şi plantele care se hrănesc cu ea din pămînt.

Funcţiunea ei principală este aceea de a păstra alimentele de stricăciune, de a le feri de descompunere şi, în acelaşi timp, de a le da gust.

Ea intră în compoziţia organismelor vii, se uneşte cu ele fără a se confunda şi fără a-şi pierde esenţa, se dizolvă şi trece în toate stările pe care le ia materia, împlinind totdeauna rostul de păstrătoare şi indicatoare a unui sens superior în creaţie.

În procesul ei de formare, sarea mai are o calitate foarte grăitoare. Blocurile de sare, în timp ce se formează în adîncul pămîntului, au proprietatea de a elimina din cuprinsul lor corpurile străine, impurităţile, încît blocul de sare apare cristalin şi curat.

Folosind acest element din natură, pentru a indica rolul Sfinţilor Apostoli şi al urmaşilor lor, Mîntuitorul a arătat în mod plastic însuşirile şi misiunea slujitorilor altarului în lume.

(Continuare în pag. 4)

Scopul şi foloasele Sfintei Liturghii

Sfînta Liturghie e izvorul şi temelia tuturor Sfintelor Taine şi ierurgii şi cea mai importantă dintre toate slujbele care constituie serviciul divin public din fiecare zi al Bisericii Ortodoxe. Ea e slujbă de origine divină fiindcă însuşi Mîntuitorul a instituit-o la Cina cea de Taină. De aceea Simeon Tesaloniceanu nici nu socoteşte Sf. Liturghie printre cele şapte laude premergătoare Liturghiei, fiindcă acelea sînt numai o pregătire pentru Liturghie. Cele şapte laude au fost rînduite de Biserică cîtă vreme Liturghia e mai presus de ele, e de origine dumnezeiască.

Cele şapte laude (Utrenia, Vecernia, Pavecerniţa, Miezunoptica, Ceasul I, Ceasul III, Ceasul VI şi Ceasul IX) îi aduc lui Dumnezeu rugăciuni de cerere, de mulţumită sau de laudă, cîtă vreme prin Liturghie se aduce lui Dumnezeu cu mult mai mult, îi aduc jertfă, care e cea mai deplină şi cea mai înaltă formă a cultului de adoraţie (latrie) pe care îl aducem lui Dumnezeu.

Săvîrşitorul acestei jertfe este însuşi Hristos, El jertfeşte şi se jertfeşte pentru ca să ne sfinţim (Ioan 17, 19). Darul jertfei e tot ce poate fi mai de preţ în faţa lui Dumnezeu, e Trupul şi Sîngele Său. Natura divino-umană a lui Iisus e tot ce a creat Dumnezeu mai de preţ, ea fiind împodobită cu toate virtuţile, harurile şi perfecţiunile. Natura noastră omenească la stadiul ei de perfecţiune la care a fost ridicată de Cuvîntul cel veşnic prin unirea ipostatică, împreună cu firea dumnezeiască, nedespărţită în una şi aceeaşi persoană, sînt oferite ca dar de jertfă lui Dumnezeu.

Din acest motiv Sf. Liturghie este după scopul ei cea mai înaltă jertfă de laudă şi de adorare, este jertfa supremă de mulţumire, este cea mai plăcută jertfă de împăcare a noastră cu Dumnezeu şi este totodată cea mai puternică rugăciune de cerere.

Am spus că Sf. Liturghie după scopul ei este cea mai sublimă jertfă de adorare şi de laudă pe care a putem aduce lui Dumnezeu. Noi, cu puterile noastre mărginite, chiar dacă am strînge la un loc toate virtuţile sfinţilor, toate jertfele noastre, chiar dacă am oferi viaţa noastră întreagă nici atunci nu ar fi destul. Toate acestea au o valoare mărginită, limitată, cîtă vreme lauda pe care trebuie să o aducem lui Dumnezeu trebuie să fie nemărginită. Iisus Hristos se oferă pe Sine, Trupul şi Sîngele Său, de o valoare nemărginită, pentru a-i aduce lui Dumnezeu o închinare, o adorare şi laudă proporţionată cu măreţia şi cu dumnezeirea Sa.

Sf. Liturghie e prinosul nostru de mulţumire adus lui Dumnezeu pentru toate binefacerile pe care le-am primit de la El. Chiar dacă milioanele de îngeri i-ar mulţumi n-ar putea să-i mulţumească atîta cît îi mulţumeşte Hristos care se jertfeşte pe altar. În Liturghia noastră la cuvintele preotului: „Ale Tale dintru ale Tale...", credincioşii răspund: „Pe Tine te lăudăm, pe Tine bine te cuvîntăm, Ţie îţi mulţumim Doamne..."

Sf. Liturghie este cea mai eficace jertfă de împăcare. Pe cîţi păcătoşi nu i-a readus de pe calea lor păcătoasă Sf. Liturghie! Sf. Liturghie ne predispune la pocăinţă şi la mărturisirea păcatelor. Sf. Liturghie ne face să urîm păcatul şi pregăteşte sufletul pentru pocăinţă. Prin Sf. Liturghie îi oferim lui Dumnezeu ca preţ al răscumpărării noastre Sîngele şi Trupul cel curat al Fiului Său.

Sf. Liturghie este şi cea mai bună rugăciune de cerere. „Adevărat, adevărat zic vouă: Orice veţi cere de la Tatăl în numele Meu vă va da" (Ioan 16, 23). Dacă Dumnezeu a promis răsplată şi pentru un pahar cu apă pe care îl dăm în numele Său, s-ar putea să nu asculte cererile noastre cînd le prezentăm înaintea Lui împreună cu Trupul şi Sîngele Fiului Său? Acest Trup şi Sînge a lui Hristos va cere multă milă şi îndurare pentru noi.

Foloasele Sf. Liturghii sînt nespus de multe şi de mari. Prin Sf. Liturghie sporim în noi harul sfinţitor, ne întărim împotriva ispitelor, primim darul întoarcerii de la păcate şi ne asigurăm mîntuirea cerească. Fericitul Augustin ne spune că mama sa Monica nu lăsa o zi să treacă fără să ia parte la Sf. Liturghie. Rugăciunile şi participarea ei la Sf. Liturghie au contribuit la întoarcerea fiului ei Augustin.

Sfînta Liturghie e cea mai mare bogăţie pe care o putem avea atît în lumea aceasta cît şi în

(Continuare în pag. 4)

O plecare timpurie ...

(Urmare din pag. 1)

a absolvit-o în anul 1949 cu calificativul excepţional.

Fiind student în anul al IV-lea de teologie (1949), împreună cu alţi colegi de an a fost trimis, ca misionar, în parohiile Teleac şi Gurghiu — protopopiatul Reghin, judeţul Mureş. În acelaşi an, a fost închinoviat la Sfînta Mănăstire Prislop, fiind hirotonit întru diacon, la 6 august, la Sfînta Mănăstire Hodoş-Bodrog din Episcopia Aradului, iar la 7 august a fost hirotonit preot duhovnic pentru Sf. Mănăstire Prislop, în catedrala episcopală a Aradului, de către episcopul Andrei Mageru. La scurt timp, în anul 1950, a fost numit stareţ al Sf. Mănăstiri Prislop. Aici, a lucrat, într-un spirit de largă jertfelnicie. A rămas în această ascultare pînă în anul 1952 cînd a fost mutat la Sf. Mănăstire Afteia-Cioara, tot ca stareţ, vechea ctitorie a Sf. Sofronie. De aici, în acelaşi an, a fost numit la Sf. Mănăstire Ciolanul, din Eparhia Buzăului, director de studii şi profesor la şcolile monahale ale sfintelor mănăstiri: Ciolanu, Răteşti, şi Barbu, în care calitate a slujit pînă în anul 1957, cînd a fost mutat la Centrul Eparhial al Buzăului, ca slujitor la catedrala episcopală.

În anul 1958, îl găsim la Sf. Mănăstire Fîntînele, judeţul Bistriţa-Năsăud, ca preot al Sfîntului aşezămînt şi ca paroh la parohia Dornişoara. Întrucît Mănăstirea Dragomireşti în acea perioadă de timp se afla într-o stare precară de organizare, a fost numit aici în anul 1959 stareţ, de unde, în acelaşi an, a fost mutat la Sf. Mănăstire Rîmeţ, ca preot duhovnic şi preot paroh al parohiei Rîmeţ-Sat, unde a slujit pînă la fulgerătorul său sfîrşit.

Pretutindeni pe unde a peregrinat şi-a lăsat amprenta sa de bun gospodar, de zelos propovăduitor al cuvîntului lui Dumnezeu, fiind regretat de toţi cei care l-au cunoscut. Dar, marea sa personalitate administrativ-gospodărească şi duhovnicească rămîne legată de vastele realizări şi înnoiri, pe care le-a adus la străvechea Mănăstire Rîmeţ. Aici, a ridicat din temelie două case parohiale, ateliere supraetajate pentru secţia covoare, o trapeză cu bucătărie pentru sfînta mănăstire, un arhondaric cu 7 camere, baie etc. Cu sprijinul Sfintei Patriarhii, al Sfintei Arhiepiscopii de Alba Iulia şi Sibiu, al Onoratului Departament al Cultelor şi al mai multor protopopiate, precum şi prin donaţia vieţuitoarelor sfintei mănăstiri, a introdus şi aici lumină electrică şi apă potabilă în încăperile sfintei mănăstiri. A adus importante îmbunătăţiri şi la bisericile parohiale din jurul mănăstirii: la Rîmeţ-Sat şi filia Valea-Uzii, la Pleaşa şi Olteni.

Părintele arhimandrit Dometie Manolache nu s-a lăsat însă copleşit numai de această activitate administrativ-gospodărească, ci a pus un mare preţ şi pe studiu. Astfel, în anul 1972 s-a înscris la cursurile de doctorat în Teologie, de la Institutul Teologic de grad Universitar din Bucureşti, pe care le-a terminat cu media 10, cu o lună mai înainte de fulgerătorul său sfîrşit.

Pentru multipla şi rodnica sa activitate, pentru vredniciile sale în ogorul Sfintei noastre Biserici, i s-a înmînat medalia jubiliară a „XXV-a Aniversare de Patriarhat a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian", emisă cu acest prilej, iar la 12 decembrie 1974 Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin Decizia nr. 4200, i-a acordat rangul de arhimandrit.

Pînă la sfîrşitul vieţii sale, părintele Dometie, însufleţit de caldul său patriotism, a fost întotdeauna alături de popor, i-a împărtăşit năzuinţele şi i-a sprijinit eforturile desfăşurate cu avînt pentru propăşirea patriei.

Slujitor de seamă al Bisericii noastre, pătruns de fierbinte dragoste pentru ea şi pentru Patrie, a înţeles şi sprijinit cu toate puterile sale transformările noi din zilele noastre, împletind armonios idealul unităţii bisericeşti cu cel al unităţii poporului nostru, făcîndu-se pe această linie un exemplu vrednic de urmat. Teolog distins, părinte duhovnicesc al multora, patriot şi osîrduitor pentru unitate bisericească, spirit de înaltă jertfelnicie, altruist, gospodar de rară capacitate, părintele Dometie a fost şi va rămîne o floare de mare preţ în grădina Bisericii Ortodoxe Române. Nu i-a lipsit nici spiritul şi nici hotărîrea cu ajutorul cărora a izbutit să trezească energiile latente în sufletul păstoriţilor săi. În felul acesta a reuşit să desfăşoare o activitate, care a contribuit, în mare măsură, la cimentarea unităţii noastre bisericeşti, la îndrumarea credincioşilor, făcînd pe păstoriţii săi să-şi dea seama de toate îndatoririle pe care le au nu numai faţă de Sfînta Biserică ci şi faţă de Patrie. De aici şi-a dat necontenit silinţa să lucreze cu toată rîvna pentru a îmbogăţi, lărgi şi a aprofunda în toate fibrele fiinţei păstoriţilor săi conştiinţa dăruirii de sine pentru interesele obşteşti, pildă dîndu-se pe sine, din belşug, ca unul care toată viaţa a ars pentru ideea dăruirii de sine.

În perspectiva timpului se va putea măsura cu exactitate toate binefacerile şi toate bogatele roade ale activităţii sale jertfelnice.

La chemarea clopotelor sf. mănăstiri Rîmeţ, în ziua de 10 iulie 1975, Prea Sfinţitul Părinte Episcop-vicar Emilian Birdaş, de la Sibiu, a venit la sfînta mănăstire, unde, înconjurat de un sobor de preoţi, în asistenţa multor credincioşi, a membrilor familiei părintelui Dometie şi a vieţuitorilor sfintei mănăstiri, a săvîrşit slujba pogribaniei adormitului întru Domnul, potrivit datinei călugăreşti.

Cuvinte de învăţătură şi de mîngîiere pentru cei îndureraţi au rostit:

Preotul *Cornel Erneanu,* de la parohia Ernea, protopopiatul Mediaş, care a vorbit despre condiţiile mîntuirii: credinţa şi faptele bune şi despre viaţa creştinească, ce-şi găseşte încununarea în Taina Sf. Euharistii, arătînd că cel mutat de la noi a fost, prin viaţa şi faptele sale, un adevărat slujitor al lui Dumnezeu şi un stăruitor ales, pentru credincioşi, pe calea mîntuirii.

Părintele *Gamaliel Vaida,* stareţul sfintei mănăstiri Cozia, care a vorbit despre voturile monahale, ca ideal al desăvîrşirii vieţii, subliniind stăruinţa pe care cel mutat de la noi a depus-o, pentru împlinirea cu sfinţenie a acestor voturi, făcîndu-se cu aceasta o pildă vie pentru maicile vieţuitoare în mănăstire, ca şi pentru credincioşii care veneau să-i primească, cu sfinţenie, sfaturile şi îndemnurile de viaţă adevărată.

Părintele protopop *Liviu Silveşan,* de la Aiud, a elogiat figura adormitului, în numele preoţimii din protopopiat, subliniind că, prin mutarea la cele veşnice a arhimandritului Dometie, protopopiatul Aiud pierde pe unul dintre cei mai harnici, cei mai zeloşi şi cei mai devotaţi fii ai Bisericii.

Părintele *Filaret Costea,* secretarul Sfintei Arhiepiscopii de Alba Iulia şi Sibiu, a exprimat, în cuvinte alese, părerea de rău a clerului din întreaga Eparhie, la auzul vestii încetării din viaţă a vrednicului şi harnicului arhimandrit Dometie, o figură proeminentă a clerului nostru din Eparhie.

Părintele *Serafim Popescu,* de la Mănăstirea Sîmbăta, a vorbit despre dragostea creştină, care a însufleţit întotdeauna pe monahii Bisericii noastre faţă de popor, chiar şi atunci cînd ei se aflau departe de lume; căci viaţa lor de rugăciune cuprindea întreaga obşte creştinească de pretutindeni, asupra căreia ei vegheau în toată clipa şi asupra căreia invocau continuu darul lui Dumnezeu.

Părintele Prof. Dr. *Ioan Rămureanu,* de la Institutul Teologic din Bucureşti, a vorbit cu alese elogii despre studiile adormitului întru Domnul, de pe băncile Institutului, care îndreptăţeau pe profesorii de acolo să vadă în străduitorul, inimosul şi vrednicul student de atunci, una din cele mai de seamă nădejdi ale Sfintei noastre Biserici.

Seria cuvîntărilor a fost încheiată de Prea Sfinţitul Părinte Episcop *Emilian Birdaş,* Vicarul Sfintei Arhiepiscopii de Alba Iulia şi Sibiu, care, pornind de la cuvintele evanghelice: „Cel ce crede în Mine, de va muri, viu va fi", a înfăţişat moartea fulgerătoare şi neaşteptată a arhimandritului Dometie, venit de peste munţi în Transilvania şi statornicit în vechea şi istorica mănăstire a Rîmeţului, moarte care a umplut de tristeţe, deopotrivă, pe vieţuitoarele din mănăstire, Centrul Eparhial, ca şi pe toţi aceia care l-au cunoscut şi care s-au împărtăşit la izvorul cel nesecat al sfaturilor şi îndemnurilor sale creştineşti. Adormitul întru Domnul se înscrie, cu toată vrednicia, pe linia osîrduitorilor săi înaintaşi din trecut. Numele lui se înscrie, cu cinste, în calendarul acelora care au slujit cu zel pentru apărarea credinţei noastre ortodoxe pe aceste meleaguri. Prea Sfinţia Sa a încheiat cu aceste cuvinte: „Prilejul de faţă, după judecata noastră omenească, m-ar îndreptăţi să spun cuvinte de durere, cuvinte de întristare, care să vă facă să vărsaţi lacrimi cît mai din belşug, pentru cel plecat, aşa de timpuriu, din mijlocul nostru. Dar legea noastră creştinească şi trăirea adormitului întru Domnul — ca unul care a crezut din tot sufletul şi a mărturisit la tot pasul pe Hristos, Cel înviat din morţi, pentru a noastră mîntuire — mă opreşte de a vă întrista şi mă obligă a vă mărturisi, că cel ce a plecat dintre noi este astăzi, cu adevărat fericit, în împărăţia cea veşnică a Bunului Dumnezeu. Să-i fie ţărîna uşoară şi să ne ajute Dumnezeu să-l reîntîlnim cu toţii în împărăţia Lui cea cerească, după care cu toţii năzuim."

În dangătul clopotelor sfintei mănăstiri, plîns de toţi cei ce l-au cunoscut şi apreciat, rămăşiţele pămînteşti ale părintelui arhimandrit Dometie au fost aşezate în mormînt, în incinta sfintei mănăstiri. După aceasta, Prea Sfinţitul Părinte Episcop Emilian a citit rugăciunea de dezlegare şi a pecetluit mormîntul în nădejdea învierii celei de obşte.

Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii Săi din veac !

† EMILIAN
Episcop-vicar

A doua venire a Domnului (II)

În articolul precedent am înfăţişat învăţătura Bisericii noastre despre a doua venire a Domnului, împreună cu temeiurile ei biblice. Cu toate că aceste temeiuri ne sînt limpezi, totuşi sînt unii credincioşi care se abat de la învăţătura ortodoxă, ridică unele obiecţiuni împotriva ei şi încearcă să-şi justifice poziţia lor negativă prin răstălmăcirea acestor texte.

În cele ce urmează vom înfăţişa principalele obiecţiuni pomenite mai sus. Acestea se concentrează în susţinerea că data venirii a doua a Mîntuitorului ar putea fi cunoscută şi chiar calculată şi stabilită — cu exactitate — mai înainte. Cu toate că calculele lor şi soroacele stabilite pe baza acestora au fost — în toate cazurile — dezminţite de realitatea faptelor, care nu le-a confirmat, ci — din contră — *le-a infirmat,* ei ţin totuşi la aceste calcule, pe care le înnoiesc mereu ! . . .

Astfel, ei se provoacă la următorul text paulin: „Voi însă, fraţilor, nu sînteţi în întuneric, ca să vă apuce ziua aceea ca un fur. Căci voi toţi sînteţi fii ai luminii şi fii ai zilei; nu sîntem ai nopţii, nici ai întunericului" (I Tesal. 5, 4—5). Pe acesta îl tălmăsesc — respectiv îl răstălmăcesc — în felul acesta: În baza luminii cunoştinţei pe care o au cu toţii de la Sfîntul Duh, credincioşii ar putea cunoaşte data venirii a doua a Mîntuitorului. De aceea, credincioşii creştini adevăraţi ar putea, ba mai mult: ar trebui, să cunoască data exactă a venirii a doua a Mîntuitorului — spre a se putea pregăti în chip corespunzător pentru ea.

Numai că textul acesta — văzut şi tălmăcit din perspectiva luminii pe care o aruncă asupra lui contextul — vine tocmai în sprijinul punctului nostru de vedere. Într-adevăr, cu cîteva versete mai sus, Sfîntul Apostol Pavel subliniază cu un deosebit apăs: „Iar despre ani şi despre vremuri, fraţilor, nu aveţi nevoie să vă scriu, căci singuri ştiţi bine, că *ziua Domnului vine aşa, ca un fur noaptea*" (v. 1—2), după care continuă: „Voi însă, fraţilor, nu sînteţi în întuneric . . ." Prin urmare, Sfîntul Apostol Pavel vrea să spună următoarele: Voi, ca buni credincioşi ai Domnului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, ştiţi prea bine acest adevăr; de aceea, sînteţi datori să fiţi totdeauna pregătiţi pentru această zi, pentru ca ea să nu fie o surprindere neplăcută pentru voi, cum ar fi — desigur — cazul cînd ea v-ar surprinde nepregătiţi ! . . . De altfel, dacă s-ar putea — de fapt — cunoaşte de către credincioşii creştini data venirii a doua a Mîntuitorului, atunci n-ar mai fi necesară privegherea continuă în vederea sosirii ei, ci ar fi — poate — suficientă o pregătire ce începe numai în preajma venirii ei . . .

Sfîntul Duh, de la care vine lumina, datorită căreia se poate cunoaşte şi calcula data parusiei Domnului, a fost făgăduit de către Mîntuitorul. Acesta, Sfîntul Duh, le va descoperi totul şi-i va învăţa toate. Această făgăduinţă a fost împlinită de către Mîntuitorul la Cincizecime. În consecinţă, de atunci încoace Sf. Apostoli şi — împreună cu ei — toţi credincioşii — în baza înţelepciunii şi priceperii pe care le-o insuflă Sfîntul Duh — pot cunoaşte „tot adevărul".

În acest sens, se provoacă la textul: „Încă multe am a vă spune, dar acum nu puteţi să le purtaţi. Iar cînd va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul; căci nu va vorbi de la sine, ci cîte aude şi cele viitoare vă va vesti" (Ioan 16, 12—13; vezi şi 14, 26). În consecinţă, numai cei ce nu-l au pe Sfîntul Duh şi nici lumina dată de El, nu pot cunoaşte data parusiei Domnului.

(Continuare în pag. 4)

Şcoala românească din Transilvania în perioada 1867—1918

Editura didactică şi pedagogică ne-a mai oferit o carte valoroasă cu largă audienţă la publicul cititor. Lucrarea, care aparţine lui V. Popeangă, poartă titlul: *„Şcoala românească din Transilvania în perioada 1867—1918 şi lupta sa pentru unire."* Ea cuprinde trei mari capitole cu şase subcapitole, bogate în amănunte din perioada dualismului austro-ungar, asupra aportului şcolii româneşti din Transilvania la realizarea Unirii din 1918.

„Originea comună de neam şi limbă" — accentuează autorul — a dezvoltat în cursul istoriei puternice tendinţe de unire a ţărilor române într-o unică formaţiune statală.

Prima unitate politică a tuturor românilor realizată de Mihai Viteazul a constituit cu adevărat un simbol semnificativ. Acest act politic, de la care s-au împlinit anul acesta 375 de ani, a făcut pe *Nicolae Bălcescu* să scrie că, sub viteazul voievod, *„românul s-a unit cu românul"*. De fapt acest act a stat la baza tuturor răscoalelor şi luptelor ce au urmat, începînd cu cea de la 1784 din Transilvania condusă de Horea, revoluţiile de la 1848 din Muntenia, Moldova şi Transilvania, cînd pe Cîmpia libertăţii de lîngă Blaj, miile de ţărani strigau: „Vrem să ne unim cu ţara", iar la 1859 s-a pecetluit unirea Moldovei cu Ţara Românească, sub popularul domn ales, Alexandru Ioan Cuza, urmărită cu atîta încredere şi de românii din Transilvania.

Încadraţi în Astra culturală ardeleană, dascălii noştri împreună cu cei de la Seminarul pedagogic şi teologic sibian, au susţinut cu trup şi suflet idealul naţional suprem, acela al sfintei uniri, prin acţiuni şi lupte îndîrjite purtate prin activitatea cultural-educativă a Asociaţiunii. Astfel şcoala românească din Transilvania a devenit un factor activ, în slujba unirii ce nu mai putea fi înăbuşită.

Corpul didactic românesc din Transilvania a fost, aşadar, unul din detaşamentele de frunte care a luptat pentru realizarea unirii Transilvaniei cu România.

De fapt după 1880, lupta pentru unitatea naţională intră într-o nouă fază, se maturizează, după cum accentuează şi autorul, prin unirea politică a tuturor românilor.

Procesul de învăţămînt în şcolile româneşti se bazează pe principiul naţional, astfel că ideea de unitate naţională se făcea tot mai simţită. Totodată a început să se evidenţieze şi o tendinţă de unitate culturală în gîndirea pedagogică din şcoala noastră populară.

În acest spirit a militat toată dăscălimea română din Transilvania, tocmai cînd apăruse la Sibiu — în 1875 — revista: „Şcoala românească" care proclama sus şi tare ca şcoala românească să devină *„o instituţie în jurul căreia să se concentreze forţele creatoare româneşti din Transilvania"*.

În contextul studiului limbii materne în şcoală, autorul subliniază opinia dascălului I. Borcia şi anume că: „nu poţi preda istoria în româneşte fără a fi studiat limba cronicarilor, a lui Bălcescu, a lui Iorga; profesorul de geografie va descoperi comori de limbă în „România pitorească" etc.

Existenţa şcolii româneşti din Transilvania, era însă grav ameninţată la începutul secolului al XX-lea, de proiectul legii Bereviczy şi de legea Appony, fapt care a adus numeroase proteste împotriva acestora. Vasile Goldiş reproducîndu-l pe Bartha Miklos, directorul ziarului „Ellenzek" („opoziţia") a exclamat că se orientează greşit „acea şcoală care nu se potriveşte însuşirilor naţionale, împrejurărilor şi chipului de a vedea al fiecărei naţiuni. Greşită este acea creştere care nu se întemeiază pe individualitatea naţională".

Acelaşi lucru l-au susţinut şi alţi dascăli ai noştri ca A. Lazăr, în conferinţa sa „Chestiunea de naţionalitate", ţinută la Oradea în 1914.

De o importanţă covîrşitoare a fost însă înfiinţarea unei secţii şcolare, pe lîngă cele existente, în cadrele „Astrei", idee hotărîtă în adunarea generală ţinută în 1900 la Băile Herculane, cînd s-au pus bazele unui vast program de acţiune şi luptă naţională pe tărîm şcolar şi cultural.

„În perioada afirmării drepturilor naţionale, în procesul educativ trebuie să se respecte principiul educaţiei naţionale." Modalităţile de aplicare ale acestui concept — susţine autorul — adică de educaţie naţională s-au conturat tot mai mult după 1868 din partea unor pedagogi remarcabili ca I. Popescu, P. Span, P. Pipoş, Gavriil Munteanu şi Ioan Meşotă de la Braşov.

Fără îndoială, elementul naţional, constituie una dintre coordonatele educaţiei tineretului, după cum scria şi I. Raţiu într-un studiu publicat chiar în „Foaia scolastică" (nr. 8, anul I, 1899).

Într-o cuvîntare rostită la serbarea închiderii anului şcolar 1899/1900 — subliniază autorul — directorul şcolii civile de fete cu internat şi publicitate a Astrei, V. Bologa a analizat valoarea educativă a istoriei şi sarcinile educaţiei în spirit naţional a tineretului, relevînd importanţa educaţiei fetelor în acest spirit. Dar, „la clarificarea problemelor privind educaţia în spirit naţional al tinerei generaţii, o valoroasă contribuţie a adus-o profesorul de pedagogie al Institutului pedagogic din Sibiu P. Span. În consideraţiile sale, pleacă de la teza că în secolul al XIX-lea educaţia tineretului e dominată de un nou curent de idei: ideile naţionale".

Tot spre aceeaşi ţintă tindea Emilia Lungu în articolul: „Educaţia primă" publicat în „Biserica şi şcoala", nr. 4, anul II, 1878; I. Matei în „Şcoala şi educaţia", Arad, 1916; Virgil Oniţiu, din şcoala braşoveană (Horia Teculescu: V. Oniţiu, un educator deschizător de suflete şi ziditor de idealuri" 1937), apoi V. Gr. Borgovan, I. Popescu, P. Pipoş, care referindu-se la istorie o consideră ca pe o etică aplicată, care prin modele arată elevilor ce fapte „sînt nobile, sublime, detestabile, urîte şi cum trebuie să se comporte elevii în mijlocul poporului".

Ideea unităţii naţionale în conţinutul manualelor şcolare este tratată amănunţit de autor. Un singur exemplu ajunge:

În manualul de citire „Întîia carte de lectură şi învăţătură pentru şcoalele poporale române", ediţia a VII-a, Sibiu, 1888, I. Popescu a introdus poezia lui G. Sion, „Limba românească":

Mult e dulce şi frumoasă
Limba ce-o vorbim
Altă limbă armonioasă
Ca ea nu găsim . . ." etc.

Într-un alt capitol autorul tratează despre „Şcoala din Transilvania", factor de păstrare şi dezvoltare a unităţii culturale care cuprinde: „Circulaţia literaturii didactice din vechea Românie în Transilvania" şi „Contribuţia pedagogilor transilvăneni la dezvoltarea învăţămîntului din România".

În ultimul capitol se tratează despre „Participarea corpului didactic român din Transilvania la pregătirea şi realizarea actului unirii" de la 1918: „Contribuţia corpului didactic la difuzarea prin presă din 1918 a ideii desăvîrşirii Statului naţional Român" şi „Participarea corpului didactic la activitatea Consiliilor naţionale".

Incontestabil corpul didactic din Transilvania a susţinut tot timpul, în alegeri, candidaţii Partidului Naţional, cu toate persecuţiile autorităţilor maghiare. În 1917, contele Tisza a încercat din nou să exercite presiuni asupra dascălilor şi fruntaşilor români, solicitîndu-le să semneze „o declaraţie de fidelitate în care era exprimată adeziunea la ideea statului maghiar unitar. Cu toate presiunile şi ademenirile făcute de Tisza, declaraţia n-a fost semnată de V. Goldiş, Valer Branişte, profesorul I. Lupaş, R. Ciorogariu — directorul institutului teologic din Arad şi profesorii acestei instituţii, Silviu Dragomir, A. Crişan, V. Păcală."

În acelaşi mod s-au comportat profesorii de la şcolile medii şi învăţătorii; mulţi din ei au fost arestaţi, anchetaţi şi întemniţaţi, iar unii au trecut munţii în Ţara Românească, participînd la campania de întreţinere a ideii unirii.

De altfel toate publicaţiile româneşti din Transilvania, la care colabora dăscălimea noastră entuziastă şi neînfricată, au susţinut cu mult aplomb ideea unirii. E destul să amintim următoarele: „Telegraful Român", „Românul", şi „Pagini literare" din Arad, „Gazeta Transilvaniei"—Braşov, „Transilvania" „Astrei" din Sibiu, „Tribuna", „Gazeta poporului"—Sibiu, „Glasul Ardealului"—Braşov, „Drapelul"—Timişoara, „Unirea" etc., care susţineau totodată înfiinţarea gărzilor naţionale, încă înainte de marea „sărbătoare", cum era numită, pe drept cuvînt, Marea Adunare Naţională, convocată pe ziua de 1 decembrie 1918 la Alba Iulia, în timp ce studenţii români de la universităţile din Budapesta, Cluj, Sibiu etc., au pornit pe sate să mobilizeze masele, să organizeze Marea Adunare a Unirii.

În cetatea unirii apăruse tocmai gazeta „Alba Iulia" — organ al proclamării unităţii naţionale, care chiar în noaptea de 1 Decembrie (1918) a tipărit 40.000 de exemplare cu articolul de fond „Adunarea Naţională" în care se dă semnalul unirii, cînd zecile de mii de românaşi asaltau cetatea trecînd pe platoul lui Horia. Sibienii, scria autorul, au venit cu un cor, fără pereche, condus de Timotei Popovici.

„Lupta pentru unire — accentuează autorul, la pagina 191 — dusă în 1918 de românii din Transilvnia a avut un sprijin constant şi în organele diecezane din Sibiu „Telegraful Român" şi la Caransebeş „Foaia diecezană".

Telegraful Român a reflectat în paginile sale procesul de organizare politică a românilor din Transilvania într-o perioadă de efervescenţă generală. În paginile sale s-au găsit îndemnuri adresate românilor din Transilvania pentru a se încadra în mişcarea naţională de la care era aşteptată Unirea Transilvaniei cu România."

În „încheierea" lucrării, V. Popeangă a precizat că prin şcoală, prin învăţători şi profesori s-a realizat idealul naţional suprem; prin unitatea culturală s-a dezvoltat o puternică afirmare a conştiinţei naţionale, corpul nostru didactic devenind astfel prin dăruirea de sine, prin patriotismul înflăcărat, elanul şi sacrificiile sale, „unul din factorii interni ai desăvîrşirii unităţii statului naţional român".

Nicolae D. Găvozdea

Gînduri despre împărăţia lui Dumnezeu (II)

Împărăţia lui Dumnezeu nu se rezumă la cele dinăuntru, deşi îşi are începutul în acestea, căci cele din inimă se manifestă şi se exprimă în afară prin chipul feţei, prin gesturi, prin cuvinte şi prin fapte de fiecare zi, de fiecare clipă.

Cîtă seninătate, pace şi bucurie exprimă în jurul său omul cel bun, cu inimă bună, care din „vistieria cea bună a inimii sale" scoate cuvinte de mîngîiere, cuvinte de zidire, nu de dărîmare, cuvinte de încredere, de înţelegere şi apropiere, nu de distanţare, de dispreţ şi zîzanie. Omul cel bun din vistieria cea bună a inimii sale rodeşte fapte de bunătate, de întrajutorare, de jertfelnicie, de dragoste slujitoare pusă în slujba omului, a societăţii.

La aceste fapte şi manifestări ne cheamă Biserica, care este şi ea în chip nedeplin dar real împărăţia lui Dumnezeu. Biserica este Trupul lui Hristos ale cărui mădulare sîntem noi, toţi cei ce prin cuvintele şi faptele noastre credem şi mărturisim pe Iisus Hristos, Domnul şi Mîntuitorul nostru. Biserica ne cheamă ca prin toate rugăciunile, slujbele şi Tainele ei să devenim mădulare vii, în care puterea lui Iisus Hristos, prin lucrarea Duhului Sfînt, se împleteşte cu efortul nostru permanent spre a ne modela viaţa în duhul iubirii, al frăţietăţii, al păcii, întrajutorării şi unităţii.

Şi dacă nu e lucru uşor a realiza împărăţia lui Dumnezeu înăuntru nostru, tot aşa nu e lucru uşor a fi mădular viu al Bisericii, sprijinind şi ajutînd la realizarea împărăţiei lui Dumnezeu în semenii noştri. Aici avem de luptat cu duşmani nu numai din interiorul nostru, ci cu puterile potrivnice ale păcatului care lucrează în semenii noştri şi în relaţiile pe care le avem unii cu alţii, întrucît viaţa omenească după concepţia creştină poartă amprentele şi urmele păcatului sub toate formele lui. Istoria omului şi a societăţii omeneşti este martora unor stări de lucruri grave şi nenorocite, provocate de consecinţele egoismului pe teren social şi general-uman. Este adevărat că a existat un permanent progres, o necontenită luptă pentru aşezarea în societate a unor principii demne de om, demne de ideea dreptăţii, a egalităţii şi frăţietăţii tuturor oamenilor. Pentru triumful acestor idei mulţi s-au luptat, mulţi şi-au jertfit chiar viaţa, pentru ca, în cele din urmă, să intervină marile revoluţii sociale, care, asemenea unor intervenţii chirurgicale, au tăiat şi au înlăturat stări de lucruri nedrepte.

Lucrarea de slujire a împărăţiei lui Dumnezeu, pe care a întreprins-o Evanghelia Domnului Hristos prin Sfînta Biserică, a sprijinit neîncetat din interior, de pe teren moral-religios mersul nostru înainte spre zările unei vieţi tot mai desăvîrşite, tot mai aproape de împărăţia lui Dumnezeu.

Să ne gîndim ce a însemnat pentru mentalitatea societăţii antice, în care se întărea prin stat robia omului de către om şi distanţa dintre rob şi stăpîn — propagarea principiilor egalităţii şi frăţietăţii tuturor în Iisus Hristos. „Nu mai este iudeu nici elin; nu mai este rob nici slobod . . . pentru că voi toţi sînteţi una în Iisus Hristos" (Gal. 3, 28), adică toţi sîntem fraţi avînd acelaşi

(Continuare în pag. 4)

„Sarea pământului"

(Urmare din pag. 1)

„Voi sînteţi sarea pământului", ceea ce înseamnă că preotul trebuie să fie elementul şi factorul păstrător al curăţeniei sufletului în viaţa credincioşilor, să fie dătătorul de sens supranatural vieţii lor spirituale, să nu lase să învadeze păcatul şi fărădelegea în inimile lor, care duc la descompunere şi moarte morală.

Precum sarea intră în compoziţia atîtor elemente, le păstrează şi le face bineplăcute; precum sarea este zi de zi element de hrană pentru om şi vieţuitoare, tot astfel preotul este cel ce dă hrana adevărurilor dumnezeieşti în viaţa credincioşilor şi le ajută să ducă o viaţă bineplăcută lui Dumnezeu şi folositoare oamenilor.

De la sare preotul mai poate lua pildă şi prin aceea că sarea însăşi are proprietatea de a se forma şi păstra în curăţenie. Ca să-şi poată îndeplini misiunea, preotul trebuie el însuşi să trăiască în curăţenie, să nu se altereze însăşi fiinţa lui, ceea ce ar face fără efect pozitiv toată activitatea lui.

Dacă este primejdie cînd se alterează alimentele din lipsă de sare, cu atît mai mare este primejdia cînd însăşi sarea se strică.

„Dacă sarea se va strica, a zis Mîntuitorul, cu ce se va săra? De nimic nu mai este bună, decît să fie aruncată afară şi să fie călcată în picioare" (Matei 5, 13).

Iată, aici stă primejdia pentru preot, cînd din lipsa demnităţii lui, din pricina nevredniciei lui este nebăgat în seamă, este „călcat în picioare".

Primejdia este şi mai mare pentru că nevrednicia lui aduce cu sine sminteală în rîndul credincioşilor.

Fiecare preot este „sarea pământului" prin învăţătura de credinţă şi de morală pe care o propovăduieşte în numele lui Iisus Hristos, prin puterea şi darurile Duhului Sfînt pe care le împărtăşeşte, prin toată viaţa şi activitatea lui în slujba lui Dumnezeu şi a oamenilor.

Cu cît mai mult îşi identifică lucrarea lui duhovnicească, cu lucrarea pe care sarea a primit-o de la Creator în ordinea naturală a firii, cu atît poate contribui mai mult la desăvîrşirea morală şi la sfinţirea păstoriţilor săi.

Tabloul pe care ni-l înfăţişează Iisus de a fi „sare a pământului" se cuvine să-l privim zilnic şi să-l reproducem în viaţa noastră, hrănindu-ne neîncetat din adevărul cuprins în el.

Părintele Vasile

Scopul şi foloasele Sf. Liturghii

(Urmare din pag. 1)

lumea cerească. Fiecare Sfîntă Liturghie pe care o ascultăm e o ploaie din ceruri cu aur ceresc prin harul lui Dumnezeu care se revarsă în suflete. Un mare sfînt zicea, vorbind despre roadele Sf. Liturghii, că: „nici o limbă omenească nu poate înşira roadele de har şi de binecuvîntare pe care ni le aduce jertfa Sfintei Liturghii. Păcătosul se împacă cu Dumnezeu, dreptul se sfinţeşte mai mult; la Sf. Liturghie se sporesc virtuţile, se iartă păcatele, viciile se înăbuşă."

Sfînta Liturghie sporeşte în noi harul dumnezeiesc şi slava cerească care îmbracă sufletele cu o frumuseţe neasemănată. Toate frumuseţile naturii, ale munţilor şi ale văilor nu au asemănare cu frumuseţea unui suflet creştin în care sălăşluieşte harul lui Dumnezeu. Harul lui Dumnezeu pe care îl primim prin participarea la Sfînta Liturghie înobilează sufletul atît de mult încît îl face fiu al lui Dumnezeu. Stăpînit de acest gînd, Sf. Ioan exclama: „Vedeţi ce fel de iubire ne-a dăruit nouă Tatăl, ca să ne numim fii ai lui Dumnezeu, şi sîntem" (I Ioan 3, 1).

Despre Sfîntul Tarasie, patriarhul Constantinopolului, se spune că ţinea foarte mult la Sfînta Liturghie, mai ales dorea foarte mult să o săvîrşească. Deşi era bolnav şi plin de suferinţă liturghisea cu pieptul sprijinit de Sfîntul Altar. Aşa a săvîrşit Sfînta Liturghie pînă în ziua cînd Dumnezeu l-a chemat la Sine.

Cunoscînd noi scopul şi foloasele Sfintei Liturghii să căutăm să participăm la această sf. slujbă cercetînd sf. biserică. Să urmăm şi în aceasta rîvna pe care au avut-o Sfinţii în slujirea şi ascultarea Sf. Liturghii. Dumnezeu ne va da „sfîrşit creştinesc vieţii noastre, fără durere, neînfruntat, în pace şi răspuns bun la înfricăşătoarea judecată a lui Hristos".

Al. Moisiu

A doua venire a Domnului (II)

(Urmare din pag. 2)

Cu privire la semnele premergătoare ale venirii celei de-a doua a Mîntuitorului, contrarii învăţăturii ortodoxe susţin că acestea s-ar fi împlinit deja. Ele s-ar concretiza în: foamete, ciumă, cutremure de pămînt, întunecimi de soare şi de lună, căderi de stele ş. a. Prin urmare, trag ei concluzia, data venirii a doua a Mîntuitorului trebuie să fie foarte apropiată; ca atare, ea poate fi cunoscută şi calculată.

Dar semnele despre care vorbesc ei sînt *semne cosmice,* care se întîmplă adeseori. Ele, însă, nu sînt identice cu semnele anterioare parusiei Domnului. Acelea vor avea loc pe neaşteptate, pe cînd acestea sînt fenomene ce pot fi prezise cu multă vreme înainte. Astfel de semne vor fi mereu şi nu numai la sfîrşitul lumii. Spre deosebire de acestea, semnele adevărate ale celei de-a doua veniri a Domnului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos vor fi *extraordinare* şi *neaşteptate!* ca atare, nu vor putea fi supuse unei prognoze.

Între semnele premergătoare ale parusiei Domnului, care s-ar fi împlinit deja, ar fi şi *ivirea lui Antihrist,* dar toate tîlcuirile acestor credincioşi creştini cu privire la Antihrist sînt expresia concretă a trufiei, neseriozităţii şi superficialităţii. Ca atare, *nu pot fi luate în serios!*

În fine, abaterea acestora de la adevărata învăţătură ortodoxă despre a doua venire a Mîntuitorului, culminează în susţinerea punctului de vedere că *data venirii a doua a Mîntuitorului ar putea fi calculată cu exactitate.*

Şubrezenia şi lipsa de seriozitate a acestor „calcule" se vădesc şi în lumina faptului că ele se contrazic flagrant între ele şi nu se lasă nicidecum să fie aduse la un numitor comun!... De asemenea, este de observat şi menţionat faptul că încă în vechime au existat credincioşi care au susţinut „cum că ziua Domnului a şi sosit" (II Tesal. 2, 2; vezi şi II Tim. 2, 18). Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos a prevestit că se vor ivi „prooroci mincinoşi" (Matei 24, 23—26). Cu privire la aceştia, atît Mîntuitorul cît şi Sfinţii Apostoli *ne previn* să ne ferim de ei, întrucît sînt „profeţi mincinoşi" (Matei 24, 23—26), „care au rătăcit de la adevăr" (II Tim. 2, 18) şi sînt însoţiţi de „tot felul de puteri şi de semne şi de minuni mincinoase, şi de amăgiri nelegiuite" (II Tesal. 2, 9—10).

În concluzie, avînd în vedere că obiecţiunile îndreptate împotriva învăţăturii Bisericii noastre cu privire la cea de-a doua venire a Domnului, sînt cu totul neîntemeiate, noi sîntem datori să ţinem cu sfinţenie la învăţătura Bisericii noastre, cu atît mai vîrtos, cu cît la lumina ei se desprinde ferm însăşi necesitatea morală creştină de a fi *încontinuu pregătiţi* pentru ziua parusiei Domnului. Totodată, ea ne fereşte de rătăciri care duc în mod inevitabil — aşa după cum ne învaţă experienţa trecutului — la manifestări retrograde, care sînt în detrimentul Bisericii noastre.

Pr. prof. *Corneliu Sîrbu*

Gînduri despre împărăţia lui Dumnezeu (II)

(Urmare din pag. 3)

Tată în ceruri şi acelaşi Domn şi Mîntuitor venit în lume, pentru ca toţi să se mîntuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină.

Toată strădania pe care a depus-o Biserica şi o depune neîncetat prin mijloacele care-i sînt proprii este o angajare de sprijinire şi realizare a împărăţiei celei noi, descoperită în Iisus Hristos, împărăţia dreptăţii, a păcii, a frăţietăţii şi dragostei slujitoare în familie şi în societatea în care vieţuim.

Biserica este conştientă însă că împărăţia lui Dumnezeu, descoperită în Iisus Hristos, îşi va avea realizarea ei deplină în lumea dezlegată de legăturile vremelniciei, sub zările de lumină şi har ale veşniciei. Acolo, în „Ierusalimul ceresc", împărăţia lui Dumnezeu va străluci neatinsă de ispitele şi cursele păcatului, ale egoismului şi răutăţii şi de lupta pentru biruirea lor. Pentru cei credincioşi însă, împărăţia lui Dumnezeu sau raiul nu este decît o urmare firească a celor ce s-au împărtăşit de „arvuna" acestei împărăţii în inima lor, în viaţa lor şi faptele lor, în Biserica şi societatea în care au trăit. Raiul va fi încoronarea celor ce s-au silit şi s-au făcut părtaşi la bucuria binelui, a păcii, a dreptăţii, a faptei jertfelnice şi bogate în dăruire pentru mai binele şi bucuria semenilor, a familiei şi societăţii în care am vieţuit.

„Cele ce ochiul n-a văzut, urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-a ridicat, acelea le-a gătit Dumnezeu pentru cei ce-l iubesc pe El" — zice Sfîntul Apostol Pavel (I Cor. 2, 9). Acestea sînt bucurii şi daruri cereşti „pe care ni le-a descoperit Dumnezeu prin Duhul Său" (I Cor. 2, 10), încă din această viaţă să le simţim ca „arvună", ca prin „oglindă", pentru cele ce vor fi depline în viaţa cea veşnică.

Este un fapt cunoscut al experienţei şi vieţii creştine că există satisfacţii şi bucurii curate ale muncii cinstite şi ale datoriei împlinite, bucurii ale credinţei şi iubirii slujitoare, bucurii ale rugăciunii şi acţiunii dăruitoare pentru mai binele omului şi propăşirea obştei.

Toate sînt însă „arvuni" prin care ne bucurăm în parte de cele ce se vor arăta la descoperirea deplină a împărăţiei lui Dumnezeu, spre care nădăjduim şi ne rugăm cu întreaga Biserică: „Dă-ne să ne împărtăşim cu Tine, Doamne, cu adevărat, în ziua cea neînserată a Împărăţiei Tale."

Pr. *Filaret Costea*

Sfîntul Atanasie cel din Aton

În ziua de 5 iulie, Biserica cinsteşte în fiecare an, cu cîntări duhovniceşti pe Prea Cuviosul Atanasie al Atonului.

A trăit în a doua jumătate a veacului al VIII-lea, fiind născut din părinţi creştini care se trăgeau din Antiohia. Aceştia, odată cu grija de cele materiale, s-au ocupat de a-l creşte şi sufleteşte pe fiul lor, învăţîndu-l dreapta credinţă şi deprinzîndu-l încă din fragedă copilărie să păzească sfintele porunci ale Bisericii.

De aceea, din tinereţe s-a dovedit silitor la învăţătură şi iubitor de înţelepciune, fiind el dascăl altora. Iubind viaţa curată, meditaţia şi rugăciunea, s-a retras la mănăstirea Chiminan din Asia, unde s-a sîrguit cu multă bărbăţie spre împlinirea asprei pravile călugăreşti, fiind multora exemplu de sfinţenie.

Din botez purta numele de Avramie, iar în mănăstire, fiind călugărit, a primit numele de Atanasie.

După depunerea voturilor monahale, tînărul monah se arată mai smerit, mai rîvnitor întru ascultare şi mai răbdător la înfrînare, decît toţi ceilalţi vieţuitori din mănăstirea aceea. Pentru multa lui bunătate şi adînca lui înţelepciune, toţi îl iubeau şi îl cinsteau.

Fiindcă dorea o viaţă şi mai retrasă şi pentru a fugi de cinstea şi lauda celorlalţi fraţi din mănăstire, cu învoirea stareţului, se retrage în pustia Atonului şi aici într-un pisc înalt, într-un cadru de o rară frumuseţe, găsi un loc care i-a plăcut aşa de mult, încît s-a hotărît să rămînă acolo pînă la sfîrşitul vieţii. Deşi la început avea de gînd să zidească o chilie şi o biserică mică, cu multă osteneală şi cu ajutorul primit din partea împăratului bizantin Focas, reuşi să zidească în acel frumos loc o biserică mare şi frumoasă, închinată Maicii Domnului, iar de jur împrejurul ei o mulţime de chilii, în care s-au aşezat călugării, ce zi şi noapte munceau şi preamăreau pe Dumnezeu prin rugăciune şi ascultare.

Astfel Sfîntul Atanasie, după ce şi-a văzut gîndul împlinit, cum prin muncă perseverentă şi osteneală s-a ridicat în acel loc pustiu aşa de frumoasă mănăstire, la vreme de adînci bătrîneţe a trecut către Domnul, cu bucuria omului care, făcîndu-şi datoria, „lupta cea bună s-a luptat, călătoria a săvîrşit, credinţa a păzit" (II Tim. 4, 7).

Pentru viaţa sa curată şi nevoinţele cele spre desăvîrşire, cu care a împlinit poruncile dumnezeieşti, a fost trecut în rîndul sfinţilor, strălucind ca un luceafăr în fruntea cuvioşilor părinţi.

Din viaţa Sfîntului Atanasie cel din Aton rezultă mai ales grija lui încă din tinereţe de a fi exemplu bun pentru alţii, contribuind prin aceasta la îmbunătăţirea vieţii spirituale a semenilor, cărora s-a făcut folositor cu cuvîntul şi mai ales cu fapta.

Pr. *Nicolae Leşe*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 1 noiembrie 1975 Nr. 41—42

Telegraful Român

- Biblioteca Orăşenească
"Stefan Gheorghiu"
str.Gh.Barițiu nr.5
Sibiu
jud.Sibiu

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

DOUĂ ANIVERSĂRI DE PRESTIGIU ÎN ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

La o jumătate de veac

Ortodoxia sau dreapta credinţă, adică învăţătura Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, a Sfinţilor Săi Apostoli — cristalizată apoi în cele şapte mari Soboare ecumenice — a pătruns pe meleagurile noastre încă din epoca apostolică. După cum ne spun documentele vremii, Sf. Apostol Andrei a predicat şi în părţile Dobrogei de astăzi, Sf. Apostol Pavel a ajuns pînă în părţile Dalmaţiei, ucenicii lui propovăduind desigur şi pe meleagurile noastre. Putem spune astfel că odată cu epoca de formare a poporului român acest popor s-a născut cu credinţa creştină ortodoxă, credinţă care a primit o pecete românească, din care motiv a fost numită şi „Lege românească" sau „Lege strămoşească".

În felul acesta, unitatea poporului şi unitatea bisericească au fost realităţi evidente de-a lungul istoriei noastre bimilenare. Chiar în vremuri cînd românii erau împărţiţi în trei „ţări", putem spune că unitatea poporului român şi unitatea Ortodoxiei româneşti era vie şi lucrătoare prin legăturile strînse dintre românii ortodocşi de pe ambele versante ale Carpaţilor.

Dezvoltarea Ortodoxiei româneşti sub influenţa Bisericii din imperiul bizantin a generat, la încrucişarea de drumuri dintre Răsărit şi Apus, Miazăzi şi Miazănoapte, o sinteză unică între latinitate şi Ortodoxie. Sinteza daco-romană a fost împreunată încă de la început, aşa cum am arătat, cu Ortodoxia, cu creştinismul autentic.

Una ca neam, una ca limbă, datini şi obiceiuri, una în dreapta credinţă, ne-am păstrat şi ne-am dezvoltat comorile sufletului, vredniciile muncii şi ne-am apărat fiinţa şi ţara cu dîrzenie şi eroism. Conştiinţa unităţii ca neam şi credinţă a fost mereu vie, aceasta fiind mereu alimentată de ierarhii, preoţii şi credincioşii noştri, care se simţeau „ca acasă" în orice biserică ar fi intrat în cele trei provincii româneşti, de cărţile de cult şi de învăţătură bisericească ce circulau dintr-o parte în alta a Carpaţilor etc.

Într-un astfel de context, Mihai Viteazul, unind sub sceptrul său Ţara Românească, Transilvania şi Moldova, a străfulgerat peste veacuri idealul permanent al unirii tuturor românilor într-o singură ţară şi dacă firul vieţii sale n-ar fi fost curmat atît de timpuriu sîntem încredinţaţi că încă de atunci Biserica noastră ar fi fost şi ea organizată în chip unitar.

Unirea Principatelor Române, în 1859, a atras după sine şi unificarea Bisericii Ortodoxe Române, dobîndirea titlului de „Primat al României" de către mitropolitul Ungrovlahiei fiind o confirmare a acestui lucru. Recunoaşterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române nu s-a dobîndit însă decît după războiul de independenţă (1877) şi anume în 25 aprilie 1885.

Realizarea deplină a unităţii de stat, în 1918, a dus în chip firesc şi la unificarea administrativă a Bisericii noastre, ceea ce a creat premisele înfiinţării Patriarhiei Ortodoxe Române, în 1925, cînd arhiepiscopul şi mitropolitul „primat" şi exarh al plaiurilor (al Transilvaniei) de atunci a fost instalat într-un cadru sărbătoresc deosebit, ca primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

PREA FERICITUL PĂRINTE JUSTINIAN
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Se împlineşte, în 1 noiembrie 1975, o jumătate de veac de la acest important eveniment, timp în care prestigiul Bisericii Ortodoxe Române a crescut negrăit de mult, încît sărbătorirea acestui eveniment primeşte dimensiuni şi semnificaţii deosebite.

După primul patriarh, Miron Cristea, a fost ales patriarhul Nicodim (1939—1948), scriitor bisericesc şi traducător al Bibliei, care a continuat lucrarea înaintaşilor.

La 23 August 1944 s-a făcut o cotitură istorică în viaţa poporului nostru, de înnoire a vieţii sale social-patriotice.

Fiind una cu viaţa credincioşilor săi, Biserica noastră a sprijinit de la început străduinţile spre mai bine ale poporului nostru. Pe linie bisericească, aceste năzuinţe au găsit întruchipare deplină în personalitatea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, *ctitorul unităţii depline a tuturor credincioşilor români crescuţi în Legea ortodoxă a moşilor şi strămoşilor noştri.*

Ales în 24 mai 1948 Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Ungrovlahiei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericirea Sa a fost instalat în 6 iunie 1948 în fruntea Bisericii noastre, inaugurînd o nouă perioadă de dezvoltare a ei.

În ceea ce priveşte idealurile care l-au însufleţit, sînt semnificative următoarele cuvinte ale P.F. Părinte Patriarh Justinian: *„Din preocuparea constantă de unitate de credinţă şi din grija ca pe tot cuprinsul Patriarhiei Române mărturisirea credinţei, trăirea şi slujirea creştină să se manifeste la fel de către toţi fiii Bisericii noastre strămoşeşti au pornit cele mai de seamă înfăptuiri ale slujirii noastre: Reîntregirea unităţii Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania 1948, revizuirea şi adaptarea la noile condiţii de viaţă a întregii legislaţii bisericeşti în vigoare astăzi, tipărirea din nou a cărţilor de cult şi distribuirea lor în toate parohiile Bisericii Ortodoxe Române, urmărind*

(Continuare în pag. 3)

Două mari evenimente bisericești

— 90 ani de autocefalie și 50 ani de patriarhat —

În istorie nimic nu se produce din senin, ci pe bază de pregătire, adică pe bază de cauzalitate, deci premerg unele condiţii ale căror îmbinare realizează apoi efectul. Astfel şi înfiinţarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, acum jumătate de secol, în 1925, a fost un efect al unei cauzalităţi premergătoare justificate.

De Iisus Hristos, strămoşii noştri daco-geţi au aflat încă în sec. I, prin activitatea Sf. Apostol Andrei în Sciţia Mică, adică în Dobrogea, la Histria şi Tomis, precum şi prin unii ucenici ai Sf. Apostol Pavel, care pătrunseră în Iliric pînă la Dunăre. Mai organizat s-a realizat pătrunderea creştinismului după instaurarea stăpînirii romane în Dacia, prin negustori, coloniști şi veterani şi mai tîrziu şi prin militari, aşa că pe la anul 248 teologul Origen de la Alexandria ştia că o parte

(Continuare în pag. 2)

Două mari evenimente bisericești...

(Urmare din pag. 1)

din populația locală dacă a și aflat despre Hristos. Adeziunea către Iisus Hristos avea la bază printre credincioși motivul psihologic religios, că pierduseră încrederea în zeitățile proprii, care fuseseră învinse, și totodată că refuzau să se închine zeilor romani învingători și cuceritori, pe cînd Hristos le apărea tocmai ca Mîntuitorul celor oropsiți. Astfel, încreștinarea daco-romanilor s-a făcut de jos în sus, ca o credință populară.

Cînd s-a aflat la sediul Arhiepiscopiei Constantinopolului despre acest creștinism carpato-dunărean, s-a început o acțiune organizatorică susținută prin episcopiile de la Dunăre, din cadrul jurisdicției Patriarhiei de la Constantinopol, îndeosebi prin decizia sinodului IV ecumenic din 451. Un rol deosebit l-a îndeplinit apoi Arhiepiscopia din Tomis, din sec. VI. Deoarece încreștinarea dacogeto-romanilor din spațiul carpato-dunărean s-a împlinit în vecinătatea imperiului roman, a cărui limbă oficială era latina, și creștinismul localnicilor era propovăduit și în limba latină populară, mai ales după ce teologul Tertullian de la Cartagina (—230) a realizat traducerea latină a Noului Testament din grecește. Astfel romanizarea și creștinarea localnicilor au mers mînă în mînă într-o vreme cînd în Răsăritul imperiului domina „latinitatea orientală", urmată de „latinitatea bizantină".

Din multitudinea dovezilor de apariție a poporului român, dacă ne referim la cele din cadrul culturii arheologice „Bucov—Dridu", (sec. IX), vedem că era deja încreștinat. Ulterior a primit din vecinătatea slavă-creștină sud-dunăreană cirilometodiană și elemente bisericești paleoslave, ca și limba slavonă oficială în cult și Stat, aceasta și la îndemnul venit chiar de la Constantinopolul patriarhal și bizantin, din sec. XI—XII. Acest slavonism oficial față de limba română populară s-a menținut în perioada medievală.

Creștinismul s-a generalizat pe întregul teritoriu, fapt dovedit și pentru Transilvania din sec. IV; chiar la Apulum—Alba Iulia se constată recent o urmă cu fundamente de biserică ortodoxă, încă din sec. IX—X.

Foarte timpuriu Patriarhia ecumenică de la Constantinopol a înființat chiar o Mitropolie proprie pentru regiunea dobrogeano-carpatică, adică pentru români, al cărei nume inițial nu se cunoaște, cu centrul în nordul Dobrogei, la Dinogeția—Niculițel, poate ca „Mitropolia Celținei" (căci românii mai erau confundați la Bizanț și cu celții), din care la mijlocul sec. XIII s-a dezvoltat Mitropolia Vicinei.

Prin urmare cînd au început să se organizeze statele feudale românești, Țara Românească și Moldova, atunci pe baza can. 34 apostolic — care prevedea ca fiecare popor să-și aibă între episcopii săi un protos — mitropolit — fapt care indica o autonomie bisericească, — la cererea Domnului Țării Românești, Nicolae Alexandru, Patriarhia ecumenică a mutat sediul mitropoliei Vicina la Curtea de Argeș, în 1359, acum ca „Mitropolia Ungrovlahiei", proprie pentru Țara Românească. Apoi lărgindu-se stăpînirea Țării Românești la Nord de Carpați, spre Banat, Amnaș și Făgăraș, a fost înființată de Patriarhia ecumenică și „Mitropolia Severinului", în 1370, care va deveni bază pentru viitoarea „Mitropolie a Ardealului" din sec. XV. În fine, Domnul Petru Mușat al Moldovei a reușit ca Patriarhia ecumenică să înființeze și „Mitropolia Maurovlahiei", adică a Moldovei, în 1386. Dar de această dată conștiința autonomiei bisericești a fost mai puternică, astfel că Alexandru cel Bun a reușit în 1401 să împace Patriarhia, că mitropolitul Moldovei va fi numai un autohton.

Conștiința unității românești din cele trei principate, Țara Românească, Moldova și Transilvania, exprimată în: Balada Mioriței, despre un moldovean, un vrîncean și altul ungurean, — era acum dublată de trinitatea Mitropoliilor românești. De aceea unificarea celor trei provincii — țări într-un singur stat românesc, prin Mihai Viteazul, în 1600, a stimulat și dorința ca cele trei Mitropolii să constituie un singur organism național bisericesc, adică o Patriarhie românească, așa cum fusese și la sîrbi și la bulgari înainte. De aceea limba românească populară se impusese în Biserică încă din sec. XVI.

Dar vremile erau tulburi. De aceea gîndul unității trinității românești a fost exprimat de voievodul Vasile Lupu în 1639, prin zidirea măreței biserici cu hramul „Sf. Trei Ierarhi", ca patroni ai celor trei țări și mitropolii românești. Apoi a stăruit ca mitropolitul Varlaam al Moldovei să ajungă chiar patriarh ecumenic. Dar realizarea trebuia iar amînată pînă la constituirea deplină a suveranității unui Stat român unificat. Aceasta s-a realizat abia în 1859, prin Unirea Principatelor Române, urmată apoi în 1885 și de acordarea Bisericii Ortodoxe Române din partea Patriarhiei ecumenice, în mod oficial, a deplinei autocefalii bisericești.

Dar mai rămăsese un dor de împlinit în vederea completării trinității românești. În acest sens, la Sibiu s-a dat ca hram al marei catedrale românești, sfințită în 1906, cel de „Sf. Treime", ca expresie și simbol de unitate a Transilvaniei cu Țara Românească și Moldova. Pe linie politică faptul s-a realizat în 1918. Acum putea fi îndeplinit și visul unității bisericești într-o singură mare unitate organizatorică, aceasta și în sprijinul unității de Stat românesc, căci în istoria poporului român, Biserica întotdeauna era sprijinitoarea unității Statului român.

Astfel, la 4 februarie 1925, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărît să se înființeze Patriarhia Ortodoxă Română, și Parlamentul a votat la 25 februarie 1925 Legea pentru înființarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. Patriarhia ecumenică, prin patriarhul Vasilie III, și-a dat asentimentul, binecuvîntarea și tomosul cuvenit; în consecință la 1 noiembrie 1925 s-a făcut învestitura primului patriarh, în persoana mitropolitului-primat Miron Cristea, în prezența numeroșilor delegați ai Bisericilor Ortodoxe surori. Biserica Ortodoxă Română dobîndea astfel o cinste deosebită și meritată, și un mare prestigiu între celelalte Biserici Ortodoxe surori.

Totuși patriarhul Miron s-a străduit să fie recunoscută în lumea creștină vigoarea tinerei Patriarhii române, atît pe linie de viață bisericească internă, precum și pe cea de relații interortodoxe și chiar ecumeniste. Dar aceste acțiuni nu erau de amploare, fiind mărginite la inițiative personale din partea chiriarhilor și a teologilor.

Sub urmașul său în scaun, patriarhul Nicodim (—1948) s-au reluat legăturile canonice cu Patriarhia Bisericii Ortodoxe Ruse.

Decedînd patriarhul Nicodim (1948), Biserica a ales în scaunul patriarhal pe Mitropolitul Justinian al Moldovei, întronizarea avînd loc la 6 iunie 1948, în cadrul unei deosebite solemnități, cu prezența oficială statală, precum și panortodoxă și ecumenistă. Ziua de 6 iunie 1948 a devenit o reală piatră de hotar în istoria Patriarhiei ortodoxe române, căci de atunci a început pentru ea o epocă plină de fapte și realizări mărețe, săvîrșite sub îndrumarea directă, organizată, înțeleaptă și mereu însuflețită a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, care a inaugurat în acest sens străduința pentru „apostolatul social".

Prin noul Statut de organizare, Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române cuprinde cinci mitropolii și anume: a Ungrovlahiei, Moldovei, Ardealului, Olteniei și Banatului. La 1—21 octombrie 1948 se petrece actul reîntregirii Bisericii ortodoxe din Transilvania, după 250 de ani de la despărțirea fraților în două strane. În continuare: a fost reorganizat mai concret învățămîntul teologic cu Institute și Seminarii; au fost consolidate publicațiile bisericești și teologice cu nouă publicații permanente; au fost adoptate Statute de organizare pentru eparhii, parohii și mănăstiri; variate regulamente administrative; s-a înaugurat acțiunea de construcții și reconstrucții de biserici, precum și de pictare sau repictare în stil bizantin-românesc a multor alte biserici; s-a inițiat vasta activitate de tipărire de cărți de cult și de manuale pentru învățămîntul teologic. A apărut întreaga Biblie, în 1968; și multe alte realizări de prestigiu, de care mărturisesc revistele patriarhale și mitropolitane; în parohiile externe, organizate în diferite state și continente, s-a realizat publicarea de reviste locale și despre întreaga activitate internă și externă informează periodicul „Știri din Biserica Ortodoxă Română", publicat în limbile engleză și franceză.

În latura vieții duhovnicești, în octombrie 1955 au fost canonizați Sfinți ortodocși români, ca figuri îndrumătoare întru păstrarea și apărarea credinței strămoșești.

Totodată, P. F. Patriarh Justinian a stăruit pentru întărirea relațiilor interortodoxe și lărgirea celor ecumeniste, spre colaborare largă și ecumenistă, spre dialog teologic intercreștin și realizarea păcii în lume. Aceste acțiuni au fost susținute prin vizite personale ale P. F. Patriarh Justinian în Bisericile ortodoxe frățești, în Bisericile ortodoxe orientale, în Biserica anglicană, la centrul ecumenist de la Geneva și prin binecuvîntarea numeroșilor delegați, ierarhi și teologi, la numeroasele întruniri și conferințe interteologice mondiale; totodată au fost trimiși la studii de specializare tineri teologi, la Moscova, în Italia, Elveția, Franța, Germania Federală, Anglia și Statele Unite ale Americii, pentru ca astfel teologia ortodoxă română să fie la curent cu tot ce se întîmplă pe linie creștină în lume și să prezinte teologia ortodoxă română spre cunoaștere în general.

Mai trebuie menționat și faptul că întreagă această activitate învățătorească, sfințitoare și de conducere duhovnicească a fost posibilă datorită condițiilor de deplină libertate religioasă, creată de Patria noastră, Republica Socialistă România. În adevăr, aflați în mijlocul Patriei harnice și prospere, slujitorii altarelor Bisericii strămoșești își îndeplinesc, sub înalta arhipăstorire a P. F. Patriarh Justinian, și chemarea lor de sprijinitori ai eforturilor obștești, de îndrumători ai credincioșilor spre cele ce înseamnă viață demnă, muncă stăruitoare, avînt patriotic, dăruire și înfrățire pașnică. Cu fiecare an, cu fiecare pas înainte al Patriei, Biserica ortodoxă strămoșească română își aduce partea ei de sprijin și acțiune recunoscută și apreciată în repetate rînduri.

În această atmosferă, răsună ca dangăt de clopot îndemnul P. F. Patriarh Justinian: evocînd cu înaltă cinstire munca neobosită ce s-a depus și jertfele pline de patriotism ce s-au făcut spre a se da Patriei noastre forma de conducere cea mai bună, care să-i asigure un loc de frunte în rîndul țărilor lumii și să dea poporului român putința de a-și ridica neîncetat nivelul său de viață, Biserica Ortodoxă Română își propune ca și în viitor să sprijine activitatea și eforturile ce se depun pentru înflorirea Patriei socialiste, pentru fericirea tuturor fiilor săi și pentru instaurarea păcii și înfrățirii între toate popoarele lumii.

Astfel arhipăstorirea Prea Fericitului Patriarh Justinian, sprijinit de Sf. Sinod și de întregul cler și credincioșii ortodocși români, poate privi, la împlinirea a 90 ani de la proclamarea autocefaliei și a unei jumătăți de secol de la înființarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, cu încredere la realizările măreței opere duhovnicești și creștine, odată cu clarificarea unor noi și largi orizonturi pastorale, panortodoxe și ecumeniste, apreciate în întreaga Creștinătate.

Pr. prof. *Milan Șesan*

Unitatea noastră bisericească în lumina „Apostolatului Social" al P. F. Patriarh Justinian

Potrivit Legii și Statutului de organizare a Bisericii Ortodoxe Române din anul 1925, a fost consfințită autocefalia Bisericii noastre, care se organizează ca Patriarhie.

La 1 noiembrie 1925 s-a făcut învestitura primului patriarh al Bisericii noastre, Miron Cristea. Evenimentul acesta este deosebit de important deoarece după ridicarea Bisericii noastre la rangul de Patriarhie începe o perioadă nouă în istoria Bisericii Ortodoxe Române, caracterizată prin desfășurarea unei intense activități pastorale în scopul întăririi unității noastre bisericești și naționale.

Cei doi patriarhi: Miron Cristea și Nicodim Munteanu, ca și actualul Patriarh, Prea Fericitul Părinte Justinian, au desfășurat o activitate neobosită pe linia refacerii și întăririi unității noastre bisericești.

În chip cu totul deosebit, cel de-al treilea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Patriarh Justinian, prin cele unsprezece volume din lucrarea „Apostolat Social", pune în fața preoților și credincioșilor noștri povățuiri și îndemnuri, pilde și sfaturi, principii și metode, îndrumînd și călăuzind întreaga activitate pastorală a preoților pentru păstrarea dreptei învățături ortodoxe, pentru canalizarea vieții religios-morale a credincioșilor în ritmul viu și plin de entuziasm pentru atingerea înaltelor idealuri ale Bisericii și Patriei.

(Continuare în pag. 4)

La o jumătate de veac

(Urmare din pag. 1)

uniformizarea cultului şi cîntarea în comun. La înfăptuirea acestei mari idei am fost conduşi de convingerea neclintită că unitatea bisericească slujeşte în acelaşi timp şi unităţii naţionale, pentru că Biserica Ortodoxă Română formează un trup cu patria.“

„A doua idee călăuzitoare — spune Prea Fericirea Sa — a constat în necesitatea de a face ca Biserica Ortodoxă Română să devină o instituţie vie şi activă, legată de viaţa prezentă în care sînt angajaţi credincioşii ei împreună cu tot poporul român. Din preocuparea aceasta permanentă a ieşit programul întocmit de Sf. Sinod în 1950 cu privire la organizarea sub toate aspectele a vieţii şi activităţii Bisericii Ortodoxe Române.“

Într-adevăr, bilanţul realizărilor celor 50 ani de patriarhat ai Bisericii noastre şi 90 ani de la recunoaşterea autocefaliei, cu deosebire bilanţul ultimelor decenii, este cît se poate de bogat.

S-au reorganizat şcolile de cîntăreţi bisericeşti, seminariile din Bucureşti, M-rea Neamţ, Cluj-Napoca, Craiova, Caransebeş şi Buzău, precum şi Institutele teologice de grad universitar (Bucureşti şi Sibiu), unde lucrează profesori calificaţi.

S-a intensificat activitatea teologică. În frunte stau cele 11 volume ale P.F. Părinte Patriarh Justinian. *Cartea de căpătîi pentru catehizarea credincioşilor este „Învăţătura de credinţă creştină ortodoxă“ (1952), în care Prea Fericirea Sa expune pe înţelesul credincioşilor, cu temeiuri scripturistice şi patristice, toată învăţătura Bisericii Ortodoxe.*

Prin purtarea de grijă a P.F. Părinte Patriarh Justinian *s-a tipărit de asemenea Sf. Scriptură în două ediţii şi în tiraje mari, s-au tipărit cărţi de cult, au apărut în mai multe ediţii Noul Testament, Psaltirea, Sf. Evanghelie, Apostolul, Mica Biblie cu ilustraţii şi încă alte multe cărţi.*

S-au tipărit şi continuă să apară cărţi teologice şi de îndrumare a preoţilor şi credincioşilor şi la alte centre Eparhiale: Iaşi, Sibiu, Craiova, Timişoara, Oradea ş. a., unele din aceste lucrări fiind semnalate şi în coloanele gazetei noastre.

Se tipăresc trei reviste patriarhale: Biserica Ortodoxă Română, Studii Teologice şi Ortodoxia, 5 reviste mitropolitane: Glasul Bisericii (Bucureşti), Mitropolia Moldovei şi Sucevei (Iaşi), Mitropolia Ardealului (Sibiu), Mitropolia Olteniei (Craiova) şi Mitropolia Banatului (Timişoara).

Biserica noastră are grijă şi de credincioşii ortodocşi români, care sînt în alte ţări ale lumii, cuprinşi în Arhiepiscopia misionară ortodoxă română în America, Arhiepiscopia misionară ortodoxă română pentru Europa centrală şi apuseană, Biserica ortodoxă română în Australia, Vicariatul ortodox român Vîrşet (R.S.F. Iugoslavia), Vicariatul ortodox român de la Gyula (R.P. Ungară), aşezămintele din Ţara Sfîntă, Muntele Athos etc.

Pe lîngă relaţiile frăţeşti dintre Biserica Ortodoxă Română şi celelalte Biserici Ortodoxe surori, precum şi cu alte Biserici de peste hotare, se cuvine să amintim cu acest prilej festiv legăturile de colaborare şi respect reciproc dintre Biserica noastră şi celelalte culte din ţara noastră, care slujesc unitatea ecumenistă în Iisus Hristos-Domnul, precum şi interesele superioare ale Patriei noastre, potrivit îndrumărilor P.F. Patriarh Justinian, *care spune: „Avem nu numai datoria, ci chiar poruncă expresă de la Mîntuitorul Iisus Hristos să ne iubim unii pe alţii şi să ne ajutăm în tot ceasul ca să fim o Biserică sobornicească şi apostolească, o Biserică a bunătăţii, a dragostei şi a păcii.“*

Pe lîngă aceste consideraţii de ordin general, socotim potrivit să subliniem că importante realizări s-au înfăptuit în toate Eparhiile Patriarhiei noastre, cu deosebire în timpul patriarhatului P.F. Părinte Justinian.

Astfel de realizări sînt şi în Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu, dintre care încrestăm cîteva:

Hirotonirea de preoţi pentru nevoile Arhiepiscopiei, repararea, pictarea şi apoi tîrnosirea bisericilor respective.

Numai în ultimul deceniu au fost reparate, consolidate, restaurate etc. numeroase biserici — monumente istorice, ca de exemplu: În Braşov, Alba Iulia, Teiuş, Zărneşti, Tg. Mureş, Feldioara, Blaj, Blaj—Ţiur, Moeciul de Jos, Calbor, Sîmbăta de Sus, Topîrcea, Tălmăcel, Bixad—Olt, Retiş, Mănăstirea Rîmeţ, Mănăstirea Brâncoveanu ş. a.

S-au construit biserici noi, cum sînt cele din Broşteni, Presaca (protopopiatul Sibiu), Ghirbom (protopopiatul Alba Iulia), Iclănzel (protopopiatul Luduş), Braşov—Tractorul şi Braşov—Noua, Tîrnăveni, Vătava (protopopiatul Reghin), Ojdula (prot. Sf. Gheorghe), catedrala din Sf. Gheorghe ş. a.

S-a construit o clădire nouă, cu patru nivele, pentru biblioteca mitropolitană din Sibiu şi s-a reamenajat spaţiul, pentru cerinţele actuale, la Tipografia Eparhială din Sibiu, unde s-au aşezat maşini noi, moderne.

În Tipografia Eparhială s-a tipărit un foarte mare număr de cărţi de îndrumare teologică şi documentară din viaţa ţării, manuale pentru seminariile teologice, cărţi de cult, teze de doctorat etc. La Centrul arhiepiscopesc din Sibiu se tipăresc cele mai vechi publicaţii în limba română cu apariţie neîntreruptă: „Telegraful Român“ (123 ani), solicitat astăzi într-un foarte mare număr şi de cititori români de peste hotare, din Europa şi pînă în îndepărtata Australie, „Îndrumătorul bisericesc“ (124 ani), ambele ctitorii ale marelui mitropolit Andreiu Şaguna.

Mulţumim Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian *şi tuturor Ierarhilor care ne-au ajutat şi ne-au sprijinit în activitatea noastră.*

Mulţumim conducătorilor Patriei noastre scumpe, Domnului Nicolae Ceauşescu, *Preşedinte al României socialiste, cu asigurarea că ne vom împlini întotdeauna datoria cetăţenească cu deplin devotament şi toată dăruirea de sine pentru ca Patria noastră să se dezvolte tot mai mult şi să se înalţe pe noi culmi de cultură şi progres.*

Dăm slavă lui Dumnezeu pentru tot ce ne-a dăruit nouă tuturor. Aducem totodată omagiul tuturor înaintaşilor noştri şi ne angajăm să păstrăm şi să adîncim unitatea noastră bisericească şi unitatea întregului nostru popor. Pentru că unitatea a fost şi este izvorul tuturor marilor realizări în trecut, prezent şi viitor.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

Lucrări ale Sfîntului Sinod

În zilele de 26—27 august 1975 s-au desfăşurat la Bucureşti, sub preşedinţia P. F. Părinte Patriarh Justinian, lucrările Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la care au luat parte toţi ierarhii în funcţie. Ordinea de azi a fost tratată în şedinţe plenare şi pe comisii de lucru.

A fost de faţă Dl Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor.

Şedinţele plenare s-au ocupat de două probleme şi anume:

a) Situaţia bunurilor aparţinînd unităţilor bisericeşti din Patriarhia Română şi a bunurilor aparţinînd angajaţilor bisericeşti, care au avut de suferit în urma inundaţiilor din iulie a. c.

Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, constatînd că, cu prilejul inundaţiilor, s-au produs pagube la unităţile bisericeşti şi la bunurile aparţinînd angajaţilor bisericeşti, a aprobat instituirea unui Fond Central Special pentru înlăturarea efectelor inundaţiilor din contribuţia tuturor eparhiilor.

b) Modificarea unor articole din Regulamentul pentru organizarea şi funcţionarea Fondului de asigurare a bunurilor bisericeşti.

Comisiile de lucru au tratat următoarele probleme:

a) *Comisia pentru Afacerile Externe Bisericeşti,* prezidată de Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei, a ascultat şi a aprobat după discuţii raportul acestei Comisii, raport prezentat de P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, asupra acţiunilor cu caracter extern ecumenic al Bisericii Ortodoxe Române în perioada 1 ianuarie—25 august 1975.

b) *Comisia pentru doctrină, viaţă religioasă şi mănăstiri* prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, a ascultat şi aprobat, după discuţii, raportul P. S. Arhiereu-vicar Eftimie Bîrlădeanul privind: Funerariile Î. P. S. Arhiepiscop Teofil Ionescu, fostul conducător al Arhiepiscopiei ortodoxe române pentru Europa Centrală şi Occidentală; mijloacele pastorale pentru întărirea unităţii de credinţă în Mitropoliile Ardealului şi Banatului şi probleme comune privind învăţămîntul teologic.

c) *Comisia canonică, juridică şi pentru disciplină,* prezidată de Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, a ascultat şi aprobat, după discuţii, raportul acestei Comisii prezentat de P. S. Episcop-vicar Adrian Botoşăneanul, privind stabilirea nomenclatoarelor de funcţiuni pentru personalul clerical cu funcţii de conducere şi tehnico-administrative, ca şi aprobarea unor tunderi în monahism.

d) *Comisia învăţămîntului pentru pregătirea personalului bisericesc,* prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, a ascultat şi aprobat, după discuţii, raportul prezentat de P. S. Episcop-vicar Roman Ialomiţeanul, privind ţinerea examenelor de asimilare pentru cîntăreţii bisericeşti; instituirea unei Comisii pentru modificarea Regulamentului învăţămîntului teologic, prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Cezar Vasiliu

Din presa comunităţilor ortodoxe române de peste hotare

Cu prilejul împlinirii a 90 ani de autocefalie şi 50 ani de la ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie este potrivit să ne reamintim de multele comunităţi ortodoxe române de peste hotare, cu care ne aflăm în comuniune sufletească prin obîrşia noastră, prin limba şi credinţa noastră comună.

Multe dintre aceste comunităţi, răspîndite pe pămîntul Europei, ambelor Americi, Australia etc., publică buletine, ziare, reviste şi almanahuri în limba doinelor carpatine, unele dintre ele fiind cunoscute cititorilor noştri. Aşa sînt:

Candela, publicaţie religios-culturală a Parohiei ortodoxe române din Suedia. Numărul 2 (10) 1975 al acestei reviste este deschis de articolul semnat de Arhiepiscopul primat al Suediei, Dr. Olof Sundby, intitulat: „O delegaţie a Bisericii suedeze în România“, în care sînt relatate impresii ale acestei delegaţii care, între 2—12 mai 1975, ne-a vizitat ţara şi Biserica, impresii din care reţinem şi următorul pasaj: „Vizita noastră a avut loc în timpul Paştelui, punctul central incontestabil al anului bisericesc ortodox. Nu mai puţin Liturghia Învierii din noaptea Paştelui, în locul deschis dintre catedrală, palatul patriarhal şi clădirea Marii Adunări Naţionale, a fost un eveniment de neuitat. Aceasta ne-a dat nouă, printre altele, o impresie puternică a ancorării profunde a credinţei ortodoxe în sufletul poporului. Mii de lumînări pascale aprinse, care după sfîrşitul slujbei s-au purtat în mîini pe străzi şi pieţe, au format mărturisirea vie a Domnului înviat şi viu: Hristos, într-adevăr, a înviat.“

Din acest număr mai reţinem materiale, ca: „375 de ani de la unirea românilor sub Mihai Viteazul“, „Acţiuni ale clericilor ortodocşi români din Moldova şi Muntenia în favoarea Unirii Principatelor, de la 1859“, „Mărturii ale unei străvechi civilizaţii pe teritoriul României“ ş. a.

Credinţa, revistă românească de spiritualitate ortodoxă, Detroit, Michigan (S.U.A.). Numărul 5/1975 al acestei publicaţii cuprinde pe prima pagină Pastorala de Sf. Paşti a Î. P. S. Victorin, Arhiepiscop al Arhiepiscopiei misionare ortodoxe române în America, Pastorală din care emană puternic lumina şi bucuria Învierii Domnului şi a învierii noastre. „Luminile Paştilor“, „Făclia Învierii“, „Luminile postului şi ale Învierii“ — sînt alte articole închinate celui mai mare praznic creştinesc, alături, desigur, de încă alte instructive materiale.

Credinţa, organul Asociaţiei clerului ortodox român P.S.A. Voivodina (R.F. Jugoslavia). Nr. 14 1975 al acestei publicaţii cuprinde, între altele, un material intitulat: „Jumătate de veac — Patriarhia Română“, semnat da P. C. vicar prot. Aurel Uroş, în care, după ce se fac unele referiri la specificul Ortodoxiei, se vorbeşte elogios de Ortodoxia românească, „identificată întru toate cu destinele neamului românesc“, în termeni ca aceştia: „Azi, în caleidoscopul Ortodoxiei ecumenice, Biserica Ortodoxă Română este văzută ca cea mai bine organizată Biserică, care serveşte interesele vitale ale credincioşilor săi.“

(Continuare în pag. 4)

Unitatea noastră bisericească ...

(Continuare în pag. 2)

În concepţia Prea Fericitului Patriarh Justinian, preotul trebuie să fie angajat cu toate forţele sufletului său în lucrarea de ridicare spirituală a omului credincios, de înălţare şi formare a credinciosului conştient de rosturile lui pe pămînt şi pătruns de nepieritoarele adevăruri ale dreptăţii şi păcii (Ap. Social 5, 81).

Împrejurările sociale care s-au creat după cel de-al doilea război mondial, încadrarea ţării noastre în sistemul socialist, al luptătorilor pentru dreptate şi pace, au găsit din partea Bisericii înţelegerea acestor realităţi noi şi dorinţa participării la sprijinirea lor.

În această situaţie, Prea Fericitul Patriarh Justinian cheamă pe preoţi şi credincioşi la făurirea „omului social al păcii, al dragostei, al frăţiei, al cinstei şi al muncii (...), omul nou după învăţătura Evangheliei" (Ap. Social 1, 91).

În înţelesul „Apostolatului Social" orice activitate de apostolat trebuie să aibă caracter social, căci slujind pe Dumnezeu slujim pe semeni şi slujind pe semeni slujim pe Dumnezeu.

Din cele unsprezece volume ale monumentalei lucrări „Apostolat Social" se desprinde ca un fir roşu ideea unităţii noastre bisericeşti, fiind călăuziţi pururea de dorinţa de a asigura unitatea Bisericii Ortodoxe Române nu numai în dogmă ci şi în cult, organizare şi disciplină, „pentru ca toţi să fie una", şi în felul acesta sfînta noastră Biserică să-şi poată împlini înalta ei misiune faţă de Hristos şi faţă de poporul român" (Ap. Social 6, 116).

„Înaintaşii — zice Prea Fericirea Sa, vorbind despre unitatea noastră bisericească — ne-au transmis tezaurul sfintei credinţe ortodoxe, păstrîndu-l curat şi întreg de-a lungul veacurilor. Misionarii altor credinţe religioase au bătut adeseori drumurile satelor şi oraşelor noastre, încercînd să dezlipească sufletele credincioşilor noştri de vatra „Legii" lor strămoşeşti. Şi dacă încercările acelora n-au izbutit, explicaţia trebuie căutată desigur în primul rînd în activitatea preoţimii ortodoxe din trecut şi în preţuirea morală, fără pereche, de care s-a bucurat totdeauna Biserica Ortodoxă faţă de fiii săi duhovniceşti" (Ap. Social 6, 338).

Biserica Ortodoxă Română a menţinut într-o unitate strînsă pe toţi fiii ei pentru că învăţătura propovăduită de ea n-a fost desprinsă de viaţă ci ea a slujit în toate împrejurările dreptele năzuinţe ale credincioşilor ei. Ea a propovăduit mereu în inimile credincioşilor săi ideea că toţi sîntem fiii aceluiaşi Părinte Ceresc şi că toţi sîntem fraţi în această ţară care ne hrăneşte şi ne bucură pe toţi şi că avem datoria să lucrăm pentru propăşirea ei economică şi culturală. În trecut ca şi azi, Biserica „nu şi-a mărginit activitatea între zidurile sfintelor lăcaşuri la săvîrşirea cultului — zice P. F. Patriarh Justinian — ci a pătruns în viaţa poporului, participînd la toate necazurile şi nevoile lui, fiind una cu el. Aşa se face că ea a sprijinit întotdeauna întărirea Statului român şi eforturile de a strînge pe toţi românii sub conducerea politică a aceluiaş stat. La Alba Iulia, de exemplu, Mihai Viteazul avea alături de el pe vlădica Ioan de la Prislop, pe care marele voievod îl adusese aici şi îl făcuse mitropolit al românilor din Transilvania. Cu armele, cel dintîi făuritor al unităţii politice a tuturor românilor unea încă o provincie românească la Ţara Românească, dar la unitatea sufletească trebuia să contribuie efectiv Biserica. Acelaşi ţel îl avusese în vedere şi voievozii moldoveni în frunte cu Ştefan cel Mare, cînd aşezau episcopie la Mănăstirea de la Vad, în nordul Ardealului şi în mitropolia înfiinţată de Ştefan cel Mare acolo" (Ap. Social 9, 210).

Pentru păstrarea acestei unităţi Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian pretinde tuturor slujitorilor ei „comuniunea sfîntă în credinţă, în slujire şi în dragoste, dintre ierarhi, preoţi şi credincioşi". Ca exemple ale trăirii şi vieţuirii în unitatea Ortodoxiei româneşti ne sînt daţi sfinţii ieşiţi din sînul credincioşilor Bisericii Ortodoxe Române ca o pîrgă a credinţei şi evlaviei acestora, care au apărat cu preţul vieţii lor comorile dreptei credinţe ortodoxe (Ap. Social 6, 151). „Canonizarea sfinţilor români — zice Prea Fericitul Patriarh Justinian — este nu numai un rod al veacurilor noastre de viaţă duhovnicească, ci şi o rădăcină din care odrăsleşte viaţa noastră de azi şi a celor care vor veni după noi (6, 300). Sfinţii români, nume de mărturisitori ai adevărului evanghelic, nume de cuvioşi mucenici, răsăriţi din pămîntul patriei noastre ca nişte comori de credinţă în Dumnezeu, sînt pietre din capul unghiului ale Bisericii române străbune" (Ap. Social 6, 70).

Unitatea şi tăria noastră bisericească s-a manifestat în toate timpurile prin credinţa puternică a moşilor şi strămoşilor noştri, prin evlavia şi pietatea lor, care a semănat pe toată suprafaţa ţării noastre nenumărate altare, biserici frumos zidite şi împodobite. Sînt atît de măiestrit lucrate aceste locaşuri de închinare încît cercetătorii şi vizitatorii din străinătate se minunează de sfintele noastre biserici, de liniile lor arhitectonice, de pictura lor artistică (...) Aceste biserici sînt mărgăritarele poporului nostru, în ele se ascunde sfinţenia ctitorilor şi a strămoşilor noştri dreptcredincioşi (Ap. Social 6, 150).

În contextul acestor evocări, mărturii ale evlaviei şi credinţei strămoşeşti, înţelegem şi chemarea la care Prea Fericitul Patriarh Justinian ne îndeamnă să o adresăm tuturor: „Să folosim toată puterea creştinească de îndrumare, sfătuire şi convingere pentru a-i zmulge din rătăcirea lor, şi a-i aduce neîntîrziat la sînul ei (...). Să-i ajutăm pe cei rătăciţi şi să-i primim cu braţele deschise. Aşa vom contribui la întărirea unităţii credinţei. Să amintim celor rătăciţi că moşii şi strămoşii noştri s-au rugat toţi laolaltă cu o singură inimă şi şi-au plecat genunchii în smerenie şi rugăciune înaintea sfintelor altare ortodoxe" (Ap. Social 6, 146—147).

Convingătoare mărturie şi nedesmînţită dovadă a chemării calde de Părinte al Bisericii Ortodoxe Române către toţi credincioşii care părăsiseră odinoară staulul său. Pe aceştia îi vrea Prea Fericirea Sa în Biserica Ortodoxă Română închegată într-o strînsă unitate în jurul Sfîntului Sinod (Ap. Social 6, 147). Chemarea la unitate bisericească se împleteşte în concepţia Prea Fericitului Patriarh Justinian cu lupta continuă împotriva duhului dezbinării şi al urii în lume. „Fiindcă e lucru de nejustificat — zice Prea Fericirea Sa — pentru conştiinţa noastră de creştini să bîntuie atît de nestăvilit duhul dezbinării şi al urii în lume."

Întorcîndu-ne privirile spre trecutul Bisericii Ortodoxe Române şi citind în acest trecut ca într-o carte, exemple de credinţă, de evlavie şi de ascultare, Prea Fericitul Patriarh ne îndeamnă pe noi cei de azi, preoţi şi credincioşi, să nu fim mai prejos în ce priveşte credinţa noastră. „Avem datoria — zice Prea Fericirea Sa — esenţiala îndatorire creştinească, de a păstra unitatea în Biserica Ortodoxă Română, aşa cum a fost în trecut."

În scopul păstrării acestei unităţi a credinţei şi a întăririi ei, P. F. Patriarh pretinde profesorilor de teologie să fie făuritori de suflete noi şi de conştiinţe creştine, descoperind „comori în tezaurul tradiţional al Bisericii, să afle dezlegări în adîncime, în problemele care frămîntă contemporaneitatea, să trezească interes şi pasiune pentru slujirea preoţească, să insufle în conştiinţele slujitorilor de mîine ai Bisericii spiritul dăruirii de sine, trăirea acestei înalte misiuni, în duhul unei adevărate slujiri a Mîntuitorului Hristos" (Ap. Social 6, 176).

În Pastorala adresată clerului şi credincioşilor cu prilejul sfintelor sărbători ale Învierii Domnului, 1967, Prea Fericitul Patriarh Justinian arătînd că Sfintele Paşti este şi trebuie să fie o sărbătoare a vieţii, a luminii şi a bucuriei, în chemarea: „Veniţi de primiţi lumină!", „Lumina lui Hristos luminează tuturor"! vede o chemare pentru a rămîne neclintiţi în dragoste pentru scumpa noastră Patrie şi pentru Biserica noastră strămoşească, cînd zice: „Biserica părinţilor şi strămoşilor noştri, Sfînta Biserică Ortodoxă Română ne cere să rămînem credincioşi dreptei învăţături a Mîntuitorului Hristos, propovăduindu-ne să ne iubim unii pe alţii ..." (Ap. Social 9, 202).

În concepţia Prea Fericitului Patriarh Justinian comoara statorniciei în credinţă a strămoşilor şi străduinţa înaintaşilor de a rămîne în unitatea de gîndire şi de simţire românească, în aceleaşi tradiţii de viaţă sufletească, credinţa în Dumnezeu şi încrederea în viitorul luminos al naţiunii noastre se pot spori dacă preoţii şi credincioşii vor adînci cu recunoştinţă înţelesul faptei lor şi dacă vor încerca să scoată învăţăminte pentru purtarea lor şi în timpurile de azi (Ap. Social 10, 202).

Unitatea noastră bisericească şi naţională se va întări tot mai mult dacă „Apostolatul Social" propovăduit şi practicat pînă în prezent în Biserica noastră va fi în continuare un apostolat al iubirii şi al slujirii evanghelice şi patristice, plin de răspundere faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni (B.O.R., nr. 1—2, 1971, p. 40). Numai în felul acesta semnificaţia zilei de azi a proclamării autocefaliei şi a patriarhatului îşi va avea semnificaţia pe care o merită.

Al. Moisiu

Din presa comunităţilor...

(Urmare din pag. 3)

Adevărul, buletin de gîndire şi simţire ortodoxă românească, editat de parohia „Învierea Domnului" din Hamilton, Ontario (Canada) Nr. 14/1975 al buletinului, după unele relatări în limba engleză asupra meleagurilor româneşti, redă o seamă de articole mai scurte închinate Învierii Domnului, ca: „Cred în Hristos şi în Învierea Lui", „Făclia Învierii" ş. a. Reamintim că buletinul este redactat de C. pr. Nicolae Ciurea, care a activat mulţi ani în parohii din Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu.

Vestitorul Român Canadian, editat de parohia „Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel", Kitchener—Waterloo, Ontario (Canada).

Vestitorul, publicaţia religioasă, morală şi naţională a Bisericii Ortodoxe Române din Paris.

Altarul Străbun, publicaţia a Bisericii Ortodoxe Române din Australia.

Aceste publicaţii şi, desigur, altele, pe lîngă articole de învăţătură creştină ortodoxă, oglindesc activitatea unităţilor parohiale în slujba cărora se găsesc, precum şi realităţi din ţările adoptive în care se află, dar, în acelaşi timp, ele nu uită Patria de obîrşie, ale căror meleaguri mulţi dintre fraţii noştri de peste mări şi ţări vin să le revadă, şi de Biserica Mamă, care ne hrăneşte sufleteşte cu atîta dăruire şi folos mîntuitor.

Gh. P.

Laudă femeii harnice şi înţelepte

„Femeia virtuoasă este o cunună pentru bărbatul ei; cel ce găseşte o femeie bună, află un lucru de mare preţ şi dobîndeşte dar de la Dumnezeu; o femeie vrednică este mai de preţ decît mărgăritarele."

(Pildele lui Solomon 12, 4; 18, 22; 31, 10)

Omul care-a dobîndit sie-şi vrednică femeie
Nu se va mai osteni pietre de mult preţ să-şi ieie.
Că femeia lui, cu rost, îi chiverniseşte casa
Şi, prin hărnicia ei, îi e-mbelşugată masa.
Pentru toţi din jurul ei milă e şi vorbă bună,
În smeritu-i chip citeşti a virtuţilor cunună.
N-o ademenesc găteli, nici plăcerile deşarte,
Ci-n căminu-i liniştit, lucrul mîinilor şi-mparte.
Cine poate-a zugrăvi toată-a ei mucenicie,
Cînd din zori în noapte ea ce-i odihna nu o ştie...?!

*

Omul care-n viaţa sa vrednică femeie are,
Dobîndit-a „dar de preţ", aur şi mărgăritare...!

Preot Gheorghe I. Beşchea

Proverbe româneşti

— Cumpăna, nepoate, e bună la toate.
— Lăcomia de multe ori strică omenia.
— Cine nu se mulţumeşte cu puţin pierde şi ce-i mult.
— Toată lumea îşi bea vinul, dar nu-şi bea mintea.
— Bine faci, bine găseşti.
— Omul e ca un puţ cu apă: cu cît face mai mult bine, cu atît mai mult îi vine.
— Cinstea nu se cumpără, nici nu se vinde.
— Cine pe altul cinsteşte, pe sine se omeneşte.
— Unde nu-i ruşine de oameni, nu-i nici frică de Dumnezeu.
— Cine-n lene trîndăveşte, Dumnezeu îl părăseşte.
— Cei mai mulţi sînt prieteni de masă nu de nevoi.
— Mai bine puţin cu dreptate, decît mult cu strîmbătate.
— Pacea, rîvna celor înţelepţi, vrajba, a celor nebuni.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 15 noiembrie 1975 Nr. 43—44

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Sfînta Împărtăşanie şi pietatea creştină

Cei care s-au bucurat de marele privilegiu de a trăi în vremea cînd Mîntuitorul Hristos s-a aflat trupeşte printre noi n-au avut altă dorinţă mai mare decît a fi mereu împreună cu El. Înălţîndu-se la cer n-a lăsat pe nimeni „orfan" (Ioan 14, 18), ci s-a oferit tuturor, Apostolilor, urmaşilor acestora, creştinilor de peste veacuri, sub forma Sfintei Împărtăşanii. Însuşi a spus: „Cel ce mănîncă trupul meu şi bea sîngele meu rămîne în mine şi eu în el" (Ioan 6, 56). Aşa a devenit Cuminecătura unul din mijloacele mai la-ndemînă oricărui credincios de a se găsi în directă şi permanentă comuniune cu Hristos-Domnul, de a se sfinţi.

Legată de oficierea „liturghiei" care se săvîrşea mereu în „casa Domnului" şi în prezenţa membrilor fiecărei „biserici", Sfînta Cuminecătură a devenit „pîinea de toate zilele" a creştinilor (Matei 6, 11; Luca 11, 3). Documentele vremii arată că şi atunci cînd cineva dintr-o pricină sau alta nu putea fi de faţă la slujba „frîngerii pîinii" (Luca 24, 30; F. Ap. 2, 42—43), lua cu el Cuminecătura ori i se trimitea acolo unde se afla (Iustin, Apologia întîia, 65 şi 67).

Pentru că procedîndu-se astfel n-au întîrziat să apară abuzuri, pentru că nu toţi se pregăteau să primească cu vrednicie Trupul şi Sîngele Domnului, situaţie la care se referea încă Sf. Apostol Pavel (I Cor. 11, 27 şi 29), pentru că nu fiecare acorda destulă grijă păstrării „sfîntului odor", Biserica a instituit o anume rînduială menită să ferească pe cei neatenţi a-şi atrage loru-şi osîndă în loc de izbăvire. Dacă la aceasta s-a adaus mai tîrziu şi oarecare răcire a zelului dintru început, aceasta nu înseamnă că Sfînta Împărtăşanie şi-a schimbat rostul pe care i l-a fixat Cel ce a instituit-o.

Şi totuşi, datorită împrejurărilor amintite şi multor altora, în practica credincioşilor s-a ajuns ca Sfînta Împărtăşanie să fie primită doar în anumite perioade ale anului, ori nici măcar atunci. Se invocă chiar sentimentul nevredniciei şi recunoaşterea stării propri de păcătoşenie în sprijinul abţinerii de la Sfînta Împărtăşanie.

Oricît ar fi de temeinice motivările unora sau altora, legate de istorie sau de psihologia pietăţii, respectînd rînduiala Bisericii, mergînd la Sf. Liturghie şi apropiindu-se de Trupul şi Sîngele Domnului după prealabila „grijire", creştinii se cuvine să se „împreune" cu Hristos cît mai regulat cu putinţă. Drept urmare Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române (art. 42) prevede împărtăşirea cu Sfintele Taine printre îndatoririle de căpetenie ale oricărui enoriaş, pe lîngă cercetarea bisericii şi participarea la dumnezeieştile slujbe. De asemenea, „povăţuirile" din Liturghier fixează preoţilor drept sarcină să-şi îndemne credincioşii a se împărtăşi cît mai des (Liturghier, Bucureşti, 1967, pp. 414—415).

Primirea Sfintelor Taine la intervale apropiate va trebui să nu decadă însă în simplu exerciţiu spiritual şi nici să nu ducă la minimalizarea ei, aşa cum se întîmplă în practica destulor creştini. În acest caz duhovnicul e obligat să intervină prompt, aplicînd corectivul de rigoare. Oricum însă nu atari defecţiuni se cade să ducă la crearea regulei, ci dimpotrivă porunca lăsată de Mîntui-

(Continuare în pag. 2)

Pîine pentru suflet

Păstorul cel bun

Între expresiile biblice care definesc, cît se poate de adecvat, legătura dintre preot şi credincioşi şi datoriile acestuia faţă de cei încredinţaţi lui spre păstorire este expresia de: *păstorul cel bun.*

Preotul este păstorul sufletesc al credincioşilor săi, care are ca primă datorie pe aceea de a se îngriji de sufletul lor. Oricît de multiple şi de variate sînt preocupările unui slujitor al altarului, oricît de priceput şi vrednic este în activitatea lui, pe alte tărîmuri, oricît de bun sau vorbitor, punctul central care conduce şi coordonează pe toate trebuie să fie grija pentru suflet.

Domeniul în care îşi desfăşoară activitatea preotul este prin excelenţă sufletul omenesc, nemuritorul suflet al omului. Căci *„turma"* încredinţată lui este o „turmă cuvîntătoare", alcătuită din fiinţe al căror bun suprem este sufletul.

Teritoriul sufletului poate părea, uneori, strîmt şi nebăgat în seamă, în realitate, el fiind adînc şi întins, aproape că nu-i poţi cuprinde marginile. Este uneori fertil şi luminos, alteori bătut de arşiţă şi vînturi, precum spune Sf. Ioan Gură de Aur: *„Sînt mai multe valurile care bîntuie un suflet omenesc decît valurile mării."* Sufletul este un izvor care nu se lasă uşor găsit şi care trebuie mereu curăţit de impurităţi. Pentru aceea, preotul trebuie să fie ca un scafandru, care pătrunde în adîncul sufletului, ca să găsească în el mărgăritarele de mult preţ, să le îngrijească, să le cultive şi să înlăture miasmele şi tot hăţişul de patimi, care încearcă să le întunece.

Comuninea cu Dumnezeu în veşnicie, păzirea sufletului de moarte veşnică, conducerea lui religios-morală, ridicarea credinciosului la demnitatea de adevărat fiu al lui Dumnezeu, sînt datorii principale ale păstorului de suflet.

Celelalte activităţi ale preotului capătă valoare şi însemnătate, în măsura în care servesc mîntuirea. Grija pentru suflet stă în centrul activităţii slujitorului altarului, cum stă un magnet într-un cîmp, care le atrage şi le rînduieşte pe toate în jurul lui. Chiar cînd se află în necaz şi în suferinţă proprie, slujitorul nu poate uita de credincioşii încredinţaţi lui spre păstorire. Ca un fierbinte avertisment pentru permanenţa acestei griji, răsună cuvintele Sf. Ap. Pavel: „Îmi chinuiesc trupul meu şi îl supun robiei, pentru ca nu cumva altora propovăduind, eu însumi să mă fac netrebnic" (I Cor. 9, 27).

Frumuseţea şi gravitatea misiunii păstorului de suflete constă în aceea că el răspunde de tot ce este mai de preţ în lume, de sufletele credincioşilor: „Ce va folosi omului de va cîştiga lumea întreagă dar sufletul îşi va pierde, sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?" (Matei 16, 26).

Păstorul de suflete este un colaborator al lui Dumnezeu şi un continuator al lucrării de mîntuire pe care a adus-o în lume Domnul şi Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Păstorul cel mare şi bun, despre care scrie Sf. Ioan în Evanghelia sa: „Eu sînt păstorul cel bun. Păstorul cel bun îşi pune viaţa pentru oile Sale. Eu sînt păstorul cel bun şi cunosc pe oile Mele şi oile Mele mă cunosc pe Mine. Oile Mele ascultă glasul Meu şi Eu le cunosc pe ele şi ele vin după Mine şi Eu le dau viaţă veşnică şi nu vor pieri în veac şi din mîna Mea nimeni nu le va răpi" (Ioan 10, 11. 14. 27—28).

Din această minunată parabolă se vede locul pe care îl ocupă păstorul sufletesc între Dumnezeu şi

(Continuare în pag. 2)

Din activitatea Tipografiei Eparhiale în ultimii 50 ani

„De mult timp văzînd eu lipsa cea mare de cărţi bisericeşti ... am hrănit în inima-mi fierbinte dorinţa de a înfiinţa pe seama Eparhiei o tipografie ...

Scopul tipografiei acesteia este să se tipărească în ea cărţi bisericeşti şi şcolare şi apoi să se vîndă cu preţ cît se poate de uşor."

Prin aceste cuvinte (desprinse din circulara nr. 775 din 27 august 1850), pururea pomenitul mitropolit Andreiu Şaguna aducea la cunoştinţă clerului şi credincioşilor înfiinţarea tipografiei ortodoxe româneşti de la Sibiu, stabilind şi programul ei de a tipări cărţi bisericeşti şi manuale şcolare de care se simţea atîta lipsă în Transilvania.

Într-adevăr, această tipografie şi-a făcut cu prisosinţă datoria, din care motiv, acum, la împlinirea a 125 de ani de activitate neîntreruptă, (fapt încrestat şi în nr. 31—32/1975 al gazetei noastre), este cu anevoie de redat volumul uriaş de lucrări bisericeşti şi culturale în general, care au ieşit pe poarta tiparniţei noastre.

Trebuie să reţinem că dacă pînă în 1918 volumul de cărţi şcolare şi de interes general întrecea adesea pe cel bisericesc, după Unirea Transilvaniei cu România — cînd învăţămîntul a trecut în seama statului român — Tipografia Eparhială din Sibiu sau „Arhidiecezană", cum s-a numit ea mult timp, a scos din teascurile sale un număr considerabil de cărţi teologice şi de cult, atît de necesare vieţii noastre bisericeşti.

Între cele două războaie mondiale, meritul de căpetenie în această privinţă îi revine mitropolitului Nicolae Bălan, care a iniţiat şi îndrumat tipărirea mai multor cicluri de lucrări, cu caracter teologic, ce ocupă şi astăzi un loc de seamă în bibliotecile noastre parohiale. Tipăriturile teologice-bisericeşti iniţiate şi dirijate de mitropolitul Nicolae Bălan urmăreau să satisfacă — pentru împrejurările de atunci — necesităţile teologice, didactice, pastorale şi de viaţă bisericească ale centrului mitropolitan transilvănean ortodox român.

Pe primul loc se înscriu, în acest context, publicaţiile periodice bisericeşti ale timpului aceluia: *Revista Teologică* (întemeiată în 1907 de profesorul de teologie dr. Nicolae Bălan, care avea să desfăşoare o lucrare publicistică îndeobşte apreciată pînă la sfîrşitul anului 1947); *Viaţa Ilustrată* (înfiinţată — ca „revistă de familie" creştină ortodoxă — în 1934, de către profesorul şi rectorul Nicolae Colan); mai presus de toate *Telegraful Român* (întemeiat în 1853 de mitropolitul Andreiu Şaguna, care apare fără întrerupere şi cu evidente roade ortodoxe şi patriotice pînă astăzi).

Este demn de menţionat că publicaţiile periodice bisericeşti sibiene, din acest răstimp, au avut în general o atitudine constructivă, echilibrată faţă de problemele vremurilor acelora şi că Biserica Ortodoxă Română să stea în slujba poporului, potrivit tradiţiilor ei de veacuri. (Să se vadă, între altele, caracterizarea pe care o face recent D. Micu, în cartea „Gîndirea şi gîndirismul" Editura Minerva, Bucureşti 1975, cu privire la poziţia sănătoasă a revistei „Viaţa Ilustrată".)

Lucrările de cuprins teologic şi didactic-bisericesc din această perioadă au fost cuprinse în două colecţii de renume (ambele pornite la drum în anul 1933): *Seria Teologică* şi *Seria Didactică.* Aceste „biblioteci" au scos la lumina tiparului opere cu larg răsunet în lumea teologică din ţară şi de peste hotare, datorite bine-cunoscuţilor profesori de teologie Nicolae Colan, Dumitru Stăniloae, Nicolae Neaga, Grigorie Marcu, Liviu Stan, Dumitru Călugăr, Teodor Bodogae şi alţii.

(Continuare în pag. 2)

Din activitatea Tipografiei Eparhiale în ultimii 50 ani

(Urmare din pag. 1)

Pentru îndrumarea activităţii postorale a clerului, încă în 1911 prof. Nicolae Bălan întemeiase colecţia *Biblioteca Bunului Păstor*. De asemenea, în sprijinul activităţii misionare a preoţimii ortodoxe române din Transilvania s-a venit prin colecţiile de broşuri religioase *Popasuri Duhovniceşti* şi *Veniţi la Hristos*.

În ampla sa lucrare de editare a cărţilor teologice-bisericeşti, mitropolitul Nicolae Bălan a fost ajutat intens şi cu vădită pricepere de profesorul rector Nicolae Colan pînă în 1936, cînd acesta a devenit episcop (la Cluj), iar după aceea de P. C. prof. dr. Grigorie Marcu (cum precizează Revista Teologică, nr. 3—4/1944, p. 161).

Bogata şi variata activitate publicistică ortodoxă de la Sibiu, din perioada dintre cele două războaie mondiale, avea să fie preluată şi dusă mai departe, potrivit exigenţelor vieţii celei noi din Patria şi Biserica noastră, de publicaţiile periodice, cărţile şi broşurile tipărite în vremea arhipăstoririi urmaşilor de scaun ai mitropolitului Nicolae Bălan: Înalt Prea Sfinţia Sa Iustin Moisescu, Înalt Prea Sfinţia Sa Nicolae Colan şi cu deosebire actualul nostru arhipăstor Înalt Prea Sfinţitul Nicolae Mladin.

În viaţa Bisericii Ortodoxe Române, anul 1948 este prag istoric al unei dezvoltări fără precedent în tot trecutul sfintei instituţii. Realizarea unificării bisericeşti după 250 de ani de suferinţă, speranţă şi lupte, impunea Bisericii noastre acomodarea la noile realităţi bisericeşti şi naţionale. Activitatea pe care o va desfăşura de acum încolo Biserica noastră va sta sub semnul consolidării şi desăvîrşirii unificării bisericeşti din toamna anului 1948. Atitudinea Bisericii noastre faţă de realităţile vieţii contemporane va fi determinată de *apostolatul social* conceput şi promovat de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, de exigenţele ecumenismului practic şi, peste tot, de angajarea consecventă a clerului şi credincioşilor ortodocşi români în făgaşul sprijinirii programelor de dezvoltare multilaterală a patriei noastre iubite, Republica Socialistă România. Această orientare de fond este vizibilă şi în paginile publicaţiilor noastre bisericeşti tipărite în Tipografia Eparhială din Sibiu, în fruntea cărora continuă să se afle *Telegraful Român* (al cărui redactor responsabil pînă în 1967 şi de atunci încoace îndrumător de zi cu zi este actualul nostru arhipăstor, Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Nicolae Mladin, iar redactor, din 1967, P. C. diacon Gh. Papuc).

Dintre publicaţiile apărute după 1948 reţinem cu titlu exemplificativ — periodicele, cărţile de cult, cărţi de rugăciuni, manuale şi studii teologice mai jos enumerate:

1. Revista *Mitropolia Ardealului*, publicaţie oficială a Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu, Arhiepiscopiei Clujului, Vadului şi Feleacului, şi Episcopiei Oradiei, revistă de înaltă ţinută ştiinţifică-teologică, avînd ca secretar de redacţie pe P. C. prof. Dr. Gr. Marcu.

2. *Îndrumătorul Bisericesc*, care apare în fiecare an editat de Centrul arhiepiscopesc Sibiu.

3. *Cărţi necesare cultului: „Catehismul"*, editat de Înalt Prea Sfinţitul Iustin Moisescu, *Octoihul Mic*, editat de Centrul arhiepiscopesc Sibiu.

4. *Cărţi de rugăciuni*, (menţionăm că pe lîngă cărţile de rugăciuni tipărite pentru nevoile Arhiepiscopiei noastre, tipografia noastră tipăreşte şi pentru Arhiepiscopia Clujului, Episcopia Oradiei şi Episcopia Rîmnicului şi Argeşului.

5. *Cărţi teologice: Biserica Ortodoxă Română una şi aceeaşi în toate timpurile, Studii de teologie morală, Iisus Hristos, viaţa noastră*, toate trei scrise de Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae Mladin, *Îndreptarul Ortodox* (în curs de tipărire) de Prea Sfinţia Sa Emilian Birdaş Răşinăreanul, episcop-vicar, *„Cînd fraţii sînt împreună"*, scrisă de un grup de autori, printre care prof. dr. Nicolae Mladin şi prot. Traian Belaşcu, vicar arhiepiscopesc; *„Samuil Micu Clain* — teologul", scrisă de prof. dr. Nicolae Mladin, prot. Ioan Vlad şi prof. dr. Alexandru Moisiu şi *„Istoria Bisericii Ortodoxe Române"*, manual pentru învăţămîntul seminarial de prof. dr. Mircea Păcurariu.

6. *Teze de doctorat în teologie: Legăturile Bisericii Ortodoxe din Transilvania cu Ţara Românească şi Moldova în secolele XVI—XVIII*, de prof. dr. Mircea Păcurariu, *Originea dreptului scris în Biserica Ortodoxă Română*, de prof. dr. Ioan Floca, *Mărturisirea de credinţă a lui Mitrofan Kritopulos*, de diac. prof. dr. Ioan Ică; *Învăţătura despre Sfîntul Duh în Ortodoxie şi preocupările ecumeniste contemporane*, de pr. dr. Ilie Moldovan, şi *Teologia muncii la Sfîntul Ioan Gură de Aur*, de prof. dr. Constantin Voicu.

Una din trăsăturile proeminente ale Bisericii noastre ortodoxe din ziua de azi este promovarea relaţiilor ecumeniste. Astfel, în tipografia noastră s-au tipărit o serie de lucrări şi cărţi ale celorlalte culte din ţară, aducînd prin aceasta contribuţia sa la dezvoltarea şi întreţinerea acestor relaţii. În tipografia noastră se tipăreşte pentru Episcopia Evanghelică C. A. din Sibiu revista oficială *Kirchliche Blätter, Calendarul de perete* şi imprimate de interes administrativ-bisericesc. Pentru Episcopia Reformată din Cluj-Napoca s-a tipărit *Imádságos Könyv* (carte de rugăciuni), *Öt Hallgassátok* (carte de predici), iar pentru Episcopia Romano-Catolică un *Calendar de perete*.

Bilanţul cu care Tipografia Eparhială încheie 125 de ani de existenţă activă este o mărturie grăitoare a năzuinţelor slujitorilor bisericeşti, a credincioşilor, a salariaţilor tipografiei, de a se afla permanent în slujba intereselor superioare ale dreptei credinţe ortodoxe române şi a năzuinţelor patriotice progresiste care însufleţesc întregul nostru popor, strîns unit în jurul destoinicilor lui ocîrmuitori de astăzi în frunte cu Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu.

Drumul străbătut pînă acum de acest valoros aşezămînt bisericesc este totodată un imbold în a-şi aduce şi de acum înainte — alături de celelalte tipografii bisericeşti din ţara noastră, avînd în frunte fecunda tipografie a Sf. Patriarhii din Bucureşti — contribuţia la tipărirea a tot ce este ziditor pentru Biserica şi Patria noastră, pentru înfrăţirea între oameni şi popoare.

Diac. *E. Oancea*

Sfînta Împărtăşanie...

(Urmare din pag. 1)

torul Hristos: „De nu veţi mînca trupul Fiului omului şi de nu veţi bea sîngele lui, nu veţi avea viaţă întru voi..." (Ioan 11, 53).

Un încercat în ale duhovniciei, preotul Ioan Iliev Serghiev din Cronştadtul de odinioară († 1908), referindu-se la primirea regulată a Sfintelor Taine, spunea: „...Preacuratul Trup şi Sîngele lui Hristos sînt dăruite de către Tatăl de sus ca pîine cerească pentru fiecare zi şi pentru fiecare credincios. După cum pîinea obişnuită ne trebuieşte pentru fiecare zi, aşa şi pîinea cerească, preacinstitul Trup şi Sînge ne sînt de trebuinţă în fiecare zi ca o opreliştе împotriva păcatului, ca o doctorie pentru sufletul zilnic bîntuit de păcate, ca o putere atotbiruitoare împotriva răului...". (Preot Pavel Grosu, Sfînta Împărtăşanie. Din cugetările Părintelui Ioan de Cronştadt, în rev. Luminătorul, an LXXIV, nr. 3—4, martie—aprilie 1941, p. 175). Adevărul pe care-l cuprind aceste cuvinte abia dacă mai are nevoie de lămuriri suplimentare.

În orice caz este necesar să ne apropiem cît mai frecvent de Domnul care ni se îmbie, chiar şi dacă puterile ne vor fi prea mici spre a ţine seama de îndemnul celui care a zis: „Fereşte-te de orice stricăciune şi împărtăşeşte-te în fiecare zi, căci astfel Trupul lui Hristos se face al nostru" (Nil Sinaitul, Capete povăţuitoare, P. G., LXXIX, 1260 D.). Poate că zilnic nu vom fi în stare, dar să amînăm mereu primirea Sfintei Cuminecături ori să renunţăm complet la ea aceasta ar însemna nimic altceva decît pierderea calităţii de membri ai Bisericii.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Banatului

Păstorul cel bun

(Urmare din pag. 1)

credincioşii săi. Pe de o parte, ele trebuie să fie în permanentă legătură cu Dumnezeu prin Iisus Hristos. Pe de altă parte, el trebuie să fie în strînsă legătură de dragoste cu credincioşii săi. Dacă uneori se poate întîmpla să fie o „turmă" fără de păstor, este de neînchipuit şi dureros să vezi sau să constaţi existenţa unui păstor fără de turmă sau despărţit de turma sa.

Legătura cu Dumnezeu îl ajută să le comunice harul dumnezeiesc, iar legătura cu credincioşii, pînă la identificare cu viaţa lor, îl ajută să-i înţeleagă şi să-i ridice la starea „bărbatului desăvîrşit". Cît de aproape trebuie să fie preotul de credincioşi, se poate desprinde şi din parabola biblică a aluatului care dospeşte întreaga frămîntătură. După cum aluatul nu poate transmite fărîmiturilor de făină puterea transformatoare ca ele să devină pîine, decît dacă se înglobează în întreagă frămîntătura pe care o transformă în aluat aducător de hrană, tot astfel preotul trebuie să se coboare adînc în viaţa credincioşilor săi, spre a-i ridica la demnitatea de fii ai lui Dumnezeu.

Cele trei îndatoriri ale păstorului de suflete sînt acelea arătate în pilda păstorului cel bun, adică: de a-şi cunoaşte oile, de a le readuce în staul pe cele rătăcite şi de-aşi pune sufletul pentru ele.

Ca un ecou prelung răsună pînă astăzi cuvintele Sf. Ap. Pavel către preoţii Bisericii din Efes, pe care i-a chemat întru întîmpinare la Milet, cînd se întorcea la Ierusalim, din a treia călătorie misionară: „Drept aceea, luaţi aminte de voi înşivă şi de toată turma, întru care Duhul Sfînt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu pe care a cîştigat-o cu Însuşi sîngele Său, căci eu ştiu aceasta, că după plecarea mea vor intra între voi lupi îngrozitori, care nu vor cruţa turma" (F. Ap. 20, 28—29). Este deci datoria păstorului de suflete, de a păzi pe credincioşi, atît împotriva celor ce vor să-i ucidă sufleteşte („lupi îngrozitori"), cît şi împotriva celor care vor să-i rănească sufleteşte cu „învăţături răstălmăcite".

Aceste cuvinte de testament ale Sf. Ap. Pavel sînt un povăţuitor permanent şi actual pentru fiecare preot cu privire la grija pentru persoana sa însăşi, grija pentru turma încredinţată şi pentru dragostea cu care trebuie să-i îndrume.

Ca păstor de suflete, preotul este dator să fie pildă întru toate credincioşilor săi, păstorindu-i şi cercetîndu-i, nici cu silnicie, nici cu lăcomie, ci cu voie bună, după Dumnezeu şi cu dragoste: „Nu ca şi cum aţi fi stăpîni peste Biserici, ci pildă făcîndu-vă turmei" (I Petru 5, 2—3).

Aşadar, credincioşii trebuiesc păstoriţi, mai ales în zilele noastre, cînd fiecare om a ajuns la conştiinţa demnităţii lui, nu cu poruncă şi ameninţare, nu de pe poziţii de forţă, ci cu toată blîndeţea şi dragostea, căci numai pe aceia îi putem duce pe calea mîntuirii, pe care îi cîştigăm prin slujirea noastră cu dragoste.

În acest sens scrie Sf. Ap. Pavel ucenicilor săi Timotei şi Tit, pe care îi lasă episcopi în Efes şi Creta: „Fă-te pildă credincioşilor cu cuvîntul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa, cu curăţia" (I Tim. 4, 12).

„Întru toate, arată-te pe tine pildă de fapte bune, dovedind în învăţătură neschimbare şi cuviinţă" (Tit 2, 7).

Desigur, în rîndul credincioşilor preotul va găsi diferite stări şi atitudini faţă de cuvîntul lui Dumnezeu. Păstorul de suflete trebuie să-şi adapteze grija şi îndrumarea sa faţă de credincioşi la noile realităţi şi stilului de viaţă al acestora. Unii vor fi mai conservatori şi tradiţionalişti în cerinţele lor spirituale, alţii exigenţi sau mai străini de aceste trebuinţe sufleteşti. Rolul preotului este de a lega şi a aduce la unitate deosebirile lor, arătînd şi făcînd viu cuvîntul lui Dumnezeu. Preoţilor mai în vîrstă li se cere să păstreze prospeţimea tinereţii spirituale, să se ferească de rutină şi de grijă prea mare de cele pămînteşti. Preoţii mai tineri, trebuie să ia aminte că lumea nu începe cu ei şi nu se sfîrşeşte cu ei. Ei trebuie să ţină seama de metodele clasice pastorale ale antecesorilor, de comorile spirituale ale Bisericii, pe care sînt chemaţi să le înnoiască şi să le îmbogăţească în activitatea lor.

În acest fel „cînd se va arăta mai Marele păstorilor vom lua cununa cea neveştejită a măririi" (I Petru 5, 4).

Părintele *Vasile*

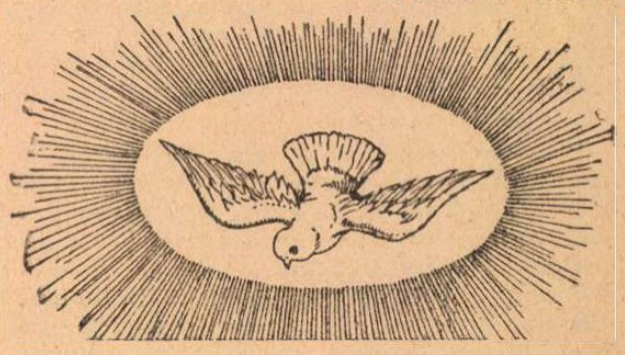

Alba Iulia 2000

În ziua de 28 mai 1975, a avut loc, la Alba Iulia, într-un cadru deosebit de impunător, sărbătorirea festivă a 2000 de ani de atestare documentară a acestui oraş, precum şi sărbătorirea a 375 de ani de la prima unire politică a Ţărilor Române, înfăptuită de marele Voievod al Ţării Româneşti, Mihai Viteazul (1600). În cinstea aniversărilor prilejuite de aceste sărbătoriri, Consiliul Popular Judeţean Alba a editat masiva monografie „APULUM 2000" (615 p., 1975), care înmănunchiază o largă prezentare a trecutului, prezentului şi perspectivelor de viitor ale municipiului şi judeţului Alba, ţinut devenit simbol al existenţei milenare a poporului român şi al luptelor lui de eliberare, dreptate, independenţă şi unitate naţională. Prin varietatea materialului documentar pe care-l cuprinde, această monografie reprezintă o sinteză a zbuciumatei, dar şi glorioasei istorii bimilenare a acestor meleaguri.

În cele şase capitole, materialul documentar este înfăţişat pe epoci istorice, iar cele peste 600 de pagini de text şi mai bine de 100 de fotografii alb-negru şi color prezintă cu succes cele mai semnificative evenimente şi momente din frămîntata istorie a Albei Iulii şi a împrejurimilor ei.

Ca o pioasă cinstire a lui Mihai Viteazul, monografia dedică un spaţiu larg şi ctitoriei sale bisericeşti din 1597 din Alba Iulia — ctitorie aşezată lîngă biserica de lemn şi vechea reşedinţă a ierarhilor ardeleni: Eftimie (1572—1574), Hristofor (1574—1577), Daniil (1577—1579), Ghenadie I (1579—1585) şi Ioan de Prislop (1585—1605), care întîmpină pe Mihai Viteazul la intrarea în Alba Iulia —. S-a dat, deopotrivă, importanţa cuvenită rolului cultural al vechii Mitropolii de aici, din veascurile căreia au ieşit cărţi „pentru luminarea poporului", în prefeţele cărora este pusă, printre altele, şi ideea de unitate a tuturor românilor. Totodată s-a acordat cinstirea cuvenită Catedralei Reîntregirii, continuatoarea Mitropoliei de odinioară a Bălgradului, simbol, după 1918, al unităţii noastre naţionale, iar după 1948, simbol al reîntregirii noastre spirituale bisericeşti.

Monografia aceasta îmbină armonios trecutul istoric, plin de suferinţe, dar şi de nădejdi nestrămutate în mai bine, cu prezentul de muncă şi de afirmare românească, din ce în ce mai prosper, punînd în evidenţă măreţele idealuri pentru care s-au jertfit moşii şi strămoşii noştri şi modul cum astăzi, zi de zi, aceste idealuri îşi conturează din ce în ce mai mult realitatea. Scrisă într-un limbaj accesibil tuturor, ea poate fi citită cu nespus de mult folos de toţi cei dornici a cunoaşte cîteva pagini măreţe din trecutul glorios al neamului nostru. Ea constituie, totodată, un pios omagiu adus luptei şi jertfei înaintaşilor noştri, pentru idealurile măreţe, pe care noi, astăzi, le vedem înfăptuite.

Un lucru nou şi foarte interesant este acela pe care-l înfăţişează lucrarea aceasta în articolul D-lui prof. Gh. Anghel: „Alba Iulia din secolul al IX-lea şi pînă la mijlocul secolului al XIII-lea." Sînt descoperirile făcute în timpul din urmă, cu ocazia săpăturilor întreprinse în vederea restaurării vechii catedrale romano-catolice din Alba Iulia. Citäm:

„Săpăturile arheologice executate în ultima vreme în cetate şi la catedrala romano-catolică din Alba Iulia, cu ocazia lucrărilor de restaurare, au lămurit o serie întreagă de probleme istorice controversate în legătură cu vechimea aşezării episcopiei în acest oraş. S-a stabilit că cea mai veche construcţie medievală din Alba Iulia este rotonda, denumită şi baptisteriu, descoperită în nava laterală din sud a actualei catedrale. Această construcţie, în formă circulară, cu diametru de 7 m, cu absidă semicirculară, a fost construită din piatră cioplită, prinsă cu mortar cu conţinut de cărămidă pisată. Absida a fost adăugată într-o fază tîrzie, din această cauză se crede că iniţial rotonda a fost un turn roman, transformată într-o biserică în secolul IX sau cel mai devreme la începutul secolului al X-lea, cînd i s-a adăugat absida. Săpăturile arheologice au demonstrat că acesta este cel mai vechi monument medieval de piatră, ridicat în Transilvania, fiind probabil, sediul primei episcopii de rit ortodox, centrul unei formaţiuni social-politice româneşti de tip feudal timpuriu întemeiat la Bălgrad, cu cel puţin o jumătate de secol înainte de pătrunderea primelor valuri de unguri în aceste părţi ale Transilvaniei. Planimetria monumentelor ne orientează spre tipuri de construcţii bizantine din secolele IX—X, răspîndite la Sud de Dunăre."

*

În legătură cu descoperirile arheologice de la Alba Iulia, semnalate de Dl prof. Gh. Anghel, ţinem să arătăm că existenţa unei vieţi bisericeşti creştine intense în ţinuturile transilvane este dovedită deopotrivă şi de săpăturile arheologice de la Dăbîca (jud. Cluj) unde, în ultimii ani, s-a descoperit material ceramic databil în sec. IX—XV, printre care şi o cruce bizantină de bronz şi alte obiecte, „care asigură datarea acestei aşezări în sec. IX—X, deci contemporană cu prima etapă de constituire a cetăţii din perioada voievodatelor româno-slave".

Printre descoperirile cele mai de seamă de aici, sînt cele 5 vestigii de biserici, dintre care două se suprapun într-un loc, peste aşezări mai vechi. Una dintre aceste biserici s-a putut data ca existentă la sfîrşitul sec. al XI-lea, iar după materialul construcţiei, s-a putut deduce că ea ar fi fost o biserică voievodală. Celelalte trei biserici sînt suprapuse şi ele, într-un alt loc, iar una dintre ele, datorită unui cercel găsit în ea, specific sec. al X-lea, poate fi identificată ca aparţinînd acestui secol (vezi Şt. Pascu, M. Rusu şi alţii, *Cetatea Dăbîca*, în „Acta Musei Napocensis", vol. V, Cluj, 1968, p. 166—170).

O altă descoperire arheologică de seamă, care ne ajută să ne dăm seama despre vechimea creştinismului în părţile Transilvaniei, este aceea care s-a făcut la Prejmer, în 1969—1971, cu ocazia restaurării bisericii din cetate, considerată ca zidită de teutoni, deci catolică, trecută apoi la reformaţi şi care astăzi se găseşte la evanghelici. S-a descoperit anume, că cea mai veche temelie a acestei biserici este în cruce greacă, ceea ce constituie o dovadă că, la început, ea a fost un locaş de cult bizantin pentru autohtoni, preluat apoi de migratori şi în sfîrşit reconstruit şi redat cavalerilor cistercieni, prin diploma lui Bela IV, la 1241 (B.O.R., 5—6/1975).

În fine, o altă descoperire arheologică în legătură cu existenţa unei vieţi bisericeşti intense în Transilvania, o aflăm în articolul D-lui Vasile Drăguţ, intitulat: „O valoroasă descoperire arheologică", publicat în ziarul „Scînteia" (nr. 10234, prima ediţie) din 27.VII.1975, p. 2, din care citäm:

„De curînd, în cadrul planului de activitate al Direcţiei Patrimoniului Cultural Naţional, au început lucrările preliminare de cercetare arheologică şi de arhitectură a mai multor monumente medievale româneşti din jud. Hunedoara, între care şi acela din satul Streisîngeorgiu. Cercetările de aici, efectuate de către arheologul Dr. Radu Popa şi de arhitectul Şerban Popescu-Dolj, au furnizat încă din prima etapă rezultate deosebit de valoroase, în măsură să deschidă noi perspective asupra istoriei medievale a poporului nostru.

Studiat pentru prima oară de Nicolae Iorga, acest monument era cunoscut ca fiind o ctitorie a cnezilor locului, datînd din anul 1408. Cu prilejul săpăturilor arheologice din acest an, s-a stabilit că, în realitate, monumentul exista ca locaş de curte încă din secolul al XII-lea. Datarea este asigurată de materialele găsite în interiorul monumentului şi în mormintele vechi dezvelite: monede, podoabe, ceramică.

Datarea se verifică, de asemenea, prin descoperirea în interior sub stratul de tencuială aşternut în secolul al XVIII-lea, a unei pisanii zugrăvite în limba slavonă, care indică anii 1313—1314. Deşi limba inscripţiei pictate este vechea slavonă, anumite particularităţi vădesc că autorul ei a fost român. Alături de această pisanie, au fost parţial dezvelite porţiuni din pictura murală de la 1313, care este de o valoare artistică excepţională. Totodată, trebuie relevat faptul că pisania şi pictura murală din 1313—1314 se află, la rîndul lor, deasupra unui strat şi mai vechi de zugrăveală.

Concluziile certe ale primei etape de cercetări de la Streisîngeorgiu sînt următoarele:

Monumentul are, în momentul de faţă, calitatea de cea mai veche clădire românească păstrată integral, coborînd cu circa două secole datările cunoscute în legătură cu alte edificii"...

„Stratul al doilea de pictură de la Streisîngeorgiu este cu circa o jumătate de secol mai vechi decît decorul zugrăvit al bisericii Domneşti din Curtea de Argeş, considerat pînă acum ca fiind cea mai veche pictură românească de factură bizantină, din ţară. *Primul strat de pictură de la Streisîngeorgiu este fără îndoială mai vechi decît tot ce s-a păstrat şi se cunoaşte în momentul de faţă în monumentele medievale din Transilvania sau din întreaga ţară.*

Pisania din 1313 este *cel mai vechi document medieval românesc de limbă slavonă păstrat în ţară*, cu datare certă, după inscripţiile din ansam-

(Continuare în pag. 4)

Cibinium '75

Ediţia a VIII-a a festivalului Cibinium a avut loc anul acesta între 5—12 octombrie, serbările desfăşurîndu-se în municipiul Sibiu, cît şi în unele centre mai importante ale judeţului, ca: Mediaş, Agnita, Dumbrăveni, Ocna Sibiului, Cisnădie şi în alte localităţi.

De la început menţionăm că festivalul a fost axat pe muzică — cultă şi populară.

În prima zi, Duminică, 5 octombrie 1975, în pieţele şi parcurile Sibiului au avut loc concerte de fanfară în aer liber, date de formaţiile din împrejurimi, deschiderea tîrgului — concurs al olarilor în Piaţa 6 Martie, în colaborare cu UCECOM—Bucureşti. Apoi spectacolele la Casa de cultură a sindicatelor, iar seara, la Teatrul de Stat, concert simfonic susţinut de orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat Sibiu. În program: Gh. Şoima — „Odă în memoria lui Gheorghe Lazăr", Mozart etc. — solist Dan Grigorie din Bucureşti. Specificăm că, în deschiderea concertului, solista sibiană Veronica Gîrbu de la Opera română din Bucureşti a cîntat 7 liduri de G. Enescu. Concertul a fost dirijat de artistul emerit Henry Selbing.

Pe parcurs, între altele, s-au remarcat concertele de muzică corală de cameră, la Casa sindicatelor şi în sala baroc a Muzeului Brukenthal.

O manifestare deosebită s-a desfăşurat în sala baroc de la Muzeul Brukenthal, unde a avut loc prezentarea noii familii de instrumente muzicale, viodele, inventate de prof. univ. Ion Delu, încă pe cînd era profesor de muzică la liceul sibian „Gheorghe Lazăr". Inventatorul a ţinut o expunere explicativă a acestor instrumente, însoţită de exemplificări susţinute de o formaţie a Filarmonicii sibiene. Această invenţie românească este brevetată şi în alte state, ca: Franţa, Anglia, Austria, U.R.S.S. ş. a.

De asemenea, s-a bucurat de un deosebit succes recitalul de orgă susţinut de Ilse Maria Reich în biserica evanghelică. Apoi spectacolul folcloric: „Înfrăţiţi în cînt şi joc", prezentat de formaţii artistice de amatori din jur; simpozionul: „Probleme actuale ale culegerii şi valorificării folclorului muzical", la care au prezentat expuneri: Florica Comişel, Vasile Dinu, Horia Stanca şi alţi oaspeţi, iar din Sibiu: Cornel Irimie, Gheorghe Pavelescu, Karl Fisi, Nicolae Suciu şi Gheorghe Şoima, care a vorbit despre: „Un filon folcloric mai puţin cunoscut: Gura Rîului."

Momente de înaltă preţuire au provocat cîntecele patriotice — program executat la Casa de cultură a sindicatelor, cu participarea corurilor mai importante din oraş şi judeţ, între care corul sindicatului învăţămînt, dirijat de Vicenţiu Fîntînă, care a executat: „Cîntec sportivilor Patriei" de Gh. Şoima, corul Agnita: „La războiul de ţesut", corul din Gura Rîului: „Te salut pămînt strămoşesc" etc.

În sala baroc a Muzeului Brukenthal a mai avut loc un foarte reuşit concert de cameră, cu concursul cvartetului de coarde „Academica" de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu"—Bucureşti, laureat al concursurilor internaţionale din Belgia (1972) şi R.F.G. (1973), iar în sala studio a Casei de cultură a sindicatelor, simpozionul: „Coordonate-tendinţe în muzica românească contemporană"; „Promovarea cîntecului de masă şi patriotic", la care au participat cu expuneri: Dr. Vasile Tomescu, Wilhelm Berger, Anatol Vieru, Henry Selbing, Gheorghe Şoima şi alţii.

Cibinium '75 a însemnat deci o nouă contribuţie la cultivarea simţămintelor care înalţă pe om, la cultivarea dragostei faţă de plaiurile noastre străbune.

T.

Aducem la cunoştinţa cititorilor noştri că abonamentele pe anul 1976 se achită pînă la 31 decembrie 1975, cel mai tîrziu.

Abonamentele neachitate în timp util se sistează.

Pomenirea mitropolitului Nicolae Bălan

La praznicul Schimbării la Faţă (6 august) din anul 1955 — după ce a participat la Sf. Liturghie — a adormit întru Domnul marele mitropolit al Ardealului, Dr. Nicolae Bălan. Avea vîrsta de 72 ani, 50 de ani de slujire bisericească şi 35 de ani de cînd fusese aşezat cu bucurie şi îndreptăţite speranţe la cîrma Bisericii ortodoxe române din Transilvania.

Au trecut două decenii de atunci. Amintirea lui e vie şi înconjurată de cel mai mare respect datorat unui vlădică de talie excepţională. Faptele lui, înfăptuirile bisericeşti şi patriotice care-i împodobesc laborioasa arhipăstorire au fost la nivelul personalităţii sale puternice şi la altitudinea exigenţelor vremii în care a trăit şi s-a manifestat. Profesor de teologie cu mare influenţă asupra generaţiei sale înainte de primul război mondial, participant de seamă la actul Unirii Transilvaniei cu România, mitropolit foarte activ în perioada dintre cele două conflagraţii mondiale, ultimul deceniu din viaţă şi l-a dedicat sprijinirii loiale a aşezării celei noi — statale şi sociale — pe care şi-a dat-o în deplină libertate poporul nostru eliberat de stări străine umilitoare şi păgubitoare.

Neuitată rămîne participarea sa activă la unificarea legislaţiei bisericeşti din România întregită şi la înfăptuirea actului unificării noastre bisericeşti din octombrie 1948. Hotărîtă a fost — prin fermitatea şi luciditatea ei — poziţia mitropolitului Nicolae Bălan faţă de arbitrajul fascist din toamna anului 1940. (Să se vadă în acest sens, din noua istoriografie românească, socialistă: revista „Magazin istoric", anul IX, nr. 8/101, august, 1975, p .20, precum şi cartea — de mai mulţi autori — intitulată „Rezistenţa antifascistă în partea de Nord a Transilvaniei", Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974, p. 177).

Cald şi meritat elogiu a adus personalităţii marelui ierarh ortodox ardelean Prea Fericitul Părinte Patriarh *Justinian.* În cuvîntarea rostită la înmormîntare, P. F. Sa a spus între altele:

„Mitropolitul Nicolae Bălan a fost, într-adevăr, o personalitate de culme în istoria contemporană a Bisericii şi a Patriei noastre. Curat în viaţa sa, cinstit în toată activitatea sa de apostol naţional şi bisericesc, urmărind cu încredere şi dîrzenie idealul său făurit din nevoile şi năzuinţele poporului transilvănean, el a mers drept, hotărît, fanatic, aşa cum fac numai firile alese, caracterele sincere, convingerile adînci.

În cei 50 de ani de lucrare neistovită în ogorul Bisericii, el a avut mari contribuţii în toate domeniile vieţii ortodoxe din Transilvania şi din toată ţara, prin cultura lui, prin geniul său organizatoric, prin însufleţirea caldă pe care o punea în proiectele şi în faptele sale, prin puterea sa de pătrundere şi de dezlegare a situaţiilor celor mai complicate, prin tactul său imperturbabil în orice împrejurare, prin optimismul său robust, prin dragostea sa arzătorae faţă de Dumnezeu, de oameni, de Biserică şi de Ţară, prin dăruirea sa fără rezervă pentru binele tuturor . . .

Mitropolitul Nicolae era un om de înaltă cultură, aşa cum o dovedesc cele peste o mie de studii şi articole scrise de dînsul şi nenumăratele cuvîntări, perle de artă oratorică şi de gîndire bisericească. Cugetarea sa adîncă, precisă şi bine închegată e o podoabă a Teologiei româneşti şi îndreptar pentru noi toţi. Cuvîntul său calm, măsurat, bine gîndit, curgea limpede, cald şi învăluitor din mintea sa de aur. Cînd mitropolitul Nicolae ridica glasul său o făcea nu pentru a-şi scoate în evidenţă meritele proprii, ci pentru a apăra o cauză dreaptă, a sublinia un principiu înalt, a spulbera o intrigă sau o insinuare. Smerenia şi frumuseţea duhovnicească a personalităţii sale sînt prea bine cunoscute tuturor . . .

Mitropolitul Nicolae Bălan a fost un mare ierarh, un mare cărturar, un mare conducător de Biserică, un mare patriot şi clar-văzător, un mare părinte duhovnicesc, un mare sfătuitor şi un mare prieten. El a fost un pom încărcat cu minunate roade, o „Gură de Rai" a vieţii noastre preoţeşti şi româneşti, o podoabă scumpă a Bisericii şi a Ţării . . ." (În rev. „Biserica Ortodoxă Română", nr. 9, sept., 1955).

*

În Catedrala mitropolitană din Sibiu, la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sîmbăta de Sus, la Schitul Păltiniş, în biserici din Arhiepiscopie, împlinirea a 20 de ani de la încetarea din viaţă a mitropolitului Nicolae Bălan a prilejuit săvîrşirea de parastase, împreunate cu cuvîntări evocatoare ale vieţii şi vredniciilor sale. Viaţa i-a fost laborioasă; vredniciile — numeroase şi cu prestanţă.

Dumnezeu să-l odihnească întru sfinţii Săi!

R.

Alba Iulia 2000

(Urmare din pag. 3)

blul rupestru de la Murfatlar şi inscripţia din anul 947 de la Mircea Vodă, acestea fiind în Dobrogea.

Pisania amintită coboară cu peste un secol prima atestare a unui nume de artist de pe teritoriul ţării şi cu aproape un secol şi jumătate data celei mai vechi opere de artă româneşti semnate.

Rezultatele cercetărilor de la Streisîngeorgiu pun la dispoziţia istoriografiei o documentaţie de excepţională valoare pentru reconstituirea istoriei şi a civilizaţiei românilor transilvăneni la începuturile evului mediu."

*

Descoperirile arheologice de mai sus, coroborate cu cele care s-au făcut pînă acum la Niculiţel, unde s-au găsit, într-o criptă, osemintele primilor martiri de prin părţile acestea, probabil din sec. II—III (vezi „Mitropolia Olteniei", nr. 3—4/1972, p. 278); la Basarabi, unde s-au găsit mai multe bisericuţe săpate într-un deal de calcar, datînd din jurul anului 992 (vezi I. Barnea, V. Bilciurescu, *Şantierul Basarabi, reg. Constanţa,* în „Materiale şi Cercetări Arheologice", vol. VI, Bucureşti, 1959, p. 541—543; 561; la Ţiglina—Galaţi, unde s-a găsit o criptă funerară cu moaşte de-ale martirilor, probabil din sec. II—III (vezi „B.O.R.", nr. 11—12/1971, p. 1347) şi la biserica Sf. Nicolae din Braşov, unde sub actualul altar s-au descoperit urmele unei biserici de lemn din sec. XI—XII, precum şi descoperirile ce vor mai avea loc în viitor, nădăjduim că vor aduce mărturii din ce în ce mai multe în legătură cu viaţa religioasă a poporului nostru, pînă către începuturile lui, dovedindu-se şi prin aceasta continuitatea şi unitatea poporului român, precum şi vechimea credinţei lui creştine de origine răsăriteană.

*

Revenind, după această scurtă expunere suplimentară, la volumul *„Alba Iulia 2000"*, ţinem să arătăm că Biserica noastră strămoşească, la tot pasul — în trecutul nostru mai îndepărtat sau mai apropiat — s-a străduit pentru mai binele poporului, s-a bucurat cu o deosebită satisfacţie de festivităţile care au avut loc la Alba Iulia în ziua de 28 mai 1975, considerîndu-le ca o piatră de temelie la statornicirea gloriei nepieritoare a poporului român, în lupta lui hotărîtă pentru afirmare românească, de-a lungul unui trecut atît de zbuciumat. În acelaşi timp Biserica noastră este gata să sprijine orice acţiune menită să ducă la cunoaşterea cît mai desăvîrşită a trecutului nostru istoric şi, conştientă de rosturile ei în mijlocul poporului nostru, în trecutul lui de zbucium şi de luptă, îşi manifestă astăzi, în chip sincer, toată satisfacţia ei că „la plinirea vremii" tot acest trecut de zbucium s-a încununat cu epoca de libertate şi de demnitate naţională, pe care o trăim în prezent, cu noi şi rodnice nădejdi pentru viitor.

† EMILIAN RĂŞINĂREANUL
Episcop-vicar

Datini şi obiceiuri româneşti străvechi

LUNA NOIEMBRIE

A unsprezecea lună a anului la romani era a noua (novem). Poporul nostru a numit-o brumar, brumar-mare — luna brumelor groase — şi pe alocuri promorar sau vinicer, luna vinurilor care fierb. Principalele sărbători ale lunii sînt: la 8 noiembrie Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil, iar la 21 noiembrie Intrarea în biserică a Maicii Domnului. Se mai cinsteau în popor şi zilele de 14 noiembrie Sf. Apostol Filip, de 25 noiembrie Sf. Martiră Ecaterina şi în special de 30 noiembrie Sf. Apostol Andrei Întîi Chematul.

Numită în popor Hranghel, Arhanghel sau simplu Sîn-Mihai, ziua de 8 noiembrie nu cunoştea datini deosebite. Se făceau slujbe şi pomeni pentru sufletele morţilor — pe alocuri în ajunul zilei — toate purtînd numele de Hranghel. La biserică fiecare creştin aprindea o lumînare în timpul Sf. Liturghii cu credinţa că aceasta „îi va lumina şi pe cealaltă lume". Uneori puteau fi văzuţi credincioşi cu cîte două sau trei lumînări. Însemna că în familia respectivă cineva a murit de moarte năpraznică şi n-a putut avea lumînare la căpătîi sau în mîini. Prin aceasta căpăta „lumina de veci". Un obicei ţinut cu sfinţenie, mai ales în satele pastorale din Transilvania, era cel al vizitei finilor — cu toată familia — la naşi, ducîndu-le diferite daruri: colăcel, burduşel cu brînză, furcă sau fuse frumos lucrate etc. Asupra vechiului caracter instituţional al relaţiei fini-naşi vom reveni cu alt prilej, ţinînd seamă de semnificaţia acestor datini. La sfîrşitul vizitei fiecare membru al familiei finului primea la rîndu-i daruri de la naşi. Fără îndoială că obiceiul îşi are originea într-o serie de legende create de imaginaţia populară în jurul următorului motiv: Pe vremea cînd Arhanghelul Mihail umbla pe pămînt ar fi botezat copilul unui biet om, dîndu-i puteri deosebite. Alte multe legende au fost create în legătură cu credinţa că sub mîna arhanghelilor e viaţa şi moartea tuturor vietăţilor pămîntului, că ei stau la căpătîiul muribunzilor spre a le ridica sufletele.

O cinstire dispărută de cîteva decenii este cea a Ap. Filip din 14 noiembrie. Nu se ţinea o singură zi, ci mai multe, pe alocuri şapte, adică pînă la 21 noiembrie, numindu-se astfel Filipii. Era ţinută numai de femei începînd cu ziua în care se măritau. Este interesant de remarcat că dacă nevasta se muta în casa soţului trebuia să adopte Filipii soacrei — atît ca număr, cît şi ca zile — iar dacă rămînea în casa părintească pe cei ai mamei. Filipii erau consideraţi apărători ai casei şi ai familiei, aproape la fel ca larii la romani. Cinstirea consta doar din reţinerea de la cîteva munci gospodăreşti, oricare altele putîndu-se face fără nici o opreliştе. Întrucît în această zi începe Postul Crăciunului, este probabil că reţinerile să aibă o legătură şi cu acest fapt, lăsînd femeii timp pentru a pregăti cocăturile şi masa ultimei zile din „dulce". O datină majoră în viaţa obştească a satelor noastre debuta în această zi: şezătorile. Cunoscute şi ca „şezători de furcă", ele nu mai au ca scop principal claca, ci întîlnirea. Vecinătatea se strîngea seara cînd la unul, cînd la altul pe alocuri se strînge şi astăzi cu un triplu scop: De a-şi transmite reciproc noutăţile satului, de a se cunoaşte tinerii — erau acum prezenţi în sat şi tineri ciobani care voiau să se însoare — şi de a se distra. Munca rămînea simplu pretext, cu toate că era spornică. Se povesteau vrute şi nevrute, dar numai lucruri vesele, se spuneau ghicitori, se mîncau scoverzile gazdei, se glumea, se cînta şi cînd era prezent şi unul cu fluierul şi se juca. Jocul era necesar ca să-l poată învăţa tinerii ciobani plecaţi cu anii din sat.

La 21 noiembrie — Intrarea în biserică a Maicii Domnului sau Ovidenia cum îi spuneau mai demult — erau de asemenea unele practici, uzanţe sau credinţe, nu însă datini sau obiceiuri deosebite. Se credea pe alocuri că sărbătoarea se ţine pentru ochi, pentru vedere. De aceea se sfinţea la biserică un caier sau un fuior, cu care membri familiei se ştergeau la ochi în această zi. Pentru „lumina ochilor" se dăruiau lumînări aprinse şi colăcel. În alte părţi se credea că dăruirea lumînărilor aprinse asigură „lumina de veci". Tot în această zi se făceau slujbe pentru copiii morţi şi pentru sănătatea celor vii. Cei care nu aveau copii şi-i doreau, credeau că rugăciunile înălţate în această zi sînt cele mai primite.

În vechile credinţe ale poporului nostru, ca şi ale altor popoare, nici o noapte nu era mai misterioasă ca cea spre Sf. Andrei. Usturoiul de care fugeau strigoii şi ielele era principalul erou al nopţii şi aliment al zilei. Cîteva credinţe, prin naivitatea lor, ni se pare că au un anumit farmec. Dacă fata ducea la miezul nopţii o lumînare de la Paşti aprinsă, se credea că vede în apa fîntînii chipul ursitului. Dacă se puneau crenguţe de măr pentru fiecare din familie într-un vas cu apă, acela era mai norocos care o găsea înflorită la Anul Nou. Se semăna grîu în ghivece care se trimiteau la Anul Nou înverzite unor cunoscuţi drept felicitare. Se mai credea că în noaptea Sf. Andrei e adunarea generală a lupilor, cărora sfîntul le împarte raţia de pradă. La Răşinari, unde este mormîntul marelui mitropolit Andreiu Şaguna, ziua de 30 noiembrie era sărbătoare mare.

În chip special pomenirea ierarhului se face astăzi la Centrul arhiepiscopesc Sibiu, cu participarea studenţilor teologi, şi a întregului personal.

C. L. Dragu

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 123 Sibiu, 1 decembrie 1975 Nr. 45—46

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

1 DECEMBRIE 1918-1975

An de an poporul român sărbătoreşte cu însufleţire, la 1 decembrie, aniversarea unirii Transilvaniei cu Patria-mamă, eveniment de o importanţă deosebită în istoria şi în viaţa noastră naţională şi cea de stat.

Acest eveniment a marcat încheierea şi desăvîrşirea procesului de formare a statului naţional unitar român; s-a înfăptuit previziunea marelui Bălcescu care scria: „Cred că va veni ziua fericită, ziua izbîndirii... atunci toţi românii vor fi una şi liberi şi fraţi" ...

Această năzuinţă a făuririi unui stat naţional unitar era „aspiraţia seculară a poporului român", era „necesitatea logică a dezvoltării societăţii româneşti", „era o cauză înălţătoare pentru care au luptat nenumărate generaţii de înaintaşi" — preciza într-o cuvîntare Preşedintele Republicii Socialiste România, Dl. Nicolae Ceauşescu.

Într-adevăr, de-a lungul istoriei sale zbuciumate, poporul român a avut neîncetat conştiinţa unităţii de neam, de limbă, de cultură şi de credinţă.

Unitatea poporului român a dăinuit în tot timpul istoriei sale. Zămislit pe pămîntul Daciei din două popoare viteze şi cu calităţi deosebite, dacii şi romanii, poporul român a rămas şi a trăit necontenit pe aceste meleaguri apărînd cu vitejie roadele muncii sale şi păstrînd cu sfinţenie rînduielile strămoşeşti.

Carpaţii n-au fost niciodată un zid despărţitor între români. Dimpotrivă, ei erau ca o imensă coloană vertebrală şi un puternic zid ocrotitor în timpuri de răstrişte pentru poporul de pe ambele lor versante. De Carpaţi este legată capodopera creaţiei populare româneşti Mioriţa, în care, între alte idei, apare şi simbolul unităţii poporului român în întîlnirea ciobanilor din Moldova şi Transilvania. De Carpaţi sînt legate şi manifestările folclorice străvechi ale „nedeilor", la care se adunau românii din cele trei provincii.

De o parte şi de alta a Carpaţilor se găsesc adăpostite mănăstiri, străvechi monumente istorice, în care se osteneau călugării de pe toate meleagurile româneşti, contribuind, prin manuscrisele, miniaturile, picturile şi alte creaţii de artă, la întărirea unităţii spirituale a poporului român.

De o parte şi de alta a Carpaţilor, majoritatea bisericilor aveau hramul Sf. Treime, care, în concepţia slujitorilor bisericeşti şi a credincioşilor, simboliza unitatea dintre cele trei ţări româneşti, ca şi unitatea dintre mitropoliile şi episcopiile din cele trei „Ţări" româneşti, care întreţineau legături permanente între ele, atît din punct de vedere canonic cît şi sub raportul schimbului de cărţi şi obiecte de cult.

Învăţatul Filip Moldoveanu tipărea în secolul al XVI-lea la Sibiu cărţi pentru toţi românii, iar unele dintre acestea aveau pe ele şi stema Moldovei.

Mai tîrziu, la 1640—41 s-a tipărit la Govora Pravila Mică în două ediţii, una pentru Ţara Românească, iar alta pentru Transilvania, la cererea mitropolitului Ghenadie al Bălgradului.

Multe cărţi bisericeşti tipărite la Rîmnic, Tîrgovişte, Bucureşti, Buzău, Iaşi, Neamţ etc., au fost aduse mereu pe meleagurile Transilvaniei de călugări, de ciobani, de nenumăraţi „badea Cîrţan", care pe cărările şi trecătorile tainice ale Carpaţilor duceau şi aduceau cartea românească şi, în acelaşi timp, nădejdea de mai bine, hrănind şi întărind poporul cu dragostea faţă de legea strămoşească şi cu încrederea în puterea unităţii naţionale.

(Continuare în pag. 2)

Telegramă

Domnului Nicolae Ceauşescu

Preşedintele Republicii Socialiste România

Cu prilejul sărbătoririi a 90 de ani de la declararea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române şi a 50 de ani de la ridicarea sa la rangul de patriarhie, la care am fost onoraţi de prezenţa conducătorilor cultelor din ţară noastră, de întîistătători şi ierarhi ai Bisericilor ortodoxe surori, de delegaţi ai unor Biserici şi organizaţii religioase creştine, noi, membrii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întruniţi în şedinţă festivă, exprimăm Domniei Voastre, iubit conducător al poporului român, sentimente de înaltă stimă, respectuoase omagii şi profund devotament.

Aceste mari evenimente bisericeşti au urmat firesc actelor istorice de cucerire a independenţei de stat a României în 1877 şi a desăvîrşirii statului naţional unitar român de la 1 decembrie 1918.

În numele clerului şi credincioşilor Bisericii noastre vă adresăm adînca noastră satisfacţie şi recunoştinţă pentru larga înţelegere şi binevoitorul sprijin pe care conducerea statului nostru le-a arătat prin aprobarea, cu prilejul aniversărilor de astăzi, a ridicării episcopiei Dunării de Jos la rangul de arhiepiscopie cu titlul de Arhiepiscopia Tomisului şi Dunării de Jos, precum şi a refacerii vechii eparhii ortodoxe de Alba Iulia, fosta mitropolie consolidată de Mihai Viteazul, cu un trecut important în viaţa ţării şi a Bisericii noastre.

Vă asigurăm, mult stimate Domnule Preşedinte, că noi toţi, ierarhii, preoţii şi credincioşii Bisericii Ortodoxe Române, nu vom înceta să ne identificăm cu năzuinţele poporului român şi să sprijinim străduinţele sale pentru zidirea României noi mereu mai prospere şi pentru apărarea suveranităţii şi independenţei sale.

Din toată inima urăm Domniei Voastre ani mulţi de viaţă în sănătate deplină şi putere de muncă pentru încununarea cu noi izbînzi a eforturilor ce depuneţi în scopul întăririi patriei noastre, fericirii poporului român şi sprijinirii păcii şi înfrăţirii între toate popoarele.

Preşedintele Sfîntului Sinod
JUSTINIAN
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Festivităţile semicentenarului Patriarhiei Române şi împlinirii a 90 ani de la recunoaşterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române

Între 1—4 noiembrie 1975, Biserica Ortodoxă Română a sărbătorit importante evenimente şi anume: Semicentenarul Patriarhiei Române (1925—1975) şi împlinirea a 90 de ani de la recunoaşterea autocefaliei Bisericii noastre (1885—1975). Amintim faptul că în 1885, după ce ţara noastră îşi dobîndise independenţa la 9 mai 1877, patriarhul ecumenic Ioachim al IV-lea şi Sinodul Patriarhiei Ecumenice au emis Tomosul de autocefalie al Bisericii Ortodoxe Române, prin care aceasta „se recunoştea neatîrnată şi autocefală", administrîndu-se de propriul şi Sfîntul său Sinod şi „nerecunoscînd în propria sa administraţie internă nici o altă autoritate bisericească, fără numai pe capul Bisericii celei una, sobornicească şi apostolească, pe Mîntuitorul Dumnezeu-omul" ... (*Act sinodal de aniversare*). Ca urmare firească a autocefaliei a fost şi ridicarea Bisericii noastre la rangul de Patriarhie, înfăptuită după actul istoric din 1 decembrie 1918 — desăvîrşirea statului naţional unitar român. În şedinţa din 4 februarie 1925, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărît „înfiinţarea în Ţara Românească, pentru Biserica Ortodoxă autocefală Română, demnităţii de Patriarh" şi ridicarea mitropolitului Ţării Româneşti, dr. Miron Cristea, la rangul de patriarh. Patriarhul Ecumenic Vasile, la 30 iulie 1925, a emis Tomosul respectiv, citit în catedrala patriarhală din Bucureşti la 27 septembrie 1925, unde, la 1 noiembrie 1925, a avut loc instalarea primului patriarh al Bisericii noastre.

Întrucît în acest an s-au împlinit 1650 ani de la Sinodul I ecumenic (Niceea 325), la care a participat şi episcopul de Tomis (Constanţa), Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în şedinţa din 16 octombrie 1975, a hotărît reînfiinţarea Arhiepiscopiei Tomisului prin ridicarea Episcopiei Dunării de Jos la rang de arhiepiscopie, cu titulatura: „Arhiepiscopia Tomisului şi Dunării de Jos", cu reşedinţa pentru arhiepiscop la Galaţi şi pentru nou înfiinţatul post de Episcop-vicar la Constanţa.

P. S. Episcop Dr. Antim Nica al Dunării de Jos a fost ridicat la rang de Arhiepiscop, iar P. Cuv. arhim. Epifanie Norocel, starețul Mănăstirii Neamţ, a fost ales Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos şi ridicat la treapta de arhiereu, cu titlul „Tomitanul".

De asemenea, tot în acest an Biserica noastră şi poporul român au sărbătorit 375 ani de la unirea celor trei ţări româneşti, înfăptuită în 1600 de Mihai Viteazul şi 2000 ani de atestare documentară a oraşului Alba Iulia (vechiul Apulum), care a fost capitală a Transilvaniei şi focar de cultură şi unitate, reşedinţă mitropolitană unde, în a doua jumătate a sec. XVI, şi-a avut sediul „Mitropolia Ortodoxă a Ţării Ardealului".

Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, tot în şedinţa din 16 octombrie, a hotărît reînfiinţarea Episcopiei de Alba Iulia, cu reşedinţa în acest oraş şi în dependenţă canonică de Mitropolia Ardealului.

Aceste patru evenimente importante bisericeşti au fost sărbătorite cu un fast deosebit, prin grija Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian şi a Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Cu acest prilej a fost trimisă o telegramă omagială Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste România.

La festivităţile care au avut loc la Bucureşti au luat parte membrii Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, inclusiv cei aflaţi peste hotare, apoi invitaţi străini, reprezentînd: Patriarhia Ecumenică, Patriarhia Alexandriei, Patriarhia Antiohiei, Patriarhia Ierusalimului, Biserica Ortodoxă Rusă

(Continuare în pag. 3)

1 Decembrie 1918—1975

(Urmare din pag. 1)

Această unitate s-a înfăptuit pentru scurt timp, sub Mihai Viteazul (1600—1601) care, prin eroismul, înțelepciunea și maturitatea unei conștiințe politice statale, a unit țările românești într-un singur stat, devenind domn al Țării Românești, Moldovei și Transilvaniei.

Biserica a fost, în tot cursul istoriei, alături de popor. Ea a sprijinit această luptă, prin faptul că era unul dintre factorii unității. Toate slujbele se săvîrșeau în limba română. Toți românii erau fii ai aceleiași Biserici, cu aceeași lege strămoșească. Biserica sprijinea cultura poporului și lupta acestuia pentru libertate.

La răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan, la revoluția din 1848, în toate țările române, iau parte și clericii alături de popor.

Ca rezultat al luptei poporului, se înfăptuiește unirea Principatelor din anul 1859, un act istoric de o importanță uriașă în procesul de formare a statului român. Și acestui act i s-a alăturat Biserica cu tot sprijinul său.

Ca urmare a destrămării imperiului habsburgic, la sfîrșitul primului război mondial, s-a intensificat și mai mult lupta poporului român pentru unirea Transilvaniei cu România.

O puternică emigrație românească, sub îndrumarea unui Consiliu Național, cu centrul la Paris, era formată din reprezentanți ai tuturor provinciilor românești, simbolizînd apropierea desăvîrșirii unirii statale.

Biserica sprijinea și ea, cu toată puterea, avîntul popular pentru realizarea Unirii.

Prin dorința unanimă a poporului a fost convocată Marea Adunare populară la Alba Iulia, pe Cîmpul lui Horia, la 1 decembrie 1918, la care au luat parte 1228 de deputați din toate județele Transilvaniei, între ei fiind și clerici și peste 100.000 de oameni veniți aproape din toate satele transilvănene.

Adunarea a proclamat solemn „unirea Transilvaniei cu Patria-Mamă și a tuturor românilor într-un singur stat național liber". Proclamația mai prevedea libertăți democratice ca: libertatea religioasă pentru toate cultele, libertatea presei, respectarea drepturilor naționalităților conlocuitoare, reforma agrară, vot universal, asigurarea dreptului la muncă ș. a., hotărîri care dovedesc o maturitate politică progresistă și umanitară.

Proclamarea unirii a pecetluit un drept național de primă importanță din viața poporului: făurirea unității de stat. După cum glăsuiește un document elaborat în 1968 de Conducerea Patriei noastre: „Unirea Transilvaniei cu România, piatră de hotar în istoria poporului nostru, a creat cadrul statal al dezvoltării României moderne, a avut o înrîurire pozitivă asupra întregii evoluții economice, politice și sociale a țării noastre."

Poporul — forța care făurește istoria — este cel ce a luptat și a înfăptuit și unirea din 1918. În acest sens, sînt demne de amintit cuvintele Președintelui Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceaușescu: „Nimeni, în afară de popor, nu poate pretinde că a înfăptuit unirea. Analiza desfășurării evenimentelor demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unei înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința secular a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași" ...

Evocarea evenimentelor unui trecut glorios are puterea de a lumina și întări forțele prezentului, conturînd într-o anumită măsură și perspectivele viitorului.

T.

Despre Arhiepiscopia Tomisului

La 16 octombrie 1975, Sfîntul Sinod al Patriarhiei Române a hotărît „reînființarea Arhiepiscopiei Tomisului", de la Constanța, ca o reînnodare a adevărului istoric vechi, că în acea parte a țării, în marea cetate dobrogeană, din străvechi timpuri ale Creștinismului la geto-dacii, care se romanizau, existase un centru episcopal la Tomis.

Creștinismul a pătruns în acea regiune a Sciției Minor, numită apoi în sec. XIV Dobrogea, prin însuși Sf. Apostol Andrei, fratele Sf. Apostol Petru, deci după a doua jumătate a secolului I după Hristos, după cum mărturisea istoricul bisericesc Eusebiu din Cesareea, biograful împăratului Constantin cel Mare, care se întitula și „restitutor Daciarum".

Despre bogăția acestui Creștinism ortodox din Sciția Mică-dobrogeană stau mărturii aproape 70 de inscripții creștine din secolele IV pînă VI, în limba latină și greacă; proveneau mai ales de la Tomis și apoi de la Callatis (Mangalia), Histria (la vest de Lacul Razelm), Axiopolis (Cerna Vodă), Tropaeum Traiani (Adamclisi), apoi la Nord, de la Dinogeția și Garvăn, din fața Galațiului. Din aceeași vreme datează și ruinele de azi ale bisericilor de altă dată, descoperite pînă acum în număr de peste 30, de la Tomis, Tropaeum Traiani, Histria, Troesmis (Iglița), Axiopolis, Arganum (Dolojman), Noviodunum (Isaccea), Callatis, Enisala (la vest de lacul Razelm) și altele.

Avînd legături cu Răsăritul creștin al „latinității orientale", și mai tîrziu numită „latinitatea bizantină", pe baza activității aceluiași Sf. Apostol Andrei și ca ctitor al Bisericii din Bizanț (Constantinopol), a fost ridicată la Tomis, centrul principal regional administrativ, și o așezare episcopală, ca Eparhie proprie. Primul episcop cunoscut este Efrem, încununat ca martir în ziua de 7 martie 304. Numărul martirilor creștini dintre localnici, din acea vreme, este însemnat, ca dovadă despre puterea creștinismului printre localnicii romanizați.

După Efrem a urmat un șir neîntrerupt de vlădici tomitani, din care și-au dobîndit renume un Vetranion, pe la anul 369, apoi Gherontie, care a participat la sinodul al II-lea ecumenic de la Constantinopol, din anul 381; apoi Teotim I, care a luat apărarea Sf. Ioan Gură de Aur, arhiepiscop al Constantinopolului, la sinoadele din acea cetate, din anii 400 și 403, alături de Sf. Ioan Cassian, alt dobrogean ajuns mare teolog în Apus mai tîrziu; episcopul Timotei a participat la sinodul al III-lea ecumenic de la Efes, din anul 431; episcopul Alexandru a fost prezent la sinodul „ortodoxiei" de la Chalcedon, al IV-lea ecumenic, din 451, și ulterior episcopul Paternus a fost la Constantinopol, în anul 520, la un sinod local, fiind acum numit „mitropolit al provinciei Sciția", fapt care dovedește că a avut în jurisdicția sa și unii episcopi sufragani. Ultimul vlădică al Tomisului, pomenit documentar, Valentinian, teolog învățat, alături de dobrogeanul Dionisie cel Mic (Exiguus) care la Roma a inaugurat „era creștină" pe la anul 540, era amintit în actele sinodului al V-lea ecumenic de la Constantinopol, din anul 553. Mai sînt pomeniți, în liste episcopale, încă și alți episcopi sau arhiepiscopi de Tomis, pentru anii 650 și 821, dar numele lor nu este indicat. Din același secol, al IX-lea, mai datează și așezarea mănăstirească săpată în muntele de calcar de la Basarabi-Murfatlar, la răsărit de Medgidia, ca dovadă că și pe această linie monahicească Ortodoxia era prezentă în acea regiune.

Migrația popoarelor a provocat și în această regiune tulburarea vieții sociale și creștine a localnicilor, migratorii nefiind de aceeași religie, deci arătîndu-și intoleranța față de locașurile de închinare ortodoxe. Localnicii aparțineau deja, în sec. al IX-lea, comunității românești din „cultura Bucov-Dridu", care cuprindea toate regiunile carpato-dunărene, inclusiv voievodatele lui Gelu Blahul și Menumorut din nord-vestul Transilvaniei.

Revenirea stăpînirii bizantine la Dunărea de Jos, după anul 971, a condiționat și restabilirea vechii jurisdicții a Patriarhiei Ecumenice peste regiunea Sciției Mici și astfel cînd împăratul Vasile II a organizat Arhiepiscopia Ohridei, în 1018 pentru partea vestică a Balcanilor recuceriți, organizînd și eparhii pentru „valahi" (români), și pentru partea estică a regiunii, între mare și Dunăre, vechea Sciție Mică, a organizat o Mitropolie, cu îndrumarea Patriarhiei Ecumenice, pentru că este cunoscut faptul că acolo unde se instala sau se reinstala stăpînirea bizantină, venea și Patriarhia Ecumenică cu stabilirea sau restabilirea jurisdicției printr-o Mitropolie proprie.

Dar nu este cunoscută numirea acestei Mitropolii. Totuși poate fi pe drept cuvînt localizată în această Sciție Mică, pentru locuitorii numiți de Bizanț „ausoni, celți" sau altfel.

Dar condițiile istorice au devenit iar tulburi, așa că sediul mitropoliei se retrage mai în sud de Dunărea nordică și astfel își face apariția „Mitropolia sau Arhiepiscopia Vicinei" pe la 1249. Sediul ei este precizat între Tulcea și Isaccea-Măcin, poate la Niculițel. Dar nu avea episcopi sufragani. Era deci acum o Mitropolie pentru români, de la Mare pînă la Carpați și dincolo de ei spre Transilvania.

În aceste împrejurări voievodul Nicolae Alexandru Basarab a cerut Patriarhiei Ecumenice ca să-l mute cu sediul cu tot pe mitropolitul Vicinei în capitala țării, căci și așa această mitropolie își întindea jurisdicția peste aceste regiuni. În 1359 Patriarhia încuviințează această „mutare" și astfel mitropolitul Iachint s-a stabilit oficial la Curtea de Argeș. În consecință, Mitropolia „Ungrovlahiei" își întindea jurisdicția „pînă la Mare", de pe timpul voievodului Mircea cel Bătrîn, ca „Mitropolia Țării Românești", în care se includea și „țara lui Dobrotici", valahul, adică Dobrogea cu Tomisul-Constanța.

Bucuria însă fu de scurtă durată, căci venirea stăpînirii otomane peste Bulgaria și Dobrogea a stricat buna rînduială eparhială și în Dobrogea.

Abia dobîndirea independenței față de Turcia, în 1877, și dobîndirea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române în 1885, din partea Patriarhiei Ecumenice, a oferit prilejul să fie restabilită „episcopia Constanței", după constituirea statului național al României din 1918, și apoi ridicarea Mitropoliei României la rang de Patriarhie, în 1925.

De aceea actul din 16 octombrie 1975, al Sfîntului Sinod al Patriarhiei Ortodoxe Române, deodată cu reînființarea sediului vlădicesc de la Alba Iulia, prin proclamarea „Arhiepiscopiei Tomisului și a Dunării de Jos", se leagă de vechile tradiții locale, legate de Arhiepiscopia Tomisului din sec. VI, de Mitropolia Celținei și cea a Vicinei din sec. XI—XIV, ca o restituire integrală a adevărului istoric a continuității și permanenței românești pe aceste străvechi meleaguri.

Dar pentru aceasta a fost nevoie de condiții deosebite istorice, pe care acum le creează înflorirea Patriei iubite, în chipul „Republicii Socialiste România".

Prof. *M. Șesan*

Deschiderea noului an universitar 1975—1976 la Institutul Teologic din Sibiu

Ziua de 19 octombrie 1975 a marcat deschiderea festivă a unui nou an de muncă la Institutul Teologic din Sibiu. Dimineața, în Catedrala mitropolitană, a fost săvîrșită Sf. Liturghie arhierească de către P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul, înconjurat de un sobor de părinți profesori și preoți catedrali, în prezența Î. P. S. Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, și a Î. P. S. Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului. La sfîrșitul Sf. Liturghii a fost rostită rugăciunea de invocare a ajutorului lui Dumnezeu asupra profesorilor, studenților și ostenitorilor Institutului Teologic, în noul an universitar.

A urmat apoi, în Aula Institutului Teologic, în prezența Înalților Ierarhi, a profesorilor și studenților, festivitatea de deschidere. În cuvîntul său, P. C. rector I. Todoran a numit festivitatea drept o sărbătoare a tinereții, pentru că imensa majoritate a membrilor Institutului sînt reprezentanți ai generației tinere. Sîntem bucuroși și mîndri — a spus părintele rector — de tineretul întregii Românii care lucrează sub înțeleaptă îndrumare la formarea unei vieți noi fericite, care întotdeauna a avut nădejdea vremurilor de astăzi.

Urări de bine la început de nou an academic au fost adresate, în numele ramurei evanghelice Sibiu a Institutului Teologic Unic Protestant din Cluj-Napoca, de către d-l Conf. Hermann Pitters.

În cuvîntul rostit, Î. P. S. Sa Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, a subliniat faptul că o nouă activitate la Institutul Teologic din

(Continuare în pag. 4)

Festivităţile semicentenarului Patriarhiei Române şi împlinirii a 90 ani de la recunoaşterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române

(Urmare din pag. 1)

— fiind prezent însuşi Sanctitatea Sa Patriarhul Pimen al Moscovei şi al întregii Rusii — Biserica Ortodoxă Sîrbă, Biserica Ortodoxă Bulgară — fiind prezent Prea Fericitul Patriarh Maxim al Bulgariei — Biserica Ortodoxă din Cipru, Biserica Ortodoxă din Grecia, Biserica Ortodoxă din Polonia, Biserica Ortodoxă din Finlanda, apoi reprezentanţii Bisericilor Vechi-Orientale: Armeană, Coptă şi Siriană din India de Sud, reprezentanţi ai Secretariatului pentru unitatea creştinilor, al Bisericii Romano-Catolice în frunte cu Cardinalul Willebunds, ai Bisericii Vechilor Catolici, ai Bisericii Anglicane şi ai organizaţiilor internaţionale creştine: Consiliul Eumenic al Bisericilor şi Conferinţa Bisericilor Europene. Au fost prezenţi, de asemenea, reprezentanţii Bisericilor creştine şi ai cultelor religioase din R. S. România, parohii comunităţilor ortodoxe române de peste hotare şi alţi invitaţi.

P. F. Părinte Patriarh Justinian înconjurat de Înalţi Ierarhi şi alţi oaspeţi participanţi la festivităţile din noiembrie 1975

Programul festiv a început *sîmbătă, 1 noiembrie* 1975, printr-o Sf. Liturghie săvîrşită în catedrala patriarhală din Bucureşti de P. S. Episcop-vicar Roman Ialomiţeanul, împreună cu un sobor de preoţi şi diaconi. La ora 9, în prezenţa membrilor Sf. Sinod şi a oaspeţilor, P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, a săvîrşit un Te-Deum. A urmat apoi, în palatul patriarhal, şedinţa solemnă a Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prezidată de Prea Fericitul Patriarh Justinian, la care au luat parte membrii Sf. Sinod, oaspeţii de peste hotare, reprezentanţii autorităţilor de stat în frunte cu Dl. Gheorghe Nenciu, Conducătorul Departamentului Cultelor, conducătorii cultelor din ţara noastră, rectorii şi prorectorii Institutelor Teologice ale Bisericii noastre, părinţii consilieri patriarhali, reprezentanţii presei centrale bisericeşti şi alţi invitaţi.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, care a făcut o prezentare a celor patru mari evenimente bisericeşti şi a mulţumit distinşilor oaspeţi pentru participare.

Cuvîntarea festivă, în numele Sf. Sinod, a fost rostită de Î. P. S. Dr. Justin Moisescu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, care, axat pe documente istorice, a dezvoltat tema celor patru mari evenimente bisericeşti, încadrîndu-le în contextul realităţilor româneşti ale perioadelor respective.

În continuare, P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, secretarul Sf. Sinod, a dat citire Actului sinodal de aniversare, care a fost apoi semnat de către membrii Sf. Sinod şi invitaţi.

Au urmat cuvîntări de salut din partea delegaţilor diferitelor Biserici, respectînd ordinea canonică tradiţională.

Apoi a luat cuvîntul Domnul Gheorghe Nenciu, Conducătorul Departamentului Cultelor.

Cuvîntul de încheiere a fost rostit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian.

A avut loc, apoi, masa oficială oferită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian în cinstea invitaţilor. S-au rostit cuvîntări de salut din partea delegaţilor care nu au luat cuvîntul în sala sinodală.

După amiază, au avut loc prezentări individuale ale delegaţilor Bisericilor străine la Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian.

Duminică, 2 noiembrie 1975, a avut loc, în biserica Sf. Spiridon din Bucureşti, săvîrşirea Sf. Liturghii de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, Sanctitatea Sa Patriarhul Pimen al Moscovei şi al întregii Rusii, Prea Fericitul Patriarh Maxim al Bulgariei şi conducătorii delegaţiilor Bisericii Ortodoxe Surori, împreună cu preoţi şi diaconi români şi străini.

Semnificaţia celor patru evenimente bisericeşti a fost subliniată în biserică de Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei.

Au rostit apoi cuvîntări Sanctitatea Sa Patriarhul Pimen al Moscovei şi al întregii Rusii şi Prea Fericitul Patriarh Maxim al Bulgariei, care, ca şi conducătorii celorlalte delegaţii, au oferit daruri Prea Fericitului Patriarh Justinian.

A urmat o masă oficială oferită de Departamentul Cultelor la Hotelul „Athéné Palace" din Capitală, în cinstea invitaţilor la festivităţi, în timpul căreia a luat cuvîntul Î. P. S. Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, şi alţi invitaţi.

După amiază au avut loc vizite separate ale diferitelor delegaţii bisericeşti la Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian.

Luni, 3 noiembrie, Patriarhia Română a organizat pentru oaspeţii străini şi ceilalţi invitaţi o excursie cu maşinile la Curtea de Argeş. Aici s-a vizitat mai întîi biserica domnească (sec. XIV), apoi mănăstirea lui Neagoie Basarab (sec. XVI), unde oaspeţii au fost întîmpinaţi de profesorii şi elevii Seminarului de la Curtea de Argeş. Corul elevilor seminarişti, dirijat de pr. prof. V. Frangulea, după vizitarea mănăstirii, a prezentat un scurt program de imne religioase şi patriotice. P. C. pr. director I. Negruţiu a rostit o cuvîntare, la care a răspuns P. F. Părinte Patriarh Maxim al Bulgariei.

A urmat o masă oficială oferită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian în onoarea oaspeţilor, la care au participat şi reprezentanţi ai autorităţilor locale. S-au rostit toasturi. După amiază oaspeţii s-au întors la Bucureşti.

Marţi, 4 noiembrie, oaspeţii au vizitat aşezămintele centrale ale Patriarhiei Române: Tipografia Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Atelierele de la Schitul Maicilor, Mănăstirea Antim (biserica monument-istoric, Palatul Sf. Sinod, Biblioteca şi muzeul), apoi Seminarul teologic din Bucureşti, unde au admirat biserica Radu Vodă, paraclisul Seminarului, fiind salutaţi de P. C. pr. prof. I. Ionescu, directorul Seminarului. Din partea oaspeţilor a răspuns Î. P. S. Mitropolit Meliton, exarhul Patriarhiei Ecumenice pentru Europa Centrală şi Occidentală.

În după amiaza aceleiaşi zile a avut loc la Institutul teologic din Bucureşti un concert festiv, în cinstea oaspeţilor, prezentat de cele trei corale: a preoţilor, dirijată de pr. Delcea; a Institutului teologic, dirijată de lector diac. Nicu Moldoveanu, şi a Patriarhiei, dirijată de prof. N. Lungu şi pr. I. Cîrstoiu.

Între 5—8 noiembrie o serie de delegaţii străine au făcut vizite neoficiale în diferite eparhii ale Bisericii Ortodoxe Române.

Sîmbătă, 8 noiembrie, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian şi o parte din oaspeţii străini, s-au deplasat la Constanţa, pentru ceremoniile ridicării Episcopiei Dunării de Jos la rang de Arhiepiscopie cu titulatura de „Arhiepiscopia Tomisului şi a Dunării de Jos", a ridicării P. S. Episcop Dr. Antim Nica la rangul de Arhiepiscop al Tomisului şi Dunării de Jos şi a hirotoniei noului episcop-vicar, Epifanie Tomitanul.

Înalţii oaspeţi au vizitat litoralul românesc, apoi la ora 18 a avut loc în catedrala din Constanţa mărturisirea publică a credinţei de către noul ales Episcop-vicar, Epifanie Tomitanul, în faţa P. S. Episcop Dr. Vasile Coman al Oradiei, a P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, şi a părinţilor consilieri patriarhali, Constantin Pîrvu şi Dumitru Soare.

Duminică, 9 noiembrie, a avut loc Sf. Liturghie în catedrala din Constanţa, în timpul căreia P. Cuv. arhimandrit Epifanie Norocel, starețul Mănăstirii Neamţ, a fost hirotonit episcop de Î. P. S. Arhiepiscop Dr. Antim Nica, P. S. Episcop Dr. Vasile Coman al Oradiei şi P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal. P. S. Epifanie a rostit o cuvîntare.

În continuare, P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, a dat citire Actului sinodal de ridicare a Episcopiei Dunării de Jos la rangul de Arhiepiscopie cu titulatura „Arhiepiscopia Tomisului şi a Dunării de Jos" şi a ridicării P. S. Episcop Dr. Antim Nica al Dunării de Jos la rangul de Arhiepiscop. Î. P.. S. Sa a rostit o cuvîntare.

A fost de faţă Dl. Gheorghe Nenciu, Conducătorul Departamentului Cultelor.

A urmat un dineu oficial, la care au luat parte invitaţii din ţară şi din străinătate şi reprezentanţi ai autorităţilor locale.

Seara, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian şi o parte a oaspeţilor s-au întors la Bucureşti cu trenul.

Luni, 10 noiembrie, Arhiepiscopia Tomisului şi Dunării de Jos a invitat participanţii la festivităţi care au rămas la Constanţa să facă o vizită la unele mănăstiri şi biserici din cuprinsul Arhiepiscopiei ca: Basarabi, Celic-Dere, Niculiţel şi Cocoşu, unde se păstrează din 1973 moaştele martirilor Zotikos, Attalos, Kamassis şi Philippos, descoperite la Niculiţel în 1971.

Menţionăm că aceste mari evenimente din istoria Bisericii noastre au fost subliniate şi la centrele eparhiale, la şcolile de învăţămînt teologic, la conferinţele preoţeşti de orientare din luna noiembrie şi la parohii. Astfel, Duminică, 2 noiembrie 1975, în toate bisericile din Patriarhia noastră, după Sf. Liturghie s-a oficiat un Te-Deum de mulţumire lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra Bisericii şi Patriei noastre, iar C. preoţi au vorbit credincioşilor despre cele două importante evenimente, relatate pe scurt în cele de mai sus.

În catedrala mitropolitană de la Sibiu a vorbit P. C. prof. M. Şesan, iar după Sf. Liturghie, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, a avut loc o festivitate la care au participat: P. C. consilieri şi alţi salariaţi de la Centrul arhiepiscopesc, P. C. profesori şi studenţi teologi.

În cadrul acesteia, P. C. prof. Dr. Mircea Păcurariu a făcut o amplă expunere asupra evenimentelor despre care relatăm, iar corul studenţilor teologi, sub conducerea P. C. asistent I. Popescu, a executat un reuşit program de compoziţii bisericeşti şi patriotice.

Festivităţile semicentenarului Patriarhiei Române şi aniversării a 90 ani de la recunoaşterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române au constituit un prilej pentru afirmarea Bisericii noastre strămoşeşti şi o nouă confirmare a prestigiului de care ea se bucură în lumea ortodoxă şi creştină în general.

T. R.

INFORMAŢII

● Între 5—7 septembrie 1975 la Stockholm (Suedia) s-au desfăşurat festivităţile prilejuite de împlinirea unei jumătăţi de secol de la Conferinţa ecumenică Life and Work Movement.

La aceste serbări aniversare a participat şi o delegaţie a Bisericii noastre, condusă de P. S. Episcop-vicar patriarhal Dr. Antonie Ploieşteanul. Din delegaţie a făcut parte şi P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

● Luni, 8 septembrie 1975, sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit slujba de binecuvîntare a lucrărilor de înnoire a bisericii din parohia Chendrea, prot. Zalău, care în ultimii doi ani a fost îmbrăcată în haină nouă, atît în exterior cît şi în interior.

● Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a primit, în 11 septembrie 1975, vizita doamnei Muriel S. Webb, director al Comisiei de întrajutorare din Consiliul Ecumenic al Bisericilor de la Geneva, însoţită de d-şoara Lois Meyhoffer, de la aceeaşi comisie.

Au participat P. S. Episcop-vicar Emilian şi P. C. pr. F. Costea, secretar eparhial.

D-na M. Webb a mărturisit că vine pentru prima dată în România spre a cunoaşte realităţile bisericeşti de la noi, interesîndu-se de daunele provocate de inundaţiile din anul acesta.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae le-a dat explicaţiile cuvenite, vorbindu-le totodată despre unele aspecte ale istoriei Bisericii ortodoxe din Transilvania şi despre manifestările ecumeniste din ţara noastră.

La plecare, vizitatoarele şi-au exprimat bucuria şi mulţumirea că au avut prilejul să cunoască aspecte ale Mitropoliei ortodoxe române din Sibiu.

● Prăznuirea Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoş, Mitropolitul Timişoarei de acum trei veacuri, în acest an s-a desfăşurat după tipicul îndătinat: În Duminica premergătoare, 7 septembrie 1975, la sfîrşitul vecerniei corul catedralei mitropolitane a executat „Oratoriul Sfîntului Iosif cel Nou", compus de maestrul Filaret Barbu.

Duminică, 14 septembrie, sărbătoarea Înălţării Sfintei Cruci, racla cu moaştele Sfîntului Ierarh purtată de slujitorii altarului după înconjurarea bisericii a fost aşezată pe solee, prin faţa ei perindîndu-se cei prezenţi.

In ziua praznicului, 15 septembrie, s-a săvîrşit Sf. Liturghie. În seara zilei s-a săvîrşit acatistul sfîntului, după care sfintele sale moaşte au fost reaşezate la locul rezervat din naosul catedralei. Piesa corală intitulată „Recviem" şi închinată Sfîntului Iosif, lucrare a compozitorului Filaret Barbu, a fost cu multă măiestrie interpretată de corul catedralei mitropolitane, condus de dirijorul Aurel Ciobanu, şi ascultată cu mult interes de credincioşii prezenţi în catedrală.

● Duminică, 21 septembrie 1975, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a săvîrşit sfinţirea bisericii din parohia Someş-Odorhei, protopopiatul Zalău, judeţul Sălaj, recent restaurată şi împodobită cu o frumoasă pictură. Pentru merite pastorale deosebite şi pentru strădania întru pictarea bisericii, tînărul preot Aurel Puşcaş a fost distins cu rangul de „iconom".

● Duminică, 28 septembrie 1975, P. S. Sa a oficiat sfinţirea bisericii din filiala Dacia, aparţinătoare de parohia Boghiş, protopopiatul Carei. Preotul paroh Lucian Augustin, pentru prodigioasă activitate pastorală şi pentru restaurarea bisericilor din matera şi filie, a fost distins cu rangul de „iconom-stavrofor".

● Duminică, 5 octombrie 1975, P. S. Vasile a săvîrşit sfinţirea bisericii din filia Şoimuş, aparţinătoare de parohia Cuceu, prot. Zalău, recent împodobită cu o foarte reuşită pictură în stil neobizantin, în tempera, de către pictorul Nicolae Popa, şi prin strădania parohului, P. C. arhim. Navcratie Ghindea.

● Duminică, 5 octombrie 1975, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvîrşit binecuvîntarea bisericii Sf. Nicolae din Zărneşti, prot. Braşov, însoţit fiind de la Sibiu de P. C. vicar Traian Belaşcu, P. C. prof. Milan Şesan, P. C. arhidiaconi Iosif Bolog şi C. Voicu, cuvînt de bun venit rostind P. C. prot. Z. Moşoiu (Braşov).

În timpul Sf. Liturghii a fost hirotonit întru diacon licenţiatul în teologie Vasile Neghină.

Predica zilei a fost rostită de P. C. prof. M. Şesan, iar P. C. vicar Traian Belaşcu a vorbit despre jertfelnicia credincioşilor.

C. pr. V. Runceanu, parohul local, a făcut o dare de seamă asupra parohiei Sf. Nicolae din Zărneşti. A vorbit de asemenea P. C. pr. Constantin Dîrjan (Zărneşti).

La timpul potrivit P. C. pr. Virgil Runceanu a fost distins cu rangul de iconom-stavrofor, iar cu rangul de iconomi C. preoţi: C. Dîrjan şi Ioan Dumitru. Membrii epitropiei bisericii au fost distinşi cu diplome.

Cuvînt de învăţătură a rostit apoi Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a vorbit despre hramul bisericii, despre viaţa de familie, despre rolul Bisericii Ortodoxe Române în trecutul poporului nostru şi despre aportul pe care-l aduce Biserica noastră la sprijinirea năzuinţelor spre mai bine ale poporului.

● Duminică, 12 octombrie 1975, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, însoţit de P. C. Tr. Belaşcu, vicar arhiepiscopesc, P. C. arhid. prof. I. Zăgreanu, P. C. pr. F. Costea, secretar arhiepiscopesc, şi P. C. arhid. stavr. Iosif Bolog, a sfinţit biserica din parohia Hărman, prot. Braşov, după ce a fost îmbrăcată într-o frumoasă haină picturală.

În cadrul Sf. Liturghii, la momentul potrivit, a fost hirotonit C. diac. Ion Peană întru preot pe seama parohiei Orlat, prot. Sibiu. La priceasnă a predicat, explicînd Evanghelia zilei, P. C. arhid. prof. I. Zăgreanu. La sfîrşitul Sf. Liturghii a vorbit P. C. Tr. Belaşcu, vicar arhiepiscopesc.

În continuare a vorbit C. pr. paroh Gh. Grindu, despre istoricul parohiei şi al bisericii.

La acest eveniment însemnat al parohiei Hărman, a participat d-l pastor ev. lut. Knall Baltur, care a vorbit în numele credincioşilor evanghelici din această localitate.

Şirul cuvîntărilor a fost încheiat de Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care a elogiat vrednicia preotului paroh şi a bunilor credincioşi. Prin înfrumuseţarea acestei biserici, ei au dovedit că sînt la înălţimea chemărilor Evangheliei Domnului şi ale Bisericii strămoşeşti.

La sfîrşit s-au acordat distincţii şi au fost hirotesiţi întru iconomi stavr. P. C. preoţi Nicodim Belea (Braşov-Blumăna II) şi Nicolae Frateş (Prejmer II) şi întru iconom C. pr. paroh Gh. Grindu.

● Duminică, 12 octombrie 1975, a avut loc resfinţirea bisericii din parohia Mănăstireni, prot. Cluj, săvîrşită de Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului.

I. P. S. Sa înconjurat de un sobor de preoţi, în frunte cu P. C. păr. vicar administrativ Onisie Moraru, a săvîrşit slujba resfinţirii bisericii, restaurată şi pictată de prof. Coriolan Munteanu, prin jertfelnicia bunilor credincioşi — care au edificat şi o casă parohială în stil brîncovenesc — îndrumaţi şi păstoriţi de zelosul şi harnicul părinte Virgil Popa, distins cu rangul de iconom-stavrofor.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil a predicat credincioşilor prezenţi despre: „Păcatul de moarte şi Sf. Taină a Pocăinţei".

Răspunsurile au fost date de corul bisericii.

Au fost de faţă şi invitaţi între care şi pastorul reformat Nagy Martin, însoţit de credincioşi ai bisericii reformate locale.

În după amiaza aceleiaşi zile, Î. P. S. Sa a vizitat biserica ortodoxă română din parohia Mănăşturu Român şi pe parohul acesteia, Micu Ştefan.

De asemeni a răspuns dorinţei bisericii reformate din Mănăstireni şi a pastorului Nagy Martin, vizitîndu-le locaşul de cult.

● În cursul lunii octombrie 1975, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a poposit la sfîntul aşezămînt de la Călugăra, prot. Oraviţa, în ziua hramului, Acoperămîntul Maicii Domnului, la 1 octombrie, unde Î. P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie.

Duminică, 12 octombrie, la parohia Valeadeni, prot. Reşiţa, Înaltul Ierarh a săvîrşit binecuvîntarea lucrărilor de reparare a bisericii, după care a urmat Sf. Liturghie.

Duminică, 26 octombrie 1975, au fost cercetate două parohii din prot. Oraviţa. În dimineaţa zilei parohia Vrani unde s-a săvîrşit slujba de binecuvîntare a bisericii recent înnoite, urmată de Sf. Liturghie, iar după amiaza zilei parohia Mercina unde Chiriarhul a slujit vecernia.

Cu toate aceste prilejuri, Întîistătătorul Mitropoliei Banatului a rostit cuvînt de învăţătură ortodoxă pentru credincioşi, ca şi de laudă pentru rîvna oglindită în împodobirea sfintelor biserici. Pretutindeni a fost întîmpinat cu bucurie sufletească şi mărturii de filial devotament.

Şedinţă a Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

În 16 octombrie 1975 a avut loc la Bucureşti, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, şedinţa Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. La această sesiune Sfîntul Sinod a hotărît:

1. Reînfiinţarea Episcopiei Alba Iuliei, ca episcopie sufragană a Mitropoliei Ardealului;

2. Ridicarea Episcopiei Dunării de Jos la rangul de Arhiepiscopie cu titulatura de „Arhiepiscopia Tomisului şi Dunării de Jos", cu reşedinţa pentru arhiepiscop la Galaţi, iar pentru episcop-vicar la Constanţa;

3. Alegerea P. S. Gherasim Constănţeanul în postul de arhiereu-vicar al Episcopiei Rîmnicului şi Argeşului, cu titulatura de „Piteşteanul";

4. Alegerea P. Cuv. arhimandrit Veniamin Nicolae, starețul Mănăstirii Căldăruşani, în postul de arhiereu-vicar al Episcopiei Buzăului şi acordarea rangului de arhiereu, cu titlu de „Rîmniceanul";

5. Acordarea rangului de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, P. S. Episcop Antim Nica;

6. Alegerea P. Cuv. arhimandrit Epifanie Norocel, starețul Mănăstirii Neamţ, în postul de episcop-viar al Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos şi ridicarea sa la treapta de arhiereu cu titlul de „Tomitanul".

Deschiderea noului an ...

(Urmare din pag. 2)

Sibiu coincide cu începutul pus unor noi eparhii în Biserica noastră: restaurarea istoricei eparhii de la Alba Iulia şi reactivarea vechiului centru bisericesc de la Tomis (Constanţa). Ceea ce a înregistrat în istoria ei Biserica Ortodoxă Română în aceste zile trebuie să se reflecte şi în tot ceea ce se face la Institutul Teologic din Sibiu. Reluarea firului istoric întrerupt acum cîteva veacuri la Alba Iulia, acolo unde Mihai Viteazul a proclamat unirea politică a tuturor provinciilor româneşti cît şi restabilirea centrului episcopal de la Tomis constituie un indiciu că cele mai bune tradiţii trebuiesc continuate. Aceste două fapte care îmbogăţesc sfîrşitul anului 1975 trebuie să fie ca o amprentă care să domine preocupările şi activităţile din Institutul Teologic în anul care se începe. Acestea ne obligă la recunoştinţă, la atitudine înalt patriotică, iar Institutul Teologic are datoria de a creşte, pe cei care au venit aici, în duhul celei mai autentice Ortodoxii şi al celui mai înalt patriotism.

În încheiere, a luat cuvîntul Î. P. S. Sa Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, care a spus că întotdeauna în istoria poporului nostru credinţa şi Patria s-au împletit şi aceasta ne-a dat imboldul să ne dezvoltăm şi să ajungem la nivelul la care am ajuns. Cele două lucruri care ne vin din trecut pot fi concentrate în noţiunile de *continuitate* şi de *unitate*. Continuitatea noastră are cinci mii de ani dar tot atîta are şi unitatea noastră pentru că dacii, deşi împărţiţi în mai multe triburi, au fost totuşi una. Unitatea poporului român s-a împletit şi în secolele următoare şi a rămas nezdruncinată întrucît Carpaţii n-au fost o linie despărţitoare ci de unire. În această unitate s-au integrat şi celelalte naţionalităţi conlocuitoare care au venit mai tîrziu pe aceste plaiuri şi au fost primite cu dragoste de poporul nostru şi s-au putut dezvolta în conformitate cu specificul lor. Î. P. S. Mitropolit Nicolae a adus apoi omagii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian, conducătorilor Patriei noastre, care s-au identificat cu întreaga lor fiinţă cu istoria şi viaţa poporului nostru şi ne conduc spre ţinte din ce în ce mai luminoase.

Corul studenţilor Institutului Teologic a interpretat un program de cîntece religioase şi patriotice.

A. J.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

ANUL 123 Sibiu, 15 decembrie 1975 Nr. 47—48

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.01.2

28 de ani de la

Proclamarea Republicii

Marile împliniri din Patria noastră sînt legate de unele evenimente care constituie adevărate pietre de hotar în istoria României din ultimele decenii. Unul dintre aceste evenimente cruciale este abolirea monarhiei şi proclamarea Republicii Populare Române la data de 30 Decembrie 1947, republica fiind o formă de guvernămînt la care au visat înaintaşii noştri, cu deosebire Nicolae Bălcescu, ca una care serveşte cel mai bine interesele poporului.

La 21 august 1965 ţara noastră a devenit Republica Socialistă România.

Anul acesta se împlinesc 28 de ani de la acest eveniment atît de important pentru ţara şi poporul nostru, care a contribuit la descătuşarea energiilor creatoare ale neamului nostru, energii care, bine utilizate şi dirijate cu înţelepciune de orînduirea noastră de astăzi, au schimbat cu totul faţa Patriei noastre.

În drumul poporului nostru spre mai bine, zilei de 30 Decembrie 1947, au urmat alţi paşi de seamă, ca de exemplu: Naţionalizarea principalelor mijloace de producţie (fabrici şi uzine), naţionalizarea instituţiilor financiare şi bancare, a aşezămintelor sanitare, a instituţiilor de învăţămînt de toate gradele, întărirea rolului statului socialist în dirijarea şi controlul diferitelor compartimente ale vieţii economice, lichidarea exploatării omului de către om, rezolvarea justă a problemei naţionale şi a problemelor sociale de importanţă majoră, reorganizarea învăţămîntului şi adaptarea lui la nevoile concrete ale ţării şi altele.

Ca exemplificare, este potrivit să ne reamintim că numai în ultimii zece ani produsul social a crescut de 2,6 ori, într-un ritm anual de peste 10 la sută, venitul naţional de asemenea de circa 2,6 ori tot într-un ritm de peste 10 la sută, producţia industrială de 3,3 ori, într-un ritm de aproape 14 la sută anual. Agricultura a cunoscut şi ea un progres important, producţia agricolă crescînd, în ultimii 10 ani, de 1,8 ori, într-un ritm de peste 6 la sută.

Pe plan extern, politica realistă şi sănătoasă a ţării noastre este preţuită şi apreciată, iar conducătorul Statului nostru, Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu, a devenit unul dintre personalităţile marcante ale vieţii politice internaţionale actuale. „Am odată mai mult confirmarea părerii mele că aş putea aminti numele doar a două-trei persoane în lume care posedă o asemenea viziune, o asemenea înţelegere a lucrurilor" — spunea, referindu-se la Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu, Domnul Harold Wilson, primul ministru al Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, cu prilejul vizitei făcute în ţara noastră în septembrie 1975.

(Continuare în pag. 2)

Telegramă

Domniei Sale

Domnului Nicolae Ceauşescu

Preşedintele Republicii Socialiste România

Membrii Adunării Eparhiale a Episcopiei ortodoxe române de Alba Iulia, recent refăcută, întrunită azi, 25 noiembrie 1975, în prima sa şedinţă de constituire, exprimă înaltei conduceri de Stat şi Domniei Voastre personal — celui mai iubit fiu al poporului român — omagiul cinstirii deosebite, admiraţiei şi devotamentului deplin, pentru înalta înţelegere şi preţuire pe care o arătaţi trecutului zbuciumat şi glorios al istoriei poporului nostru şi activităţii Bisericii Ortodoxe Române în Transilvania, trecut din care se desprind limpede năzuinţele, luptele şi jertfele înaintaşilor noştri de pe aceste meleaguri pentru libertate naţională şi pentru realizarea măreţului ideal de unitate naţională şi bisericească.

Preţuirea acestui trecut în perspectiva măreţelor realizări ale României socialiste pune în lumină, în mod grăitor, patriotismul luminat şi constructiv de care este inspirată întreaga D-voastră activitate, pe care o desfăşuraţi cu înţelepciune, energie şi însufleţire pentru propăşirea multilaterală a Patriei noastre scumpe, pentru creşterea prestigiului României socialiste în conştiinţa popoarelor lumii şi pentru promovarea unui climat de pace, colaborare şi de făurire a unei lumi mai drepte, mai bune şi mai fericite pentru toate popoarele.

Clerul şi credincioşii din Episcopia ortodoxă română de Alba Iulia trăiesc emoţiile unui moment istoric deosebit de înălţător, care urmează măreţei sărbătoriri a 2000 de ani de la atestarea istorică a oraşului Alba Iulia şi 375 de ani de la intrarea lui Mihai Viteazul în această cetate, cînd au fost reunite pentru prima oară cele trei ţări româneşti şi s-a rectitorit vechea Mitropolie din Alba Iulia.

Încrederea desăvîrşită în conducerea D-voastră înţeleaptă ne îndeamnă şi ne însufleţeşte să sprijinim şi pe mai departe, cu toată fiinţa noastră, munca întregului popor pentru desăvîrşirea vieţii celei noi din ţara noastră, ţară liberă şi independentă, care — prin marile progrese realizate într-un timp atît de scurt şi prin acţiunile consecvente pentru înfrăţire, securitate şi nouă ordine economică internaţională — se bucură de un prestigiu tot mai înalt între celelalte ţări ale lumii.

Vă asigurăm, mult Stimate Domnule Preşedinte al României socialiste, de întregul nostru devotament şi de dăruirea deplină pentru înălţarea Patriei noastre scumpe pe noi culmi de cultură şi progres.

Dr. NICOLAE MLADIN
Mitropolitul Ardealului,
Locotenent al Episcopiei ortodoxe române
de Alba Iulia

Adunarea Eparhială a Episcopiei de Alba Iulia

După ce în 17 noiembrie 1975 s-au ţinut alegerile în cele 10 circumscripţii electorale şi anume: Alba Iulia, Sebeş, Aiud, Cîmpeni, Luduş, Tg. Mureş, Reghin, Sighişoara, Tîrnăveni şi Miercurea Ciuc, marţi, 25 noiembrie 1975, a avut loc, la reşedinţa din Alba Iulia, şedinţa de constituire şi de lucru a primei Adunări Eparhiale a Eparhiei de Alba Iulia, refăcută, după cum se ştie, prin hotărîrea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 16 octombrie 1975, hotărîre întărită prin Decretul de Stat nr. 126 din 27 octombrie 1975.

Şedinţa a fost premearsă de Sf. Liturghie arhierească, săvîrşită în catedrala Reîntregirii din Alba Iulia de către P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, între care cîţiva deputaţi clerici, răspunsurile fiind date de un grup restrîns de studenţi teologi.

După Sf. Liturghie, în catedrala menţionată a avut loc şedinţa Adunării Eparhiale, prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului care, din încredinţarea Sf. Sinod, îndeplineşte funcţia de locotenent al acestei Eparhii pînă la alegerea ierarhului titular.

Au participat toţi deputaţii clerici şi mireni.

Departamentul Cultelor a fost reprezentat de dl director adj. Iulian Sorin. Din partea autorităţilor locale a fost de faţă Dl Cornel Stanciu, secretarul Consiliului Popular judeţean Alba.

Deschizînd lucrările Adunării Eparhiale, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a rostit o cuvîntare, în care a evocat cele două mari evenimente bisericeşti din această toamnă, care au prilejuit refacerea vechiului scaun episcopal de la Alba Iulia. Acest act reprezintă, între altele, „sublinierea de către Biserică şi de către Stat a rolului Albei Iulii de-a lungul veacurilor ca vatră a unităţii tuturor românilor".

În continuare, Î. P. S. Sa face un scurt istoric al Albei Iulii, aşezare care îşi are începutul în epoca neolitică, vechi centru administrativ, comercial, militar şi religios daco-roman, devenită apoi „cetatea unităţii tuturor românilor" în timpul lui Mihai Viteazul, centrul răscoalei călugărului Sofronie, locul unde au fost ucişi: Horia şi Cloşca şi a fost închis Avram Iancu, simbolul unităţii noastre bisericeşti şi naţionale, astfel de considerente ducînd la „reînfiinţarea Episcopiei de Alba Iulia. Aureolată de un trecut glorios, Episcopia aceasta va păşi pe urmele înaintaşilor şi se va integra în lucrarea comună a tuturor Eparhiilor ortodoxe române".

Subliniind că Adunarea Eparhială a Eparhiei Alba Iulia face începutul activităţii acestei Episcopii, „fiică a Mitropoliei Ardealului şi a Patriarhiei Ortodoxe Române", Î. P. S. Mitropolit Nicolae mulţumeşte lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra noastră, precum şi organelor superioare bisericeşti şi de stat pentru rectitorirea acestei Eparhii.

Se trece apoi la îndeplinirea tuturor formelor procedurale prevăzute de legile noastre bisericeşti, ca de ex.: Depunerea mandatelor, verificarea lor etc., după care Adunarea Eparhială este declarată legal constituită, P. C. prot. N. Cantor (Alba Iulia) fiind ales secretar general al acestei Adunări.

În continuare, din plenul Adunării Eparhiale se trimit telegrame omagiale: Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Republicii Socialiste Româ-

(Continuare în pag. 3)

Proclamarea Republicii

(Urmare din pag. 1)

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a ales, în această toamnă, Republica Socialistă România ca membru nepermanent al Consiliului de Securitate, ceea ce de asemenea constituie o recunoaștere a prezenței active a țării noastre în viața internațională, a contribuției sale constructive la soluționarea problemelor majore ale omenirii de astăzi.

Dar la toate aceste înfăptuiri care se înșiră de-a lungul celor aproape trei decenii, după 30 decembrie 1947, Biserica noastră, cler și credincioși în frunte cu Ierarhii lor, sub conducerea Întîistătătorului Bisericii noastre, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, și-a dat o contribuție neprecupețită. Căci, credincioasă menirii ei, Biserica Ortodoxă Română, a fost totdeauna alături de popor și de aspirațiile lui, de lupta lui pentru mai bine.

Uniți „în cuget și simțiri", după realizarea unității sufletești a fiilor ei prin marele act de la 21 octombrie 1948, care a fost posibil numai datorită noului climat de libertate religioasă din statul nostru de după 30 decembrie 1947, credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, cetățeni devotați ai statului și Patriei noastre, trăiesc astăzi în convingerea că au o creștinească îndatorire nu numai de a se identifica cu idealurile poporului nostru, ci în același timp de a face tot ce le stă în putință pentru ca, împreună cu credincioșii celorlalte culte și cu toți cetățenii țării noastre, să ducă, prin munca lor tot mai susținută, Patria noastră scumpă spre noi culmi de lumină.

R.

Naşterea Domnului — Praznicul păcii

În fiecare an Pruncul Sfînt se pogoară printre noi, ca „lumea viață să aibă și mai multă să aibă" (Ioan 10, 10).

În tăcerea evlavioasă a nopții minunate puterile cerești iar au pornit cîntarea nemuritoare a vieții, preamărind pe Cel ce este iubire și oamenilor vestind bucurie curată și negrăită, care le întărește sufletul de nădejdea păcii.

La slăvitul cînt venit de Sus, din nesfîrșire, cerul se veselește, firea tresare, pămîntul se mișcă. O dulce și tihnită liniștire se revarsă peste inimile înviorate de fiorul unei fericiri tainice, ca o legănare de vis. E cald și bine; totul are ceva intim, cucernic, sărbătoresc. Credincioșii retrăiesc întru smerită reculegere obștească desfătarea duhovnicească a Nașterii Domnului în inimile lor și-n lume.

Dar viu ca jarul, suspin prelung, ideal măreț foc sacru care arde de-a pururi pe altarul nedomolitelor năzuințe omenești, pacea este legea existenței, condiția mersului mereu înainte spre bine, propășirii noastre întru bunătate, desăvîrșirii spiritului, mîntuirii în Iisus Hristos — Domnul nostru.

Tema cardinală îndeosebi a prezentei vremi se adresează pregnant și responsabil conștiinței umanității ca îndatorire comună permanentă, ca sarcină morală și civică supremă.

Ca ideea păcii să devină fapt, să reflecteze o realitate, să fie o forță de masă, un torent de energie spirituală, ea trebuie sădită în inimă și-n gînd, crestată afund în carne și sînge, realizată în simțire și practică, trăită în duh și adevăr.

Zidirea păcii în noi înșine cere sforțări neobosite, bătălii lăuntrice crunte pentru stîrpirea răului, limpezirea cugetului negru de păcat, ridicarea deasupra oricărei trufii.

Nu putem cădea la pace cu noi înșine și cu lumea decît prin dezarmarea morală, prin eliminarea simțămîntului de dușmănie, psihoză războinică, egoism, zavistie, nesaț, spiritul de ceartă și răzbunare, goana după glorie, setea de mărire.

Cu o asemenea ținută etică și dezbrăcat de vanitate ești omul păcii și făcător de pace; te înrolezi cu elan sub steagul apărătorilor păcii — eroi la suflet și la inimă.

Și-n ce chip?

Prin muncă spornică și devotament patriotic, îndeplinirea obligațiilor creștinești și cetățenești, slujirea de pe poziții evanghelice a intereselor obștești ale poporului român.

Slujitorii omenescului pun în slujba păcii cultura și arta, știința și tehnica; schimbă sculele morții în unelte de muncă pașnică (Is. 2, 4). Purtătorii de cuvînt ai voinței mondiale de pace țin soboare, stabilesc raporturi curat omenești, netezesc calea spre înțelegere, leagă prietenie între inimi și noroade.

Biserica Domnului merge laolaltă cu țara, pledează cu sabia Duhului cauza legitimă a păcii, toarnă seva virtuții în conținutul ei spiritual.

„Pacea este lucrul dreptății..." (Is. 32, 17), care rupe toate lanțurile, șterge sclavia, dărîmă despotismul, stinge flacăra nelegiuirii, dă fiecăruia libertate, pîine și simbrie. O astfel de pace nu se face prin foc și sabie, ci prin puterea de adevăr și lumină a sincerității și încrederii, cu armele cuvîntului și înțelepciunii, prin pravila universală a omeniei.

Lumea suspină după pacea dreaptă și trainică, în care să nu mai fie învingători și învinși, puternici și slabi, coloși și pitici, stăpîni și robi, ci întreaga comunitate umană să aibă o inimă în care să pulseze iubirea de om — prietenul și fratele de pretutindeni.

Iubirea atotcuprinzătoare, care înseamnă tot una cu adevărul lui Dumnezeu, dreptatea inflexibilă, egalitatea deplină și binele pentru toți, este unica lege a păcii universale și veșnice. Iubirea deschide ușa de intrare în sufletul omenesc, preface inimile, înfrățește oamenii, le unifică simțirea și gîndul pînă cînd conștiința fiecăruia se va contopi în unica conștiință a umanității. Căci Stăpînul lumii „a făcut dintr-un sînge întregul neam al oamenilor, ca să locuiască pe toată fața pămîntului..." (F. Ap. 17, 26).

Astfel de gînduri ne prilejuiește marele praznic al Nașterii Domnului, cînd Fiul lui Dumnezeu a luat trup omenesc ca „Domn al păcii", pentru ca noi, cei ce credem Lui, „să slujim păcii", faptele păcii: dragostea de oameni, de adevăr, de dreptate, de frumos, de omenie, pentru ca să crească nemărginit binele din noi, din jurul nostru, din lumea întreagă.

Pr. *Gh. Oneţiu*

Din colindele noastre de Crăciun

Praznic luminos

I
Praznic luminos
Strălucind frumos,
Astăzi ne-a sosit
Și ne-a-nveselit,
Că Mîntuitorul
Și Izbăvitorul
Cu trup s-a născut.

II
Raiul cel închis
Azi iar s-a deschis,
Șarpelui cumplit
Capul i-a zdrobit
Și strămoșii iară
Prin Sfînta Fecioară
Iar s-au înnoit.

III
Îngerii cîntau
Păstorii fluerau
Magii se-nchinau
Toți se bucurau
Dar Irod era
Că se tulbura
De nașterea Sa.

IV
El îl căuta
Voind morții a-l da,
Dar Pruncul Iisus
Din țară s-a dus.
Fie lăudat
Bine cuvîntat
În veacuri. Amin.

Moș Crăciun

I
Moș Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeți
Și aduce daruri multe
Le fetițe și băieți;
Moș Crăciun! Moș Crăciun!

II
Moș Crăciun cu plete dalbe
Încotro vrei s-o apuci,
Ți-aș cînta florile dalbe
Dac-aș ști că nu te duci;
Moș Crăciun! Moș Crăciun!

III
Din bătrîni se povestește
Că-n toți anii negreșit
Moș Crăciun pribeag sosește
Niciodată n-a lipsit;
Moș Crăciun! Moș Crăciun!

Colindă pentru Maica Domnului *

Rătăceam printr-o grădină, florile dalbe
Mă-ntîlni cu o albină, florile dalbe
Albina strîngea din flori, florile dalbe
Ceară pentru sărbători, florile dalbe
Din ceară făcea făclii, florile dalbe
Să le dea Sfintei Mării, florile dalbe
Făcliile s-aprindeau, florile dalbe
Îngerii în cer rîdeau, florile dalbe
Făcliile se stingeau, florile dalbe
Îngerii în cer plîngeau, florile dalbe.

* Culeasă din Țara Făgărașului.

Datini și obiceiuri românești străvechi

Luna decembrie

Ultima lună a anului în vechiul calendar roman, din care lipsea ianuarie și februarie, era a zecea (decem), de unde și numele. Vechiul nume popular românesc al lunii era *Indrea, Undrea* sau *Andrea* după numele Sf. Andrei, sărbătorit în pragul ei. În zone restrînse circula și numele de *Ningău,* sau *Neios* de la ninsoare sau nea.

Încă din antichitate popoarele au avut în această lună o mulțime de sărbători corespunzătoare credințelor lor precreștine. O serie de practici, credințe și obiceiuri au trecut în folclor și ecourile lor se resimt și astăzi pretutindenea.

Nașterea Domnului sau Crăciunul — nume socotit în general ca derivat din latinul *creatio-creationis,* este o sărbătoare spiritualizată, semnificațiile reînnoirii, purității, bucuriei, cinstirii copiilor și cultului familiei fiind descinse din nașterea în chip minunat a Dumnezeiescului Prunc în ieslea din Betleem.

În legătură cu Crăciunul, poporul nostru are una dintre cele mai bogate și mai frumoase creații de colinde și cîntece de stea. Dacă originea colindelor — adică a textelor profane, cum sînt Colinda Cerbului (pe alocuri a Bourului), Vinețelele, Colinda judelui, Colinda gazdei, cea la casă fără copii, la casă cu fată mare, la casă cu feciori, Colinda mărului etc. — poate fi dusă la tradiția romană, cea a cîntecelor de stea se găsește în textele biblice. Dar creatorii populari s-au transpus atît de mult în momentul și timpul biblic, încît imaginația lor și-a luat libertatea de a îmbogăți considerabil faptele, îmbrăcîndu-le într-un admirabil veșmînt de poezie. Nu vom reproduce aici texte, nu atît din cauza spațiului restrîns, cît a faptului că valoarea lor nu poate fi apreciată fără melodiile respective. În acest domeniu sufletul creator al poporului nostru și-a îmbogățit tezaurul său artistic cu o atît de extraordinară varietate melodică, încît cercetători de toate neamurile — și aici trebuie amintit Bela Bartok — au fost profund impresionați. Cu un remarcabil simț al măsurii și al sensului, creatorii anonimi au înțeles că melodiile acestea cîntate de ei pe uliță, în curți și prin case nu pot fi nici asemenea celor cîntate în biserică, dar, pe de altă parte, prin textul deosebit pe care-l poartă, nici asemenea celor care le traduceau sentimentele față de semeni sau față de natură, deci melosului profan popular. De aici această individualizare a muzicii colindelor și a cîntecelor de stea, individualizare care la noi cunoaște o varietate unică.

Se știe cum, cînd și de cine sînt cîntate. Se știe de asemenea că în zilele Crăciunului mai colindă pe la casele oamenilor și la ușa bisericilor pitorești grupuri costumate în *irozi* românizați. Dacă originea „Vicleimului" se găsește în drama liturgică medievală care de prin sec. al X-lea a început să se joace din Spania („Los tres Reyes Magos") pînă în Polonia, nu este mai puțin adevărat că strămoșii noștri nici n-au tradus-o, nici n-au copiat-o. Au preluat-o doar ca idee, recreind-o într-o formă concentrată, în spiritul și versul popular românesc ușor de reținut și reprodus oral.

Cea mai amplă datină de Crăciun este *Ceata,* în unele zone din Transilvania numită și *Junii, Butea, Îmbăniții* etc. De obicei se constituiau două cete: ceata mare — a feciorilor cu armata făcută — și ceata mică — a celor mai tineri. În unele sate se făceau cete pe cartiere (Sălișteă), în altele traversate de o apă care împărțea satul în două, fie-

(Continuare în pag. 4)

Adunarea Eparhială a Episcopiei de Alba Iulia

(Urmare din pag. 1)

nia, Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Domnului Emil Bodnaraş, vicepreşedintele Consiliului de Stat, Domnului Manea Mănescu, primul ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, Domnului Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor, şi Comitetului Naţional pentru Apărarea Păcii din ţara noastră.

În numele deputaţilor iau cuvîntul: P. C. prot. I. Crăciun (Miercurea Ciuc), care a spus între altele: „Considerăm actul iniţiat de Sf. Sinod şi aprobat de Consiliul de Stat ca plin de înţelepciune", din care motiv „am venit a subscrie la aceste noi pagini de istorie, primind lumină de la făclia pe care au purtat-o cu aleasă vrednicie călăuzele spirituale ale poporului român, fie că

Î. P. S. Mitropolit Nicolae, reprezentanţi ai autorităţilor de stat şi P. S. Episcop-vicar Emilian în mijlocul deputaţilor din Adunarea Eparhială a Episcopiei de Alba Iulia

Sînt alese apoi comisiile Adunării Eparhiale şi anume: Comisia bisericească, comisia economică, comisia de organizare şi validare, precum şi reprezentanţii în Adunarea Naţională Bisericească, Consiliul eparhial şi consistoriul eparhial.

După cercetarea cuvenită, P. C. prot. I. Şarlea (Sărmaş), în numele comisiei economice, prezintă şi propune spre aprobare Planul financiar pe 1976 al Episcopiei de Alba Iulia, plan care este aprobat.

au fost eroi şi martiri ai neamului, intraţi în legendă, sau slujitori ai Bisericii."

Dl prof. I. Berciu (Alba Iulia), care a reliefat între altele: „Trăim o clipă istorică, de o excepţională importanţă: renaşterea sub o formă nouă, după aproape trei secole, a vechiului scaun eparhial cu sediul la Alba Iulia, ideal aprobat cu largă înţelegere de Conducerea noastră de Stat". De asemenea a subliniat sprijinul acordat de Î. P. S. Mitropolit Nicolae muncii depuse de P. S. Emilian, la Catedrala Reîntregirii" în cei 10 ani.

Dl Dr. E. Nicoară (Reghin), care a subliniat între altele: „Este zi de sărbătoare astăzi în Alba Iulia, cetate zidită de daci, întărită de romani şi urmaşi, cetate de simboluri străbune... Astăzi aici la Alba Iulia, simbolurile şi idealurile marilor noştri înaintaşi se întregesc prin refacerea Episcopiei de Alba Iulia."

Menţionăm de asemenea că vorbitorul a mulţumit, în numele deputaţilor eparhiali, forurilor superioare şi în chip special Domnului Preşedinte Nicolae Ceauşescu, pentru rectitorirea vechiului scaun eparhial de la Alba Iulia.

Vorbitorul a mulţumit totodată P. S. Emilian pentru eforturile depuse alături de Î. P. S. Nicolae pentru bunul mers al vieţii bisericeşti şi patriotice.

Importanţa şi bucuria evenimentului, precum şi angajamente de a sprijini, în calitatea pe care o au, bunul mers al reînfiinţatei Episcopii de Alba Iulia au exprimat, la masa oficială care s-a servit în sala de recepţie de la sediul episcopal, şi următorii deputaţi eparhiali: P. C. prot. N. Cantor (Alba Iulia), P. C. prot. D. Lazăr (Tg. Mureş), P. C. prot. I. Dragolea (Sighişoara), dl T. Tătaru (Tg. Mureş), dl Alex. Muică (Tg. Mureş), P. C. pr. A. Teodorescu (Blaj) şi P. C. prot. L. Silveşan (Aiud). P. C. Protopop I. Dragolea aduce un cuvînt de mulţumire D-lui Preşedinte al Departamentul Cultelor, Gh. Nenciu, şi tuturor colaboratorilor săi pentru înţelegerea acordată solicitării bisericii locului. Apoi toastează pentru sănătatea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a transmis urări de sănătate deputaţilor eparhiali, pe care i-a îndemnat la activitate cît mai rodnică, atît la locurile lor de muncă, cît şi în sprijinirea Eparhiei de Alba Iulia, care îşi începe lucrarea în lumina unor atît de frumoase şi promiţătoare raze.

La această festivitate Î. P. S. Mitropolit Nicolae a fost însoţit de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu de P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul, P. C. consilieri: M. Colotelo, Gh. Papuc şi I. Glăjar, şi P. C. secretar eparhial F. Costea.

În numele însoţitorilor, P. S. Episcop-vicar Emilian a mulţumit Î. P. S. Mitropolit Nicolae pentru dăruirea în slujba Bisericii şi Patriei şi i-a urat mulţi ani, această festivitate încheindu-se cu imnul arhieresc. *R.*

Alba Iulia veche vatră episcopală ortodoxă, reînfiinţată după 275 de ani

Oraşul bimilenar, Alba Iulia, a intrat în conştiinţa poporului nostru nu numai prin aportul pe care l-a adus la romanizarea provinciei Dacia, prin continuitatea sa neîntreruptă de peste două milenii sau prin faptul că a fost prima capitală a Ţărilor Româneşti unite în urmă cu 375 de ani sub sceptrul lui Mihai Viteazul, ci şi prin rolul pe care l-a îndeplinit în viaţa bisericească a românilor transilvăneni.

Sămînţa învăţăturii creştine a fost adusă în străvechiul Apulum şi împrejurimi încă din primele decenii ale sec. al II-lea. Fără îndoială că între atîţia colonişti veniţi aici şi între militarii legiunii a XIII-lea Gemina, au fost şi unii creştini. Mărturie sînt cele cîteva opaiţe creştine descoperite în jurul oraşului (cartierul Partoş ş. a.), ca şi unele obiecte paleocreştine descoperite în localităţi ceva mai îndepărate: Donariul de la Biertan, lîngă Mediaş, gemma de la Potaissa (Turda) ş. a.

După anul 271, cînd s-au retras în sudul Dunării armata şi autorităţile — care socoteau noua religie, ca „illicita" — învăţătura creştină s-a putut răspîndi în Apulum neimpiedicată de nimeni, ca în tot restul Daciei de altfel. Populaţiile migratoare care s-au abătut prin Dacia au putut afla de Hristos şi de învăţătura Sa de la localnicii de mult încreştinaţi. Pe la sfîrşitul sec. al X-lea şi începutul celui de-al XI-lea, aici era centrul unui voievodat românesc, condus de un Gyla. Potrivit părerii profesorului Richard Huss de la Universitatea din Debreţin, însuşită de profesorul Ioan Lupaş şi apoi de acad. Ştefan Pascu, acel Ierotei, pe care Patriarhul Teofilact al Constantinopolului l-a hirotonit ca „Episcop al Ungariei", şi-ar fi avut reşedinţa în Alba Iulia. Probabil episcopia ortodoxă de aici, socotită de noii stăpînitori ai Transilvaniei ca schismatică, a fost desfiinţată, iar în locul ei a fost mutată Episcopia romano-catolică de la Tăşnad (1092). Se întîmpla deci acelaşi lucru ca şi cu biserica românească din Alba Iulia ale cărei fundaţii au fost descoperite recent, ridicîndu-se pe locul ei o monumentală catedrală catolică.

Dar aceasta nu înseamnă că a dispărut întreaga organizaţie a Bisericii Ortodoxe Româneşti din Transilvania. Putem presupune că în aceeaşi perioadă (sec. al X—XI-lea) a existat o Episcopie românească la Dăbîca (cca 30 km nord-est de Cluj-Napoca), centrul stăpînirii lui Gelu, unde s-au descoperit ruinele a 6 biserici.

Mai tîrziu, în anul 1205, papa Inocenţiu III pomenea o Episcopie „pe moşiile cneazului Bela", (Bîlea), probabil în părţile Bihorului sau mai degrabă ale Hunedoarei, unde întîlnim multe familii de cneji, unii ctitori de biserici cum sînt cele din Streisîngiorgiu şi Crişcior.

În 1391, în tomosul dat de patriarhul Antonie IV al Constantinopolului, prin care declara mănăstirea Sf. Mihail din Peri stavropighie patriarhală, se face amintire şi de „arhiereii locali", care fără îndoială că activau în Transilvania. Ei au avut însă reşedinţa în diferite locuri, după cum o aveau înşişi voievozii Transilvaniei. În 1456 un vlădică ortodox cu numele Ioan era amintit la Hunedoara.

În ultimele două decenii ale secolului al XV-lea şi în prima jumătate a acelui următor, mitropoliţii Transilvaniei — Marcu, Daniil, probabil Ştefan, apoi Ioan şi Petru — au stat la Feleac, lîngă Cluj. După 1553, mitropolitul Ioan, poate să-şi fi avut reşedinţa în mănăstirea Prislop, în apropiere de satul Peşteana, jud. Hunedoara. Urmaşii lui s-au stabilit în apropiere de Alba Iulia care, din 1541, a devenit capitala principatului Transilvaniei. De pildă, Hristofor I (1557—cca 1559) şi-a avut reşedinţa în mănăstirea de la Geoagiu, iar Sava (cca 1559—cca 1570), în mănăstirea ctitorită de el şi de cîţiva boieri munteni în satul Lancrăm, lîngă Alba Iulia.

Mitropoliţii următori, Eftimie (1571—1574) Hristofor II (1574—1579) şi Ghenadie (1579—1585) şi-au avut reşedinţa chiar în oraşul Alba Iulia. Astfel un act din 16 ianuarie 1581 pomenea de vlădica român din Alba Iulia care avea casă în afara zidurilor cetăţii, iar iezuitul Antonio Possevino, care a petrecut mai multe zile aici, în martie 1583, scria că „românii transilvăneni au în Alba Iulia un mitropolit".

Ultimul mitropolit care a păstorit la Alba Iulia în secolul al XVI-lea a fost Ioan (1585—cca 1605) pînă atunci egumen al mănăstirii Prislop. El a avut fericirea să păstorească în timpul marelui domn Mihai Viteazul, cel care a izbutit să înfăptuiască pentru prima oară unitatea politică a celor trei ţări româneşti şi să se intituleze: „Io Mihail Voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Ţării Româneşti, al Ardealului şi a toată Ţara Moldovei." De altfel marele nostru erou a fost în tot cursul domniei sale în permanenţă preocupat de soarta românilor transilvăneni şi a Bisericii lor, căutînd prin aceasta, să pregătească drumul către unirea de la 1600.

Se ştie că în 1597 Mihai Viteazul a ridicat în Alba Iulia o nouă catedrală-mănăstire pentru Mitropolia Transilvaniei, precum şi o reşedinţă pentru cîrmuitorul ei, vlădica Ioan. După toate probabilităţile, trupul marelui erou a fost adus şi îngropat în catedrala ctitorită de el, potrivit celor relatate de cronicarul Gh. Brancovici, iar capul i-a fost aşezat la mănăstirea Dealul.

În secolul al XVII-lea, mitropolia ortodoxă românească de la Alba Iulia a îndrumat întreaga acţiune de apărare a Ortodoxiei în Transilvania, atacată pe atunci de principii calvini care-şi aveau reşedinţa în acelaşi oraş: Gabriel Bethlen (1613—1629), Gheorghe Rakoczy I (1630—1648), fiul său Gheorghe Rakoczy II (1648—1660) şi mai ales Mihail Apafi (1661—1690). În condiţii deosebit de grele au păstorit mitropoliţii Teoctist (1606—cca 1623), Dosoftei (cca 1624—1627), Ghenadie II (1627—1640), Ilie Iorest (1640—1643), Simion

(Continuare în pag. 4)

Mulţumesc călduros preoţilor şi credincioşilor pentru felicitările trimise cu prilejul Sf. Ierarh Nicolae.

Urez tuturor sănătate, pace, bucurie şi mult spor în activitatea de slujire a Bisericii strămoşeşti şi de propăşire a Patriei noastre scumpe, România socialistă.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

Alba Iulia veche vatră episcopală ortodoxă...

(Urmare din pag. 3)

Ştefan (1643—1656), Sava Brancovici (1656—1680), Iosif (1680—1681), Ioasaf (1682—1683), Sava (1684—1685), Varlaam (1685—1692) şi Teofil (1692—1697).

Ultimul mitropolit a fost Atanasie Anghel (1698—1701), care la începutul anului 1701 a semnat cunoscuta declaraţie de unire cu Biserica Romei, devenind episcop unit. Abia după 1761 s-a reluat firul vechii mitropolii de la Alba Iulia, prin Episcopia Ortodoxă de la Sibiu, devenită mitropolie în 1864.

Lupta dîrză dusă pentru apărarea credinţei noastre străbune ortodoxe cu deosebire de mitropoliţii Ilie Iorest şi Sava Brancovici a făcut pe credincioşii transilvăneni să-i considere ca sfinţi, fapt pentru care Sf. Sinod al Bisericii noastre a hotărît, în 1950, să recunoască sau să oficializeze această cinstire dată de popor. Canonizarea lor solemnă s-a făcut, apoi, în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, în cadrul unor măreţe festivităţi bisericeşti la 21 octombrie 1955.

La Alba Iulia s-au tipărit o serie de cărţi de slujbă şi de învăţătură. Consemnăm printre acestea: Tetraevangheliarul slavon din 1579. Noul Testament din 1648, cu minunata prefaţă a mitropolitului Simion Ştefan, în care punea problema unităţii limbii româneşti, Psaltirea românească din 1651, Molitvelnicul din 1689, Bucoavna din 1699, primul abecedar românesc cunoscut, Chiriacodromionul din 1699 şi altele.

Mitropoliţii Transilvaniei au vegheat în permanenţă pentru menţinerea credinţei ortodoxe. La această acţiune ei au fost ajutaţi şi de ierarhii şi domnitorii din Ţara Românească şi Moldova.

De asemenea la Mitropolie, la Alba Iulia, se convocau anual „sinoadele (soboarele)“ de preoţi şi mireni români, care să vegheze la bunul mers al treburilor Mitropoliei şi la păstrarea dreptei-credinţe.

Această scurtă privire asupra istoriei bisericeşti a Albei Iulii ne face să înţelegem mai bine temeinicia hotărîrii Sf. Sinod privind refacerea acestei Episcopii în cadrul Patriarhiei Ortodoxe Române cu sediul la Alba Iulia.

Ea va fi sufragană Mitropoliei Ardealului, cu sediul la Sibiu, continuatoarea vechii Mitropolii a Transilvaniei desfiinţată la Alba Iulia în anul 1701, iar în 1714 a fost dărîmată Catedrala şi întreg sediul Mitropoliei. Noua Eparhie îşi va aduce aportul ei preţios la consolidarea unităţii noastre bisericeşti, la sprijinirea tuturor marilor aspiraţii ale poporului şi ale Patriei noastre.

Prof. *M. Păcurariu*

Temeiuri ale învăţăturii noastre de credinţă

Eretici şi schismatici

— „Vai lumii, din pricina smintelilor! Că sminteliile trebuie să vină, dar vai omului aceluia prin care vine sminteala“ (Matei 18, 7).

— „Vedeţi să nu vă amăgească cineva. Căci mulţi vor veni în numele Meu, zicînd: eu sînt Hristos şi pe mulţi îi vor amăgi... Şi mulţi prooroci mincinoşi se vor scula şi vor amăgi pe mulţi. Iar din pricina înmulţirii fărădelegii, iubirea multora se va răci. Dar cel ce va răbda pînă la sfîrşit, acela se va mîntui“ (Matei 24, 4—5, 11—13).

— „Mă mir că aşa de grabă treceţi de la cel ce va chemat pe voi, prin harul lui Hristos, la altă Evanghelie, care nu este alta decît că sînt unii care vă tulbură şi voiesc să schimbe Evanghelia lui Hristos. Dar chiar dacă noi înşine, sau înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decît cea pe care v-am vestit-o să fie anatema... Dacă vă propovăduieşte cineva altceva decît aţi primit — să fie anatema“ (Gal. 1, 6—9).

— „Iubiţilor, nu daţi crezare oricărui duh, ci ispitiţi duhurile de sînt de la Dumnezeu, fiindcă mulţi prooroci mincinoşi au ieşit în lume“ (I Ioan 4, 1).

— „Vă îndemn fraţilor, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca toţi să vorbiţi la fel şi să nu fie dezbinări în sînul vostru, ci să fiţi cu totul uniţi în acelaşi cuget şi în aceeaşi înţelegere“ (I Cor. 1, 10).

— „Iubiţilor vă îndemn ca să luptaţi pentru credinţa dată sfinţilor odată pentru totdeauna“ (Iuda 1, 1).

— „Vă îndemn, fraţilor, să vă păziţi de cei ce fac dezbinări şi sminteli împotriva învăţăturii pe care aţi primit-o. Depărtaţi-vă de ei. Căci unii ca aceştia nu slujesc Domnului nostru Iisus Hristos... şi prin vorbele lor frumoase şi măgulitoare înşeală inimile celor fără de răutate“ (Rom. 16, 17—18).

— „Fraţilor, chiar de va cădea un om în vreo greşeală, voi cei duhovniceşti îndreptaţi-l pe unul ca acesta cu duhul blîndeţei, luînd seama la tine însuţi, ca să nu cazi şi tu în ispită“ (Gal. 6, 1).

— „De-ţi va greşi ţie fratele tău, mergi mustră-l pe el între tine şi el singur. Şi de te va asculta ai cîştigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească cuvîntul. Şi de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ţi fie ţie ca un păgîn şi vameş“ (Matei 18, 15—17).

— „Socotesc că între erezie şi schismă există deosebirea că erezia susţine o dogmă pervertită, pe cînd schisma separă de Biserică din cauza disensiunii episcopale“ (Fer. Ieronim).

— „Nouă nu ne este îngăduit a introduce nimic din bunul plac, dar nici a alege ceea ce cineva a introdus din bunul său plac“ (Tertulian).

— „Vă laud fiindcă toţi trăiţi după adevăr şi pentru că între voi nu sălăşluieşte nici o erezie; dar nici nu ascultaţi pe altul mai mult decît pe Iisus Hristos cel ce vorbeşte în adevăr“ (Sf. Ignatie Teoforul).

— „Erezia corupe adevărul; pentru a păstra adevărata credinţă trebuie să recunoaştem autoritatea Bisericii şi să facem parte din unitatea ei. Cine nu ţine această unitate a Bisericii crede că el ţine credinţa?“ (Sf. Ciprian).

Diac. conf. *Ioan I. Ică*

Luna decembrie

(Urmare din pag. 2)

care parte îşi făcea ceata ei (Ighiş, jud. Sibiu). De Sf. Nicolae grupurile de feciori se adunau şi-şi alegeau membri cetei, fiecare avînd o anumită funcţie, mai importante fiind cea de *jude* (vătaf) al junilor şi cea de *crîşmar* (chelar). După alegere sau la o săptămînă ceata îşi căuta o gazdă în sat, fiecare membru aducînd aici o cantitate de vin stabilită. Se strîngeau apoi în fiecare seară şi învăţau colinde, primind o raţie limitată de vin pentru dresul glasului. În unele părţi după repetiţii plecau acasă, în altele rămîneau aici în permanenţă, iar în altele nu mai părăseau casa comună cu o săptămînă înainte de Crăciun. În timpul acesta le gătea gazda cu bucate aduse de membri familiei lor, serviciu pentru care ei îi aduceau şi-i tăiau un car sau două de lemne. În unele seri primeau vizita fetelor, care le aduceau diferite bunătăţi de post. Serile acestea deveneau adevărate şezători, la care participa adesea şi vioristul cetei. Ceata colinda în noaptea de ajun cîntînd colinda potrivită fiecărei gazde şi primind în dar colaci, carne, cîrnaţi, bani etc. Unde era o fată de măritat pe alocuri o şi jucau. În dimineaţa de Crăciun ceata, cu judele şi stegarul în frunte, mergea la biserică, după care continuau colindatul. În unele părţi *capra* şi *mătăhala* (măscăriciul), care făceau parte tot din ceată, colindau împreună cu ea, în alte părţi şi separat. A doua zi şi în toate zilele de sărbătoare pînă la Anul Nou, ceata organiza joc. Cu această ocazie se făcea „băgarea fetelor în joc“. Este vorba de fetele tinere care numai jucate de un membru al cetei cu acest prilej deveneau „fete mari“ cu dreptul de a se mărita. Cele rămase nejucate erau obligate să mai aştepte un an, privind numai cum joacă altele la horele şi nunţile satului. Ceata sau „Butea“ se „spărgea“ în unele părţi de Anul Nou, în altele de Sf. Ioan. În părţile Făgăraşului autoritatea judelui de juni şi a cetei peste feciori şi fete se prelungea pe întreg anul, avînd şi rosturi moral-juridice. La Sălişte era — şi mai este — obiceiul ca a 4-a zi de Crăciun cetele din satele apropiate (Galeş, Tilişca, Vale, Sibiel, Fîntînele) să se adune în piaţa comunei („Întîlnirea junilor“) să facă un joc comun, să-şi petreacă şi să se „spargă“ după întoarcerea în satul respectiv.

C. L. Dragu

Modele din Sf. Scriptură pentru trăinicia şi fericirea familiei

Urmările păcatului au afectat şi fericirea familială.

Aşezînd căsătoria pe o bază cu totul nouă, Mîntuitorul a restaurat viaţa şi relaţiile de familie. În învăţătura evanghelică soţii găsesc porunci, sfaturi şi îndemnuri, după care conducîndu-se, viaţa lor de familie se poate desfăşura în rosturile ei fireşti, spre bucuria lor şi binele obştei din care fac parte. Sînt însă şi abateri regretabile. Adeseori fericirea familiei este tulburată sau chiar distrusă. Pentru asemenea cazuri, cu deosebire, Biserica pune în faţa soţilor modele de persoane, care — prin valorile şi calităţile lor — să poată servi ca exemple demne de imitat.

Sf. Scriptură recomandă ca soţi virtuoşi pe Isaac (Facere 24, 67) şi pe Elcana (I Regi 1, 5), care şi-au iubit soţiile lor.

Ca model de soţii ideale, Sf. Scriptură ne prezintă pe Abigail (I Regi 25, 3), Elisabeta (Luca 1, 6), Sara (I Petru 3, 6) şi Susana. Aceasta din urmă avea frumoase calităţi trupeşti şi, mai ales, sufleteşti. Într-o zi s-a dus în grădină să facă baie. Doi bătrîni, judecători ai poporului, au urmărit-o cu gîndul să păcătuiască cu ea. Susana nu s-a învoit la păcatul desfrînării, pentru că ţinea mult la soţul ei Ioachim şi la prestigiul familiei sale. Drept răzbunare, cei doi bătrîni au acuzat-o că ar fi păcătuit cu un tînăr şi pentru acest fapt au condamnat-o să fie ucisă cu pietre. Fiind dreaptă şi cinstită a scăpat de la moarte cu ajutorul unui tînăr, profetul Daniil. Prin întrebările sale pline de înţelepciune puse celor doi judecători, Daniil a descoperit nevinovăţia Susanei şi minciuna inventată de aceşti judecători. În urma acestui fapt, Susana a fost aşezată cu cinste în faţa soţului şi a poporului, iar cei doi judecători au fost condamnaţi la moarte. S-au adeverit astfel cuvintele lui Solomon: „Prin păcatul buzelor, păcătosul se prinde în laţ, iar dreptul scapă din strîmtoare“ (Pilde 7, 13).

Potrivit acestei istorisiri, Susana apare ca tipul ideal al soţiei, care, iubindu-şi soţul şi ţinînd la demnitatea familiei a preferat să moară dar să nu păcătuiască.

Sf. Scriptură ne prezintă şi modele negative de soţii şi soţi. Ca soţi cu purtări rele prezintă pe Nabal (I Regi 25, 36), Urie (II Regi 11, 13), Solomon, Ela, Benhadat (III Regi 11, 1; 16, 8 şi 20, 16), Artaxerses (Estera 1, 10) şi Belşazar (Daniel 5, 1—4), iar dintre femei pe soţia lui Samson (Judecători 14, 15—20), Dalila Jud. 16, 4—6), Micol (II Regi 6, 16), Isabela (III Regi 21, 25), Zeres (Estera 5, 14), soţia lui Iov (Iov 2, 3), Irodiada (Matei 14, 3, 8) şi Safira (F. Ap. 5, 1).

Din modelele pozitive soţii învaţă că iubirea curată sinceră şi jertfelnică este forţa care asigură trăinicia căsătoriei şi face din familie început de rai, mediul de adevărată fericire, iar din cele negative rezultă că unde lipseşte fiorul sfînt al acestei iubiri, familia devine început de iad, destrămîndu-se mai curînd sau mai tîrziu.

Viaţa de căsătorie este rînduită de Dumnezeu ca mijloc de fericire. Un scriitor francez consideră „fericirea casnică singura fericire preţioasă“. Dar această fericire oamenii o înţeleg diferit şi o caută prin mijloace nepotrivite.

Biserica ne învaţă că adevărata fericire are la bază iubirea şi este de calitate morală. Fericirea ţine de suflet, şi se simte cu sufletul. Este fericirea care nu ne-o poate răpi nimeni. La acest fel de fericire se poate ajunge numai pe calea virtuţii şi a progresului moral.

Pentru fericirea lor familială, pentru binele copiilor, care trebuie să crească într-o ambianţă morală şi cetăţenească cît mai sănătoasă, soţii au obligaţia să se angajeze la acest urcuş spiritual şi să facă din familia lor izvor de viaţă curată, şcoală de moralitate şi temelie puternică pentru marea obşte a poporului nostru.

Pr. *Ieremia B. Ghiţa*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA“ SIBIU